POUL ANDERSON

STRÁŽ ČASU

DLOUHO OČEKÁVANÉ NEZKRÁCENÉ VYDÁNÍ

Stráž času

Copyright © 1991 by Poul Anderson
Translation © 1997 by Veronika Volhejnová
Cover © 1997 by Martin Zhouf
Všechna práva vyhrazena. Žádnou část této knihy není dovoleno použít nebo jakýmkoliv způsobeni reprodukovat bez souhlasu nakladatele.
ISBN 80-7197-080-8

HLEDÁME MUŽE, věk 21-40 let, přednost svob., voj. nebo tech. zkuš., dobrá fyz. kondice, na dobře placenou práci spoj. s cest. do zahr. Engineering Studies Co., 305 E. 45, 9 - 12, 14 - 18 hod.

„Víte, ta práce je poněkud neobvyklá," řekl pan Gordon. „A důvěrná. Předpokládám, že umíte zachovat tajemství?"
„Obvykle ano," kýval Manse Everard. „Samozřejmě záleží na tom, co je to za tajemství."
Pan Gordon se usmál. Byl to zvláštní úsměv; tak uzavřenou křivku rtů Everard ještě nikdy u nikoho neviděl. Mluvil běžnou hovorovou americkou angličtinou a měl na sobě dobře padnoucí, ale nijak zvlášť výrazný oblek, přesto však v něm bylo cítit něco cizího, něco víc než jen tmavá pleť, bezvousé tváře a podivná nesourodost mongolských očí nad úzkým evropským nosem, Bylo ho těžké zařadit.
„Nejsme špioni, jestli vám jde o tohle," řekl.
Everard se usmál. „Promiňte. Nemyslete si, prosím, že podléhám stejné hysterii jako většina lidí v téhle zemi. Ostatně jsem stejně nikdy neměl přístup k důvěrným informacím. Ale v inzerátu jste se zmiňovali o práci v zahraničí a při současné situaci - zkrátka nerad bych přišel o pas, chápejte."
Everard byl vysoký muž s mohutnými rameny a trochu pochroumaným obličejem pod nakrátko ostříhanými hnědými vlasy. Jeho papíry ležely před ním na stole: po válce propuštěn z armády, doklady z několika zaměstnání, kde pracoval jako strojní inženýr. Zdálo se, že se na ně Gordon sotva podíval.
Kancelář byla docela obyčejná, psací stůl a pár židlí, kartotéka a vzadu dveře vedoucí někam dál. Otevřeným oknem sem z hloubky šesti pater doléhal hluk newyorské dopravy.

„Nezávislý duch," podotkl muž za stolem. „To se mi líbí. Spousta lidí se sem vplíží, jako kdyby prosila o kopanec. Samozřejmě, s vašimi zkušenostmi ještě nejste v zoufalé situaci. Pořád můžete dostat práci, dokonce i v situaci, jako je… myslím, že teď se tomu říká průběžné přizpůsobování."
„Zaujalo mě to," vysvětli] Everard. „Jak vidíte, pracoval jsem v zahraničí a rád bych znova cestoval. Ale abych byl upřímný, pořád nemám nejmenší ponětí, co vaše firma vlastně dělá."
„Děláme velkou spoustu věcí," řekl pan Gordon. „Počkejme… vy jste byl na frontě. Francie a Německo." Everard mrknul; v jeho papírech byly záznamy o medailích, ale byl by přísahal, že ten člověk neměl čas je přečíst. „Ehm… byl byste tak laskav a položil ruce na ty knoflíky na podničkách křesla? Děkuji. A teď: jak reagujete na fyzické nebezpečí?"
Everard se naježil: „Tak podívejte -"
Oči pana Gordona zalétly k přístroji, který mu ležel na stole. Byla to jen krabička s indikační ručičkou a několika číselníky. „To nic. Jaké máte názory na internacionalismus?"
„Poslyšte -"
„Komunismus? Fašismus? Ženy? Vaše osobní ambice?… To je všechno. Nemusíte odpovídat."
„Co to sakra má být?" neudržel se Everard.
„Malý psychologický test. Zapomeňte na to. Vaše názory mě zajímají jen do té míry, do jaké odrážejí základní citovou orientaci." Pan Gordon se pohodlně opřel a sepnul ruce před obličejem. „Zatím je to velmi slibné. Tedy, věci se mají takto. Děláme práci, která je, jak jsem vám již řekl, velmi důvěrná. My totiž… ehm… hodláme připravit našim konkurentům malé překvapení." Zasmál se. „Klidně mě ohlaste FBI, pokud si přejete. Vyšetřování naší činnosti už proběhlo a prošli jsme jím s čistým štítem. Zjistíte, že skutečně provádíme finanční a stavební operace celosvětového rozsahu. Ale je tu ještě jedna

stránka té práce, a právě pro ni potřebujeme lidi. Zaplatím vám sto dolarů za to, že půjdete tam do té zadní místnosti a absolvujete sérii testů. Bude to trvat asi tři hodiny. Když neprojdete, tak to tím končí. Pokud ano, sepíšeme smlouvu, řekneme vám fakta a začneme s výcvikem. Souhlas?“

Everard zaváhal. Měl pocit, že se na něj příliš pospíchá. Za touhle firmou je něco víc nezjedná kancelář a jeden uhlazený cizinec. Ale i tak…

Rozhodl se. „Podepíšu smlouva potom, co mi řeknete, oč jde.“

„Jak si přejete,“ pokrčil pan Gordon rameny. „Mně je to jedno. Testy prokážou, jestli podepíšete nebo ne, víte? Používáme jisté velmi vyspělé techniky.“

To byla rozhodně pravda. Everard věděl něco o moderní psychologii - encefalografech, asociačních testech, osobnostních dotaznících. Nerozeznal účel žádného z těch zakrytých přístrojů, které kolem něj hučely. Otázky, které na něj asistent - úplně holohlavý muž neurčitého věku s velmi světlou pletí, těžkým přízvukem a neproniknutelným výrazem v tváři - velkou rychlostí pálil, mu připadaly úplně bez souvislostí. A co byla ta kovová helma, kterou při tom musel mít na hlavě? Kam vedly ty dráty od ní?

Nenápadné se rozhlížel po cifernících, ale písmena i čísla se nepodobala ničemu, co kdy viděl. Nebyla to angličtina, francouzština, ruština, řečtina, čínština, nic, co by patřilo do roku 1954. Možná si dokonce už v té chvíli začínal uvědomovat pravdu.

Jak testy pokračovaly, začal si stále víc uvědomovat sám sebe.

Manson Emmert Everard, třicetiletý, dříve poručík americké armády, zkušenosti z konstrukce a výroby v Americe, Švédsku, Arábii; dosud svobodný, ačkoli stále častěji závidí svým ženatým přátelům; v současné době žádná stálá dívka ani jiný blízký vztah; trochu bibliofil; vášnivý hráč pokeru; láska k

plachetnicím, koním a puškám; na dovolené táborník a rybář. Samozřejmě že to všechno o sobě věděl, ale jen jako oddělené střípky faktů. Bylo to zvláštní, takhle si najednou uvědomit sám sebe jako jednolitý organismus, pochopit, že každý ten rys je jen jedna nezbytná fazeta celkového obrazu.
Vyšel ven vyčerpaný a zalitý potem. Pan Gordon mu nabídl cigaretu a rychle přelétl očima sérii kódovaných listů, které mu předal asistent. Tu a tam si pro sebe něco zamumlal: „… Zet-20 kortikální… tady nerozlišená hodnota… psychická reakce na antitoxin… slabiny ústřední koordinace…“ Sklouzl přitom do přízvuku, do hlasu se mu vloudila zvláštní melodie a samohlásky protahoval tak, jak to Everard ještě u nikoho neslyšel - a že už měl dlouhou zkušenost s nejrůznějšími způsoby, jakými se dá komolit angličtina.
Trvalo půl hodiny, než znovu vzhlédl. Everard už začínal být netrpělivý a začínal se v něm rodit neurčitý vztek na to velkopanské chování, ale byl tak zvědavý, že zůstal tiše sedět. Pan Gordon se konečně spokojeně, zeširoka usmál a ukázal při tom neuvěřitelně bílé zuby. „Tak konečně. Víte, že jsem už musel odmítnout dvacet čtyři kandidáty? Ale vy se hodíte. Vy se nám docela určitě hodíte.“
„Hodím se kam?“ Everard se naklonil vpřed a uvědomil si, že se mu zrychlil puls.
„Do Stráže. Budete něco jako policista.“
„Ano? A kde?“
„Kdekoli. A kdykoli. Připravte se, bude to pro vás šok. Víte, naše společnost, i když je zcela legální, slouží jen jako zástěrka a zdroj peněz. Naše skutečná práce je střežit čas.“

2

Akademie byla na americkém Západě. Byla také v oligocénu, teplé době lesů a trávy, kdy myšovití předchůdci člověka obezřetně prchali z cesty obřím savcům. Postavili ji před tisícem let; udržována bude půl milionu let - dostatečně dlouho na to, aby jí prošlo tolik žáků, kolik bude Stráž času potřebovat - a pak bude pečlivě demolována, aby po ní nezbyla ani stopa. Později přijdou ledovce a za nimi lidé, a v roce 19352 po Kr. (v roce 7841 od Morennského triumfu) objeví tito lidé způsob, jak cestovat časem, a vrátí se do oligocénu, aby tam založili Akademii.

Byl to komplex dlouhých nízkých budov, hladkých křivek a měnících se barev, který se rozprostíral po louce pod obrovitými starými stromy. Za nimi se táhly kopce a lesy až k veliké hnědé řece a v noci bylo občas slyšet hřmotný hlas titanotheria nebo vzdálené zařvání šavlozubého tygra.

Everard vystoupil z časoplánu, veliké strohé kovové krabice, a měl sucho v krku. Byl to stejný pocit jako první den v armádě před dvanácti lety - nebo patnáct až dvacet milionů let v budoucnu, když na to přijde. Cítil se osamělý a bezmocný a zoufale toužil najít nějaký čestný způsob, jak odtud utéct domů. Moc útěchy mu nepřinesl ani pohled na další časoplány, které vyložily celkem asi padesát mladých mužů a žen. Nováčci se pomalu shlukli a vytvořili neuspořádanou, rozpačitou skupinku. Nejdřív nemluvili, jen si jeden druhého prohlíželi. Everard rozeznal tvrdý límeček a buřinku; styly oblečení i účesu zahrnovaly všechno, co znal do roku 1954, a zjevně pokračovaly i dál. Odkud asi je ta dívka v duhových, těsně padnoucích kalhotách, se zelenou rtěnkou a divoce vlnitými žlutými vlasy? Ne… odkdy? Vlastně ze kdy?

Vedle něj stál náhodou asi pětadvacetiletý muž: podle tvídového obleku a hubeného obličeje zjevně Brit. Pod uhlazeným zevnějškem jako by skrýval sveřepou trpkost. „Ahoj," oslovil o Everard. „Co kdybychom se seznámili?" Řekl své jméno a odkud je.
„Charles Whitcomb, Londýn, 1947," odpověděl ten druhý ostýchavě. „Zrovna mě demobilizovali - byl jsem v R. A. F. - a tohle vypadalo jako dobrá příležitost. Ale teď už si nejsem tak jistý."
„Možná je," řekl Everard a vzpomněl si na mzdu. Patnáct tisíc ročně jako nástupní plat! Ale jak vlastně počítají roky? Nejspíš podle osobního času každého zaměstnance.
Rázoval k nim nějaký člověk. Byl to štíhlý mladý muž v přiléhavé šedé uniformě s tmavomodrým pláštěm, který blikal, jako by v něm byly vetkány hvězdy. Tvář měl příjemnou, usmíval se a promluvil tiše s neutrálním přízvukem: „Zdravím vás! Vítejte v Akademii. Předpokládám, že všichni umíte anglicky?" Everard si všiml člověka ve zbytcích ošuntělé německé uniformy, nějakého Inda, i dalších, kteří pravděpodobně byli cizinci.
„Takže budeme užívat angličtinu, dokud se nenaučíte temporal." Muž stál pohodlně s rukama v bok. „Jmenuji se Dard Kelm. Narodil jsem se - počkejte - roku 9573 křesťanského letopočtu, ale specializoval jsem se na vaši dobu. Ta se mimochodem počítá od roku 1850 do roku 2000, i když vy všichni jste spíš kolem prostředka. Já jsem vaše oficiální zeď nářků, kdyby se něco dělo.
Tohle učiliště je organizované jinak, než jste asi čekali. Nevyrábíme tady absolventy ve velkém, takže důsledná disciplína jako ve škole nebo v armádě tu není nutná. Každý z vás projde jak všeobecným, tak individuálním výcvikem. Nemusíme nijak trestat studijní neúspěchy, protože předběžné

testy nám zaručily, že žádné nebudou a že i možnost pracovních nezdarů je malá. Každý z vás dosáhl vysokého stupně zralosti v kulturním kontextu své doby. Ovšem existují tu rozdíly ve schopnostech, takže pokud chceme každou osobnost rozvinout skutečně naplno, musíme ke každému přistupovat individuálně.
Kromě běžné zdvořilosti tu neplatí téměř žádné formality. Budete mít možnost nejen studovat, ale i odpočívat. Nebudeme od vás nikdy čekat víc, než čeho jste schopni. Podotýkám, že možnosti lovu a rybolovu jsou pořád docela slušné dokonce i v nejbližším okolí a o pár set kilometrů dál jsou přímo vynikající.
Pokud nemáte žádné otázky, pojďte prosím za mnou a já vás ubytuji.“
Dard Kelm jim ukázal vybavení typického pokoje. Bylo takové, jaké by člověk čekal řekněme v roce 2000: nenápadný nábytek, který se okamžitě přizpůsobil do nejpohodlnějšího tvaru, malý bar s občerstvením, obrazovky, které umožňovaly výběr z rozsáhlé knihovny zvukových i obrazových záznamů. Zatím nic příliš neznámého a složitého. Každý kadet měl svůj vlastní pokoj v „obytné“ budově; jedlo se v ústřední jídelně, ale daly se zařídit i soukromé večírky. Everard cítil, jak jeho napětí pomalu ustupuje.
Konal se banket na uvítanou. Jídla byla známá, ale tiché stroje, které je podávaly, ne. Bylo tu víno, pivo a velká zásoba tabáku. Možná bylo do potravy něco přimícháno, protože Everard stejně jako ostatní začal pociťovat euforii. Skončilo to tak, že mlátil do piána boogie, zatímco asi deset lidí rvalo ostatním ušní bubínky svými pokusy o zpěv.
Jen Charles Whitcomb se toho neúčastnil, seděl sám v rohu a zasmušile popíjel. Dard Kelm byl taktní a nesnažil se ho nutit, aby se přidal k ostatním. Everard usoudil, že se mu tady bude

líbit. Ale práce a organizace a účel toho všeho mu pořád nebyly o mnoho jasnější.
„Cestování časem bylo objeveno v době, kdy mizelo Choritské arcikacířství," vykládal Kelm v přednáškové síni. „Podrobnosti budete studovat později, prozatím mi věřte, že to byly bouřlivé časy, kdy se v komerčním a genetickém soupeření mezi obrovskými koncerny používalo doslova všech prostředků; všechno bylo v pohybu a jednotlivé vlády byly jen pěšci v mohutné galaktické hře. Cestování v čase bylo vedlejším produktem při hledání způsobu okamžitého přemisťování, které, jak si někteří z vás jistě uvědomí, vyžaduje ke svému matematickému popisu nekonečně nespojité funkce… právě tak jako cestování do minulosti. Nebudu se teď pouštět do teorie - něco z toho se dozvíte na hodinách fyziky - ale jen uvedu, že se využívá pojetí nekonečně rozměrných relací v 4N-rozměrném kontinuu, kde N je celkový počet částic ve vesmíru.
Skupina, která to objevila, takzvaná Devítka, si přirozeně uvědomila možnosti toho objevu. Nejen komerční - jako je obchod, těžba surovin a další podniky, které si jistě všichni dovedete představit - ale také možnost zasadit smrtelnou ránu svým nepřátelům. Víte, čas je proměnlivý, minulost se dá změnit -"
„Dotaz!" To se ozvala ta dívka z roku 1972, Elizabeth Grayová, která ve své vlastní době byla slibnou mladou fyzickou.
„Ano?" pobídl ji Kelm zdvořile.
„Myslím, že popisujete logicky nemožnou situaci. Připouštím možnost cestování v čase, vzhledem k tomu, že jsme všichni tady, ale žádná událost se přece nemůže současně stát a nestat. To je protimluv."

„Jedině pokud trváte na logice, která není alef-alef-hodnotová,“ odpověděl Kelm. „Stane se asi tohle: předpokládejme, že bych se vrátil v čase a zabránil vašemu otci, aby se setkal s vaší matkou. Nikdy byste se nebyla narodila. Tato část všeobecné historie by se prostě odehrála jinak; vždycky by byla jiná, i když já bych si uchoval vzpomínku na ‚původní´ stav věcí.“
„A co kdybyste totéž udělal sobě?“ nedala se Elizabeth. „Přestal byste existovat?“
„Ne, protože bych patřil do té části historie, která se odehrála už před mým zásahem. Ukážu vám to na vašem vlastním příkladu. Kdybyste se vrátila, řekněme, do roku 1946 a zabránila tomu, aby se vaši rodiče v roce 1947 vzali, pořád byste v tom roce existovala; nepřestala byste existovat jen proto, že jste ovlivnila události. Totéž by platilo, kdybyste byla v roce 1946 třeba jen mikrosekundu před zastřelením muže, který by se jinak stal vaším otcem.“
„Ale pak bych existovala bez - bez původu!“ protestovala. „Měla bych život a vzpomínky a… všechno … i když by je nic nevytvořilo.“
Kelm pokrčil rameny. „A co má být? Trváte na tom, že zákon příčinnosti, nebo přesněji řečeno zákon zachování energie, zahrnuje jen spojité funkce. Ale ve skutečnosti je nespojitost docela dobře možná.“
Zasmál se a opřel o katedru. „Samozřejmě jsou jisté nemožné věci,“ pokračoval. „Například se nemůžete stát svou vlastní matkou - z čistě genetických důvodů. Kdybyste se vrátila a vdala se za svého dřívějšího otce, děti by byly jiné, žádné z nich by nebylo vy, protože každé by mělo jen polovinu vašich chromozomů.“
Odkašlal si: „Ale neodbíhejme. Detaily se dozvíte v jiných přednáškách. Já vám jen všeobecně líčím situaci. Abych tedy

pokračoval. Devítka viděla možnost vrátit se zpátky v čase a zabránit svým nepřátelům, aby vůbec vznikli, aby se narodili. Ale pak se objevili Danelliané.“

Poprvé opustil svůj lehký, napůl žertovný tón a vypadal teď jako člověk stojící tváří v tvář nepoznatelnému. Mluvil tiše: „Danelliané jsou součástí budoucnosti - naší budoucnosti, ještě víc než milion let po mně. Člověk se vyvinul v něco… co se nedá popsat. Vy se s žádným Danellianem pravděpodobně nikdy nesetkáte. A kdyby, byl by to… dost velký šok. Nejsou zlí - ani dobří -jsou tak daleko od všeho, co můžeme znát nebo cítit, jako my jsme od těch hmyzožravců, z kterých se stanou naši předkové. Takovým věcem není dobře stanout tváří v tvář. Měli zájem jenom o to, aby ochránili vlastní existenci. V jejich době je cestování časem už stará známá věc a pošetilí, mocichtiví a sílení lidé už měli nesčetné příležitosti vrátit se a obrátit historii naruby. Nechtěli cestování zakázat - byla to součást složitého vývoje, který vedl až k nim - ale museli ho omezit. Zabránili Devítce v provedení jejích plánů. A založili Stráž, aby hlídala cesty času.

Vy budete pracovat většinou ve své vlastní éře, ledaže časem dosáhnete statusu nezávislých. V podstatě budete žít obyčejným životem, budete mít rodinu a přátele jako každý jiný; tajná část toho života vám bude přinášet uspokojení z dobrého platu, ochrany, občasné dovolené na nějakém velmi zajímavém místě vysoce hodnotné práce. Ale budete pořád v pohotovosti. Občas budete pomáhat cestovatelům v čase, kteří se nějakým způsobem dostali do potíží. Občas budete mít úkol - zatčení nějakého budoucího politického nebo vojenského nebo ekonomického dobyvatele. Občas Stráž přijme škodu jako neodčinitelnou a místo toho bude v pozdějších obdobích vyvíjet protikladné úsilí, které by vrátilo historii zpět do žádaného směru. Přeji vám všem hodně štěstí.“

První část výcviku byla fyzická a psychologická. Everard si nikdy neuvědomil, jak ho jeho vlastní život zmrzačil na těle i na duchu; byl jen polovinou toho muže, kterým mohl být. Bylo to pro něj tvrdé, ale na konci ho čekala radost z dokonale ovládané síly svalů, z citů, které se staly hlubšími, protože byly ukázněné, z rychlosti a přesnosti vlastních myšlenek.
V průběhu výcviku byl také pečlivě kondicionován k tomu, aby neprozradil nic o Stráži, aby dokonce ani nenaznačil její existenci žádné nepovolané osobě. Prostě to nemohl udělat pod žádným nátlakem; bylo to pro něj stejně nemožné jako vyskočit na Měsíc. Naučil se také podrobně znát svou „veřejnou osobnost“ pro 20. století.
Temporal, umělý jazyk, kterým se mohli dorozumívat Strážci ze všech věků, aniž by jim rozuměl někdo cizí, byl zázrak logicky organizované schopnosti přenést význam.
Myslel si, že ví něco o bitvách, ale musel se naučit ovládat zbraně a triky padesáti staletí od kopí doby bronzové až po cyklickou výbušninu, která by dokázala zlikvidovat celý kontinent. Až se vrátí do vlastní doby, dostane jistý omezený arzenál, ale mohl by být povolán i do jiných dob a přílišné anachronismy se povolovaly jen výjimečně.
Měli přednášky z historie, vědních i uměleckých oborů a filosofie, studovali jemné detaily řeči a chování. To poslední se týkalo jen let 1850 - 1975; kdyby měl příležitost dostat se jinam, vyžádal by si speciální instrukce z hypnotického podmiňovače. Právě takové stroje mu umožnily dokončit výcvik za tři měsíce.
Poznal i organizaci Stráže. Daleko „vpředu“ ležela záhada danellianské civilizace, ale kontakty s ní byly spíše výjimečné. Stráž měla polovojenský charakter, s hodnostmi, ale bez zvláštních formalit. Historie se dělila na jednotlivé sektory, hlavní kancelář byla vždy umístěna ve vybraném dvacetiletí a

v důležitém městě své doby (maskována nějakou vnější činností, například obchodem) a měla různé pobočky. V jeho době existovaly tři sektory: Západní svět, centrála v Londýně; Rusko, v Moskvě; Asie, v Pekingu; všechny v bezstarostných letech 1890 - 1910, kdy utajení bylo snadnější než v pozdějších dekádách - tam byly menší kanceláře, jako byla ta Gordonova. Obyčejný přidělený agent žil obvykle ve své vlastní době a často měl skutečné zaměstnání. Mezi lety se komunikovalo malými robotickými člunky nebo přes kurýra. Automatické přepínače se staraly o to, aby se vzkazy nenahromadily všechny do stejného okamžiku.

Celá ta organizace byla tak obrovská, že si to ještě ani nestačil pořádně uvědomit. Dostal se do něčeho nového a vzrušujícího; to bylo to jediné, co doopravdy pochopil všemi částmi svého vědomí… aspoň zatím.

Zjistil, že jeho instruktoři jsou přátelští a rádi si popovídají. Nabručený veterán, který ho učil pilotovat kosmické lodě, bojoval v Martské válce v roce 3890. „Vy tady se chytáte rychle," říkal. „Ale učit předindustriální lidi, to je hrůza. Už se ani nepokoušíme jim dát víc než základy. Měl jsem tu jednou Římana z Caesarovy doby - moc chytrej kluk, to jo, ale nepodařilo se mi natlouct mu do hlavy, že s mašinou nemůže zacházet jako s koněm. No a pokud jde o Babyloňany, ti cestování v čase nebyli schopní pochopit vůbec. Museli jsme je nakrmit povídačkama o bitvě bohů." ..A čím krmíte nás?" zeptal se Whitcomb. Kosmonaut se na něj podezíravě podíval. „Pravdou," řekl nakonec. „Kolik jí snesete."

.Jak ses dostal k téhle práci?"

„No… sestřelili mě u Jupitera. Moc ze mě nezbylo. Posbírali mé, vyrobili mi nové tělo - a protože nikdo z mých příbuzných nežil a mě taky považovali za mrtvého, neměl jsem celkem proč se vracet domů. Žít pod Dohlížitelskými jednotkami není

žádná legrace. Tak jsem vzal místo tady. Dobrá společnost, snadnej život a dovolená ve spoustě různejch dob.“ Kosmonaut se usmál. „Počkejte, až se dostanete do úpadkového stádia Třetího matriarchátu! To teprv uvidíte, co je to zábava.“
Everard neřekl nic. Příliš ho zaujal pohled na obrovskou Zemi kutálející se po koberci hvězd.
Spřátelil se s ostatními kadety. Byli dost sourodá parta - bylo to přirozené, protože Stráž si vybírala podobné typy, statečné a inteligentní. Bylo tu i pár milostných vztahů. Žádná tragédie; svatba byla docela dobře možná, stačilo, aby se pár dohodl, ve kterém roce se chce spolu usadit. Jemu samotnému se ty dívky líbily, ale zachoval chladnou hlavu.
Kupodivu nejblíže se spřátelil a tichým a zasmušilým Whitcombem. V tom Angličanovi bylo něco, co se mu líbilo; byl tak kultivovaný, tak zgruntu dobrý chlapík, a přesto vypadal jako ztracený.
Byli se jednoho dne venku projet na koních, jejichž vzdálení předkové prchali svým obrovským potomkům z cesty. Everard měl s sebou pušku a doufal, že se mu podaří ulovit pratura, kterého zahlédl. Oba měli na sobě světle šedou uniformu Akademie, která byla pod horkým žlutým sluncem chladivá a hedvábně hladká.
„Divím se, že nám povolují lovit,“ poznamenal Američan. „Co kdybych zastřelil šavlozubého tygra - myslím nejspíš v Asii - který měl původně sežrat některého z těch hmyzožravých předchůdců člověka. Nezměnilo by to celou budoucnost?“
„Ne,“ odpověděl Whitcomb. Ve studiu teorie cestování časem už postoupil dál než Everard. „Víš, to je, jako by kontinuum bylo síť tuhých gumových pásů. Není snadněji zkřivit; má vždycky sklon vrátit se zpátky k svému, no, ‚dřívějšímu' tvaru. Na jednom jediném hmyzožravci nezáleží, to celý genetický fond toho druhu vedl k člověku.

Stejně jako když zabiju ve středověku jednu ovci, nezničím tím všechny její pozdější potomky a třeba všechny ovce, které existovaly v roce 1940. Budou existovat pořád a ani jejich geny se nezmění, i když budou mít jiné předky, protože za tak dlouhou dobu jsou všechny ovce, nebo i lidé, potomky všech dřívějších ovcí nebo lidí. Kompenzace, chápeš; někde v průběhu té doby jiný předek poskytne ty geny, které sis myslel, že jsi vymýtil.
A stejně tak… no, řekněme, že bych se vrátil a zabránil Boothovi zabít Lincolna. Kdybych neudělal velmi pečlivá opatření, patrně by vystřelil někdo jiný a na Bootha by se to stejně svedlo.
Tahle pružnost je důvod, proč je vůbec cestování časem dovolené. Když chceš něco změnit, musíš na to jít z té správné strany - a i tak je to obvykle tvrdá práce.“
Ušklíbl se. „To věčné poučování! Pořád a pořád nám opakují, že když my zasáhneme do běhu věcí, tak nás potrestají. Nesmím se vrátit a zastřelit toho zatraceného parchanta Hitlera hned v kolébce. Musím ho nechat vyrůst, rozpoutat válku a zabít moji holku.“
Everard jel chvíli mlčky. Bylo slyšet jen skřípání kožených sedel a šustění vysoké trávy. „To je mi líto,“ řekl nakonec. „Chce se ti o tom mluvit?“
„Ano. Ale ono toho moc není. Byla ve W.A.A.F, v pomocném leteckém sboru - Mary Nelsonova se jmenovala - chtěli jsme se po válce vzít. V roce 44 byla v Londýně. Sedmnáctého listopadu. Na to datum nikdy nezapomenu. Dostala ji bomba. Šla k sousedům do Streathamu - byla na dovolené, víš, bydlela u matky. Ten dům vyletěl do povětří; na jejím vlastním nebylo ani škrábnutí.“

Whitcomb byl smrtelně bledý. Zíral nepřítomně před sebe. „Bude sakra těžké nezkusit… nezkusit se vrátit, jen o pár let, a naposledy ji vidět. Jen ji znova vidět… Ne! Neodvážím se.“
Everard položil svému příteli neohrabaně ruku na rameno a dál jeli mlčky.
Třída postupovala ve výcviku, každý kadet svým vlastním tempem, ale navzájem se to vyrovnalo, takže všichni promovali společně: po krátkém ceremoniálu následoval velký večírek, kde si mnozí se slzami na krajíčku domlouvali příští setkání. Pak se každý z nich vrátil do toho roku, z něhož odešel - do stejné hodiny.
Everard přijal Gordonovo blahopřání, dostal seznam agentů, kteří byli jeho současníky (několik jich třeba zaměstnávala vojenská rozvědka) a vrátil se do svého bytu. Později mu Stráž pravděpodobně zařídí zaměstnání na nějakém citlivém místě vhodném k naslouchání, ale jeho současné pověření - pro daňový úřad byl „zvláštní poradce Engineering Studies, Co.“ - zahrnovalo jen přečíst denně štos novin a hledat v nich náznaky cestování časem, které ho naučili rozeznávat, a kromě toho být stále připraven nastoupit do akce.
A náhodou si svůj první úkol vlastně přidělil sám.

3

Byl to zvláštní pocit, číst titulky a víceméně vědět, co přijde dál. Znamenalo to, že se z událostí trochu vytratila palčivá děsivost, ale smutek ještě vzrostl, protože tohle bylo tragické období. Začínal sympatizovat s Whitcombovou touhou vrátit se a změnit historii.

Jenže jeden člověk má příliš omezené možnosti. Nemohl by ji změnit k lepšímu, leda náhodou; s největší pravděpodobností by všechno jenom zpackal. Vrať se a zabij Hitlera a japonské a sovětské vůdce - možná jejich místo zaujme někdo chytřejší. Možná atomová energie zůstane ležet ladem a nádherný rozkvět Venušanské renesance nikdy nenastane. Co my víme…

Vyhlédl z okna. Na neklidném nebi plála světla; ulice se hemžila automobily a spěchajícími lidmi bez tváří; mrakodrapy na Manhattanu odtud neviděl, ale věděl, že se pyšně tyčí k nebi. A to všechno byla jen jedna zákruta řeky, která se vinula od pokojné předlidské krajiny, kde přednedávnem byl, až k nepředstavitelné danellianské budoucnosti. Kolik miliard a bilionů lidských bytostí žilo, smálo se, plakalo, pracovalo, doufalo a zemřelo v jejích proudech!

No… Povzdechl, nacpal si dýmku a obrátil se k oknu zády. Dlouhá procházka ho nezbavila neklidu; jeho mysl i tělo byly netrpělivé, jak toužily něco dělat. Ale bylo už pozdě a… Došel ke knihovně, víceméně náhodně si vybral knihu a začal číst. Byla to sbírka viktoriánských a edwardiánských povídek.

Zaujala ho letmá poznámka. Něco o tragédii v Addletonu a pozoruhodném obsahu staré britské mohyly. Nic víc. Hm. Cestování časem? Usmál se pro sebe.

Ale přece jen…

Ne, pomyslel si. To je bláznovství.
Ale co mu ostatně udělá, když si to prověří? Ta příhoda se měla stát v roce 1894 v Anglii. Může projít staré ročníky londýnských Times. Stejně nemá co dělat… Třeba proto mu přidělili tuhle otupující práci s novinami: aby jeho mysl, znervóznělá nudou, pátrala v každé představitelné skulině.
Když se ráno otevírala veřejná knihovna, už tam čekal.
Zmínky o té příhodě tam byly. První měla datum 25. června 1894 a další se táhly po několik následujících dní. Addleton byla vesnička v Kentu, významná především jakubovským sídlem, které patřilo lordu Wyndhamovi, a mohylou neznámého stáří. Šlechtic byl nadšeným archeologem amatérem a pustil se do vykopávek v mohyle spolu s jistým Jamesem Rotherhithem, odborníkem z Britského muzea, který byl náhodou jeho příbuzným. Lord Wyndham odkryl dost skrovnou pohřební komoru: několik uměleckých předmětů, téměř zrezavělých a rozpadlých, kosu lidí a koní. Byla tam také překvapivě dobře zachovaná truhlice obsahující slitky neznámého kovu, o němž se předpokládalo, že to je slitina olova nebo stříbra. Lord pak těžce onemocněl s příznaky podivné smrtelné otravy; Rotherithe, který se do truhlice skoro ani nepodíval, zasažen nebyl a nepřímé důkazy naznačovaly, že šlechtici podstrčil nějaký prapodivný asijský jed. Když lord Wyndham pětadvacátého června zemřel, Scotland Yard Rotherithe zatkl. Jeho rodina najala známého soukromého detektiva, který velmi důmyslnými argumenty a následnými testy a zvířatech dokázal, že obviněný je nevinen a že příčinou smrti byly „smrtící výpary“ z truhlice. Bedna i s obsahem byla vhozena do kanálu La Manche. Všeobecná blahopřání. Zatmívačka, happyend.
Everard mlčky seděl v dlouhé tiché místnosti. Ten příběh mu neřekl dost. Ale přinejmenším byl vysoce sugestivní.

Ale proč to tedy neprozkoumala viktoriánská kancelář Stráže? Nebo ano? Asi ano. Své výsledky by nejspíš nerozhlašovali, to je jasné.
Ale přesto jim radši pošle upozornění.
Když se vrátil do svého bytu, vzal jeden z malých komunikačních člunků, které dostal, vložil do něj zprávu a ovladače nastavil na londýnskou kancelář, 25. června 1894. Když stiskl poslední knoflík, krabička zmizela se slabým zasyčením vzduchu, ženoucího se do prostoru, kde dřív byla.
Vrátila se za pár minut. Everard ji otevřel a vytáhl z ní arch papíru popsaný úhledným strojopisem - ano, psací stroje už tenkrát byly vynalezeny. Prolétl ho jedním pohledem, jak ho to naučili.
„Vážený pane, v odpověď na Váš dopis z 6. září 1954 potvrzujeme příjem a pochvalně se zmíníme o Vaší píli. Zmíněná záležitost u nás teprve začala, ostatně v současné době jsme velmi zaměstnáni tím, abychom zabránili zavraždění Jejího Veličenstva, stejně jako balkánskou otázkou, opovrženíhodným opiovým obchodem s Čínou i dalšími problémy. Mohli bychom samozřejmě vyřídit nynější závazky a posléze se vrátit k této otázce, je však dobře vyhýbat se podivnostem, jako je být na dvou místech zároveň, což by nemuselo ujít pozornosti. Proto bychom velmi ocenili, kdybyste nám Vy a některý kvalifikovaný britský agent přišli na pomoc. Neurčíte-li jinak, budeme Vás očekávat 26. června 1894 o půlnoci na adrese Old Osborne Road, 14-B. Zůstávám Vaším nejuctivějším služebníkem, J. Mainwethering.“
Následoval popis prostoročasových koordinát, který pod vší tou květnatostí dopisu vypadal dost nepatřičně.
Everard zavolal Gordona, dostal schválení a zařídil, aby na něj ve „skladišti“ společnosti čekal tempocykl. Pak poslal vzkaz Charliemu Whitcombovi do roku 1947, dostal od něj

jednoslovnou odpověď- „Samozřejmě“ - a šel si vyzvednout svůj stroj.
Připomínal motocykl bez kol a stojánku. Měl dvě sedačky a antigravitační pohonnou jednotku. Everard nastavil ovládání na Whitcombovu dobu, stiskl hlavní tlačítko a ocitl se v jiném skladišti.
Londýn 1947. Chvíli seděl a přemítal nad tím, že ve stejnou dobu on sám, o sedm let mladší, studuje ve Státech na vysoké škole. Pak se kolem strážce protáhl Whitcomb a stiskl mu ruku. „Rád tě zas vidím, kamaráde,“ řekl. Vyzáblý obličej se mu rozzářil tím podivně okouzlujícím úsměvem, který Everard tak dobře znal. „Takže Viktorie?“
„Vypadá to tak. Nasedej.“ Everard znovu nastavil ovladače. Tentokrát se vynoří v kanceláři. Ve velmi soukromé kanceláři.
Ani to nedomýšlel a už byla kolem něj. Dubový nábytek, tlustý koberec a plameny plynových lamp na něj udělaly nečekaně silný dojem. Elektrické světlo už bylo k dispozici, ale Dalhousie & Roberts byla solidní, konzervativní dovozní společnost. Sám Mainwethering se zvedl z křesla a přišel je přivítat: byl to velký a pompézní muž s mohutnými licousy a monoklem. Ale byla z něj zároveň cítit síla a měl tak vypěstovaný oxfordský přízvuk, že mu Everard stěží rozuměl.
„Dobrý večer, pánové. Doufám, že jste měli příjemnou cestu? Ach, jistě… omlouvám se… pánové jsou v naší práci noví, ze.' Zpočátku je to vždy trochu zneklidňující. Vzpomínám si, jak jsem byl šokován svou návštěvou v 21. století. Vůbec nebylo hezké… Je to res naturae, samozřejmě, jen další rys našeho překvapujícího vesmíru, že? Omlouvám se, že se vám nemůžeme plně věnovat, ale jsme velice zaměstnáni, skutečně velice. Jistý německý fanatik se roku 1917 dozvěděl o tajemství pohybu v Čase od neopatrného antropologa, ukradl

stroj a přijel do Londýna zavraždit Její Veličenstvo. Obracíme nebe a zemi, abychom ho našli.“
„A najdete?“ zeptal se Whitcomb.
„Ale ano. Ale je to zatrachtile těžká práce, pánové, zvlášť když musíme jednat tajně. Rád bych najal soukromého detektiva, ale ten jediný, který za něco stojí, je až příliš chytrý. Vychází z principu, že když člověk vyloučí všechno nemožné, pak to, co zůstane, ať už je to jakkoli nepravděpodobné, musí být pravda. A cestování v čase by pro něj nemuselo být příliš nepravděpodobné.“
„Vsadil bych se, že je to tentýž člověk, který pracuje na tom addletonském případu, nebo na něm začne pracovat zítra,“ podotkl Everard. „To není důležité; víme, že prokáže Rotherhitheovu nevinu. Důležitější je ta velká pravděpodobnost, že v dávné britské minulosti nejspíš došlo k nějakým nepravostem.“
„Chceš říct saské,“ opravil ho Whitcomb, který si údaje sám nezávisle ověřil. „Spousta lidí si plete Brity a Sasy.“
„Skoro tolik, kolik si jich plete Sasy a Juty,“ podotkl Mainwethering uhlazeně. „Kent byl přepaden z Jutska, pokud vím… Ehm. Šaty máte zde, pánové. A fondy. A doklady, všechno je pro vás připraveno. Občas mám dojem, že vy agenti v terénu nedoceňujete, kolik práce musíme my v kancelářích vykonat i v souvislosti s nejmenší operací. Ehm! Pardon. Máte nějaký plán akce?“
„Ano.“ Everard si začal svlékat šaty z dvacátého století. „Myslím, že ano. Oba víme o viktoriánské době dost, abychom si poradili. Já ovšem budu muset zůstat Američanem… ano, vidím, že jste to uvedl v mých dokladech.“
Mainwethering se tvářil truchlivě. „Pokud se ta příhoda s mohylou dostala do slavného literárního díla, jak říkáte, dostaneme stovky upozornění. Vaše náhodou přišlo první. Od

té doby už dorazila dvě další z let 1923 a 1960. Ach Bože, jak bych si přál, abych mohl mít robota sekretáře!“
Everard bojoval s nešikovným oblekem. Padl mu slušně, jeho míry byly uloženy v jeho kartotéčním záznamu, ale nikdy předtím dostatečně neocenil relativní pohodlnost módy své doby.
Zatracená vesta! „Berte to takhle,“ řekl. „Celá ta věc může být naprosto neškodná. Vlastně vzhledem k tomu, že jsme tady, musela být naprosto neškodná. Ne?“
„Tak to vypadá teď,“ kývl Mainwethering. „Ale uvažujte. Vy dva, pánové, se vrátíte do jutských dob a najdete toho záškodníka. Ale neuspějete. Třeba vás zastřelí dřív, než stačíte zastřelit vy jeho; možná si počká v záloze na ty, které pošleme za vámi. Pak bude moci rozpoutat průmyslovou revoluci nebo cokoli má v plánu. Historie se mění. Vy, kteří jste se dostali před bod změny, stále existujete… i když jen jako mrtvoly… ale my tady jsme nikdy nebyli. Tento rozhovor se nikdy neodebral. Jak praví Horác -“
„To je jedno,“ zasmál se Whitcomb. „Nejdřív v tomhle roce prozkoumáme mohylu a pak se vrátíme zpátky sem a rozhodneme, co dál.“ Sklonil se a začal přendávat vybavení z kufříku dvacátého století do příšerné tašky z květované látky. Dvě pušky, několik fyzikálních a chemických přístrojů, které v jeho vlastní době nebyly ještě vynalezeny, malou vysílačku, kterou se v případě potíží dalo zavolat do kanceláře.
Mainwethering se podíval do vlakového jízdního řádu. „Můžete jet zítra ráno v 8.23 z Charring Cross,“ řekl. „Odsud na nádraží je to asi půl hodiny.“
„Dobře.“ Everard a Whitcomb znovu nasedli na tempocykl a zmizeli. Mainwethering si povzdechl, zívl, nechal na stole instrukce svému úředníkovi a šel domů. Když se tempocykl v 7.45 znova zhmotnil, úředník byl na svém místě.

4

Everardovi tehdy poprvé došla realita cestování v čase. Povrchem své mysli ji znal, udělala na něj příslušný dojem, ale pro jeho city to bylo jen cosi exotického. Teď, když drkotal v nájemní drožce (žádné turistické atrakci, ale skutečně funkčním povozu, zaprášeném a otlučeném) ulicemi Londýna, který neznal, když čichal vzduch, v němž bylo cítit víc kouře než ve dvacátém století, ale žádné benzinové výpary, když viděl ty davy -pány v buřinkách a cylindrech, ukoptěné dělníky, ženy v dlouhých sukních, žádné herce, ale skutečné, mluvící, potící se, smějící se i zasmušilé lidské bytosti spěchající za skutečnými záležitostmi - teprve teď mu s plnou silou došlo, že je tady. V téhle chvíli se jeho matka ještě ani nenarodila, jeho prarodiče jsou mladé dvojice, které si teprve začínají zvykat na manželská pouta, Grover Cleveland je prezidentem Spojených států a Viktorie královnou Anglie, Kipling píše svá díla a poslední velké indiánské povstání v Americe teprve přijde… Bylo to jako rána do hlavy.

Whitcomb to přijímal chladněji, ale jeho pohled neustále těkal kolem a zkoumal ten obraz slávy Anglie. „Začínám to chápat," mumlal si. „Historikové se nikdy neshodli, jestli tohle byla doba nepřirozených strnulých konvencí a brutality zakryté chatrným pozlátkem, nebo poslední květ západní civilizace, než začala vydávat plody. Když vidím ty lidi, tak si začínám uvědomovat, že tahle doba byla všechno, co se o ní říká, dobré i špatné, protože se nestala každému stejně, ale skládala se z milionů jednotlivých životů."

„Jistě," souhlasil Everard. „To platí o každé době." Vlak byl skoro známý, nelišil se příliš od vagónů britských železnic roku 1954, což poskytlo Whitcombovi příležitost k sardonickým poznámkám o posvátných tradicích. Za pár hodin

je vyložil v ospalé vesničce mezi pečlivě ošetřovanými zahrádkami, kde si najali malý kočár, aby je dopravil na wyndhamovské sídlo.
Zdvořilý strážník je po několika otázkách vpustil. Vydávali se za archeology, Everard za amerického a Whitcomb za australského, kteří se toužili setkat s lordem Wyndhamem a byli šokováni jeho tragickou smrtí. Mainwethering, který měl zřejmě prsty všude, je vybavil doporučujícími dopisy od dobře známého odborníka z Britského muzea. Inspektor ze Scotland Yardu jim dovolil prohlédnout si mohylu - „Případ je vyřešen, pánové, žádné další stopy tam nejsou, i když můj kolega se mnou nesouhlasí, ha, ha!“ Soukromý detektiv se kysele usmál a podezíravě je sledoval, když se blížili k pahorku; byl vysoký, hubený, měl dravci obličej a doprovázel ho podsaditý chlapík s knírem, který trochu kulhal a zjevně byl něco jako jeho písař.
Mohyla byla dlouhá a vysoká, celá pokrytá travou kromě místa, kde čerstvá jizva v zemi označovala vykopávky pohřební komory. Ta byla podepřena nahrubo otesanými trámy, které se však už dávno propadly; v prachu stále ležely úlomky toho, co bývalo dřevem. „Noviny se zmiňovaly o nějaké kovové truhle,“ řekl Everard. „Mohli bychom ji také vidět?“
Inspektor souhlasně kývl a zavedl je do přilehlého domku, kde na stole ležela rozložena většina objevených předmětů. Kromě krabice to byly jen kousky rozpadlého kovu a kostí.
„Hm,“ řekl Whitcomb. Zamyšleně si prohlížel úzkou, hladkou truhličku. Modře se leskla - byla z nějaké slitiny odolné vůči působení času, která ještě ani nebyla objevena. „Skutečně pozoruhodné. Naprosto ne primitivní. Člověk by skoro řekl, že byla vyrobena strojově, ne?“
Everard se k ní podezíravě přiblížil. Měl celkem přesnou představu o tom, co je vevnitř, a tudíž se v něm vzbudila

veškerá opatrnost člověka zatím vzdáleného atomového věku. Vytáhl z tašky počítač částic a namířil jej na krabici. Ručička se zachvěla, ne moc, ale…
„To je zajímavý přístroj," podotkl inspektor. „Mohu se zeptat, co to je?"
„Experimentální elektroskop," lhal Everard. Opatrně otevřel víko a přidržel počítač nad krabicí.
Bože! Tam vevnitř bylo dost radioaktivity, aby zabila člověka během jediného dne! Jen letmo zahlédl těžké, matně se lesknoucí slitky a rychle znova zabouchl víko. „Na tuhle věc si dávejte pozor,' řekl otřeseně. Díky bohu, ten, kdo sem přivezl tenhle ďábelský náklad, aspoň pocházel z doby, kdy uměli radioaktivitu slušně odblokovat!
Soukromý detektiv se k nim nehlučně přiblížil. Na ostře řezaném obličeji se mu objevil výraz lovce. „Takže vy jste poznal, co v té truhle je, pane?" zeptal se tiše.
„Ano. Myslím, že ano." Everard si vzpomněl, že Becquerel objeví radioaktivitu až téměř za dva roky; dokonce i rentgenové paprsky byly ještě rok vzdálenou budoucností. „Tedy… v indiánských územích jsem slyšel vyprávět o takovéhle rudě, která je jedovatá -"
„Krajně zajímavé." Detektiv si začal nacpávat dýmku s velikou hlavičkou. „Něco jako rtuťové výpary, ano?"
„Takže to Rotherhithe umístil tu truhlu do hrobu, co?" mumlal si inspektor.
„Nebuďte směšný!" odsekl detektiv. „Mám tři nezávislé a jednoznačné důkazy o tom, že Rotherhithe je naprosto nevinný. Nebyla mi jasná jen skutečná příčina smrti jeho lordstva. Ale pokud byl v hrobě uložen smrtelný jed, jak říká tento pán… aby odradil vykradače hrobů? Ale stejně by mě zajímalo, jak staří Sašové přišli k americkému minerálu. Možná bude něco pravdy na těch příbězích o cestách starých

Féničanů přes Atlantik. Sám jsem podnikl menší výzkum, protože se domnívám, že v kymerštině jsou určité prvky chaldejského jazyka, a tento nález mou domněnku zjevně podpoří.“
Everard měl pocit viny, že se právě prohřešuje na archeologické vědě. No, ale tahle truhla bude odhozena do kanálu La Manche a zapomene se na ni. On i Whitcomb se poroučeli, jak nejdříve to šlo.
Cestou zpátky do Londýna, když byli sami v kupé, Angličan vytáhl rozpadající se úlomek dřeva. „Strčil jsem ho do kapsy v mohyle,“ řekl. „Pomůže nám tu věc datovat. Podej mi radiokarbonový počítač, bud' tak hodný.“ Strčil dřevo do přístroje, otočil několika knoflíky a přečetl odpověď. „Tisíc čtyři sta třicet let, plus minus asi deset. Tu mohylu tedy postavili asi… hm… roku 464, když se Jutové zrovna usazovali v Kentu.“
„Jestli jsou ty slitky po tak dlouhé době pořád tak pekelně radioaktivní,“ zavrčel Everard, „jak asi musely vypadat původně? Vůbec nechápu, jak můžou být tak aktivní a přitom mít tak dlouhý poločas rozpadu, ale koneckonců v budoucnosti nejspíš dokážou s atomem věci, o jakých se mé době ani nesní.“
Předali svou zprávu Mainwetheringovi a strávili den prohlídkou Londýna, zatímco on rozesílal vzkazy časem a uváděl do chodu obrovskou mašinérii Stráže. Everarda zajímal viktoriánský Londýn - skoro si ho podmanil i přes všechnu svou špínu a chudobu. Whitcomb měl v očích roztoužený výraz. „Tady bych byl rád žil,“ řekl.
„Ano? Při stavu jejich medicíny a zubního lékařství?“
„Ale bez bomb,“ odpověděl vzdorně Whitcomb.

Když se vrátili do kanceláře, byl Mainwethering už hotov. Bafal z doutníku, rázoval po kanceláři, buclaté ruce měl sepnuté na zádech nad cípy fraku a chrlil na ně novinky.
„Kov byl s velkou pravděpodobností identifikován. Izotopové palivo asi z třicátého století. Kontrola odhalila, že obchodník z Ingského císařství navštívil rok 2987, aby vyměnil své suroviny za jejich synthrop, jehož tajemství se ztratilo za Mezivládí. Přirozeně podnikl nezbytná opatření, pokoušel se vydávat za obchodníka ze soustavy Saturna, ale přesto zmizel. Jeho časoplán také. Nejspíš někdo v roce 2987 zjistil, kdo to je, a zavraždil ho, aby se dostal k jeho stroji. Stráž byla uvědomena, ale po stroji ani stopy. Nakonec objeven v pátém století dvěma Strážci jménem, vida! Everard a Whitcomb.“
„Když jsme už uspěli, tak co se budeme namáhat?“ zasmál se Američan.
Mainwethering vypadal šokované. „Ale drahý příteli! Vy jste ještě neuspěli! Tu práci je v mém i vašem vnímání času třeba teprve vykonat. A nemyslete si, prosím, že máte zaručen úspěch jen proto, že ho historie zaznamenala. Čas není neměnný; člověk má svobodnou vůli. Pokud neuspějete, historie se změní a nikdy nezaznamená váš úspěch; já vám o něm neřeknu. To se nepochybně stalo, pokud mohu použít výrazu ‚stalo', v těch několika případech, kde Stráž zaznamenala neúspěch. Na těch případech stále pracujeme, a pokud se nakonec dosáhne úspěchu, historie se změní a případy budou ‚vždycky' úspěšně vyřešeny. Tempus non nascitur, fit, mohu-li si dovolit lehkou parodii.“
„Dobře, dobře, já jsem jen žertoval,“ omlouval se Everard. „Jdeme na to. Tempus fugit.“ Úmyslně škodolibě zdůraznil americké „g“ a Mainwethering se zašklebil, jako by ho zabolelo.

Ukázalo se, že dokonce i Stráž ví jen málo o těch temných dobách, kdy Římané opustili Británii, římsko-britská civilizace se rozpadala a začali přicházet Anglové. Ta doba nikdy nebyla důležitá. Kancelář v Londýně roku 1000 poslala všechny dostupné materiály a odpovídající obleky. Everard a Whitcomb strávili hodinu v bezvědomí pod hypnotickými výukovými přístroji, a když skončili, mluvili plynně latinsky, několika saskými a jutskými dialekty a celkem slušně znali zvyky doby.

Šaty byly hrozné: kalhoty, košile a kabáty z hrubé vlny, kožené pláště, nekonečná sbírka spon a tkaniček. Dlouhé plavé panáky přikryly moderní účesy; hladce oholené brady si nikdo nevšimne dokonce ani v pátém století. Whitcomb měl sekeru, Everard meč - obě zbraně byly vyrobeny na míru z vysoce karbonované oceli - ale spoléhali se spíš na sonické omračovací pistole z 26. století ukryté v šatech. Zbroj přibalena nebyla, ale motocykl měl ve výbavě dvě protinárazové helmy; v té době se zbroj vyráběla podomácku, takže moc pozornosti nevyvolají a kromě toho jsou odolnější a mnohem pohodlnější než ty skutečné. Přibalili také nějaké jídlo a několik kameninových džbánů plných dobrého viktoriánského piva.

„Výborně.“ Mainwethering vytáhl z kapsy hodinky a podíval se na ně. „Budu vás tady čekat zpátky… řekněme ve čtyři hodiny? Budu mít po nice ozbrojenou stráž pro případ, že byste přivedli vězně, a pak si můžeme zajít někam na čaj.“ Potřásl jim rukama. „Dobrý lov!“

Everard naskočil na tempocykl, nastavil ovládání na rok 464 u addletonské mohyly, letní půlnoc, a stiskl tlačítko.

Byl úplněk. V jeho světle se zem zdála rozlehlá a osamělá a na obzoru se černal les. Někde zavyl vlk. Mohyla už stála; přišli pozdě.

Vznesli se na antigravitačním pohonu a rozhlédli se přes hustý stinný les. Asi dva kilometry od mohyly stála malá usedlost, jedna větší budova z osekaných trámů a několik menších domků okolo dvora. V měsíčním světle, které ji zalévalo, vypadala tichá a téměř opuštěná.
„Obdělávaná pole," podotkl Whitcomb. V tom tichu mluvil skoro šeptem. „Jutové a Sašové byli většinou rolníci, kteří sem přišli hledat novou půdu. Brity odtud nejspíš před nějakým časem úplně vytlačili."
„Musíme se dozvědět, jak to bylo s tím pohřbem," připomněl Everard. „Vrátíme se ještě dál zpátky a najdeme okamžik, kdy byl hrob postaven? Ne, bezpečnější bude vyptat se na to teď, když už vzrušení opadlo - jestli kolem toho nějaké vzrušení bylo. Zkusíme to třeba zítra ráno, ne?"
Whitcomb kývl a Everard klesl s tempocyklem do úkrytu v hustém křoví. Přeskočil pět hodin. Na severovýchodě se objevil oslepující jas slunce, na dlouhé trávě se třpytila rosa a ptáci křičeli jako posedlí. Oba strážci sesedli a poslali tempocykl fantastickou rychlostí vzhůru, aby tam ve výšce patnácti kilometrů nad zemí cekal, až jej přivolají miniaturní vysílačkou schovanou v helmách. K vesničce se přiblížili otevřeně, bez skrývání. Ranami mečem a sekerou obrácenými naplocho zahnali pár divoce vypadajících psů, kteří na ně s vrčením doráželi. Vstoupili na dvůr a zjistili, že není dlážděný, zato pokrytý silnou vrstvou bláta a hnoje. Pár nahých dětí s rozcuchanými vlasy, světlými jako koudel, na ně zíralo z chatrče uplácané z proutí a hlíny. Dívka, která seděla venku a dojila zakrslou kravku, polekaně vykřikla; podsaditý, zamračený podomek čistící vepřín sáhl po kopí. Everard nakrčil nos a přál si, aby tohle mohli vidět všichni ti nadšenci, kteří v jeho století horují pro „ušlechtilé nordické tradice".

Ve vchodu do velké síně se objevil šedovousý muž se sekerou v nace. Jako všichni lidé této doby byl o kus menší, než byl průměr dvacátého století. Podezřívavě a obezřetné si je prohlédl a pak jim popřál dobré ráno.
Everard se zdvořile usmál. „Jmenuji se Uffa Hudingsson a můj bratr je Knubbi," řekl. „Jsme kupci z Jutska a jedeme za obchodem do Canterbury." (Použil samozřejmě tehdejší jméno, Cantwarabyrig.) „Vzdálili jsme se od místa, kde kotví naše loď, zabloudili jsme, celou noc jsme byli na nohou a ráno jsme našli tvůj dům."
„Mé jméno jest Wulfnoth, syn Aelfredův," řekl rolník.
„Vstupte a pojezte s námi."
Síň byla veliká, šerá a zakouřená, plná povídajících si lidí: Wulfnothovy děti, jejich manželé, manželky a děti, zemědělští dělníci a jejich ženy a děti a vnoučata. Snídaně sestávala z velkých dřevěných mís napůl uvařeného vepřového, které se splachovalo rohy plnými slabého kyselého piva. Nebylo těžké rozproudit rozhovor; tihle lidé si rádi popovídali přesně stejně jako izolovaní venkované kdekoli a kdykoli jinde. Potíž byla spíš s vymýšlením věrohodných zpráv o tom, co se děje v Jutsku. Jednou nebo dvakrát je Wulfnoth, který nebyl hloupý, přistihl při chybě, ale Everard pevně prohlásil: „Slyšel jsi nepravdu. Zprávy dostávají prazvláštní podoby, když cestují přes moře." Překvapilo ho, kolik styků se pořád ještě udržuje s mateřskou zemí. Ale hovor o počasí a úrodě se jen málo lišil od toho, který znal z amerického Středozápadu dvacátého století.
Až po chvíli mohl nenápadně vsunout do hovoru dotaz na mohylu. Wulfnoth se zamračil a jeho obtloustlá bezzubá žena rychle udělala ochranné znamení směrem k primitivnímu dřevěnému bůžkovi. „Není dobře mluvit o takových věcech," zavrčel hospodář. „Byl bych raději, aby ten čaroděj nebyl

pochován v mé zemi. Ale byl to přítel mého otce a ten jinak nedal.“
„Čaroděj?“ Whitcomb nastražil uši. „Co je to za příběh?“ „Nu, to se můžeš dozvědět,“ zavrčel Wulfnoth. „Byl to cizinec zvaný Stane a objevil se v Canterbury asi před šesti lety. Musel přijít z velké dálky, protože nemluvil ani anglicky, ani jazyky Britů. Král Hengist ho však přijal jako hosta a on se jim vbrzku naučil. Věnoval králi podivné, leč božské dary a byl mu schopným rádcem. Král se na něj spoléhal den ze dne víc. Nikdo se neodvažoval ho pohněvat, protože vládl hůlkou, která vrhala blesky. Viděli ho, jak jí rozštípl skálu, a jednou, v bitvě proti Britům, i lidi pálil. Byli tací, kteří si mysleli, že je to Woden, ale nemohl jím být, protože zemřel.“

„Aha.“ Everarda se zmocnila lehká netrpělivost. „A co dělal, když ještě žil?“
„Nu… dával králi moudré rady, jak jsem již pravil. Chtěl, abychom my v Kentu ustali v nájezdech na Brity a abychom ze staré vlasti nepřivolávali další naše lidi. Radil uzavřít s domorodci mír. Měl za to, že s naší silou a římskou učeností dokážeme vytvořit mohutnou říši. Snad měl pravdu, ačkoli nevím, k čemu jsou všechny ty knihy a lázně, nemluvě už o tom podivném bohu na kříži, kterého mají… Pak ho ale před třemi roky kdosi neznámý zabil a on tu byl pochován s oběťmi a s tím majetkem, který mu jeho nepřátelé neuloupili. Dvakrát za rok mu obětujeme a musím přiznat, že nám jeho duch zatím nepůsobil žádné potíže. I tak mi to však dělá starost.“
„Před třemi lety, říkáš?“ opakoval tiše Whitcomb. „Aha…“ Trvalo dobrou hodinu, než se dostali pryč, a pak Wulfnoth trval na tom, že s nimi pošle chlapce, aby se cestou k řece znova neztratili. Everard, kterému se nechtělo tak daleko pěšky, se usmál a přivolal dolů tempocykl. Když s

Whitcombem nasedali, vážně řekl vykulenému chlapci: „Věz, že jste hostili Wodena a Thunora, kteří budou od této chvíle držet ochrannou ruku nad tvou rodinou.“ Pak skočil v čase o tři roky zpátky.

„Teď přijde to nejtěžší,“ řekl, když vyhlédl z křoví na potemnělý statek. Mohyla tu teď nebyla, to znamenalo, že čaroděj Stane je ještě naživu. „Není nic těžkého uspořádat kouzelnické představení pro malého kluka, ale my teď musíme toho člověka vytáhnout z velkého a ne zrovna bezpečného města, kde je navíc královým hostem. A aby toho nebylo dost, tak má paprskomet.“

„Zřejmě jsme uspěli - nebo uspějeme,“ podotkl Whitcomb. „Kdepak. Nic není nezměnitelné, však víš. Když se nám to nepovede, tak bude Wulfnoth za tři roky vyprávět jiný příběh, nejspíš že tam Stane zrovna je - mohl by nás dokonce zabít dvakrát! A Anglie, posunutá z raného středověku do neoklasické kultury, se změní tak, že v roce 1894 ji nepoznáme… To bych rád věděl, o co tomu Stanovi jde.“

Odlepil tempocykl od země a pustil se ke Canterbury. Noční vítr mu temně svištěl kolem uší. Nakonec se město přiblížilo a on přistál v mlází. Měsíc bíle osvětloval staré, napůl zbořené římské zdi starého Duroverna a vytvářel kropenaté vzory na hlíně a dřevu jutských oprav. Po západu slunce se nikdo nedostane dovnitř. Tempocykl je znovu přenesl k ránu - skoro k poledni - a pak ho poslali do výšky. Když Everard vyrazil k rozpadající se římské silnici a k městu, v žaludku ho tížila snídaně, kterou snědl před dvěma hodinami - kterou sní za tři roky. Na silnici byl slušný provoz, většinou to byli zemědělci se skřípajícími volskými potahy, kteří vezli úrodu na trh. U brány je zastavili dva na první pohled nepřátelští strážní a ptali se jich, kam a proč jdou. Tentokrát z nich byli pomocníci obchodníka z Thanetu, který je sem poslal za několika

zdejšími řemeslníky. Ti dva rabiáti vypadali nevrle až do chvíle, kdy jim Whitcomb podstrčil pár římských mincí; pak sklonili kopí a mávnutím je pustili dál.
Město kolem nich žilo a vřelo, i když největší dojem na Everarda udělal ten těžký pach. Mezi strkajícími se Juty zahlédl tu a tam nějakého pořímštělého Brita, který se znechuceně proplétal blátem a přitahoval si ošuntělou tuniku k tělu, aby se vyhnul doteku s těmi divochy. Bylo by to legrační, kdyby to nebylo dojemné. V mechem porostlých troskách dřívějšího bohatého měšťanského domu teď stál obzvlášť špinavý hostinec. Everard a Whitcomb zjistili, že jejich peníze se tu cení velmi vysoko, protože se tu většinou obchoduje ve zboží. Objednali pár rund a na oplátku se dozvěděli všechno, co potřebovali. Síň krále Hengista je poblíž centra města… není to vlastně síň, je to stará budova, kterou teď bohužel moc vyšperkovali pod vedením toho cizince Stana… ne že by náš dobrý a statečný král Hengist byl nějaký změkčilec, to si nemysli, cizince… náhodou to není ani měsíc, co… aha, ten Stane! Ten bydlí hned ve vedlejším domě. Zvláštní chlapík, někteří lidé říkají, že je bůh… rozhodně se kolem něj děvčata točí víc než dost… Ano, říká se, že on stojí za těmi všemi mírovými rozhovory s Brity. Těch hezounů sem přichází každým dnem víc a víc, už to vypadá tak, že se pořádný chlap nemůže ani porvat, aby hned… No jistě, Stane je tuze moudrý, já bych o něm neřekl křivé slovo, chápej, koneckonců dovede vrhat blesky…
„Tak co uděláme?“ zeptal se Whitcomb, když se vrátili do svého pokoje. „Půjdeme a zatkneme ho?“
„Moc pochybuju, že by to šlo,“ podotkl Everard obezřetně. „Mám něco jako plán, ale ten závisí na tom, jestli uhodneme, co má doopravdy v úmyslu. Zkusíme, jestli se nám podaří dosáhnout audience.“ Když vstával ze slamníku, který sloužil

za postel, drbal se. „Sakra! Tahle doba nepotřebuje gramotnost, ale prášek proti blechám!“
Dům byl pečlivě opraven, bílá fasáda se štítem byla tak čistá, že v kontrastu se vší tou okolní špínou to téměř bolelo. Dva strážní se opírali o schody, ale ostražitě se narovnali, když k nim oba agenti přišli. Everard je nakrmil penězi a historkou o tom, že přináší novinky, které budou velkého čaroděje určitě zajímat. „Řekni mu, že je tu ‚Muž ze zítřka'. To je heslo. Rozuměl jsi?“
„To nedává smysl,“ stěžoval si strážce.
„Hesla nemusejí dávat smysl,“ odsekl Everard.
Jut oddupal, ale přitom pořád nespokojeně vrtěl hlavou. Pořád nějaké novoty!
„Jsi si jistý, že je to moudré?“ zeptal se Whitcomb. „Bude ve střehu, to víš.“
„Jenže taky vím, že tak důležitý člověk nebude ztrácet čas s každým otrapou. Tohle všechno hrozně spěchá, člověče! Zatím se mu nepodařilo dosáhnout ničeho trvalého, dokonce ani tolik, aby přetrvala jeho legenda. Ale kdyby Hengist uzavřel skutečné spojenectví s Brity…“
Strážce se vrátil, něco zavrčel a vedl je vzhůru po schodech a sloupořadím do atria. Atrium byla velká místnost, kde se moderní koberečky z medvědí kůže nestylově tloukly s otlučeným mramorem a vybledlou mozaikou. Před hrubou dřevěnou lavicí stál muž a čekal na ně. Když vstoupili, zvedl ruku, v níž Everard zahlédl štíhlý váleček paprskometu ze třicátého století.
„Držte ruce tak, abych je viděl, a nepřibližujte je k tělu,“ řekl tiše. „Jinak bych vás musel zasáhnout bleskem.“
Whitcomb se prudce, polekaně nadechl, ale Everard to víceméně čekal. Přesto se neubránil pocitu, jako by mu chladná ruka sevřela žaludek.

Čaroděj Stane byl malý muž oblečený v jemné vyšívané tunice, která musela pocházet z některé britské vily. Tělo měl štíhlé, hlavu velkou, tvář ošklivou, ale jaksi podmanivým způsobem. Na hlavě měl hřívu černých vlasů a jeho rty křivil napjatý úsměv.
„Prohledej je, Eadgare," přikázal. „Vezmi jim vše, co mají v šatech."
Jut nebyl při prohlídce příliš šikovný, ale našel omračovací pistole a odhodil je na zem. „Můžeš jít," přikázal Stane.
„Nejsou nebezpeční, pane?" zeptal se voják.
Stane se usmál víc. „Když držím v ruce tohle? Ne, jdi." Eadgar se vykolébal ven. Aspoň máme pořád meč a sekeru, myslel si Everard. Ale ty nám moc platné nebudou, dokud na nás míří tímhle.
„Tak vy přicházíte ze zítřka," zavrčel Stane. Na čele se mu náhle zaleskl pot. „To mě zajímá. Mluvíte pozdějším anglickým jazykem?"
Whitcomb otevřel ústa, ale Everard, který vsadil svůj život na jednu kartu, byl rychlejší. „Jaký jazyk máš na mysli?"
„Tenhle." Stane přešel do angličtiny, která měla podivný přízvuk, ale pro uši člověka dvacátého století byla rozpoznatelná: „Chci vědět odkď a ze kď 'sté, c' máte v úrďslu a vš'chno 'statní. Ko'kejte ml'vit, nebo v's spál´m."
Everard zavrtěl hlavou. „Ne," odpověděl jutsky. „Nerozumím ti." Whitcomb na něj krátce pohlédl a pak se stáhl, připraven následovat Američanova příkladu. Everardova mysl horečně pracovala; i přes svou zoufalou odvahu věděl, že při první chybě na něj čeká smrt. „V našich časech jsme mluvili takto…" A oddrmolil kus mexicko-španělské hatmatilky, kterou komolil tolik, kolik si jen troufl.
„Takže… románský jazyk!" Stanoví zasvítily oči. Paprskomet v jeho ruce se zachvěl. „Ze kdy jste?"

„Dvacáté století po Kristu a naši zemi zovou Lyonesse. Jede se tam přes západní oceán -“
„Amerika!“ Skoro to vykřikl. „Říkalo se jí někdy Amerika?“
„Ne, nevím, o čem to mluvíš.“
Stane se neovladatelně zachvěl. Znovu získal sebevládu: „Znáš římský jazyk?“
Everard kývl.
Stane se nervózně zasmál. „Tak jím budeme mluvit. Kdybyste věděli, jak mám po krk té místní prasečí řeči…“ Jeho latina byla trochu lámaná, zřejmě se ji naučil v tomhle století, ale byla dost plynná. Zamával paprskometem. „Odpusťte mi mou nezdvořilost. Ale musím být opatrný.“
„Přirozeně,“ kývl Everard. „Jmenuji se Mencius a můj přítel je Juvenalis. Přišli jsme z budoucnosti, jak jste uhodl; jsme historikové a cestování časem bylo právě vynalezeno.“
„Abych řekl pravdu, jsem Rozher Schtein z roku 2987. Vy jste… o mně slyšeli?“
„Jak jinak?“ kývl Everard. „Přišli jsme hledat toho záhadného C t- 1
stana, který se zdál být jednou z klíčových postav historie. Měli jsme podezření, že to mohl být cestovatel časem, tedy peregrinator temporis. Teď to víme jistě.“
„Tři roky.“ Schtein začal horečně přecházet po místnosti, paprskometem mával na všechny strany; ale byl příliš daleko, než aby se po něm dalo znenadání skočit. „Tři roky jsem tady. Kdybyste věděli, jak často jsem v noci ležel beze spánku a přemyslel, jestli uspěji… Řekněte mi, je váš svět jednotný?“
„Svět i planety,“ kývl Everard. „Už dlouho.“ Vnitřně se zachvěl, jeho život závisel na tom, zda správně odhadne Schteinovy plány.
„A jste svobodní lidé?“

„Jsme. To jest, císař samozřejmě vládne, ale senát vydává zákony a je volen lidem.“
Na tom skřítkovském obličeji se rozhostil skoro svatý výraz, který ho docela změnil. „Jak jsem o tom snil,“ zašeptal Schtein. „Děkuji vám.“
„Tak vy jste se vrátil ze své doby sem, abyste… vytvořil historii?“
„Ne,“ zavrtěl hlavou Schtein. „Abych ji změnil.“
Slova se z něj sypala, jako by už mnoho let toužil promluvit a neodvážil se toho: „Byl jsem také historik. Náhodou jsem se setkal s člověkem, který tvrdil, že je obchodník z jednoho z měsíců Saturnu, ale protože jsem tam nějaký čas žil, poznal jsem, že se jen přetvařuje. Prozkoumal jsem ho blíž a dozvěděl se pravdu. Byl to cestovatel časem z velmi vzdálené budoucnosti.
Musíte chápat, že jsem žil ve strašné době a jako psychografický historik jsem si uvědomoval, že válka, tyranie a chudoba, které byly naším prokletím, nejsou výsledkem žádného vrozeného zla v člověku, ale prosté příčiny a následku. Strojová technologie se vyvinula v rozděleném světě a válka se stávala stále větším a ničivějším dobrodružstvím. Byly doby míru, dokonce i poměrně dlouhé; ale ta nemoc byla příliš hluboko zakořeněná, konflikt byl součástí naší civilizace. Moji rodinu vyvraždili při venušanském nájezdu, neměl jsem co ztratit. Vzal jsem stroj času, když jsem… se zbavil… jejího majitele.
Byl jsem přesvědčen, že k té velké chybě došlo hned na počátku středověku. Řím sjednotil a přiměl k míru obrovské impérium, a z míru může vždycky vzejít spravedlnost. Ale Řím se v té snaze vyčerpal a teď se rozpadal. Barbaři, kteří přicházeli, byli bojovní, mohli dokázat mnohé, ale rychle se zkazili.

Ale tohle je Anglie. Je izolovaná od práchnivějící tkáně římské společnosti. Přicházejí sem Germáni, špinaví spratci, kteří jsou ale silní a ochotní se učit. V mé historii prostě vyhladili Brity a pak, protože byli intelektuálně bezmocní, byli pohlceni novou - a zlou - civilizací, které se říkalo západní. Chtěl jsem, aby se stalo něco lepšího.
Nebylo to snadné. Byli byste překvapeni, jak těžké je přežít v jiné době, než se v tom naučíte chodit, dokonce i když máte moderní zbraň a zajímavé dary pro krále. Ale teď jsem si získal Hengistovu úctu a mám i stále větší důvěru Britů. Můžu oba národy sjednotit v boji proti společnému nepříteli - Piktům. Anglie bude jediným královstvím, bude mít šaškou sílu a římskou vzdělanost a bude dost silná, aby odrazila všechny nájezdníky. Křesťanství je samozřejmě nevyhnutelné, ale dohlédnu, aby to bylo správné křesťanství, takové, které bude lidi vzdělávat a civilizovat, aniž by spoutalo jejich mysl.
Časem bude Anglie v takovém postavení, že bude moci ovládnout Evropu. Nakonec sjednotí svět. Zůstanu tu dost dlouho, abych rozběhl protipiktské spojenectví, a pak zmizím a slíbím, že se vrátím později. Když se budu objevovat každých, řekněme, padesát let po několik příštích staletí, stanu se legendou, bohem, který může dohlédnout, aby všechno pokračovalo správným směrem.“
„O svatém Staniovi jsem hodně slyšel,“ řekl Everard pomalu.
„A vyhrál jsem!“ vykřikl Schtein. „Dal jsem světu mír.“ Po tvářích mu sklouzly slzy.
Everard se k němu přiblížil těsněji. Schtein mu namířil paprskomet na břicho -ještě mu tak docela nevěřil. Everard jakoby bezmyšlenkovitě obcházel místnost a Schtein se obracel za ním, aby ho měl stále na mušce. Ale byl tak rozčilený tím zdánlivým důkazem svého úspěchu, že zapomněl na Whitcomba. Everard se přes rameno podíval na Angličana.

Whitcomb hodil svou sekerou. Everard se vrhl na podlahu.
Schtein vykřikl a paprskomet zasyčel. Sekera ho zasáhla do ramene. Whitcomb skočil a popadl ho za ruku se zbraní. Schtein zavyl a snažil se obrátit paprskomet. Everard skočil Whitcombovi na pomoc. Chvilku byl zmatek.
Pak paprskomet znova vystřelil a Schtein jim v rukou náhle zmrtvěl. Šaty jim zmáčela krev z hrozivé rány v jeho prsou.
Oba strážci vběhli dovnitř. Everard popadl na zemi omračovač a nastavil stupnici na plnou intenzitu. Vržené kopí se mu otřelo o rukáv. Dvakrát vypálil a mohutné postavy se svezly k zemi. Budou v bezvědomí několik hodin.
Everard chvilku přikrčeně naslouchal. Odněkud z domu se ozval ženský výkřik, ale do místnosti nikdo nevešel. „Jak to vypadá, tak nám to vyšlo," zalapal po dechu.
„Ano." Whitcomb se prázdným pohledem podíval na mrtvolu ležící před ním. Byla dojemně malá.
„Nechtěl jsem, aby zemřel," řekl Everard. „Ale doba je… tvrdá. Asi to tak bylo psáno."
„Raději takhle než soud Stráže a vyhnanecká planeta," podotkl Whitcomb.
„Aspoň technicky to byl zloděj a vrah," kývl Everard. „Ale měl velký sen."
„A my jsme mu ho překazili."
„Historie by mu ho mohla překazit taky. A asi by i překazila. Jeden člověk prostě nemá dost síly nebo dost moudrosti. Myslím, že většinu lidského neštěstí zaviní fanatici s dobrými úmysly, jako byl on."
„Takže prostě složíme ruce a přijmeme to, co přijde."
„Mysli na všechny naše přátele z roku 1947. Nikdy by neexistovali."
Whitcomb svlékl plášť a snažil se otřít si krev ze šatů.

„Pojď, půjdeme.“ Vyběhl zadním portálem. Vyděšená konkubína ho sledovala hrůzou rozšířenýma očima.
Zámek vnitřních dveří musel rozstřelit. V místnosti za ním byl časoplán ingské výroby, několik beden zbraní a zásob, pár knih. Everard to všechno naložil do stroje — kromě skříňky s palivem. Tu tady musel nechat, aby se o tom jednou v budoucnu dozvěděl a přišel zastavit muže, který se chtěl stát Bohem.
„Odvezeš to do skladiště v roce 1894?“ zeptal se Whitcomba. „Já se vrátím tempocyklem a sejdeme se v kanceláři.“
Whitcomb se na něj dlouze zadíval. Jeho tvář byla vyčerpaná. Ale jak se na něj Everard díval, ztuhla odhodláním.
„Tak dobře, kamaráde,“ odpověděl konečně Angličan. Usmál se skoro lítostivě a stiskl Everardovi ruku. „Ahoj. Hodně štěstí.“
Everard se za ním díval, jak nastupuje do velkého kovového válce. Zvláštní rozloučení - když spolu za pár hodin budou pil čaj v roce 1894. Obavy ho neopouštěly, ani když vyšel z budovy a vmísil se do davu. Charlie je podivín. No ale…
Nikdo mu nebránil, když vyšel z města a vkročil do mlází pod jeho hradbami. Přivolal tempocykl zpátky dolů, a i když si musel pospíšit, aby se někdo nepřišel podívat, co za ptáka to tam slétlo, otevřel džbán piva. Pak se naposledy podíval na starou Anglii a skočil do roku 1894.
Mainwethering a jeho stráže na něj čekali, jak slíbil. Důstojník se zjevně znepokojil, když uviděl přistávat jen jednoho muže se stopami zaschlé krve na šatech, ale Everard ho svou zprávou uklidnil.
Chvíli mu trvalo, než se umyl, převlékl a nadiktoval sekretáři plný výčet událostí. Tou dobou už sem Whitcomb měl dávno dorazit drožkou, ale nebylo po něm ani stopy. Mainwethering

zavolal skladiště vysílačkou a obrátil se zachmuřeně zpátky k němu. „Ještě nedorazil," řekl. „Mohlo se mu něco stát?"
„Těžko. Ty stroje jsou naprosto spolehlivé." Everard si kousal rty. „Třeba mi špatně rozuměl a místo sem se vrátil do roku 1947."
Výměna zpráv ukázala, že tam se Whitcomb také neukázal. Everard a Mainwethering šli ven na čaj. Když se vrátili, po Whitcombovi nebylo pořád ani stopy.
„Asi bych měl informovat sekci pro terén," podotkl Mainwethering. „Co myslíte? Měli by ho najít."
„Ne. Počkejte." Everard chvíli stál a přemýšlel. To podezření v něm klíčilo už delší dobu. A bylo děsivé.
„Máte nějaký nápad?"
„Ano. Něco takového." Everard si začal svlékat svůj viktoriánský oblek. Ruce se mu chvěly. „Dejte mi mé šaty z dvacátého století, buďte tak laskav. Možná ho dokážu najít sám."
„Stráž bude požadovat předběžnou zprávu o vašem záměru a plánech," připomněl mu Mainwethering.
„Ať jde Stráž k čertu," odsekl Everard.

6

Londýn, 1944. Padla časná zimní noc, lehký chladný vítr vál ulicemi podobnými zálivům tmy. Odněkud se ozval výbuch a začalo hořet, veliké rudé prapor)' vyskočily nad střechami.

Everard nechal tempocykl na chodníku - když padaly bomby, nikdo na ulici nebyl - a pomalu tápal šerem. Bylo sedmnáctého listopadu; jeho cvičená paměť si to datum snadno vybavila. Toho dne zemřela Mary Nelsonova.

Našel veřejnou telefonní budku na rohu a zalistoval v seznamu. Nelsonů tam bylo hodně, ale jen jediná Mary ve čtvrti Streatham. To bude samozřejmě matka. Spolehl se, že dcera se jmenuje po ní. Nevěděl přesně, kdy bomba dopadne, ale to mohl zjistit.

Vyšel ven a proti němu se vyvalil oheň a hřmot. Vrhl se na zem a v místech, kde ještě před chvilkou stál, létaly střepiny skla. Sedmnáctého listopadu 1944. Mladší Manse Everard, poručík americké armády, je někde za Kanálem, blíže k německým zbraním. Nedokázal si vybavit, kde přesně tou dobou byl, a ani se nesnažil vzpomenout si. Bylo to jedno. Věděl, že tamto nebezpečí přežije.

Když běžel ke svému stroji, tančil za ním nový oheň. Naskočil a vylétl vysoko do vzduchu. Vysoko nad Londýnem viděl jen tmu s občasnými skvrnkami ohně. Valpuržina noc, a celé peklo se vrhlo na zem!

Na Streatham se pamatoval dobře - byla to nudná čtvrť cihlových domků, kde bydleli drobní úředníčci, zelináři a mechanici, ta nejmenší buržoazie, která povstala a postavila se síle, jež dobyla Evropu. V roce 1943 tu žila jedna dívka… Nakonec si vzala někoho jiného.

Klesl níž a snažil se najít správnou adresu. Kousek od něj vybuchla sopka. Jeho stroj ve vzduchu zakolísal a on skoro spadl. Pospíšil si k tomu místu a uviděl dům, roztříštěný,

zničený a hořící. Bylo to jen tři bloky od domu Nelsonových. Přišel příliš pozdě.
Ne! Zkontroloval si čas - bylo přesně půl jedenácté - a skočil o dvě hodiny zpátky. Pořád byla noc, ale zničený dům stál v šeru celý a nedotčený. Chvilku měl chuť varovat jeho obyvatele. Ale ne. Po celém světě umírají lidé. Není Schtein, aby bral historii na svá bedra.
Ironicky se usmál, slezl a prošel branou. Ale není sakra ani Danellian. Zaklepal na dveře a ty se otevřely. Vyhlédla z nich žena středního věku a pozorně si ho prohlédla. Everard si uvědomil, jak musí být divné vidět tady Američana v civilních šatech.
„Promiňte," řekl. „Znáte slečnu Mary Nelsonovou?"
„Ale jistě." Zaváhala. „Bydlí kousek odtud. Za chvíli sem přijde. Vy jste její přítel?"
Everard kývl. „Poslala mě sem se vzkazem pro vás, paní… ehm.."
„Enderbyová."
„Ano, jistě, paní Enderbyová. Já jsem hrozně zapomnětlivý. Víte, slečna Nelsonova chtěla, abych vyřídil, že ji to hrozně mrzí, ale nemůže přijít. Ale chce, abyste s celou rodinou přišli v půl jedenácté k ní."
„Všichni, pane? Ale děti -"
„Určitě, i s dětmi. Úplně všichni. Připravila pro vás překvapení, které vám může ukázat jedině tam. Všichni tam musíte být."
„No… tak dobře, pane, když říká, že to jinak nejde…"
„Všichni v půl jedenácté, ale určitě. Uvidíme se tam, paní Enderbyová." Everard se uklonil a vyšel zpátky na ulici.
Udělal, co se dalo. Tady už byl dům Nelsonových. Sjel s tempocyklem o tři bloky níž, zaparkoval ho v šeru uličky a

došel pěšky k domu. I on byl teď vinen, stejně vinen jako Schtein. Uvažoval o tom, jak asi vypadá vyhnanecká planeta.
Po ingském časoplánu nebylo nikde ani stopy, a přitom byl příliš velký, než aby se dal schovat. To znamenalo, že Charlie ještě nedorazil. Do té doby bude muset improvizovat.
Když klepal na dveře, uvažoval, jaké důsledky bude asi mít záchrana rodiny Enderbyů. Ty děti vyrostou, budou samy mít děti, nepochybně bezvýznamné středostavovské Angličany, ale v průběhu dlouhých staletí se jim narodí významný muž - nebo se naopak jejich vinou nenarodí. Čas samozřejmě není příliš snadno ohebný. Kromě řídkých případů na přesném rodokmenu nezáleží - důležitý je jen rozmanitý genofond. Ale třeba právě tohle bude jeden z těch vzácných případů.
Otevřela mu mladá žena. Byla to hezká dívenka, nijak oslnivě krásná, ale milá. Úhledná uniforma jí slušela. „Slečna Nelsonova?“
„Ano?“
„Jmenuji se Everard. Jsem přítel Charlieho Whitcomba. Mohu dál? Mám pro vás poněkud překvapující zprávu.“
„Zrovna jsem se chystala ven,“ řekla omluvně.
„Nic takového.“ Takhle ne; viděl, jak se znechuceně naježila. „Promiňte. Mohu vám to prosím vysvětlit?“
Vedla ho do tuctového a přeplněného salonu. „Sedněte si, prosím, pane Everarde. Nemluvte moc nahlas, ano? Všichni už spí. Brzo vstávají.“
Everard se pohodlně rozložil. Mary se usadila na kraji pohovky a sledovala ho velikýma očima. Uvažoval, jestli mezi jejími předky jsou Wulfnoth a Eadgar. Ano… určitě jsou, po tolika staletích. A Schtein možná také.
„Vy jste u letectva?“ zeptala se. „Tam jste se seznámili s Charliem?“

„Ne. Já jsem v rozvědce — proto jsem také v civilu. Mohu se zeptat, kdy jste ho naposledy viděla?“
„To už je několik týdnů. Teď právě je posádkou ve Francii. Doufám, že ta válka brzo skončí. To je přece taková hloupost, že to pořád nevzdají, když přece musejí vědět, že už nemají šanci, ne?“ Zvědavě naklonila hlavu. „Ale jakou zprávu to pro mě máte?“
„Hned se k tomu dostanu.“ Začal klábosit, kolik si jen troufal, vykládal o tom, co se děje za Kanálem. Bylo to zvláštní, sedět a povídat si s duchem. A vzhledem ke svému kondicionování jí nemohl říct pravdu. Chtěl to udělat, ale zjistil, že mu prostě zdřevěněl jazyk.
„…a kolik stojí obyčejná lahvička červeného inkoustu -“
„Prosím,“ přerušila ho netrpělivě. „Byl byste tak laskav a řekl mi, oč jde? Mám dnes večer schůzku.“
„Promiňte. Moc se omlouvám, opravdu. Víte, to je tak -“ Zachránilo ho zaklepání na dveře. „Promiňte,“ zamumlala a vyšla kolem zatemněných oken ven, aby otevřela. Everard šel tiše za ní.
Uskočila s krátkým výkřikem. „Charlie!“ Whitcomb ji k sobě přitáhl bez ohledu na krev, která na jeho jutských šatech ještě nestačila zaschnout. Everard vyšel do haly. Angličan na něj s hrůzou zíral. „Ty…“
Sáhl po omračovači, ale Everard na něj už mířil svým. „Nebuď blázen,“ řekl Američan. „Jsem tvůj přítel. Chci ti pomoct. Ostatně, jaký bláznivý plán tě to napadl?“ .Já… zadržet ji tady… aby nešla-“
„A ty si myslíš, že oni nemají způsoby, jak tě najít?“ Everard přešel do temporalu, protože v přítomnosti vyděšené Mary to byl jediný možný jazyk. „Když jsem odjížděl od Mainwetheringa, tak už začínal být pěkně podezřívavý. Když to nezahrajem správně, všechny jednotky Stráže budou mít

poplach. Chyba bude napravena, nejspíš tím, zeji někdo zabije. Ty půjdeš do vyhnanství.“
„Já…“ Whitcomb polkl. Na tváři se mu zračil úděs. „Ty… ty bys ji tam nechal jít a zemřít?“
„Ne. Ale tohle se musí udělat opatrněji.“ „Utečeme… najdeme nějakou éru, kde nic není… vrátíme se třeba k dinosaurům, když to jinak nepůjde.“
Mary se mu vymkla. Ústa měla otevřená dokořán a chystala se zaječet. „Mlčte!“ zarazil ji Everard. „Váš život je v nebezpečí a my se vás snažíme zachránit. Když nevěříte mně, věřte Charliemu.“
Obrátil se zpátky k Angličanovi a pokračoval v temporalu: „Koukej, kamaráde, neexistuje žádné místo ani žádná doba, kde by ses mohl schovat. Mary Nelsonova dnes v noci zemřela. To je historie. Já už jsem se taky dostal do pěkné kaše: ta rodina, co k ní měla dneska večer jít na návštěvu, nebude doma, až ji bomba zasáhne. Když se s ní pokusíš utéct, najdou vás. Je vůbec štěstí, že tady jednotka Stráže ještě není.“
Whitcomb se zoufale snažil zachovat klid. „Co kdybych s ní přeskočil do roku 1948? Jak víš, že se najednou znovu neobjevila v roce 1948? Třeba je to taky historie.“
„Člověče, to nemůžeš. Zkus to. Řekni jí, že ji přeneseš čtyři roky do budoucnosti.“
Whitcomb zasténal. „Prozrazení- a já jsem kondicionovaný -“
„Jo. Sotva ti to dovolilo objevit se tady u ní, ale když s ní budeš mluvit, tak prostě musíš lhát, protože si nedokážeš pomoct. Ostatně jak bys vysvětlil její existenci? Když zůstane Mary Nelsonova, tak bude dezertérka z W.A.A.F. Když přijme jiné jméno, kde má rodný list, školní vysvědčení, přídělovou knížku, kde má všechny ty papíry, které dvacáté století tak zbožňuje? To je beznadějné, člověče.“
„Tak co můžeme dělat?“

„Počkat si na Stráž a nějak to s nimi skoulet. Počkej chvilku.“ Everarda se zmocnil chladný klid. Neměl teď čas uvažovat nad svým chováním nebo mít strach.
Vrátil se na ulici, našel svůj tempocykl a nastavil ho tak, aby se objevil za pět let v pravé poledne na Piccadilly Circus. Udeřil do hlavního spínače, viděl, jak stroj zmizel, a vrátil se dovnitř. Whitcomb držel Mary v náručí a ona se chvěla a vzlykala. Ubohé, ztracené děti v černém lese!
„Tak dobře.“ Everard je zavedl zpátky do salonu a připravil si zbraň. „Teď budeme ještě chvilku čekat.“
Netrvalo to dlouho. Objevil se tempocykl se dvěma muži v šedé uniformě Stráže. V rukou měli zbraně. Everard je sundal omračovačem nastaveným na nízkou intenzitu. „Pomoz mi je svázat, Charlie,“ řekl.
Mary se bez hlesu choulila v koutě.
Když se oba muži probrali, Everard nad nimi stál s mírumilovným úsměvem. „Z čeho jsme obviněni, mládenci?“ zeptal se v temporalu.
„Myslím, že víte,“ odpověděl chladně jeden ze zajatců. „Hlavní kancelář nás poslala, abychom vás našli. Zkontrolovali jsme příští týden a zjistili, že jste evakuoval rodinu, která měla být bombardována. Whitcombův záznam naznačoval, že jste pak šel sem, abyste mu pomohl zachránit tuhle ženu, která má dnes v noci zemřít. Bude lip, když půjdete s námi, nebo to pro vás bude ještě horší.“
„Nezměnil jsem historii,“ řekl Everard. „Danelliané jsou pořád na konci toho řetězce, ne?“
„Samozřejmě ano, ale -“
„Jak víte, že rodina Enderbyových měla zemřít?“
„Jejich dům byl zasažen a oni tvrdí, že z něj odešli jen proto, že -“

„Ale důležité na tom je, že z něj odešli. To je psáno. Teď zase vy chcete měnit historii.“
„Ale tahle žena tady -“
„Jste si jistý, že neexistovala žádná Mary Nelsonova, která se, řekněme, usadila v Londýně v roce 1850 a zemřela sešlostí věkem kolem roku 1900?“
Na hubené tváři se objevil úsměv. „Snažíte se, co? Ale to nepůjde. Nemůžete bojovat s celou Stráží.“
„Myslíte? Můžu vás tu nechat, aby vás našli Enderbyovi. Nastavil jsem svůj tempocykl tak, aby se objevil na veřejnosti v okamžiku, který znám jen já sám. Co to asi provede s historií?“
„Hlídka provede nápravná opatření… jako jste to udělali vy v pátém století.“
„Možná! Ale mohl bych jim to hodně usnadnit, když vyhoví mé žádosti. Chci Danelliana.“
„Cože?“
„Slyšel jste mě,“ kývl Everard. „Když nebude zbytí, nasednu na ten váš tempocykl a skočím milion let do budoucnosti. Vysvětlím jim osobně, že by bylo mnohem jednodušší, kdyby nám dali šanci.“
To nebude nutné.
Everard se s lehkým výkřikem obrátil. Omračovač mu vypadl z ruky.
Nedokázal se dívat na ten tvar, který mu plál před očima. Když couval, vzlykal bez hlesu i bez slz.
Tvá žádost byla zvážena, řekl nezvučný hlas. Byla známa a zvážena celé věky před tím, než ses narodil. Ale i tak jsi byl nezbytným spojovacím článkem v řetězci času. Kdybys dnes neuspěl, neměli bychom slitování.
Měli jsme zaznamenáno, že jistí Charles a Mary Whitcombovi žili ve viktoriánské Anglii. Bylo také zaznamenáno, že Mary

Nelsonova zemřela v roce 1944 s rodinou, kterou byla navštívit, a že Charles Whitcomb žil jako starý mládenec a nakonec byl zabit při aktivní službě ve Stráži. Tento rozpor neušel pozornosti, a protože i nejmenší paradox je slabým místem ve předivu časoprostoru, musel být napraven vymazáním jednoho z obou faktů. Ty jsi rozhodl, který z nich to bude.

Everard někde v koutě svého otřeseného mozku věděl, že Strážci jsou najednou volní. Věděl, že jeho tempocykl byl… je… bude neviditelně odstraněn v okamžiku, kdy se zhmotní. Věděl, že historie teď zní takto: příslušnice W.A.A.F Mary Nelsonova nezvěstná, patrně zabita bombou poblíž domu rodiny Enderbyových, která byla celá v době bombardování u ní; Charles Whitcomb zmizel v roce 1947, pravděpodobně se nešťastnou náhodou utopil. Věděl, že Mary se dozvěděla pravdu, byla kondicionována, aby ji nemohla prozradit, a byla s Charliem poslána do roku 1850. Věděl, že spolu prožijí obyčejný středostavovský život, že se za vlády královny Viktorie nikdy nebudou cítit úplně doma, že Charlie bude často lítostivě vzpomínat na to, čím býval ve Stráži… a pak se podívá na svou ženu a děti a řekne si, že to přece jen nebyla tak velká oběť.

To všechno se dozvěděl a pak Danellian zmizel. Everardovi se pomalu rozjasňovalo v hlavě a očima znovu zaostřil na oba Strážce. Nevěděl jediné: jaký bude jeho vlastní osud.

„Tak pojďte," řekl první muž. „Zmizíme odtud, než se někdo probudí. Odvezeme vás do vašeho roku. Je to 1954, ne?"

„A co pak?" zeptal se Everard.

Strážce pokrčil rameny. Svým ledabylým chováním zjevně jen zakrýval šok, který se ho zmocnil v přítomnosti Danelliana. „Hlaste se u šéfa svého sektoru. Ukázalo se, že jste zjevně nevhodný pro stálou práci."

„Takže… jen propuštěn?“
„Nemusíte z toho dělat takové drama. Myslíte, že tohle je jediný takový případ za ten milion let práce Stráže? Existuje na to běžná procedura.
Budete samozřejmě muset projít dalším výcvikem. Váš typ osobnosti se nejlépe hodí pro nezávislý status - kterýkoli věk, kterékoli místo, kdekoli a kdykoli vás budou potřebovat. Myslím, že se vám to bude líbit.“
Everardovi se podlamovala kolena, když nasedal na tempocykl. A když znovu sesedl, uplynulo deset let.

Odvaha být králem

1

Jednoho večera v polovině 20. století v New Yorku se Manse Everard převlékl do odrbaných domácích šatů a začal si míchat drink. Vyrušil ho zvonek u dveří. Zaklel. Měl za sebou několik únavných dní a netoužil po žádné jiné společnosti než po zapomenutých vyprávěních dr. Watsona.
No, možná se toho člověka půjde nějak snadno zbavit. V pantoflích prošel bytem a se vzpurným výrazem v tváři otevřel dveře. „No prosím," řekl chladně.
A pak mu najednou bylo, jako by se ocitl na palubě jedné z prvních kosmických lodí, která se právě začala pohybovat volným pádem; stál tu bezmocný a ve stavu beztíže, zatímco kolem něj sršely hvězdy.
„Ahoj," řekl. „Nevěděl jsem… Pojď dál."
Cynthia Denisonová chviličku zaváhala a podívala se přes něj k baru. Pověsil nad něj dvě zkřížená kopí a helmici s krásnou koňskou hlavou místo chocholu - obojí pocházelo z achájské doby bronzové. Všechny součásti výzbroje byly tmavé, lesklé a neuvěřitelně krásné. Snažila se mluvit klidně, ale nepodařilo se jí to. „Můžeš mi něco nalít, Mansi? Hned teď?"
„Samozřejmě." Zavřel ústa a pomohl jí z kabátu. Zaklapla dveře a posadila se na moderní švédskou pohovku, která byla stejně čistá a funkční jako ty homérské zbraně. Nervózně zahrabala v kabelce a vytáhla cigarety. Chvíli se nepodívala ani ona na něj, ani on na ni.
„Pořád piješ irskou whisky s ledem?" zeptal se. Jeho slova jako by přicházela hodně zdaleka a jeho tělo se mezi lahvemi a sklenicemi pohybovalo nemotorně, jako by zapomnělo, co ho naučila Stráž.

„Ano,“ řekla. „Tak ty si to pamatuješ.“ Cvakla zapalovačem a v pokoji to zaznělo překvapivě hlasitě.
„Je to jen pár měsíců,“ odpověděl, protože nevěděl, co by jiného řekl.
„Entropického času. Obyčejného, nemanipulovaného času s čtyřiadvaceti hodinami denně.“ Vyfoukla obláček kouře a zadívala se na něj. „Pro mě to nebylo o moc víc. Byla jsem v současnosti skoro pořád od své… své svatby. Jen osm a půl měsíce mého osobního, biologického, životního času, co jsme se Keith a já… Ale jak dlouho to bylo pro tebe, Mansi? Kolik roků jsi zatím strávil a v kolika různých epochách - od té doby, co jsi byl Keithovi za svědka?“
Vždycky měla vysoký a slabý hlásek. To byl jediný nedostatek, který na ní kdy objevil, když člověk nepočítal to, zeje dost malá - sotva sto padesát centimetm. Nemohla proto nikdy vkládat do svého hlasu příliš výrazu. Ale teď slyšel, že se vší mocí ovládá, aby nezačala ječet, Podal jí sklenici. „Šup tam s tím,“ pobídl ji. „Do dna.“ Poslechla a trochu se zakuckala. Dolil jí a dopil svou vlastní skotskou se sodou. Pak si přitáhl křeslo a z hlubin moly prožraného kuřáckého kabátku vylovil dýmku a tabák. Ruce se mu ještě chvěly, ale jen tak lehce, že Cynthia si toho pravděpodobně ani nevšimne. Bylo od ní moudré, že na něj hned nevysypala, proč přišla; oba potřebovali čas, aby se znova ovládli.
Teď už se dokonce odvážil podívat se na ni zpříma. Nezměnila se. Postavu měla téměř dokonalou, takovým tím jemným způsobem, a černé šaty ji ještě zdůrazňovaly. Vlasy barvy slunce jí padaly k ramenům; oči měla veliké a modré, nad nimi jemný oblouk obočí. Hlavu trochu skláněla ke straně a rty měla jako vždy malinko pootevřené. Nebyla tolik namalovaná, aby si mohl být jistý, že nedávno plakala. Ale vypadala, že k tomu nemá daleko.

Everard si začal nacpávat dýmku. „No tak, Cyn," pobídl ji. „Nechceš mi říct, co se děje?"
Zachvěla se. Nakonec ze sebe dostala: „Keith. Zmizel."
„Ano?" Everard se narovnal. „Při akci?"
„Ano. Kde jinde? Starý Írán. Odletěl tam a nevrátil se. To bylo před týdnem." Postavila sklenici na podničku pohovky a sepjala ruce. „Stráž samozřejmě pátrala. Dneska mi sdělili výsledek. Nedokázali ho najít. Dokonce ani nedokázali zjistit, co se mu stalo."
„Kristepane," zašeptal Everard.
„Keith tě vždycky… vždycky tě považoval za nejlepšího přítele," pokračovala horečně. „Nevěřil bys, jak často o tobě mluvil. Vážně, Mansi, já vím, že jsme tě zanedbávali, ale tys tady pořád nebyl a…"
„No jistě," zarazil ji. „Nejsem přece malé dítě, ne? Měl jsem spoustu práce. A vy dva jste ostatně měli líbánky."
A já jsem vás seznámil, tenkrát v noci, nad námi byla Mauna Loa a úplněk. Stráž času se nezatěžuje snobstvím. Mladá holka jako Cynthia Cunninghamová, pouhá úřednice, čerstvě vyšlá z Akademie a přidělená do vlastního století, se klidně může scházet se zasloužilým veteránem vyšší hodnosti… jako jsem třeba já… jak se jí jen chce, tedy pokud je to mimo službu. Při svých možnostech převleků ji klidně může vzít na bál do Straussovy Vídně nebo do divadla v Shakespearově Londýně — nebo na průzkum zajímavých, maličkých barů v New Yorku Torna Lehrera - nebo si můžou hrát na honěnou ve slunci a příboji Havaje tisíc, let předtím, než sem dorazí první čluny s lidmi. A jiný člen Stráže se k nim může klidně přidat. A později se s ní oženit. Samozřejmě.
Everard si zapálil dýmku. Když jeho tvář zakryl dým, řekl: „Začni od začátku. Neviděl jsem vás nějaké - no, asi dva nebo

tři roky mého životního času - takže nevím přesně, na čem Keith pracoval.“
„Tak dlouho?“ zeptala se udiveně. „Ty jsi v tomhle desetiletí netrávil ani dovolenou? My jsme si vážně moc přáli, abys nás navštívil.“
„Přestaň se omlouvat,“ odsekl. „Byl bych se mohl zastavit, kdybych chtěl.“ Vílí tvář vypadala, jako by ji udeřil. Přibrzdil, protože ho ten výraz trochu vyděsil. „Promiň. Samozřejmě že jsem chtěl. Ale jak jsem říkal… my nezávislí máme hroznou spoustu práce a poskakujeme časoprostorem jako blechy… Ale sakra.“ Pokusil se usmát. „Však mě znáš, Cyn. Jako vždy netaktní, ale nemyslím to zle. Osobně jsem v antickém Řecku vytvořil legendu o Chiméře. Byl jsem znám jako dilaiopod, podivná obluda se dvěma levýma nohama, oběma v ústech.“
Poslušně se usmála a sáhla na popelník po cigaretě. „Já jsem pořád úřednice v Engineering Studies,“ řekla. „Ale jsem tím pádem v blízkém styku se všemi ostatními kancelářemi v celém tomhle sektoru včetně ústředí. Takže přesně vím, co se dělo kolem Keitha… a je to málo! Oni ho prosté opustili! Mansi, jestli nepomůžeš ty, tak je Keith mrtvý!“
Roztřeseně zmlkla. Everard si začal v duchu přeříkávat celou kariéru Keitha Denisona, aby sobě i jí poskytl ještě trochu času.
Keith se narodil v USA, v Cambridge ve státě Massachusetts roku 1927 poměrně slušně situovaným rodičům. Ve věku třiadvaceti let získal doktorát z archeologie po velmi slušné doktorandské práci, během studií se ještě stačil stát šampiónem školy v boxu a přeplout Atlantik na devítimetrové plachetnici. Narukoval v roce 1950, sloužil v Koreji a prokázal tam takovou odvahu, jaká by mu v populárnější válce vynesla slušnou slávu. Ale než se člověk něco z toho všeho dozvěděl, musel ho už nějaký čas znát. S darem suchého humoru hovořil

o neosobních věcech, dokud nebylo potřeba vykonat nějaký úkol. Pak ho bez zbytečného rozruchu vykonal. No jistě, pomyslel si Everard, princeznu dostal ten nejlepší. Keith by se snadno mohl stát nezávislým, kdyby o to stál. Ale on tu má kořeny, které já nemám. Asi je stálejší.

Když byl Denison v roce 1952 propuštěn z armády a nevěděl, co dál, kontaktoval ho agent Stráže a naverboval ho. Přijal skutečnost cestování časem snadněji než většina ostatních. Měl pružnou mysl a byl koneckonců archeolog. Po základním výcviku zjistil, že se jeho vlastní zájmy vzácně shodují s potřebami Stráže; stal se specialistou na východní indoevropskou předhistorii a v mnoha ohledech byl daleko důležitější než Everard.

Protože nezávislý agent se potuluje tam a zpátky po cestách času, zachraňuje lidi v tísni a zatýká narušitele zákonů a chrání pletivo lidského osudu před ohrožením. Ale jak by mohl říci, co vlastně dělá, kdyby neexistovaly záznamy? Celé věky před prvními hieroglyfy se odehrávaly války a stěhování, objevy a úspěchy, jejichž následky zasahovaly do celého časového kontinua. Stráž je musela znát. Zmapovat jejich běh bylo úkolem specialistů.

A kromě toho všeho je Keith můj kamarád.

Everard vytáhl dýmku z úst. „No dobře, Cynthie," řekl. „Tak mi pověz, co se stalo."

2

Tenký hlásek teď skoro nebylo slyšet, jak se vší silou ovládala. „Sledoval migraci různých árijských klanů. Taje hodně nejasná, víš. Musí se začít od nějakého bodu, který je přesně znám, a pokračovat zpátky. Takže při tom posledním úkolu Keith letěl do Iránu roku 558 př. Kr. Říkal, že to je konec médského období. Vyptával se lidí, dozvěděl se, jaké mají tradice, pak to všechno ověřil v ještě dřívější době, a tak pořád dál… Ale to musíš ty znát lip než já, Mansi. Jednou jsi mu pomáhal, ještě než jsme se seznámili. Často na to vzpomínal."

„Ale to jsem s ním jel jen pro případ, že by nastaly potíže," pokrčil Everard rameny. „Studoval předhistorickou stopu jisté skupiny od Donu přes Hindukúš. Řekli jsme jejich náčelníkovi, že jsme potulní lovci, odvolali jsme se na zákon pohostinství a pár týdnů doprovázeli jejich vozy. Byla to docela zábava."

Vzpomínal si na step a obrovskou oblohu, na jízdu tryskem za prchající antilopou a na vítr, který mu přitom hvízdal v uších, na hostinu u ohňů a na jistou dívku, jejíž vlasy hořkosladce voněly kouřem. Chvíli si přál, aby mohl žít a zemřít jako jeden z příslušníků toho kmene.

„Keith se tentokrát vracel sám," pokračovala Cynthia. „V tomhle oddělení a vlastně v celé Stráži je pořád málo lidí, co já vím. Takových tisíciletí, která se musejí ohlídat, a jen tak málo lidských životů, ve kterých se to musí stihnout. Nejel sám poprvé. Vždycky jsem se ho bála pustit, ale říkal… že v oblečení potulného pastýře, kterému není co ukrást… bude na Iránské vysočině bezpečnější než při přecházení Broadwaye. Jenže tentokrát nebyl!"

„Takže jestli tomu rozumím," skočil jí Everard rychle do řeči, „odjel - říkala jsi před týdnem? - a měl v úmyslu získat informace, předat je informačnímu středisku své specializace a

vrátit se zpátky sem stejného dne, kdy odjížděl.“ Protože jen slepý tupohlavec by mohl nechat uběhnout víc tvého života, aniž by byl s tebou. „Ale nevrátil se.“
„Ano.“ Zapálila si novou cigaretu od nedopalku té první. „Začalo mi to dělat starosti hned. Zeptala jsem se na to šéfa. Udělal to pro mě a poslal dotaz o týden do budoucnosti - a dostal odpověď, že Keith se nevrátil. Informační středisko hlásilo, že se u nich ani neukázal. Tak jsme se zeptali v archivu na ústředí zdejšího sektoru. Odpověděli, že… že… Keith se nikdy nevrátil a žádná stopa se po něm nenašla.“
Everard opatrně kývl. „To znamená, že bylo nařízeno pátrání a ústředí o něm má záznam.“
Proměnný čas způsobuje spoustu paradoxů, napadlo ho už PO tisící.
Pokud byl někdo pohřešován, člověk ho nemusel hledat, protože někde existuje záznam, že už to udělal. Ale jak jinak by mel šanci ho najít? Může se vrátit zpátky a tam změnit běh událostí tak, že ho přece jen najde - a v tom případě jeho zpráva bude „vždycky“ zaznamenávat jeho úspěch a jedině on bude znát „předchozí“ pravdu.
Může to být hodně zamotané. Není divu, že Stráž dělá takový rozruch dokonce i kolem drobných změn, které celkový běh věcí nijak nenaruší.
„Naše kancelář uvědomila lidi ze staroíránského sektoru, kteří poslali na místo vyšetřovací tým,“ předpovídal Everard. „Znali jen přibližnou oblast, kde se Keith hodlal zhmotnit, viď? Chci říct, že nemohl předem přesně znát místo, kde ukryje skútr, a neudal přesné koordináty.“ Cynthia kývla. „Ale nechápu, proč později nenašli stroj. Ať se Keithovi stalo cokoli, tempocykl tam pořád musel někde být, v nějaké jeskyni nebo co já vím. Stráž má přece detektory. Měli by přinejmenším najít skútr a pak od něj jít zpátky a objevit Keitha.“

Potáhla z cigarety tak divoce, až se jí propadly tváře. „Zkoušeli to," řekla. „Ale říkali mi, že je to divoká a rozervaná země, že se tam špatně pátrá. Neobjevili nic. Nenašli ani stopu. Možná by se jim to bylo povedlo, kdyby se hodně, hodně snažili - kdyby to tam prozkoumali kilometr za kilometrem, hodinu za hodinou. Ale neodvážili se toho. Víš, ten sektor je kritický. Pan Gordon mi ukázal analýzu. Všem těm symbolům jsem nerozuměla, ale říkal, že zahrávat si s tímhle stoletím je strašně nebezpečné."

Everard sevřel ve velké dlani hlavičku dýmky. Její teplo ho trochu uklidnilo. Z kritických období vždycky dostával husí kůži.

„Chápu," řekl. „Nemohli to prohledat tak pečlivě, jak by chtěli, protože by to mohlo znepokojit příliš mnoho místních venkovanů, a následkem toho by mohli jednat jinak, až přijde velká krize. Mhm. Ale co pátrat mezi lidmi v přestrojení?"

„Několik odborníků Stráže to udělalo. Prozkoumali celé týdny perského času. A domorodci jim neposkytli ani stopu. Ty kmeny jsou tak divoké a podezřívavé… třeba se báli, že naši agenti jsou špehové médského krále. Mám dojem, že jeho vláda se jim nijak nezamlouvala… Ne. Stráž nenašla ani stopu. A ostatně není důvod k podezření, že běh historie něco narušilo. Domnívají se, že Keithe někdo zavraždil a jeho skútr nějak zmizel. A co záleží -" Cynthia vyskočila. Náhle zaječela: „Co záleží na jedné další kostře v nějakém příkopě?"

Everard se také zvedl, Cynthia se mu vrhla do náruče a on ji nechal vyplakat. Jeho samotného nenapadlo, že to bude takhle zlé. Už si na ni nevzpomínal desetkrát denně, ale teď za ním přišla a on mohl začít zapomínat znova od začátku.

„A nemohli by se vrátit zpátky tady?" chytala se každé naděje. „Nemohl by se někdo teď vrátit o týden a říct mu, aby

neodjížděl, to snad nechci tak moc? Co to bylo za obludy, co to zakázaly?“
„To byli obyčejní lidé,“ řekl Everard. „Kdybychom se začali vracet a měnit svou osobní minulost, tak bychom se do toho brzo zamotali tak, že by nikdo z nás neexistoval.“
„Ale za milion let nebo ještě za víc - musejí přece být nějaké výjimky!“
Everard neodpověděl. Věděl, že výjimky skutečně jsou. Ale věděl také, že případ Keitha Denisona k nim patřit nebude. Stráž nezaměstnávala světce, ale její lidé se neodvážili porušovat vlastní zákony pro osobní prospěch. Prostě jako každá jiná armáda přijímali své ztráty a nevraceli se zpátky, aby své mrtvé navštívili, když ještě žili.
Cynthia ho konečně pustila, vrátila se ke své sklenici a vypila Ji naráz. Plavé lokny jí přitom zavířily kolem tváře. „Promiň,“ řekla. Vytáhla kapesník a otřela si oči. „Nechtěla jsem brečet.“
„To nic.“
Dívala se na podlahu. „Ty bys mohl zkusit Keithovi pomoct. Rádní agenti to vzdali, ale ty bys to mohl zkusit.“
Byla to prosba, proti níž nebylo odvolání. „Mohl bych,“ připustil. „Ale nemusím uspět. Existující záznamy ukazují, že pokud jsem to zkusil, neuspěl jsem. A na každou změnu časoprostoru šéfové nehezky zahlížejí, dokonce i na tak triviální, jako je tahle.“
„Není to triviální pro Keitha,“ podotkla.
„Víš, Cyn,“ zamumlal, „jsi jedna z mála žen, co kdy žily, která to vyjádřila takhle. Většina by řekla - není to triviální pro mě.“
Podívala se mu do očí a chvíli nehybně stála. Pak zašeptala:
„Promiň, Mansi, neuvědomila jsem si… myslela jsem, že když už pro tebe uteklo tolik času, že jsi —“
„O čem to mluvíš?“ bránil se.

„Nemůžou pro tebe něco udělat psychologové Stráže?“ zeptala se. Znovu sklopila hlavu. „Když nás můžou kondicionovat tak, že prostě nemůžeme říct nikomu nepovolanému, že existuje cestování časem… tak bych řekla, že by bylo taky možné kondicionovat člověka tak, aby přestal -“
„Nech toho,“ přerušil ji Everard hrubě.
Chvíli žvýkal dýmku. „Tak dobře,“ řekl nakonec. „Možná mám pár nápadů, které třeba nevyzkoušeli. Jestli se Keith vůbec dá nějak zachránit, budeš ho mít doma do zítřejšího poledne.“
„Mohl bys mě tam odvézt hned teď, Mansi?“ Začala se chvět.
„Mohl bych,“ odpověděl, „ale neudělám to. Ať tak nebo tak, zítra bys měla být odpočinutá. Doprovodím tě domů a osobně dohlédnu, aby sis vzala prášek pro spaní. A pak se sem vrátím a všechno si to rozmyslím.“ Zkřivil ústa do něčeho, co snad měl být úsměv. „A přestaň se tu natřásat, jo? Říkal jsem ti, že musím přemýšlet.“
„Mansi…“ sevřela jeho ruce ve svých.
Zaplavila ho náhlá vlna naděje, za kterou sám sebe proklel.

3

Na podzim roku 542 př. Kr. sestoupil z hor do údolí Kuru osamělý muž. Jel na hezkém světle hnědém valachovi, který byl dokonce vyšší než většina koní vojenské jízdy. To by jinde mohla být jasná pobídka pro bandity, ale Veliký král nastolil ve své říši takový pořádek, že se říkalo, že by panna s vakem zlata mohla projít celou Persií a nikdo by se jí ani nedotkl. To byl jeden z důvodů, proč si Manse Everard vybral pro přistání zrovna tohle datum, šestnáct let po tom, kam se chystal Keith Denison.

Dalším motivem bylo, že chtěl dorazit dlouho poté, co utichlo každé vzrušení, které snad roku 558 způsobil cestovatel časem. Ať je pravda o Keithově osudu jakákoli, možná bude snazší přiblížit se k ní zezadu; přímočaré metody zatím ztroskotaly.

A konečně podle informací, které mu poskytla kancelář achaimenovského sektoru, byl podzim 542 náhodou prvním obdobím relativního klidu od Keithova zmizení. Roky 558 - 553 byly napjaté, protože perský král z Anšanu Kuruš (později známý jako Koreš nebo Kýros) se dostával stále víc a víc do rozporu se svým lenním pánem, médským králem Astyagem. Pak přišla tři léta Kýrova povstání, v zemi zuřila občanská válka a Peršané nakonec své severní sousedy porazili. Ale Kýros se dlouho ze svého vítězství neradoval, protože se okamžitě začala objevovat protipovstání i nájezdy Turánců; strávil pak čtyři roky tím, že likvidoval nepokoje a rozšiřoval svou říši k východu. To znepokojilo ostatní panovníky té doby; Babylón, Egypt, Lýdie a Sparta vytvořily koalici, která ho měla zničit, a lýdský král Kroisos vedl vpád do Kýrovy říše v roce 546. Lýdijci byli poraženi, jejich území anektováno, ale vzbouřili se a jejich odpor musel být znovu zlomen; kromě toho se Kýros musel vypořádat s obtížnými řeckými koloniemi Iónií, Kárií a Lýkií; a zatímco se o tohle na západě starali

generálové, Kýros sám musel válčit na východě a odrážet divoké jezdce, kteří by jinak vypálili jeho města.
Teď bylo zrovna krátké období klidu. Kilíkie se poddala bez boje, když viděla, že na jiných dobytých územích se Peršané chovají s takovou lidskostí a ohledy na místní zvyky, jaké svět nikdy dřív nepoznal. Kýros nechal výboje směrem k východu svým šlechticům a sám se soustředil na upevňování toho, čeho už dosáhl. Válka s Babylónem vypukne až roku 539 a Mezopotámie bude dobyta. A pak bude Kýros užívat dalšího období míru, dokud divoké národy za Aralským mořem nezačnou být příliš silné a Kýros proti nim nevyjede do bitvy, která ho bude stát život.
Manse Everard vjel do Pasargad, jako by vjížděl do jara naděje.
Ne že by se některá éra v době svého trvání označovala takovými květnatými metaforami. Klusal po cestách, kolem nichž se ohýbali venkované se srpy a nakládali skřípavé neobarvené volské potahy, a ze strnišť mu do očí stoupal prach. Otrhané děti si cucaly palce před hliněnými chatrčemi bez oken a zíraly na něj. Kuře s hlasitým kdákotem poskakovalo po silnici, dokud královský posel, který je vyplašil, nebyl pryč a kuře nebylo mrtvé. Jednotka žoldnéřů rázujících kolem byla dost malebně oblečená, pytlovité kalhoty a brnění z kovových plátků, helmy s hroty nebo chocholy, vesele pruhované pláště; ale byli také zaprášení, zpocení a častovali se hrubými žerty. Za zdmi z nepálených cihel měli aristokraté velké domy s krásnými zahradami, ale takové hospodářství mnoho honosných sídel neuživí. Pasargady byly z devadesáti procent orientální město blátivých klikatých uliček, chatrčí bez oken, špinavých turbanů a ošumělých šatů, kupců pokřikujících na bazarech, žebráků vystavujících na odiv své rány, obchodníků vedoucích za uzdy své velbloudy a

přetížené osly, psů prohrabávajících hromady odpadků, hudby z hospod, která se ze všeho nejvíc podobala řevu kočky zavřené v pračce, mužů, kteří divoce gestikulovali a ječivě proklínali jeden druhého - kde se berou všechny ty řeči o nevyzpytatelném Východu?
„Almužnu, pane. Almužnu, pro lásku Světla! Almužnu, a Mithra se na tebe usměje…!“
„Pohleď, pane! Při vousu svého otce přísahám, že nikdy nikde neexistovala krásnější práce zručnější ruky, než je tahle uzda, kterou ti nabízím, ty nejšťastnější z lidí, za směšnou cenu pouhých…“
„Tudy, pane, tudy, jen pouhé čtyři domy odtud je ten nejkrásnější serail v celé Persii - ne, na celém světě! Naše lůžka jsou vycpána labutím prachem, můj otec podává víno vhodné i pro Dévi, má matka vaří pilaf proslavený ve všech koutech světa a mé sestry jsou tři úplňky rozkoše, a to všechno můžeš mít jen za…“
Everard ignoroval dětské nadháněče, kteří na něj odevšad pokřikovali. Jeden z nich ho popadl za kotník, on zaklel a odkopl ho a chlapec se beze studu usmál. Everard doufal, že se bude moci vyhnout noclehu v hostinci; Peršané sice byli čistotnější než většina národů jejich věku, ale stejně se tam nějaký hmyz vyskytovat bude.
Snažil se zahnat pocit bezbrannosti. Obvykle mívali Strážci v rukávu nějaké eso: řekněme omračovací pistoli ze 30. století a malou vysílačku, kterou si mohli přivolat ukrytý časoprostorový antigravitační skútr. Ale ne tehdy, když by mohli být prohledáni. Everard na sobě měl řecké oblečení: tuniku, sandály a dlouhý vlněný plaší, u pasu meč, helmu a štít zavěšené na podocasníku koně, a to bylo všechno; jen ocel byla anachronismus. Nemohl se obrátit na žádnou místní kancelář, kdyby se dostal do potíží, protože tahle relativně

chudá a bouřlivá epocha nepřitahovala temporální obchod; nejbližší jednotka Stráže byla v ústředí tohoto sektoru v Persepoli o generaci později.
Jak jel dál, ulice se rozšiřovaly, bazary řídly a domy se zvětšovaly. Nakonec se vynořil na čtvercovém náměstí obklopeném čtyřmi sídly. Za jejich vnějšími zdmi viděl ošetřované a prořezané stromy. Strážní, štíhlí, lehce ozbrojení mladíci, před nimi seděli na patách, protože stání v pozoru nebylo dosud vynalezeno. Když se Everard přiblížil, vstali a podezřívavě si připravili luky. Mohl přes náměstí prostě přejet, ale zastavil a pozdravil člověka, který vypadal jako kapitán.
„Zdravím tě, pane, kéž slunce jasné svítí na tvou hlavu.“ Perština, kterou se v hypnóze naučil za hodinu, mu lehce plynula z úst. „Hledám pohostinství některého velkého muže, kterého by mohlo zajímat mé ubohé vyprávění o cestách po cizích krajích.“
„Nechť je ti dopřáno mnoho dnů,“ odpověděl strážný. Everard si vzpomněl, že mu nesmí nabídnout bakšiš: tihle Peršané z Kýrova kmene jsou hrdý a otužilý lid, lovci, pastýři a válečníci. Všichni mluví s tou důstojnou zdvořilostí, která je pro tenhle druh lidí příznačná v celé historii. „Sloužím Kroisovi lýdské-mu, služebníku Velkého krále. Neodmítne pohostinství své střechy -“
„Meandroví z Athén,“ doplnil Everard. Bylo to přestrojení, které vysvětlí jeho mohutnou kostru, světlou pleť a krátké vlasy. Ale musel si na bradu přilepit vous jako od Van Zyka. Hérodotos nebyl první řecký světoběžník, takže Athéňan tu nebude nepříjemně nápadný. Ovšem zároveň tu teď, půl století před Marathónem, byli Evropané natolik vzácní, aby vyvolali zájem.
Byl přivolán otrok, který sehnal majordoma, jenž pak poslal jiného otroka, aby pozval cizince dál. Zahrada byla chladná a

zelená, jak v to doufal; nemusel se bát, že mu v tomhle domě někdo ukradne něco ze zavazadel; jídlo a pití by tu mělo být dobré; a Kroisos sám se nejspíš bude hosta podrobně a dlouze vyptávat. Vypadá to, že máme kliku, hochu, uklidňoval Everard sám sebe. Přijal horkou lázeň, vonné oleje, čisté šaty, datle a víno, donesené do jeho prostě zařízeného pokoje, pohovku a příjemný výhled. Chyběl tu jen doutník.

To jest z dosažitelných věcí.

A jestli Keith opravdu zemřel a nedá se s tím nic dělat…

„Ale krucinál," zavrčel Everard polohlasem. „Nech toho, buď tak laskav."

4

Po západu slunce začala být zima. Lampy byly zapáleny s velkou obřadností, protože oheň byl posvátný, a byly rozfoukány pánve se žhavým uhlím. Pak se objevil otrok, vrhl se k zemi a oznámil, že se podává večeře. Everard ho následoval dolů do dlouhé haly, kde veliké nástěnné malby zobrazovaly Slunce a Mithrova býka, kolem dvou kopiníků a do jasně osvětlené malé místnosti, kde sladce vonělo kadidlo a na podlaze ležel přepychový koberec. Po helénském způsobu byly dvě pohovky přitaženy ke stolu pokrytému nehelénskými nádobami ze stříbra a zlata; v pozadí čekali otroci-číšníci a odněkud z vnitřku domu bylo slyšet čínsky znějící hudbu.

Kroisos z Lýdie milostivě kývl. Býval kdysi velmi hezký, měl pravidelné rysy, ale za těch pár let od doby, co jeho síla a moc byly příslovečné, zřejmě hodně zestárl. Měl prošedivělé vousy a dlouhé vlasy, na sobě řeckou chlamydu, ale po perském mravu byl nalíčen. „Vítej, Meandre z Athén," řekl řecky a zvedl hlavu.

Everard ho políbil na tvář, jak mu bylo pokynuto. Bylo od Kroisa hezké, že tak naznačil, že Meandrovo postavení je jen o málo nižší než jeho vlastní - i když Kroisos předtím jedl česnek. „Mé srdce se raduje, pane. Děkuji ti za tvou laskavost."

„Tato osamělá večeře tě nemá ponížit," pokračoval exkrál. „Jen jsem myslel…" Zaváhal. „Vždycky jsem se považoval za blízkého příbuzného Řeků a můžeme mluvit vážně…"

„Můj pán mě poctívá víc, než si zasloužím." Pokračovali v nejrůznějších rituálech a konečně došlo i na jídlo. Everard spřádal připravené historky o svých cestách; Kroisos mu tu a tam položil znepokojivě bystrou otázku, ale každý Strážce se brzo naučil se z podobných situací dostat.

„Ano, časy se skutečně mění, ty máš štěstí, že přicházíš na samém úsvitu nového věku," řekl Kroisos. „Svět nikdy nepoznal slavnějšího krále než…" atd. atd., nepochybně kvůli služebníkům, mezi nimiž mohli být královi špehové. I když to náhodou byla pravda.
„Samotní bohové jsou našemu králi nakloněni," pokračoval Kroisos. „Kdybych byl věděl, jak ho chránili - tedy kdybych byl věděl, že to je pravda, ne pouhá smyšlenka, za kterou jsem to považoval - nikdy bych se neodvážil postavit se proti němu. Protože nemůže být pochyb o tom, že on je Vyvolený."
Everard se držel své role Řeka a zředil si víno vodou; přitom si přál, aby si byl zvolil nějakou méně umírněnou národnost. „Co je to za příběh, pane?" zeptal se. „Já vím jen to, že Velký král je synem Kambýsa, který vládl provincii jako vazal médského krále Astyaga. Je v tom ještě něco dalšího?"
Kroisos se k němu naklonil. V neostrém světle měly jeho oči podivný jasný třpyt, dionýskou směs hrůzy a nadšení, na kterou Everardův věk už dávno zapomněl. „Slyš a vyprávěj ten příběh svým krajanům," řekl. „Astyagos provdal svou dceru Mandané za Kambýsa, protože věděl, že Peršané jsou pod jeho těžkým jhem nepokojní a chtěl jejich vůdce připoutat ke svému domu.
„Ale Kambýses onemocněl a zeslábl. Kdyby zemřel a vládu v Anšanu převzal jeho malý syn Kýros, nastala by doba obtížného regentství perských šlechticů, kteří k Astyagovi nebyli nijak vázáni. Sny také médského krále varovaly, že Kýros bude znamenat konec jeho říše.
Proto Astyagos přikázal svému příbuznému, královu důvěrníkovi Arvagaušovi (Kroisos to jméno vyslovil jako Harpagos, protože si všechna místní jména pořečťoval), aby prince odstranil. Harpagos dítě vzal přes odpor královny Mandané; Kambýses byl příliš nemocný, než aby jí pomohl, a

Persie nemohla povstat bez přípravy. Ale Harpagos se nedokázal přimět, aby ten strašný čin vykonal. Vyměnil prince za mrtvě narozené dítě pastýře v horách, kterého přiměl odpřísáhnout, že zachová tajemství. Mrtvé dítě zabalil do královského šatu a ponechal je na svahu; nakonec byli přivoláni úředníci médského dvora, aby se stali svědky toho, že mrtvý princ byl objeven, a také ho pohřbili. Náš pán Kýros vyrůstal jako pastýř.

Kambýses žil ještě dvacet let, ale už neměl další syny a ani nebyl sám dost silný, aby pomstil svého prvorozeného. Ale nakonec skutečně umíral a neměl následníka, kterého by se Peršané cítili povinni poslechnout. Astyagos znovu tušil potíže. V té době se objevil Kýros a prokázal svou totožnost mnoha znameními. Astyagos, který litoval svého předchozího jednání, ho přivítal a potvrdil ho jako Kambýsova dědice.

Kýros zůstal vazalem pět let, ale tyranie Médů mu byla stále odpornější. A Harpagos se v Ekbataně také měl za co mstít: za to, že neposlechl v případě prince Kýra, ho Astyagos přinutil sníst vlastního syna. Harpagos proto připravil spiknutí s jistými médskými šlechtici. Zvolili si Kýra za svého vůdce, Persie povstala a po třech letech války se Kýros stal pánem obou národů. Od té doby samozřejmě přidal ke své říši mnoho dalších. Kdy bohové projevili svou vůli jasněji?“

Everard chvíli ležel mlčky na lehátku. Slyšel, jak dole v zahradě v chladném větru šelestí suché podzimní listí.

„Je to pravda a ne nějaká vymyšlená historka?“ zeptal se.

„Od té doby, co jsem na perském dvoře, jsem si to mnohokrát ověřil. Sám král mi to potvrdil, stejně jako Harpagos i jiní, kterých se to osobně týkalo.“

Kroisos nemohl lhát, pokud citoval svědectví svého vládce; Peršané z vyšších kruhů se přímo fanaticky drželi pravdy. A přitom Everard za celou svou kariéru ve Stráži neslyšel nic tak

neuvěřitelného. Protože tenhle příběh zaznamenal Hérodotos a každý v tom mohl zcela jasně rozeznat typický hrdinský mýtus. V podstatě stejná historka se vykládala o Mojžíšovi, Romulovi, Sigurdovi, o stovce velkých mužů. Nebylo důvodu věřit, že je na ní něco pravdy, nebylo důvodu pochybovat o tom, že Kýros byl vychován docela normálně v domě svého otce, převzal po něm trůn prostým právem následnictví a vzbouřil se z obvyklých důvodů.

Jenže tuhle historku odpřisáhli očití svědkové!

Byla v tom nějaká záhada. To Everarda vrátilo zpátky k jeho původnímu záměna. Po příslušných obdivných poznámkách pokračoval v rozhovoru tak, že mohl nakonec říci: „Slyšel jsem pověsti, že před šestnácti lety vstoupil do Pasargad cizinec, oblečený jako prostý pastýř, ale ve skutečnosti kouzelník, který konal zázraky. Možná že tu zemřel. Ví o tom můj laskavý hostitel něco?“

Pak napjatě čekal. Vycházel z podezření, že Keitha Denisona nezabil nějaký lupič, ani nespadl ze skály a nezlomil si vaz, nebo neskončil jiným podobným způsobem. Protože v takovém případě by tam v době, kdy po něm pátrala Stráž, pořád byl jeho skútr. Možná pročesali celou oblast příliš řídce, než aby našli samotného Denisona, ale jak by jejich detektorům mohl uniknout tempocykl?

Takže, myslel si Everard, muselo se stát něco složitějšího. A jestli Keith vůbec přežil, byl by sešel sem dolů, do civilizace.

„Před šestnácti lety?“ Kroisos si popotahoval plnovous. „V té době jsem tu nebyl. A v každém případě byla tehdy země plná podivných znamení, protože to bylo v době, kdy Kýros opustil hory a ujal se své právoplatné koruny anšanské. Ne, Meandre, nevím o tom nic.“

„Chtěl jsem toho člověka najít,“ vysvětloval Everard, „protože věštba…“ atd. atd.

„Můžeš se na něj ptát sluhů nebo obyvatel ve městě," navrhl Kroisos. „Já se tvým jménem zeptám u dvora. Chvíli se tu zdržíš, ne? Možná si tě bude přát vidět sám král; cizinci ho vždycky zajímají."
Rozhovor pak už brzo skončil. Kroisos poněkud kysele vysvětlil, že Peršané chodí brzo spát a brzo vstávají a on že musí být za úsvitu v královském paláci. Otrok odvedl Everarda zpátky do jeho pokoje, kde našel hezkou dívku s úsměvem plným očekávání. Chvilku zaváhal, protože si vzpomněl na dobu dvacet čtyři století vzdálenou v budoucnosti. Ale - k čertu s tím vším. Člověk musí přijímat to, co mu bohové nabídnou - a bohové jsou pěkně lakomá cháska.

5

Bylo krátce po východu slunce, když na náměstí napochodovala jednotka vojska a vyvolávala Athéňana Meandra. Everard vyšel od snídaně a podíval se vzhůru do tvrdé vousaté orlí tváře kapitána gardy zvané Nesmrtelní, který seděl na šedém hřebci. Jeho muži vytvářeli pozadí z neklidných koní, vlajících plášťů a chocholů, řinčícího kovu a skřípající kůže; sotva vzešlé slunce žhnulo na vyleštěné zbroji.

„Volá tě k sobě chiliarcha," vybafl důstojník. Užil ale přitom perský titul: nejvyšší velitel stráže a velkovezír říše.

Everard chvilku stál a vážil situaci. Svaly se mu napjaly. To nebylo moc srdečné pozvání. Ale těžko mohl tvrdit, že je už zadán.

„Slyším a poslechnu," řekl. „Dovol mi jen vzít ze zavazadla malý dárek jako důkaz, že jsem si vědom cti, která je mi prokazována."

„Chiliarcha řekl, abys přišel hned. Tady je kůň."

Jeden ze strážných u brány mu nabídl spojené ruce, ale Everard se vytáhl do sedla bez pomoci; v dobách před vynálezem třmenu se takové věci hodily. Kapitán krátce uznale pokývl, obrátil koně a tryskem vyjel z náměstíčka na širokou ulici lemovanou sfingami a vznešenými domy. Nebyl tu takový provoz jako v uličkách bazaru, ale i tak tu bylo dost jezdců, povozů, odpadků a chodců uhýbajících z cesty. Nesmrtelní se před ničím nezastavili. Prolétli palácovou branou, která se před nimi otevřela dokořán. Drobné kaménky jim odletovaly od kopyt; minuli trávník, na němž jiskřily fontány, a zastavili se před západním křídlem.

Palác z pestře pomalovaných cihel stál na velkém prostranství spolu s několika nižšími budovami. Kapitán seskočil, úsečně pokynul a vykročil po mramorovém schodišti. Everard ho následoval, obklíčen bojovníky, kteří kvůli němu vytáhli ze

sedlových brašen lehké sekery. Celá skupina prošla mezi domácími otroky v kaftanech a turbanech, kteří před nimi padali na tvář, červenou a žlutou kolonádou, mozaikovou halou, jejíž krásu by Everard za jiných okolností obdivoval, a kolem jednotky stráže do místnosti, v níž štíhlé sloupy podpíraly pyšnou klenbu a kam se obloukovým oknem linula sladká vůně pozdních růží.

Tady Nesmrtelní vzdali čest. Co je dobré pro ně, je dobré i pro tebe, synu, pomyslel si Everard a políbil perský koberec. Muž na pohovce kývl. „Vstaňte a dávejte pozor," řekl. „Rekovi přineste polštář." Vojáci se postavili vedle něj. Núbijec přiběhl s polštářem, který položil na podlahu před sedadlem svého pána. Everard se na něj posadil se zkříženýma nohama. V ústech měl sucho.

Chiliarcha, o němž Kroisus mluvil jako o Harpagovi, se k němu naklonil. Na tygří kůži pohovky a v nádherném červeném rouchu na hubeném těle vypadal Méd jako stárnoucí muž, vlasy dlouhé až k ramenům měly barvu železa a tmavý obličej s hrbolatým nosem se svraštil do mnoha záhybů. Ale oči, které si prohlížely příchozího, byly bystré.

„No," řekl perštinou, která nesla hrubý přízvuk severního Iránu, „tak ty jsi ten muž z Athén. Vznešený Kroisos dnes ráno mluvil o tvém příjezdu a zmínil se o některých dotazech, které jsi vznesl. Vzhledem k tomu, že se celá věc možná dotýká bezpečnosti státu, chci vědět, co tu hledáš." Pohladil si vous rukou, na níž zářily drahokamy, a mrazivě se usmál. „Pokud je tvé poslání neškodné, možná ti dokonce pomohu."

Dával si dobrý pozor, aby Meandra nepřivítal, nenabídl mu občerstvení ani mu jinak nepropůjčil poloposvátné postavení hosta. Tohle byl výslech. „Pane, co si přeješ vědět?" zeptal se Everard. Dokázal si to přesně představit, a nebyla to nijak příjemná představa.

„Hledal jsi mága přestrojeného za pastýře, který přišel do Pasargad před šestnácti lety a konal zázraky.“ Hlas mu skoro skřípal napětím. „Proč ho hledáš a co ještě jsi o takových věcech slyšel? Odpověz hned - nevymýšlej si!“

„Velký pane,“ odpověděl Everard, „orákulum v Delfách mi řeklo, že znovu získám své bohatství, když zjistím, co se stalo s pastýřem, který vstoupil do perského hlavního města v, ehm, třetím roce první Peisistratovy tyranie. Víc než to jsem se nedozvěděl. Můj pán jistě ví, jak záhadné bývají věštby.“

„Hm, hm.“ V Harpagově hubené tváři se objevil strach a on udělal znamení kříže, což byl mithraický symbol slunce. Pak hrubě řekl: „A co jsi zatím objevil?“

„Nic, velký pane. Nikdo mi nedokázal říci -“

„Lžeš!“ zahřímal Harpagos. „Všichni Rekové jsou lháři. Dej si pozor, protože se dotýkáš bezbožných věcí. S kým jsi ještě mluvil?“

Everard si všiml nervózního tiku chiliarchových úst. Jemu samotnému jako by svírala žaludek chladná ruka. Zakopl o něco, o čem si Harpagos myslel, že je dávno bezpečně pochováno, něco tak velikého, že riziko srážky s Kroisem, který měl povinnost chránit svého hosta, se stalo bezvýznamným. A nejspolehlivější vynález v tomto směru byl nůž do srdce… poté, co skřipec a mučící kleště vytáhnou z cizince všechno, co ví… Ale co to vlastně sakra vím?

„S nikým, můj pane,“ zachraptěl. „Nikdo než věštkyně a sluneční bůh, jehož je věštkyně prostřednicí a který mě sem poslal, o tom až do včerejšího večera nic nevěděl.“

Harpagos se prudce nadechl, patrně znejistěn zmínkou o slunečním bohu. Ale pak se skoro viditelně narovnal: „Máme jen tvé slovo, slovo Reka, že ti o tom řeklo orákulum - že jsi nešpehoval naše státní tajemství. A i jestli tě sem bůh opravdu poslal, mohlo to být docela dobře proto, aby tě zničil za tvé

hříchy. Na tohle se tě ještě vyptám.“ Kývl na kapitána. „Vezmi ho dolů. Ve jménu krále.“
Král!
Everardovi to došlo. Vyskočil na nohy.
„Ano, král!“ vykřikl. „Bůh mi řekl… přijde znamení… a pak mám sdělit jeho slova perskému králi!“
„Chopte se ho!“ zařval Harpagos.
Strážci vykročili vpřed. Everard uskočil a volal přitom krále Kýra tak hlasitě, jak jen dokázal. Jen a? ho zatknou. Donese se to ke trůnu a… Dva muži ho s napřaženými sekerami přitlačili ke zdi. Přes jejich helmy uviděl, jak Harpagos vyskočil na pohovku.
„Odveďte ho a setněte mu hlavu,“ nařizoval Méd.
„Můj pane,“ protestoval kapitán, „volal krále.“
„Jen aby ho očaroval! Teď ho poznávám, syna Zohákova a špeha Ahrimanova! Zabijte ho!“
„Ne, počkejte,“ křičel Everard. „počkejte, copak to nevidíte, ze tohle je zrádce, zrádce, který nechce, abych řekl králi… Pusť mě, ty parchante!“
Ruka sevřela jeho pravou paži. Byl připraven posedět si několik hodin ve vězení, dokud se velký šéf nedozví o celé záležitosti a nedostane ho ven, ale celá záležitost vypadala teď poněkud naléhavěji. Rozehnal se levým hákem, který skončil rozbitým nosem. Strážce zakolísal a couvl. Everard mu vyrval z ruky sekeru, obrátil se a odrazil ránu bojovníka po své levici.
Nesmrtelní zaútočili. Everardova sekera zařinčela o kov, sklouzla a rozdrtila ruku. Byl silnější než většina těch vojáků, ale mel mizivou šanci, že jim dokáže odolat. Zasvištěla rána vedená přímo na jeho hlavu. Skočil za sloup, ze kterého vzápětí odlétl vějíř třísek. Otevřela se mu cesta - jednoho muže ochromil ranou do paže, přeskočil ho, ještě když za řinčení zbroje padal, a dostal se na otevřenou plochu pod kupolí.

Harpagos se k němu hnal a zpod roucha vytahoval šavli; muselo se mu přiznat, že je docela statečný, ten starý parchant. Everard se k němu prudce otočil, takže chiliarcha byl teď mezi ním a strážemi. Sekera a meč o sebe zařinčely. Everard se snažil přiblížit - když budou bojovat v těsném sevření, nebudou po něm Peršané moci házet svými zbraněmi, ale už teď ho obcházeli, aby se mu dostali do zad. Panebože, tohle vypadá na konec dalšího Strážce…

„Stůjte! Padněte na tvář! Král přichází!“

Volání se třikrát opakovalo. Strážní se zarazili, nevěřícně zažírali na obrovskou postavu v šarlatovém rouchu, která se objevila ve dveřích, a vrhli se na koberec. Harpagos upustil šavli. Everard mu málem rozsekl hlavu; pak se vzpamatoval, a když uslyšel spěšný dupot vojáků vbíhajících do sálu, odhodil svou zbraň. Chvilku si s chiliarchou navzájem těžce dýchali do obličeje.

„Tak mu… to řekli… a on… hned přišel,“ lapal po dechu Everard.

Méd se přikrčil jako kočka a zasyčel: „Dej si pozor! Budu tě sledovat. Jestli otrávíš jeho mysl, čeká tě jed nebo dýka…“

„Král! Král!“ vyvolával herold.

Everard i Harpagos se vrhli k zemi.

Jednotka Nesmrtelných vdusala do místnosti a vytvořila špalír až k pohovce. Komorník se k ní vrhl a přehodil přes ni zvláštní přehoz. Pak vstoupil sám Kýros, roucho se mu vlnilo dlouhými, pevnými kroky. Následovalo ho několik dvořanů, samí ošlehaní muži, kteří směli nosit zbraň v přítomnosti krále, a za nimi otrok ceremoniář, který spínal ruce nad tím, že neměl čas rozprostřít koberec ani zavolat hudebníky.

Králův hlas zvučně zazněl v nastalém tichu: „Co se tu děje? Kde je ten cizinec, který mě volal?“

Everard se odvážil trochu nadzvednout hlavu a podívat se. Kýros byl vysoký, měl široká ramena, štíhlé tělo a vypadal starší, než naznačovalo Kroisovo vyprávění - Everard věděl, že je mu čtyřicet sedm, a otřásl se při tom poznání - ale šestnáct let války a pronásledování ho udrželo v dobré formě. Měl tmavou úzkou tvář s oříškovýma očima, na levé tváři jizvu od meče, rovný nos a plná ústa. Trochu prošedivělé černé vlasy měl sčesané dozadu a vousy sestříhané víc, než bylo perským zvykem. Byl oblečen tak prostě, jak jen jeho postavení dovolovalo.

„Kde je ten cizinec, o kterém mi otrok přiběhl povědět?“

„To jsem já, velký králi,“ řekl Everard.

„Vstaň. Řekni své jméno.“

Everard vstal a zamumlal: „Ahoj, Keithi.“

6

Mramorovou besídku ovíjela vinná réva a téměř ukrývala oblouky, které ji podpíraly. Keith Denison se svezl na lavičku, zahleděl se na kropenaté stíny listů na zemi a suše podotkl: „Aspoň náš rozhovor může zůstat soukromý. Angličtinu ještě nikdo nevynalezl.“

Po chvilce s nejistým přízvukem pokračoval: „Někdy jsem měl pocit, že to je na celé situaci to nejhorší, nemít nikdy ani minutu pro sebe. Můžu tak nejvýš vyhodit všechny z místnosti, ale oni zůstanou za dveřmi, pod okny, hlídají, poslouchají. Doufám, že se jejich drahé věrné dušičky usmaží v pekle.“

„Soukromí taky ještě nebylo vynalezeno,“ připomněl mu Everard. „A důležití lidé jako ty ho v celé historii nikdy moc neměli.“

Denison zvedl unavenou tvář. „Pořád se tě chci zeptat, jak se má Cynthia,“ řekl, „ale pro ni to samozřejmě netrvalo - nepotrvá - tak dlouho. Nejvýš tak týden. Nepřinesl jsi náhodou nějaké cigarety?“

„Nechal jsem je ve skútru,“ odpověděl Everard. „Usoudil jsem, že budu mít dost potíží i tak, i když nebudu muset vysvětlovat něco takového. Neměl jsem tušení, že celé téhle díře šéfuješ.“

„Já taky ne.“ Denison pokrčil rameny. „To byla všechno tak neuvěřitelně fantastická záležitost. Časové paradoxy -“ „Tak co se stalo?“

Denison si protřel oči a vzdychl. „Zapletl jsem se do místní mašinérie. Víš, občas mi všechno, co se stalo předtím, připadá neskutečné, jako sen. Byly vůbec někdy takové věci jako křesťanství, kontrapunkt v hudbě nebo Listina práv a svobod? Nemluvě vůbec o všech těch lidech, co jsem znal. Ani ty sám sem nepatříš. Mansi, pořád čekám, kdy se vzbudím… Ale počkej, já si vzpomenu. Víš, jaká tu byla situace? Médové a Peršani byli blízce příbuzní, rasově i kulturně, ale Médové

měli tou dobou navrch a převzali spoustu zvyků od Asyřanů, kteří se Peršanům líbili mnohem míň. Jsme většinou svobodní rolníci, a není tedy samozřejmě správné, abychom byli vazaly - “ Denison zamrkal. „Tak to vidíš, už zase! Proč říkám ‚my'? No prostě, Persie byla neklidná. Médský král Astyagos přikázal před dvaceti lety zavraždit malého prince Kýra, ale teď toho litoval, protože Kýrův otec umíral a dohady o následnictví mohly vyvolat občanskou válku.
No a tou dobou jsem se v horách objevil já. Musel jsem trochu pátrat jak v prostoru, tak v čase - skákal jsem tam a zpátky v rozsahu několika kilometrů a několika dní- abych našel vhodnou skrýš pro skútr. Proto ho pak Stráž nemohla najít - nebo aspoň částečně proto. Nakonec jsem ho zaparkoval v jeskyni a vyrazil pěšky, ale hned jsem spadl do průšvihu. Do té oblasti zrovna směřovala médská armáda, která měla odradit Peršany v případě, že by chtěli dělat potíže. Jeden z jejich zvědů viděl, jak jsem se vynořil, šel po mých stopách zpátky - a než jsem se vzpamatoval, už mě chytli a jejich důstojníci mě vyslýchali, co za přístroj to mám v té jeskyni. Jeho muži mě považovali za nějakého kouzelníka a měli ze mě dost hrůzu, ale víc se báli dát najevo ten strach, než se báli mě. Přirozeně se to okamžitě rozneslo po celé armádě a po kraji. Za chvíli vědělo celé okolí, že se za podivných okolností objevil nějaký cizinec.
Jejich generálem byl sám Harpagos, nejchytřejší a nejtvrdohlavější ďábel, jakého svět kdy viděl. Napadlo ho, že by mě mohl využít. Přinutil mě, abych předvedl svého kovového koně, ale nesměl jsem na něj nasednout. Ale přesto se mi podařilo zapnout časový pohon. Proto ho taky pátrací četa nenašla. Byl v tomhle století jen několik hodin a pak nejspíš odletěl až někam na počátek světa.“
„Dobrá práce,“ řekl Everard.

„Znal jsem samozřejmě předpisy, které takový stupeň anachronismu zakazují.“ Denison zkřivil rty. „Ale taky jsem čekal, že mě Stráž zachrání. Kdybych byl věděl, že ne, nejsem si tak jistý, že bych se zachoval jako správný obětavý Strážce. Možná bych si tady skútr nechal a hrál Harpagovu hru, dokud bych neměl šanci prchnout sám.“
Everard se na něj zasmušile podíval. Keith se změnil, napadlo ho: nejen věkem, ale ta léta mezi cizími lidmi ho poznamenala víc, než tušil. „Kdybys riskoval změnu budoucnosti,“ řekl, „riskoval bys Cynthiinu existenci.“
„Ano. Ano, to je pravda. Vzpomínám si, že mě to napadlo… tenkrát… Jak mi to připadá dávno!“
Denison se naklonil dopředu, lokty na kolenou, a zadíval se do popínavých rostlin. Bezvýrazně pokračoval. „Harpagos byl samozřejmě bez sebe vzteky. Chvíli jsem myslel, že mě zabije. Odnesli mě odtamtud svázaného jako ovci na porážku. Ale jak jsem ti říkal, už se o mně povídalo a opakováním se ty pověsti ještě nafukovaly. Harpagos viděl lepší možnost. Dal mi na vybranou: buď budu hrát s ním, nebo mi podřízne krk. Co jsem mohl dělat." A nešlo ani o to, že jsem riskoval změnu; brzo jsem pochopil, že hraji roli, kterou už historie napsala.
„Harpagos podplatil pastýře, aby potvrdil jeho historku, a představil mě jako Kýra, syna Kambýsova.“ Everard bez překvapení kývl. „A k čemu to bylo jemu?“ zeptal se.
„Tehdy chtěl jen podpořit médskou vládu. Kdyby měl pod palcem anšánského krále, mohl by zaručit, že ten bude věrný styagovi a pomůže tak udržet všechny Peršany na uzdě. Hnali mě s sebou a já byl tak zmatený, že jsem těžko mohl dělat něco

jiného než jít. Pořád jsem doufal, že se každou chvíli objeví tempocykl Stráže a dostane mě z té kaše. Hodně nám pomohlo, že všichni ti Íránci jsou posedlí pravdou - málokdo měl

podezření, že jsem křivě přísahal, že jsem Kýros, i když myslím, že Astyagos tiše přešel zjevné rozpory. A Harpaga usadil tím, že ho obzvlášť příšerně potrestal za to, že nezabil Kýra, jak měl přikázáno - i když Kýros mu byl teď užitečný - a dvojnásobná ironie samozřejmě je to, že Harpagos tenkrát před dvaceti lety ty rozkazy doopravdy vykonal!
No a já jsem během dalších pěti let začal mít Astyaga sám čím dál víc plné zuby. Když se teď tak ohlížím, tak si uvědomuji, že to nebyl takový netvor, jenom typický orientální starověký vládce, ale to se těžko přijímá, když se přitom musíš dívat, jak natahují lidi na skřipec.
No a Harpagos, který se chtěl pomstít, naplánoval povstání, a já jsem přijal jeho vedení, když mi ho nabídl.“ Denison se křivě usmál. „Koneckonců byl jsem Kýros Veliký a musel jsem naplnit osud. Nejdřív to bylo těžké, Médové nás znova a znova drtili, ale víš, Mansi, já jsem zjistil, že se mi to ohromně líbí. Bylo to něco úplně jiného než ve dvacátém století, kdy můžeš leda tak sedět někde v díře a uvažovat, jestli nepřátelská palba vůbec někdy přestane. Jo, i tady je válka dost. hrozná, zvlášť když jsi obyčejný voják a vypukne epidemie, a ona vždycky vypukne. Ale když bojuješ, panebože, tak bojuješ, vlastníma rukama bojuješ! A já jsem dokonce zjistil, že mám na takové věci talent. Povedlo se nám pár parádních kousků.“
Everard se díval, jak Keith znova ožívá: „Jako tenkrát, když se na nás hnala přesila lýdské jízdy. Poslali jsme do čela nákladní velbloudy, za nimi pěchotu a jízdu až nakonec. Kroisovi koníci ucítili velbloudy a splašili se. A co já vím, tak utíkají ještě dneska. Zametli jsme s ním pěkné!“
Zarazil se, chvíli se díval Everardovi do očí a kousl se do rtu. „Promiň. Pořád zapomínám. Tu a tam si vzpomenu, že jsem doma nebyl zabiják - po bitvě, když vidím všude kolem mrtvé, a co je nejhorší, zraněné. Ale nemohl jsem si pomoct, Mansi!

Musel jsem bojovat! Nejdřív bylo povstání. Kdybych v tom nehrál s Harpagem, jak dlouho si myslíš, že bych to přežil? A pak tu byla říše. Nežádal jsem Lýdijce, aby sem vpadli, ani ty východní, barbary. Viděls někdy město vydrancované Turánci, Mansi? Je to kdo s koho, oni nebo my, a když my někoho přemůžeme, tak je neodvedeme v řetězech, můžou si nechat svou vlastní zemi a zvyky a… U velikého Mithry, Mansi, mohl jsem dělat něco jiného?“
Everard seděl a naslouchal ševelení zahrady ve vánku. Konečně řekl: „Ne, já to chápu. Doufám, že jsi nebyl moc osamělý.“
„Zvykl jsem si,“ odpověděl Denison opatrně. „S Harpagem jsem se naučil vycházet, nemám ho nijak zvlášť rád, ale je zajímavý. Z Kroisa se vyklubal docela slušný chlapík. Kouzelník měl pár originálních nápadů a je to taky jediný člověk, který si mě troufne porazit v šachu. A pak jsou tu hostiny a lov a ženy…“ Vzdorně se na Everarda podíval. „Jo. Co jiného jsem měl dělat?“
„Nic,“ odpověděl Everard. „Šestnáct let je dlouhá doba.“
„Cassandané, má hlavní žena, mi vynahrazuje hodně těch potíží, které jsem měl. Ačkoli Cynthia - Bože na nebesích, Mansi!“ Denison vstal a položil Everardovi ruce na ramena. Prsty se sevřely bolestivou silou; jedno a půl desetiletí byly zvyklé držet sekeru, luk a uzdu. Perský král vykřikl nahlas:
„Jak mě odsud dostaneš?“

7

Everard se také zvedl, došel k okraji besídky a zadíval se přes mřížoví ven. Palce měl zaklesnuté za pásek a hlavu skloněnou.

„Já nevím jak," odpověděl.

Denison uhodil pěstí do dlaně. „Toho jsem se bál. Rok za rokem jsem se víc bál toho, že jestli mě Stráž vůbec kdy najde, tak…Musíš mi pomoct."

„Říkám ti, nemůžu!" Everardovi selhal hlas. Neotočil se. „Přemýšlej o tom. Stejně jsi to .už určitě udělal. Nejsi nějaký bezvýznamný barbarský náčelník, jehož život nebude už za sto let hrát žádnou roli. Ty jsi Kýros, zakladatel Perské říše, klíčová postava v klíčovém sektoru. Když zmizí Kýros, zmizí také celá budoucnost! Nebude žádné dvacáté století, ve kterém žije Cynthia."

„Víš to jistě?" naléhal muž za jeho zády. „Přemýšlel jsem nad fakty, než jsem sem skočil," procedil Everard zaťatými zuby. „Přestaň si něco namlouvat, Jsme zaujatí proti Peršanům, protože byli jednu dobu nepřáteli Řeků a některé význačnější rysy naší kultury jsou náhodou odvozeny z helénských zdrojů. Ale Peršané jsou přinejmenším stejně důležití!

Viděl jsi sám, co se děje. Jasně, podle tvých měřítek jsou dost brutální: ale to je celá tahle doba včetně Řeků. A nejsou demokratičtí, ale těžko jim můžeš klást za vinu, že nevymysleli evropský systém, který se naprosto vymyká jejich duchovnímu obzoru. Ale doopravdy důležité je tohle:

Persie byla první dobyvatelská mocnost, která se pokusila respektovat a získat si lidi, které si podrobila; která dodržovala vlastní zákony; která pacifikovala dost velké území, aby vytvořila stálé kontakty s Dálným východem; která vytvořila životaschopné světové náboženství, zoroastrismus, neomezený na jediný národ nebo jedno místo. Možná nevíš, kolik z křesťanské víry a rituálů je mithraického původu, ale věř mi,

že hodně. Nemluvě už o judaismu, který ty, Kýros Veliký, osobně zachráníš. Vzpomínáš si? Dobudeš Babylón a dovolíš těm Židům, kteří si ještě zachovali identitu, aby se vrátili domů. Bez tebe by byli pohlceni a ztratili se v davu jako už deset kmenů před nimi.
A i v době, kdy se Perská říše začne rozpadat, bude vzorem civilizace. Co byla většina Alexandrových výbojů než přebírání perského území? A tím se helénismus rozšířil do celého známého světa! A pak jsou tu nástupnické státy Persie: Pontos, Parthie, Persie Firduzího a Omara a Háfize, Irán, jak ho známe, i Írán v budoucnosti, po dvacátém století…“
Everard se otočil na podpatku. „Když odtud zmizíš,“ uzavřel, „dokážu si představit, že za tři tisíce let tady pořád budou stavět zikkuraty a číst svitky, v Evropě budou divoši pobíhat po lesích a Amerika zůstane neznámým kontinentem!“
Denison zvadl. „Jo,“ odpověděl, „já jsem si to myslel.“
Chvíli s rukama za zády přecházel sem a tam. Tmavá tvář vypadala každou minutou starší. „Ještě třináct let,“ zamumlal jakoby pro sebe. „Za třináct let padnu v bitvě proti kočovníkům. Nevím přesně jak. Tak nebo tak, okolnosti mě k tomu donutí. Proč ne? Přinutily mě i ke všemu ostatnímu, co jsem dělal, ať jsem chtěl nebo ne… A můj syn Kambýses, ať ho cvičím, jak ho cvičím, se ukáže jako neschopný sadista a bude zapotřebí až Dáreia, aby zachránil říši - panebože!“ Zakryl si tvář volným rukávem. „Promiň. Nesnáším sebelítost, ale nemůžu si pomoct.“
Everard si sedl a snažil se vyhnout jeho pohledu. Slyšel, jak Denisonovi chrastí v plících dech.
Nakonec král nalil víno do dvou kalichů, přisedl k Everardovi na lavici a suše podotkl: „Promiň. Už jsem v pořádku. Ale ještě jsem se nevzdal.“

„Můžu tvůj problém předat centrále,“ navrhl s lehkým sarkasmem Everard.
Denison odpověděl stejně: „Díky, kamaráde. Jejich postoj si pamatuju dost dobře. Všichni jsme postradatelní. Celé období Kýrovy vlády prohlásí za zakázané pásmo, abych se náhodou nedostal do pokušení, a pošlou mi hezký vzkaz. Napíšou mi, že jsem přece absolutní monarcha civilizovaného národa, že mám paláce, otroky, vinice, kuchaře, šašky, konkubíny a loviště v neomezeném množství, tak na co si stěžuju? Ne, Mansi, tohle budeme muset nějak vyřešit sami dva.“
Everard sevřel pěsti, až ucítil, jak se mu nehty zaryly do dlaní. „Ty mě přivádíš do pěkné situace, Keithi,“ řekl.
„Chci na tobě jen to, aby ses nad tím zamyslel - a při Ahrimanovi, ty to taky uděláš!“ Prsty se znovu sevřely na jeho paži a dobyvatel Východu vyštěkl rozkaz. Starý Keith by nikdy nepoužil takového tónu, myslel si Everard a vzplanul v něm hněv; pomyslel si:
Jestli se nevrátíš domů a Cynthia se dozví, že se nevrátíš nikdy…
Mohla by odjet sem a přidat se k tobě; další cizí dívka v králově harému historii nezmění. Ale kdybych podal zprávu centrále dřív, než se s ní sejdu, a ohlásil, že problém je neřešitelný, což je nepochybně pravda… no, pak by cesty do Kýrovy vlády mohly být skutečně zakázány a ona by se k tobě nemohla připojit.
„Já už jsem to všechno taky sám probral,“ řekl Denison klidněji. „Důsledky jsou mi jasné stejně jako tobě. Ale koukej, můžu ti ukázat tu jeskyni, kde těch pár hodin ležel můj stroj. Mohl by ses vrátit do té chvíle, kdy jsem se tam objevil, a varovat mě.“
„Ne,“ řekl Everard. „To nepřichází v úvahu. Ze dvou důvodů. Za prvé to předpisy zakazují, což je rozumné. Za jiných

okolností by mohli udělat výjimku, ale je tu ještě další důvod: ty jsi Kýros. Nezničí celou budoucnost kvůli jednomu člověku.“
A udělám to já kvůli jedné ženě? Nejsem si jistý. Doufám, že ne… Cynthia se nemusí dozvědět fakta. Bylo by k ní laskavější, kdyby se je nedozvěděla. Mohl bych použít svého práva Nezávislého agenta zatajit pravdu před nižšími hodnostmi, a neříct jí nic než to, že Keith neodvratitelně zemřel za okolností, které nás nutí uzavřít celou tu dobu pro návštěvy. Bude samozřejmě chvíli smutná, ale zaseje příliš zdravá, než aby truchlila pořád… Jasně, je to špinavost. Ale nebylo by to z dlouhodobého hlediska laskavější než nechat ji přijít sem, do podřízeného postavení, a dělit se o svého muže s aspoň tuctem princezen, s nimiž ho politikové přinutili se oženit? Nebylo by pro ni. lepší, aby udělala čistý řez a začala znova mezi svými vlastními lidmi?
„Mhm,“ řekl Denison. „Řekl jsem to jen proto, abychom to měli z krku. Ale musí přece existovat nějaký jiný způsob. Podívej, Mansi, před šestnácti lety nastala situace, ze které vzešlo všechno ostatní, ne kvůli lidským rozmarům, ale čirou logikou událostí. Co kdybych se tam neobjevil? Nemohl by si Harpagos najít jiného pseudo Kýra? Na přesné totožnosti krále přece nezáleží. Jiný Kýros by v milionu drobných každodenních detailů jednal jinak než já. Přirozeně. Ale kdyby to nebyl beznadějný pitomec nebo maniak, kdyby to byl přiměřeně schopný a slušný člověk -to snad jsem, ne? - tak by jeho životní dráha byla stejná jako moje ve všech důležitých věcech, v těch, co se objeví v učebnicích historie. Víš to stejně dobře jako já. Kromě několika klíčových okamžiků se čas vždycky utváří stejně. Drobné rozdíly se smažou během dní nebo let, to je negativní zpětná vazba. To jen v klíčových

okamžicích nastane pozitivní zpětná vazba a účinky se s časem násobí a ne mizí. To přece víš!“
„Jasně,“ řekl Everard. „Ovšem v té jeskyni tě objevili, a to i podle tebe bylo klíčové. To Harpagovi vnuklo tu myšlenku. Bez toho si docela dobře dovedu představit, jak se upadající médská říše rozkládá, možná se stane kořistí Lýdie nebo Turánců, protože Peršané nebudou mít krále se zázračným právem nástupnic-tví, kterého potřebují… Ne. K tomu okamžiku v jeskyni se nepřiblížím, ledaže bych měl požehnání od nikoho menšího než Danelliana.“
Denison se na něj díval přes zdvižený pohár, postavil ho a díval se dál. Jeho tvář byla náhle cizí. Nakonec řekl velmi tiše:
„Ty nechceš, abych se vrátil, vid?“
Everard vyskočil. Upustil vlastní pohár; ten zazvonil o podlahu a víno z něj vyteklo jako krev.
„Drž hubu!“ zařval.
Denison kývl. „Já jsem král,“ řekl. „Když zvednu prst, tak tě stráže rozsekají na kousky.“
„No to je moc hezký způsob, jak mě požádat o pomoc,“ zavrčel temně Everard.
Denison sebou škubl. Chvíli seděl bez hnutí, než ze sebe vypravil: „Promiň. Ty si neuvědomuješ, jaký je to šok… Ano, ano, nebyl to špatný život. Byl barvitější než většina ostatních, a to skorobožství člověku stoupne do hlavy. Nejspíš proto se za třináct let vypravím do toho pole za Jaxartem: když na mě budou koukat všichni ti mladí lvi, nebudu moci udělat nic jiného. A možná si budu dokonce myslet, že to za to stojí, sakra.“
Na jeho tváři se objevilo něco jako úsměv, „Některé z těch mých dívek byly naprosto fantastické. A pak je tady pořád Cassandané. Udělal jsem z ní svou hlavní ženu, protože mi připomíná Cynthii, ale v tmavých barvách. Aspoň myslím. Po

takové době se to dá jen těžko říct. Dvacáté století pro mě není skutečné.
A dobrý kůň poskytuje větší uspokojení než sportovní auto… a vím, že moje práce tady má nějakou cenu, což o sobě mnoho lidí říct nemůže… Jo. Mrzí mě, že jsem na tebe vyjel. Já vím, že bys mi pomohl, kdyby sis troufal. Ale protože si netroufáš, a já ti to nevyčítám, nemusíš toho litovat kvůli mně.“ „Nech toho,“ zaúpěl Everard.
Měl pocit, jako by se v jeho hlavě naprázdno otáčela kolečka. Nad sebou viděl malovanou střechu, kde nějaký mladík zabíjel býka, a Býk byl Slunce a Člověk. Za sloupy a vinnou révou přecházely stráže v šupinaté zbroji, luky měly napnuté a tváře jako vyřezané ze dřeva. Bylo odtud vidět i harémové křídlo paláce, kde se sto nebo tisíc mladých žen považovalo za šťastné, že mohou čekat, až se s nimi král občas přijde potěšit. Za zdmi města ležela pole, kde venkované připravovali oběť Matce Zemi, která tu byla stará už v době, kdy přišli Áriové, a to je už hodně temný dávnověk. Vysoko nad zdmi se tyčily hory, kde se prohánělí vlci, lvi, kanci a démoni. Bylo to příliš neznámé místo. Everard si myslel, že je proti nejrůznějším kulturním rozdílům obrněn, ale teď náhle toužil utéci a ukrýt se, prchnout do vlastního století k vlastním lidem a zapomenout.
S pečlivým sebeovládáním řekl: „Musím se poradit s několika dalšími lidmi. Můžeme celou tuhle dobu do detailu projít. Možná že se tu najde nějaký zlomový bod, kde… Tohle nejsem kompetentní řešit sám, Keithi. Nech mě odletět do budoucna a požádat o radu. Když na něco přijdeme, tak se vrátíme… ještě dnes večer.“
„Kde máš skútr?“ zeptal se Denison. Everard mávl rukou. „V kopcích.“

Denison si pohladil vousy. „Víc mi neřekneš, co? No, je to moudré. Nejsem si jistý, jestli bych sám sobě věřil, kdybych věděl, kde se můžu dostat ke stroji času.
„Tak jsem to nemyslel!“ křikl na něj Everard. „To je jedno. Nebudeme se kvůli tomu hádat,“ Denison povzdechl. „Jasně, vrať se domů a zjisti, co se dá dělat. Chceš doprovod?“
„Radši ne. Není to nutrie, ne?“
„Ne. Tady všude je bezpečněji než v Central Parku.“
„No, to není velká útěcha.“ Everard napřáhl ruku. „Stačí, když mi vrátíš mého koně. Nerad bych o něj přišel: speciální zvíře Stráže, trénované k časovým skokům.“ Podíval se svému společníkovi do očí. „Vrátím se. Osobně. Ať bude rozhodnutí jakékoli.“
„Jasně, Mansi,“ řekl Denison.
Vyšli ven spolu, vyřídili nejrůznější formality - bylo třeba upozornit stráže a hlídače u brány. Denison mu ukázal palácovou ložnici, kde bude trávit celý týden každou noc, jako místo schůzky. A pak konečně Everard políbil králi nohy, a když král odešel, nasedl na koně a pomalu vy klusal z bran paláce.
Uvnitř cítil prázdnotu. Skutečně se nedalo nic dělat; a on slíbil, že se osobně vrátí a tento rozsudek králi sdělí.

8

Pozdě odpoledne stejného dne byl v horách, kde se cedry skláněly nad chladnými, bublajícími potoky, a vedlejší silnice, na kterou uhnul, se změnila v rozpadající se příkrou stezku. Írán byl sice úrodný, ale v téhle době mnoho takových lesů neměl. Kůň pod ním unaveně klopýtal. Měl by najít dům nějakého pastýře a požádat o nocleh, aby zvíře šetřil; ale ne, bude úplněk a on půjde pěšky, bude-li potřeba. Ke skútru se musí dostat před úsvitem. Stejně by nejspíš nemohl spát.

Ale místo s dlouhou suchou travou a zralými plody ho přesto zlákalo k odpočinku. Měl v sedlových brašnách jídlo, v měchu víno a nejedl od úsvitu. Povzbudivě zamlaskal na koně a zahnul.

Něco zahlédl. Daleko pod ním na cestě se slunce odráželo na obláčku prachu. Jak se na něj díval, obláček se začal zvětšovat. Nekolik jezdců, odhadl, kteří pořádně spěchají. Královi poslové? Ale co by tady dělali? Trochu ho to znepokojilo. Nasadil si podložku helmy, samotnou helmu připnul přes ni, štít si pověsil na paži a vytáhl z pochvy meč. Skupinka nepochybně jen proletí kolem něj, ale…

Teď viděl, že to je osm mužů. Seděli na dobrých koních a ten poslední vedl několik čerstvých koní na střídání. Zvířata byla přesto dost vyčerpaná; po zaprášených bocích jim stékaly stružky potu a hřívy se jim lepily ke krku. Musel to být dlouhý trysk. Jezdci byli slušně oblečeni - měli na sobě obvyklé dlouhé bílé kalhoty, košili, těžké boty, plášť a vysoký klobouk bez střechy: nebyli to dvořané ani profesionální vojáci, ale nebyli to také bandité. Ozbrojeni byli meči, luky a lasy.

Everard náhle rozeznal šedovousého jezdce vpředu. Když mu to došlo, bylo to jako rána mezi oči: Harpagos!

A i přes ten zvířený prach viděl, že jeho průvodci vypadají i na staroíránce pěkně tvrdě.

„A kruci," řekl polohlasem. „Návštěva."
Mysl mu horečně pracovala. Neměl čas se bát, jen přemýšlet. Harpagos nemohl mít jiný důvod pro tuhle jízdu do hor než ten, aby chytil Řeka Meandra. No jistě, na dvoře plném špehů a kecálků se Harpagos musel nejdéle do hodiny dozvědět, že král mluvil s cizincem jako se sobě rovným nějakým neznámým jazykem a pak ho nechal odjet na sever. Potom chiliarchovi trvalo ještě chvíli, než si vymyslel nějaký rozumný důvod, proč odjet z paláce, svolal své osobní zabijáky a pustil se do pronásledování. Proč? Protože „Kýros" se kdysi objevil v těchhle horách a jel přitom na nějakém přístroji, po kterém Harpagos toužil. Méd nebyl hloupý a patrně se nikdy nespokojil s tou mlhavou historkou, kterou mu vyprávěl Keith. Byl celkem rozumný předpoklad, že se tu jednoho dne musí objevit jiný kouzelník z královy domovské země; a tentokrát si Harpagos nehodlal nechat, stroj tak snadno ujít.
Everard už neváhal. Byli asi jen sto metrů od něj. Už viděl, jak chiliarchovi pod hustým obočím svítí oči. Obrátil koně, sjel z cesty a pustil se přes louku.
„Stůj!" zavolal za ním známý hlas. „Stůj, Reku!"
Everard pobídl svého koně k vyčerpanému klusu. Cedry na něj vrhaly dlouhé stíny.
„Stůj, nebo střílíme… Zastav!… Tak střílejte! Nezabíjejte ho! Složte koně!"
Na kraji lesa Everard sklouzl ze sedla. Uslyšel vzteklé zavrčení a několik tupých ran. Kůň zaržál. Everard se ohlédl; ubohé zvíře kleslo na kolena. Panebože, za tohle někdo zaplatí! Ale byl sám a jich bylo osm. Utíkal mezi stromy. Těsně u jeho levého ramene se do kmene zarylo kopí.
Utíkal, krčil se a kličkoval v mrazivém, sladce vonícím soumraku. Tu a tam ho dlouhá větev uhodila do tváře. Bylo by se mu hodilo víc podrostu, tam může pronásledovaný člověk

zkusit lecjaké kousky, ale měkká půda aspoň tlumila jeho kroky. Peršané se ztratili z dohledu. Skoro instinktivně se pokusili jet za ním. Praskání, rány a hlasité sprosté kletby jasně naznačovaly, jak to dopadlo.

Každou chvilku sesednou. Naklonil hlavu. Vzdálený hukot vody… Uhnul tím směrem, vzhůru do strmého kopce plného balvanů. Napadlo ho, že jeho pronásledovatelé nejsou bezmocní měšťánci. Aspoň někteří z nich jsou určitě z hor a dokážou najít i sebemenší známku jeho postupu. Musel je nějak zmást, svést ze stopy; pak se někam schová a počká, až se Harpagos bude muset vrátit ke svým dvorským povinnostem. Těžce se mu dýchalo. Za mm se ozvaly ostré hlasy, které naznačovaly nějaké rozhodnutí, ale nedokázal rozeznat, co bylo řečeno. Bylo to moc daleko. A kromě toho mu v uších hlasitě hučela krev.

Jestliže Harpagos střílel na králova hosta, znamenalo to, že rozhodně nemá v úmyslu připustit, aby to host mohl králi ohlásit. Zajmout, mučit, dokud neprozradí, kde leží stroj a jak se s ním zachází, a závěrečná rána z milosti, takový byl jistě jeho program. Kristepane, myslel si Everard v rytmu krve prudce tepající v žilách, uhle operaci jsem zprasil tak, že by se z ní dal udělat manuál Jak se nechovat jako Strážce. A první bod zní, nemysli tak moc na jistou dívku, éra není tvoje, že zapomeneš na základní bezpečnostní opatření.

Vyšplhal se na vysoký, vlhký břeh. Do údolí se pod ním vinul podložku helmy, samotnou helmu připnul přes ni, štít si pověsil na paži a vytáhl z pochvy meč. Skupinka nepochybně jen proletí kolem něj, ale…

Teď viděl, že to je osm mužů. Seděli na dobrých koních a ten poslední vedl několik čerstvých koní na střídání. Zvířata byla přesto dost vyčerpaná; po zaprášených bocích jim stékaly stružky potu a hřívy se jim lepily ke krku. Musel to být dlouhý

trysk. Jezdci byli slušně oblečeni - měli na sobě obvyklé dlouhé bílé kalhoty, košili, těžké boty, plášť a vysoký klobouk bez střechy: nebyli to dvořané ani profesionální vojáci, ale nebyli to také bandité. Ozbrojeni byli meči, luky a lasy.
Everard náhle rozeznal šedovousého jezdce vpředu. Když mu to došlo, bylo to jako rána mezi oči: Harpagos!
A i přes ten zvířený prach viděl, že jeho průvodci vypadají i na staroíránce pěkně tvrdě.
„A kruci," řekl polohlasem. „Návštěva."
Mysl mu horečně pracovala. Neměl čas se bát, jen přemýšlet. Harpagos nemohl mít jiný důvod pro tuhle jízdu do hor než ten, aby chytil Řeka Meandra. No jistě, na dvoře plném špehů a kecálků se Harpagos musel nejdéle do hodiny dozvědět, že král mluvil s cizincem jako se sobě rovným nějakým neznámým jazykem a pak ho nechal odjet na sever. Potom chiliarchovi trvalo ještě chvíli, než si vymyslel nějaký rozumný důvod, proč odjet z paláce, svolal své osobní zabijáky a pustil se do pronásledování. Proč? Protože „Kýros" se kdysi objevil v těchhle horách a jel přitom na nějakém přístroji, po kterém Harpagos toužil. Méd nebyl hloupý a patrně se nikdy nespokojil s tou mlhavou historkou, kterou mu vyprávěl Keith. Byl celkem rozumný předpoklad, že se tu jednoho dne musí objevit jiný kouzelník z královy domovské země; a tentokrát si Harpagos nehodlal nechat stroj tak snadno ujít.
Everard už neváhal. Byli asi jen sto metrů od něj. Už viděl, jak chiliarchovi pod hustým obočím svítí oči. Obrátil koně, sjel z cesty a pustil se přes louku.
„Stůj!" zavolal za ním známý hlas. „Stůj, Řeku!"
Everard pobídl svého koně k vyčerpanému klusu. Cedry na něj vrhaly dlouhé stíny.
„Stůj, nebo střílíme… Zastav!… Tak střílejte! Nezabíjejte ho! Složte koně!"

Na kraji lesa Everard sklouzl ze sedla. Uslyšel vzteklé zavrčení a několik tupých ran. Kůň zaržál. Everard se ohlédl; ubohé zvíře kleslo na kolena. Panebože, za tohle někdo zaplatí! Ale byl sám a jich bylo osm. Utíkal mezi stromy. Těsně u jeho levého ramene se do kmene zarylo kopí.

Utíkal, krčil se a kličkoval v mrazivém, sladce vonícím soumraku. Tu a tam ho dlouhá větev uhodila do tváře. Bylo by se mu hodilo víc podrostu, tam může pronásledovaný člověk zkusit lecjaké kousky, ale měkká půda aspoň tlumila jeho kroky. Peršané se ztratili z dohledu. Skoro instinktivně se pokusili jet za ním. Praskání, rány a hlasité sprosté kletby jasně naznačovaly, jak to dopadlo.

Každou chvilku sesednou. Naklonil hlavu. Vzdálený hukot vody… Uhnul tím směrem, vzhůru do strmého kopce plného balvanů. Napadlo ho, že jeho pronásledovatelé nejsou bezmocní měšťánci. Aspoň někteří z nich jsou určitě z hor a dokážou najít i sebemenší známku jeho postupu. Musel je nějak zmást, svést ze stopy; pak se někam schová a počká, až se Harpagos bude muset vrátit ke svým dvorským povinnostem. Těžce se mu dýchalo. Za ním se ozvaly ostré hlasy, které naznačovaly nějaké rozhodnutí, ale nedokázal rozeznat, co bylo řečeno. Bylo to moc daleko. A kromě toho mu v uších hlasitě hučela krev.

Jestliže Harpagos střílel na králova hosta, znamenalo to, že rozhodně nemá v úmyslu připustit, aby to host mohl králi ohlásit. Zajmout, mučit, dokud neprozradí, kde leží stroj a jak se s ním zachází, a závěrečná rána z milosti, takový byl jistě jeho program. Kristepane, myslel si Everard v rytmu krve prudce tepající v žilách, tuhle operaci jsem zprasil tak, ze by se z ní dal udělat manuál Jak se nechovat jako Strážce. A první bod zní, nemysli tak moc na jistou dívku, která není tvoje, že zapomeneš na základní bezpečnostní opatření.

Vyšplhal se na vysoký, vlhký břeh. Do údolí se pod ním vinul potok. Poznají, že došel až sem, ale pak si můžou hodit mincí, jestli se řekou šplouchal nahoru nebo dolů… kam to ostatně bude?… na kůži cítil chladné a mazlavé bláto, jak se spouštěl dolů. Radši proti proudu. Tím se přiblíží ke skútru a Harpagos si možná bude myslet, že se pravděpodobně pokusí vrátit ke králi.

Kameny mu zraňovaly nohy, voda ho mrazila. Stromy se táhly po obou březích jako stěna, takže měl nad sebou úzký pruh oblohy, jejíž modř každým okamžikem tmavla. Vysoko nad ním kroužil orel. Vzduch se ochlazoval. Ale měl přece jen kousek štěstí: potok se vlnil jako had v deliriu a on se brzo odklouzal a odklopýtal tak daleko, že ho z výchozího bodu nebylo vidět. Půjdu asi kilometr nebo tak, myslel si, a třeba se tam pak najde nějaká větev nad vodou, které bych se zachytil, abych nenechal stopu vedoucí ven. Minuty pomalu plynuly.

Tak se dostanu ke skútru, uvažoval, a vrátím se do budoucna a požádám své nadřízené o pomoc. Vím moc dobře, že mi ji neposkytnou. Proč by neobětovali jednoho člověka, aby si zajistili vlastní existenci a všechno, na čem jim záleží? To znamená, že Keith tady uvízne a má před sebou ještě třináct let, než ho barbaři podřežou. Ale Cynthia bude za třináct let ještě pořád mladá, a po tah dlouhé noční můře vyhnanství, kdy bude navíc vědět, kdy její muž zemře, tu bude odříznutá v zakázané éře, sama na vyděšeném dvoře šíleného Kambýsa II…. Ne, nesmím jí říct pravdu, musím ji udržet doma, ať si myslí, že Keith je mrtvý. Sám by to tak chtěl. A po roce nebo dvou bude zase šťastná; mohl bych ji to naučit. Přestal si už všímat, jak mu kameny drásají chatrně obuté nohy, jak se mu tělo lepí potem, jak se potácí, jak je voda hlučná. Ale pak zahnul za ohyb a uviděl Peršany.

Byli dva a brodili se proudem dolů. Zřejmě bylo jeho zajetí tak důležité, že obětovali i své náboženské zásady, které jim velely nezneuctít řeku. Dva další kráčeli po obou březích a proplétali se mezi stromy. Jeden z těch dvou nahoře byl Harpagos. Jejich dlouhé meče se syknutím vylétly z pochev.
„Stůj!“ zaječel chiliarcha. „Zastav, Řeku! Vzdej se!“
Everard strnul. Voda mu bublala kolem kotníků. Ti dva, kteří se brodili vodou k němu, vypadali tady v závoji stínu neskutečně, tváře měli tak nezřetelné, že viděl jen bílé šaty a třpyt zakřivených čepelí. Došlo mu to: pronásledovatelé viděli jeho stopu vedoucí do potoka. Takže se rozdělili, polovina jedním směrem a polovina druhým, a na pevné půdě mohli běžet rychleji než on v řečišti. Když se dostali dál, než kam on mohl dojít, začali se vracet zpátky, pomaleji, protože se museli držet toku řeky, ale kořistí si byli jistí.
„Zajměte ho živého,“ připomínal jim Harpagos. „Protněte mu šlachy, když budete muset, ale zajměte ho živého.“
Everard se otočil a vrhl se k jeho břehu. „Tak dobře, ty parchante, řekl sis o to,“ prohlásil anglicky. Oba muži ve vodě zařvali a rozběhli se. Jeden zakopl a upadl na tvář. Ten z druhého břehu klouzal dolů po zadku.
Bláto se smekalo. Everard do něj zasekával okraj štítu a drápal se vzhůru. Harpagos ho nahoře klidně čekal. Když se Everard přiblížil, čepel starého aristokrata zavířila a udeřila shora. Everard sklonil hlavu a zachytil ránu helmou, až zaduněla. Čepel sklouzla po postranní části helmy a poranila mu rameno, ale ne moc. Ucítil jen lehké bodnutí, ale pak už měl tolik práce, že necítil nic.
Nečekal, že vyhraje. Ale chtěl ho donutit, aby ho zabil a aby za to taky zaplatil.
Vyšplhal se na trávu a zvedl štít právě včas, aby si chránil oči. Harpagos mu šel po kolenou. Everard jeho ránu odrazil

vlastním krátkým mečem. Medová šavle zasvištěla. Ale v boji zblízka nemá lehce ozbrojený Asiat proti hoplitovi nejmenší šanci, jak za pár generací prokáže historie. Panebože, myslel si Everard, kdybych tu tak měl kyrys a holému chrániče, dokázal bych možná sejmout všechny čtyři! Zručně používal svůj velký štít, blokoval jím každou ránu a výpad a pořád se držel blízko, aby se pod delším Harpagovým mečem dostal k nechráněnému břichu.
Chiliarcha se napjatě zašklebil přes zcuchané vousy a uskočil. Hrál o čas, samozřejmě. A uspěl. Ostatní tři muži vyšplhali na břeh, zařvali a vrhli se vpřed. Byl to neuspořádaný útok. Peršané byli sice jednotlivě skvělí bojovníci, ale nikdy nevyvinuli kolektivní disciplínu Evropy, o kterou se rozbijí u Marathónu a Salamíny. Ale čtyři proti jednomu neobrněnci, to je drtivá převaha.
Everard se opřel zády o kmen stromu. První muž se přihnal bezstarostně a jeho meč zazvonil o řecký štít. Everardova čepel vylétla zpod bronzového oválu. Ucítil měkký odpor. Ten pocit znal. Vytáhl zbraň a rychle ustoupil. Muž klesl a život z něj unikal spolu s krví. Jednou zasténal, patrně pochopil, že mu není pomoci, a obrátil tvář k nebi.
Jeho druzi byli už u Everarda, z každé strany jeden. Lasa nemohli použít vzhledem k nízkým větvím; museli se bít. Strážce odrazil meč zleva štítem. Tím si odkryl hruď z pravé strany, ale protože jeho protivníci měli příkaz nezabíjet, mohl si to dovolit. Ten vpravo švihl mečem po Everardových kotnících. Everard vyskočil a ostří mu prosvištělo pod nohama. Ten zleva zaútočil skloněným mečem. Everard ucítil tupou ránu a uviděl ve svém lýtku čepel. Vytrhl se. Paprsek zapadajícího slunce se prosmekl větvemi a dotkl se krve, která vypadala nepřirozeně zářivě červená. Everard cítil, jak se mu noha podlamuje.

„Tak, tak,“ křičel Harpagos, čekající tři metry od něj. „Rozsekejte ho!“
Everard přes okraj štítu zavrčel: „Když to ten šakal, co ho máte za vůdce, nemá odvahu udělat sám, protože jsem ho zahnal s ocasem mezi nohama!“
Ta urážka byla vypočítaná. Útok na něj okamžitě přestal. Zavrávoral vpřed. „Když vy Peršané už musíte dělat psy Médovi,“ zasípal, „nemůžete si aspoň vybrat Méda, který je muž, místo tohohle tvora, který zradil krále a teď utíká před jediným Rekem?“
Dokonce ani takhle daleko na východ a v tak dávné době si Orientálec nemohl dovolit ztratit takovým způsobem tvář. Ne že by Harpagos byl zbabělec; Everard věděl, jak nespravedlivé jsou jeho urážky. Ale chiliarcha ze sebe vyrazil kletbu a skočil po něm. Everard na chvilku zahlédl divoké oči v propadlém obličeji se skobovitým nosem. Shrben k jedné straně zavrávoral vpřed. Oba Peršané ještě chvilku váhali. To stačilo, aby se Everard a Harpagos setkali. Médská čepel se zvedla a dopadla, odskočila od řecké helmy a štítu, uhnula stranou, aby zasadila další ránu do nohou. Před Everardovýma očima zavlála volná bílá tunika. Nahrbil ramena a vrazil do ní meč.
Vytáhl ho s krutým profesionálním pootočením, které zaručovalo smrtelnou ránu, obrátil se na pravém podpatku a zachytil štítem ránu. Asi minutu se s jedním z Peršanů divoce bili. Koutkem oka si všiml, že ten druhý je obchází, aby se mu dostal do zad. No, pomyslel si odtažitě, aspoň jsem zabil jednoho člověka nebezpečného pro Cynthii…
„Stůjte! Přestaňte!“
To zvolání se ozvalo spíš jen jako slabý výdech, slabší než zvuk horského potoka, ale bojovníci ustoupili a sklonili zbraně. Dokonce i umírající Peršan spustil oči z nebe.

Harpagos se pokoušel posadit v louži vlastní krve. Pleť mu zešedivěla. „Ne… zadržte," šeptal. „Počkejte. V tom je nějaký účel. Mithraby mě nesrazil, kdyby…"
Pokynul poněkud pyšným gestem. Everard pustil meč, dokulhal k Harpagovi a poklekl vedle něj. Méd se mu svezl do náručí.
>,Ty jsi z královy vlasti," sípal do zkrvaveného vousu. „Nepopírej to. Ale věz… Arvagauš, syn Kšajávaršův… není zrádce." Hubená postava se napřímila, velitelsky, jako by poroučel smrti, aby na své potěšení ještě počkala. „Věděl jsem, že jsou mocnosti - z nebe, z pekla, dodnes nevím odkud - mocnosti, které stojí za Královým návratem. Využil jsem jich, využil jsem ho, ne kvůli sobe, ale protože jsem přísahal věrnost svému vlastnímu králi Astyagovi a on potřeboval… nějakého Kýra… aby říše nebyla rozervána vedví. Astyagos později svou krutostí mou přísahu zrušil. Ale pořád jsem byl Méd. Viděl jsem v Kýrovi jedinou naději - nejlepší naději - Médie. Protože on byl dobrým králem i nám - jsme v jeho říši ctěni a váženi hned po Peršanech… rozumíš, ty z královy vlasti?" Zastřenýma očima se rozhlédl a podusil se podívat do Everardových, ale dost neovládal svůj pohled.
„Chtěl jsem tě zajmout - vynutit z tebe tvůj prostředek a jeho použití a pak tě zabít… ano… ale ne ve svůj prospěch. Bylo to pro říši. Bál jsem se, že odvezeš krále domů, protože vím, že po tom toužil. A co by se stalo s námi? Buď milosrdný, protože i ty sám musíš doufat v milost."
„Budu," řekl Everard. „Král zůstane."
„To je dobře," vydechl Harpagos. „Věřím, že mluvíš pravdu… neodvažuji se nevěřit… Tak jsem to tedy odčinil?" zeptal se slabým úzkostným hlasem. „Tu vraždu, kterou jsem vykonal na příkaz svého starého krále - že jsem položil bezmocné dítě na horský svah a díval se, jak umírá - odčinil jsem to, králův

krajane? Protože smrt toho prince… přivedla říši skoro k zániku… ale já jsem našel jiného Kýra! Zachránil jsem nás! Odčinil jsem to?“
„Ano,“ řekl Everard a uvažoval o tom, kolik rozhřešení je v jeho moci udělit.
Harpagos zavřel oči. „Tak mě nech,“ řekl a znělo to jako mizející ozvěna příkazu.
Everard ho položil na zem a kulhal pryč. Dva Peršané poklekli u svého pána a vykonávali nějaké obřady. Třetí muž se vrátil k vlastnímu rozjímání. Everard si sedl pod strom, odtrhl z pláště pruh látky a obvázal si zranění. Ta rána v noze bude potřebovat ošetřit. Nějak se musí dostat ke skútru. To nebude žádná legrace, ale dokáže to a lékaři Stráže ho dají za pár hodin do pořádku — mají k tomu lékařskou vědu, která je hudbou budoucnosti ještě i v jeho éře. Bude muset skočit do nějaké pobočky v zapadlém sektoru, protože ve dvacátém století by se ho příliš vyptávali.
A to si nemůže dovolit. Kdyby jeho nadřízení věděli, co má v plánu, patrně by mu to zakázali.
Odpověď na jeho problém se nevynořila jako oslepující vnuknutí, ale jako unavené uchopení informace, kterou už možná podvědomě dlouhou dobu měl. Opřel se a nabíral dech. Dorazili zbylí čtyři Peršané a ostatní jim řekli, co se stalo. Všichni Everarda ignorovali, jen na něj občas vrhali pohledy, v nichž se mísila hrůza s pýchou, a dělali kradmá gesta zařík ání proti zlu.
Zvedli svého mrtvého velitele a umírajícího společníka a nesli je do lesa. Tma houstla. Někde zahoukala sova.

9

Velký král se posadil na posteli. Za závěsem uslyšel nějaký hluk.

Královna Cassandané se ve tmě pohnula. Štíhlá ruka se dotkla jeho tváře. „Co je to, slunce mého nebe?“ zeptala se.

„Nevím.“ Vyhrabal meč, který vždycky ležel pod jeho polštářem. „Nic.“

Její dlaň mu sjela na prsa. „Ne, je to mnoho,“ zašeptala vyděšeně. „Srdce ti bije jako válečný buben.“

„Zůstaň tady.“ Vyšel skrze závěsy ven.

Z tmavě purpurového nebe se měsíční světlo lilo obloukovým oknem na podlahu. Skoro oslepivě jasně se odráželo od bronzového zrcadla. Vzduch ho na nahé kůži chladil.

Tmavá kovová věc, jejíž jezdec držel řidítka a dotýkal se malých ovladačů na panelu, se vznášela jako další stín. Přistála na koberci bez jediného zvuku a jezdec sesedl. Byl to mohutný muž v řecké tunice a helmě. „Keithi,“ zašeptal skoro neslyšně.

„Mansi!“ Denison vkročil do měsíčního světla. „Ty jsi přijel!“

„Pověz mi ještě něco hezkého,“ odsekl sarkasticky Everard. „Myslíš, že nás někdo uslyší? Řekl bych, že si mě nikdo nevšiml. Zhmotnil jsem se přímo nad střechou a pomalu jsem se spustil dolů na antigravitaci.“

„Hned za dveřmi jsou stráže,“ řekl Denison, „ale ty sem nevstoupí, dokud neudeřím na tenhle gong nebo nevykřiknu.“

„Dobře. Vezmi si něco na sebe.“

Denison upustil meč. Chvilku stál strnule a pak ze sebe vyrazil: „Ty víš, jak z toho ven?“

„Možná. Možná.“ Everard odvrátil pohled a poklepával prsty o ovládací panel svého stroje. „Podívej, Keithi,“ řekl konečně.

„Mám nápad, který může a nemusí vyjít. Abych ho mohl provést, budu potřebovat tvou pomoc. Jestli to vyjde, můžeš se vrátit domů. Naše kancelář to přijme jako fait accompli, jako

hotovou věc, a přimhouří oko nad porušením pravidel. Ale jestli se to nepovede, budeš se muset vrátit zpátky do téhle noci a dožít svůj život jako Kýros. Dokážeš to?“
Denison se zachvěl - nejen zimou. Velmi tiše řekl: „Myslím, že ano.“
„Jsem silnější než ty,“ připomněl Everard bez obalu, „a kromě toho z nás dvou jen já mám zbraně. Když nebude zbytí, dovleču tě sem třeba násilím. Prosím, nenuť mě k tomu.“
Denison se dlouze nadechl. „Nebudu.“
„Tak doufejme, že nám budou nebesa nakloněna. No, oblékej se. Dej tomuhle roku sbohem a doufej, že to není ‚na shledanou' - protože jestli můj nápad bude fungovat, ani ty, ani nikdo jiný už ho nikdy neuvidí.“
Denison, už napůl obrácený k šatům, které odhodil do kouta, aby je odtud otrok před úsvitem odnesl a nahradil čistými, se zarazil. „Cože?“ řekl.
„Pokusíme se přepsat historii,“ vysvětlil Everard. „Nebo možná obnovit historii, jak původně vypadala. Já nevím. Tak sebou hoď!“
„Ale -“
„Honem, člověče, honem! Uvědomuješ si, že jsem se vrátil téhož dne, kdy jsem tě opustil, a že touhle dobou se plazím v horách s rozseknutou nohou, jenom abych tě odtud dostal co nejdřív? Hni se trochu!“
Denison se náhle rozhodl. Tvář měl ve tmě, ale promluvil velmi tiše a jasně: „Potřebuju se ještě s někým soukromě rozloučit.“
„S kým?“
„S Cassandané. Byla tady mojí manželkou nějakých, panebože, celých čtrnáct let! Dala mi tři děti, pečovala o mě při dvou horečkách a nejmíň při stovce záchvatů zoufalství, a jednou, když nám Médové stáli před branami, vedla ženy z

Pasargad ven do bitvy, aby nám připomněly, zač bojujeme, a my jsme vyhráli… Dej mi pět minut, Mansi.“
„No dobře, dobře. I když to nejspíš bude trvat déle, než pošleš do jejího pokoje eunucha a než -“
„Je tady.“
Denison zmizel za závěsy lůžka.
Everard chvíli stál, jako by do něj uhodil blesk. Ty jsi čekal, že se dnes vrátím, myslel si, a doufal jsi, že tě budu schopen odvézt zpátky k Cynthii. Tak jsi poslal pro Cassandané'.
A pak, když ho začaly bolet konečky prstů, jak jimi svíral jílec meče: Ale sklapni, Everarde, ty samolibý pokrytecký parchante.
Nakonec se Denison vrátil. Mlčky se oblékl a nasedl na zadní sedadlo skútru. Everard skočil v prostoru; pokoj zmizel a měsíční světlo zaplavilo hory hluboko pod nimi. Dva muže vysoko na obloze objal chladný závan větru.
„A teď do Ekbatany.“ Everard rozsvítil baterku a nastavil ovládání podle poznámek naškrábaných v upevněném bloku.
„Do Ekaha, ty myslíš Hagmatan? Staré médské hlavní město?“
Denison byl zjevně ohromen. „Ale to je teď jen letní sídlo.“
„Myslím Ekbatanu před šestatřiceti lety,“ vysvětlil Everard.
„Cože?“
„Koukej, všichni vědečtí historikové v budoucnosti jsou přesvědčení, že ty pověsti o Kýrově dětství, jak je líčí Hérodotos a Peršané, jsou vymyšlené. Možná měli celou dobu pravdu. Možná tvoje dobrodružství bylo jen jedním z těch zákrutů historie, které se Stráž snaží odstranit.“
„Aha,“ řekl Denison pomalu.
„Předpokládám, že jsi byl na Astyagově dvoře dost často, když jsi býval jeho vazalem. Tak mě povedeš. Potřebujeme toho stařík osobně, nejlépe o samotě a v noci.“
„Šestnáct let je dlouhá doba,“ podotkl Denison.

„Hm?“
„Když se snažíš změnit historii, proč jsi mě vyzvedl tady? Přijď si pro mě, když jsem byl Kýrem teprve rok, to už je dost dlouho na to, abych znal Ekbatanu, ale na druhou stranu —“
„Promiň, ale ne. Netroufnu si. Už takhle to hrajeme dost na ostří nože. Sám pánbůh ví, co by mohla způsobit sekundární smyčka ve vývojové linii světa. Dokonce i kdyby nám to prošlo, tak by nás Stráž oba poslala na vyhnaneckou planetu za to, že jsme takhle riskovali.“
„Hm… ano. Asi máš pravdu.“
„A kromě toho,“ řekl Everard, „ty přece nejsi sebevrah, ne? To bys vážně chtěl, abys ty z tohoto okamžiku nikdy neexistoval? Přemýšlej chvilku o tom, co přesně by to znamenalo.“
Dokončil nastavení. Muž za ním se otřásl. „Při Mithrovi!“ řekl Denison. „Máš pravdu. Už o tom nebudeme mluvit.“
„Tak jedem.“ Everard stiskl hlavní vypínač.
Vznášeli se nad ohrazeným městem na neznámé pláni. I když noc byla rovněž prozářena Měsícem, město mu připadalo jen jako černý stín. Sáhl do sedlových brašen. „Na,“ řekl. „Tohle si oblékneme. Vyrobili je mládenci z kanceláře ve středním Mohendžodáru podle mých pokynů. Oni něco takového každou chvíli potřebují sami.“
Tempocykl klesal k východu, vítr jim hvízdal kolem uší. Denison se natáhl Everardovi přes rameno a ukázal: „Támhle je palác. Královská ložnice je z druhé strany směrem na východ…“
Byla to těžší, méně půvabná budova než její perská nástupkyně v Pasargadách. Everard zahlédl pár okřídlených býků, kteří bíle svítili v podzimní zahradě - památka po Asyřanech. Všiml si, že okna, která má před sebou, jsou příliš úzká, než aby jimi mohli proletět, zaklel a zamířil k nejbližším dveřím. Dva strážci na koních vzhlédli, uviděli, kdo se to blíží, a zařvali.

Jejich koně se splašili a shodili je. Everardův stroj roztříštil dveře. Jeden zázrak navíc historii nijak neovlivní, zvlášť v době, kdy se na takové věci věří stejně neochvějně jako u něj doma na vitaminové tablety, a možná oprávněněji. Lampy ho vedly chodbou, kde otroci a strážci ječeli hrůzou. U královské ložnice vytáhl meč a na dveře zabušil jeho jílcem. „Teď ty, Keithi," přikázal. „Ty znáš médskou variantu árijštiny."

„Otevři, Astyagu!" zahřímal Denison. „Otevři poslům Ahuramazdovým!"

Everarda skoro překvapilo, že ten muž uvnitř poslechl. Astyages byl stejně statečný jako většina jeho lidí. Ale když král -podsaditý člověk středního věku s tvrdým výrazem v tváři - viděl dvě bytosti, zářivě oděné, se svatozáří kolem hlav a s křídly sršícími světlem, sedící na kovovém trůně ve vzduchu, padl na tvář.

Everard slyšel, jak Denison hřímá jako nejlepší táborový řečník a užívá při tom dialektu, kterému on sotva rozuměl:

„Ó ty ničemná nádobo nepravosti, hněv nebes se na tebe snáší! Myslíš si, že tvá poslední myšlenka, i když se krčí v temnotě, která ji zrodila, byla kdy ukryta před zrakem Dne? Myslíš si, že všemocný Ahuramazda připustí tak odporný skutek, jaký máš v úmyslu…"

Everard neposlouchal. Zatoulal se k vlastním myšlenkám: Harpagos je nejspíš někde v tomhle městě, dosud v plném rozkvětu mládí a nepronásledován výčitkami. Teď to břemeno vůbec neponese. Nikdy nepoloží dítě na horský svah, nebude se opírat o své kopí a dívat se, jak dítě křičí a chvěje se a nakonec znehybní. V budoucnu se vzbouří z vlastních důvodů a stane se Kýrovým chiliarchou, ale nezemře v náručí svého nepřítele v očarovaném lese; a jistý Peršan, jehož jméno Everard neznal, bude také ušetřen řeckého meče a pomalého pádu do nicoty.

Ale vzpomínka na dva muže, které jsem zabil, je vtisknuta do mých mozkových buněk; na noze mám tenkou bílou jizvu; Keithu Denisonovi je čtyřicet sedm let a naučil se myslet jako král.

„… Věz, Astyagu, že toto dítě, Kýros, je miláčkem nebes. A nebesa jsou milosrdná: byl jsi varován, že jestli poskvrníš svou duši jeho nevinnou krví, tvůj hřích nebude nikdy smyt. Nech Kýra vyrůst v Anšanu, nebo navždy shoř u Ahrimana! Mithra promluvil!“

Astyagos se před nimi plazil a bil hlavou o zem.

„Jedem,“ řekl Denison anglicky.

Everard skočil do perských hor třicet šest let do budoucnosti.

Měsíční světlo ozařovalo cedry, cestu a potok. Bylo chladno a někde zavyl vlk.

Přistál se skútrem, sesedl a začal si svlékat přestrojení. Denisonova vousatá tvář jako by se stala maskou s podivným, cizím výrazem. „Rád bych věděl,“ začal. Jeho hlas se v horském tichu skoro ztrácel. „Rád bych věděl, jestli jsme Astyaga nevyděsili moc. Historie zaznamenala, že s Kýrem po tři roky bojoval, když se Peršané vzbouřili.“

„Vždycky se můžeme vrátit na počátek války a zorganizovat vidění, které ho povzbudí,“ podotkl Everard, který se snažil o věcnost; všude kolem něj byli totiž duchové. „Ale myslím, že to nebude nutné. Na prince nesáhne, ale když se vazal vzbouří, tak bude tak zuřit, že se na nějaké proroctví nebude ohlížet, zvlášť když mu tou dobou už bude připadat jenom jako sen. A kromě toho jeho vlastní šlechtici, kteří na tom budou mít silný osobní zájem, mu stěží dovolí, aby se vzdal. Ale ověříme si to. Král přece jede v čele průvodu při slavnosti zimního slunovratu, ne?“

„Jo. Jedem. Honem.“

A kolem nich, vysoko nad Pasargadami, pálilo slunce. Nechali stroj v úkrytu a šli k městu pěšky, dva poutníci z davu, který proudil k oslavám Mithrova narození. Cestou se vyptávali, co se kdy stalo, pod záminkou, že byli dlouho pryč. Odpovědi je uspokojily, dokonce i v podrobnostech, které zaznamenala Denisonova paměť, ale které kroniky nezachytily.

Konečně stáli pod ledově modrým nebem mezi tisíci lidí a provolávali slávu, když velký král Kýros projel kolem se svými nejpřednějšími dvořany Kobadem, Kroisem a Harpagem a za nimi následovala pýcha a nádhera a kněžstvo Persie.

„Je mladší, než jsem byl já," šeptal Denison. „No, to vlastně musí být. A trochu menší… a úplně jiný obličej, co?… ale vyhovuje."

„Chceš tu zůstat na tu slávu?" zeptal se Everard.

Denison si přitáhl plášť. Vzduch byl chladný. „Ne," odpověděl. „Vrátíme se. Byla to dlouhá doba. I když se to nikdy nestalo."

„Hm." Everard vypadal zachmuřeněji, než by jako vítězný zachránce měl. „Nikdy se to nestalo."

10

Keith Denison vystoupil z výtahu výškového domu v New Yorku. Poněkud ho překvapilo, že si už nepamatuje, jak vypadá. Dokonce si nedokázal vzpomenout ani na číslo svého bytu a musel si ho vyhledat v seznamu. Detaily, detaily. Snažil se potlačit třesavku.

Cynthia otevřela dveře, jen k nim došel. „Keithi," řekla skoro tázavě.

Nedokázal říct nic jiného než: „Manse tě varoval, co se se mnou stalo, vid? Slíbil mi, že to udělá."

„Ano. To je jedno. Neuvědomila jsem si, že ses tak změnil. Ale to je jedno. Miláčku, miláčku!"

Vtáhla ho dovnitř, zavřela dveře a schoulila se mu do náruče.

Rozhlédl se kolem. Už zapomněl, jak je to tu přecpané. A její vkus v bytovém zařízení se mu nikdy nelíbil, i když se jí podvolil.

Zvyk podřizovat se ženě, dokonce sejí ptát na její názor, se bude taky muset učit úplně znova. Nebude to snadné.

Zdvihla k němu vlhkou tvář, aby ji políbil. Takhle tedy vypadala? Ale on si nevzpomínal - nevzpomínal. Po takové době si pamatoval jen to, že byla drobná a světlovlasá. Žil s ní několik měsíců; Cassandané ho nazývala svou jitřenkou a dala mu tři děti a čekala na jeho přání čtrnáct let.

„Vítej doma, Keithi, vítej doma," řekla vysokým slabým hláskem.

Doma! pomyslel si. Panebože!

Gibraltarské vodopády Základna Stráže času tu měla zůstat asi jen sto let, po dobu vtékání. A během té krátké etapy sem na delší období přicházeli téměř jen vědci a údržbáři. Základna byla proto malá, jedna obytná budova a několik technických, a skoro úplně se ztrácela v krajině.

Pět a půl milionu let předtím, než se narodil, zjistil Tom Nomura, že jižní část Iberského poloostrova je ještě příkřejší, než jak si ji pamatoval. Kopce směrem k severu prudce rostly, až se z nich nakonec staly malé hory zahrazující oblohu, rozervané soutěskami, v nichž ležely modré stíny. Byla to suchá zem, kde v zimě prudce, ale krátce pršelo a kde v létě vysychaly potoky úplně nebo jen na tenoučké pramínky a tráva byla dožluta spálená. Stromy a keře tu rostly řídce - hlohy, mimózy, akácie, pinie, aloe; tam, kde byla voda, i palmy, kapradí a orchideje.

Přitom to tu ovšem kypělo životem. Sokoli a supi se pořád vznášeli na bezmračném nebi. Pásla se tu milionová stáda; mezi nepřeberným množstvím zvířecích druhů se našli poníci se zebřími pruhy, primitivní nosorožci, předchůdci žiraf, kteří ale zatím připomínali spíš okapi, občas i nějaký mastodont s řídkou rezavou srstí a mohutnými kly nebo podivní sloni. Mezi šelmami a mrchožrouty se vyskytovali tygři šavlozubí, rané formy velkých koček, hyeny i cupitavé pozemní opice, které se tu a tam stavěly na zadní nohy. Mraveniště byla skoro dva metry vysoká. Pískali tu svišti.

Bylo tu cítit seno, spálená země, horkem spečené výkaly a teplá těla. Když zafoukal vítr, pak hučel, opíral se, vrhal člověku do tváře prach a horko. Země často hřměla dusotem kopyt, ptáci křičeli nebo zařvalo nějaké zvíře. V noci přišlo náhlé chladno a hvězd bylo tolik, že si člověk ani příliš nevšímal jejich podivných seskupení.

Tak tomu bylo až donedávna. A zatím se toho mnoho nezměnilo. Ale teď začalo sto let hromu. A až skončí, nic už nebude jako dřív.

Manse Everard si chvíli přivřenýma očima prohlížel Torna Nomuru i Feliz a Rach, pak se usmál a řekl: „Ne, díky. Já dneska zůstanu tady. Vy se běžte bavit.“

Opravdu se víčko toho mohutného, trochu prošedivělého muže s křivým nosem lehce přivřelo směrem k Nomurovi? Tom si nebyl jistý. Pocházeli ze stejného sektoru, dokonce ze stejné země. To, že Everarda naverbovali v New Yorku roku 1954 a Nomuru v San Francisku v roce 1972, by nemělo hrát skoro žádnou roli. Převratné změny, které za tu jednu generaci proběhly, byly jen bublinky proti tomu, co se stalo předtím a co se stane pak. Ale Nomura byl čerstvý absolvent Akademie a za sebou měl sotva pětadvacet let života. Everard neprozradil, jak dlouho už putuje proudem času; a vzhledem k tomu, jak dokázala Stráž lékařskými postupy prodloužit život svých členů, se to nedalo ani odhadnout. Nomura měl podezření, že ten nezávislý agent už toho má za sebou tolik, že se od něj musí lišit víc než Feliz - která se narodila o dva tisíce let později než oni oba.

„Tak dobře, začneme," řekla. I když to byla dost úsečná věta, Nomura měl pocit, že její hlas mění strohý temporal v hudbu.

Vyšli z verandy a kráčeli přes dvůr. Pár dalších příslušníků Stráže je pozdravilo, ale bylo zřejmé, že především rádi vidí Feliz. Nomura se nedivil. Byla mladá a vysoká, z jejích rysů i z křivky jejího nosu vyzařovala síla, kterou ale změkčovaly velké zelené oči, velká měkká ústa a vlasy, které kaštanově zářily, ačkoli je měla stažené za uši. Obvyklá šedá kombinéza a mohutné boty nedokázaly skrýt její postavu ani pružnost její chůze. Nomura věděl, že sám také nevypadá špatně - mohutná, ale pružná postava, pravidelné rysy s vysokými lícními kostmi, opálená pleť - ale vedle ní si připadal nevýrazný.

A vevnitř také, myslel si. Jak může čerstvě opeřený Strážce — a dokonce ani ne určený k policejní službě, pouhý přírodovědec — jak může říct aristokratce z Prvního matriarchátu, že se do ní zamiloval?

Hřmění, které bylo pořád slyšet, i když to k vodopádu bylo několik kilometrů, mu znělo jako refrén. Byla to jen jeho představivost, nebo skutečně cítil nekonečné chvění země, které mu pronikalo až do kostí?
Feliz otevřela hangár. Stálo v něm několik tempocyklů, které matně připomínaly dvousedadlové motocykly bez kol, poháněné antigravitací a schopné přeskočit několik tisíc let. (Skútry i jejich současné jezdce sem dopravily velké transportní časoplány.) Ten její byl naložen záznamovým zařízením. Nepodařilo se mu ji přesvědčit, že je přetížený, a věděl, že by mu nikdy neodpustila, kdyby to na ni práskl. To, že dnes pozval Everarda -nejvyššího důstojníka, který byl v dosahu, i když tu byl jen na dovolené - aby se k nim připojil, udělal ve slabé naději, že Everard uvidí její náklad a přikáže jí, aby část předala svému asistentovi.
Vyskočila do sedla. „Tak pojď!“ řekla. „Ráno už je skoro za námi.“
Nasedl na svůj vůz a dotkl se ovládacího panelu. Oba vyklouzli ven a do vzduchu. Když se dostali na úroveň kroužících orlů, vyrovnali výšku a zamířili k jihu, kde řeka Oceán proudila do Středu světa.
Na obzoru vždycky stoupaly závoje mlhy a stříbřitě se rozplývaly v azuru. Když se člověk přibližoval pěšky, tyčily se vysoko nad ním. Ještě o kus dál svět zešedl, otřásán tím hřmotem, a na lidských ústech chutnal hořce. Voda se řítila ze skal a drala se bahnem. Chladná slaná mlha byla tak hustá, že bylo nebezpečné ji dýchat víc než pár minut.
Z výšky to byl ještě úžasnější pohled. Odtud byl vidět konec jedné geologické epochy. Jeden a půl milionu roků byla středozemní pánev pouští. Teď se Herkulovy sloupy rezestoupily a mezi nimi se hnal Atlantik.

Nomura se zahleděl na západ přes tu neklidnou, pestrobarevnou a složitě zpěněnou pláň. Viděl, jak se tvoří proudy, vtahované nově vytvořenou průrvou mezi Evropou a Afrikou. Tam se srážely a vracely, vytvářely bílý a zelený chaos, jehož divoký vír se vzpínal od země k nebi a zase padal dolů, podemílal skály, zaplavoval údolí a pokrýval břehy pěnou celé kilometry do vnitrozemí. Z té vřavy vytékal proud, ve své divokosti úplně sněhobílý, jen s občasnými záblesky živě smaragdové barvy, který se vrhal na dvanáctikilometrovou stěnu mezi kontinenty a pak dolů. Do vzduchu stříkaly gejzíry vody a zamlžovaly příval za přívalem, zatímco moře dál doráželo na překážku.
V těch mracích mlhy se vlnily duhy. Z téhle vzdálenosti nebyl hluk silnější, než jako by se otáčel nějaký gigantický mlýnský kámen. Nomura jasně slyšel ze svého sluchátka Felizin hlas a uviděl, že se zastavila a zvedla ruku. „Počkej. Chci udělat ještě pár záběrů, než poletíme dál.“
„Ještě toho nemáš dost?“ zeptal se.

Její slova zněžněla. „Jak může člověk mít dost zázraku?“
Srdce mu poskočilo. Tak ona není jen vojenský typ, zrozený k vládě nad stádem plebejců. I přes to, kde se narodila a byla vychována. Cítí hrůzu, krásu, ano, cítí Boží dílo -
Křivě se usmál: No, měla by!
Koneckonců jejím úkolem bylo pořídit úplný smyslový záznam celé té věci, od samého počátku až po den, kdy - za sto let ode dneška - se pánev naplní a bude v ní klidně šplouchat moře, po němž popluje Odysseus. Zabere jí to několik měsíců života. (A mně také, prosím, mně také.) V celé Stráži snad nebylo člověka, který by nechtěl být svědkem takové ohromující podívané; touha po dobrodružství byla prakticky podmínkou pro přijetí. Ale tak daleko dozadu nemohlo odletět

nijak mnoho lidí; byl to příliš krátký časový úsek a byl by přeplněný. Mnozí to budou muset udělat jen v zastoupení. Šéfové by nevybrali nikoho, kdo by nebyl skutečný umělec, aby to prožil místo nich a předal jim svůj zážitek.
Nomura si vzpomínal, jak byl ohromen, když byl určen za jejího asistenta. Stráž má tak málo lidí a přitom si může dovolit zaměstnávat umělce?
No, poté, co odpověděl na záhadný inzerát a prošel několika podivnými testy a dozvěděl se o cestování časem, zajímalo ho, jestli jsou možné policejní a záchranné zásahy, a bylo mu řečeno, že většinou ano. Pochopil, proč je potřeba administrativní a úřednický personál, místní agenti, historiografové, antropologové, no a samozřejmě přírodovědci, jako byl on. Ovšem za těch pár týdnů, co spolu pracovali, ho Feliz přesvědčila, že mít i pár umělců je přinejmenším stejně důležité. Nejen chlebem živ je člověk, ani zbraněmi, papírováním, vědeckými teoriemi, vší tou holou praktičností.
Znova sbalila své přístroje. „Pojď," přikázala. A sama první vyrazila k východu, ve vlasech jí zářilo slunce a měnilo je v tmavé zlato. Mlčky se plahočil za ní.
Středozemní pánev ležela tři tisíce metrů pod úrovní moře. Většinu té výšky překonával příliv v osmdesátikilometrové soutěsce. Jeho objem byl čtyřicet tisíc kilometrů krychlových za rok - sto Viktoriiných vodopádů nebo tisíc Niagar.
To byla statistika. Skutečnost vypadala jako řvoucí bílá voda, zahalená v tříšti, lámající zemi, otřásající horami. Lidé to všechno mohli vidět, slyšet, cítit, čichat, chutnat; nedokázali si to představit.
Když se kanál rozšířil, proud se uklidňoval, až nakonec byl zelený a černý. Pak se mlhy skoro rozplynuly, objevily se ostrovy podobné lodím, rozrážejícím přídí proud; a život na březích mohl znovu vzkvétat. Ale většina těch ostrovů bude

podemleta a zaplavena, ještě než století skončí, a většina toho života zahyne v podivném počasí. Protože tato událost posune planetu z miocénu do pliocénu.
Jak se Nomura hnal vpřed, slyšel spíš více než méně hluku. I když proud samotný tu byl klidnější, řítil se směrem k basovému řevu, který sílil a sílil, dokud se nebe nestalo jediným obrovským zvonem. Rozeznal mys, jehož omleté zbytky ponesou jednou jméno Gibraltar. A kousek před ním třicet kilometrů široký vodopád překonával téměř polovinu celkové hloubky.
Vody přepadávaly přes zlom s děsivou snadností. Byly tu skelně zelené a odrážely se jasně od tmavých skal a žluté trávy obou kontinentů. Nahoře z nich sršelo světlo a dole na dně se v neustálém proudění větru převalovaly další mraky mlhy. A dál za nimi se rozprostírala modrá pokrývka, jezero v místech, kde řeky vymílaly soutěsky a hnaly se dál a dál, zalévaly jiskřičky soli, obláčky prachu a chvějivé přeludy rozpálené země, kterou změní v moře.
Voda duněla, řvala, podemílala.
Feliz znova zastavila svůj letoun. Nomura se k ní připojil. Byli vysoko; vzduch tu byl už skoro mrazivý.
„Dneska," řekla mu, „chci zkusit zachytit dojem té obrovské rozlohy. Poletím těsně nad vrchol vodopádu a pak podle něj dolů a přitom budu pořád natáčet."
„Nepřibližuj se moc," varoval ji.
Naježila se. „To posoudím já."
„Ale já… já tě nechci komandovat nebo něco takového." To bych si tak mohl zkusit, já, plebejec a muž. „Ale udělej mi to k vůli, prosím tě-" Nomura se ušklíbl nad neobratností vlastní řeči. „- buď opatrná, ano? Totiž, chci říct, moc mi na tobě záleží."

Zářivě se na něj usmála. Naklonila se tak daleko dopředu, jak bezpečnostní pás dovolil, a vzala ho za ruku. „Díky, Tome.“ Za chvilku zvážněla a řekla: „Když vidím muže, jako jsi ty, tak chápu, co je špatného na době, ze které pocházím.“
Často s ním hovořila vlídně - vlastně skoro vždycky. Kdyby byla jen tvrdě militantní, mohla by být sebehezčí, a přesto by kvůli ní netrávil tolik bezesných nocí. Uvažoval o tom, jestli ji snad začal milovat tehdy, když si uvědomil, jak se poctivě snaží jednat s ním jako se sobě rovným. Nebylo to pro ni snadné, protože byla ve Stráži skoro stejně krátkou dobu jako on - o nic snadnější než pro muže z jiných oblastí uvěřit, uvěřit skutečně hluboko v nitru, kde to bylo důležité, že ona má stejné schopnosti jako oni a že je správné, že je využívá naplno.
Nedokázala zůstat vážná. „Tak pojeď!“ vykřikla. „Pospěš si! Tenhle dlouhý vodopád tu bude nejvýš dvacet let!“
Její stroj vyrazil vpřed. Sklapl ochranný kryt své přilby a následoval ji s pásky, bateriemi a jiným pomocným materiálem. Buď opatrná, zapřísahal ji v duchu, proboha, buď opatrná, miláčku. Byla už hodně vpředu. Viděl ji jako kometu, jako čilou a rychlou vážku směřující k hluboké mořské propasti. Hluk zesiloval, až nakonec nevnímal nic jiného než hřmot, který jako by mu duněl přímo v lebce.
Když byla jen pár metrů nad vodou, začala se spouštět. Hlavu měla ponořenou do krabice plné ukazatelů, rukama nastavovala ovládací prvky, řídila koleny. Nomura přestával vidět, jak mu ochranný kryt zamlžovala sprška vodní tříště. Zapnul samočisticí zařízení. Zakousla se do něj turbulence; jeho vozidlo zakolísalo. Ušní bubínky, chráněné proti zvuku, ale ne proti měnícímu se tlaku, ho bodavě rozbolely.
Už byl skoro u Feliz, když se její vozidlo zbláznilo. Viděl, jak se roztočilo, jak narazilo na tu zelenou záplavu, viděl, jak ji i

tempocykl pohltila voda. Věděl, že vykřikl, ale přes řev vody neslyšel ani sám sebe.
Škubl za rychlostní páku, vrhl se za ní. Byl to slepý instinkt, co ho na poslední chvíli přimělo prudce otočit, snad jen pár centimetrů předtím, než ho proud zachytil také? Feliz už neviděl. Byla tu jen vodní stěna, mraky dole na dně a nelítostný modrý klid nahoře, hřmot, který se do něj zakousl a chtěl ho rozdrtit, chlad a vlhko, sůl na jazyku, která chutnala jako slzy. Letěl pro pomoc.
Zamračené poledne. Země vypadala jako vybělená, byla nehybná a nikde kolem nebyla ani známka života, až na jednoho mrchožrouta kroužícího na nebi. Jediné slovo měly vzdálené vodopády.
Zaklepání na dveře pokoje vymrštilo Nomuru z postele a na nohy. Pulz mu okamžitě vyletěl a on zachraptěl. „Dál. Pojďte dál.“
Everard vešel. I když základna byla klimatizovaná, měl na šatech skvrny potu. Hryzal nezapálenou dýmku a ramena měl svěšená.
„Jak to dopadlo?“ ptal se úpěnlivě Nomura.
„Jak jsem se obával. Nic. Nikdy se nevrátila domů.“
Nomura se svezl do křesla a prázdně zíral před sebe. „Víte to jistě?“
Everard usedl na postel, která pod jeho vahou zapraskala. „Jo. Schránka se zprávou zrovna dorazila. V odpověď na můj dotaz atd., agentka Feliz a Rach se neohlásila na domovské základně svého sektoru po gibraltarském úkolu a oni o ní nemají žádný další záznam.“
„V žádné éře?“
„Agenti se pohybují časem tam a zpátky takovým způsobem, ze si nikdo nevede úplné záznamy, jedině snad Danelliané.“
„Zeptejte se jich!“

„Umíte si představit, co by odpověděli?“ odsekl Everard -oni, nadlidé ze vzdálené budoucnosti a nejvyšší pánové Stráže. Velikou pěstí se udeřil do kolena. „A neříkejte mi, že my obyčejní smrtelníci bychom si mohli vést lepší záznamy, kdybychom chtěli. Nahlédl jste do své osobní budoucnosti, co? Nechceme - a to je všechno.“
Hrubost z něj spadla. Posunul si dýmku a řekl velmi laskavě:
„Když žijeme dost dlouho, přežijeme ty, na kterých nám záleží. To je normální lidský osud; ve sboru to není nic neobvyklého. Ale mrzí mě, že vás to muselo zasáhnout tak mladého.“
„Na mně nezáleží!“ vykřikl Nomura. „Ale co ona?“
„Ano… uvažoval jsem o tom, co jste mi vyprávěl. Já bych hádal, že tam kolem toho vodopádu si vzdušné proudy dělají, co chtějí. Což se nepochybně dalo čekat. Její tempocykl byl přetížený, tudíž méně ovladatelný než obvykle. Vzdušná kapsa, náraz větru, cokoli, prostě něco ji bez varování smetlo a vrhlo do proudu.“
Nomura si nervózně proplétal prsty. „A já jsem na ni měl dávat pozor.“
Everard zavrtěl hlavou. „Nedělejte si to ještě horší, než to je. Byl jste prostě její asistent. Ona měla být opatrnější.“
„Ale - prokristapána, pořád ji ještě můžeme zachránit a vy to nedovolíte?“ Nomura napůl křičel.
„Zadržte,“ varoval ho Everard. „Nechtě toho, a hned.“
Něco takového nikdy nesmím říct: ze by se několik Strážců mohlo vrátit v čase, zachytit ji tažnými paprsky a dostat ji z té propasti ven. Nebo že bych mohl říct jí a svému dřívějšímu já, aby si dali pozor. Nestalo se to, tudíž se to nestane.
Nesmí se to stát.
Protože minulost je proměnlivá, co jsme ji my a naše stroje změnili ve svou přítomnost. A když na sebe smrtelník jednou

vezme takovou moc, kde takové proměny skončí? Začneme tím, že zachráníme milou dívku; pak zachráníme třeba Lincolna, ale někdo jiný se pokusí zachránit Konfederaci - ne, jedině Bohu je možné svěřit čas. Stráž existuje proto, aby chránila skutečnost. Její lidé nemohou tuhle svou víru zradit, stejně jako by nemohli zradit vlastní matku.
„Omlouvám se," zamumlal Nomura.
„To nic, Tome."
„Ne, já… myslel jsem… když jsem viděl, jak zmizela, tak první, co mě napadlo, bylo, že by se nás několik mohlo dát dohromady, vrátit se přesně do toho okamžiku a dostat ji odtamtud-"
„Jistě, u nováčka je to docela přirozená myšlenka. Staré návyky mysli umírají pomalu. Fakt je, že jsme to neudělali. Ostatně by nám to stejně těžko povolili. Je to moc nebezpečné. Nemůžeme si dovolit ztratit, ještě někoho. A rozhodně to nemůžeme udělat, když záznamy ukazují, že by naše záchranná operace byla předem odsouzena k záhubě."
„Není žádný způsob, jak to obejít?"
Everard povzdechl. „Žádný mě nenapadá. Smiřte se s osudem, Tome." Zaváhal. „Můžu… můžeme pro vás něco udělat?"
„Ne." Nomura to ze sebe stěží vypravil. „Jen mě chvilku nechtě o samotě."
„Jistě." Everard vstal. „Nebyl jste jediný, kdo si jí moc vážil," připomněl mu a odešel.
Když se za ním zavřely dveře, zvuk vodopádů jako by zesílil a rozdíral mu mysl. Nomura zíral do prázdna. Slunce prošlo vrcholem a velmi pomalu začalo klesat k noci.
Měl jsem za ní letět sám a hned.
A riskovat život.
A proč bych ji vlastně neměl, následovat i ve smrti'?

Ne. To nemá smysl. Dvě smrtí nedají dohromady život. Nemohl jsem ji zachránit. Neměl jsem vybavení ani -jediná rozumná věc byla přivést pomoc.
Jenže tu pomoc, jsem nedostal - a jestli mi ji odepřel, člověk nebo osud, na tom nezáleží, ne? - a ona se zřítila. Proud ji strhl do propasti, ona zažila okamžik hrůzy, než ztratila vědomí, a pak na dně ji voda rozdrtila, roztrhala na kusy, rozesela úlomky jejích kostí po dně moře, po kterém já, mladý kluk, budu o jedněch prázdninách plachtit a nebudu vědět, že je nějaká Stráž času nebo že vůbec kdy byla Feliz. Panebože, chci, aby můj popel jednou splynul s jejím, za pět a půl milionu let ode dneška!
Vzdálená kanonáda prořízla vzduch, rozechvěla zem i podlahu místnosti. Nějaký podemletý břeh se zřejmě zřítil do proudu. Takovou scénu by byla hrozně ráda zachytila.
„Byla by?“ vykřikl Nomura a vyletěl z křesla. Zem pod ním stále ještě vibrovala.
„Ona to udělá!“
Byl by se měl poradit s Everardem, ale bál se - ve svém smutku a nezkušenosti možná neprávem - že by nedostal povolení a místo toho by ho okamžitě poslali do budoucnosti.
Měl by býval několik dní odpočívat, ale bál se, že jeho chování by ho prozradilo. Místo přírody musí nastoupit povzbuzující pilulka.
Byl by si měl vyžádat tažnou jednotku a ne ji propašovat clo skříňky ve svém vozidle.
Když vyvedl tempocykl, Strážce, který měl službu, se ho zeptal, kam se chystá. „Projet se,“ odpověděl Nomura. Ten druhý soucitně pokývl. Možná netušil, že Nomura ztratil lásku, ale ztráta přítele byla i tak dost zlá. Nomura si dal pozor, aby zmizel daleko za severním obzorem, než zatočil k vodopádu.

Doprava i doleva se oceán táhl dál, než dohlédl. Když teď klesl skoro do poloviny toho útesu ze zeleného skla, i samotná křivka planety před ním skrývala své konce. Pak se vnořil do pěnivých mraků a objala ho bílá vířící a pichlavá prázdnota.
Kryt na tváři zůstal čistý, ale neviděl zrovna dobře, jak hleděl vzhůru po té obrovské rozloze. Helma mu chránila sluch, ale nedokázala zastavit bouři, z níž mu cvakaly zuby, srdce i kostra. Větry vířily a cloumaly s ním, vozidlo kolísalo, musel tvrdě bojovat, aby se udržel na místě.
A najít přesný okamžik -
Skákal tam a zpátky časem, znova a znova nastavoval nonius, mačkal hlavní vypínač, občas nejasně zahlédl v mlze sám sebe, mžoural bílou pěnou do nebe, znova a znova, až najednou byl tehdy.
Dva záblesky vysoko nad ním… Viděl, jak jeden z nich zasáhl proud a potopil se do něj, zatímco druhý kroužil kolem a brzo prchl. Jezdec ho neviděl, jak číhá v chladné slané mlze. O jeho přítomnosti na žádném tom zatraceném záznamu nebyla zmínka.
Vrhl se vpřed. Ale měl přesto trpělivost. Může tady kroužit dlouhý kus vlastního života, když bude potřeba, a čekat na svůj okamžik. Strach ze smrti, ačkoli věděl, že může být mrtvá, až ji vytáhne, mu připadal jen jako sen, na který se už skoro nepamatuje. Zmocnily se ho primární síly. Byl jen létající vůle. Číhal metr nad vodou. Závany větru se pokoušely zmocnit se ho stejně, jak to udělaly jí. Byl na ně připraven, osvobodil se, vrátil se na své pozorovací místo - vrátil se v čase stejně jako v prostoru, takže už celá řada jeho já propátrávala kolem vodopádu ten zlomek sekundy, kdy Feliz může být ještě živá.
Svých ostatních já si nevšímal. Byla to jen stádia, kterými prošel nebo projde.
TADY!

Prolétl kolem něj nejasný tmavý tvar, pod proudem vody se řítil do záhuby. Otočil vypínačem. Tažný paprsek zachytil druhý stroj. Ten jeho se zatočil a začal padat za ním, neschopen vyrvat tak velkou hmotu takové síle.
Vlna už ho skoro pohltila, když přišla pomoc. Dva stroje, tři, čtyři, všechny společně táhly a nakonec dostaly Feliz ven. Visela v bezpečnostním pásu strašlivě nehybná. Nešel k ní hned. Nejdřív se vrátil o těch několik zlomků sekundy, a znova, aby se stal jejím i svým vlastním zachráncem.
Když byli konečně sami mezi mlhou a řevem, když ji vyprostil a vzal do náruče, byl by třeba propálil díru do nebe, jen aby se dostal na břeh, kde se o ni bude moci postarat. Ale ona se pohnula, otevřela oči a po chvíli se na něj usmála. Pak se rozplakal.
Vedle nich se oceán řítil dál.
Západ slunce, do kterého Nomura skočil, nebyl také v žádném záznamu. Země jím zezlátla. Vodopády jím musely zrovna hořet. Jejich píseň zněla dál, i když na nebi vyšla večernice.
Feliz si opřela polštáře o čelo postele, kde odpočívala, narovnala se a řekla Everardovi: „Jestli ho obžalujete, že porušil pravidla, nebo uděláte nějakou takovou podobnou mužskou pitomost, tak z té vaší zatracené Stráže odejdu taky.“
„Ale ne.“ Mohutný muž zvedl dlaň, jako by se chtěl bránit útoku. „Prosím vás. Vy jste mi špatně rozuměla. Chtěl jsem říct Jen to, že jsme v trochu nepříjemném postavení.“
„Jak to?“ chtěl vědět Nomura, který seděl v křesle a držel Feliz za ruku. „Neměl jsem přece přikázáno, abych se o to nepokusil, ne? No dobře, já vím, agenti mají pokud možno chránit svůj život, protože je pro Stráž cenný. Jenže další pravidlo je, že záchrana jiného života je také cenná, ne?“
„Ano. Jistě.“ Everard přecházel tam a zpátky. Zem pod jeho nohama duněla tak, že to skoro přehlušilo hučení vod v dálce.

„Úspěch vám nikdy nikdo nevyčte, dokonce ani v přísnější organizaci, než je ta naše. Abych pravdu řekl, tak ta iniciativa, kterou jste dnes prokázal, naznačuje, že vaše perspektivy ve Stráži jsou velmi dobré, to mi věřte.“ Nakřivo se usmál, protože v zubech pořád držel dýmku. „No, takovému starému mazákovi, jako jsem já, se dá prominout, že byl ochotný se vzdát.“ Na okamžik zvážněl: „Viděl jsem už mnoho beznadějně ztracených lidí.“

Zastavil se, obrátil se k nim a prohlásil: „Ale nemůžeme mít nesrovnalosti. Fakt je ten, že její jednotka má záznam o tom, že Feliz a Rach se nikdy nevrátila.“

Jejich ruce se pevněji sevřely.

Everard se na ně usmál - nešťastně, ale přece jen usmál -a pokračoval: „Ale neděste se. Tome, před časem jste se mě ptal, proč my, aspoň my obyčejní lidé, nesledujeme pečlivěji své lidi. Vidíte už teď ten důvod?

Feliz a Rach se nikdy znova neohlásila na své původní základně. Samozřejmě možná navštívila svůj bývalý domov, ale my se oficiálně neptáme, co agenti dělají o svých dovolených.“ Nadýchl se. „Pokud jde o zbytek její kariéry, kdyby chtěla přejít pod jinou centrálu a přijmout jiné jméno, tak to by mohl klidně schválit kterýkoli důstojník odpovídající hodnosti. Třeba já.

My ve Stráži jednáme dost volně. Jinak si to ani netroufáme dělat.“

Nomura pochopil a zachvěl se.

Feliz ho vrátila do reálného světa. „Ale kým bych se mohla stát?“ zeptala se.

Rychle té narážky využil. „No,“ napůl se zasmál a napůl zahřímal, „co třeba takhle paní Nomurovou?“

Jediná hra ve městě

1

John Sandoval se ke svému jménu nehodil. A stejně tak se nezdálo správné, že stojí v plátěných kalhotách a barevné košili u okna, z něhož byl výhled na Manhattan poloviny dvacátého století. Everard byl na anachronismy zvyklý, ale tmavá tvář s orlím nosem, kterou tu viděl před sebou, v něm vždycky vyvolávala představu válečných barev, koně a pušky namířené na nějakou zlodějskou bledou tvář.
„No dobře," řekl. „Číňané objevili Ameriku. Zajímavé, ale proč je kvůli tomu potřeba mých služeb?"
„To bych taky rád věděl," odpověděl Sandoval.
Zavalitá postava se pomalu otáčela na předložce z polárního medvěda, kterou Everardovi svého času věnoval Bjórn Herjoltsson, až konečně Indián stál zády do místnosti a svíral a rozvíral ruce za zády.
„Přikázali mi, abych přizval nezávislého agenta, vrátil se s mm zpátky a přijal opatření, která se ukážou potřebná," pokračoval po chvíli. „Tebe znám nejlíp, takže…" odmlčel se.
„Ale neměl bys vzít spíš Indiána, někoho jako ty?" zeptal se Everard. „V Americe třináctého století budu vypadat dost nepatřičně."
„Tím lip. Ať je v tom trochu záhada, ať to dělá dojem… Nebude to nijak těžký úkol, vážně."
„No samozřejmě," kývl Everard. „I když ještě nevím, jaký úkol to je."
Z ostudně roztrhaného kuřáckého kabátku vytáhl dýmku a váček s tabákem a rychlými, nervózními pohyby si nacpal. Jedna z nejtěžších věcí, které se musel naučit, když nastoupil ke Stráži, bylo to, že každý důležitý úkol nevyžaduje velkou

organizaci. To byl charakteristický přístup 20. století; ale dřívější kultury, jako athénská Hellas a kamakurovské Japonsko - a tu a tam i některá pozdější civilizace - se soustředily na rozvoj individuální dokonalosti. Jediný absolvent akademie Stráže (samozřejmě vybavený nástroji a zbraněmi budoucnosti) může vydat za celou brigádu.
Ale nebyla to jen otázka estetiky, ale i čirá nezbytnost. Příliš málo lidí se muselo starat o příliš mnoho tisíciletí.
„Tak mám pocit," řekl Everard pomalu, „že tohle není jen nějaká obyčejná náprava mimočasového zásahu."
„Správně," odpověděl chraplavě Sandoval. „Když jsem ohlásil, co jsem zjistil, kancelář jüanského sektoru provedla podrobný průzkum. Nemají v tom prsty žádní cestovatelé časem. Kublajchán to dokázal všechno sám. Možná ho inspirovalo vyprávění Marka Póla o benátských a arabských námořních výpravách, ale byla to docela regulérní historie, i když se Marco ve své knize o ničem takovém nezmiňuje."
„Číňané měli sami docela slušnou námořní tradici," podotkl Everard. „Hm, je to všechno dost přirozené. Ale co s tím máme společného my?"
Zapálil si dýmku a důrazně potáhl. Sandoval pořád nepromluvil, takže se Everard zeptal: „Jak jsi objevil tuhle výpravu? To přece nebylo v navažském území, ne?"
„Kruci, já nemám na starosti jenom vlastní kmen," odpověděl Sandoval. „Ve Stráži je dost málo Indiánů a maskovat za ně příslušníky jiné rasy je nešikovné. Dělal jsem na stěhování Athabasků." Stejně jako Keith Denison byl i Sandoval etnickým specialistou a sledoval historii národů, které ji samy nikdy nesepsaly, aby Stráž přesně věděla, jaké události má vlastně chránit.
„Pracoval jsem na východních svazích Kaskádového pohoří, kousek od Crater Lake," pokračoval. „To je území Lutuamiů,

ale já jsem měl podezření, že tam někam odešel jeden kmen Athabasků, který se mi ztratil. Tamní obyvatelé vyprávěli o nějakých záhadných cizincích, kteří přišli od severu. Jel jsem se podívat a tak jsem našel tu výpravu. Mongolové na koních! Vrátil jsem se po jejich stopách a našel jsem jejich tábor u ústí řeky Chehalis. Bylo tam pár dalších Mongolů, kteří pomáhali čínským námořníkům hlídat lodi. Vypadnul jsem odtamtud jako cukrář rovnou sem a podal jsem zprávu."

Everard si sedl a podíval se na Sandovala. „Jak pečlivé zkoumání provedli na čínské straně?" zeptal se. „Víš naprosto jistě, že v tom nemá prsty žádný mimočasový zásah? Víš, mohl by to být nějaký ten nechtěný omyl, jehož důsledky se neprojeví po celá desetiletí."

„Já jsem si to myslel taky, když jsem dostal to pověření," kývl Sandoval. „Dokonce jsem osobně letěl do centrály jüanského sektoru v Chanbalyku - tedy v Kambalu, dnes Pekingu. Řekli mi, ze prověřili všechno až k Čingischánovi a celý prostor až k Indonésii. A všechno bylo v naprostém pořádku, stejně jako s Nory a jejich Vinlandem. Prostě se o tom jen tolik nevědělo. Podle informací čínského dvora byla vyslána výprava, ale nikdy se nevrátila, a Kublaj se rozhodl, že nestojí za to posílat další. Záznamy o tom ležely v císařských archivech, ale byly zničeny během povstání, které Mongoly vyhnalo ze země a nastolilo dynastii Ming. Historiografové na celou tu záležitost zapomněli."

Everard byl pořád ještě zamyšlený. Normálně se mu jeho práce líbila, ale v tomhle bylo něco divného.

„Je zřejmé," řekl, „že expedici potkalo nějaké neštěstí. Rádi bychom věděli jaké. Ale proč k tomu, abys je špehoval, potřebuješ nezávislého agenta?"

Sandoval se otočil od okna. Everarda znovu letmo napadlo, jak málo se sem tenhle Navaho hodí. Narodil se v roce 1930,

bojoval v Koreji, vystudoval vysokou školu, než ho Stráž kontaktovala, ale přesto do dvacátého století jaksi nikdy docela nezapadl.
Ale to vlastně nikdo z nás, ne? Jak by mohl člověk, který má skutečné kořeny, snést vědomí, co se jednou stane s jeho národem?
„Ale já je nemám špehovat!“ vykřikl Sandoval. „Když jsem podal hlášení, dostal jsem rozkazy přímo z danellianské centrály. Žádné vysvětlení, žádné omluvy, jen pouhý rozkaz: zorganizovat to neštěstí. Osobně změnit historii!“

2

Anno Domini tisíc dvě stě osmdesát:

Slovo Kublajchánovo platilo na mnoha stupních zeměpisné délky i šířky; snil o světovém impériu a na jeho dvoře byli ctěni všichni hosté, kteří přinášeli nové znalosti nebo neznámou filosofii. Zvláštním oblíbencem byl mladý benátský kupec jménem Marco Pólo. Ale ne všechny národy si přály mít mongolského pána. Revoluční tajné společnosti vznikaly ve všech těch dobytých říších, které nesly společné jméno Kitaj. Japonsko, za jehož trůnem stála mocná rodina Hodžo, už odrazilo jednu invazi. Kromě toho Mongolové nebyli jednotní, leda teoreticky. Ruská knížata se stala výběrčími daní pro Zlatou hordu; ílchán Abaka držel Bagdád.

A v jiných částech světa? V Káhiře našel útočiště stínový abbásovský kalífát; Mikuláš III. byl papežem; guelfové a ghibellini se rvali o Itálii; Rudolf Habsburský byl německým císařem, Filip Smělý králem Francie, Eduard I. zvaný Dlouhán vládl Anglii. Mezi současníky byli Dante Alighieri, Joannes Duns Scottus, Roger Bacon.

A v Severní Americe zastavili John Sandoval a Manse Everard své koně a pohlédli dolů z dlouhého svahu.

„Poprvé jsem je viděl minulý týden," řekl Navaho. „Za tu dobu ujeli pěkný kus. Tímhle tempem budou za pár měsíců v Mexiku, i když beru v úvahu, že mají před sebou dost těžko sjízdnou krajinu."

„Na mongolské poměry," připomněl mu Everard, „postupují dost zvolna."

Zvedl dalekohled. Byl duben a krajina kolem se zářivě zelenala. Dokonce i na nejvyšších a nejstarších bucích se třepetaly mladé lístky. Borovice hučely ve větru, který se hnal dolů z hor, chladný, rychlý a vonící tajícím sněhem, a na nebi se ptáci vraceli domů v takových hejnech, že málem zakryli

slunce. Na západě jako by se vznášely modrobílé, vzdálené a posvátné vrcholy Kaskádového pohoří. Směrem na východ se úpatí hor zachumlala nejprve do lesů, pak do luk, až nakonec údolí na obzoru přecházelo v prérie dunící pod kopyty buvolích stád.
Everard zaostřil na mongolskou výpravu. Postupovala otevřenými prostory víceméně podle malé říčky. Asi sedmdesát mužů jelo na huňatých, pískově zbarvených krátkonohých a dlouhohlavých asijských koních. Vedli s sebou nákladní zvířata i náhradní jezdecké koně. Rozeznal několik domorodých průvodců - spíš podle nešikovného sezení v sedle než podle tváře a oblečení. Ale cizinci ho zajímali nejvíc.
„Mezi nákladními zvířaty je spousta březích klisen," poznamenal napůl pro sebe. „Předpokládám, že do lodí naložili tolik koní, kolik se jich jen vešlo, a kdykoli zastavili, nechávali je proběhnout a napást. A teď po cestě si prostě vychovají další. Tihle poníci jsou tak odolná zvířata, že takové zacházení vydrží." „Ten oddíl u lodí taky chová koně," informoval ho Sandoval. „Viděl jsem je."
„Co o nich ještě víš?"
„Nic víc, než jsem ti už řekl, a to není o moc víc, než teď vidíš sám. A pak znám tu zprávu, co nějaký čas ležela v Kublajových archivech. Ale jestli si vzpomínáš, tak ta zaznamenává jen to, že čtyři lodě pod velením nojona Toktaje a učence Li Taj-tsunga byly vyslány zkoumat ostrovy za Japonskem."
Everard nepřítomně pokývl. Nemělo smysl tady sedět a opakovat to, co už stokrát slyšel. Jen tím odkládal samotnou akci.
Sandoval si odkašlal. „Pořád ještě nevím, jestli bychom tam dolů měli jezdit oba," řekl. „Co kdybys tu zůstal v záloze - pro případ, že by začali být nepříjemní?"

„Hrdinský komplex, co?“ ušklíbl se Everard. „Ne, spolu na tom budeme lip. Stejně nemyslím, že by nastaly nějaké potíže. Zatím ještě ne. Tihle mládenci jsou příliš inteligentní na to, aby si někoho bezdůvodně znepřátelili. S Indiány přece vycházeli dobře, ne? A my budeme ještě mnohem podivnější a cizejší… Ale přesto bych si dal napřed panáka.“
„Jo. A potom taky!“
Oba sáhli do sedlového vaku, vytáhli dvoulitrovou polní láhev a napili se. Skotská zaštípala Everarda v krku a zahřála ho v žilách. Zamlaskal na koně a oba Strážci se rozjeli po svahu dolů.
Ozvalo se ostré písknutí. Viděli je. Stále stejným tempem směřovali k čelu mongolské řady. Z té se oddělili čtyři jezdci a obklíčili je, z každé strany dva. V krátkých silných lucích měli nasazené šípy. Zatím je ale nechali být.
Asi vypadáme neškodně, pomyslel si Everard. Oba, on i Sandoval, měli na sobě šaty, jaké ve dvacátém století nosili do přírody: lovecký kabát proti větru, klobouk proti dešti. Jeho vlastní oblečení bylo mnohem méně elegantní než Sandovalovo, které pocházelo z luxusního obchodu s loveckými potřebami. Oba měli dýky pro parádu a automatickou pistoli - mauser a omračovací paprskomet z 30. století, kdyby šlo do tuhého.
Výprava se zastavila téměř jako jeden muž. Everard se k nim přibližoval a pozorně si je prohlížel. Asi hodinu před odjezdem dostal úplné elektronické informace - jazyk, historii, technologii, zvyky, mravní zásady - o Mongolech, Číňanech a dokonce i o místních Indiánech. Ale nikdy ty lidi neviděl takhle zblízka.
Nebyli nijak nápadní: podsaditi, křivonozí, s řídkými vousy a plochými širokými tvářemi, které se na slunci mastně leskly.

Byli všichni velmi dobře vyzbrojeni, měli vrstvené kožené kyrysy s lakovými ozdobami, kuželovité kovové helmice, které měly na špičce bodec nebo chochol. Jejich zbraněmi byly zakřivený meč, nůž, kopí, luk. Jeden muž téměř v čele řady nesl korouhev z jačích ocasů propletených zlatem. Úzkýma očima nevzrušeně sledovali, jak se Strážci blíží.

Jejich velitele nebylo těžké rozeznat. Jel na voze a z ramen mu vlál rozedraný hedvábný plášť. Byl o něco větší než obyčejní vojáci a měl ještě o něco tvrdší výraz ve tváři, vousy měl nazrzlé a nos téměř římský. Indiánský průvodce vedle něj zalapal po dechu a přikrčil se; ale nojon Toktaj se nepohnul a měřil si Everarda pevným dravčím pohledem.

„Zdravím vás," zavolal, když byli nově příchozí na doslech. „Který duch vás přináší?" Mluvil lutuamským dialektem, který se později měl stát klamatštinou, jeho přízvuk byl ovšem ohavný.

Everard odpověděl bezchybnou štěkavou mongolštinou: „Zdravíme tě, Toktaji, synu Batův. Ve jménu Tengriho, přicházíme v míru."

Bylo to účinné. Everard si všiml, že Mongolové sahají po amuletech nebo dělají znamení proti ďáblovu pohledu. Ale muž na koni po Toktajově levici se rychle vzpamatoval; bylo vidět, že se dobře cvičil v sebeovládání. „Ach," řekl, „muži ze západních zemí tedy rovněž dosáhli tohoto kraje. To jsme nevěděli."

Everard se na něj podíval. Byl vyšší než všichni Mongolové, pleť měl skoro bílou, rysy tváře i ruce jemné. I když byl oblečen téměř stejně jako ostatní, nebyl ozbrojen. Zdál se být starší než nojon, mohlo mu být možná padesát. Everard se poklonil v sedle a přešel na severočínštinu: „Ctěný Li Taj-tsungu, tuto bezvýznamnou osobu rmoutí, že musí vaší ctihodnosti odporovat, ale náležíme k velké říši dále na jihu."

„Slyšeli jsme nějaké pověsti,“ řekl učenec. Nedokázal zcela potlačit vzrušení. „Dokonce i takto vysoko na jihu se vypráví o bohaté a nádherné zemi. Hledáme ji, abychom vašemu chánovi mohli předat pozdravy Chána chánů Kublaje, syna Tulujova, syna Čingisova; země leží u jeho nohou.“

„Víme o Chánovi chánů,“ řekl Everard, „jako víme o kalifovi, o papeži, o císaři a o všech menších panovnících.“ Musel volit pořadí pečlivě, aby vládce Kitaje otevřeně neurazil, ale aby ho poněkud odkázal do patřičných mezí. „Naopak o nás je známo jen málo, protože náš pán nevyhledává vnější svět, ani ho nevyzývá, aby vyhledával jeho. Dovolte mi, abych představil svou nehodnou osobu. Jmenuji se Everard a nepocházím ani z Ruska, ani ze západu, i když by se to podle mého vzezření mohlo zdát. Patřím ke strážcům hranic.“

Jen ať přemýšlejí, co to znamená.

„Nepřišli jste s velkým průvodem,“ vyštěkl na něj Toktaj.

„Víc nás nebylo třeba,“ odpověděl Everard svým nejsladším hlasem.

„A jste daleko od domova,“ přidal se Li.

„Ne dál, než jste vy, ctění pánové.“

Toktaj sevřel dlaní jílec meče. Oči měl mrazivé a ostražité. „Pojďte,“ řekl. „Buďte tedy vítáni jako vyslanci. Rozbijeme tábor a vyslechneme si slova vašeho krále.“

3

Slunce bylo nízko nad západními vrcholky a měnilo jejich sněhové čepičky v matné stříbro. Dole v údolí se dloužily stíny, les tmavl, ale otevřená louka jako by zářila o to jasněji. Všeobecné ticho jako by bylo ozvučnou deskou pro pár zbylých zvuků: víření a šplouchání řeky, zazvonění sekery, koně ukusující dlouhou trávu. Ve vzduchu byl cítit kouř.

Mongoly zjevně vyvedli z míry jejich návštěvníci i tohle brzké zakončení denního pochodu. Zachovávali nehybný výraz, ale očima každou chvíli zalétli k Everardovi a Sandovalovi a zamumlali formulky svých náboženství - většinou pohanské, ale někteří i buddhistické, muslimské nebo nestoriánské modlitby. Nic to ovšem neubíralo na zručnosti, s níž budovali tábor, stavěli stráže, pečovali o koně, připravovali večeři. Ale Everard usoudil, že jsou nejspíš tišší než obvykle. Vědomostí, které měl elektronicky vtištěny v mozku, popisovaly Mongoly jako v zásadě veselý a hovorný národ.

Seděl se zkříženýma nohama na podlaze stanu. Sandoval, Toktaj a Li spolu s ním tvořili malý kruh. Pod sebou měli koberce a kotel se žhavými uhlíky udržoval čaj v konvici horký. Toktaj osobně nalil kumys a nabídl ho Everardovi, který usrkl tak hlasitě, jak to vyžadovala etiketa, a poslal ho dál. Pil už horší věci než kyselé kobylí mléko, ale přesto byl rád, když po tomto rituálu všichni přešli na čaj.

Promluvil mongolský náčelník. Nedokázal zachovat sladce vlídný tón jako jeho čínský pobočník. Byl už předem naježený, aniž si to možná uvědomoval: jaký cizinec se to odvažuje předstoupit před posla Chána chánů jinak než po břiše? Ale jeho slova zůstávala zdvořilá: „Nyní nechť hosté vysloví záležitost svého krále. A nejdříve ze všeho, můžete nám sdělit jeho jméno?“

„Jeho jméno nesmí být vysloveno," řekl Everard. „O jeho říši jste slyšeli jen ty nejvzdálenější pověsti. Jeho moc můžeš, nojone, posoudit podle toho, že bylo třeba jen dvou z jeho lidí, aby dojeli tak daleko, a potřebovali jsme k tomu každý jen jednoho koně."
Toktaj zavrčel. „Máte hezká zvířata, i když nevím, jak dobře by si počínala ve stepích. Trvalo vám dlouho, než jste se sem dostali?"
„Ne déle než jediný den, nojone. Máme své prostředky." Everard sáhl do kapsy kabátu a vytáhl pár balíčků zabalených v dárkovém papíru. „Náš pán nám přikázal, abychom kitajským vůdcům předali tyto projevy úcty."
Zatímco obdarovaní odstraňovali papír, Sandoval se naklonil k Everardovi a sykl anglicky: „Koukej, jak se tváří, Mansi. Tohle jsme trochu zvorali." „Jak to?"
„Ten lesklý celofán a takové věci udělají dojem na barbara, jako je Toktaj. Ale podívej se na Liho. Jeho předkové se zabývali kaligrafií v době, kdy ti naši se malovali na modro - a kdoví jestli. Jeho názor na náš vkus zrovna silně klesl."
Everard nepostřehnutelně pokrčil rameny. „No, však má koneckonců pravdu, ne?"
Jejich krátká porada neunikla ostatním. Toktaj se na ně přísně podíval, ale pak se vrátil ke svému dárku, baterce, kterou bylo třeba předvést a nad kterou bylo třeba obdivně vykřikovat. Nejdřív se jí trochu bál, dokonce zašeptal nějaké zaklínadlo; pak se rozpomněl, že Mongol se nesmí bát ničeho kromě hromu, ovládl se a za chvíli se už radoval jako dítě. Nejlepším dárkem pro konfuciánského učence se zdála být kniha, Encyklopedie člověka, jejíž rozmanitost a podivuhodná obrazová technika by na něj mohla udělat dojem. Mnohomluvně děkoval, ale Everard pochyboval o tom, že by byl skutečně ohromen. Každý Strážce se brzo naučil, že

rafinovaná kultivovanost existuje na všech úrovních technologie.
Samozřejmě bylo třeba předat zase dary na oplátku: výborný čínský meč a svazek kůží z mořských vyder. Trvalo hezkou chvíli, než se rozhovor mohl vrátit do původních kolejí. Sandovalovi se podařilo přimět druhou stranu, aby mluvila první.
„Když toho tolik víte," začal Toktaj, „musit také vědět, že před několika lety ztroskotal náš vpád do Japonska."
„Vůle nebes tomu nepřála," řekl Li s dvořanskou mírností.
„Ale koňské koblihy," zavrčel Toktaj. „Lidská pitomost tomu nepřála, chceš říct. Bylo nás příliš málo, byli jsme příliš hloupí, pustili jsme se příliš daleko na příliš rozbouřené moře. A co má být? Jednou se vrátíme."
Everard mu v duchu trochu se smutkem dal za pravdu. Mongolové se skutečně vrátí, bouře rozpráší jejich flotilu a utopí kdovíkolik mladých mužů. Ale nechal Toktaje pokračovat:
„Chán chánů si uvědomil, že se o těch ostrovech musíme dozvědět, víc. Možná bychom měli zkusit založit základnu někde na sever od Hókkaida. A pak jsme také už dlouho slýchali pověsti o zemích ležících ještě dál na západ. Rybáře občas větry odeženou z jejich obvyklého směru a zahlédnou je; obchodníci ze Sibiře mluví o úžině a o zemi, která leží za ní. Chán chánů vyslal čtyři lodi s čínskými posádkami a přikázal mi, abych vzal sto mongolských bojovníků a porozhlédl se, co objevím."
Everard nepřekvapeně kývl. Číňané se plavili na džunkách už stovky let, a některé z nich pobraly až tisíc cestujících. Je pravda, že tyto lodi nebyly tak vhodné na moře jako ty, které budou stavět později pod portugalským vlivem. Kromě toho jejich majitele nikdy nepřitahoval žádný oceán a tím méně

chladné severní vody. Ale stejně bylo pár čínských navigátorů, kteří se ledacos naučili aspoň od zatoulaných Korejců a Tchajwanců, když už ne od vlastních otců. Aspoň trochu museli určitě znát přinejmenším Kurily.

„Plavili jsme se kolem dvou souostroví, nejdřív jednoho, pak druhého," řekl Toktaj. „Byla dost pustá, ale tu a tam jsme mohli zastavit, vypustit koně a něco se dozvědět od domorodců. Ačkoliv Tengri sám ví, že to poslední je těžké, když člověk musí překládat přes šest jazyků! Ale zjistili jsme, že jsou dvě pevniny, Sibiř a ještě jedna, které jsou si na severu tak blízké, že muž v koženém člunu může přejet z jedné na druhou, nebo občas v zimě přejít po ledu. Nakonec jsme se dostali k nové pevnině. Velká země; lesy, spousta zvěře a tuleňů. Ale moc deštivá. Naše posádky chtěly pokračovat, tak jsme se plavili víceméně podél pobřeží."

Everard si představil mapu. Když člověk pluje nejdřív podél Kurii a pak podle Aleut, nikdy se příliš nevzdálí od země. I když to znamená značné nebezpečí ztroskotání, mají tyhle džunky s malým ponorem to štěstí, že dokážou zakotvit i u tak skalnatých ostrovů. Ostatně je poháněl i proud a ony víceméně směřovaly k polárnímu kruhu. Toktaj objevil Aljašku dřív, než si to uvědomil. Když pák plul k jihu, stávala se země stále pohostinnější, takže minul úžinu Puget a plul rovnou k řece Chehalis. Možná ho Indiáni varovali, že ústí řeky Columbie dál k jihu je nebezpečné - a později snad pomohli jeho jezdcům přeplavit se přes široký říční tok na vorech.

„Koncem léta jsme postavili tábor," pokračoval Mongol. „Kmeny tady v okolí se drží zpátky, ale jsou přátelské. Dali nám Jídlo, ženy a pomohli nám ve všem, co jsme potřebovali. Naši námořníci je na oplátku naučili nové způsoby rybaření a stavby lodí. Přezimovali jsme tam, naučili jsme se některé jazyky a podnikali výpravy do vnitrozemí. Všude se vyprávělo

o velikých lesích a pláních, kde se zem černá stády divokého skotu. Viděli jsme dost, abychom věděli, že ty pověsti jsou pravdivé. Nikdy jsem nebyl v tak bohaté zemi.“ V očích mu zasvítila tygří chtivost. „A tak málo obyvatel, kteří ani neznají užití železa.“

„Nojone,“ zamumlal Li varovně. Téměř neznatelně pokynul hlavou ke Strážcům. Nojon sklapl.

Li se obrátil k Everardovi a řekl: „Slyšeli jsme také pověsti o zlaté říši daleko na jihu. Pokládali jsme za svou povinnost to prozkoumat a projít i zemi ležící po cestě. Nečekali jsme, že budeme mít tu čest a uvítají nás takové vynikající osobnosti.“

„Cest je plně na naší straně,“ předl Everard. Pak nasadil svůj nejvážnější výraz: „Můj pán Zlaté říše, který nesmí být jmenován, nás poslal v duchu přátelství. Rmoutilo by ho, kdyby vás potkalo neštěstí. Přišli jsme vás varovat.“

„Cože?“ Toktaj se narovnal. Jednou šlachovitou rukou sáhl po meči, který ze zdvořilosti odložil. „Co u všech pekel má být tohle?“ „Správně pravíš, u všech pekel, nojone. I když se tato země zdá příjemná, spočívá na ní kletba. Řekni jim o ní, bratře.“

Sandoval, který měl pro tyto účely lepší hlas, se ujal vyprávění. Historka, kterou vyprávěl, byla sestavena tak, aby co nejlépe využívala pověry dosud dřímající v polocivilizovaném Mongolovi, a přitom nevzbudila příliš mnoho skepse v Číňanovi. Vysvětlil, že na jihu existují vlastně dvě velká království. Jejich vlastní leží daleko; jeho soupeř sídlí o něco severněji a na východ od něj a má na velké pláni postavenu pevnost. Oba státy mají nesmírnou moc, které se dá říkat čarodějnictví nebo jemná technika - jak kdo chce. Severní království Zloduchů považuje celé tohle území za svoje a nepřipustí, aby se po něm pohybovala cizí výprava. Jeho špehové nepochybně Mongoly brzo objeví a zničí je hromy a

blesky. Laskavé jižní království Dobráků nemůže nijak pomoci, může jen vyslat, posly, aby Mongoly varovali, že se mají obrátit a vrátit se domů.
„Proč o těchto vládcích nemluvili domorodci?“ zeptal se bystře Li.
„Slyšel každý domorodec v pralesích Barmy o Chánu chánů?“ odpověděl Sandoval.
„Jsem cizinec a nevědomý člověk,“ řekl Li. „Odpusťte mi tedy, prosím, že nerozumím vašim slovům o nepřemožitelných zbraních.“
Tohle je nejzdvořilejší způsob, jak mě kdo kdy nazval lhářem, pomyslel si Everard. Nahlas řekl: „Můžeme vám nabídnout malou ukázku, jestli má nojon nějaké zvíře, které může být zabito.“
Toktaj o tom uvažoval. Jeho tvář vypadala jako vytesaná do kamene, ale pokrýval ji pot. Zatleskal a vyštěkl několik rozkazů na strážného, který nahlédl dovnitř. Pak si všichni chvíli povídali o všem a o ničem, ale zdálo se, jako by ticho houstlo.
Po době, která se zdála být nekonečná, se objevil bojovník. Řekl, že několik jezdců chytilo do lasa jelena. Poslouží nojonovu záměru? Ano, poslouží. Toktaj vyšel první, prodíral se hustým a šumícím davem mužů. Everard šel za ním a přál si, aby tahle scéna nebyla nutná. Nasadil na svůj mauser pažbu pušky. „Chceš to udělat ty?“ zeptal se Sandovala.
„Prokristapána, ne.“
Jelen, vlastně laň, byla přitažena na konec tábora. Kolem krku měla dvě koňské ohlávky a celá se chvěla. Slunce, které se právě dotklo západních vrcholků, ji změnilo v bronzovou sochu. Podívala se na Everarda-a byl to pohled slepé důvěry. Mávl na muže, kteří stáli kolem ní, aby ustoupili. Zalícil. První

kulka ji zabila, ale on pálil dál, dokud na její mrtvé tělo nebyl žalostný pohled.
Když sklonil zbraň, vzduch kolem jako by zmrtvěl. Rozhlédl se po všech těch podsaditých tělech s křivýma nohama, po plochých, pevně ovládaných tvářích; cítil s nepřirozenou intenzitou jejich pach, čistý pach potu a koní a kouře. Cítil se jako nelidský tvor - přesně tak, jak se musel jevit jim.
„To je nejmenší ze zbraní, které se tu užívají," řekl. „Duše takto odervaná od těla nenajde nikdy cestu domů."
Obrátil se na podpatku. Sandoval ho následoval. Koně měli přivázané u kůlů, své věci na hromádce vedle nich. Beze slova osedlali, nasedli a odjeli do lesa.

4

Do ohně foukl vítr a plameny zaplápolaly. Byl to ale úsporný oheň založený zálesákem, a tak závan jen stěží odhalil dvě postavy sedící ve stínu - obočí, nos, tvář, záblesk v očích. Pak se oheň znovu zmenšil na červené a modré jiskřičky nad bílými uhlíky a muže pohltila tma.

Everarda to nemrzelo. Hrál si s dýmkou, tvrdě do ní kousal a nasával kouř, ale jen málo ho to utěšovalo. Když promluvil, jeho hlas se skoro ztrácel v kvílení větru v korunách stromů vysoko nad jeho hlavou, a to ho také nemrzelo.

Kousek od nich ležely spací pytle, stáli tam jejich koně a skútr - antigravitační vozidlo kombinované s časovým -, jenž je přivezl. Jinak bylo všude kolem prázdno; lidské ohně, jako byl ten jejich, tu byly malé a osamělé jako hvězdy ve vesmíru. Někde zavyl vlk. „Předpokládám," podotkl Everard, „že každý policajt se občas cítí jako parchant. Ty jsi byl zatím jen pozorovatel, Jacku. Aktivní úkoly, jaké dostávám já, se často těžko přijímají."

„Jo." Sandoval byl ještě tišší než jeho přítel. Od večeře se skoro nepohnul.

„A teď tohle. Když likvidueš mimočasové zásahy, tak ať už musíš udělat cokoli, můžeš se aspoň utěšovat, že obnovuješ původní vývojovou linii." Everard zadýmal z lulky. „Nepřipomínej mi, že slovo ‚původní' nemá v tomhle kontextu žádný význam. Je to uklidňující slovo." „Mhm."

„Ale když naši šéfové, naši danellianští supermani, přikážou nám, abychom zasáhli… Víme, že Toktajovi lidé se nikdy nevrátí do Kitaje. Proč se do toho máme vložit ty nebo já? Když narazí na nepřátelské Indiány nebo na něco takového a budou vyhlazeni, nebude mi to vadit. Aspoň ne víc, než mi vadí jakákoli podobná událost na těch zatracených jatkách, kterým se říká lidská historie."

„Nemusíme je přece zabít. Stačí, když je přimějeme, aby se vrátili. Tvoje odpolední ukázka by mohla stačit.“
„Jo. Aby se vrátili… a co? Nejspíš zahynuli na moři. Nebudou mít zrovna snadnou cestu domů - bouřky, mlha, protiproudy, skály - zvlášť v těch primitivních lodích, stavěných především na řeky. A my jsme je na tu cestu poslali přesně v tu nejhorší dobu! Kdybychom se do toho nepletli, vypravili by se domů později, okolnosti cesty by byly jiné… Proč za to zrovna my máme nést odpovědnost?“
„Dokonce by se možná dostali domů,“ zamumlal Sandoval.
„Cože?“ skoro nadskočil Everard.
„Vzpomeň si, co říkal Toktaj. Jsem si jistý, že se hodlá vrátit na koních, ne na těch lodích. Jak správně uhodl, Beringovu úžinu není těžké přejít; Aleutové to dělají každou chvíli. Mansi, já se obávám, že nestačí, abychom je prostě ušetřili.“
„Ale oni se přece nedostanou domů! To přece víš!“
„Předpokládejme, že ano.“ Sandoval teď mluvil hlasitěji a mnohem rychleji. Kolem nich duněl noční vítr. „Pojď si to jen na chvilku představit. Předpokládejme, že Toktaj půjde dál na jihovýchod. Těžko si umím představit, co by mu v tom mohlo zabránit. Jeho lidé dokážou žít v přírodě, dokonce i v poušti mnohem snáz než Coronado nebo jemu podobní. Nemusí už jet moc daleko a dostane se k vysoce vyvinutým neolitickým zemědělcům, k Pueblanům. To ho tím víc povzbudí. Do srpna je v Mexiku. Mexiko je teď stejné ohromující, jako bylo - bude -v Cortésových dobách. A ještě lákavější: Aztékové a Toltékové se pořád ještě sváří o nadvládu a kolem je spousta kmenů, které budou nově příchozím ochotny pomoci proti oběma. Španělské pusky nebyly, totiž nebudou, nijak převratně důležité, jak jistě víš, jestli jsi četl Díaze. Mongolové jsou stejně nadřazení jako panele… I když nemyslím, že se do toho Toktaj vloží hned. udě nepochybně velmi zdvořilý, stráví tam

zimu, zjistí všechno, co se dá. Příští rok se vrátí zpátky na sever, dojede domů a ohlásí Kublajovi, že jedno z nejbohatších a zlatem nejvíce oplývajících území světa je možno snadno dobýt!“

„Co ostatní Indiáni?“ zeptal se Everard. „O těch toho moc nevím.“

„Mayská Nová říše je teď na vrcholu. Bude to tvrdý oříšek, ale odměna odpovídá námaze. Myslím, že jak se Mongolové jednou usadí v Mexiku, nic už je nezastaví. Peru má teď dokonce vyšší kulturu a mnohem slabší organizaci, než jaké čelil Pizarro; Kečuové - Aymarové, takzvaní Inkové, jsou stále ještě jen jednou silou z mnoha.

A pak ta země! Umíš si představit, co by mongolský kmen mohl udělat ze zdejších prérií?“

„Těžko by se sem mohli stěhovat v celých hordách,“ namítl Everard. V Sandovalově hlase bylo něco, co ho zneklidňovalo. „Mají to přes Sibiř a Aljašku přece jen daleko.“

„Lidé už překonali horší překážky. Nemyslím, že by se sem přihnali najednou. Mohlo by jim trvat pár století, než by začali s masovým přistěhovalectvím, stejně jako to bude trvat Evropanům. Umím si představit, jak se během let vytvoří celá řada kmenů a klanů po celé západní části severní Ameriky. Zhltnou Mexiko a Yucatán - nebo ještě spíš se z nich stanou chanáty. Pastevecké kmeny budou postupovat k východu, jak se jejich populace bude rozrůstat a jak budou přijíždět noví přistěhovalci. Nezapomeň, že ji jüanská dynastie bude za necelých sto let svržena. Tím se ještě zvýší tlak na asijské Mongoly, aby se odstěhovali jinam. A s nimi přijdou i Číňané, aby našli zemědělskou půdu a dostali také podíl na zlatě.“

„Nezlob se, že to říkám, ale já bych spíš myslel, že tvůj národ nemá zrovna zájem na tom urychlit dobývání Ameriky,“ přerušil ho tiše Everard.

„To by bylo jiné dobývání," řekl Sandoval. „Na Aztécích mi nezáleží; když je prostuduješ, dáš mi za pravdu, že Cortés prokázal Mexiku dobrou službu. Pro jiné, neškodnější kmeny by to bylo tvrdé - nějaký čas. Ale Mongolové přitom nejsou takoví ďáblové. Nebo myslíš, že ano? Máme v sobě předsudky západní výchovy. Zapomínáme, že přesně ve stejné době si Evropané libovali v mučení a masakrech.
Mongolové jsou trochu podobní starým Římanům, vážně. Používají stejné praktiky, vylidňují země, které se jim stavějí na odpor, ale respektují práva těch, kteří se poddají. Stejně jako Římané poskytují ozbrojenou ochranu a schopnou vládu. Mají stejný národní charakter - bez tvořivosti a bez fantazie; ale chovají stejnou neurčitou úctu a obdiv k opravdovým civilizacím. Pax Mongolica teď zrovna sjednocuje větší území a přivádí do podnětných kontaktů víc různorodých národů, než o čem se těm umrněným Římanům kdy zdálo.
A pokud jde o Indiány - nezapomínej, že Mongolové jsou pastevci. To znamená, že nenastane nic takového jako neřešitelný konflikt mezi lovci a farmáři, který přiměl bělochy zničit Indiány, A Mongolové také nemají rasové předsudky. A po krátkém boji se takový obyčejný Navaho, Čerokéz, Seminola, Algon-kin, Čipewa nebo Dakota rád poddá a stane se spojencem Mongolů. Proč ne? Dostane koně, ovce, dobytek, textil, metalurgii. Indiánů bude víc než nájezdníků a budou jim podstatně rovno-cennější než bílým farmářům a průmyslu ve věku strojů. A pak tu budou Číňané, nezapomínej - ti budou celou tu směs podněcovat, učit civilizaci, zbystřovat mysl…
Proboha, Mansi! Až se sem dostane Kolumbus, tak tu opravdu najde svého Velkého chána. Chána náčelníka, vládce nejsilnějšího národa na světě!"
Sandoval se odmlčel. Everard naslouchal skřípání větví ve větru. Dlouho se díval do tmy, než řekl: „Mohlo by to tak být.

Ovšem my musíme zůstat v tomhle století, dokud nedojde ke kritickému okamžiku. Náš svět nebude existovat. Nikdy neexistoval.“
„No, tak strašně dobrý svět to stejně nebyl,“ řekl Sandoval jako ve snu.
„Vzpomeň si třeba na svoje… hm… rodiče. Nikdy by se nenarodili.“
„Žili v rozpadlé boudě. Jednou jsem viděl tátu plakat, protože nám nemohl na zimu koupit boty. Máma umřela na tuberu.“
Everard seděl bez pohnutí. To Sandoval se otřásl a vyskočil s rachotivým zasmáním: „Co to tady melu? To byla jen taková povídačka, Mansi. Pojď spát. Mám si vzít. první hlídku?“
Everard souhlasil, ale dlouho nemohl usnout.

5

Skútr skočil o dva dny do budoucnosti a nyní se vznášel tak vysoko, že byl pouhým okem neviditelný. Vzduch kolem něj byl řídký a mrazivě studený. Everard se zachvěl, když nastavoval elektronický dalekohled. Dokonce i při plném zvětšení byla karavana sotva víc než řada teček plahočících se po ohromné zelené pláni. Ale nikdo jiný na západní polokouli nemohl jet na koních.

Obrátil se v sedle na svého společníka: „Tak co teď?“

Sandovalova široká tvář měla neproniknutelný výraz. „No, jestli naše ukázka nezabrala -“

„To tedy docela jistě nezabrala! Vsadil bych se, že se ženou k jihu dvojnásobnou rychlostí než předtím. Ale proč?“

„To bych je všechny musel znát mnohem lip, než je znám, myslím jednotlivě, abych ti na to mohl doopravdy odpovědět, Mansi. Ale v zásadě myslím, že to byla rukavice hozená jejich odvaze. Ve válečnické kultuře, kde je statečnost a tvrdost jedinou uznávanou ctností… co měli na vybranou, než pokračovat? Kdyby ustoupili před pouhými hrozbami, nadosmrti by se nemohli podívat jeden druhému do očí.“

„Ale Mongolové přece nejsou idioti! Nedobyli každého, s kým se setkali, jen býčí silou, ale proto, že sakra lip rozuměli vojenským zásadám. Toktaj se měl stáhnout, ohlásit chánovi, co viděl, a zorganizovat větší výpravu.“

„To můžou udělat ti, které nechal u lodí,“ připomněl Sandoval. „Když o tom tak přemýšlím, vidím, že jsme Toktaje značně podcenili. Nejspíš stanovil nějaké datum, zřejmě příštího roku, kdy se lodi mají pokusit vrátit domů, pokud by se nevrátil. Když cestou objeví něco zajímavého, třeba nás, může poslat do základního tábora Indiána s dopisem.“

Everard kývl. Měl pocit, že byl do tohoto úkolu dohnán příliš překotně a že se ani na chvilku nezastavil, aby si všechno

naplánoval - což samozřejmě měl udělat. Výsledkem je tahle fušeřina. Ale kolik z toho je potřeba přičíst na vrub podvědomému odporu Johna Sandovala? Po minutě Everard řekl: „Možná dokonce i z nás cítili něco podezřelého. Mongolové byli vždycky mistři psychologické války.“
„Možná. Ale co uděláme dál?“
Přiženeme se odshora, vypálíme pár ran z energetické pušky z jednačtyřicátého století, která je namontovaná na tempocyklu, a tím to skončí… Ne, Bůh je mi svědkem, že se radši dám poslat na vyhnaneckou planetu, než bych udělal něco takového. Jsou určité hranice slušnosti.
„Uspořádáme efektnější demonstraci,“ řekl Everard. „A když nepomůže ani to?“ „Ale mlč. Aspoň to zkusíme!
„Jen uvažuju nahlas.“ Sandoval musel překřikovat svištění větru. „Proč celou tu expedici radši nezrušíme? Proč se nevrátíme o pár let zpátky v čase a nepřesvědčíme Kublajchána, že nemá cenu posílat na východ výzkumnou výpravu? Pak by se tohle všechno vůbec nestalo.
„Víš sám, že předpisy Stráže zakazují dělat historické změny.“
„A jak chceš tedy říkat tomu, co tu děláme my?“ „To je přímý rozkaz z nejvyšší centrály. Možná se tím napravuje nějaký zásah provedený jinde a jindy. Jak to mám vědět? Jsem jen stupeň na vývojovém žebříčku. O milion let dál do budoucnosti mají takové schopnosti, které si ani nedokážu představit.“
„Tatínek to ví nejlíp,“ zamumlal Sandoval. Everard zaťal zuby. „Jenomže věci se prostě mají tak,“ řekl, „že dvůr Kublaje, nejmocnějšího muže na světě, je důležitější a klíčovější než cokoli, co se děje tady v Americe. Ne, ty jsi mě navezl do téhle mizerné práce a já teď zas na tebe použiju svou vyšší šarži, když to jinak nepůjde. Máme rozkaz přimět tyhle lidi, aby se svým průzkumem přestali. Co se stane pak, není naše věc. Tak

nedojedou domů, no. Nebudeme toho přímou příčinou, stejně jako nejsi vrah, když pozveš někoho na oběd a ono ho cestou přejede auto.“
„Přestaň žvanit a jdeme na věc,“ odsekl Sandoval.
Everard začal pomalu spouštět skútr vpřed. „Vidíš ten kopec?“ ukázal po chvíli. „Leží ve směru Toktajova pochodu, ale já myslím, že se dnes utáboří pár kilometrů před ním, támhle na té loučce u řeky. To znamená, že na ten kopec výborně uvidí. Pojď, založíme si tam podnik.“
„A budeme dělat ohňostroje? To tedy budou muset být zatraceně efektní. Kitajci znají střelný prach. Dokonce mají i vojenské rakety.“
„Malé. Já vím. Ale když jsem dával dohromady vybavení na tenhle výlet, sbalil jsem pár užitečných stroječků pro případ, že by se můj první pokus nepovedl.“
Na vrcholu kopce stálo pár borovic. Everard přistál se skútrem mezi nimi a začal vykládat krabice z prostorných zavazadlových prostorů. Sandoval mu beze slova pomáhal. Koně, kteří měli výcvik Stráže, klidně vystoupili ze stání, v nichž byli přepravováni, a začali se pást na svahu.
Po chvíli Indián přerušil mlčení: „V tomhle se nevyznám. Co to skládáš?“
Everard poklepal na malý, napůl dokončený strojek. „Tohle je upravené ze systému ovládání počasí, které používali - budou používat v budoucnosti v Chladných staletích. Rozdělovač potenciálu. Dokáže vyrobit ty nejšílenější blesky, jaké jsi kdy viděl, i s příslušným hromem.“
„Aha… velká mongolská slabost.“ Sandoval se najednou usmál. „Vyhráls. Myslím, že si to můžeme klidně vychutnat.“
„Udělej nějakou večeři, prosím tě, a já zatím dám tohleto dohromady. Samozřejmě bez ohně. Nechceme přece žádný obyčejný kouř… Jo, taky mám projektor přeludů. Když si ve

správné chvíli vezmeš jiné šaty a na hlavu si dáš kápi nebo tak něco, aby tě nikdo nepoznal, tak z tebe vyrobím dvoukilometrový obrázek, skoro tak ošklivý jako skutečnost.“
„A co takhle zesilovač? Navažské pokřiky jsou dost děsivé, zvlášť když nevíš, co to je.“
„Už jdu na to!“
Den končil. Pod borovicemi se začínalo šeřit; vzduch byl studený a štiplavý. Everard konečně spolykal sendvič a dalekohledem se díval, jak přední voj Mongolů prohlíží tábořiště, které předpověděl. Další dorazili se zvěřinou, kterou přes den ulovili, a začali vařit. Hlavní část se objevila při západu slunce. Zručně postavili stany a najedli se. Toktaj skutečně pospíchal a využíval každé chvíle slunečního světla. Jak padala tma, Everard ještě zahlédl hlídky na koních a s nataženými luky. Dobrá nálada ho opustila, i když proti tomu bojoval. Chystal se tu vytahovat na muže, kteří otřásli světem.
Nad zasněženými vrcholky hor se zatřpytily první hvězdy. Bylo načase pustit se do díla.
„Uvázal jsi naše koně, Jacku? Mohli by se splašit. Jsem si skoro jistý, že mongolští koně se splaší! No tak jedem.“ Everard přehodil hlavní vypínač a přidřepl k slabě osvětleným ovládacím prvkům svého přístroje.
Nejdřív se jen slabounce žlutě zajiskřilo mezi nebem a zemí. Pak začaly sršet blesky, jeden rozeklaný jazyk za druhým, stromy se kácely, hory se otřásaly tím hlukem. Everard vrhl do vzduchu kulové blesky, plamenné koule, které se otáčely a vířily, zanechávaly za sebou ohony jisker, přelétaly nad táborem a vybuchovaly na nebi, až se celá obloha zdála do běla rozžhavená.
Everard byl ohlušený a napůl osleply, ale podařilo se mu vyrobit několik pruhů fluoreskujícího ionizovaného záření. Obrovské, krvavě rudé a sněhově bílé prapory podobné polární

záři se svíjely a jejich sykot byl slyšet i přes neustávající hřmění. Sandoval postoupil vpřed. Svlékl se do kalhot, pomaloval si jílem tělo prastarými vzory; tvář přece jen neměl zakrytou, ale natřenou hlinkou a zkřivenou tak, že by ho ani Everard nepoznal. Stroj zaznamenal jeho obraz a při výstupu ho změnil. To, co se objevilo proti té polární záři, bylo vyšší než hora. Pohybovalo se to šoupavými tanečními kroky od obzoru k obzoru a zase na nebe, a vylo to a štěkalo falzetem hlasitějším než hrom.

Everard se krčil pod tím děsivým světlem a prsty na ovládacím panelu mu ztuhly. I v něm samém se zrodil primitivní strach; ten tanec v něm probudil cosi, na co dávno zapomněl.
Kristepane! Jestli to ani po tomhle nevzdají…
Vrátil se mu zdravý rozum. Dokonce se podíval na hodinky. Půl hodiny… ještě tak dalších patnáct minut, než celé představení pomalu skončí… V táboře rozhodně zůstanou do rána a nevyletí slepě do tmy; tolik disciplíny rozhodně mají. Takže to tu sbalíme a nedáme se ještě pár hodin vidět. A pak jejich nervům zasadíme poslední ránu a pěkně bleskem rozštípneme strom těsně vedle nich… Everard zamával na Sandovala, že může přestat. Indián si sedl a dýchal prudčeji, než Everard čekal - ta námaha přece nebyla tak velká.
Když utichl hluk, Everard řekl: „Moc pěkné to bylo, Jacku.“ Jeho vlastní hlas mu zněl tence a cize.
„Nic takového jsem celé roky nedělal,“ zamumlal Sandoval. Škrtl sirkou a v tom tichu to byl skoro děsivý zvuk. Plamínek ukázal jeho sevřené rty. Pak zhasl sirku a ve tmě žhnul jen konec jeho cigarety.
„Nikdo, koho jsem znal, to v rezervaci nebral vážně,“ pokračoval po chvíli. „Pár starších mužů nás kluky nutilo, abychom se to naučili, aby staré zvyky nezanikly, aby nám

připomínaly, že jsme pořád národ. Ale my jsme si většinou chtěli jen přivydělat nějaké drobné tancováním pro turisty.“
Nastala delší pauza. Everard zhasl projektor úplně. Ve tmě, která následovala, špička Sandovalovy cigarety tmavla a jasněla jako maličký rudý Algol.
„Turisti!“ řekl nakonec.
A po další pauze: „Dneska jsem tancoval s nějakým záměrem. Něco to znamenalo. Nikdy předtím jsem se tak necítil.“
Everard mlčel.
Až jeden z koní, který se během toho představení málem uškrtil na ohlávce a ještě byl nervózní, zaržál.
Everard vzhlédl. Uviděl jen noc. „Slyšel jsi něco, Jacku?“
Do očí se mu zabodl paprsek baterky.
Na okamžik na něj oslepeně zíral. Pak vyskočil, zaklel a vrhl se po své omračovací pistoli. Za jedním ze stromů se objevil stín. Dostal zásah do žeber. Schoulil se a couvl. Pistole mu téměř sama vlétla do ruky. Vystřelil nazdařbůh.
Paprsek baterky se znovu rozehnal kolem. Everard zahlédl Sandovala. Navaho se nestačil znovu ozbrojit. Vyhnul se svištící mongolské šavli. Šermíř se hnal za ním. Sandoval přešel na strážní judo. Klekl na jedno koleno. Mongol, který se pěšky pohyboval přece jen nešikovněji než na koni, se rozehnal šavlí, minul a naběhl Sandovalovi žaludkem přímo na rameno. Sandoval se zvedl a zároveň udeřil. Klouby jeho ruky dopadly na Mongolovu bradu. Hlava v helmě se prudce zvrátila dozadu. Sandoval sekl hranou po ohryzku, vyrval meč z ruky jeho vlastníka a obrátil se, aby odrazil ránu zezadu.
Nad mongolským pokřikováním ječel jiný hlas, vydávající rozkazy. Everard couvl. Jednoho útočníka vyřadil ranou ze své pistole. Mezi ním a skútrem byli ale ještě další. Kroužil tak, aby k nim nikdy nebyl zády. Kolem ramen se mu omotalo laso, které se jediným zručným trhnutím stáhlo. Upadl. Čtyři muži

se na něj sesypali. Viděl, jak na Sandovalovu hlavu dopadlo pět nebo šest jílců mečů; pak už nebyl čas na nic než na boj. Dvakrát se dokázal zvednout na nohy, ale o omračovací pistoli už přišel a mauser mu vyrvali z pouzdra - ti mužíci byli v asijských způsobech boje sami dost zruční. Strhli ho dolů a bili ho pěstmi, botami, jílci šavlí. Nikdy úplně neztratil vědomí, ale nakonec mu už bylo všechno jedno.

6

Toktaj strhl tábor před úsvitem. První paprsky slunce už zastihly jeho muže už na pochodu mezi řídkým mlázím v širokém údolí. Země se stávala plochou a úrodnou, hory vpravo ustupovaly, takže bylo vidět méně sněhových čepiček a i ty vypadaly na bledém nebi spíš jako přízraky.

Odolní mongolští koníci klusali vpřed - kopyta klapala, uzdy skřípaly a zvonily. Když se Everard ohlédl, viděl za sebou spíš souvislou masu než řadu; kopí se zvedala a klesala, praporce, chocholy a pláště vlály, a pod tím vším byly přilby, souvislá plocha přileb, mezi nimiž se tu a tam objevil hnědý obličej s úzkýma očima nebo groteskně pomalovaný kyrys. Nikdo nemluvil a z těch tváří nedokázal vyčíst nic.

Do mozku jako by mu někdo nasypal písek. Ruce mu nechali volné, ale za kotníky ho přivázali k třmenům a řemeny ho dřely. Kromě toho ho také svlékli do nahá - rozumné opatření, protože kdo ví, jaké nástroje mohl mít zašité v šatech - a mongolské oblečení, které mu místo toho dali, bylo směšně malé. Než na sebe vůbec dostal halenu, museli na ní rozpárat švy.

Projektor a skútr zůstaly na kopci. Toktaj s těmi mocnými nástroji nechtěl nic mít. Musel na vlastní vyděšené bojovníky několikrát zařvat, než se vůbec odhodlali odvést ty divné koně i se sedly a pokrývkami. Nikdo na nich ovšem nejel, běželi mezi nákladními klisnami.

Kopyta rychle dusala. Jeden z lučištníků vedle Everarda zavrčel a uhnul se svým poníkem kousek stranou. Na jeho místo vjel Li Taj-tsung.

Strážce se na něj otupěle podíval. „No?“ řekl.

„Obávám se, že váš přítel se už nevzbudí,“ odpověděl Číňan. „Postaral jsem se, aby měl trochu větší pohodlí.“

Ale když tam leží přivázaný na improvizovaném lehátku mezi dvěma poníky, v bezvědomí… Ano, otřes mozku, jak ho v noci mlátili. Nemocnice Stráže by ho dokázala dát brzo dohromady. Ale nejbližší kancelář Stráže je v Kanibalu a těžko si dovedu představit, že by mě Toktaj nechal vrátit se ke skútru a použít vysílačku. John Sandoval tady zemře, šest set padesát let předtím, než se narodil.

Everard se podíval do chladných hnědých očí, zaujatých, nikoli nepřátelských, ale pro něj docela cizích. Věděl, že je to k ničemu; argumenty, které v jeho kultuře byly logické, byly tady pouhým nesmyslným žvaněním; ale musel to aspoň zkusit. „Nemohl byste aspoň vy přimět Toktaje pochopit, jakou zkázu tímhle přivolá na sebe i na všechny své lidi?“

Li si pohladil řídký vous. „Je jasné, ctěný pane, že váš národ má umění nám neznámá,“ řekl. „Ale co má být? Ti barbaři -“ Rychle se rozhlédl po Everardových mongolských strážích, ale ti evidentně nerozuměli sungské čínštině, kterou použil. „— dobyli mnohá království, která jim byla nadřazena v každém ohledu kromě válečnických schopností. Teď už víme, že jste, ehm, dokreslili pravdu, když jste hovořili o nepřátelské říši poblíž těchto území. Proč by se měl váš král snažit vyděsit nás lží, kdyby neměl důvod se nás bát?“

Everard opatrně odpověděl: „Náš slavný vládce nemá rád krveprolití. Ale jestli ho donutíte vás zničit -“

„Prosím.“ Li vypadal, jako by ho to fyzicky bolelo. Mávl jednu štíhlou rukou, jako by zaháněl hmyz. „Toktajovi vykládejte, co chcete, a já do toho nebudu zasahovat. Nezarmoutilo by mě, kdybych se vrátil domů; přišel jsem sem jen na císařský rozkaz. Ale když spolu důvěrně mluvíme jen my dva, neurážejme vzájemně svou inteligenci. Cožpak nevidíte, vysoce vážený pane, že neexistuje nic, čím byste mohl těmto mužům pohrozit? Smrtí pohrdají; dokonce i nejdelší mučení je

musí časem zabít; i to nejhorší zmrzačení je ničím pro člověka, který je ochoten prokousnout si jazyk a zemřít. Toktaj před sebou vidí věčnou hanbu, pokud se v této fázi obrátí zpět, a dobrou příležitost získat věčnou slávu a nevyčíslitelné bohatství, když bude pokračovat.“

Everard povzdechl. Jeho vlastní zahanbující zajetí bylo nepochybně zlomovým bodem. Mongolové byli už hodně blízko k tomu, aby se při té hromové podívané obrátili a prchli. Mnozí se plazili a kvíleli (a od této chvíle budou ještě agresivnější, aby tu vzpomínku vymazali). Toktaj zaútočil na zdroj stejně z hrůzy jako ze vzdoru; jen pár mužů a koní bylo schopno jít s ním. Částečně zodpovědný za to byl sám Li: učenec, skeptik, obeznámený s nejrůznějšími kejklemi a pyrotechickými triky. To on pomáhal Toktajovi sebrat odvahu zaútočit dřív, než je některý z těch blesků zasáhne.

A pravda je především to, hochu, že jsme ty lidi podcenili. Měli jsme s sebou vzít specialistu, který by intuitivné vycítil jemné nuance téhle kultury. Ale ne, my jsme byli přesvědčeni, že mozek nacpaný fakty bude stačit. Co teď? Možná se tu nakonec objeví záchranná četa Stráže, ale Jack bude za den nebo dva mrtvý… Everard se podíval na kamennou tvář válečníka po své levici. A já nejspíš taky. Pořád ještě mají nervy napnuté k prasknutí. Je dost pravděpodobné, že mi zakroutí krkem.

A i kdyby snad (což je hodně nepravděpodobné!) přežil a jiní Strážci ho z téhle kaše vytáhli - tak by se těžko mohl podívat svým kamarádům do očí. Předpokládalo se, že nezávislý agent se všemi zvláštními pravomocemi své hodnosti zvládne každou situaci bez pomoci zvenčí. A že při tom nepovede cenné muže na smrt.

„Takže vám co nejupřímněji radím, abyste se nepokoušel už o žádný klam.“

„Cože?“ obrátil se Everard zpátky k Limu.
„Chápete jistě, viďte,“ řekl Číňan, „že naši domorodí průvodci prchli? Že vy teď zaujímáte jejich místo? Ale očekáváme, že se brzo setkáme s jinými kmeny, že navážeme komunikaci…“
Everard kývl bolavou hlavou. Slunce ho bodalo do očí. Nepřekvapovalo ho, jak Mongolové rychle zvládají řadu různých jazyků. Když si člověk nedělá moc starostí s gramatikou, stačí pár hodin na to, aby pochytil několik základních slov a gest; pak se může celé dny nebo i týdny učit skutečně mluvit se svým najatým průvodcem.
„…a znovu získat průvodce od jednoho kmene k druhému, jak jsme to dělali dřív,“ pokračoval Li. „Pokud se nás budete snažit zavést špatným směrem, rychle to rozeznáme. A Toktaj vás pak potrestá vrcholně necivilizovaným způsobem. Na druhé straně svědomitá služba bude odměněna. Můžete doufat, že po dobytí země zaujmete časem vysoké postavení u provinčního dvora.“
Everard seděl bez hnutí. To ledabylé vychloubání mu v hlavě explodovalo jako bomba.
Předpokládal, že Stráž pošle jinou jednotku. Zjevně něco muselo Toktajovi zabránit v návratu. Ale bylo to opravdu tak? Proč vůbec dostal příkaz k tomuhle zásahu, jestli tu nebyla - nějakým paradoxním způsobem, který jeho mysl z dvacátého století nedokázala pochopit - nejistota, nějaké vratké místo kontinua; ano, tady, právě v tomto okamžiku…
Panebože! Možná ta mongolská expedice uspěje! Možná celá ta budoucnost amerického chanátu, o které si Sandoval nedovolil ani tak docela vážně snít… třeba to je skutečná budoucnost.
V časoprostoru jsou odbočky a nespojitosti. Linie světa se mohou vrátit a odříznout samy sebe, takže se věci a události objevují bez příčiny, jen jako nesmyslné záblesky, rychle

ztracené a zapomenuté. Například Manse Everard, opuštěný v minulosti s mrtvým Johnem Sandovalem poté, co přiletěl z budoucnosti, která se nikdy neodebrala, jako agent Stráže času, jež vůbec neexistovala.

7

Do západu slunce nemilosrdné tempo pochodu doneslo výpravu do krajiny plné šalvěje a nízkých keřů. Kopce byly strmé a hnědé; pod kopyty se vznášely obláčky prachu; tu a tam rostly stříbrozelené keře, které při doteku sladce voněly, ale jinak skýtaly jen pramálo užitku.

Everard pomohl položit Sandovala na zem. Navahovy oči byly zavřené," tvář ztrhaná a horká. Občas sebou hodil a něco zamumlal. Everard mu namočeným hadříkem vlhčil rozpraskané rty, ale nic jiného dělat nemohl.

Mongolové se chovali veseleji než minule. Přemohli dva velké čaroděje, aniž by se stali terčem dalšího útoku, a začaly jim docházet důsledky toho faktu. Konali své povinnosti, při tom spolu klábosili a po vydatném jídle otevřeli kožené vaky s kumysera.

Everard zůstal se Sandovalem poblíž středu tábora. U něj stáli dva strážci. Seděli s nataženými luky pár metrů od něj, ale nemluvili. Tu a tam se některý z nich zvedl, aby přiložil na malý ohníček. Nakonec utichli i jejich druhové. Dokonce i tahle houževnatá společnost byla unavena; muži se balili do pokrývek a usínali, hlídky objížděly tábor a oči se jim zavíraly, jiné strážní ohně vyhasínaly v hromádku oharků, zatímco hvězdy nad hlavou jasněly a někde daleko zavyl kojot. Everard přikryl Sandovala, protože začínala být stále větší zima; malý ohýnek osvětloval zmrzlé krystalky na okrajích šalvějových listů. Zachumlal se do pláště a přál si, aby mu jeho věznitelé vrátili aspoň jeho dýmku.

Suchá půda zachrastila zvukem kroků. Everardovy stráže nasadily do luků šípy. Do kruhu světla vstoupil Toktaj, v plášti, ale s holou hlavou. Stráže se hluboce uklonily a couvly do stínu.

Toktaj se zastavil. Everard vzhlédl a pak zase sklonil hlavu. Nojon se chvíli díval na Sandovala. Nakonec skoro laskavě řekl: „Myslím, že se tvůj přítel nedožije příštího západu slunce.“
Everard zavrčel.
„Máš nějaké léky, které by mu pomohly?“ zeptal se Toktaj. „V sedlových brašnách máš nějaké divné věci.“
„Mám lék proti infekci a lék proti bolesti,“ odpověděl Everard mechanicky. „Ale s rozraženou lebkou se musí dostat do rukou zkušeného lékaře.“
Toktaj si sedl a vztáhl ruce k ohni. „Mrzí mě, že s sebou žádné lékaře nemáme.“
„Mohl bys nás nechat jít,“ navrhl Everard, i když věděl, zeje to beznadějné. „Můj vůz, který zůstal v minulém tábořišti, by ho k pomoci dopravil včas.“
„Sám dobře víš, že to nemůžu udělat,“ zasmál se Toktaj. Jeho lítost nad umírajícím mužem vyhasla. „Koneckonců, Eburare, to vy jste to všechno začali.“
Protože to byla pravda, Strážce neodpověděl.
„Nemám vám to za zlé,“ pokračoval Toktaj. „Dokonce bych pořád chtěl, aby se z nás stali přátelé. Kdyby to tak nebylo, tak bych na pár dnů zastavil a vyždímal z tebe všechno, co víš.“
„To by sis mohl zkusit!“ vybuchl Everard.
„A myslím, že bych uspěl, zvlášť u člověka, který s sebou musí nosit lék proti bolesti.“ Toktaj se dravčím způsobem usmál. „Ale můžeš být užitečný jako rukojmí nebo tak něco. A líbí se mi tvoje odvaha. Dokonce ti povím, co mě napadlo. Myslím, že možná vůbec nepocházíš z té bohaté jižní země. Myslím, že jsi dobrodruh, že patříš k malé skupině šamanů. Máš jižního krále ve své moci, nebo v to doufáš, a nechceš, aby se do toho míchali cizinci.“ Toktaj si uplivl do ohně. „O

takových věcech vyprávějí staré pověsti a nakonec vždycky hrdina čaroděje svrhl. Proč bych nemohl udělat totéž?“
Everard si povzdechl. „Dozvíš se, proč ne, nojone.“ Sám by byl rád věděl, do jaké míry je to pravda.
„Ale no tak.“ Toktaj ho poplácal po zádech. „Nemůžeš mi říct aspoň něco? Mezi námi přece není krevní msta. Buďme přátelé.“
Everard jen ukázal palcem na Sandovala.
„To je ostudné, ano,“ kývl Toktaj, „ale když on pořád kladl odpor důstojníkovi Chána chánů. Pojď, napijeme se spolu, Eburare. Pošlu někoho pro vak.“
Strážce se ušklíbl: „Tím mě neuchlácholíš!“
„U vás lidé neradi kumys? Ale nic jiného bohužel nemáme. Víno jsme dopili už dávno.“
„Můžeš mi dát mou whisky.“ Everard se znova podíval na Sandovala, pak ven do noci, a v nitru ho zamrazilo. „Panebože, ta by se mi teď hodila!“
„Co?“ ' „Náš vlastní nápoj. Máme ho trochu v sedlových brašnách.“
„No…“ Toktaj zaváhal. „Tak dobře. Pojď se mnou, doneseme ho.“
Stráže následovaly svého náčelníka a jeho vězně mezi keři a spícími bojovníky až k hromádce nejrůznějšího vybavení, kde stála další stráž. Jeden ze zdejších hlídačů zapálil v ohni větev, aby Everardovi aspoň trochu posvítil. Everard cítil, jak mu ztuhly svaly na zádech - mířily teď na něj šípy, tětivy byly napjaté do krajnosti - ale přidřepl a začal prohledávat své věci. Dával si při tom pozor, aby se nepohyboval příliš rychle. Když držel obě polní láhve plné skotské, vrátil se na své místo.
Toktaj si sedl proti němu k ohni. Díval se, jak si Everard nalil do víčka polní láhve a napil se. „Je divně cítit,“ poznamenal.
„Zkus to.“ Strážce mu podal polní láhev.

Dohnala ho k tomu prostá osamělost. Toktaj nakonec nebyl tak špatný. Na svou dobu a národ vůbec ne. A když člověk sedí u svého umírajícího partnera, napil by se třeba se samotným ďáblem, jen aby nemusel přemýšlet. Mongol si k láhvi pochybovačně přičichl, znovu se podíval na Everarda, zaváhal a pak prudce zvedl láhev ke rtům.
„Aáá-ááá-ááá!“
Everard vyskočil a zachytil láhev, než se z ní rozlilo příliš mnoho. Toktaj lapal po dechu a plival. Jeden strážce nasadil do luku šíp, druhý přiskočil a položil těžkou ruku Everardovi na rameno. Vysoko nad hlavou se zableskl meč. „To není jed!“ vykřikl Strážce. „Je to pro něj jenom moc silné. Koukej, sám se ještě napiju.“
Toktaj gestem zahnal strážce a zamračil se uslzenýma očima. „Z čeho to děláte?“ dusil se. „Z dračí krve?“
„Z ječmene.“ Everard neměl chuť vysvětlovat destilaci. Nalil si další doušek. „Jen si klidně dál pij to svoje kobylí mléko.“
Toktaj si oblízl rty. „Ale člověka to zahřeje, co? Jako pepř.“ Vztáhl špinavou ruku. „Dej mi ještě.“
Everard několik vteřin seděl bez pohnutí. „No?“ zavrčel Toktaj.
Strážce zavrtěl hlavou. „Říkal jsem ti, že pro Mongoly je to moc silné.“
„Cože? Koukej, ty syrovátkový synu Turka -“
„No dobře, ale na tvou odpovědnost. Čestně tě varuju, a tví muži jsou svědci, že ti bude zítra špatně.“
Toktaj se pořádně napil, říhl a vrátil láhev. „Nesmysl. Poprvé jsem na to prostě jen nebyl připravený. Tak pij!“
Everard si dal načas. Toktaj začal být netrpělivý. „Tak si pospěš. Ne, dej mi tu druhou láhev.“
„No dobře. Ty jsi náčelník. Ale prosím tě, nezkoušej se mnou držet krok. Nedokážeš to.“

„Jak to myslíš, že to nedokážu? Já jsem upil v Karákóramu dvacet mužů do bezvědomí. A nebyli to žádní Číňánci, co nic nevydrží - všechno to byli Mongolové.“
Toktaj se znovu pořádně napil.
Everard opatrně usrkával. Ale stejně na sobě necítil žádné účinky, nanejvýš teplo v krku. Byl příliš napjatý. Najednou ho totiž napadlo, že možná přece jen je nějaký způsob, jak se z toho dostat.
„Na, je chladná noc,“ řekl a nabídl polní láhev nejbližšímu strážci. „Dejte si, mládenci, ať se zahřejete.“
Toktaj vzhlédl trochu rozmrzele. „Je to dobré,“ namítal. „Až moc dobré pro…“ Vzpamatoval se a nedořekl. I když byla mongolská říše krutá a absolutistická, důstojníci se o všechno dělili i s posledními ze svých mužů. Válečník popadl nádobu, podíval se rozmrzele na svého náčelníka a nalil si do úst pořádnou dávku. „Opatrně,“ řekl Everard. „Stoupá to do hlavy.“
„Mně nic do hlavy nestoupá.“ Toktaj si nalil další dávku. „Jsem střízlivý jako bonz.“ Zahrozil prstem. „V tom je ta potíž, když je člověk Mongol. Pak vydrží tolik, že se nemůže opít.“
„To se chlubíš nebo si stěžuješ?“ řekl Everard. První bojovník několikrát rychle vyplázl jazyk, aby se ochladil, znovu se postavil do střehu a podal láhev svému společníkovi. Toktaj se opět napil z druhé lahve.
„Ááár“ odfoukl si spokojeně. „To bylo dobré. No, už bychom měli jít spát. Vraťte mu jeho nápoj.“
Everardovi se stáhlo hrdlo. Ale dokázal se ušklíbnout. „Jo, díky. Ještě si dám,“ řekl. „Jsem rád, že sis konečně uvědomil, že to nesneseš.“
„Co tím chceš říct?“ zamračil se na něj Toktaj. „Moc alkoholu, to neznám. A žádný Mongol taky ne!“ Znova se napil. První strážce dostal druhou láhev a rychle se napil, než bude pozdě.

Everard se nervózně nadechl. Možná to nakonec přece vyjde. Možná.
Toktaj byl zvyklý na pitky. Nebylo pochyb o tom, že on i jeho muži zvládnou kumys, víno, pivo, medovinu, kvas, to řídké pivo chybně zvané rýžové víno - každý nápoj své doby. Poznali by, kdy už mají dost, řekli by dobrou noc a pěkně rovně by odešli ke svým přikrývkám. Potíž ale byla v tom, že žádná lihovina, která se získává kvašením, se nedostane nad čtyřiadvacet procent alkoholu - další fermentaci zabrání vlastní zplodiny kvasinek. Ve třináctém století se obyčejně nedostali ani nad pět procent, nemluvě o vysokém obsahu živin.
Skotská whisky je docela jiná třída. Když se ji člověk pokusí pít jako pivo, nebo i jako víno, dostane se do potíží. Soudnost ho opustí dřív, než si toho všimne, a vědomí následuje brzo poté.
Everard se natáhl po láhvi, kterou držel jeden strážce. „Dej mi to!“ řekl. „Vždyť to všechno vypiješ!“
Bojovník se ušklíbl, znova se pořádně napil a pak podal láhev svému kamarádovi. Everard vstal a neobratně se po ní sápal. Strážce ho šťouchl do břicha. Everard padl na záda. Mongolové vybuchli smíchy a opírali se jeden o druhého. Takový dobrý vtip přímo volal po dalším doušku.
Když se Toktaj složil, všiml si toho jen Everard. Nojon se svezl ze sedu do lehu. Oheň právě vzplál na tak dlouho, aby bylo vidět pitomý úsměv na jeho tváři. Everard přidřepl, napjatý jako drát. Konec jednoho strážce přišel o pár minut později. Zamotal se, padl na všechny čtyři a začal se usilovně zbavovat večeře. Ten druhý se otočil, zamrkal a neohrabaně se sápal po meči. „C' s' děje-e?“ zablábolil. „C“ si to uďla-lal? Je-ed?“ Everard vyletěl.
Přeskočil oheň a dopadl na Toktaje, ještě než si to zbylý strážce uvědomil. Mongol s křikem klopýtal vpřed. Everard

našel Toktajův meč. Vytáhl ho z pochvy a zároveň vyskočil. Válečník se oháněl vlastním mečem. Everard nechtěl toho téměř bezmocného muže zabít. Udělal krok k němu, odrazil druhou zbraň a pak dopadla jeho pěst. Mongol padl na kolena, pozvracel se a usnul.
Everard prchal pryč. Ve tmě se muži probouzeli a volali. Slyšel dusot kopyt, jak se jedna z jízdních hlídek hnala přesvědčit se, co se děje. Někdo vytáhl větev z téměř vyhaslého ohně a zamával s ní, až vzplála. Everard padl k zemi.
Kolem pelášil bojovník, ale v podrostu ho neviděl. Everard se plížil dál do tmy. Za ním se ozvalo ječeni a prudký příval kleteb, který mu řekl, že někdo našel nojona. Everard vstal a rozběhl se.
Koně s lehce svázanýma nohama stáli pohromadě pod stráží jako obvykle. Na šedobílé pláni pod nebem plným jasných hvězd tvořili tmavou masu. Everard viděl, jak se k němu žene jeden z mongolských strážců. Hlas vyštěkl: „Co se děje!“
„Útok na tábor,“ odpověděl co nejvyšším hlasem. Chtěl tím jen získat čas, než ho Mongol pozná a střelí po něm šípem. Přikrčil se, takže byl vidět jen jako nejasný stín v plášti. Mongol zastavil, až se koni zaprášilo od kopyt. Everard se vymrštil.
Podařilo se mu chytit poníka za uzdu dřív, než ho strážce poznal. Ten zařval, tasil meč a sekl dolů. Ale Everard byl nalevo. Rána vedená shora byla nešikovná a dala se snadno odrazit. Everard pak sekl sám a ucítil, jak ostří zajelo do těla. Kůň se vyděšeně vzepjal. Jeho jezdec spadl ze sedla. Překulil se a s řevem se znova vydrápal na nohy. Everard už měl jednu nohu v plochém třmeni. Mongol kulhal k němu a ze zraněné nohy mu vytékala krev -v tom světle vypadala úplně černá. Everard nasedl a vlastní meč položil naplocho na zadek koně.

Rozjel se ke stádu. Hnal se k němu další jezdec, aby mu odřízl cestu. Everard se přikrčil. V místech, kde ještě před chvilkou byla jeho hlava, prosvištěl šíp. Ukradený poník se vzepjal, jak se snažil zbavit svého neobvykle těžkého břemene. Everard potřeboval chvilku na to, aby ho zase ovládl. To stačilo, aby se k němu lučištník dostal, kdyby byl přijel k němu a pustil se do boje muže proti muži. Ale on ze zvyku projel kolem a vystřelil. Ve tmě minul, a než stačil obrátit koně a vrátit se, byl už Everard z dohledu. Strážce odepnul od sedla laso a vletěl do neklidného stáda. Chytil nejbližší zvíře, které si to s beránčí poslušností nechalo líbit. Naklonil se, mečem přesekl řemeny, které koni poutaly nohy, a vyrazil. Náhradní zvíře vedl za sebou. Vyjeli ze stáda na druhé straně a vyrazili k severu.

Organizované pronásledování je dlouhé pronásledování, říkal si Everard nepatřičně. Ale nakonec mě dohoní, když se jim neztratím. Počkat, jestli si dobře vzpomínám, tak ta lávová pole leží odtud na severozápad.

Ohlédl se za sebe. Zatím ho nikdo nehonil. Budou potřebovat chvíli na to, aby se dali dohromady. Ale i tak…

Na nebi se slabě zablesklo. Za ním se ozvalo hřmění. Ucítil zamrazení, ostřejší než noční chlad. Ale zvolnil tempo. Nebylo už důvodu spěchat. To musí být Manse Everard -

- který se vrátil k vozidlu Stráže a na něm dojel k jihu a zpátky v čase přesně do tohoto okamžiku.

Bylo to o vlásek, pomyslel si. Doktrína Stráže se velmi nevraživě tvářila na to, když si člověk takhle pomáhal. Je tu příliš velké nebezpečí vzniku uzavřené smyčky nebo propletení minulosti a budoucnosti.

Ale tentokrát mi to projde. Dokonce ani důtka nebude. Protože to dělám proto, abych zachránil Jacka Sandovala, ne sebe. Já jsem už volný. Mohl bych své pronásledovatele setřást v

horách, které já znám a Mongolové ne. Ten skok v čase podnikám jen proto, abych zachránil život svému příteli.
Kromě toho (říkal si s rostoucí hořkostí), co byla celá tahle mise, než budoucnost, která se vrací, aby vytvořila vlastní minulost? Bez nás by Mongolové klidně mohli ovládnout Ameriku a žádné „my“ by nikdy nebylo.
Nebe bylo obrovské a černé; málokdy je vidět tolik hvězd. Velký vůz zářil nad zemí pokrytou závojem jinovatky; kopyta koní zvonila tichem. Everard se ještě nikdy necítil tak sám. „A co já tady vlastně dělám?“ zeptal se nahlas. Napadla ho odpověď a on se trochu uvolnil, zachytil rytmus svého koně a začal polykat první kilometry dlouhé cesty. Chtěl to mít za sebou. Ale to, co bude muset udělat, se nakonec ukázalo méně hrozné, než se obával.
Toktaj a Li Taj-tsung se nikdy nevrátili domů. Ale nebylo to proto, že zahynuli na moři nebo v lesích. Bylo to proto, že z nebe se snesl čaroděj a zabil blesky všechny jejich koně a rozbil a spálil jejich lodi v ústí řeky. Žádný čínský námořník by se neodvážil na to nebezpečné moře v tak neohrabané lodi, jaká se tady dala postavit; žádného Mongola by nikdy nenapadlo, že by bylo možné dojít domů pěšky. A možná že skutečně nebylo. Výprava tu zůstane, její muži se ožení s Indiánkami, dožijí se požehnaného věku. Činúkové, Tlingitové, Nútkové, všechny tyhle severnější kmeny se svými velikými kánoemi, které se odvažovaly na moře, vigvamy a zpracováním mědi, kožešinami a šaty a povýšeností… no, mongolský nojon, dokonce i konfuciánský učenec by mohli prožít méně šťastný a užitečný život, než když vytvářeli takový život pro takový národ.
Everard pro sebe pokývl. To by stačilo. Hůře než to, že musí zkřížit Toktajovy krvežíznivé plány, se dala spolknout pravda o jeho vlastní Stráži, která pro něj byla rodinou a národem a

důvodem k životu. Ukázalo se, že ti vzdálení nadlidé přece jen nejsou takoví idealisté. Nestřeží a nejvýš božsky neurčují historii, která k nim vede. Tu a tam do ní sami zasahují, aby vytvořili vlastní minulost… Neptej se, jestli někdy existovalo něco takového jako „původní“ běh věcí. Nepřemýšlej o tom. Mysli na tu trnitou cestu, kterou lidstvo musí projít, a řekni si, že i když mohla být tu a tam lepší, jinde mohla být zase horší.
„Možná se tu hraje falešně,“ řekl Everard, „ale je to jediná hra ve městě.“
Jeho hlas zazněl v té obrovské ojíněné krajině tak hlasitě, že už nepromluvil. Zamlaskal na svého koně a trochu rychleji se rozjel na sever.

Delenda est

1

V Evropě před dvaceti tisíci lety se dobře loví, a pokud jde o zimní sporty, nepřekoná zdejší podmínky žádné jiné období. Proto Stráž času, která se vždycky snaží o svůj vysoce odborný personál pečovat co nejlépe, má rekreační sídlo i v pleistocénních Pyrenejích.

Manse Everard stál na zasklené verandě a díval se přes ledově modré dálky do míst, kde se hory měnily v zalesněný kraj, močály a tundru. Na mohutném těle měl navlečeny volné zelené kalhoty a bundu z izolsyntu, látky pocházející ze třiadvacátého století, a na nohou boty ručně šité francouzsky mluvícím Kanaďanem z devatenáctého století; kouřil odporně zašlou starou bryerku nejasného původu. Vyzařoval z něj neurčitý nepokoj; ignoroval hluk doléhající zevnitř, kde asi pět nebo šest agentů popíjelo a povídalo a hrálo na klavír.

Kolem prošel po zasněženém dvoře cromagnonský průvodce, vysoký pohledný chlapík oblečený trochu jako Eskymák (proč romantické fantazie nikdy nepřisoudily paleolitickému člověku dost rozumu, aby v ledové době nosil kalhoty, kabát a něco na nohou?), tvář měl pomalovanou a za pasem jeden z ocelových nožů, které si vydělal. Takhle daleko v čase mohla Stráž jednat poměrně volně; nebylo tu nebezpečí, že pozmění minulost, protože kov zrezaví a vzpomínka na cizince za pár staletí vymizí. Jediná nepříjemnost byla, že agentky ze svobodomyslnějších období se pořád zaplétaly s domorodými lovci.

Piet Van Sarawak (holandsko-indonéský Venušan, počátek čtyřiadvacátého), štíhlý, tmavý mladík, jehož vzhled i metody byly v tomto směru pro zdejší průvodce tvrdou konkurencí, se

přidal k Everardovi. Chvíli stáli v přátelském mlčení. Piet byl také nezávislý, což znamenalo, že mohl být povolán na pomoc do kteréhokoli sektoru, a s Američanem už spolupracoval. Teď spolu trávili poprvé dovolenou.
Promluvil první, v temporalu. „Slyšel jsem, že kousek od Toulouse zahlédli pár mamutů.“ Město nebude postaveno ještě hodně dlouho, ale zvyk je železná košile.
„Jednoho jsem už dostal,“ řekl Everard netrpělivě. „Taky už jsem byl lyžovat a lezl jsem po horách a viděl jsem domorodé tance.“
Van Sarawak kývl, vytáhl cigaretu a vyfoukl obláček dýmu. Když vtahoval kouř, vystoupily mu na hubené hnědé tváři kosti. „Je to tady hezká flákárna,“ souhlasil, „ale ta panenská příroda začne člověka za chvíli nudit.“
Měli před sebou ještě dva týdny dovolené. Agent se sice mohl vrátit prakticky do stejného okamžiku, kdy odjížděl, a teoreticky by si tedy mohl udělat vlastně nekonečné prázdniny; ale ve skutečnosti se od něj čekalo, že určitou část očekávané délky svého života věnuje práci. (Člověku samozřejmě nikdy neřekli, kdy asi zemře, a zdravý rozum pochopitelně každému zabránil, aby se to pokusil zjistit sám. Ostatně stejně by to nebylo jisté, protože čas je proměnlivý. Jednou z výhod téhle profese byla danellianská kúra dlouhověkosti.) „Víš, co by se mi líbilo?“ pokračoval Van Sarawak. „Jasná světla, muzika, holky, co nikdy neslyšely o cestování časem -“
„Jsem pro,“ kývl Everard.
„Augustův Řím?“ zeptal se jeho společník dychtivě. „Nikdy jsem tam nebyl. Mohl bych sem objednat hypno na jazyk a zvyky.“
Everard zavrtěl hlavou. „Zbytečně se přeceňuje. Když nebudeme chtít cestovat někam hodně daleko do budoucnosti, tak nejlepší dekadence, která je k mání, je přímo v mém

vlastním sektoru. Řekněme v New Yorku… Když člověk zná ta správná telefonní čísla - a ta já znám.“
Van Sarawak se zasmál. „Ve svém vlastním sektoru taky znám pár zajímavých míst,“ odpověděl, „ale všeobecně vzato nemá průkopnická společnost zrovna velké pochopení pro jemnosti zábavy. Tak dobře, vyrazíme do New Yorku v roce - kterém?“
„Řekněme 1960. To jsem tam naposled byl, myslím ve své veřejné podobě, než jsem přijel sem.“
Přátelsky se na sebe zašklebili a šli balit. Everard prozíravě přivezl nějaké 'oblečení poloviny dvacátého století ve velikosti svého přítele.
Když Američan házel holicí strojek a šaty do malé tašky, uvažoval o tom, jestli bude Van Sarawakovi stačit. Nikdy nebyl žádný zvláštní hýřil a pořádně to roztočit by asi neuměl nikde v časoprostoru. Přečíst si dobrou knihu, pokecat s kamarády, vypít basu piva, to byl jeho styl. Ale i ten nejstřízlivější člověk se musí občas odvázat.
Nebo trochu častěji, když je to nezávislý agent Stráže času; pokud jeho práce v Engineering Studies je jen zástěrka pro jeho toulky a bitvy po celé historii; když viděl tu historii v drobnostech měnit a přepisovat - ne Boha, což by se dalo snést, ale smrtelné a omylné lidi - protože dokonce i Danelliané jsou méně než Bůh; když ho pořád pronásleduje možnost velké změny, takové, že on i celý jeho svět by vůbec nikdy neexistovali… Everardův ošlehaný, nevýrazný obličej se zkřivil v úšklebku. Projel si rukou tvrdé hnědé vlasy, jako kdyby tu myšlenku chtěl zahnat. Nemá cenu na to myslet. Jazyk i logika se rozpadaly tváří v tvář takovému paradoxu. Lepší bude odpočinout si, když to zrovna jde.
Vzal tašku a šel za Pietem Van Sarawakem.
Jejich malý dvoumístný antigravitační skútr stál na podpěrách v garáži. Při pohledu na něj by člověk nevěřil, že se jeho

ovládací prvky se dají nastavit na jakékoli místo na Zemi a kterýkoli okamžik v čase. Ale ono i letadlo je úžasné, nebo loď, nebo oheň.
Auprés de má blonde Qu'il fait bon, fait bon, fait bon, Auprés de má blonde Qu'il fait bon dormir!
Van Sarawak si to zpíval nahlas a u úst se mu tvořil obláček pár)'. Naskočil na zadní sedadlo. Naučil se tu písničku, když jednou doprovázel armádu Ludvíka XIV. Everard se zasmál. „Neřvi, mladej!“
„Ale jdi někam,“ zazpíval spíš než odpověděl mladší muž. „Je to krásné kontinuum, veselý a nádherný vesmír. Tak už sedej!“
Everard si nebyl tak jistý; viděl ve všech dobách příliš mnoho lidského neštěstí. Člověk se časem stal poněkud otrlým, ale někde v hloubi duše… když se na něj podíval venkovan nemocnýma, ztýranýma očima, když vykřikl voják, kterého proklálo kopí, nebo když vzplálo město radioaktivním plamenem, někde v hloubi duše něco plakalo. Dokázal pochopit ty fanatiky, kteří se pokoušeli změnit běh světa. Jediná potíž byla, že jejich snaha by velmi pravděpodobně nevytvořila nic lepšího…
Nastavil ovládání na skladiště Engineering Studies, což bylo vhodné, šikovně skryté místo, kde se mohli vynořit. Odtud půjdou do Everardova bytu, no a potom už může začít zábava.
„Doufám, že ses rozloučil se svými zdejšími přítelkyněmi,“ poznamenal Everard.
„Neboj, rozloučil jsem se tak dvorně, jak se dalo. Tak dělej. Ty jsi tak pomalý jako melasa na Plutu. Jestli to nevíš, tak na téhle lodi nemusíš domů veslovat.“
Everard pokrčil rameny a stiskl hlavní tlačítko. Garáž zmizela.

2

Na okamžik byli v takovém šoku, že se nedokázali pohnout. Pomalu jim docházelo, co se kolem nich děje. Zhmotnili se kus nad zemí - skútr byl projektován tak, aby se nikdy nevynořil v místě nějakého pevného objektu - a protože to nečekali, dopadli na chodník tak tvrdě, až jim zachrastily zuby. Byli na nějakém náměstí. Kousek od nich stříkala fontána, jejíž kamenná nádrž byla ozdobena ornamenty révových listů. Z náměstí vedly ulice krabicovitých domů šest až deset poschodí vysokých, postavených z cihel nebo betonu a pomalovaných ornamenty jasných barev. Byly tu i automobily, vysoké, neohrabané stroje, jaké neznali, a dav lidí.

„Proboha!“ Everard se zamračil na ciferníky. Skútr s nimi přistál v dolní části Manhattanu, 23. října 1960, v půl dvanácté dopoledne, a prostorové koordináty odpovídaly skladišti. Ale přitom mu do tváře šlehal vítr a plival mu do očí prach, saze, kouř z komínů a…

Van Sarawak už držel v ruce sonický omračovač. Dav před nimi couval a křičel nějakou hatmatilkou, které nerozuměli. Byl to dost různorodý pohled: vysocí, světlí lidé s kulatou hlavou a spoustou zrzavých vlasů; spousta Indiánů; míšenci všech kombinací. Muži na sobě měli barevné haleny, tartanové kilty, něco jako skotské čapky, střevíce a podkolenky. Vlasy měli dlouhé a mnozí z nich si pěstovali převislý knír. Ženy měly sukně ke kotníkům a copy stočené pod kapucemi plášťů. Obě pohlaví měla zjevně v oblibě masivní náramky a náhrdelníky.

„Co se stalo?“ zašeptal Venušan. „Kde to jsme?“

Everard seděl nehybně. Mysl mu horečně pracovala a hlavou mu prolétly všechny éry, které poznal a o kterých četl. Průmyslová kultura - támhleto vypadá jako parní auta, ale proč ty ostré přídě a figurální řezby na nich? - spalují uhlí -

postnukleární rekonstrukce? Ne, tenkrát nenosili kilty a mluvili anglicky…
To nesedělo. Žádný takový sektor nebyl zaznamenán.
„Mizíme odtud!“
Ruce měl už na ovládání, když na něj skočil mohutný muž. Padli na chodník a rvali se jako koně. Van Sarawak vypálil a někoho poslal do bezvědomí; pak ho přepadli zezadu. Dav se na ně sesypal a všechno se zamžilo.
Everard matně vnímal muže v naleštěných měděných krunýřích a helmicích, kteří se rezolutně probíjeli davem. Vytáhli ho ven a podpírali, zatímco mu na zápěstí zaklapla pouta. Pak jeho i Van Sarawaka prohledali a odstrkali k velkému uzavřenému vozidlu. Policejní anton je v každé době skoro stejný.
Neprobral se k plnému vědomí dřív, než se ocitli ve vlhké a studené cele s železnými mřížemi ve dveřích.
„Do plamene!“ Venušan se svezl na dřevěné lůžko a složil hlavu do dlaní.
Everard stál u dveří a díval se ven. Viděl jen úzkou betonovou halu a celu naproti. Z ní vyhlížel Irčan jako poleno a vesele pokřikoval něco, čemu nebylo rozumět.
„Co se to děje?“ Van Sarawak se otřásl.
„Nevím,“ řekl Everard velmi pomalu. „Já prostě nevím. Ten stroj prý má být blbovzdorný, ale třeba jsme větší blbci, než s jakými počítali.“
„Žádné takovéhle místo neexistuje,“ řekl Van Sarawak nešťastně. „Zdá se nám to?“ Štípl se a lítostivě se usmál. Rty měl rozražené a oteklé a kolem oka se mu začínal dělat obrovský monokl. „Logicky vzato, příteli, není štípnutí žádnou zkouškou reality, ale má to jistý uklidňující účinek.“
„Já bych radši, aby nemělo,“ zavrčel Everard.

Popadl za mříže tak, že zarachotily. „Mohly být ovladače přece jenom rozbité? Existuje nějaké město v kterémkoli období na Zemi - protože jsem si sakra jistý, že přinejmenším jsme na Zemi - jakékoli město, třeba zapadlé, které kdy vypadalo takhle?“
„Já o něm nevím.“
Everard sebral zdravý rozum a povolal na pomoc všechen mentální výcvik, který mu Stráž kdy dala. Jeho součástí byla i absolutní paměť; a on přitom studoval historii, a to i historii věků, které nikdy nepoznal, s pečlivostí, která by mu mohla vynést několik doktorských titulů.
„Ne,“ řekl nakonec. „Brachycefaličtí běloši v kiltech, smíšení s Indiány a používající parní automobily, ti nikde nikdy nebyli.“
„Koordinátor Stantel V.,“ řekl nejistě Van Sarawak. „V jednatřicátém století. Velký experimentátor- kolonie rekonstruující dávné společnosti -“
„Ale žádnou takovouhle,“ řekl Everard. Začala mu docházet pravda a byl by dal svou duši za to, aby to bylo jinak. Musel sebrat všechnu svou sílu, aby nezačal ječet a mlátit hlavou do zdi.
„Budeme muset počkat,“ řekl bezvýrazným tónem. Policista (Everard předpokládal, že jsou v rukou zákona) jim přinesl jídlo a snažil se s nimi promluvit. Van Sarawak podotkl, že ten jazyk zní keltsky, ale nedokázal rozeznat víc než pár slov. Jídlo nebylo špatné.
K večeru je odvedli do umývárny a oni se umyli pod dozorem namířených zbraní. Everard studoval zbraně: osmirannné revolvery a pušky s dlouhými hlavněmi. Byly tu plynové lampy, na jejichž podpěrách se opakovaly motivy révy a hadů. Zařízení a zbraně, stejně jako pach, který byl cítit ve vzduchu, naznačovaly technologii přibližně na úrovni počátku 19. století.

Cestou zpátky si všiml několika tabulek na zdech. Písmo bylo zjevně semitské, ale i když Van Sarawak uměl trochu hebrejsky, protože měl co do činění s izraelskou kolonií na Venuši, nedokázal ho přečíst.
Když byli znovu zamčeni v cele, viděli, jak do umývárny vedou ostatní vězně - překvapivě veselý dav pobudů, násilníků a opilců. „Koukám, že máme zvláštní péči," podotkl Van Sarawak.
„A ty se divíš?" zeptal se Everard. „Co ty bys dělal s dvěma naprostými cizinci, kteří se objeví zčistajasna odnikud a mají neslýchané zbraně?"
Van Sarawak se k němu obrátil s nezvykle zasmušilým výrazem. „Napadlo tě to, co mě?" zeptal se. „Nejspíš."
Venušan zkřivil ústa a v jeho hlase byla slyšet hrůza: „Jiná časová linie. Někomu se přece jen podařilo změnit historii." Everard kývl.
Strávili nepříjemnou noc. Byli by rádi spali, ale ostatní cely byly příliš hlučné. Zdálo se, že disciplína tu není nijak přísná. A taky tu měli štěnice.
Po zachmuřené snídani se Everard a Van Sawarak směli znova umýt a oholit se žiletkovým holicím strojkem, který se podobal tomu, jaký znali. Pak je desetičlenná stráž odvedla do kanceláře a rozestavila se kolem stěn.
Sedli si před nějaký psací stůl a čekali. Nábytek byl znepokojivě napůl známý a napůl cizí -jako všechno ostatní. Chvíli trvalo, než se objevili šéfové. Byli dva: bělovlasý muž s červenými tvářemi v kyrysu a zelené haleně, pravděpodobně policejní náčelník, a štíhlý míšenec s tvrdým výrazem ve tváři, šedovlasý, ale s černým knírem. Ten měl na sobě modrou halenu, skotský baret a na levé straně prsou zlatou býčí hlavu, která vypaclala jako odznak hodnosti. Byl by vyzařoval jistou dravci důstojnost, nebýt tenkých chlupatých nohou, které

trčely zpod kiltu. Za ním šli dva ozbrojení mladší muži v podobných uniformách, kteří se postavili za jeho židli.
Everard se naklonil k Van Sawarakovi a zašeptal: „To jsou určitě vojáci. Jak koukám, je o nás zájem.“ Van Sawarak chabě kývl.
Policejní šéf si důležitě odkašlal a řekl něco tomu - generálovi? Ten mu netrpělivě odpověděl a oslovil vězně. Slova vyštěkával tak jasně, že Everard rozeznával fonémy, ale přitom způsobem, který nebyl zrovna povzbudivý.
Někdy stejně bude muset být navázána komunikace. Everard ukázal na sebe. „Manse Everard,“ řekl. Van Sarawak ho následoval a představil se podobně.
Generál skoro nadskočil a začal se šeptem radit s náčelníkem. Když se obrátil zpátky, vyštěkl: „Yrn Kimberland?“
A pak: „Gothland? Svea? Nairoin Teutonach?“ „Ta jména - jestli jsou to jména - znějí německy, ne?“ zamumlal Van Sawarak.
„Naše jména taky, když tak o tom přemýšlím,“ odpověděl Everard napjatě. „Třeba si myslí, že jsme Němci.“ Obrátil se na generála: „Sprechen sie Deutsch?“ Odpovědí mu byl prázdný pohled. „ Taler ni svensk ? Niederlands ? Donsk tunga ? Parlez-vous fran-cais? Krucinál, habla usted espaňol?“
Policejní náčelník si znovu odkašlal a ukázal na sebe. „Cad-wallader Mac Barca,“ řekl. Generál se jmenoval Cynyth ap Ceorn. Nebo tak aspoň Everardova anglosaská mysl přeložila zvuky, které zachytily jeho uši.
„Je to určitě keltština,“ řekl. V podpaží mu stékaly kapky potu. „Ale abych si byl jistý…“ Tázavě ukázal na několik dalších mužů a byl odměněn takovými jmény jako Hamilkar ap Angus, Aššúr yr Cathlan a Finn O'Carthia. „Ne… je tu taky výrazný semitský prvek. To souhlasí s jejich abecedou.“

Van Saravak si olízl rty. „Zkus klasické jazyky," naléhal chraplavě. „Třeba přijdeme na to, kdy se historie zbláznila."
„Loquerisne latine?" Žádná reakce. „?XA?Vi^et^.?"
Generál ap Ceorn sebou trhl, odfoukl si tak, že se mu vznesl knír, a přivřel oči. „Hellenach?" zeptal se. „Yrn Parthia?"
Everard zavrtěl hlavou. „Aspoň slyšeli o řečtině," řekl pomalu. Zkusil pár dalších slov, ale nikdo ten jazyk neznal.
Ap Ceorn zavrčel něco na jednoho ze svých mužů, ten se uklonil a vyšel. Dlouho bylo ticho.
Everard si uvědomil, že se přestává bát o sebe. Byl v průšvihu, to jistě, a možná už nebude dlouho žít; ale ad se s ním stane cokoli, bude to směšně nedůležité ve srovnání s tím, co kdosi provedl celému světu.
Panebože! Celému vesmíru!
Nedokázal to pochopit. V jeho mysli ostře vyvstávaly obrazy kraje, který znal, rozlehlých plání, vysokých hor, pyšných měst. Pak se mu vybavila vážná podoba jeho otce, ale přesto si pamatoval, jak byl malým dítětem a jak ho silné ruce zvedly až do nebe a jeho otec hluboko pod ním se na něj smál. A matka… Prožili spolu dobrý život, tihle dva.
A byla také jistá dívka, kterou znal na vysoké škole, ta nejsladší dívenka, s jakou kdy měl muž tu čest procházet se v dešti; a Bernie Aaronson, dlouhé večery plné piva, cigaret a povídání; Phil Brackney, který ho zvedl z bláta ve Francii, když zničené pole oraly kulomety; Charlie a Mary Whitcombovi, silný čaj a žhavá polena v krbu ve viktoriánském Londýně; Keith a Cynthia Denisonovi ve svém chromovaném orlím hnízdě nad New Yorkem; Jack Sandoval mezi hnědými arizonskými skalami; pes, kterého kdysi měl; přísně prosté zpěvy Dantovy a zvonivé hřmění Shakespearovo; vznosná krása katedrály v Yorku a mostu Golden Gate - kristepane, život člověka a životy kdovíkolika milionů

lidských bytostí, jejich dřina a útrapy a smích a jejich prach, rozpadající se v zemi, když udělají místo svým synům… To všechno nikdy nebylo.
Zavrtěl hlavou, ochromen žalem, a seděl tam, aniž vlastně doopravdy chápal.
Voják se vrátil s mapou a rozložil ji na stůl. Ap Ceorn na ni velitelsky ukázal a Everard a Van Sarawak se nad ní sklonili.
Ano, Země, Mercatorova projekce, i když jim eidetická paměť ukázala, že mapování je poněkud hrubé. Kontinenty a ostrovy tam byly všechny, v pestrých barvách, ale národy byly docela jiné.
„Dokážeš ta jména přečíst, Vane?“
„Můžu hádat na základě hebrejské abecedy,“ řekl Venušan. Začal číst slova. Ap Ceorn něco zavrčel a opravil ho.
Severní Amerika až ke Kolumbii byla Ynys yr Afallon, zřejmě jedna země rozdělená do států. V Jižní Americe byla jedna velká říše, Huy Braseal, a několik menších zemí se zjevně indiánskými jmény. Australasie, Indonésie, Borneo, Barma, východní Indie a pěkný kus pacifické oblasti patřil Hindurádži. Afghánistán a zbytek Indie se jmenovaly Pandžáb. Chán zahrnoval Cínu, Koreu, Japonsko a východní Sibiř. Littorn ovládal zbytek Ruska a zasahoval daleko do Evropy. Britské ostrovy byly Brittys, Francie a Benelux Gallis, pyrenejský poloostrov Celtan. Střední Evropa a Balkán byly rozděleny mezi mnoho malých národů, z nichž některé měly hunsky znějící jména. Švýcarsko a Rakousko tvořily zemi Helveti; Itálie byla Kimberland; Skandinávský poloostrov byl rozdělen v polovině na Sveu na severu a Gothland na jihu. Severní Afrika vypadala jako konfederace, která sahala od Senegalu po Suez a skoro až k rovníku a jmenovala se Karthagalann; jižní část světadílu byla rozdělena mezi malé státy, z nichž mnohé

měly čistě africké názvy. Na Blízkém východě ležely Parthia a Arabia.
Van Sarawak vzhlédl. V očích měl slzy.
Ap Ceorn vyštěkl nějakou otázku a zamával prstem nad mapou. Chtěl vědět, odkud jsou.
Everard pokrčil rameny a ukázal k nebi. To jediné, co nemohl připustit, byla pravda. Dohodli se s Van Sarawakem, že budou tvrdit, že jsou z jiné planety, protože tento svět si na vesmírné lety ještě pár let počká.
Ap Ceorn promluvil na náčelníka, který kývl a něco odpověděl. Vězni byli odvedeni zpátky do svých cel.

3

„A co teď?“ Van Sawarak se svezl na své lůžko a díval se do země.

„Přizpůsobíme se,“ odpověděl Everard zachmuřeně. „Uděláme cokoli, abychom se dostali ke skútru a utekli. Jak budeme volní, můžeme zjistit, co se dá dělat.“

„Ale co se stalo?“

„Vždyť ti říkám, že nevím! Na první pohled to vypadá, že řeckořímskou civilizaci něco zničilo a vlády se ujali Keltové, ale nemůžu ti říct, co to bylo.“ Everard přecházel po cele. Rodilo se v něm hořké odhodlání.

„Nezapomínej na základní teorii,“ pokračoval. „Události jsou důsledkem celého komplexu jevů. Neexistují žádné jednotlivé příčiny. Proto je tak těžké změnit historii. Kdybych se třeba vrátil do středověku a zastřelil jednoho z Rooseveltových holandských prapradědečků, tak by se koncem devatenáctého století Roosevelt stejně narodil - protože on a jeho geny jsou výsledkem celého světa jeho předků a ta ztráta by se někde vykompenzovala. Ale tu a tam se přece jen objeví nějaké skutečně klíčové místo. V některém bodě, v některém ději se stýká tolik světových linií, že jeho výsledek rozhodujícím způsobem ovlivní celou budoucnost.

A někdo v minulosti kdovíproč nějak změnil právě nějakou takovou událost.“

„Žádné Hesperus City,“ mumlal Van Sarawak. „Žádné sezení u kanálů v modrém soumraku, žádné Afroditiny vinice, žádné - víš, že jsem měl na Venuši sestru?“

„Mlč!“ Everard to skoro zařval. „Já vím. Krucinál. Důležité je, co můžeme udělat.

Koukej,“ pokračoval po chvíli, „Stráž a Danelliané jsou vyhlazení. (Neptej se mě, proč nebyli vyhlazení ‚vždycky'; tohle je poprvé, co jsme se vrátili z minulosti a našli

budoucnost změněnou. Já těm paradoxům proměnného času nerozumím. Prostě se to stalo, to je všechno.) Ale i tak, ty kanceláře a rekreační střediska Stráže, které jsou před zlomovým bodem, by to nemělo zasáhnout. Musí tam být pár stovek agentů, které můžeme svolat.“
„Jestli se k nim dokážeme vrátit.“
„Pak můžeme určit klíčový okamžik a překazit zásah, ke kterému tam došlo. Musíme!“ „Příjemná myšlenka. Ale…“
Venku se ozvaly kroky. V zámku cvakl klíč. Vězni couvli. A pak se Van Sarawak najednou ukláněl, usmíval jako sluníčko a chrlil ze sebe proud galantností. Dokonce i Everard zažíral.
Dívka, která vešla se třemi vojáky v patách, skutečně vyrážela dech. Byla vysoká, měla hřívu červenohnědých vlasů, která jí spadala přes ramena až k štíhlému pasu; oči měla zelené a jasné, její tvář byla dědictvím všech irských krasavic, které kdy žily; dlouhé bílé šaty pohodlně splývaly kolem postavy, která by měla zdobit zdi Tróje. Everard si všiml, že v téhle časové linii se používá kosmetika, ale ona ji pramálo potřebovala. Zlata a jantaru jejích šperků si všímal stejně málo jako zbraní za jejími zády.
Usmála se skoro plaše a řekla: „Rozumíte mi? Mysleli si, že možná umíte řecky.“
Její jazyk byl spíš klasický než moderní. Everard, který měl jednou nějakou práci v časech Alexandra Velikého, ho dokázal sledovat i přes ten přízvuk, když byl hodně pozorný - což ovšem stejně bylo nezbytné.
„Ano, rozumím,“ odpověděl. Slova mu přitom klopýtala jedno o druhé, jak se rychle drala ven.
„Co to blábolíš?“ dožadoval se pozornosti Van Sarawak.
„To je stará řečtina,“ odpověděl Everard.
„Ale do háje,“ ulevil si Venušan nešťastně. Jeho zoufalství jako by pominulo, oči měl vykulené.

Everard představil sebe i svého společníka. Dívka řekla, že se jmenuje Deirdre Mac Mornová. „Ale ne," kvílel Van Sarawak. „To je trochu moc. Mansi, nauč mě řecky. Honem."
„Mlč," okřikl ho Everard. „Tohle je vážná věc."
„No dobře, ale nemůžu se na ní taky trochu podílet?"
Everard ho ignoroval a vybídl dívku, aby se posadila. Sám přisedl na lůžko k ní, zatímco druhý strážce nešťastně postával za nimi. Hlídači drželi své zbraně připravené.
„Je řečtina dosud živý jazyk?" zeptal se Everard.
„Jen v Parthii, a to ještě v hodně zkomolené podobě," řekla Deirdre. „Já jsem mimo jiné klasická filoložka. Saorann ap Ceorn je můj strýc, takže mě požádal, abych zkusila, jestli se s vámi nedomluvím. V Afallonu umí attický jazyk málokdo."
„No," Everard potlačil pitomoučký úsměv, „jsem rozhodně ohromně vděčný vašemu strýci."
Spočinula na něm vážným pohledem. „Odkud jste? A jak je možné, že ze všech známých jazyků mluvíte jen řecky?"
„Mluvím také latinsky."
„Latinsky?" zamyšleně se zamračila. „Aha, to byla římská řeč, ne? Ale obávám se, že tady nenajdete nikoho, kdo o ní něco ví."
„Řečtina bude stačit," odpověděl Everard pevně.
„Ale ještě jste mi neřekl, odkud jste přišli," připomněla mu.
Everard pokrčil rameny. „Nezacházeli s námi zrovna zdvořile," podotkl.
„To mě mrzí." Zdálo se, že to myslí upřímně. „Ale naši lidé se snadno rozčílí. Zvlášť teď, když je mezinárodní situace taková, jaká je. A když jste se tu vy dva z ničeho nic objevili…"
To znělo nepříjemně povědomě. „Jak to myslíte?" ptal se.
„Ale to přece musíte vědět. Huy Braseal a Hindurádž se chystají na válku a my všichni jen čekáme, co se stane… Není to snadné, být slabá země."

„Slabá země? Ale já jsem viděl mapu. Affalon mi připadal dost velký.“
„Vyčerpali jsme se před dvěma sty lety, ve velké válce s Littornem. A teď se státy naší konfederace nejsou schopny dohodnout na společné politice ani v jediné otázce.“ Deirdre se mu podívala přímo do očí. „Ale jak to, že tohle všechno nevíte?“
Everard polkl a řekl: „My jsme z jiného světa.“
„Cože?“
„Ano. Z planety (ne, to znamená ‚poutník')… z nebeského tělesa kroužícího kolem Síria. To je náš název pro jednu hvězdu.“
„Ale - jak to myslíte? Svět doprovázející hvězdu? Já váni nerozumím.“
„Copak to nevíte? Hvězda je slunce jako…“
Deirdre si odsedla a udělal prsty znamení. „Veliký Baale, ochraňuj nás,“ zašeptala. „Buď jste se zbláznil nebo… Hvězdy jsou zavěšené na křišťálové klenbě.“
Proboha, ne!
„A co ty pohybující se hvězdy, které vidíte?“ zeptal se Everard pomalu. „Mars a Venuše a -“
„Ta jména neznám. Jestli myslíte Moloch, Aštoreth a ostatní, tak to jsou samozřejmě světy jako ten náš, doprovázející stejné slunce. Najeden odcházejí duše zemřelých, jeden je domovem čarodějnic, jeden.
Parní auta a navrch ještě tohle. Everard se otřeseně usmál. „Když mi nevěříte, tak co tedy podle vás jsme?“
Deirdre se na něj zadívala velikýma očima. „Myslím, že musíte být čarodějové,“ řekla.
Na to se nedalo nijak odpovědět. Everard položil pár chabých otázek, ale nedozvěděl se o mnoho víc než to, že tohle město se jmenuje Catuvellaunan a je obchodním a výrobním centrem.

Deirdre odhadovala počet jeho obyvatel na dva miliony a celou populaci Afallonu na padesát milionů, ale nevěděla to jistě. Sčítání lidu tu nevedli.
Osud Strážců byl stejně nejistý. Jejich skútr a jiné věci zabavila armáda, ale nikdo si s nimi netroufl nic dělat, a o tom, jak naložit s jejich majiteli, se vedly prudké spory. Everard měl dojem, že celá vláda včetně velení ozbrojených sil je spíš chaotickou arénou osobních sporů. Afallon sám byl jen velmi volná konfederace vytvořená z bývalých národů - brittyských kolonií a Indiánů, kteří přijali evropskou kulturu - žárlivě si střežících svá práva. Staré mayské impérium, zničené ve válce s Texasem (Tehannachem) a anektované, dosud nezapomnělo na časy své slávy a na všechna Shromáždění zástupců vysílalo velmi hlučné delegace.
Mayové chtěli uzavřít spojenectví s Huy Braseal, možná z přátelství k tamním Indiánům. Státy Západního pobřeží, které se bály Hindurádže, pochlebovaly jihoasijskému impériu. Středozápad byl (samozřejmě) izolacionistický; východní státy byly silně nejednotné, ale všeobecně měly sklon řídit se příkladem Brittys.
Když se ještě dozvěděl, že tu existuje otroctví, i když ne rasově podmíněné, Everarda na okamžik napadla divoká myšlenka, jestli ti časoví záškodníci náhodou nebyli nějací zhrzení Jižané. Dost! On i Van měli už námětů k přemýšlení až nad hlavu. „Jsme ze Síria," prohlásil vznešeně. „Vaše představy o hvězdách jsou chybné. Přišli jsme jako mírumilovní výzkumníci, a když s námi budete špatně zacházet, naši krajané nás přijdou pomstít."
Deirdre vypadala tak nešťastně, že měl okamžitě výčitky svědomí. „Ušetří při tom děti?" ptala se zoufale. „Děti s tím nemají nic společného." Everard si dokázal představit, jaké

obrazy se jí asi honí hlavou: malí plačící zajatci odvádění na trhy pro otroky ve světě čarodějnic.
„Vůbec nemusejí nastat žádné potíže, když nás propustíte a vrátíte nám náš majetek," řekl.
„Promluvím se svým strýčkem," slíbila, „ale dokonce i kdybych ho přesvědčila, je to jen obyčejný člen Rady. Všichni jsou úplně šílení při pomyšlení, co by dokázaly vaše zbraně, kdybychom je měli."
Vstala. Everard jí stiskl obě ruce - ležely v jeho dlaních teple a měkce - a smutně se na ni usmál. „Hlavu vzhůru, holka," řekl anglicky. Otřásla se, vyprostila ruce a znova udělala znamení proti zlým silám.
„No tak," dorážel na něj Van Sarawak, jen co byli sami, „co jsi zjistil?" Když mu to Everard vypověděl, podrbal se na bradě a zamumlal: „To tedy byla nádherná sbírka křivek. Umím si představit i horší světy."
„Nebo lepší," zarazil ho Everard hrubě. „Nemají atomovou bombu, ale taky nemají penicilin, to bych se vsadil. My tu nejsme od toho, abychom si hráli na Boha."
„Ne. Ne, asi ne," povzdechl Venušan.

4

Strávili neklidný den. Když v chodbě slabě blikly lucerny a vojenská stráž odemkla celu, už se setmělo. Oba vězně odvedli mlčky k zadnímu východu, kde čekaly dva automobily; do jednoho z nich je posadili a celá skupina odjela.

Catuvellaunan neměl pouliční osvětlení a také tu v noci nebyl velký provoz. Snad proto se rozlehlé město zdálo ve tmě neskutečné. Everard pozorně sledoval mechaniku svého auta. Bylo opravdu na páru, jak uhodl, spalovalo drcené uhlí; kola s gumovými pneumatikami; štíhlá karoserie s ostrým nosem a hadí hlavou na „přídi“; všeobecně se o něm dalo říct, že je jednoduše ovladatelné a poctivě udělané, ale nepříliš dobře navržené. Zřejmě si tenhle svět postupem času vyvinul nějakou tu techniku založenou víceméně na zkušenostech, ale žádnou vědu, která by stála za řeč.

Přejeli přes primitivní železný most na Long Island, což i tady byla rezidenční čtvrť pro bohaté. I když přední olejové lampy osvětlovaly cestu jen spoře, auto jelo rychle. Dvakrát jen o vlas unikli nehodě: nebyly tu žádné dopravní značky a zjevně také žádní řidiči, kteří by pro opatrnost neměli jen opovržení.

Vláda a doprava… hm. To všechno silně připomínalo Francii, tedy kromě těch krátkých období, kdy tam vládl Jindřich Navarrský nebo Charles de Gaulle. A dokonce i v Everardově vlastním dvacátém století byla Francie do značné míry keltská. Nebyl příznivcem těch vágních teorií o vrozených povahových rysech jednotlivých národů, ale přece jen něco vypovídalo o tradicích tak starých, že se už staly podvědomými a nevymazatelný-mi. Západní svět, ve kterém převládli Keltové, germánské národy byly omezeny na několik malých výsep… Ano, podívej se na to, jak to vypadá doma v Irsku; nebo si vzpomeň, jak kmenová politika podkopala Vercingetorigovu vzpouru… Ale co ten Littorn? Moment! V jeho raném

středověku byla Litva mocným státem; dlouho se bránila Němcům, Polákům i Rusům a dokonce až do patnáctého století nepřijala křesťanství. Bez německého soupeře se mohla Litva docela dobře rozšiřovat k východu…
I přes keltskou politickou nestabilitu byl tohle svět velkých států a menšího počtu různých národů než ten Everardův. To naznačovalo starší společnost. Jestliže se jeho vlastní západní civilizace vyvinula z rozpadajícího se římského impéria řekněme kolem roku 600 po Kr., Keltové v tomhle světě museli získat rozhodující postavení dříve.
Everard si začínal uvědomovat, co se nejspíš muselo stát Římu, ale zatím se zdržel ukvapených závěrů.
Auta zastavila před ozdobnou branou v dlouhé kamenné zdi. Řidiči hovořili se dvěma ozbrojenými strážným.!, kteří měli na sobě livrej soukromého sídla a tenké kovové obojky otroků. Brána se otevřela a auta vjela na štěrkovou cestu mezi trávníky a stromy. Na druhém konci zahrady, skoro až na pláži, stál dům. Everardovi a Van Sarawakovi jejich hlídači gestem naznačili, že mají vystoupit, a vedli je k němu.
Byla to nevzhledná dřevěná budova. Ve světle plynových lamp u dveří bylo vidět, že je pomalovaný pestrými pruhy; vikýře a konce trámů měly tvar dračí hlavy. Někde nablízku šplouchalo moře a zapadající srpek měsíce poskytoval dost světla, aby Everard rozeznal nedalekou loď: zřejmě nákladní loď s vysokým komínem a vyřezávanou figurou na přídi.
Okna žlutě svítila. Objevil se otrok - sluha a pozval je dál. Dům byl uvnitř obložen tmavým dřevem, rovněž vyřezávaným, a podlahy pokrývaly tlusté koberce. Na konci haly byl obývací pokoj s bohatě čalouněným nábytkem, několika obrazy ve strnulém konvenčním stylu a vesele plápolajícím ohněm v obrovském kamenném krbu.

Saorann ap Ceorn seděl na jedné židli, Deirdre na druhé. Když vešli, odložila knihu a s úsměvem vstala. Důstojník zabafal z doutníku a zamračil se. Vyštěkl několik slov a strážní zmizeli. Komorník přinesl na tácu víno a Deirdre vyzvala Strážce, aby se posadili.
Everard usrkl ze své skleničky - víno bylo vynikající burgundské - a bez okolků se zeptal: „Proč jsme tady?“
Deirdre ho obdařila oslňujícím úsměvem. „Jistě to je příjemnější než vězení.“
„Samozřejmě. A také hezčí. Ale stejně chci vědět: jsme propuštěni?“
„Jste…“ Pátrala po nějaké diplomatické odpovědi, ale zdálo se, že je na to příliš upřímná. „Jste tu vítáni, ale nesmíte opustit toto sídlo. Doufáme, že vás dokážeme přesvědčit, abyste nám pomohli. Bohatě se vám odměníme.“

„Pomohli? Jak?“
„Tak, že ukážete našim řemeslníkům a druidům, jak vyrobit víc takových zbraní a kouzelných vozů, jako máte vy.“
Everard povzdechl. Nemělo cenu pokoušet se něco vysvětlovat. Neměli ani nástroje, kterými by vyrobili nástroje nutné pro vytvoření potřebných věcí, ale jak může něco takového vysvětlit národu, který věří v čarodějnictví?
„Tohle je dům vašeho strýčka?“ zeptal se.
„Ne, můj,“ řekla Deirdre. „Jsem jediné dítě svých rodičů, kteří byli bohatí šlechtici. Loni zemřeli.“
Ap Ceorn ucedil několik slov. Deirdre se znepokojenou grimasou překládala: „Zprávy o vašem příchodu zná teď už celý Catuvellaunan; to znamená, že je znají i cizí špehové. Doufáme, že tady před nimi zůstanete skryti.“
Everard si vzpomněl, jaké žertíky podnikala Osa a Spojenci v malých neutrálních zemích, jako bylo Portugalsko, a zachvěl

se. Lidé zoufalí z nadcházející války nebudou tak galantní jako Afallonci.
„Proč vznikl ten konflikt?“ vyzvídal.
„Samozřejmě kvůli kontrole nad Icénským oceánem. Především o jisté bohaté ostrovy, kterým říkáme Ynys yr Lyonnach.“ Deirdre vláčně a pružně vstala a ukázala na globusu Havaj. „Vidíte,“ pokračovala vážně, „jak jsem vám říkala, Littorn a západní aliance - do které jsme patřili - se navzájem vyčerpaly bojem. Dnešní velmoci, které expandují a jsou věčně v konfliktu, jsou Huy Braseal a Hindurádž. Jejich spor do sebe vtahuje i menší národy, protože se v něm nesrážejí jen mocenské ambice, ale celé systémy: monarchie v Hindurádži a teokracie uctívačů Slunce v Huy Braseal.“
„A jaké náboženství máte vy, jestli se můžu zeptat?“
Deirdre zamrkala. Ta otázka jí připadala skoro beze smyslu. „Vzdělanější lidé si myslí, že existuje Veliký Baal, který stvořil všechny menší bohy,“ odpověděla konečně pomalu. „Ale přirozeně zachováváme i staré kulty a vzdáváme úctu také mocnějším cizím bohům, jako je littornský Perkunas a Cernobog, Wotan Ammon z Kimberlandu, Bráhma, Slunce… Je lepší nepřivolávat jejich hněv.“
„Aha.“
Ap Ceorn jim nabídl doutníky a zápalky. Van Sarawak nasál kouř a podrážděně řekl: „Sakra, zrovna to musí být časová linie, kde nemluví žádným jazykem, co znám.“ Pak se mu tvář rozjasnila. „Ale já mám na jazyky talent, dokonce i bez hypna. Požádám Deirdre, aby mě učila.“
„Aby učila oba, tebe i mě,“ opravil ho rychle Everard. „Ale poslouchej, Vane.“ Přetlumočil mu, co se dozvěděl.
„Hm.“ Mladý muž si mnul bradu. „Žádná sláva, co? Samozřejmě kdyby nás pustili k našemu skútru, dostali

bychom se odtud snadno. Nejlepší asi bude tvářit se, že se vším souhlasíme, ne?“
„Takoví blázni nejsou,“ odpověděl Everard. „Sice věří v kouzla, ale ne v čirý altruismus.“
„Je to zvláštní, že jsou intelektuálně tak zaostalí a přitom mají spalovací motory.“
„Ale ne. To je docela pochopitelné. Proto jsem se ptal na jejich náboženství. Odjakživa je čistě pohanské; dokonce i judaismus patrně vymizel a ani buddhismus nebyl příliš vlivný. Jak správně ukázal Whitehead, středověká představa jediného všemocného Boha byla důležitá pro rozvoj vědy, protože s sebou přinesla pojetí přírody jako zákonitého systému. A Lewis Mumford k tomu dodal, že dávné klášter)' sestavily mechanické hodiny - což je jeden z nejzákladnějších vynálezů - protože potřebovaly znát čas pravidelných modliteb. Do tohohle světa patrně přišly hodiny pozdě.“ Everard se ironicky usmál, aby na sobě nedal znát vnitřní smutek. „Je zvláštní říkat něco takového. Whitehead a Mumford nikdy nežili.“
„Ale stejně -“
„Momentík.“ Everard se obrátil k Deirdre. „Kdy byl objeven Afallon?“
„Bělochy? V roce 4827.“
„Hm… a odkdy počítáte letopočty?“
Zdálo se, že Deirdre už nemůže nic překvapit. „Od stvoření světa. Nebo aspoň od toho data, které určili někteří filosofové. To je před 5964 lety.“
To souhlasilo se slavným datem biskupa Usshera - rokem 4004 př. Kr. Snad to byla čirá náhoda - ale v téhle kultuře byly přece zjevné semitské prvky. Příběh o stvoření světa v Genesis byl také babylonského původu.
„A kdy se začala používat pára (pneuma) k pohonu motorů?“ zeptal se.

„Asi před tisícem let. Velký druid Boroihme O'Fiona -“
„To mi stačí, díky.“ Everard kouřil svůj doutník a chvíli si srovnával myšlenky, než se znova obrátil k Van Sarawakovi.
„Začínám si o tom dělat určitý obrázek,“ řekl. „Galové vůbec nebyli takoví barbaři, za jaké je většina lidí má. Hodně se naučili od fénických obchodníků a řeckých kolonistů a v předalpské Galii také od Etrusků. Byla to velice energická a podnikavá rasa. Naopak Římané, to byla dost tupá společnost s minimem intelektuálních zájmů. V našem světě se technika do začátku středověku, kdy bylo římské impérium smeteno z cesty, pohnula moc málo.
V téhle historii Římané zmizeli brzo. A jsem si skoro jistý, že stejně brzo zmizeli i Židé. Já bych řekl, že bez protiváhy Říma potlačili Syřané Makabejce; i v naší historii to bylo o vlas. Judaismus vymizel a křesťanství tudíž nikdy ani nevzniklo. Ale v každém případě se vládnoucí silou stali Galové, když byli Římané z cesty. Začali podnikat výzkumné výpravy, stavět lepší lodi a objevili Ameriku v devátém století. Ale nebyli tak pokročilí, aby s nimi Indiáni nedokázali udržet krok… a možná je to dokonce povzbudilo k tomu, aby si vytvářeli vlastní říše, jako je třeba dnes Huy Braseal. V jedenáctém století si Keltové začali hrát s parními motory. A zřejmě získali i střelný prach, možná od Číňanů, a přišli i s několika dalšími vynálezy. Ale to bylo všechno metodou pokusu a omylu, bez vědeckého podkladu.“
Van Sarawak kývl. „Asi máš pravdu. Ale co se stalo s Římem?“ „Já nevím. Zatím. Ale klíčový bod bude někde v té době.“
Everard se znovu obrátil k Deirdre. „Možná vás to překvapí,“ řekl zdvořile. „Naši lidé navštívili tento svět asi před pětadvaceti staletími. Proto mluvím řecky, ale nevím, co se

stalo od té doby. Rád bych se to dozvěděl od vás; jak jsem pochopil, jste vynikající vědec.“
Začervenala se a sklopila dlouhé tmavé řasy, jaké má jen málokterá zrzka. „Ráda vám pomohu, jak jen budu moci.“ A pak se naléhavě zeptala: „Ale pomůžete na oplátku vy nám?“
„Nevím,“ odpověděl Everard těžce. „Rád bych. Ale nevím, jestli budeme moci.“
Protože koneckonců mým úkolem je odsoudit tebe a celý tvůj svět k zániku.

5

Když Everardovi ukázali jeho pokoj, zjistil, že hostitelé tu byli více než velkorysí. Byl příliš unavený a sklíčený, než aby jí využil… ale přinejmenším, pomyslel si už v polospánku, Vanová otrokyně nebude zklamaná.

Vstávalo se tu brzo. Ze svého okna v patře viděl Everard stráže, jak přecházejí po pláži, ale ty nic neubraly na svěžesti rána. Sešel s Van Sarawakem dolů na snídani a slanina s vejci, topinka a káva jen znásobily pocit, že se mu to všechno jen zdá. Ap Ceorn se vrátil do města na nějakou poradu, říkala Deirdre; ona sama odložila vážnost a vesele klábosila o nedůležitých věcech. Everard se dozvěděl, že je členkou amatérské divadelní skupiny, která občas uvádí klasické řecké hry v originále - odtud její plynná mluva. Ráda jezdila na koni, lovila, plachtila, plavala. „A to bychom mohli, ne?“ zeptala se.

„Co?“

„No plavat přece.“ Deirdre vyskočila ze židle na trávníku, kde seděli pod červeným a žlutým listím, a nevinně ze sebe shodila šaty. Everard měl pocit, že uslyšel tupou ránu, jak Van Sarawakovi spadla čelist až na zem.

„Pojďte!“ zasmála se. „Kdo tam bude poslední je lenochod!“

Už se nořila do šedého příboje, když se Everard a Van Sarawak ještě klepali zimou cestou k pláži. Venušan zasténal: „Já pocházím z horké planety. Moji předkové byli Indonésané. Tropičtí ptáci.“

„Taky mezi nimi bylo pár Holanďanů, ne?“ smál se Everard.

„Měli dost rozumu a přestěhovali se do Indonésie.“

„No tak si zůstaň na břehu.“

„Kraci! Když to dokáže ona, dokážu to já taky!“ Van Sarawak namočil špičku nohy do vody a znova zasténal.

Everard sebral všechno sebeovládání, kterému se kdy naučil, a vběhl do vody. Deirdre ho postříkala. Ponořil se, chytil štíhlou

nohu a stáhl ji pod hladinu. Chvíli tak spolu laškovali a pak vyběhli zpátky k domu pod horkou sprchu. Van Sarawak je zasmušile následoval.
„Kam se hrabe Tantalos," mumlal si. „Ta nejkrásnější holka v celém kontinuu, a já s ní nemůžu mluvit a navíc je to napůl lední medvěd."
Když Everarda otroci vydrhli ručníky do sucha a oblékli do místních šatů, vrátil se do obývacího pokoje a postavil se před krb. „Čí je tohle vzor?" zeptal se a ukázal na tartan svého kiltu.
Deirdre pozvedla červenavou hlavu. „Mého vlastního klanu," odpověděla. „Se ctěným hostem vždycky po dobu jeho pobytu jednáme jako s členem klanu, dokonce i když probíhá krevní msta." Plaše se usmála. „A mezi námi žádná není, Manslachu."
Okamžitě ho přešla dobrá nálada. Uvědomil si, co má v úmyslu udělat.
„Rád bych se vás vyptal na historii," řekl. „Ta mě zajímá především."
Kývla, upravila si zlatou obroučku ve vlasech a z nacpané poličky vytáhla knihu. „Tohle je myslím nejlepší kniha o historii. Můžu v ní vyhledat všechny detaily, které budete chtít vědět."
A říct mi, co musím udělat, abych tě zničil.
Everard si sedl vedle ní na pohovku. Sluha přivezl na vozíčku oběd. Everard jedl mrzutě a bez chuti.
Aby si potvrdil své podezření, zeptal se: „Vedly spolu Řím a Kartágo někdy válku?"
„Ano. Vlastně dvě. Nejdřív byli spojenci proti Épeiru, ale rozešli se. Řím vyhrál první válku a snažil se omezit kartaginské podnikání." Sklonila čistý profil nad stranami jako pilné dítě. „Druhá válka vypukla o třiadvacet let později a trvala… hmm… celkem jedenáct let, i když ty tři poslední byly vlastně už jen úklid poté, co Hannibal dobyl a vypálil Řím."

A vida! Ale Everard ze svého úspěchu neměl nijak zvláštní radost.
Druhá punská válka (tady jí říkali římská válka) - nebo spíš nějaká klíčová událost v jejím průběhu - byla tím zlomovým bodem. Ale částečně ze zvědavosti a částečně proto, že se bál, aby se neprozradil, se Everard nepokusil tu odchylku určit okamžitě. Nejdřív si stejně bude muset srovnat v hlavě, co se vůbec stalo. (Ne… co se nestalo. Realita byla tady vedle něj, vřelá a dýchající; to on byl duch.) „A co bylo dál?“ zeptal se bezvýrazně.
„Kartaginská říše postupně obsáhla Hispánii, jižní Galii a špičku Itálie,“ řekla. „Zbytek Itálie byl po rozbití římské konfederace bezmocný a zmatený. Ale kartaginská vláda byla příliš prodejná, než aby zůstala silná. Samotného Hannibala zavraždili lidé, kterým jeho poctivost stála v cestě. Mezitím Sýrie a Parthie bojovaly o východní Středomoří, Parthie vyhrála, a tudíž se dostala pod ještě silnější helénský vliv než předtím.
Asi sto let po římských válkách několik germánských kmenů ovládlo Itálii.“ (To budou Kimbrové se svými spojenci Teutony a Ambrony, které v Everardově světě zastavil Marius.) „Jejich ničivý postup Galií uvedl do pohybu i Kelty, kteří časem postoupili až do Hispánie a Severní Afriky, když Kartágo upadalo. A od Kartaginců se hodně naučili Galové.
Pak následovalo dlouhé období válek, během kterých Parthie slábla a keltské státy sílily. Hunové zlomili ve střední Evropě Germány, ale je zase porazila Parthie; takže nastoupili Galové a jediné germánské kmeny zbyly v Itálii a Hyperboreji.“ (To musí být Skandinávie.) „Jak se zlepšovaly lodě, vzrůstal obchod s Dálným východem, ať už z Arábie nebo přímo kolem Afriky.“ (V Everardově historii byl Iulius Caesar ohromen, když zjistil, že Venetové stavějí lepší lodi než kdokoli v celém

Středomoří.) „Keltové objevili jižní Afallon, o kterém si mysleli, zeje to ostrov - proto mu začali říkat ‚Ynys' - ale Mayové je vyhnali. Brittyské kolonie dále na severu ale přežily a nakonec získaly nezávislost.
Mezitím silně vzrůstala moc Littornu. Na čas dokonce pohltil většinu Evropy. Západní část kontinentu znovu získala svobodu jako součást mírového urovnání po té Stoleté válce, o které jsem vám říkala. Asijské státy setřásly své vyčerpané evropské pány a modernizovaly se, zatímco západní národy upadaly.“ Deirdre vzhlédla od knihy, kterou při řeči listovala. „Ale to je jen hrubý výčet, Manslachu. Mám pokračovat?“
Everard zavrtěl hlavou. „Ne, díky.“ A po chvilce: „O situaci ve své vlastní zemi mluvíte velmi upřímně.“
Deirdre drsně odpověděla: „Většina zdejších lidí by to nepřipustila, ale já pokládám za nejlepší podívat se pravdě přímo do očí.“
A pak už dychtivě vyzvala Everarda: „Ale teď mi povídejte něco o svém vlastním světě. To je takový div, že se tomu nechce věřit.“
Everard si povzdechl, zaplašil svědomí a začal lhát.
K přepadu došlo téhož dne odpoledne.
Van Sarawak znovu nabyl rovnováhy a pilně se od Deirdre učil afallonštinu. Procházeli se ruku v ruce zahradou, každou chvíli se zastavovali a pojmenovávali věci nebo si přehrávali slovesa. Everard šel za nimi a občas uvažoval, jestli jim dělá třetího nebo ne; většina jeho myšlenek se však točila kolem problému, jak se dostat ke skútru.
Z bledého nebe bez mraků zářilo jasné slunce. Javor byl jako šarlatový výkřik, po trávníku se honilo žluté listí. Starší otrok zvolna hrabal dvůr, mladičký strážce indiánské rasy postával s puškou pověšenou přes rameno, pár vlčáků pospával pod

keřem. Byla to idylka; bylo těžko věřit, že za těmi zdmi lidé chystají vraždu.
Ale člověk je člověk v každé histori. Tato kultura snad neměla bezohlednou vůli a rafinovanou krutost západní civilizace; v jistém smyslu se dokonce zdála být podivně nevinná. Ale to nebylo proto, že by se nesnažila. A v tomhle světě se pravá věda možná nikdy nezrodí a lidé možná budou donekonečna opakovat cyklus války, říše, zhroucení a války. V Everardově budoucnosti ho lidská rasa konečně prolomila.
A proč? Nedokázal by upřímně říci, zda je toto kontinuum lepší nebo horší než jeho vlastní. Bylo jiné, to bylo všechno. A nemají tihle lidé stejné právo na existenci jako - jako jeho vlastní, kteří jsou odsouzeni k nebytí, pokud on neuspěje?
Zaťal pěsti. Všechno to bylo příliš obrovské. Žádný člověk by neměl být nucen k takovému rozhodnutí.
A věděl, že až dojde na lámání chleba, nebude ho pohánět žádný abstraktní smysl pro povinnost, ale ty drobné věci a drobní lidé, které si pamatoval.
Obešli dům a Deirdre ukázala na moře. „Awarkinn," řekla. Rozpuštěné vlasy jí vlály ve větru.
„No jo, ale má to znamenat ‚oceán', ‚Atlantik' nebo ‚voda'?" smál se Van Sarawak. „Tak se na to podíváme." Vedl ji k pláži.
Everard je následoval. Nějaká dlouhá a rychlá parní loď klouzala po vlnách dva nebo tři kilometry od břehu. Za ní letěli rackové jako sněhová bouře. Pomyslel si, že kdyby tomu tady velel on, hlídkovala by na moři loď válečného námořnictva.
A musí on vůbec něco rozhodovat? V předřímské minulosti jsou i jiní Strážci. Vrátí se do svých vlastních období a…
Everard ztuhl. Po zádech mu přeběhl mráz a ledová ruka mu sevřela žaludek.

Vrátí se, uvidí, co se stalo, a pokusí se tu potíž napravit. Jestli některý z nich uspěje, tenhle svět zmizí z časoprostoru a on zmizí s ním.
Deirdre se zastavila. Everard, který tu stál celý zpocený, si sotva všiml, nač se to dívá, dokud nevykřikla a neukázala rukou. Pak k ní došel a zamžoural na moře.
Člun stál kousek od břehu, vysoký komín chrlil kouř a jiskry, hadí figura na přídi se leskla zlatem. Viděl na jeho palubě muže a něco bílého s křídly… Zvedlo se to ze zadní paluby a stoupalo to na konci lana. Kluzák! Keltské vzduchoplavectví se tedy dostalo aspoň takhle daleko.
„Hezké," řekl Van Sarawak. „Nejspíš mají taky balony." Kluzák odhodil vlečné lano a prudce se rozlétl dolů a vpřed. Jeden ze strážných na pláži vykřikl. Zbytek se sem hnal od domu. Slunce se jim blýskalo na zbraních. Člun směřoval přímo k břehu. Kluzák přistál a vyryl přitom v pláži brázdu.
Důstojník řval a mával na oba Strážce, aby se rychle vrátili. Everard zahlédl bledou a nechápavou tvář Deirdre. Pak se otočila věžička na kluzáku - nějaká odtažitá část jeho mysli usoudila, že je obsluhována manuálně - a ozvalo se lehké dělo.
Everard se vrhl k zemi. Van Sarawak ho následoval a strhl dívku s sebou. Kartáčová střela způsobila mezi afallonskými vojáky strašlivou spoušť.
Následovalo suché praskání pušek. Z letadla vyskákali muži, muži tmavých tváří v turbanech a saronzích. Hindurádž! pomyslel si Everard. Zbylí afallonští strážci se seskupili kolem svého kapitána a navzájem se s útočníky častovali střelami.
Důstojník zařval a vyrazil do útoku. Everard vzhlédl z písku a uviděl, že už je skoro u posádky kluzáku. Van Sarawak vyskočil na nohy. Everard se překulil, popadl ho za kotník a strhl ho zpátky, než se mohl vrhnout do boje.

„Pusťme!“ vzlykal Venušan a snažil se vytrhnout. Mrtví a zranění, které za sebou nechala dělová rána, leželi v krvi jako rudá noční můra. Hluk bitvy jako by sahal až do nebe.
„Ne, ty pitomče jeden bláznivá! Oni přece jdou po nás, a ten divoký Irčan udělal to nejhorší, co mohl -“ Nová rána odvedla Everardovu pozornost jinam.
Člun, který měl nízký ponor a pohon na šroub, vjel až na mělčinu a chrlil ze sebe ozbrojené muže. Afalloňané si příliš pozdě uvědomili, že vypálili všechny kulky a teď jsou napadeni zezadu.
„Pryč!“ Everard prudce zvedl Deirdre a Van Sarawaka na nohy. „Musíme odtud zmizet - dostat se k sousedům…“
Oddíl z lodi ho uviděl a hnal se k němu. Spíš cítil než slyšel tupé plesknutí kulky do země ve chvíli, kdy doběhl na trávník. V domě hystericky ječeli otroci. Dva vlčáci napadli útočníky a byli zastřeleni.
Přikrčit se a kličkovat, to byla jediná možnost: přes zeď a ven na silnici. Everard by to byl stihl, ale Deirdre zakopla a upadla. Van Sarwak se zastavil, aby ji bránil. Everard se zastavil také, a pak už bylo pozdě. Dostali je.
Vůdce těch tmavých mužů vyštěkl něco na dívku. Sedla si a vzdorně mu odpověděla. Krátce se zasmál a ukázal palcem na člun.
„Co chtějí?“ zeptal se Everard řecky.
„Vás.“ Dívala se na něj s hrůzou. „Vás dva -“ Důstojník znova něco řekl. „A mě, abych tlumočila… Ne!“
Kroutila se v rukou, které jí sevřely paže, částečně se vyprostila a vjela svému věznitel nehty do obličeje. Everardova pěst opsala krátký oblouk, který skončil rozdrceným nosem. Ale dlouho to netrvalo. Na jeho hlavu dopadla pažba pušky a on si jen matně uvědomoval, že ho spíš vlečou než vedou ke člunu. e Posádka nechala kluzák na pláži,

postrčila člun do hlubší vody a nahodila motor. Všechny stráže byly mrtvé nebo vyřazené z boje, ale vlastní zraněné i padlé odvezli útočníci s sebou.
Everard seděl na lavici na palubě a mrákotně se díval, jak se pobřeží ztrácí. Deirdre plakala na Van Sarawakově rameni a Venušan se ji snažil utěšit. Mrazivý hlučný vítr jim vrhal do tváří vodní tříšť.
Když se z palubní kajuty vynořili dva bílí muži, povzbudilo to Everardovu mysl znovu k činnosti. Přece jen to nejsou Asiaté. Evropané! A když se teď pořádně podíval, viděl, že i zbytek posádky má kavkazské rysy. Tmavá pleť byla pouhá barva.
Vstal a ostražitě si prohlížel své nové vlastníky. Jeden byl statný, průměrně vysoký muž ve středním věku v červené hedvábné haleně, pytlovitých bílých kalhotách a nějaké snad astra-chánové čepici; byl hladce oholen a tmavé vlasy měl spletené do copánku. Ten druhý byl o něco mladší, takový zarostlý světlovlasý obr v haleně spojené kovovými přezkami, jezdeckých kalhotách, koženém plášti a čistě ozdobné přilbě s rohy. Oba měli za opaskem revolver a námořníci se k nim chovali uctivě.
„Co to má sakra…“ Everard se ještě jednou rozhlédl. Země už byla z dohledu a oni směřovali k severu. Loď se chvěla tahem motoru a od přídě odletovaly závoje vodní tříště, kdykoli narazila na vlnu.
Starší z obou mužů nejdřív promluvil afallonsky. Everard pokrčil rameny. Pak to zkusil ten vousatý nordický typ, nejdřív úplně nerozpoznatelným dialektem, ale pak řekl: „Taelan iliu Kimbric?“
Everard, který znal několik germánských jazyků, to zkusil, zatímco Van Sarawak natahoval své holandské uši. Deirdre měla oči rozšířené hrůzou, choulila se v koutě a byla příliš zmatená, než aby se dokázala pohnout.

„Ja,“ řekl Everard, „ein wenig.“ Když Zlatovlas vypadal nejistě, dodal pro jistotu anglicky: „A little.“
„Ah, aen lití. Gode!“ Mohutný muž si zamnul nace. „Ik hait Boierik Wulfilasson ok mam gefreond heer erran Boleslav Arkonsky.“
To nebyl žádný z jazyků, o kterých kdy Everard slyšel - dokonce to po všech těch staletích ani nemohla být původní kimberština - ale Strážce ji dokázal poměrně dobře sledovat. Potíž byla s mluvením; nedokázal odhadnout, jak se mohla vyvinout.
„What the hell erran thu maching, anyway?“ vybafl směsicí nejrůznějších germánských dialektů včetně angličtiny. „Ik bin aen man auf Sirius - the stern Sirius, mit planeten ok all. Set uns gebach or willen be der Teufel to pay!“
Boierik Wulfilasson se zatvářil ublíženě. Navrhl, aby v rozhovoru pokračovali vevnitř a aby jim ta mladá dáma tlumočila. Šel první zpátky do kabiny, která se ukázala být malým, ale pohodlně zařízeným salonem. Do otevřených dveří se postavil jeden ozbrojený strážce, zatímco ostatní zůstali na doslech.
Boleslav Arkonsky řekl Deirdre něco afallonsky. Kývla a on jí podal sklenici vína. Zdálo se, že ji trochu uklidnila, ale když promluvila na Everarda, třásl sejí hlas.
„Byli jsme zajati, Manslachu. Jejich špioni zjistili, kde vás držíme. Jiná skupina má ukrást váš cestovní stroj. I o něm vědí.“
„To jsem si myslel,“ odpověděl Everard. „Ale kdo to u Baalaje?“
Boierik se nad tou otázkou srdečně rozesmál a zdlouhavě se rozpovídal o vlastní chytrosti. Chtěli přesvědčit afallonské Shromáždění zástupců, že za únos je zodpovědný Hindurádž. Ve skutečnosti tajná aliance Littornu a Kimberlandu vytvořila

docela účinnou špionážní službu. Teď směřují k letní rezidenci littornského velvyslanectví na Ynys Llangollen (Nantucketu), kde čaroděje přimějí, aby vysvětlili svá kouzla, a připraví tak velkým mocnostem pěkné překvapení.
„A když to neuděláme?“
Deirdre přeložila Arkonského odpověď slovo od slova: „Lituji následků, které vám to přinese. Jsme civilizovaní lidé a dobře zaplatíme zlatem i poctami za vaši dobrovolnou spolupráci. Pokud ji odepřete, vynutíme ji násilím. V sázce je existence našich zemí.“
Everard se na ně pozorně podíval. Boierik se zdál být nešťastný a v rozpacích, chvástavá radost z něj vyprchala. Boleslav Arkonsky si poklepával prsty na stůl, rty měl stisknuté, ale z očí mu bylo možno vyčíst prosbu. Nenuťte nás to udělat. My máme taky svědomí a musíme s ním žít.
Nejspíš to byli manželé a otcové, určitě si rádi dají sklenici piva a přátelskou partičku kostek jako každý jiný, Boierik možná v Itálii chová koně a Arkonsky na baltském pobřeží pěstuje růže. Ale nic z toho jejich zajatcům nepomůže, když se všemocný Národ dostane do křížku se svým občanem.
Everard si dopřál chvilku obdivu nad doslova uměleckým provedením celé akce a pak začal přemýšlet, co dělat. Člun byl rychlý, ale bude potřebovat aspoň dvacet hodin, aby se dostal k Nantucketu, pokud si na tu cestu dobře vzpomínal. Aspoň tolik času tedy mají.
„Jsme unavení,“ řekl anglicky. „Můžeme si chvíli odpočinout?“
„Já deedly,“ odpověděl Boierik s neohrabanou zdvořilostí. „Ok wir skallen gode gefreonds bin, m?“
- Na západě hořely červánky. Deirdre a Van Sarawak stáli u zábradlí a dívali se na šedou vodní pláň. Tři členové posádky, už bez líčidel a kostýmů, stáli pozorně, se zbraněmi v rukou na

zádi; jiný kormidloval podle kompasu; Boierik a Everard přecházeli po ubytovací palubě. Všichni na sobě měli těžké oblečení proti větru.
Everard získával jistou zběhlost v kimberském jazyce; jeho řeč pořád ještě pokulhávala, ale aspoň už se dokázal vyjádřit tak, že mu rozuměli. Většinou ale nechal mluvit Boierika.
„Tak vy jste z hvězd? Těm věcem já nerozumím. Já jsem prostý člověk. Kdyby bylo po mém, hospodařil bych si v míru na svém statku v Tuskánu a nechal bych svět šílet, jak by se mu zachtělo. Ale my, příslušníci Národa, máme své povinnosti.“ Teutonština zřejmě v Itálii úplně nahradila latinu, jako to v Everardově světě udělala angličtina Britům.
„Vím, jak ti je,“ řekl Strážce. „Je to zvláštní, že tolik lidí musí bojovat, když si jich to tak málo přeje.“
„Ale to je nutné.“ Skoro kňučel. „Karthagalann ukradl Egypt, naše právoplatné vlastnictví.“
„Italia irredenta,“ zamumlal Everard.
„Cože?“
„To nic. Takže vy Kimbrové jste spojenci Littornu a doufáte, že shrábnete Evropu a Afriku, zatímco velké mocnosti budou bojovat na východě.“
„To vůbec ne!“ odpověděl znechuceně Boierik. „Jen prosazujeme své právoplatné a historické územní nároky. Dokonce král osobně řekl…“ A tak dále a tak dále.
Evarard se zachytil, protože loď se prudce zhoupla. „Tak mi připadá, že s námi čaroději zacházíte dost tvrdě,“ poznamenal. „Dejte si pozor, nebo se na vás opravdu rozzlobíme.“
„My jsme všichni chráněni proti kletbám i proměnám.“
„No -“
„Přál bych si, abyste nám sami dobrovolně pomohli. Rád ti dokážu, že naše věc je spravedlivá, až budeš mít pár hodin času.“

Everard zavrtěl hlavou, odešel od něj a zastavil se vedle Deirdre. Její tvář byla v houstnoucím šeru spíš jen bílá skvrna, ale v jejím hlase zaslechl smutek i hněv: „Doufám, že jste mu řekl, co má s těmi svými plány udělat, Manslachu.“
„Ne,“ odpověděl Everard těžce. „Pomůžeme jim.“
Stála, jako by do ní uhodil blesk.
„Co to povídáš, Mansi?“ zeptal se Van Sarawak. Everard mu to zopakoval.
„Ne!“ vykřikl Venušan.
„Ano,“ řekl Everard.
„Proboha, ne! Já -“
Everard ho popadl za paži a chladně řekl: „Buď zticha. Vím, co dělám. V tomhle světě nemůžeme stát na žádné straně; jsme proti všem a ty by sis to měl rychle uvědomit. To jediné, co můžeme udělat, je držet s těmihle tady chvíli basu. A neříkej to Deirdre.“
Van Sarawak sklonil hlavu a chvíli přemýšlel. „No dobře,“ kývl otupěle.

7

Littornská rezidence byla na jižním pobřeží Nantucketu poblíž rybářské vesnice, ale oddělena od ní byla zdí. Vyslanectví tu stavělo ve stylu své mateřské země: dlouhé dřevěné domy se střechami prohnutými jako kočičí hřbet, hlavní síň a další vedlejší budovy uzavíraly dlážděný dvůr. Everard se v noci vyspal, nasnídal se - nechutnalo mu, protože na sobě pořád cítil pohled Deirdre - a když přistávali u soukromého mola, stál na palubě. Jiný, větší člun už tam stál a pozemek se hemžil tvrdě vyhlížejícími muži. Arkoňsky vzrušeně řekl v afallonštině: „Vidím, že kouzelný stroj už přivezli. Můžeme se hned pustit do práce."

Když Boierik tlumočil, cítil Everard, jak mu buší srdce.

Hosté, jak je důsledně nazýval Kimberlanďan, byli odvedeni do veliké místnosti, kde Arkonsky symbolicky přiklekl před modlou se čtyřmi tvářemi, před Svantovítem, kterého v té druhé historii Dánové rozštípali na palivové dříví. Podzimní chlad zaháněl oheň v krbu a kolem stěn stály stráže. Everard měl oči jen pro skútr, který se leskl kousek ode dveří.

„Jak jsem slyšel, v Catuvellaunanu se za získání téhle věci tvrdě bojovalo," poznamenal Boierik. „Bylo mnoho mrtvých, ale naše skupina se odtamtud dostala bez pronásledování." Opatrně se dotkl řidítek. „A tenhle povoz se opravdu může objevit, kdekoli si jeho jezdec přeje, z ničeho nic?"

„Ano," řekl Everard.

Deirdre na něj vrhla pohled tak plný pohrdání, že takový snad ještě nezažil. Stála pyšně kus od něj i Van Sarawaka.

Arkonsky na ni promluvil, chtěl, aby něco přeložila. Plivla mu k nohám. Boierik povzdechl a řekl Everardovi:

„Přejeme si ten stroj předvést. Ty a já na něm pojedeme. Varuji tě, budu ti držet na zádech pistoli. Řekneš mi předem všechno, co chceš dělat, a když se stane něco jiného, střelím.

Tví přátelé tady zůstanou jako rukojmí a při prvním podezření budou také zastřeleni. Ale jsem si jistý," dodal, „že budeme všichni dobří přátelé."
Everard kývl. Narůstalo v něm napětí; dlaně měl chladné a vlhké. „Nejdřív musím říct zaklínadlo," oznámil.
Bleskl očima kolem. Jedním pohledem zaznamenal prostorové koordináty na ukazateli místa a časové údaje na hodinách skútru. Další pohled mu ukázal Van Sarawaka, jak sedí na lavici a míří na něj Arkonského pistole i pušky stráží. Deirdre si také sedla, strnule a tak daleko od něj, jak jen mohla. Everard co nejpřesněji odhadl polohu lavice vzhledem ke skútru, pozvedl ruce a zazpíval v temporalu:
„Vane, zkusím tě odtud vytáhnout. Zůstaň přesně tam, kde jsi teď, opakuji, přesně. Seberu tě za letu. Když všechno dobře půjde, stane se to asi minutu po tom, co zmizím s naším chlupatým přítelem."
Venušan nehnul ani brvou, ale na čele mu vyskočily drobné krůpěje potu.
„Výborně," řekl Everard ve své primitivní kimbrijštině. „Nasedni na zadní sedadlo, Boieriku, a pobídneme magického koně do kroku."
Světlovlasý muž kývl a poslechl. Když Everard nasedal na přední sedadlo, cítil, jak mu na záda rozechvěle tlačí ústí revolveru. „Řekni Arkonskému, že se vrátíme za půl hodiny," pobídl ho. Měli tu přibližně stejné časové jednotky jako v jeho světě, protože oboje byly babylonského původu. Když bylo tohle vyřízeno, Everard řekl: „Nejdřív se objevíme ve vzduchu nad oceánem a budeme se tam vznášet."
„D-d-dobře," odpověděl Boierik. Neznělo to moc přesvědčivě.
Everard nastavil ukazatel místa na patnáct kilometrů k východu a tři sta metrů vysoko a přehodil hlavní vypínač.

Seděli tam jako čarodějnice na koštěti a dívali se dolů na šedozelené nekonečno a na vzdálenou šmouhu země. Vítr foukal ve velké výšce, narazil do nich a Everard pevně stiskl skútr koleny. Slyšel Boierikovu kletbu a strnule se usmál.
„No," zeptal se, „jak se ti to líbí?"
„No… je to nádhera." Jak si Kimberlanďan na tu myšlenku zvykal, narůstalo v něm nadšení. „Ve srovnání s tím nejsou balony nic. S takovými stroji se můžeme přihnat nad nepřátelská města a zasypat je deštěm střel."
Tahle věta trochu zmenšila Everardovy výčitky svědomí nad tím, co se chystal udělat.
„Teď poletíme dopředu," oznámil a skútr začal klouzat vzduchem. Boierik jásavě výskal. „A teď v okamžení skočíme do tvé rodné země."
Everard přehodil manévrovací páčku. Skútr udělal prudkou zatáčku a přitom padal se zrychlením tří g.
Strážce, který to předem čekal, se sotva udržel. Nevěděl, jestli Boierika shodila zatáčka nebo pád. Jen ho na okamžik zahlédl, jak se větrnou hloubkou řítí do moře, a přál si, aby byl býval toho pohledu ušetřen.
Everard pak ještě chvíli visel ve vzduchu nad vlnami. Jeho první reakcí bylo zamrazení. Co kdyby byl Boierik měl čas vystřelit? Pak přišly výčitky svědomí. Obojí zahnal a soustředil se na to, jak zachránit Van Sarawaka.
Nastavil prostorový nonius asi na třicet centimetrů od lavice vězňů, časový ukazatel na minutu po odletu. Pravou ruku nechal na ukazatelích - bude muset jednat rychle - a levou volnou.
Držte si klobouky, jedeme s kopce.
Stroj se objevil skoro přesně před Van Sarawakem. Everard popadl Venušana za halenu a přitáhl ho k sobě, do pole

časoprostorového pohonu, pravá ruka při tom otočila zpátky časovým ukazatelem a škubla za hlavní vypínač.
Od kovu odskočila kulka. Everard na okamžik zahlédl křičícího Arkonského. A pak všechno zmizelo a oni byli na travnatém kopci, který se svažoval dolů na pláž. Bylo o dva tisíce let méně.
Roztřeseně se zhroutil na řidítka.
Probudil ho výkřik. Obrátil se a podíval se na Van Sarawaka, který padl na trávník. Jednou rukou stále ještě objímal Deirdre v pase.
Vítr utichl, moře se přelévalo přes širokou bílou pláž, vysoko na nebi pluly mraky.
„Nemůžu říct, že bych ti to vyčítal, Vane.“ Everard přecházel sem a tam před skútrem, pohled zabodnutý do země. „Ale všechno se tím značně komplikuje.“
„A co jsem měl dělat?“ zeptal se jeho společník podrážděně. „Nechat ji tam, aby ji ti parchanti zabili - nebo aby zmizela s celým svým vesmírem?“
„Nezapomínej, že jsme kondicionovaní. Bez povolení jí nemůžeme říct pravdu, i kdybychom chtěli. A já ostatně nechci.“
Everard se podíval na dívku. Těžce dýchala, ale v očích měla úsvit. Vítr jí rozevlál vlasy i dlouhé tenké šaty.
Zavrtěla hlavou, jako by chtěla setřást zlý sen, rozběhla se k němu a sevřela jeho ruce ve svých. „Odpusťte, Manslachu,“ vydechla. „Měla jsem vědět, že nás nezradíte.“
Oba je políbila. Van Sarawak reagoval přiměřeně dychtivě, ale Everard se k tomu nedokázal přinutit. Příliš by mu to připomínalo Jidáše.
„Kde to jsme?“ zeptala se. „Vypadá to skoro jako Llangollen, ale bez lidí. Odvezl jste nás na Šťastné ostrovy?“ Obrátila se

na podpatku a roztančila se mezi letními květy. „Můžeme si tady chvíli odpočinout, než se vrátíme domů?“
Everard se dlouze nadechl. „Deirdre, mám pro vás špatné zprávy,“ řekl.
Ztichla. Viděl, jak sbírá sílu.
„Nemůžeme se vrátit.“
Mlčky čekala.
„Ta… kouzla, která jsem musel použít, abych nám zachránil život - neměl jsem na vybranou. Ale ta kouzla nám zabraňují v návratu.“
„Není žádná naděje?“ Téměř ji neslyšel.
Oči ho pálily. „Ne,“ řekl.
Obrátila se a šla pryč. Van Sarawak udělal pohyb, jako by ji chtěl následovat, ale rozmyslel si to a sedl si vedle Everarda. „Co jsi jí řekl?“ zeptal se.
Everard mu opakoval svá slova. „Připadá mi to jako nejlepší kompromis. Nemůžu ji poslat zpátky, když vím, co na ten svět čeká.“
„Ne.“ Van Sarawak seděl chvíli mlčky a díval se na moře. Pak se zeptal: „Jaký je tohle rok? Asi kolem Kristovy doby? Tak to jsme pořád ještě za zlomovým bodem. A pořád ještě musíme zjistit, co se to stalo.“
„Pojď, vrátíme se do nějaké kanceláře Stráže ve vzdálenější minulosti. Můžeme tam získat pomoc.“
„Možná.“ Everard si lehl do trávy a díval se do nebe. Únava a vyčerpání ho přemohly. „Myslím, že ten okamžik dokážeme najít dokonce i tady, s pomocí Deirdre. Vzbuď mě, až se vrátí.“
Přišla zpátky se se suchýma očima, ale bylo vidět, že plakala. Když se jí Everard zeptal, zda mu pomůže v jeho vlastním poslání, kývla. „Samozřejmě. Můj život patří tomu, kdo ho zachránil.“

Když tě do toho průšvihu nejdřív sám dostal. Everard opatrně začal: „Chci od vás jen pár informací. Znáte… slyšela jste někdy o tom, že je možno člověka uspat a on pak věří všemu, co se mu řekne?“
Pochybovačné kývla. „Viděla jsem naše druidské lékaře, jak to dělali.“
„Neublíží vám to. Jen bych vás chtěl uspat, abyste si vzpomněla na všechno, co víte, i na věci, které jste měla za zapomenuté. Nebude to trvat dlouho.“
Důvěřovala mu tak, že to jeho svědomí skoro nedokázalo snést. Pomocí technik Stráže ji uvedl do hypnotického stavu totální paměti a vytáhl z ní všechno, co kdy slyšela nebo četla o druhé punské válce. Dohromady to pro jeho účely poskytlo dostatečný obrázek.
Římské vměšování do kartaginských záležitostí jižně od Ebra bylo přímým porušením dohod a jako takové se stalo tou kapkou, kterou pohár přetekl. V roce 219 př. Kr. Hannibal, guvernér kartaginského Španělska, oblehl Saguntum. Po osmi měsících ho dobyl a vyvolal tak dlouho plánovanou válku s Římem. Začátkem května 218 přešel Pyreneje s 90 000 pěšáky, 12 000 jezdci a 37 slony, prošel Galií a překročil Alpy. Jeho ztráty po cestě byly strašlivé: koncem toho roku dorazilo do Itálie jen 20 000 pěších a 6000 koní. Přesto se nedaleko řeky Ticinus střetl s mnohem silnější římskou armádou a porazil ji. Během následujícího roku vybojoval několik krvavých vítězných bitev a postoupil do Apulie a Kampánie.
Apulijci, Lukánové, Bruttiové a Samnité přešli na jeho stranu. Quintus Fabius Maximus vedl úpornou záškodnickou válku, která Itálii vyčerpala a nerozhodla nic. Ale mezitím Hasdrubal uspořádal Španělsko a v roce 211 dorazil s posilami. V roce 210 Hannibal dobyl a vypálil Řím a do roku 207 se mu vzdala i poslední města konfederace.

„To je všechno,“ řekl Everard. Pohladil měděnou hřívu dívky, která ležela před ním. „Teď spi. Vyspi se dobře a vzbuď se se štěstím v srdci.“
„Co ti řekla?“ zeptal se Van Sarawak.
„Spoustu podrobností,“ odpověděl Everard. Celý ten příběh trval přes hodinu. „Důležité je tohle: ví toho o té době spoustu, ale vůbec se nezmínila ani o jednom Scipionovi.“
„O kom?“
„Publius Cornelius Scipio velel římským vojskům u Ticina. Dostal tam nářez i v našem světě. Jenže pak měl dost rozumu, aby se obrátil na západ a odřízl Kartagincům jejich španělskou základnu. Skončilo to tak, že Hannibal uvízl v Itálii a ta trocha pomoci z Hispánie, kterou mohl dostat, byla v háji. Scipionův syn stejného jména byl také vysoký velitel a on také nakonec u Zamy definitivně vypráskal Hannibala; to je Scipio Africanus Starší.
Otec a syn byli zdaleka nejlepší vojevůdci, které Řím měl. Ale Deirdre o nich nikdy neslyšela.“
„Takže…“ Van Sarawak se zadíval přes moře k východu, kde se Galové a Kimbrové a Parthové proháněli v troskách antického světa. „Co se s nimi tedy stalo v téhle časové linii?“
„Podle mé vlastní totální paměti byli oba Scipionové u Ticina a byli málem zabiti. Syn zachránil otci život při ústupu, což byl asi spíš úprk. Deset proti jedné, že v téhle historii tam Scipionové zahynuli.“
„Někdo je musel odstranit z cesty,“ přemítal Van Sarawak. Jeho hlas byl stále napjatější. „Nějaký cestovatel v čase. Jinak to být nemohlo.“
„Rozhodně to vypadá pravděpodobně. Uvidíme.“ Everard se odvrátil od dřímající Deirdre. „Uvidíme.“

8

V pleistocénském sídle - půl hodiny potom, co z něj odletěli do New Yorku - svěřili oba Strážci dívku do péče soucitné ošetřovatelky, která mluvila řecky, a svolali své kolegy. Pak začaly časoprostorem přeskakovat schránky se vzkazy.

Všechny kanceláře před rokem 218 př. Kr. - nejbližší byla v Alexandrii v letech 250 - 230 - tam „ještě“ byly a v nich se dohromady vyskytovalo asi dvě stě agentů. Potvrdilo se, že písemný kontakt s budoucností je nemožný, a několik krátkých výletů nahoru to potvrdilo. V Akademii v oligocénu se konala ustaraná konference. Nezávislí agenti měli vyšší hodnost než ti se stálým přidělením, ale sobě navzájem si byli rovni. Everard se však vzhledem k své osobní zkušenosti stal předsedou výboru vysokých důstojníků.

Byla to zoufalá práce. Všichni ti muži a ženy přeskakovali celá staletí a vládli zbraněmi bohů, ale přitom se nezbavili vrozené tvrdohlavosti své rasy.

Všichni se shodli na tom, že škody je třeba napravit. Ale byly obavy o ty agenty, kteří se vrátili nahoru dřív, než mohli být varováni jako Everard sám. Když nebudou zpátky, než se historie znovu změní, nikdo už je nikdy neuvidí. Everard určil skupiny, které se měly pokusit o záchranu, ale pochyboval, že budou mít velký úspěch. Důrazně je varoval, ať se vrátí nejpozději do příštího dne (místního času), nebo že si mohou následky přičíst sami.

Muž z Vědecké renesance měl jinou námitku. Samozřejmě, povinností těch, kdo přežili, je nastolit „původní“ stav věcí. Ale mají také povinnosti k lidskému vědění. Tohle je unikátní příležitost studovat celou novou fázi lidstva. Měla by se podniknout několikaletá antropologická práce, než - Everard ho jen stěží zarazil. Nezbylo tolik Strážců, aby si mohli to riziko dovolit.

Studijní skupiny musely určit přesný okamžik a okolnosti změny. Spory o metodách se táhly donekonečna. Everard se mračil z okna do předlidské noci, a přemýšlel, jestli šavlozubí tygři přece jen nebyli lepší než jejich opičí nástupci.
Když konečně zahnal všechny své skupiny k práci, otevřel láhev a opil se s Van Sarawakem.
Když se řídící komise druhý den znova sešla, vyslechla zprávy svých zástupců, kteří pátrali v budoucnosti. Přes deset Strážců bylo zachráněno z více či méně potupných situací; zbytek bude prostě nutné odepsat. Zpráva špionážní skupiny byla zajímavější. Jak to vypadalo, v Alpách se k Hannibalovi přidali dva helvétští žoldnéři a získali si jeho důvěru. Po válce získali vysoké postavení v Kartágu. Pod jmény Phrontés a Himilco prakticky řídili vládu, zorganizovali na Hannibala atentát a překonali všechny rekordy v přepychovém životě. Jeden ze Strážců viděl jejich domy i samotné ty muže. „Spousta vylepšení, o kterých se v antických dobách nikomu ani nezdálo. Ti dva mi připadali jako Neldoriáni z dvě stě pátého tisíciletí."
Everard kývl. To byla doba banditů, kteří „už dřív" přidělali Stráži spoustu práce. „Myslím, že to je odpověď na naši otázku," řekl. „Je celkem jedno, jestli byli s Hannibalem před Ticinem nebo ne. Kdybychom je chtěli zatknout v Alpách, tak by dalo sakra práci neudělat kolem toho takový rozruch, že bychom změnili budoucnost sami. Důležité je, že patrně zlikvidovali oba Scipiony, a to je ta chvíle, kdy musíme zasáhnout."
Brit z devatenáctého století, schopný, ale poněkud nadutý, rozvinul mapu a začal vykládat o svých vzdušných pozorováních bitvy. Použil infračervený teleskop, aby viděl přes nízké mraky. „A tady stáli Římané -"

„Já vím," řekl Everard. „Okamžik, kdy se Římané obrátili na ústup, je kritický, ale ten zmatek nám taky dává šanci. No dobře, budeme muset nenápadně obklíčit bojiště, ale víc než dva agenti přímo v bitvě nám neprojdou. Ti šupáci si budou dávat dobrý pozor, víte, budou hledat známky proti zásahu. Kancelář v Alexandrii může Váňovi a mně opatřit kostýmy."
„Ale to snad -" vykřikl Angličan. „Já jsem myslel, že tu čest budu mít já."
„Ne. Je mi líto." Everard se usmál koutkem úst. „A ona to není žádná čest. Jen budeme riskovat krk, abychom zničili svět plný lidí, jako jsme my."
„Ale u všech rohatých -"
Everard vstal. „Musím jít," řekl nevýrazně. „Nevím proč, ale musím."
Van Sarawak kývl.
Nechali skútr v malém lesíku a vyrazili přes pole.
Kolem obzoru a nahoře na nebi čekala stovka ozbrojených Strážců, ale to tady mezi kopími a šípy byla jen malá útěcha. Nízké mraky hnal chladný hvízdající vítr, drobně pršelo; slunná Itálie si užívala pozdního podzimu.
Everard klusal mazlavou směsí bláta a krve a kyrys ho při tom tížil na ramenou. Měl přilbu, holenní chrániče, na levé paži římský štít a za pasem meč; ale v pravé ruce třímal omračovač. Stejně vybavený Van Sarawak skákal za ním, na hlavě mu povlával ve větru důstojnický chochol a pod ním se leskly ostražité oči.
Trubky kvílely, bubny duněly. Ale to všechno se skoro ztrácelo v řevu mužů a dusotu nohou, řičení koní bez jezdců a svištěm šípů. Jen pár velitelů a zvědů bylo ještě na koních; to, co začalo jako jezdecká bitva, končilo před vynálezem třmenů skoro vždy jako pěší boj, když se kopiníci neudrželi na hřbetě svých zvířat. Kartaginci na Římany tvrdě tlačili a pomalu se

jim dařilo vrážet klín do povolujících římských řad. Tu a tam se boj už rozpadal na malé skupinky, kde se muži navzájem proklínali a sekali do svých nepřátel hlava nehlava.
Přes tuhle oblast se už bitva přehnala. Všude kolem Everarda řádila smrt. Spěchal k římským silám, za vzdáleným leskem orlů. Přes přilby a mrtvoly rozeznal prapor, který plál triumfální červení a šarlatem. A tam se proti šedému nebi obludně tyčila jednotka slonů, kteří se s troubením a vztyčenými choboty řítili do bitvy.
Válka je ve všech dobách stejná: žádné úhledné čáry na mapách, žádné okázalé hrdinství, ale muži, kteří zmateně křičí, potí se a krvácejí.
Kousek od něj se svíjel štíhlý tmavovlasý mladík a pokoušel se vytrhnout si oštěp, který mu proklál žaludek. Byl to kartaginský prakovník, ale podsaditý italský venkovan, který seděl vedle něj a ohromeně si prohlížel pahýl vlastní ruky, si ho vůbec nevšímal.
Nad hlavou se trpělivě vznášelo hejno vran. „Tudy," pobízel Everard. „Honem, proboha! Tahle linie se už každou chvilku prolomí!"
Dech ho pálil v krku, když běžel k zástavám Republiky. Napadlo ho, že si vždycky spíš přál, aby zvítězil Hannibal. Na studené, nenápadité hltavosti Říma bylo něco odpudivého. A teď se tady snaží Věčné město zachránit. Nojo, život je často zatraceně divná věc.
Trochu ho utěšovalo, že Scipio Africanus byl jeden z mála slušných lidí, kteří tam po válce zbyli.
Řev a hřmot zesílil a Italové couvli. Everard viděl něco jako vlnu, když se tříští o skálu. Ale tady postupovala sama skála, řvala a bodala a bodala.
Začal utíkat. Kolem se hnal legionář a doslova vyl hrůzou. Ostřílený římský veterán si odplivl na zem, rozkročil se a

zůstal stát na místě, dokud ho neskosili. Hannibalovi sloni troubili a mávali choboty. Kartaginské jednotky zachovávaly sevřené útvary a postupovaly v rytmu nelidského tepu bubnů.
A tam před sebou, teď! zahlédl Everard muže na koních, římské důstojníky. Drželi orly ve výši a něco křičeli, ale přes bitevní vřavu je nikdo neslyšel.
Kolem proběhla malá skupinka legionářů. Jejich vůdce pozdravil Strážce: „Sem! My jim ukážeme, co je to boj, při břiše Venušině!“
Everard zavrtěl hlavou a pokračoval v původním směru. Říman zavrčel a skočil po něm. „Pojď sem, ty zbabělý -“ Omračovací paprsek utnul jeho slova. Svalil se do bláta. Jeho muži se otřásli, někdo zakvílel, všichni se dali na útěk.
Kartaginci už byli velmi blízko, štít narážel o štít, meče se barvily do červena. Everard viděl fialovou jizvu na čele jednoho z mužů, orlí nos jiného. Vržené kopí mu zazvonilo o přilbu. Přikrčil se a běžel dál.
Před ním zuřila bitva. Pokusil se skupinku oběhnout a zakopl o podříznutou mrtvolu. Nějaký Říman zase naopak zakopl o něj. Van Sarawak zaklel a vytáhl ho z hromady ven. Meč sjel Venušanovi po paži a zanechal po sobě řeznou ránu.
Vzadu byli Scipionovi muži obklíčeni a bili se, ačkoli neměli naději. Everard se zastavil, nadechl se zmučenými plícemi a podíval se po nich závojem deště. Vlhce se zablýsklo brnění, to se sem hnala jednotka římské jízdy, zablácená až po nosy svých koní. To musí být syn, budoucí Scipio Africanus, který přijíždí zachránit svého otce. Kopyta duněla o zem.
„Támhle!“
Van Sarawak vy křikl a ukazoval rukou. Everard se přikrčil na místě, déšť mu stékal z přilby do obličeje. Z jiného směru přijížděla do souboje zuřícího kolem orlů kartaginská jednotka. V je-jich čele jeli dva muži, kteří měli jak výšku, tak kostrbaté

rysy Neldoru. Měli obyčejnou zbroj, ale v ruce každý držel pušku s úzkou hlavní.
„Tudy!“ Everard se obrátil na podpatku a vrhl se k nim. Jeho kožený kyrys při běhu skřípal.
Strážcům se podařilo přiblížit se až těsně ke Kartaginců, než byli zpozorováni. Pak jeden jezdec vyrazil varovný výkřik. Dva bláznivíŘímani! Everard zahlédl, jak se usmál do vousů. Jeden z Neldoriánů pozvedl pušku.
Everard padl k zemi. Zlověstný modrobílý paprsek prolétl místem, kde ještě před chvílí stál. Vystřelil a jeden z afrických koní se s řinčením kovu zřítil k zemi. Van Sarawak stál pevně na místě a bez ustání pálil. Dva, tři, čtyři - a jeden Neldorián se válel v blátě.
Kolem Scipionů se bojovalo muž proti muži. Doprovod Neldoriánů řval hrůzou. Paprskomet už určitě znali dřív, ale tyhle neviditelné výstřely, to bylo něco jiného. Obrátili se a prchali.
Druhý bandita znovu ovládl svého koně a pokusil se je následovat.
„Postarej se o toho, kterého jsi složil, Vane,“ lapal po dechu Everard. „Odtáhni ho z bitvy - budeme ho muset vyslechnout - “
Sám se vydrápal na nohy a skočil po koni bez jezdce. Seděl v sedle a hnal se za Neldoriánem, než si stačil pořádně uvědomit, co dělá.
Za nimi se Publius Cornelius Scipio a jeho syn probili ven a připojili se ke své ustupující armádě.
Everard se hnal zmatkem, nutil koně k větší rychlosti, ale víceméně mu stačilo, že bude Neldoriánajen pronásledovat. Jak budou z dohledu, může přiletět skútr a udělat s jeho kořistí krátký proces.

Ovšem totéž patrně napadlo i časového tuláka. Zarazil koně a zamířil. Everard zahlédl paprsek a v rameni ho píchlo - soupeř minul jen o vlásek. Nastavil pistoli na široký paprsek, pobídl koně a při tom bez přestání střílel.
Další blesk zasáhl jeho koně přímo do prsou. Zvíře se zhroutilo a Everard vyletěl ze sedla. Trénované reflexy zmírnily jeho pád. Vyskočil a nejistě se rozběhl k soupeři. Omračovač už neměl, při pádu odletěl do bláta a nebyl čas ho hledat. Ale to bylo jedno, ten může sebrat později - pokud to přežije. Rozšířený paprsek našel svůj cíl; v tomto zředění nebyl dost silný, aby srazil člověka do bezvědomí, ale Neldorián upustil paprskomet a kůň stál a kýval se se zavřenýma očima ze strany na stranu.
Everardovi bušil déšť do tváře. Dál se plahočil ke koni. Neldorián seskočil a vytáhl meč. Everardova vlastní čepel vylétla z pochvy.
„Jak si přeješ," řekl latinsky. „Jeden z nás z tohohle pole neodejde."

9

Nad horami vyšel měsíc a proměnil sníh v bledou zář. Daleko na severu odrážel jeho světlo ledovec a někde zavyl vlk. Kromaňonci ve své jeskyni prozpěvovali a zpěv se vzdáleně nesl až na verandu.

Deirdre stála ve tmě a dívala se ven. Měsíční světlo odhalilo na její tváři třpyt slz. Když za ní ze dveří vyšli Everard a Van Sarawak, trhla sebou.

„Vrátili jste se tak brzo?“ zeptala se. „Přece jste se tu se mnou loučili teprve dnes ráno.“

„Netrvalo to dlouho,“ řekl Van Sarawak. Absolvoval hypno ve staré řečtině.

„Doufám -“ pokusila se usmát - „doufám, že jste splnili svůj úkol a teď si můžete po své námaze odpočinout.“

„Ano,“ řekl Everard, „splnili jsme ho.“

Stáli chvíli bok po bohu a dívali se ven na zimní svět.

„Je pravda, co jste říkali, že se nikdy nemůžu vrátit domů?“ promluvila Deirdre tiše.

„Bohužel ano. Ta kouzla…“ Everard si vyměnil pohled s Van Sarawakem.

Měli oficiální povolení říci dívce všechno, co uznají za vhodné, a odvézt ji tam, kde bude podle jejich názoru moci nejlépe žít. Van Sarawak se domníval, že tím místem je Venuše za jeho doby, a Everard byl příliš unavený, než aby se s ním hádal.

Deirdre se dlouze nadechla. „Dobře tedy,“ řekla. „Nebudu utrácet život naříkáním. Ale při Baalovi doufám, že se budou mít dobře, všichni moji milí doma.“

„Jsem si jistý, že budou,“ odpověděl Everard.

Najednou už nedokázal udělat nic dalšího. Chtěl jen spát. Ať jí Van Sarawak řekne, co musí být řečeno, a shrábne odměnu, bude-li nějaká.

Obrátil se ke svému společníkovi. „Jdu do postele," prohlásil. „Pokračuj sám, Vane."
Venušan vzal dívku za paži. Everard pomalu vykročil ke svému pokoji.
SLONOVINA, OPICE A PÁVI V době, kdy Šalamoun byl na vrcholu slávy a jeho Chrám se právě stavěl, přišel Manse Everard do purpurového Tyru. Téměř okamžitě se ocitl v nebezpečí života.
To samo o sobě nebylo nic důležitého. Agenta či agentku Stráže času bylo možno postrádat, tím spíš, pokud se těšili téměř božskému postavení nezávislých. Ti, které Everard hledal, mohli zničit celou skutečnost. Přijel sem, aby ji pomohl zachránit.
Jednoho odpoledne roku 950 př. Kr. se loď, na které jel, přiblížila jeho cíli. Bylo teplo a skoro bezvětří. Loď se skasanými plachtami se pohybovala silou lidských paží. Bylo slyšet skřípání a šplouchání a údery kormidelníkova bubnu - ten stál poblíž dvou námořníků obsluhujících obě kormidelní vesla. Kolem širokého, více než dvacet metrů dlouhého trupu lodi se třpytily, pleskaly, vířily modré vlnky. Dál se voda leskla tak, že nebylo pořádně vidět ostatní plavidla. Bylo jich mnoho, od štíhlých válečných lodí po veslice podobné spíš neckám. Většinou byly foinické, i když mnohé pocházely z nejrůznějších městských států této společnosti. Některé byly docela cizí - filištínské, asyrské, achájské nebo ještě vzdálenější; obchod z celého známého světa plynul do Tyru a z něj dál.
„No, Eborigu," řekl kapitán Magó žoviálně, „tak tady ji máš, královnu moře, přesně jak jsem ti o ní povídal. Co si myslíš o mém městě?"
Stál se svým pasažérem na přídi, hned pod ozdobou ve tvaru rybího ocasu, klenoucí se vzhůru a dozadu, jako by se chtěla

dotknout svého dvojčete na zádi. K ozdobě i k mřížovému zábradlí byl přivázán hliněný džbán tak velký jako on sám. Olej byl pořád uvnitř; nebylo potřeba uklidňovat vzduté moře, protože cesta ze Sicílie proběhla hladce.

Everard se podíval svrchu na kapitána. Magó byl typický Foiníčan, štíhlý, snědý, nos jako skobu, oči velké a trochu šikmé, vysoké lícní kosti; vousy měl pečlivě zastřižené a na sobě červenožlutý kaftan, kuželovitou čapku a sandály. Strážce byl o velký kus vyšší než on. Protože Everard věděl, že ať by se přestrojil jakkoli, byl by nápadný, rozhodl se vydávat za Kelta ze střední Evropy a měl na sobě kompletní kostým — jezdecké kalhoty, halenu, bronzový meč a převislý knír.

„Krásný pohled, opravdu, opravdu," odpověděl diplomatickým tónem a s těžkým přízvukem. V rodné Americe se mohl elektronicky nabiflovat bezchybnou punštinu, ale to by se k jeho roli nehodilo; usoudil, že bude stačit, když bude mluvit plynně. „Takového obyčejného venkovana, jako jsem já, to až děsí."

Znovu se zadíval před sebe. Byla pravda, že Tyros byl takhle stejně impozantní jako New York - možná víc, když si člověk uvědomil, kolik toho král Chírám dokázal a za jak krátkou dobu, a že k tomu navíc mohl použít jen zdroje rané doby železné.

Na pravoboku se pevnina zdvihala k pohoří Libanon. Protože bylo léto, byla žerně vyprahle hnědá až na ta místa, kde zelené skvrnky naznačovaly sady a hájky, a na roztroušené vesnice. Všechno to vypadalo bohatší a lákavější, než jak to tu Everard poznal na svých cestách v budoucnosti, ještě dřív, než vstoupil do Stráže.

Usu, původní město, leželo u pobřeží. Bylo značně velké, ale jinak bylo typickým představitelem svého sektoru - domy z vepřovic byly hranaté a měly ploché střechy, uličky byly úzké

a klikaté, tu a tam nějaká živější fasáda označovala chrám nebo palác. Ze tří stran město lemovaly zdi s cimbuřími. Na stranu obrácenou do přístavu stála skladiště a mezi nimi brány, takže sklady mohly v případě potřeby plnit i roli obranného valu. Do města vedl akvadukt odněkud z výšky, kam Everard nedohlédl. Nové město, samotný Tyros - pro své obyvatele Sor, což znamenalo „Skály“ - leželo na ostrově necelý kilometr od břehu. Nebo spíš na místě, které bývalo dvěma skalnatými ostrůvky, než lidé vyplnili prostor mezi nimi a kolem nich. Později samým prostředkem vykopali kanál od severu k jihu a vybudovali mola a vlnolamy, čímž se celá oblast stala ideálním přístavem. Spojila se tak kvetoucí populace a živý obchod a důsledkem bylo, že se domy začaly šplhat do výše, patro po patru, až se nakonec tyčily nad ochrannými hradbami jako malé mrakodrapy. Menšina jich byla z cihel, ostatní z kamene a cedrového dřeva. Kde bylo použito hlíny a omítky, zdobily je fresky nebo byly vykládány mušlemi. Na východní straně zahlédl Everard mohutnou a vznešenou budovu, kterou král nepostavil pro sebe, ale pro veřejné účely.
Mágova loď směřovala k vnějšímu neboli jižnímu přístavu, Egyptskému, jak mu říkal. Jeho mola kypěla životem, lidé nakládali, vykládali, přinášeli, odnášeli, opravovali, zařizovali, smlouvali, hádali se, klábosili, zkrátka rámus a zmatek, v němž se nějakým nepochopitelným způsobem udělalo všechno potřebné. Dokaři, oslaři a jiní dělníci, stejně jako námořníci na téhle palubě zavalené nákladem měli na sobě jen bederní zástěrky nebo vybledlé a spravované kaftany. Ale bylo vidět spoustu jasně barevných oděvů, některé se dokonce pyšnily i těmi drahými barvami, které se tady vyráběly. Mezi muži občas prošla i nějaká žena a Everard díky svým předběžným znalostem věděl, že to nejsou všechno prostitutky. Vstříc mu letěl hluk - hovor, smích, výkřiky, hýkání, řehtání, kroky,

dusot. kopyt, rány kladivem, skřípání kol a jeřábů, zvonivá hudba. Život z té scény přímo čišel.
Ne že by to byla nějaká naleštěná filmová scéna z Tisíce a jedné noci. Už teď rozeznal žebráky, chromé, slepé a hladové; viděl, jak se bič zakousl do zad otrokovi, který se lopotil příliš pomalu; tažná zvířata na tom byla ještě hůř. Valily se na něj pachy starého Orientu, dým, výkaly, odpadky, pot, ale i dehet, koření a jídlo. S tím vším se z pevniny mísil smrad z barvíren a ze smetišť, kam barvíři vyhazovali prázdné škeble ostranek; ale protože pluli kolem pobřeží a každou noc spali na břehu, už si na to zvykl.
Nic z toho si příliš nepřipouštěl. Jeho putování historií ho odnaučilo vybíravosti a obrnilo ho i proti lidské krutosti - aspoň trochu. Na svou dobu byli tihle Kanaánci osvícení a šťastní lidé. Dokonce víc než většina lidstva kdekoli a kdykoli. A on se měl postarat, aby takoví zůstali.
Magó mu znovu věnoval pozornost. „Jo, jsou takoví, kteří by beze studu ošidili nevinného cizince. Nechci, aby se ti to stalo taky, příteli Eborigu. Cestou jsem tě začal mít rád a chci, aby sis o mém městě myslel jen dobré. Pojď, dovedu tě do hostince, který patří mému švagrovi -je to bratr mé mladší ženy. Poskytne ti čistou postel a bezpečnou úschovu pro tvé cennosti, a za rozumnou cenu.“
„Jsem ti vděčný,“ odpověděl Everard, „ale měl jsem v úmyslu vyhledat krajana, o kterém jsem mluvil. Nezapomeň, jeho přítomnost v Tyru mi dala odvahu sem plout.“ Usmál se. „Jistěže, jestli zemřel nebo se odstěhoval, rád přijmu tvou nabídku.“ To byla čirá zdvořilost. Cestou nabyl dojmu, že Magó je stejně vesele bezostyšný jako kterýkoli kupecký dobrodruh a doufá, že ho oškube.
Kapitán ho chvíli pozoroval. Everard platil ve své vlastní době za velkého, to znamenalo, že tady byl skoro obr. Těžké rysy a

zjizvený nos mu dodávaly tvrdého vzezření, zatímco modré oči a tmavohnědé vlasy vypovídaly o divokém severu. Člověk by si s tímhle mužem, který si říkal Eborix, raději neměl zahrávat. Přitom ale Kelt v tomhle kosmopolitním městě nebyl nic tak výjimečného. Nejen že sem přicházel jantar z baltského pobřeží, cín z Iberského poloostrova, koření z Arábie, vzácné dřevo z Afriky a tu a tam zboží z ještě větší dálky; ze všech těch míst přicházeli i lidé.

Když si Eborix domlouval přepravu, vyprávěl, že odešel ze své hornaté vlasti, protože prohrál v nějaké při a chce si hledat štěstí na jihu. Toulal se, lovil, na živobytí si vydělával příležitostnou prací, když se mu nedostalo pohostinství oplátkou za jeho příběhy. Dostal se až k Umbrům do Itálie, kteří byli příbuzní s jeho kmenem. (Keltové nezačnou zaplavovat Evropu až k Atlantiku ještě asi tři sta let, dokud se nenaučí používat železo; ale někteří z nich už dobyli území značně vzdálené od údolí Dunaje, které bylo kolébkou jejich rasy.) Jeden z nich, který sloužil jako žoldnéř, mu vyprávěl o tom, jaké možnosti čekají v Kanaánu, a naučil ho punský jazyk. To Eborixe přimělo, aby vyhledal tu zátoku na Sicílii, kam pravidelně zajíždějí foiničtí obchodníci, a zaplatil si cestu zbožím, které získal. V Tyru prý žije člověk z kraje, kde se Eborix narodil; usadil se tam po vlastní dobrodružné kariéře a bude snad ochoten postrčit krajana nějakým výnosným směrem.

Tato historka, pečlivě připravená specialisty ze Stráže, nejen uklidnila místní zvědavost, ale navíc díky ní byl Everard na své cestě bezpečný. Kdyby Magó a jeho posádka předpokládali, že cizinec je tulák a nemá žádné styky, mohli by být v pokušení přepadnout ho ve spaní, svázat ho a prodat do otroctví. Takhle byla cesta docela zajímavá, ba dokonce zábavná. Everard začal ty darebáky mít docela rád.

Tím spíš si je přál zachránit před zkázou.
Tyran si povzdechl. „Jak si přeješ," odpověděl. „Kdybys mě potřeboval, bydlím na ulici Anatova chrámu, kousek od Sidonského přístavu." Rozzářil se. „V každém případě se u mě zastav i se svým hostitelem. Říkal jsi, že obchoduje s jantarem? Možná bychom spolu mohli uzavřít nějaký ten obchůdek… Teď ustup. Musíme přistávat." Začal vykřikovat obhroublé rozkazy.
Námořníci s lodí obratně přistáli u nábřeží, přivázali ji a vystrčili můstek. Kolem nich se začali hemžit lidé, volali po zprávách, přístavní dělníci se dožadovali práce, prozpěvovali chválu na své zboží nebo na obchody či hostince svých pánů. Nikdo ale nevyběhl na palubu. To nezadatelné právo měl nejprve celní úředník. Stráž v přilbách a šupinovém brnění, ozbrojená kopím a krátkým mečem, kráčela před ním, odstrkovala dav, až se za ní ozývaly víceméně dobromyslné kletby. Za důstojníkovými zády klopýtal písař s rydlem a voskovou tabulkou.
Everard sešel do podpalubí a posbíral svá zavazadla, která nacpal mezi bloky italského mramoru, hlavní lodní náklad. Důstojník mu nařídil, aby oba kožené vaky otevřel. Nic překvapivého v nich nebylo. Celou tu cestu až ze Sicílie místo skoku v čase přímo sem absolvoval proto, aby skutečně vypadal jako to, zač se vydával. Bylo téměř jisté, že nepřítel si dává dobrý pozor na to, co se děje, když se teď blížil okamžik katastrofy.
„Přinejmenším nějaký čas se o sebe dokážeš postarat," kývl foinický důstojník prošedivělou hlavou, když mu Everard ukázal několik malých slitků bronzu. Mince nebudou vynalezeny ještě několik staletí, ale kov se dal vyměnit za všechno, co potřeboval. „Musíš chápat, že do města nemůžeme pustit nikoho, kdo by mohl mít pocit, že se musí stát lupičem.

Vlastně -“ Podezřívavě se podíval na barbarský meč. „Proč přijíždíš?“
„Najít si poctivou práci, pane, třeba jako strážce karavan. Vyhledám Conora, obchodníka s jantarem.“ Existence tohoto zdejšího Kelta byla hlavním důvodem, proč Everard použil právě tohohle přestrojení. Navrhl to šéf místní základny.
Tyran se zřejmě rozhodl. „No dobře, můžeš vystoupit na břeh i se svou zbraní. Nezapomínej, že zloděje, bandity a vrahy tady křižujeme. Když nedostaneš jiné místo, vyhledej Ithobaalovu zprostředkovatelnu, nedaleko Poradní síně. Pro takového statného chlapíka, jako jsi ty, vždycky najde nějakou nádenickou práci. Hodně štěstí.“
Vrátil se znovu ke svému jednání s Mágem. Everard se ještě zdržel, čekal na příležitost, aby se mohl s kapitánem rozloučit.
Debata probíhala rychle, skoro neformálně, a clo placené ve zboží bude mírné. Tohle obchodnické plémě nepotřebovalo těžkopádnou byrokracii Egypta nebo Mezopotámie.
Když Everard vyřídil, co potřeboval, vzal vaky za řemeny, kterými byly svázány, a vyšel na břeh. Kolem něj proudil dav, prohlížel si ho, klábosil. Nejdřív ho to překvapilo; po několika opatrných pokusech na něm nikdo nežebral almužnu, ani se ho nesnažil donutit, aby si koupil nějakou tretku. Je tohle vůbec Blízký východ?
Pak si uvědomil, že tu nejsou peníze. Nově příchozí u sebe obvykle nemá nic, co by odpovídalo drobným. Obvykle se člověk dohodl s hostinským, jídlo a nocleh za tolik a tolik kovu nebo jiných cenných věcí, které s sebou měl. Při menších nákupech člověk odřízl kus ze slitku, pokud si s obchodníkem nedomluvil něco jiného. (Everardovy zásoby obsahovaly i jantar a perličky.) Někdy mohl také zavolat zprostředkovatele, který jeho transakci zahrnul do jiné, složitější, jíž se účastnilo několik dalších lidí. Když měl člověk zrovna náladu na

dobročinnost, nosil s sebou trochu sušeného ovoce nebo obilí a vhodil je do misek chudých.
Everard nechal většinu lidí za sebou. Následovalo ho jen pár lenivých zvědavců a množství pohledů. Kráčel po nábřeží k otevřené bráně.
Za rukáv ho zatahala nějaká ruka. Leknutím skoro zakopl a podíval se dolů.
Usmíval se na něj snědý hoch. Bylo mu asi šestnáct, soudě podle chmýří na tvářích, i když byl i na místní poměry malý a šlachovitý. Přesto se ale pohyboval pružně. Byl bosý, oblečený jen v roztrhané a špinavé sukénce, na které měl zavěšený váček. Kudrnaté černé vlasy měl svázané v týle a tvář hubenou, se špičatým nosem a špičatou bradou. Úsměv i oči - velké levantinské oči s dlouhými řasami - měl zářivé.
„Zdravím tě, pane, zdravím tě," uklonil se. „Nechť se ti dostane života, zdraví a síly! Vítej v Tým! Kam půjdeš, pane, a co pro tebe můžu udělat?"
Nemumlal, naopak mluvil velmi zřetelně v naději, že mu cizinec porozumí. Když mu Everard odpověděl v jeho vlastním jazyce, chlapec radostně povyskočil.
„Copak chceš, chlapče?"
„No, pane, chci být tvůj průvodce, tvůj rádce, tvůj pomocník a taky tvůj ochránce. Naše jinak krásné město je bohužel zamořené darebáky, kterým nic neudělá větší radost než obrat nevinné příchozí. Když tě rovnou neokradou dřív, než mrkneš, tak ti aspoň vnutí úplně bezcenný brak za takovou cenu, že tě přivedou na mizinu skoro stejně rychle -"
Chlapec se odmlčel. Zahlédl, jak se k nim blíží ošuntělý mladík. Okamžitě mu zastoupil cestu, mával rukama a ječel příliš ostře a příliš rychle, než aby Everard rozpoznal víc než pár slov. „- zavšivený šakale!… Já ho viděl první… Zmiz do té žumpy, co tě zplodila -"

Mladík ztuhl. Sáhl po noži zavěšeném pod ramenem. Ale ještě se ani nestačil pořádně pohnout a výrostek už vytáhl ze svého váčku prak a kámen. Přikrčil se, ušklíbl, rozhoupal kožený řemen. Muž si odplivl, řekl něco sprostého, obrátil se na podpatku a odešel. Ti kolemjdoucí, kteří si scénky všimli, se rozesmáli.
I chlapec se radostně smál a skákal zpátky k Everardovi. „Tak tohle, pane, byl zrovna příklad toho, o čem jsem mluvil," jásal. „Já toho parchanta moc dobře znám. Je to nadháněč svého otce -jestli to je jeho otec - který má hostinec U modré chobotnice. Tam bys měl ještě štěstí, kdybys dostal k večeři shnilý kus ovčího ocasu, jejich jediná děvečka je pajdavá kolíbka nemocí, lůžka se nerozpadnou jenom proto, že se štěnice drží za ruce, a pokud jde o víno, no, to bych řekl, že ta děvečka musela nakazit něčího koně. Brzo by ti bylo tak zle, že by sis ani nevšiml, že ten otec tisíce hyen ti plundruje zavazadla, a kdyby sis chtěl stěžovat, tak odpřísáhne při všech bozích na nebi, že jsi všechno prohrál. On se nebojí, že přijde do pekla, až se ho tenhle svět zbaví; dobře ví, že by se tam nikdy neponížili tak, aby ho pustili dovnitř. A před tím jsem tě zachránil, vznešený pane."
Everard cítil, jak mu v koutku cuká smíchy. „No, hochu, nepřeháníš to trošku?" zeptal se.
Chlapec se udeřil do hubených prsou. „Ne víc, než je potřeba, aby sis udělal správný obrázek. Ty jsi určitě člověk zkušený, umíš posoudit, co je dobré, i štědře odměnit věrné služby. Pojď, odvedu tě do hostince, nebo kam si budeš přát, a pak sám uvidíš, jestli ti Pummairam poradil dobře nebo ne."
Everard kývl. V paměti měl vrytou mapu Tyru; průvodce nepotřeboval. Ale opravdový venkovan by si nejspíš nějakého najal. A kromě toho, když bude mít s sebou tohohle kluka,

nebudou ho ostatní otravovat, a možná od něj dostane i pár užitečných tipů.
„Tak dobře, veď mě tam, kam chci jít. Jmenuješ se Pummairam?“
„Ano, pane.“ Vzhledem k tomu, že se chlapec nezmínil o svém otci, jak bylo zvykem, bylo pravděpodobné, že ho nezná. „Můžu se zeptat, jak má pokorný služebník oslovovat svého vznešeného pána?“
„Žádný titul nemám. Jsem Eborix, syn Mannochův, z kraje za zemí Achájů.“ Protože tu nebyl nikdo z Mágovy posádky, mohl Strážce dodat: „Hledám Zakarbaala ze Sidonu, který v tomto městě obchoduje pro svou rodinu.“ To znamenalo, že Zakarbaal zastupuje v Tyru rodinnou firmu a stará se tu o její záležitosti mezi jednotlivými návštěvami jejích lodí. „Slyšel jsem, že jeho dům je na, hm, na ulici Svíčkařů. Můžeš mě tam dovést?“
„Jistě, jistě.“ Pummairam vzal Everardovy vaky. „Jen mě následuj.“
Ve skutečnosti nebylo těžké se orientovat. Protože Tyros byl plánované město a nevyvíjel se postupně v průběhu mnoha staletí, měl víceméně mřížkovou strukturu. Hlavní třídy byly dlážděné, měly škarpy a byly poměrně široké na to, na jak malém ostrově město leželo. Nebyly tam chodníky, ale to nevadilo, protože kromě několika hlavních tahů nesměla nákladní zvířata ve městě jinam než do doků; a ani odpadky se nevyhazovaly na ulice. Samozřejmě tu také nebylo značení, ale to nevadilo, protože skoro každý rád ukázal cestu, jen aby mohl prohodit pár slov s cizincem a třeba s ním i zkusit udělat nějaký ten obchůdek.
Po levé i pravé straně byly zdi, většinou bez oken, zdi obklopující stejný typ do sebe uzavřených domů, které budou ve Středomoří převládat ještě po celá tisíciletí. Vítr mezi ně

prakticky nepronikl a sluneční žár vyzařovaly zpátky do ulice. Hluk se od nich odrážel a hutné pachy se mezi nimi převalovaly skoro hmatatelně. Ale Everard si uvědomil, že se mu tady líbí. Bylo tu ještě víc lidí než u vody, přecházeli, strkali se, gestikulovali, smáli se, mluvili kulometnou rychlostí, prozpěvovali a pokřikovali. Nosiči pod svými jhy a běžci s nosítky přepravující tu a tam nějakého bohatého měšťana si razili cestu mezi námořníky, dělníky, kupci, řemeslníky, hospodyněmi, kejklíři, zemědělci z pevniny a pastýři, cizinci ze všech koutů Středozemního moře, všemi druhy a způsoby života. Většina oděvů měla mdlé barvy, ale byly tu i pestrobarevné šaty, a žádný z těch oděvů nepokrýval tělo, které by nepřetékalo energií.

Kolem zdí stály stánky. Everard nedokázal odolat, aby se tu a tam nezastavil a nepodíval se, co mají na prodej. V nabídce nebylo proslavené purpurové barvivo; to bylo příliš drahé a vyhledávané výrobci oděvů po celém známém světě; mělo se stát tradiční barvou královských oděvů. Ale nebyla tu nouze o pestré látky, záclony, koberce. Skla tu byla přemíra, od korálů až po poháry; to byla další specialita Foiníčanů, jejich vlastní vynález. Šperky a figurky, často vyřezávané ze slonoviny nebo odlévané z vzácných kovů, byly vynikající; tahle kultura vytvořila jen málo uměleckého nebo snad vůbec nic, ale všechno s oblibou a zručně kopírovala: amulety, kouzla, cetky, potraviny, nápoje, nádobí, zbraně, nástroje, hry, hračky, nekonečná záplava zboží.

Everard si vzpomněl, jak se Bible chlubí (bude chlubit) bohatstvím Šalamounovým a způsobem, jakým ho nabyl. „Král měl na moři zámořské loďstvo spolu s loděmi Chírámovými. Jednou za tři roky zámořské loďstvo přijíždělo a přiváželo zlato a stříbro, slonovinu, opice a pávy.“

Pummairam ale vždycky každý rozhovor s prodavači rychle uťal a pobízel Everarda dál. „Dovol, pane, abych ti ukázal, kde mají opravdu dobré zboží.“ To nepochybně znamenalo pro Pummairama nějakou tu provizi, ale co, ten kluk musel z něčeho žít a nezdálo se, že by si žil nějak mimořádně dobře.

Chvíli šli podél kanálu. Námořníci, kteří po něm táhli naloženou loď, si do rytmu prozpěvovali oplzlou písničku. Důstojníci stáli na palubě tak důležitě, jak přísluší obchodníkům. Foinická buržoazie byla vůbec vážná a střízlivá… až na náboženství, jehož některé rituály byly dost orgiastické, aby se to vyrovnalo.

Ulice Svíčkám vedla skoro kolmo k této vodní cestě. Byla poměrně dlouhá a lemovaná mohutnými domy, v nichž byla jak skladiště a kanceláře, tak byty. Byla také tichá, i když její vzdálenější konec ústil do rušné třídy; u vysokých horkých zdí se nekrčily žádné krámky a v dohledu bylo jen málo lidí. Kapitáni a majitelé lodí si sem přicházeli pro zásoby, kupci přicházeli vyjednávat a, pravda, dva monolity tu také označovaly vchod do malého chrámu zasvěceného Tanith, bohyni vln. Několik malých dětí, zřejmě z místních rodin - chlapci a děvčátka dohromady, všichni nazí nebo skoro nazí - si tu hrálo patrně na honěnou a vyzáblý voříšek se mohl uštěkat nadšením.

Ve stinném vchodu do uličky seděl žebrák, kolena měl přitažená k bradě. Miska mu ležela na bosých nohou. Byl zachumlaný v kaftanu a kápě mu stínila tvář. Everard viděl hadr, kterým měl ovázané oči. Chudák slepý; zánět očí patřil k těm nesčetným prokletím, pro která historický svět přece jen nebyl tak malebný… Pummairam proběhl kolem žebráka, aby dohonil muže v kněžském rouchu, který vycházel z chrámu. „Hej, pane, ctihodný pane, prosím,“ volal, „které dveře patří

Zakarbaalovi ze Sidonu? Můj pán ho chce navštívit -“ Everard, který znal odpověď, prodloužil krok a následoval ho.
Žebrák se zvedl. Levou rukou si strhl obvaz, pod nímž se objevila hubená tvář s hustým vousem a očima, které se docela určitě dívaly přes látku. Z volného rukávu vytáhl pravou rukou něco blyštivého. Pistoli!
Everard instinktivně uskočil. V levém rameni ho zabolelo. Nehlučná sonická zbraň bez zpětného rázu, uvědomil si, z ještě vzdálenější budoucnosti, než byla jeho vlastní éra. Kdyby ho ten neviditelný paprsek zasáhl do srdce nebo do hlavy, byl by mrtvý a na jeho těle by nebyla ani známka násilí.
Nemohl nikam než vpřed. „Hááá!“ zařval a kličkoval k útočníkovi. Jeho meč zasvištěl.
Ten druhý se ušklíbl, ucouvl, pečlivě zamířil.
Ozvalo se plesk/ Vrah se s výkřikem zapotácel, upustil zbraň a popadl se za žebra. Pummairamův oblázek zarachotil na kamenech.
Děti se s jekotem rozprchly. Kněz se opatrně vrátil do chrámu. Neznámý se otočil a prchal. Zmizel uličkou ven. Everard mu nestačil. Jeho zranění nebylo vážné, ale v té chvíli nekřesťansky bolelo. Napůl omráčen se zastavil v ústí uličky, rozhlédl se po prázdném prostoru před sebou a zachraptěl anglicky: „Je pryč. Ale do háje, sakra.“
Pummairam se k němu vrhl. Úzkostně ohmatával Strážcovo tělo. „Jsi raněný, pane? Může ti tvůj sluha pomoci? Běda, běda, neměl jsem čas pořádně roztočit ani správně zamířit, jinak bych tomu darebákovi rozbil hlavu, až by mu mozek vylízali psi.“
„Byl jsi… výborný… i tak.“ Everard přerývaně dýchal. Síla a rovnováha se mu pomalu vracely a bolest ustupovala. Ještě pořád byl naživu. To bylo na jeden den až dost zázraků.

Měl ale před sebou práci, a to nutnou. Sebral zbraň, položil dlaň na Pummairamovo rameno a podíval se mu do očí. „Co jsi viděl, chlapče? Co myslíš, že se to před chvílí stalo?“
„No, já -já -“ Chlapec si rychle jako fretka srovnal myšlenky. „Připadalo mi, že ten žebrák, i když to asi nebyl žádný žebrák, ohrožoval život mého pána nějakým talismanem se zraňujícím kouzlem. Ať bohové vrhnou prokletí na toho, kdo chtěl uhasit světlo vesmíru! Ale jeho zlé úmysly samozřejmě nemohly přemoci ctnost mého pána -“ Ztišil hlas clo důvěrného šepotu: „-jehož tajemství jsou rozhodně pevně uzavřena v prsou jeho důvěryhodného sluhy.“
„Dobře,“ zabručel Everard. „Jistě, a tohle jsou věci, o kterých by si obyčejní lidé neměli nikdy dovolit mluvit, protože jinak ochrnou, ohluchnou a dostanou hemeroidy. Dobře jsi to provedl, Pumě.“ Nejspíš mi zachránil život, pomyslel si, sehnul se a rozvázal šňůrku odhozeného vaku. „Na, je to malá odměna, ale za tenhle slitek si můžeš koupit něco, co bys rád měl. No a teď mi řekni, ještě než začal ten kravál, dozvěděl ses, který dům je ten, co hledám?“
I když se věnoval okamžitým úkolům, i když ho opouštěla bolest a šok z útoku, i když byl nadšený, že to přežil, v nitru byl stále zachmuřenější. Po všech těch složitých bezpečnostních opatřeních bylo jeho přestrojení prozrazeno během hodiny. Nepřítel nejenže hlídal ústředí Stráže, ale jeho agent okamžité poznal, že do téhle ulice nepřišel jen tak nějaký obyčejný poutník, neváhal ani vteřinu a pokusil se ho zabít.
Tohle bude tvrdý úkol. A v sázce je víc, než se Everardovi chtělo vůbec domyslet - nejdřív existence Tým a později osud světa.
Zakarbaal zavřel dveře do svých soukromých pokojů a zastrčil závoru. Když se obrátil, podal Everardovi ruku po západním způsobu. „Vítejte,“ řekl v temporalu, jazyku Stráže. „Já se

jmenuju Chaim Zorách, jak si možná pamatujete. Dovolte, abych vám představil svou ženu Yael.“
Oba byli levantinského vzhledu a na sobě měli kanaanský oděv, ale tady, mimo dohled a doslech kancelářského personálu a domácích sluhů, se změnilo celé jejich chování, gesta, chůze, výraz tváře, tón hlasu. Everard by poznal, že jsou z dvacátého století, i kdyby mu to nikdo neřekl. Ta atmosféra ho osvěžovala jako mořský vánek.
Představil se. „Já jsem ten nezávislý agent, pro kterého jste poslali,“ dodal.
Yael Zorachová se na něj obdivně zadívala. „No ne! To je čest. Vy… vy jste první nezávislý, se kterým jsem se kdy setkala. Ti ostatní, kteří tu vyšetřovali, byli jen technici.“
Everard se ušklíbl. „Nepřehánějte to s tím obdivem. Obávám se, že jsem se zatím moc nevyznamenal.“
Popsal svou cestu a nezdar na jejím konci. Nabídla mu prášek proti bolesti, ale on odpověděl, že už to skoro nebolí, a její manžel pak vytáhl něco podstatně lepšího, totiž láhev skotské. Konečně se všichni pohodlně usadili.
Křesla byla pohodlná, ne nepodobná těm doma - v tomhle prostředí to byl luxus, ale Zakarbaal byl koneckonců považován za bohatého muže, který má přístup k nejrůznějšímu dováženému zboží. Jinak byl byt podle budoucích měřítek zařízen stroze, ačkoli fresky, závěsy, lampy a nábytek byly vkusné. Bylo tu chladno a stín; okno do malé vnitřní zahrady bylo zakryto závěsem, aby dovnitř nepronikal žár dne.
„Co kdybychom si nejdřív dali chvilku pohov a seznámili se, než se pustíme do práce?“ navrhl Everard.
Zorách se zašklebil. „Vy dokážete něco takového hned potom, co vás skoro zabili?“

Jeho žena se usmála. „Já bych řekla, že tím víc to potřebuje, miláčku," podotkla. „A my taky. Ta hrozba ještě chvilku počká. Zatím přece čeká, ne?"
Z váčku na opasku vytáhl Everard ty anachronismy, které si dovolil vzít s sebou a které mohl používat, jen když byl sám: dýmku, tabák, zapalovač. Zorachovo napětí trochu povolilo; zasmál se a donesl cigarety ze zamčené truhlice, kde měl ještě pár dalších takových zpříjemnění. Přešel na angličtinu s brooklynským přízvukem: „Vy jste Američan, viďte, pane Everarde?"
„Ano. Naverbovali mě v roce 1954." Kolik let z jeho skutečné délky života uběhlo „od té doby", co odpověděl na inzerát, prošel určitými testy a dozvěděl se o organizaci, která hlídá provoz mezi epochami? V poslední době je nepočítal. Nebylo to důležité, protože on i jeho druhové podstupovali kúru, která prakticky zastavila stárnutí. „Hm, já myslel, že vy dva jste Izraelci."
„To jsme," vysvětlil Zorách. „Yael se tam narodila. Já jsem se přestěhoval, až když jsem tam byl nějaký čas jako archeolog a setkal jsem se s ní. To bylo v roce 1971. Za čtyři roky nás naverbovali do Stráže."
„Jak k tomu došlo, jestli se můžu zeptat?" „Kontaktovali nás, otestovali a nakonec nám řekli pravdu. Přirozeně jsme se té příležitosti rádi chopili. Práce je to často tvrdá a osamělá - vlastně dvojnásob osamělá, když jsme doma na dovolené a nemůžeme vyprávět svým starým kamarádům a kolegům, co jsme dělali - ale zato je naprosto fascinující." Zorách zkřivil tvář a chvílemi mu skoro nebylo rozumět. „Kromě toho, víte, tohle místo je pro nás obzvlášť zajímavé. Neudržujeme tu jen základnu a její krycí obchodní činnost, tu a tam můžeme i pomoci místním lidem. Nebo se o to snažíme, pokud to jde, aniž by někdo začal mít podezření, že je na nás něco divného.

Tím se aspoň trošku vyrovnává to… to, co tady naši krajané budou dělat ve vzdálené budoucnosti.“
Everard kývl. Tenhle způsob uvažování dobře znal. Většina terénních pracovníků byli specialisté jako tihle dva a celou svou kariéru strávili v jednom sektoru. Muselo to tak být, když ho měli poznat tak důkladně, aby to posloužilo účelům Stráže. Jak užitečné by bylo mít domácí, rodilý personál! Ale takoví lidé se vyskytovali jen velmi vzácně dřív než v osmnáctém století a ve většině světa vlastně ještě později. Jak může člověk, který nevyrostl ve vědecko-průmyslové společnosti, vůbec pochopit myšlenku automatického stroje, nemluvě už o vozidlech, která skáčou v jediném okamžiku z místa na místo a z času do času? Samozřejmě, tu a tam se našel nějaký génius; jenže ti nejnápadnější géniové se obvykle výrazně zapsali do historie a Stráž se jim neodvážila odhalit potřebná fakta, protože se bála, že tím způsobí změny…
„Jo,“ kývl Everard. „V určitém smyslu to volný agent jako já má snazší. Manželské týmy a ženy vůbec - nechci vyzvídat, ale jak to máte s dětmi?“
„Máme dvě, doma v Tel Avivu,“ odpověděla Yael Zorachová. ..Návraty si časujeme tak, abychom z jejich života nikdy neodešli na déle než pár dnů.“ Povzdechla si. „Je to samozřejmě zvláštní, když pro nás mezitím uplynou měsíce.“ Pak se její pohled znovu rozjasnil: „No, ale až vyrostou, nastoupí do Stráže taky. Náš regionální personalista už je otestoval a zjistil, že se pro to budou oba hodit.“
Kdyby to tak nebylo, myslel si Everard, dokázala bys to snést, dívat se na ně, jak stárnou, jak trpí všemi těmi hrůzami, které na lidi čekají, a jak nakonec zemřou, zatímco ty jsi ještě tělesně mladá ? Taková představa ho už několikrát odradila od myšlenky na ženění.

„Já myslím, že pan Everard se ptal na děti tady v Tyru," podotkl Chaim Zorách. „Než jsme sem přijeli ze Sidonu - připluli jsme lodí stejně jako vy, protože už tak jsme byli trochu podezřelí - tajně jsme koupili dvě malé děti od obchodníka s otroky, vzali je s sebou a vydáváme je za svoje. Žijí si tak dobře, jak se jen dá." Co nevyslovil, ale co bylo nanejvýš pravděpodobné, že skutečnou výchovu těch dvou má na starosti služebnictvo; jejich nevlastní rodiče si netroufnou investovat do nich příliš mnoho lásky. „Tak nevypadáme příliš nenormálně. A že se lůno mé ženy od té doby uzavřelo, to je běžná smůla. Sice mi vyčítají, že si nevezmu druhou ženu nebo aspoň konkubínu, ale celkem vzato nám Foiníčané víceméně dávají pokoj."

„Takže je máte rádi?" vyzvídal Everard.

„Ale ano, dá se říct, že ano. Máme mezi nimi vynikající přátele. Ono to v takhle důležitém uzlu ani jinak nejde."

Everard se zamračil a zabafal z dýmky. Hlavička, kterou držel v hrsti, se rozehřála a rozzářila jako malý krb. Uklidňovalo ho to. „Myslíte, že je opravdu tak důležitý?"

Zorachovy to překvapilo. „Samozřejmě!" odpověděla Yael. „Určitě je. Copak vám to nevysvětlili?"

Everard opatrně volil slova. „Ano a ne. Když mě požádali, abych se na tohle podíval, a když jsem ten úkol přijal, samozřejmě clo mě nacpali spoustu informací o tomhle sektoru. Vlastně až příliš; málem jsem pro stromy přestal vidět les. Ale podle mých zkušeností je lepší vyvarovat se nějakých velkých generalizací před počátkem akce. To bych totiž zase mohl pro les přestat vidět stromy, abych tak řekl. Když mě vyložili na Sicílii a nastoupil jsem na loď do Tyru, myslel jsem si, že budu mít spoustu času zažít všechny informace a udělat si vlastní představu. Ale moc se mi to nepovedlo, protože kapitán i posádka byli strašně zvědaví; skoro všechnu mentální

energii jsem spotřeboval na to, abych zodpověděl všechny jejich otázky, často překvapivě chytré, a neprozradil se přitom.“ Odmlčel se. „Samozřejmě, role Foinikie všeobecně a Tyru zvlášť v židovské historii - taje zjevná.“

Pro království, které David slepil z Izraele, Judeje a Jeruzaléma, se tohle město brzo stalo hlavním civilizačním vlivem, největším obchodním partnerem a oknem do vnějšího světa. Šalamoun teď navázat na přátelství svého otce s králem Chírámem. Tyrané dodávali většinu materiálů a skoro všechny kvalifikované dělníky a řemeslníky pro stavbu Chrámu i budov méně proslulých. Podniknou s Hebrejci společné výzkumné i obchodní výpravy. Budou Šalamounovi dodávat obrovské množství zboží, které jim bude moci zaplatit jen tak, že jim postoupí řadu svých vesnic… se všemi jemnými důsledky, které to bude mít z dlouhodobého hlediska.

Ale ty drobné detaily mají samozřejmě i hlubší dopad. Foinické zvyky, myšlenky, víra, to všechno pronikalo do sousední říše, ať už k dobrému či k zlému; sám Šalamoun obětoval jejich bohům. Jehova se nestal jediným Pánem Židů, dokud je k tomu nedonutilo babylonské zajetí - tehdy se stal prostředkem, jak si mohli zachovat vlastní identitu, kterou deset jejich kmenů už ztratilo. Předtím izraelský král Achab učinil z tyrské princezny Jezabel svou královnu. Svou špatnou pověst si ti dva nezasloužili; politika vnějšího spojenectví a domácí náboženské tolerance, kterou se snažili vykonávat, mohla možná zachránit zemi před Konečným zničením. Bohužel se srazili s fanatickým Eliášem -

„bláznivým mulláhem z Gileádských hor“, jak ho jednou nazve Trevor-Roper. Ale zase, kdyby bylo foinické pohanství nebylo vyprovokovalo proroky k zuřivosti, byli by ukovali tu víru, která měla přetrvat tisíce roků a přetvořit svět?

„No jistě“ podotkl Chaim. „Svatá země se jenom hemží návštěvníky. Jeruzalémská základna je chronicky přetížená a snaží se ten provoz trochu regulovat. Tady je to mnohem klidnější, jezdí sem většinou vědci z různých dob, obchodníci s uměleckými předměty a tak, tu a tam i nějaký bohatý turista. Ale přesto si myslím, pane Everarde, že právě tohle místo, Tyros, je skutečně klíčovým bodem téhle éry.“ A rozzlobeně dodal: „A jak to vypadá, naši protivníci dospěli ke stejnému názoru, co?“

Everarda se zmocnila beznaděj. Právě proto, že v očích budoucnosti Jeruzalém zastiňuje Tyros, trpí tahle stanice ještě větším nedostatkem personálu než jiné; to znamená, že je strašně zranitelná; a jestli tady skutečně leží kořeny budoucnosti a jestli ty kořeny někdo odřízne -

Fakta mu běžela myslí tak jasně, jako by je viděl poprvé.

Když lidé postavili svůj první stroj času, dávno po Everardově domovském století, objevili se danellianští superlidé z ještě vzdálenější budoucnosti, aby zorganizovali policejní službu pro časové dráhy. Měla shromažďovat znalosti, poskytovat rady, pomáhat poutníkům v nouzi, chytat provinilce; ale to všechno bylo vedlejší ve srovnání s její skutečnou funkcí, a tou bylo zachovat Danelliany. Člověk neztratí svobodnou vůli jen proto, že odletí do minulosti. Může ovlivnit běh událostí stejně jako kdekoli jinde. Je pravda, že události mají svou setrvačnost, dokonce obrovskou setrvačnost. Drobné odchylky se brzo vyrovnají. Například to, jestli nějaký obyčejný jedinec žil dlouho nebo zemřel mladý, jestli se mu dařilo dobře nebo ne, to už o pár generací později nebude mít žádný postřehnutelný vliv. Samozřejmě pokud tím jedincem nebyl, řekněme, Nabuchodonozor nebo Čingischán nebo Oliver Cromwell nebo V. I. Lenin; Gautama Buddha nebo Konfucius nebo apoštol Pavel nebo prorok Mohamed; Aristoteles nebo

Galileo nebo Newton nebo Einstein… Změň něco takového, poutníku z budoucnosti, a ty tu budeš pořád, ale ti lidé, z nichž pocházíš, neexistují, nikdy neexistovali, tam nahoře je docela jiná Země, a ty i tvoje vzpomínky vypovídají o nepříčinnosti, o nekonečném chaosu, který číhá v kosmu.
Zatím musel agent Everard ve své vlastní světové linii překazit plány bezohledným a nevědomým dřív, než se jim podařilo takový zmatek vyvolat. Nebylo jich mnoho; koneckonců ty společnosti, které měly k dispozici cestování časem, všechny velmi pečlivě testovaly své vyslance. Ale za milion let nebo ještě víc samozřejmě k nějaké té chybě zákonitě dojde.
A k zločinům také.
Everard pomalu promluvil: „Než se pustíme do podrobností o tom gangu a jeho činnosti -“
„A že těch podrobností máme žalostně málo,“ zavrčel Chaim Zorách.
„- rád bych si udělal představu, jak argumentují. Proč si jako oběť vybrali právě Tyros? Myslím z jakého důvodu kromě jeho vztahu k Židům?“
„No,“ začal Zorách, „nejdřív berte v úvahu politické události blízké budoucnosti. Chírám se stal nejmocnějším králem Kanaánu a ta moc ho přežije. Tyros odrazí Asyřany, až sem přijdou, se všemi důsledky, které z toho plynou. Rozšíří námořní obchod až do Británie. Založí kolonie, z nichž hlavní bude Kartágo.“ (Everard mlčky stiskl rty. Až moc dobře věděl, jak důležité je Kartágo pro historii.) „Podrobí se Peršanům, ale do značné míry dobrovolně, a mimo jiné jim poskytne většinu flotily pro útok na Řecko. Ten pokus neuspěje, ale představte si, kam mohl směřovat svět, kdyby Rekové nemuseli čelit tomuhle nebezpečí. Nakonec Tyros podlehne Alexandru Velikému, ale teprve po několikaměsíčním obléhání - to

znamená zdržení jeho postupu, které taky má nevypočitatelné důsledky.
No a pokud jde o ty vůbec nejzákladnější věci, bude do té doby vedoucím foinickým státem a jako takový bude mít hlavní slovo při šíření foinických myšlenek do zahraničí. Ano, samotným Řekům. Určité náboženské představy - Afrodité, Adonis, Héraklés a jiné postavy - vznikly jako foinická božstva. Je tu abeceda, foinický vynález. Jsou tu znalosti Evropy, Afriky a Asie, Které přinesou foiničtí mořeplavci. Je tu pokrok v námořnictví a stavbě lodí.“
V jeho hlase bylo slyšet stále větší nadšení: „A podle mě nejdůležitější z toho všeho je, že odtud pochází demokracie, myšlenka hodnoty a práv jedince. Ne že by Foiníčané měli nějaké takové teorie; filosofie, stejně jako umění, nikdy nebude jejich silnou stránkou. Ale přes to všechno je jejich ideálem odvážný kupec - badatel nebo podnikatel, člověk, který jedná sám a rozhoduje se sám za sebe. Tady doma není Chírám žádný tradiční egyptský nebo orientální král - bůh. Zdědil svůj trůn, to je pravda, ale především vládne velmožům, kteří musejí schválit každou důležitější věc, kterou udělá. Tyros je vlastně trochu podobný středověké Benátské republice v jejích nejlepších dobách.
Nemáme dost vědeckého personálu, abychom ten proces sledovali krok za krokem. Ale jsem přesvědčen, že Rekové vyvinuli své demokratické instituce pod silným foinickým vlivem, a to především tyrským - a odkud by vaše nebo moje země ty myšlenky vzaly, když ne od Řeků?“
Zorách udeřil pěstí do područky svého křesla. Druhou rukou pozvedl k ústům skleničku whisky a dlouze se napil. „A tohle všechno právě ti parchanti zjistili!“ vykřikl. „Drží Tyros jako rukojmí, protože vědí, že tím mají na mušce celé lidstvo!“

Vytáhl z truhly holokrychli a ukázal Everardovi, co se stane za rok.
Udělal ty snímky jakousi minikamerou, což byl v podstatě molekulární rekordér z dvaadvacátého století, maskovaný jako drahokam na prstenu. („Udělal“ byl jediný a dost směšný způsob, jak vyjádřit tu časovou smyčku anglicky. Temporal pro to měl příslušné gramatické časy.) Pravda, nebyl ani kněz, ani akolyta, ale jako laik, který obětoval bohyni štědré dary, aby byla příznivě nakloněna jeho obchodnímu podnikání, měl do chrámu volný přístup.
Výbuch se odehrál (odehraje) přímo v téhle ulici, v tom malém chrámu bohyně Tanith. Došlo k němu v noci, takže nikdo nebyl zraněn, ale zničil svatostánek. Everard otáčel holokrychli a prohlížel si popraskané a zčernalé zdi, zbořený oltář a modlu, rozházené relikvie a poklady, zkroucené kusy kovu. Hrůzou ochromení hierofanti se snažili utišit božský hněv modlitbami a oběťmi jak přímo v troskách, tak na všech ostatních svatých místech města.
Strážce si vybral výseč prostoru uprostřed scény a zvětšil ji. Bomba roztrhala svůj nosič, ale ty kusy si nebylo možno splést. Standardní dvousedadlový tempocykl, který vládl časovým drahám v nesčetných tisícovkách let, se zhmotnil a okamžitě vybuchl.
„Když se nikdo nedíval, sebral jsem trochu prachu a oharků a poslal jsem to nahoru k analýze,“ řekl Zorách. „Laboratoř poslala zprávu, že výbušnina byla chemická - fulgurit B tomu říkají.“
Everard kývl. „Jo, tu znám. Už dlouho se běžně používá, vznikla krátce po domovské době nás tří. Tím pádem její snadné získat velké množství, nelze ji vystopovat - prostě podstatně snazší než jaderné izotopy. A na takovouhle škodu jí

ani není potřeba moc… Předpokládám, že se vám nepodařilo zachytit ten stroj?“
Zorách zavrtěl hlavou. „Ne. Nebo spíš důstojníkům Stráže se to nepodařilo. Vrátili se v čase před tu událost, nastrkali tam všechny možné přístroje, které se daly ukrýt, ale - všechno to jde moc rychle.“
Everard si mnul bradu. Strniště bylo skoro hedvábné; bronzová břitva bez mýdla nějaké hladké vyholení neumožňuje. Nejasně ho napadlo, že by uvítal, kdyby to trochu škrábalo nebo něco podobně povědomého.
Co se stalo, bylo celkem jasné. Stroj byl bez posádky, měl autopilota a byl vyslán z nějakého neznámého bodu v časoprostoru. Start aktivoval rozbušku, takže stroj přistál už v okamžiku výbuchu. I když agenti Stráže dokážou určit přesný čas, nedokážou už výbuchu zabránit.
Mohla by to dokázat vyspělejší technologie než ta jejich -třeba danellianská? Everard si představoval nějaký přístroj umístěný do chrámu před kritickým okamžikem, který by vytvořil silové pole a utlumil sílu výbuchu. No, nestalo se to, tudíž to nejspíš není ani fyzikálně možné. Aještě pravděpodobnější je, že se do toho Danelliané nemíchají, protože škody už byly napáchány - sabotéři to můžou zkusit znova - a taková hra na kočku a myš by vůbec mohla nenapravitelně poškodit celé kontinuum. Otřásl se a zeptal se přímo: „A jak si to vysvětlují sami Tyrané?“
„Nijak dogmaticky,“ odpověděla Yael Zorachová. „Nezapomínejte, že oni nemají náš pohled na svět. Jejich svět se neřídí přírodními zákony; je vrtkavý, proměnlivý, magický.“
A v zásadě mají pravdu, ne? Everardovi byla stále větší zima - psychicky.

„Když se už nestane nic podobného, vzrušení opadne," pokračovala. „Kroniky, které tu událost zaznamenají, se ztratí; kromě toho Foiníčané nejsou zrovna pilní spisovatelé análů. Budou si myslet, že někdo spáchal něco zlého, co vyvolalo blesk z nebe. A nemusel to být ani člověk; klidně to mohla být hádka mezi bohy. Takže nikdo se nestane ani obětním beránkem. Po jedné nebo dvou generacích se na celou příhodu zapomene, nejvýš po ní zůstane kousek folklóru."
Chaim Zorách zavrčel: „Jestli ti vyděrači neudělají něco dalšího a horšího."
„Jo, rád bych viděl tu jejich žádost o výkupné," požádal Everard.
„Mám jen kopii. Originál jsme poslali nahoru k prostudování."
„Jistě, já vím. Četl jsem zprávu z laboratoře. Sépiový inkoust na papyrovém svitku, na něm žádná stopa. Našel se u vašich dveří, zřejmě vyhozen z dalšího tempocyklu bez posádky, který se tudy jenom mihl."
„Ne zřejmě, ale určitě," připomněl mu Zorách. „Agenti, kteří sem přišli, na tu noc rozmístili přístroje a ten stroj vypátrali. Byl tu asi milisekundu. Byli by se ho mohli pokusit chytit, ale k čemu by to bylo? Nejspíš na něm taky nebyly žádné stopy. V každém případě by ten pokus nejspíš způsobil takový rozruch, že by se sousedi přišli podívat, co se to děje."
Přinesl Everardovi dokument. Strážce samozřejmě viděl přepis zprávy v rámci své přípravy, ale doufal, že pohled na skutečný rukopis mu něco napoví, cokoli.
Slova byla psána dobovým rákosovým perem, použitým se značnou zručností. (To naznačovalo, že pisatel se v sektoru dobře vyzná, ale to už bylo stejně zřejmé.) Písmo bylo tiskací, ne psací, i když se v něm objevovaly jisté květnaté ozdoby. Vzkaz byl psán v temporalu.

„Výbor pro rozvoj pozdravuje Stráž času.“ Aspoň tu nebyly žádné ty obvyklé kecy o lidové armádě národního osvobození, které znechucovaly Everarda v druhé polovině jeho domovského století. Tohle byli aspoň upřímní bandité. Ledaže to jen předstírali, aby tím pečlivěji zakryli své stopy…

„Viděli jste, jaké následky mělo, když byla do pečlivě vybraného místa v Tyru dopravena jedna malá bomba. Rozmyslete si laskavě, jaké následky by mělo těžké bombardování celého města.“

Everard znovu ztěžka kývl. Jeho protivníci byli chytří. Hrozba zabití nebo únosu jedinců - řekněme samotného krále Chorýma - by byla málo platná, pokud ne vůbec prázdná. Stráž by každého takového člověka ohlídala. A i kdyby útok náhodou vyšel, Stráž by se vrátila v čase a zařídila by, aby příslušná osoba byla v době útoku někde jinde; to by znamenalo, že se celá událost „odestane“. Samozřejmě, znamenalo by to riziko, které na sebe organizace brala nerada, a přinejmenším by vyžadovalo hodně práce zajistit, aby se budoucnost nezměnila samotnou záchrannou operací. Ale i tak by Stráž zasáhnout mohla a také by zasáhla.

Ale jak se dá odstěhovat do bezpečí celý ostrov plný domů?

Samozřejmě by se dalo nějak evakuovat obyvatelstvo. Město by zůstalo na svém místě. Fyzicky nebylo koneckonců nijak velké bez ohledu na svou velikost historickou - asi pětadvacet tisíc lidí namačkaných na nějakých pětapadesáti hektarech. Pár tun vysoce účinné výbušniny by ho obrátilo v trosky. A zničení by ani nemuselo být úplné. Po takové děsivé ukázce nadpřirozeného hněvu by se sem už nikdo nevrátil. Tyros by se rozpadl, stalo by se z něj mrtvé město, a všechna ta staletí a tisíciletí, všechny ty lidské bytosti a jejich životy a civilizace, u jejichž zrodu stál… to všechno by bylo méně než mrtvé.

Everard se znovu otřásl. Neříkejte mi, že naprosté zlo neexistuje, pomyslel si. Tyhle kreatury - přinutil se číst dál.
„- Cena za naši trpělivost je celkem rozumná, přejeme si jen malou informaci. Chceme údaje potřebné pro výrobu trazonského měniče hmoty -“
Když byl během třetí technologické renesance tento přístroj vyvinut, Stráž se tajně spojila s jeho tvůrci, i když ti žili dřív, než byla sama Stráž založena. A od té doby bylo jeho použití - samotná vědomost o jeho existenci, o způsobu výroby ani nemluvě - přísně omezeno. Ano, schopnost změnit každý hmotný objekt, třeba jen hromadu odpadků, v jakýkoli jiný, ať by to byl šperk nebo stroj nebo živý organismus, by mohla znamenat pro celou lidskou rasu nesmírné bohatství. Potíž ale byla v tom, že stejně snadno se dalo vyrobit neomezené množství zbraní, jedů nebo radioaktivních atomů…
„- Data budete vysílat v digitální formě z Palo Alto v Kalifornii po celých 24 hodin v pátek 13. června 1980. Použijete vlnovou délku… digitální kód… Vaší potvrzenkou bude pokračující realita vaší časové linie.“
I to bylo chytré. Takovou zprávu nemohl zachytit náhodou někdo z místních lidí, ale na druhou stranu elektronická aktivita v Silicon Valley byla tak velká, že nepřicházelo v úvahu najít přijímač.
„- Nepoužijeme přístroj na planetě Zemi. Stráž času se tedy nemusí obávat, že spoluprací s námi poruší své Základní pravidlo. Naopak, nemáte jiný způsob, jak sami sebe zachovat, že?
Zdravíme a očekáváme vaši reakci.“
Žádný podpis.
„K tomu vysílání nedojde, že?“ zeptala se tiše Yael. Ve stínu místnosti se jí oči vlhce leskly. Má tam nahoře děti, uvědomil si Everard. Zmizely by i se svým světem.

„Ne,“ řekl.
„Ale naše realita pořád existuje!“ vybuchl Chaim. „Přišel jste sem přece odtamtud, odlétal jste až po roce 1980. Takže musíme ty zločince chytit.“
Everard povzdechl a jako by ho ten povzdech fyzicky zabolel. „Ale sám přece dobře víte, že to tak není,“ řekl bezvýrazně. „Kvantová podstata kontinua - když Tyros vyletí do povětří, my tu pořád budeme, ale naši předkové, naše děti, ti všichni už ne. Bude to úplně jiná historie. A jestli ji to, co ze Stráže zbyde, dokáže obnovit - nějak odvrátit katastrofu - to je problematické. Já bych dokonce řekl nepravděpodobné.“
„Ale co by tím ti zločinci získali?“ Yael mluvila skřípavě, div že nezaječela.
Everard pokrčil rameny. „Nejspíš nějaké zlé uspokojení. Pokušení hrát si na boha se plíží i kolem těch nejlepších z nás, ne? A pokušení hrát si na Satana je mu blízce příbuzné. Kromě toho by si dali dobrý pozor, aby v době zničení byli někde ve vzdálenější historii; oni by pořád zůstali naživu. Měli by dost slušnou šanci stát se pány budoucnosti, když by proti nim stály jen malé zbytky Stráže. Nebo by se pokusem o to aspoň dobře bavili.“
Občas i mne samotného rozčilovala všechna ta omezeni. „Lásko! Proč nemůžem s Osudem pikle kout a do svých rukou vzít smutný Života proud -“
„A kromě toho,“ dodal, „Danelliané by to rozhodnutí pravděpodobně zrušili a přikázali nám tajemství vydat. Mohl bych se vrátit domů a zjistit, že tvář mého světa už není úplně stejná. V dvacátém století by to byla jen bezvýznamná změna, která by se ani nedala postřehnout.“
„Ale co další staletí?“ zalapala Yael po dechu.
„Jo. Máme jen slovo toho gangu, že se omezí na planety ve vzdálené budoucnosti a mimo sluneční soustavu. A vsadím se

s vámi, o co chcete, že to slovo je bezcenné. Vzhledem k možnostem měniče jim nic nebrání udělat se Zemí krátký proces. To vždycky bude hlavní lidská planeta a neumím si představit, jak by jim v tom Stráž mohla zabránit.“
„Kdo je to?“ zašeptal Chaim. „Máte nějakou představu?“
Everard upil whisky a potáhl z dýmky, jako by to dvojí teplo mohlo proniknout z jeho těla k duši. „V mé osobní časové linii… a ve vaší taky… je na takové úvahy ještě brzo. Je jasné, že jsou ze vzdálené budoucnosti, i když ne až z doby Jednoty, která předchází Danellianům. Za tu spoustu tisíciletí musely informace o měniči nějak prosáknout ven - aspoň tak, aby někdo získal jasnou představu, k čemu je dobrý a co se s ním dá dělat. On a jeho kamarádi jsou nepochybně zoufale odvážní bandité bez kořenů; je jim úplně jedno, že svými činy ohrožují společnost, ve které se narodili, a všechny, koho v ní kdy znali. Ale nemyslím, že to jsou řekněme Neldoriáni. Tahle operace je příliš dobře promyšlená. Nepřítel musel vynaložit značné úsilí, strávit slušnou část osobního života průzkumem foinického sektoru a ujistit se přitom, že je to skutečně klíčový bod.
Ten mozek, který to všechno zorganizoval, musí být geniální. Ale zároveň je malinko dětinský - všimli jste si třeba toho data? Pátek třináctého? Nebo to, že svou sabotáž provedli prakticky ve vašem sousedství? Modus operandi - a to, že ve mně okamžitě poznali Strážce - to mi připomíná - Merau Varagana?“ „Koho?“
Everard neodpověděl. Dál si mumlal víceméně pro sebe. „Mohl by to být on, mohl. Ne že by nám to moc pomohlo. Ten gang se připravil dobře, to ano, a určitě ještě ve vzdálenější minulosti - ano, určitě potřebovali informační podklady zahrnující aspoň pár let. A tahle kancelář má málo lidí. Sakra, celá Stráž jich má málo.“ I přes dlouhověkost agentů. Dřív nebo později někdo nebo něco dostane každého z nás. A my se

nevracíme, abychom zrušili, smrt našich kamarádů, ani abychom je ještě jednou viděli v době, kdy žili, protože to by mohlo rozpoutat vír v čase, který by mohl přerůst v maelström; nebo by nás to aspoň příliš krutě trápilo. „Můžeme vypátrat přílety a odlety časových vozidel, když budeme vědět, kam a kdy zamířit přístroje. Tak možná gang také objevil ústředí Stráže, pokud se o něm nedozvěděli běžným způsobem v přestrojení za počestné návštěvníky. Nebo mohli vstoupit do téhle éry jinde a přijet sem normální dopravou, ztratit se mezi spoustami obyčejných současných lidí, stejně jako jsem se o to pokoušel já. Nemůžeme prohledat každý kousek časoprostoru. Nemáme na to lidi a nemůžeme si ani dovolit rušit takovou spoustou aktivity. Ne, Chaime a Yael, budeme sami muset najít nějaké stopy a zúžit ten prostor, který bude potřeba prohledat. Ale jak? Kde mám začít?“

Protože Everardovo přestrojení se už prozradilo, přijal nabídku Zorachových, aby bydlel v jejich pokoji pro hosty. Bude tam mít větší pohodlí než v hostinci a bude mít snáze po ruce všechno vybavení, které může potřebovat. Ovšem bude tu také odříznut od skutečného života města.

„Zařídím vám přijetí u krále,“ sliboval hostitel. „Nebude to těžké; je to vysoce inteligentní člověk a o takového exotického návštěvníka, jako jste vy, se nejspíš bude zajímat.“ Zasmál se. „Takže samozřejmě bude jen přirozené, když mu Sidoňan Zakarbaal, který potřebuje pěstovat přátelství s Tyrany, ohlásí, že se s vámi náhodou setkal.“

„To je dobře,“ odpověděl Everard, „docela se na tu návštěvu těším. Možná nám to i nějak pomůže. A zatím, no, ještě zbývá pár hodin denního světla. Myslím, že se trochu projdu po městě a když budu mít kliku, dostanu třeba i nějaký tip.“

Zorách se zamračil. „Spíš někdo dostane vás. Ten vrah tady někde číhá, tím jsem si jistý.“

Everard pokrčil rameny. „To risknu; a třeba to odnese spíš on. Půjčte mi zbraň, prosím vás. Sonickou.“
Nastavil zbraň tak, aby omračovala, nikoli zabíjela. Živý vězeň, toho by si byl přál ze všeho nejvíc. Ovšem protože nepřítel si to nepochybně uvědomoval také, nečekal, že by mu ještě někdo usiloval o život - nebo aspoň ne dnes.
„Vezměte si taky paprskomet,“ naléhal Zorách. „Myslím, že by byli klidně schopni zaútočit na vás ze vzduchu. Vynořit se s tempocyklem v okamžiku, kde budete, zůstat viset na antigravitaci a střelit zblízka. Oni se nemusejí snažit zůstat nenápadní jako my.“
Everard si připnul paprskomet na druhou stranu opasku než první zbraň. Každý Foiníčan, který by si jich všiml, by je považoval za talismany nebo něco takového, a kromě toho přes ně Everard spustil plášť. „Myslím, že za tolik rizika a námahy jim nestojím,“ řekl.
„Už jste jim jednou stál za pokus, ne? Jak ostatně ten člověk poznal, že jste agent?“
„Mohl mít popis. Merau Varagan by si uvědomil, že na tenhle úkol mohou poslat jen několik nezávislých - mezi jinými i mě. Začínám mít čím dál větší dojem, že za tím vším stojí on. A jestli je to tak, máme proti sobě krutého a kluzkého protivníka.“
„Nechoďte do žádných odlehlých uliček,“ prosila ho Yael Zorachová. „A určitě se vraťte před setměním. Násilných zločinů tu moc není, ale nejsou tu světla a ulice jsou večer skoro opuštěné, takže byste se stal snadnou kořistí.“
Everard si představil, jak pronásleduje svého pronásledovatele tmou, ale rozhodl se, že se o něco takového nebude pokoušet, ledaže by situace začala být skutečně zoufalá. „Tak dobře, vrátím se k večeři. Docela mě zajímá, jaké je v Tyru jídlo - myslím na břehu, ne lodní příděly.“

Dokázala se usmát. „Moc dobré ne. Domorodci nejsou požitkáři. Ale naučili jsme našeho kuchaře pár budoucích receptů. Dal byste si jako předkrm gefilte fiš?“
Stíny se prodloužily a vzduch byl trochu chladnější, když Everard vyšel ven. Na třídě křižující ulici Svíčkám bylo rušno, i když ne víc než předtím. Tyros i Usu byly obklopeny vodou a byly tedy ušetřeny toho strašlivého poledního horka, které v mnohých zemích nutí lidi k siestě, a žádný Foiníčan by nepromrhal spánkem hodiny, v nichž může něco vydělat.
„Pane!“ zajásal radostný hlas.
Ale, to je přece moje malá přístavní krysa. „Buď zdráv, ehm, Pummairame,“ řekl Everard. Chlapec vyskočil z dřepu. „Na co tu čekáš?“
Drobné snědé tělo se ohnulo v jase, ačkoli v očích a na rtech bylo vidět stejně tolik veselí jako úcty. „Na co jiného než na vytouženou příležitost být znova k službám tvé jasnosti?“
Everard se zastavil a podrbal se na hlavě. Ten kluk byl neuvěřitelně rychlý a nejspíš mu zachránil krk, ale - „Je mi líto, ale já už nepotřebuju žádnou další pomoc.“
„Ale pane, ty žertuješ. Vidíš, jak se směju, jak mě potěšil tvůj vtip! Průvodce, pomocník, odháněč darebáků a… jistých ještě horších lidí - tak velkodušný pán jako ty přece neodepře ubohé-mu chlapci potěšení ze své přítomnosti, užitek ze své moudrosti, nehynoucí vzpomínku na doby, kdy směl klusat za jeho vznešenými patami.“
Slova byla patolízalská, což bylo v téhle společnosti zvykem, ale tón vypovídal o něčem docela jiném. Everard viděl, že Pummairam se baví. A nepochybně byl také zvědavý a toužil si vydělat ještě něco. Úplně se třásl dychtivosti, když tam tak stál a díval se na mohutného muže proti sobě.
Everard se rozhodl: „No dobře, ty darebo,“ řekl a usmál se když Pummairam zajásal a roztančil se. Ostatně to stejně nebyl

špatný nápad, mít takového sluhu. Chce přece poznat město a nejen jeho atrakce. „A teď mi řekni, co si tedy myslíš, že pro mě můžeš udělat.“
Chlapec se zastavil, naklonil hlavu, položil si prst na bradu. „To záleží na tom, co si můj pán přeje. Jestli obchod, tak jaký a s kým? Jestli potěšení, tak jaké? Mému pánovi stačí jen říct.“

„Hm-mmm…“ No, proč bych k němu neměl být upřímný, aspoň do té míry, do jaké si to můžu dovolit? Když mi nebude vyhovovat, můžu ho vždycky vyhodit, i když myslím, že si mě bude držet jako klíště. „Tak mě dobře poslouchej, Pumě. Musím v Tyru vyřídit důležité věci Mohou se týkat velmožů a možná dokonce samého krále. Viděl jsi, jak se mě ten kouzelník snažil zastavit. Dokonce jsi mi proti němu pomáhal. Může se to stát znova a příště nemusím mít takové štěstí. Nemohu ti říci víc. Ale myslím, že pochopíš, proč se toho potřebuji hodně dozvědět setkat se s nejrůznějšími lidmi. Co bys navrhoval? Jít do hostince a zaplatit tam pár skleniček stálým hostům?“
Pummova rtuťovitá nálada se rychle změnila ve vážnost. Zamračil se a chvíli se díval do prázdna, pak luskl prsty a zachechtal se: „Ano, to je ono! Víš, skvělý pane, nemůžu ti doporučit nic lepšího než návštěvu Nejvyššího chrámu Aštartina.“
„Cože?“ Everard poplašeně zapátral v informacích uložených ve své hlavě. Aštarté, kterou bible nazývá Ašerou, byla manželkou Melkarta, patrona Tyru - Baala - Mekka - Kuarta - Sora… I ona sama o sobě byla mocnou silou, bohyní plodnosti lidí, zvířat i půdy, válečnicí, která jednou vyzvala na souboj samotné peklo, aby svého milence přivolala zpět z říše mrtvých, královna moře - Tanith byla nejspíš jen jejím

vtělením… ano, byla to babylonská Ištar a do řeckého světa vstoupí jako Afrodité…
„Můj pán ve své veliké učenosti jistě ví i to, že by bylo pošetilé, aby některý návštěvník, zvlášť tak významný návštěvník jako on, nesložil bohyni poctu, aby příznivě shlédla na jeho podnikání. A kdyby se kněži doslechli o takovém opomenutí, zatvrdili by se proti tobě. Takové potíže měli někteří vyslanci z Jeruzaléma. A není snad dobré vysvobodit ženu z poddanství a touhy?“ Pum se ušklíbl, mrknul a šťouchl do Everarda. „A kromě toho je to docela příjemné.“
Strážce se rozpomněl. Chvilku ho to zarazilo. Jako většina ostatních Semitů této éry vyžadovali i Foiníčané, aby každá svobodně narozená žena obětovala své panenství v chrámu bohyně jako svatá prostitutka. Dokud jí nějaký muž za tu službu nezaplatil, nemohla se vdát. Původ toho zvyku nebyl obscénní; datoval se až do doby kamenné, k tehdejším rituálům plodnosti. Kromě toho ovšem také přitahoval poutníky a cizí návštěvníky, na kterých se dalo vydělat.
„Doufám, že národ mého pána nezakazuje takový skutek?“ dotazoval se chlapec úzkostlivě.
„No… nezakazuje.“
„To je dobře!“ Pum vzal Everarda za loket a táhl ho pryč.
„Jestli můj pán dovolí svému služebníkovi, aby ho doprovázel, je možné, že poznám někoho, s kým bude užitečné se seznámit. Se vší pokorou musím prohlásit, že se léčkám dostanu a mám oči a uši otevřené. A jsou plně k službám mého pána.“
Everard se usmál koutkem úst a vykročil s ním. A proč ne? Aby byl sám k sobě upřímný, po té plavbě byl pěkně nadržený; a byla pravda, že v tomhle prostředí nebyla návštěva svatého nevěstince výstřelek, ale laskavost; a možná najde i nějakou stopu, užitečnou pro jeho poslání…

Nejdřív bych se mel radši přesvědčit, jak moc je můj průvodce spolehlivý. „Řekni mi něco o sobě, Pumě. Možná spolu budeme, no, několik dní, jestli ne víc.“
Vyšli ven na hlavní třídu a proplétali se křičícím, strkajícím se, páchnoucím davem. „O tom není moc co povídat, vznešený pane. Příběhy chudých jsou krátké a prosté.“ Ale když se Pum rozpovídal, ukázalo se, že to není tak docela pravda.
Otec neznámý, pravděpodobně jeden z těch námořníků a dělníků, kteří navštěvovali jistou chudou ubytovnu v době, kdy se Tyros stavěl, a kteří měli prostředky na to, aby si užili s tamní služebnou. Pum byl jedno z mnoha dětí, nikdo ho moc nevychovával. Od chvíle, kdy se postavil na vlastní nohy, se musel živit sám, a Everard měl podezření, že byl mimo jiné i zlodějíčkem a vůbec že dělal cokoli, co mu mohlo vynést nějaký krejcar - nebo to, co bylo jeho místním ekvivalentem. I přesto se však poměrně brzo stal akolytou v přístavním chrámu celkem nevýznamného boha Baala Chammona. (Everard si vzpomněl na rozpadající se kostely ve slumech Ameriky 20. století.) Jeho kněz býval kdysi učený muž, teď byl jen laskavý a opilý; Pum od něj až do jeho smrti získával rozsáhlou slovní zásobu i jiné znalosti, asi jako veverka sbírající v lese žaludy. Jeho důstojnější nástupce vykopl odrbaného chrámového služebníka na ulici. I přesto si ale Pum časem udělal velký okruh známých, který sahal až do samotného paláce. Královští služebníci často přicházejí do přístavu hledat lacinou zábavu… Byl ještě příliš mladý na to, aby mohl zaujímat jakékoli vůdcovské místo, a tak si sháněl živobytí, jak se dalo. A to, že zatím, přežil, nebyl žádný malý úspěch.
Ano, pomyslel si Everard. Možná jsem měl přece štěstí, aspoň trochu.
Chrámy Melkarta a Aštarté stály proti sobě na rušném náměstí uprostřed města. Melkartův byl větší, ale i ten druhý byl

značně působivý. Před vchodem měl řadu pestře pomalovaných sloupů se složitými hlavicemi, za nimi dlážděné nádvoří, na kterém stála velká mosazná nádrž vody pro rituální očistu. Samotný dům se tyčil na protější straně nádvoří a jeho hranatost zmírňovaly kamenné obklady z mramoru, žuly a jaspisu. Kolem dveří stály další dva naleštěné sloupy, které výškou přesahovaly střechu. (V Šalamounově chrámu, který napodobuje tyrský model, se jim bude říkat Jakín a Bóaz.) Everard věděl, že uvnitř bude hlavní síň pro věřící a vzadu svatyně.

Část davu z náměstí se přelila i na dvůr a stála tu v malých skupinkách. Everard soudil, že muži prostě jen hledali tiché místo, kde by mohli hovořit o obchodě nebo o jiných věcech. Ale víc bylo žen - většinou hospodyněk, které na šátkem pokrytých hlavách často vyvažovaly náklad; patrně si udělaly v nákupech přestávku na krátkou modlitbu a nejnovější klepy. Protože služebníci bohyně byli muži, ženy tu byly vždy vítány.

Pum táhl Everarda k chrámu a on na sobě cítil pohledy. Začal si připadat nesvůj, skoro nepříjemně. Ve stínu za otevřenými dveřmi seděl u stolu kněz. Kromě roucha duhových barev a stříbrného falického náhrdelníku se ničím nelišil od laika, vlasy a vousy měl pečlivě zastřižené, rysy důstojné a živé.

Pum se před ním zastavil a důležitě řekl: „Buď zdráv, svatý. Můj pán a já si přejeme složit poctu Paní sňatků.“

Kněz jim požehnal. „To je chvályhodné. Cizinec přináší dvojnásobné štěstí.“ V očích mu blýskl zájem. „Odkud přicházíš, ctěný cizince?“

„Ze severu, přes vodu,“ odpověděl Everard.

„Ano, ano, to je jasné, ale to je velké a neznámé území. Jsi snad z kraje samotných Mořských národů?“ Kněz mu pokynul na stoličku podobnou té, na jaké seděl sám. „Posaď se, prosím, vznešený pane, odpočiň si chvíli, dovol, ať ti naliji číši vína.“

Pum chvilku netrpělivě a zklamaně poskakoval kolem, pak se přikrčil k patě sloupu a zachmuřeně čekal. Everard a kněz si povídali skoro hodinu. Dovnitř se trousili i další, naslouchali a přidávali se k hovoru.
Mohlo to klidně trvat celý den. Everard se toho spoustu dozvěděl. Nic z toho se možná nevztahovalo k jeho poslání, ale to nemohl nikdy vědět předem, a kromě toho se tím rozhovorem dobře bavil. Zpátky do reality ho přivedla až zmínka o slunci. Už kleslo až pod střechu vstupní brány. Vzpomněl si na varování Yael Zorachové a odkašlal si.
„Moc toho lituji, milí přátelé, ale čas letí a já musím za chvíli odejít. Pokud máme nejdřív složit svůj hold -“
Pum se rozzářil. Kněz se zasmál. „Ano,“ řekl, „po tak dlouhé cestě musí Aštartin oheň žhavě plát. No, dobrovolný dar je půl šekelu stříbra nebo jeho obdoba ve zboží. Samozřejmě, bohatí a vážení muži obvykle dávají více.“
Everard zaplatil štědrým kusem kovu. Kněz opakoval své požehnání a dal jemu i Pumovi malý slonovinový kotouč s dost výmluvnou rytinou. „Jděte dál, synové moji, najděte si tu, které prokážete dobro, a vhoďte jí to do klína. A… víš, velký Eborigu, že svou vyvolenou musíš odvést z posvátného místa, viď? Zítra tady vrátí tuto zástavu a dostane požehnání. Pokud nebydlíš nikde tady blízko, můj příbuzný Hannó pronajímá čisté pokoje za slušnou cenu ve svém hostinci přímo tamhle v ulici Prodavačů datlí…“
Pum dovnitř doslova vletěl. Everard ho následoval - jak doufal, důstojněji. Muži, se kterými si povídal, za ním pokřikovali obhroublá přání zdaru. To patřilo k obřadu, ke kouzlu.
Místnost byla velká a její příšeří jen slabě osvětlovaly olejové lampy. Rozeznali složité nástěnné malby, zlaté listy, polodrahokamy vsazené do stěn. Na vzdálenějším konci se třpytila zlatá podoba bohyně, ruce vztažené v soucitném gestu,

které bylo kupodivu možno rozeznat i v této poměrně primitivní soše. Everard ucítil vůni, myrhu a santalové dřevo, a zaslechl tiché šustění a šeptání.
Jak se rozkoukával, rozeznal i ženy. Dohromady jich bylo snad sto. Seděly na stoličkách kolem stěn napravo i nalevo. Na sobě měly nejrůznější oblečení od jemného plátna až po roztrhanou vlnu. Některé seděly schouleně, jiné se dívaly do prázdna, jiné ho zvaly gesty tak odvážnými, jaká pravidla dovolovala, většina plaše a toužebně hleděla na muže, kteří přecházeli kolem nich. Těch bylo v tuhle hodinu všedního dne málo. Everard měl dojem, že mezi nimi rozeznal tři nebo čtyři námořníky, tlustého obchodníka, pár mladých chlapců. Jejich chování bylo poměrně zdvořilé; přece jen to byl chrám.
Tep se mu zrychlil. Sakra, myslel si podrážděně, proč z toho dělám takovou vědu ? Pár žen už jsem přece měl.
Pocítil dotek smutku. Ale jen dvě panny.
Kráčel kolem nich, díval se, uvažoval, vyhýbal se pohledům. Pum ho našel a zatahal za rukáv. „Jasný pane," sykl mladík, „tvůj sluha možná našel, co potřebuješ."
„Cože?" Everard se nechal odtáhnout do středu místnosti, kde mohli mumlat neslyšeni.
„Můj pán jistě chápe, že tento syn chudoby by jinak nemohl vkročit do těchto míst," chrlil ze sebe Pum. „Ale jak už jsem řekl, mám známosti, které sahají až do samotného paláce. Znám ženu, která sem přichází, kdykoli to její povinnosti a měsíc dovolí, a čeká a čeká už tři roky. Je to Sarai, dcera pastýřů z hor. Prostřednictvím strýce v královské stráži dostala místo v králově domě, nejdřív jen jako umývačka nádobí, ale teď už pomáhá samotnému hlavnímu číšníkovi. A dnes tady je. A protože si můj pán přeje získat styky takového druhu -"
Everard zmateně následoval svého průvodce. Když se zastavili, polkl. Zena, která tiše odpověděla na Pumův

pozdrav, byla podsaditá, měla velký nos - Everard usoudil, že by se její vzhled snad dal nazvat obyčejným - a už se z ní skoro stávala stará panna. Ale pohled, který ke Strážci zvedla, byl jasný a nebojácný.
„Chtěl bys mě osvobodit?“ zeptala se tiše. „Budu se za tebe modlit po celý zbytek života.“
Rychle, aby si to znova nerozmyslel, jí vhodil kotouč do klína.
Pum si našel krásku, která tu byla dnes poprvé a byla zasnoubena se synem z bohaté rodiny. Byla znechucena, že si ji vybral takový otrhanec. Ale to byl její problém. A jeho možná taky, i když o tom Everard pochyboval.
Pokoje v Hannově hostinci byly malé, vybavené slamníky a skoro ničím jiným. Štěrbinovitá okna vedla na vnitřní dvorek a propouštěla tenké paprsky večerního světla a s nimi i kouř, pachy ulice a kuchyně, hovor a plačtivé zvuky flétny. Everard zatáhl rákosovou rohož, která sloužila jako dveře, a obrátil se ke své společnici.
Klečela před ním, jako by se choulila do svých šatů. „Neznám tvé jméno ani tvou zemi, pane,“ řekla tiše a trochu nejistě. „Chceš ho své služce říct?“
„Ale jistě.“ Řekl jí svůj pseudonym. „A ty jsi Sarai z Rašil Ayin?“
„Poslal mého pána za mnou ten žebrák?“ Sklonila hlavu. „Ne, odpust, nechtěla jsem tě urazit, řekla jsem to nechtíc.“
Odvážil se shrnout jí šátek a pohladit ji po vlasech. Byly . hrubé, ale byla jich spousta - vlasy na ní byly to nejhezčí.
„Neurazila jsi mě. Podívej, co kdybychom se nejdřív trochu seznámili? Nechtěla by sis dát číši vína nebo dvě, než - no, co říkáš?“
Ohromeně zalapala po dechu. Vyšel ven, našel hostinského, obstaral víno.

Nakonec vedle sebe seděli na podlaze, on ji objímal kolem ramen a ona uvolněně povídala. Foiníčané téměř neznali soukromí. A i když jejich ženy měly víc úcty a nezávislosti než ve většině společností, trocha ohledů od muže u nich dokázala zázraky.

„- ne, nejsem ještě zasnoubená, Eborigu. Přišla jsem do města, protože můj otec je chudý a má mnoho dalších dětí, o které se musí starat, a nevypadalo to, že by někdo z našeho kmene kdy žádal mou ruku pro svého syna. Nevěděl bys náhodou o někom?“ On sám, který si vezme její panenství, nepřicházel v úvahu. Její otázka vlastně dokonce porušovala i zákon, který vylučoval předběžnou domluvu, například s přítelem. „Získala jsem v paláci slušné postavení, aspoň ve skutečnosti, když už ne podle jména. Mám určitou malou moc mezi služebníky, dodavateli, kejklíři. Podařilo se mi dát dohromady i věno, ne velké, ale… ale třeba se na mě bohyně konečně usměje, když jí složím tuto oběť! -“

„Je mi líto,“ odpověděl soucitně, „já jsem tu cizí.“ Chápal ji, nebo si aspoň myslel, že ji chápe. Zoufale se chtěla provdat; ani ne tak mít manžela a zarazit ty špatně skrývané úsměšky a podezření, kterým byly vystaveny svobodné ženy, ale spíš mít děti. U těchto lidí bylo jen málo osudů strašlivějších než zemřít bez dětí, jít do hrobu dvakrát… Její obranné bariéry se konečně sesypaly a ona se mu rozplakala na prsou.

Světlo sláblo. Everard se rozhodl zapomenout na Yaeliny obavy (a - zasmál se - na Pumovo rozhořčení) a dát si na čas, zacházet se Sarai jako s lidskou bytostí prostě proto, že jí skutečně je, počkat na tmu a pak nechat svou představivost rozehrát. Potom ji doprovodí domů.

Zorachovi byli značně znepokojeni, když se jejich host nevrátil domů ještě dlouho po soumraku. Neřekl jim, co dělal, a oni nevyzvídali. Koneckonců byli terénní pracovníci, schopní lidé,

kteří si poradili s obtížnou prací, často plnou překvapení, ale nebyli to detektivové.
Everard cítil povinnost omluvit se za to, že jim zkazil večeři. Měla to být nezvyklá hostina. Normálně se hlavní jídlo dne podávalo uprostřed odpoledne a večer se jen něco zakouslo. Bylo to tak proto, že světlo lamp bylo jen slabé a bylo tedy těžké připravit cokoli složitějšího.
I tak si ale technické vymoženosti Foiníčanů zasloužily obdiv. U snídaně, což bylo také skromné jídlo, čočka vařená s pórkem a k ní jakýsi suchar, se Chaim zmínil o vodě. Nádrže najímání dešťové vody byly užitečné, ale nedostatečné. Chírám si nepřál, aby byl Tyros závislý na dovozu vody z Usu, ani ho nechtěl spojit s pevninou akvaduktem, který by mohl posloužit nepříteli jako most. Právě teď se proto realizoval projekt, v jehož rámci se bude čerpat čerstvá voda z podmořských pramenů.
A pak tu samozřejmě byla foinická zručnost, nashromážděné znalosti a důvtip, které byly vidět v barvách i sklářských výrobcích, nemluvě už o lodích bytelnějších, než se zdály, protože v budoucnu se odváží dokonce až do Británie…
„Purpurová říše, kterou někdo v našem století nazval Foiníkií," přemítal Everard. „Skoro mě napadá, jestli Merau Varagan nemá slabost pro tuhle barvu. Nenazval W. H. Hudson Uruguay Purpurovou zemí?" Zasmál se. „Ne, to je hloupost. Barvy z ostranek v sobě mají vždycky víc červené než modré. A kromě toho Varagan tu svou špinavou práci prováděl mnohem severněji než v Uruguayi, když jsme na sebe narazili ‚dřív'. Ostatně nemám ještě žádný důkaz o tom, že v tom má prsty; jen takové tušení."
„Co se tehdy stalo?" zeptala se Yael. Zamžourala na něj proti slunečnímu světlu, které sem pronikalo dveřmi otevřenými do zahrady.

„To je teď jedno.“
„Jste si jistý?“ naléhal Chaim. „Vaše zkušenosti nám možná mohou připomenout něco, v čem by mohla být stopa. A kromě toho na takovémhle zastrčeném místě jsme po novinkách celí žhaví.“
„Zvlášť po tak báječných dobrodružstvích, jako jsou ta vaše,“ dodala Yael.
Everard se ironicky usmál. „Abych citoval dalšího spisovatele, dobrodružství je, když někdo jiný prožívá peklo tisíc mil daleko,“ řekl. „A když jde o hodně jako tady, tak to celou situaci jen zhoršuje,“ Odmlčel se. „No, ale nemám proč vám tu historku neříct, i když jen v hrubých obrysech, protože pozadí je komplikované. Jo, a jestli sem v nejbližší době nepřijde žádný sluha, rád bych si zapálil dýmku. A nezbylo v konvici ještě trochu té utajené kávy?“
Usadil se, poválel dým po jazyce, nechal horké slunce, aby mu po nočním chladu vyhřálo kosti. „Měl jsem úkol v Jižní Americe, v oblasti Kolumbie, koncem roku 1826. Vlastenci pod vedením Simona Bolívara svrhli španělskou nadvládu, ale brzo měli vlastních starostí víc než dost. A to včetně obav o samotného Osvoboditele. Prosadil v Bolívii ústavu, která mu jako doživotnímu prezidentovi dávala obrovské pravomoci; nikdo nevěděl, jestli se nehodlá stát Napoleonem a dostat celou novou republiku do svého područí. Vojenský velitel ve Venezuele, která tehdy byla součástí Kolumbie, nebo vlastně Nové Granady, jak si sama říkala - tak ten se vzbouřil. Ne že by tenhle José Páez byl takový altruista; ve skutečnosti to byl pěkný parchant.
Ale detaily nejsou důležité. Sám si je taky už úplně přesně nepamatuju. Podstatné je, že Bolívar, který byl rodem z Venezuely, pochodoval z Limy do Bogoty. Trvalo mu to jen pár měsíců, což v té době a v tom terénu bylo hodné málo.

Když tam dorazil, vyhlásil stanné právo, udělil si odpovídající pravomoci a pochodoval dál do Venezuely proti Páezovi. To už tam začalo docházet k těžkým krveprolitím.
Mezitím agenti Stráže, kteří monitorovali historii, začali mít dojem, že tam něco není tak docela košer. (Ehm-m, promiňte.) Bolívar se nechoval tak docela jako ten nesobecký humanista, jak ho víceméně shodně líčí jeho životopisci. Odněkud si pořídil přítele… nikdo nevěděl odkud… a tomu věřil. Jeho rady byly občas vynikající. Ale začalo to vypadat, že se ten člověk pomalu mění v Bolívarova zlého ducha. A životopisci se o něm nikde nezmiňovali…
Patřil jsem k nezávislým agentům, kteří tam byli vysláni, aby to vyšetřili. To bylo proto, že předtím, než jsem se dal ke Stráži, jsem se v těch místech trochu potuloval. Takže jsem měl trochu lepší představu, co mám dělat. Nemohl jsem se vydávat za Latinoameričana, to ne, ale mohl jsem být klidně americký žoldák, který je částečně nadšený osvobozením a částečně doufá, že na něm něco vydělá - a především je dost vojáčky a přitom ne arogantní, protože to by ty hrdé lidi odpuzovalo.
Je to dlouhá a celkem únavná historie. Věřte mi, přátelé, devětadevadesát procent každé operace v terénu tvoří trpělivé shromažďování nudných a obvykle nepodstatných faktů mezi nekonečnými honičkami a čekáním v záloze. No ale nakonec se mi s pořádnou dávkou štěstí podařilo proniknout do armády, udělat si známosti, rozdat úplatky, sehnat si informátory a důkazy. Nakonec už nebylo pochyb. Ten Blasco López, muž podivného původu, musel být z budoucnosti.
Zavolal jsem naše jednotky a přepadli jsme dům, ve kterém v Bogotě bydlel. Většina těch, které jsme sebrali, byli neškodní místní lidé, najatí jako služebnictvo, i když to, co nám mohli říct, se ukázalo jako docela užitečné. Z Lópezovy milenky,

která ho doprovázela, se vyklubala jeho společnice. Ta nám toho pověděla mnohem víc výměnou za pohodlné bydlení na vyhnanecké planetě. Ale hlavní osoba se probila ven a unikla.
Jeden člověk na koni, směřující do Kordiller, které začínaly hned za městem - jeden člověk k nerozeznání od deseti tisíc skutečných kreolů - toho jsme nemohli pronásledovat na tempo cyklech. Takové pátrání by se sakra brzo mohlo provalit. Kdo mohl vědět, jaké by to mělo účinky? Spiklenci už tak porušili stabilitu časového proudu…
Vzal jsem koně, sušené maso, vitaminové tablety a vydal jsem se ho stíhat.“
Vítr dutě hvízdal po svahu. Tráva a nízké řídké keře se v jeho mrazivých závanech chvěly. Ještě výš pak ustupovaly holé skále. Vpravo, vlevo i vzadu se zdvihaly k monotónní modři vrcholky hor. Nad hlavou se mu vznášel kondor a pátral po mršinách. Sněhová pole ve výšce zářila v zapadajícím slunci.
Práskla mušketa. Na tuhle vzdálenost to byl jen slabý zvuk, ale ozvěna se rozléhala. Everard slyšel hvízdnout kulku. Blízko! Přikrčil se v sedle a pobídl koně vpřed.
Varagan přece nemůže čekat, že mě na tuhle dálku dostane, běželo mu hlavou. Tak proč to tedy dělá“? Doufá, že zpomalím“? A jestli ano, jestli přede mnou získá malý náskok, k čemu mu to bude? Čeho chce dosáhnout?
Jeho nepřítel byl pořád víc než půl kilometru před ním, ale Everard viděl, jak se jeho kůň vyčerpaně potácí. Zachytit Varaganovu stopu chvíli trvalo, Everard musel jezdit mezi peony a pastýři a vyptávat se, jestli tudy neprojel takový a takový člověk. Ale Varagan měl jen jednoho koně, kterého musel šetřit, když se pod ním neměl zhroutit. Jakmile Everard našel jeho stopy, nebylo pro trénované oko nic těžkého se jich držet a pronásledování se zrychlilo.

Věděl také, že Varagan uprchl jen s předovkou. Od té doby, co se mu Strážce objevil v dohledu, plýtval Varagan kulemi i prachem. Uměl rychle nabíjet a výborné střílet, takže to Everardův postup skutečně trochu zpomalovalo. Ale jaký úkryt může najít v téhle pustině? Zdálo se, že Varagan směřuje k jedné konkrétní skále. Byl nápadná nejen svou výškou, ale i tím, že připomínala věž. Ale nebyla to žádná pevnost. Kdyby se Varagan za ní schoval, mohl Everard použít paprskomet a celá ta hora kamení by se uprchlíkovi sesypala na hlavu.
Třeba Varagan neví, že agent takovou zbraň má. Ale ne, to je nemožné. Varagan je netvor, ale není blázen.
Everard si stáhl klobouk do čela a zachumlal se do ponča. Nesáhl po paprskometu, to ještě nemělo cenu, ale jakoby instinktivně se levou rukou dotkl křesadlové pistole a šavle po boku. Byly jen součástí jeho kostýmu, ale jejich masivnost byla uklidňující. Varagan zastavil, aby se mu lépe střílelo, a teď pokračoval dál do kopce. Tentokrát ani znova nenabil. Everard pobídl koně z klusu do cvalu a vzdálenost mezi nimi ještě zkrátil. Zůstával ve střehu - nebyl napjatý, ale pro všechny případy dával pozor a byl připraven uhnout nebo dokonce seskočit a schovat se za koně. Ale nic se nestalo, jen ta osamělá chladná cesta pokračovala dál a dál. Vypálil snad Varagan svou poslední munici? Dávej si pozor, Mansi. Řídká horská tráva skončila, jen tu a tam se mezi balvany držel nějaký ten trs, a pod kopyty zazvonila skála.
Varagan se zastavil poblíž skály a čekal. Mušketu měl v pouzdře a ruce položené na sedle měl prázdné. Jeho kůň se chvěl, potácel, věšel hlavu; byl docela vyčerpaný, mrazivý vítr mu z kůže a hřívy sfoukával pěnu.
Everard vytáhl svůj paprskomet a nastavil ho na blízko. Za ním zařehtal volný kůň. Varagan ale pořád čekal.

Everard se zastavil tři metry od něj. „Merau Varagane, jste zatčen Stráží času," zavolal v temporalu.
Ten druhý se usmál. „Jste proti mně ve výhodě," odpověděl tichým, ale kupodivu zvučným hlasem. „Můžete mi prokázat tu čest a sdělit mi své jméno a původ?"
„Ehm… Manson Everard, nezávislý, narozený ve Spojených státech amerických asi sto let v budoucnosti. Ale na tom nezáleží. Půjdete se mnou. Zůstaňte, kde jste, než přivolám tempocykl. Varuji vás, při sebemenším podezření, že se chcete o něco pokusit, budu střílet. Jste příliš nebezpečný, než abych si mohl dovolit být útlocitný."
Varagan udělal malé gesto. „Opravdu? Kolik toho o mně víte, agente Everarde, nebo kolik si myslíte, že víte, že to ospravedlňuje takový násilný přístup?"
„No, když na mě někdo střílí ze zálohy, tak ho asi za moc milého člověka pokládat nemůžu."
„A co když jsem byl třeba přesvědčen, že jste bandita? V těchhle horách jich je dost. Jaký zločin jsem údajně spáchal?"
Everard se zastavil v polovině gesta, kterým sahal do kapsy pro malý komunikátor. Na okamžik se téměř s pověrčivým úžasem zadíval na svého vězně.
Merau Varagan vypadal vyšší, než doopravdy byl, protože svou atletickou postavu držel velmi vzpřímeně. Černé vlasy kontrastovaly s pletí, jíž slunce a počasí nijak neubraly na bělosti. Neměl ani náznak vousů. Tvář by mohla patřit mladému Caesarovi, kdyby neměla příliš jemné rysy. Oči měl velké a zelené, usmívající se rty třešňově červené. Šaty až k botám měl černé se stříbrnými ozdobami, stejně jako pláštěnku, která mu povlávala kolem ramen. Před tou skálou podobnou věži připomínal Everardovi Draculu.
Ale mluvil pořád stejně mírně: „Vaši kolegové zjevně dostali nějaké informace z mých kolegů. Řekl bych, že jste s nimi byl

cestou ve styku. Takže znáte naše jména a víte něco o našem původu -“
Jednatřicáté tisíciletí. Stali se psanci po neúspěšném pokusu Exaltacionistů svrhnout civilizaci, která jim připadala starší než mně doba kamenná. Během té chvíle, kdy byli u moci, získali stroje času. Jejich genetické dědictví -
Nietzsche by jim možná rozuměl. Já ne.
„-Ale co doopravdy víte o tom, co jsme tu měli v úmyslu?“
„Chtěli jste změnit dějiny,“ odsekl Everard. „Jen tak tak jsme vám v tom zabránili. A stejně na naše jednotky čeká spousta choulostivé nápravné práce. Proč jste to udělali? Jak jste mohli být tak… tak sobečtí?“
„Myslím, že ‚egoističtí' by byl přesnější výraz,“ vykládal Varagan. „Vzestup ega, neomezená vůle… Ale uvažujte. Bylo by to tak špatné, kdyby Simon Bolívar založil v Latinské Americe skutečné impérium a nejen spoustu hádavých nástupnických států? Bylo by osvícené a pokrokové. Představte si, kolik utrpení a smrti by se tím odvrátilo.“
„Nechtě toho!“ Everard cítil, jak v něm sílí hněv. „Nenamlouvejte mi, že tomu věříte. Je to nemožné. Bolívar nemá lidi, komunikace, podporu. Pro mnohé je sice hrdinou, ale spousta jiných na něj má zlost: třeba Peruánci, kterým sebral Bolívii. Na smrtelné posteli bude vykřikovat, že při všech svých pokusech vybudovat stabilní společnosti jen ‚oral moře'.
Jestli jste to s tím sjednocením části kontinentu myslel vážně, měl jste to zkusit dřív a jinde.“ „Opravdu?“
„Ano. To byla jediná šance. Studoval jsem tu situaci. V roce 1821 jednal San Martin se Španěly v Peru a zahrával si s myšlenkou vytvoření monarchie v čele s někým, jako byl don Carlos, bratr krále Ferdinanda. Mohla by bývala zahrnovat území Bolívie a Ekvádoru, později možná i Chile a Argentiny,

protože by měla všechny výhody, které Bolívarova říše postrádá. Ale proč vám to říkám, vy parchante, leda abych dokázal, že lžete? Tohle všechno jste si nepochybně nastudoval sám.“
„A jaký cíl jsem tedy podle vás měl?“
„To je jasné. Přimět Bolívara, aby sám sobě podrazil nohy. Je to idealista, snílek, nejen válečník. Když to přežene, všechno kolem se sesype a vznikne takový chaos, že může klidné zasáhnout zbytek Jižní Ameriky. A vy byste měl šanci uchvátit moc!“
Varagan pokrčil rameny, jako by to snad mohl udělat vlkodlak. „Ale uznejte aspoň,“ řekl, „že taková říše by v sobě měla určitou temnou vznešenost.“
Objevil se tempocykl a zůstal viset ve vzduchu asi šest metrů vysoko. Jeho jezdec se zasmál a namířil zbraň, kterou měl s sebou. Varagan z koňského sedla zamával na své časem cestující já.
Everard pořádně nevěděl, co se stalo pak. Nějak se dokázal dostat z třmenů a na zem. Jeho kůň zařičel, jak ho zasáhl výboj energie. Bylo cítil dým a pach spáleného masa. Zasažené zvíře se ještě ani docela nezhroutilo a Everard už za ním ležel a střílel.
Nepřátelský tempocykl změnil směr. Everard uskočil před padající masou a pálil dál, vzhůru a do stran. Varagan seskočil ze svého koně a schoval se za skálu. Blesky plály a praskaly. Volnou rukou Everard vytrhl z kapsy komunikátor a stiskl nouzové tlačítko.
Vozidlo kleslo za skálu. Vzduch vydal mlaskavý zvuk. Vítr odvál štiplavý pach ozónu.
Objevil se stroj Stráže. Bylo pozdě. Merau Varagan už odnesl své dřívější já pryč, do nějakého neznámého bodu časoprostoru.

Everard těžce povzdechl. „Jo," dokončil, „takhle si to naplánoval a vyšlo mu to. Kruci. Dojet k nějakému významnému orientačnímu bodu a všimnout si, kolik je hodin. To znamenalo, že později ve své časové linii věděl, kam a kdy má při své záchranné operaci letět.
Zorachovi byli šokováni. „Ale - ale taková příčinná smyčka," koktal Chaim, „copak neměl ponětí o tom, jak je to nebezpečné?"
„Ale to určitě měl, včetně té možnosti, že tím pádem přestane existovat vůbec," odpověděl Everard. „Ale on byl klidně ochoten zlikvidovat celou budoucnost kvůli historii, v níž mohl dosáhnout moci. Nebál se ničeho, byl to pravý desperado. Exaltacionistická knížata to měla v genech."
Povzdechl si. „A solidaritu taky neznali. Varagan a ti společníci, kteří mu zbyli, se vůbec nepokusili zachránit ty, které jsme zajali. Prostě zmizeli. Dáváme si ‚od té doby' pozor, kde se znova objeví, a tohle pirátství je dost podobné tomu původnímu. Ale samozřejmě - zase vzhledem k riziku časové smyčky - si nemůžu jít přečíst zprávu, kterou napíšu, až ta současná záležitost skončí. Jestli tedy ona skončí a já ne."
Yael ho poplácala po nace. „Jsem si jistá, že vyhrajete, Mansi," řekla. „Co se pak stalo v Jižní Americe?"
„No, když skončily ty špatné rady, o kterých netušil, že jsou špatné, Bolívar se vrátil ke svému přirozenému jednání," řekl Everard. „Smírně se dohodl s Páezem a vyhlásil všeobecnou amnestii. Později vypukly další potíže, ale on je zvládl obratně a humánně, a přitom pořád pečoval o zájmy a kulturu svého lidu. Když zemřel, většina obrovského bohatství, které zdědil, byla pryč, protože si z veřejných peněz nikdy nevzal pro sebe ani centavo. Dobrý vládce, jeden z mála, které kdy historie poznala.

A řekl bych, že stejný je i Chírám - a teď je jeho vláda podobně ohrožena, ať už to zlo vypouští do světa, kdo chce.“
Když Everard vyšel z domu, samozřejmě tam na něj čekal Pum. Chlapec mu vyběhl naproti.
„Kam půjde můj slavný pán dnes?“ prozpěvoval. „Jeho služebník ho povede, kam si jen bude přát. Třeba na návštěvu k Conorovi, obchodníku s jantarem?“
„Cože?“ Everard poněkud šokované valil oči na svého domorodého průvodce. „Proč myslíš, že mám co dělat s… někým takovým?“
Pum se na něj podíval pohledem, v němž pokora nedokázala zakrýt prohnanost. „Neříkal můj pán na palubě Mágovy lodi, že to má v úmyslu?“
„Jak to víš?“ vyštěkl Everard.
„No, našel jsem muže z posádky, dal jsem se s nimi do hovoru, vytáhl z nich jejich vzpomínky. Ne že by tvůj pokorný služebník chtěl špehovat něco, co nemá slyšet. Jestli jsem chybil, ponížen se omlouvám a prosím za odpuštění. Chtěl jsem se jen dozvědět víc o plánech svého pána, abych si mohl rozmyslet, jak mu nejlépe posloužit.“ Pum zářil nepokrytou domýšlivostí.
„Aha.“ Everard si popotáhl knír a rozhlédl se kolem. Nikdo jiný nebyl v doslechu. „No, tak tedy věz, že to jsem jen předstíral. Moje skutečné záměry jsou jiné.“ Jak jsi už nepochybné uhodl podle toho, že jsem šel rovnou k Zakarbaalovi a že u něj bydlím, dodal v duchu. Tohle nebylo zdaleka poprvé, kdy se na vlastní kůži přesvědčil, že lidé každé doby mohou být v podstatě stejně chytří jako kterýkoli jejich budoucí potomek.
„Jistě, jistě! A jsou to určitě záměry největší důležitosti. Rty služebníka mého pána jsou zapečetěné.“

„Neboj se, mé záměry nejsou ani v nejmenším nepřátelské. Sidon žije s Tyrem v přátelských vztazích. Řekněme, že se snažím zorganizovat velký společný podnik.“
„Zvětšit obchod s lidem mého pána? Ale to tedy přece jen . chceš navštívit svého krajana Conora, ne?“
„Nechci!“ Everard si uvědomil, že to vykřikl. Ovládl se. „Conor není můj krajan v tom smyslu, jako třeba Magó tvůj. Můj lid nemá jedinou zemi. Dokonce je dost pravděpodobné, že bychom Conor a já navzájem nerozuměli své řeči.“
To bylo víc než pravděpodobné. Everard s sebou už tak musel táhnout dost velkou intelektuální zátěž vědomostí o Foiníkii, než aby k nim ještě přidával další horu poznatků o Keltech. Počítač ho prostě naučil tolik, aby se mohl za Kelta úspěšně vydávat před lidmi, kteří je příliš dobře neznají - aspoň doufal.
„Dnes,“ řekl, „jsem se chtěl prostě procházet po městě, zatímco Zakarbaal se mi bude snažit zařídit přijetí u krále.“ Usmál se. „No a při tom se můžu svěřit do tvých rukou, chlapče.“
Pum se perlivě zasmál. Zatleskal radostí: „Ano, můj pán je moudrý! Než přijde večer, bude sám moci posoudit, jestli jsem ho vedl k potěšení, no a jistě, také k vědomostem, klére hledá, a možná… možná jeho velkodušnost uzná za vhodné prokázat svému průvodci svou štědrost.“
Everard se usmál. „No tak dobře, tak mi ukaž, co je tu zajímavého.“
Pum předstíral ostýchavost. „Mohli bychom zajít nejdřív do ulice Krejčích? Včera jsem se odhodlal objednat si nové šaty, které by už měly být hotové. Jejich cena sice bude pro chudého chlapce moc tvrdá, i přes tu velkomyslnost, kterou mi můj pán už prokázal, protože musím zaplatit nejen za rychlost, ale i za jemný materiál. Ale nehodí se, aby služebník tak velkého pána chodil v takovýchhle hadrech.“

Everard zasténal, i když mu to nijak nevadilo. „Já ti rozumím. Moc dobře ti rozumím! Je pod mou důstojnost, aby sis musel kupovat šaty sám. No, tak pojď a já ti ten tvůj pestrobarevný kabátec věnuju.“

Chírám se tak docela nepodobal svým obyčejným poddaným. Byl vyšší, měl světlejší pleť, vlasy a vousy červenavé, oči šedé, nos rovný. Vzhledem připomínal Mořské národy - tu pirátskou hordu vyhnaných Kréťanů a evropských barbarů, některých až daleko ze severu, kteří před pár staletími přepadli Egypt a později se stali hlavními předky Filištínů. Menší množství jich skončilo v Libanonu a Sýrii, smísili se s některými beduínskými kmeny, které se zajímaly o mořeplavectví. Z toho spojení vznikli Foiníčané. Krev nájezdníků byla na jejich aristokratech vidět dodneška.

Šalamounův palác, kterým se bude tak pyšnit Bible, bude jen druhořadou napodobeninou domu, ve kterém Chírám bydlel už teď. Král sám ovšem obvykle chodil prostě oblečen, v bílém plátěném kaftanu s purpurovými ozdobami, v pantoflích z jemné kůže, zlaté čelence a s velkým rubínovým prstenem, který byl odznakem královské důstojnosti. I jeho chování bylo přímé a nestrojené. Byl ve středním věku, ale vypadal mladší a energie měl zjevně víc než dost.

Seděli s Everardem ve veliké, krásné a vzdušné místnosti, odkud bylo vidět do vnitřní zahrady a na rybníček. Koberec byl rákosový, ale obarvený pěknými vzory. Fresky na omítnutých zdech provedl umělec dovezený z Babylonie a zobrazil na nich stromy, květy a okřídlené chiméry. Nízký stůl mezi nimi byl z ebenu vykládaného perletí. Na něm stálo neředěné víno v skleněných pohárech a mísy ovoce, chleba, sýra a sladkostí. Hezká dívka v průsvitných šatech klečela kousek stranou a probírala se strunami lyry. Vzadu stáli dva sluhové čekající na rozkazy.

„Mluvíš skutečně záhadně, Eborigu,“ zamumlal Chírám.
„Ano, ale nechci před tvou výsostí nic zatajovat,“ odpověděl Everard opatrně. Jediné slovo rozkazu a stráže ho mohly zabít. Ne, to nebylo pravděpodobné; host byl posvátný. Ale kdyby krále urazil, ohrozil by celé své poslání. „Ano, o některých věcech mluvím nejasně, ale to je jen proto, že o nich vím málo. A netroufnu si ani vznášet proti nikomu nepodložená obvinění, kdyby se mé zprávy prokázaly jako chybné.“
Chírám sepnul ruce a zamračil se. „Ale přesto tvrdíš, že přinášíš zprávy o nebezpečí - a to nesouhlasí s tím, co jsi říkal jinde. Docela určitě nejsi takový drsný válečník, za jakého se vydáváš.“
. Everard vyrobil na tváři úsměv. „Můj pán ve své moudrosti dobře ví, že neznámý cizinec nemusí být také hlupák. Jemu přiznám, že jsem, ehm, trochu zamlžil pravdu. Ale to bylo z nutnosti, stejně jako to běžně dělá každý obyčejný tyrský obchodník. Není to tak?“

Chírám se zasmál a uvolnil se. „Mluv dál. Jestli jsi darebák, jsi aspoň zajímavý darebák.“
Psychologové stráže vymýšleli Everardovu historku velice důkladně. Nemohla být okamžitě přesvědčivá, a ani to nebylo žádoucí; král by mohl být vyprovokován k akci, která by změnila historii. Ale přitom musela být dost věrohodná, aby spolupracoval na vyšetřování, které bylo Everardovým hlavním záměrem.
„Věz tedy, ó pane, že můj otec byl náčelníkem kmene v hornaté zemi za vlnami…“ -v halštatské oblasti Rakouska.
Eborix vyprávěl dál, jak někteří Keltové, kteří byli mezi Mořskými národy, uprchlí zpátky domů po zdrcující porážce, kterou těmto pseudovikingům uštědřil v roce 1149 př. Kr. Ramesse III. Jejich potomci održovali občasné styky,

především po jantarové stezce, s potomky příbuzných kmenů, které se usadily v Kanaánu s povolením vítězného faraóna. Nezapomněli na starou ctižádost; Keltové měli vždycky dlouhou rasovou paměť. Mluvilo se o tom, že bude obnoveno tažení do Středomoří. Ten sen sílil, jak se jedna vlna barbarů za druhou valila dolů do Řecka přes trosky mykénské kultury a v jaderské oblasti se šířil zmatek až po Anatolii.
Eborix znal špehy, kteří také sloužili jako vyslanci u králů filištínských městských států. Přátelské vztahy, které Tyros udržoval s Židy, mu nepřidaly na oblibě mezi Filištíny; a bohatství Foinikie bylo samozřejmě ještě větším pokušením. Pomalu, po celé generace se rozvíjely plány. Eborix si sám nebyl jistý, jak daleko dospěly přípravy na tažení armády keltských dobrodruhů k jihu.
Chírámovi upřímně přiznal, že by byl uvažoval o tom, že se k takovému tažení přidá i se svými zdatnými bojovníky. Ale spor mezi klany skončil svržením a zabitím jeho otce. Eborix jen stěží vyvázl životem. Toužil nejen vylepšit stav své pokladny, ale především se pomstít, a tak odjel sem. Tyros, vděčný za jeho varování, by mu mohl aspoň poskytnout prostředky, aby mohl najmout vlastní vojáky a táhnout s nimi domů pokusit se znovu zaujmout svou náčelnickou hodnost.
„Nenabízíš mi žádný důkaz," řekl král pomalu, „žádný kromě pouhého slova."
Everard kývl. „Můj pán vidí jasně jako Ra, sokol Egypta. Cožpak jsem předem nepřipustil, že se můžu mýlit, že možná žádná hrozba neexistuje, že to může být jen klábosení chvástavých opic? Přesto ale prosím svého pána, aby nechal pro svou bezpečnost tu věc prozkoumat tak podrobně, jak se jen dá. V této snaze mu já, jeho služebník, můžu pomoci. Nejen že znám svůj lid a jeho zvyky, ale při své cestě celým kontinentem jsem se setkal s mnoha různými kmeny i s

civilizovanými národy. Možná tedy budu na téhle stopě lepší lovecký pes než kdo jiný.“
Chírám se popotahoval za vousy. „Možná. Takové spiknutí musí zahrnovat víc než jen pár divokých horalů a filištínských velmožů. Muže několikerého původu - ale cizinci přicházejí a odcházejí jako nestálý vánek. Kdo zachytí stopy větru?“
Everardovi se rozbušilo srdce. Tohle byl okamžik, na který čekal. „Výsosti, hodně jsem o tom přemýšlel a bohové mi seslali několik nápadů. Myslím, že bychom nejdřív měli pátrat nikoli po obyčejných obchodnících, kapitánech a námořnících, ale po cizincích ze zemí, které Tyrané málokdy navštěvují, cizincích kladoucích otázky, které často nijak nesouvisejí s obchodem a které nelze připsat ani běžné zvědavosti. Zajímali by je lidé vysokého i nízkého postavení, chtěli by všechno vědět. Nevzpomíná si můj pán na někoho takového?“
Chírám zavrtěl hlavou. „Ne, o nikom tak podivném jsem neslyšel. A byl bych se o nich dozvěděl a chtěl je vidět. Mí dvořané dobře vědí, že žízním po nových znalostech, čerstvých zprávách.“ Zasmál se. „O tom svědčí i to, že jsem byl ochoten přijmout tebe.“
Everard spolkl své zklamání. Chutnalo kysele. Ale neměl, jsem si představovat, že nepřítel tu bude teď vyvíjet nějakou otevřenou aktivitu, tak těsně před okamžikem, kdy hodlá udeřit. Ví, že Stráž bude pozorná. Ne, předběžný průzkum si musel udělat už dřív, získat si ty svoje podrobné informace o Foinikii a jejích slabinách - možná už o hodně dřív.
„Můj pane,“ začal znova, „jestli je tu skutečně nějaká hrozba, vylíhla se už dávno. Mohu požádat tvou vznešenost, aby uvažovala o starších dobách? Král ve své vševědoucnosti si možná vzpomene na něco z dávných let.“
Chírám sklonil oči a soustředil se. Everard se začal potit. Přinutil se ke klidu. Nakonec slyšel krále tiše říct:

„No, ke konci vlády mého osvíceného otce krále Abibaala… ano… měl tu nějaký čas hosty, o nichž se leccos povídalo. Nebyli z žádné nám známé země… Říkali, že jsou hledači moudrosti z Dálného východu… Jak se jmenovala ta jejich země? Sí-an? Ne, asi ne.“ Chírám povzdechl. „Vzpomínky slábnou. Zvlášť vzpomínky na pouhá slova.“
„Můj pán se tehdy s těmi muži nesetkal?“
„Ne, byl jsem pryč, několik let jsem trávil cestováním ve vnitrozemí a v cizině, abych se připravil na převzetí trůnu. A Abibaal už odpočívá u svých otců. A obávám se, že i ostatní, kteří se snad tenkrát s těmi muži setkali.“
Everard potlačil vlastní vzdech a snažil se uklidnit. Byla to mlhavá stopa, pokud to vůbec byla stopa. Ale co mohl čekat? Nepřítel tu těžko nechal zprávu vrytou do kamene.
Nikdo si nevedl deníky a neschovával dopisy, nikdo ani nečísloval roky, jak to bylo zvykem v pozdějších civilizacích. Everard se nedokáže přesně dozvědět, kdy tu Abibaal hostil ty podivné návštěvníky. Bude mít štěstí, když najde jednoho či dva lidi, kteří se na ně dobře pamatují. Chírám už vládl dvě desítky let a délka života nebyla velká.
Ale musím to zkusit. Je to jediná stopa, kterou jsem zatím našel. Taky je to možná falešná stopa. Mohli to být obyčejní současníci - třeba výzkumníci z Číny dynastie Čou.
Odkašlal si. „Poskytne můj pán svému služebníkovi svolení ptát se v královském paláci i ve městě? Myslím, že obyčejní lidé budou mluvit trochu volněji a otevřeněji se skromným poutníkem, jako jsem já, než by mluvili svázáni úctou v přítomnosti tvé výsosti.“
Chírám se usmál. „Na skromného poutníka, Eborigu, máš šikovný jazyk. Ale - ano, můžeš to zkusit. Zůstaň tu chvíli jako můj host i se svým mladým sluhou, kterého jsem viděl venku.

Ještě si promluvíme. Když nic jiného, dobře se s tebou povídá.“
Sluha odvedl Everarda a Puma dlouhými chodbami do jejich bytu, když se večer nachýlil ke konci. „Vznešený návštěvník bude jíst s důstojníky stráže a muži podobného postavení, pokud nebude pozván ke královské tabuli,“ vysvětloval uctivě. „Jeho komorník je zván k tabuli svobodných služebníků. Kdyby pán něco potřeboval, ať to jen řekne sluhovi nebo číšníkovi; velkorysost jeho výsosti nezná žádných mezí.“
Everard se rozhodl příliš tu velkorysost nepokoušet. Zdálo se, že si tady víc dávají záležet na hodnostním rozdělení, než bylo v Tyru zvykem - nepochybně si to vynucovala přítomnost mnoha otroků - ale Chírám nejspíš taky nebyl tak docela rozhazovačný. Ale když Strážce vešel do svého pokoje, zjistil, že král je ohleduplný hostitel. Chírám po jejich debatě nejspíš vydal rozkazy, zatímco novým návštěvníkům ukazovali palác a předložili lehkou večeři.
Místnost byla velká, dobře zařízená, osvětlená několika lampami. Okno, které se dalo zavřít okenicí, vedlo na dvůr, kde rostly květiny a granátová jablka. Dveře byly z těžkého dřeva na bronzových veřejích. Ještě jedny vedly dál do malé komůrky, postačující pro lůžko se slamníkem, kde bude spát Pum.
Everard se zastavil. Měkké světlo lampy dopadalo na koberec, závěsy, židle, stůl, cedrovou skříňku, dvojitou postel. Stíny se zachvěly, když mladá žena vstala a padla na kolena.
„Přeje si můj pán ještě něco?“ zeptal se sluha. „Pokud ne, nechť dovolí, aby mu tato nízká osoba popřála dobrou noc.“ Uklonil se a odešel.

Pum rozčilením zasykl. „Pane, taje krásná!“ Everardovi zahořely tváře. „Mhm. Dobrou noc i tobě, chlapče.“

„Vznešený pane -“ „Řekl jsem dobrou noc.“
Pum obrátil oči v sloup, pokrčil rameny a ploužil se ke své komůrce. Dveře za ním zabouchly.
„Vstaň, moje milá,“ řekl tiše Everard. „Neboj se. Neublížím ti.“
Zena vstala, ruce zkřížené na prsou a hlavu pokorně skloněnou. Na tohle prostředí byla vysoká, štíhlá, měla pěknou postavu. Pavučinkové šaty přikrývaly světlou pleť. Vlasy, svázané volně v týle, měla narudle hnědé. Skoro s trémou jí položil prst pod bradu. Zvedla tvář s modrýma očima, ohrnutým nosíkem, plnými rty a pikantní sprškou pih.
„Kdo jsi?“ zeptal se. Hrdlo se mu stahovalo.
„Tvá služka, pane. Mám o tebe pečovat.“ V hlase bylo slyšet zpěvavý cizí přízvuk. „Co si přeješ?“
„Já… ptal jsem se tě, kdo jsi. Jak se jmenuješ, odkud pocházíš.“
„Říkají mi Plesti, pane.“
„Určitě proto, že nedokážou vyslovit tvé skutečné jméno, nebo se aspoň nenamáhají. Jak se jmenuješ doopravdy?“
Polkla a v očích sejí zaleskly slzy. „Byla jsem kdysi Bronwen,“ zašeptala.
Everard pro sebe kývl. Rozhlédl se kolem, uviděl na stole džbán vína a džbán vody, pohár a mísu ovoce. Vzal ji za ruku. Byla malá a něžná. „Pojď,“ řekl. „Sedneme si, trochu se občerstvíme, seznámíme se. Budeme pít ze stejné sklenice.“
Otřásla se a trochu couvla. Znovu se ho zmocnil smutek, i když se dokázal usmát. „Neboj se, Bronwen. Neudělám nic, co by ti ublížilo. Jen chci, abychom byli přáteli. Víš, holčičko, já myslím, že patříš k mému lidu.“
Přemohla pláč, narovnala se a polkla. „Můj pán je 1-laskavý jako bůh! Jak mu kdy dokážu poděkovat?“

Everard ji zavedl ke stolu, usadil ji a nalil víno. Netrvalo dlouho a vypověděla mu celý svůj příběh.
Byl až příliš obyčejný. I když toho o zeměpisu moc nevěděla, usoudil, že patřila ke keltskému kmeni, který se z podunajské vlasti přestěhoval k jihu. Bydlela ve vesnici u Jaderského moře a byla dcerou zámožného rolníka, samozřejmě v těch mezích, v jakých se hodnotila prosperita v době bronzové.
Nepočítala narozeniny předtím ani léta potom, ale Everard odhadl, že jí bylo asi třináct, když přibližně před deseti lety přišli Tyrané. Byla to jen jediná loď, která se odvážně pustila k severu a hledala nové obchodní možnosti. Vylodili se, postavili tábor a pomocí gestikulace začali obchodovat. Zřejmě usoudili, že tu není nic, pro co by se stálo za to vracet, protože když odjížděli, unesli několik dětí, které se k nim přiblížily, aby se podívaly na ty podivuhodné cizince. Bronwen byla mezi nimi.
Tyrané své zajatkyně neznásilnili a s nimi ani s chlapci nezacházeli hůř, než bylo nutné. Panna ve slušné kondici mohla na otročím trhu vynést tolik, že se jim to vyplatilo. Everard připustil, že dokonce ani nemůže námořníky považovat za zlé. Udělali prostě to, co bylo v jejich světě přirozené - a co bylo ostatně přirozené i ve většině pozdější historie.
Bronwen měla nakonec ještě štěstí. Koupili ji do paláce: ne do královského harému, i když král ji taky neoficiálně párkrát měl, ale na propůjčování váženým hostům. Muži k ní byli jen málokdy záměrně krutí. Nekonečně bolestivé bylo spíš to, že byla zajatkyní mezi cizinci.
To a její děti. Za ty roky se jí narodily čtyři, z nichž dvě zemřely ještě jako kojenci - to bylo docela slušné, zvlášť když při tom nepřišla o moc vlasů ani zubů. Ty dvě, co přežily, byly ještě malé. Děvčátko se patrně stane konkubínou, až projde

pubertou, pokud nebude předána do nevěstince. (Otrokyně nebyly deflorovány v rámci náboženského obřadu. Komu záleželo na tom, co se s nimi později v životě stane?) Chlapec nejspíš bude ve stejném věku vykastrován, protože jeho výchova u dvora z něj činí potenciálního strážce harému.
Pokud jde o Bronwen, ta bude přidělena na práci, až ztratí svůj hezký vzhled. Protože se nikdy neučila takovým dovednostem, jako je tkaní, nejspíš skončí v umývárně nádobí nebo u mlýnku na obilí.
Tohle všechno z ní musel Everard vytáhnout kousek po kousku. Nenaříkala ani neprosila. Její osud byl takový, jaký byl. Vzpomněl si na větu, kterou napíše Thukydidés o několik staletí později o katastrofální athénské vojenské výpravě, jejíž poslední členové dožili své dny v sicilských dolech. „Udělali, co mužům přísluší, a pak vytrpěli, co bylo mužům dáno."
A ženám. Zvláště ženám. Přemýšlel o tom, jestli by v hloubi duse našel stejnou odvahu jako Bronwen. Pochyboval o tom.
O sobě toho mnoho neřekl. Těsně se vyhnul jednomu Keltovi a vzápětí mu druhou Keltku takříkajíc vnutili, takže musel hrát hodně při zdi.
Ale i tak se na něj nakonec podívala, zardělá a rozzářená, a řekla hlasem trochu omámeným vínem: „Ach Eborigu-" Tomu ostatnímu nerozuměl.
„Obávám se, že můj jazyk je příliš odlišný od tvého, miláčku," řekl.
Vrátila se k punštině: „Eborigu, Aštarté byla šlechetná, že mi tě přivedla na, na tak dlouhou dobu, jak si ona sama bude přát. Je to nádherné. A teď pojď, sladký pane, dovol své služce, aby ti vrátila trochu té radosti -" Vstala, obešla stůl a schoulila se do Everardova klína, hřejivá a pružná.
Everard se už stačil poradit se svým svědomím. Kdyby neudělal to, co se od něj čekalo, doneslo by se to ke králi.

Chírám by se mohl urazit nebo začít přemýšlet, co je na jeho hostu divného. I Bronwen by se to dotklo a byla by zmatená; dokonce by kvůli tomu mohla mít v paláci i potíže. Kromě toho byla krásná a on už byl dlouho sám. Chudáka Sarai počítat nemohl.
Přitáhl Bronwen k sobě.
Byla inteligentní, pozorná, citlivá, dobře věděla, jak potěšit muže. Nepočítal s tím, že to bude víc než jednou, ale ona jeho názor změnila - víc než jednou. A ani její vlastní žár nevypadal předstíraně. No, on byl nejspíš první muž, který se kdy snažil potěšit ji. Po druhém kole mu přerývaně šeptala do ucha: „Neměla… jsem už tři roky… děti. Jak se modlím, aby bohyně otevřela mé lůno pro tebe, Eborigu, Eborigu -“
Nepřipomněl jí, že takové dítě by bylo také otrokem.
Ale než usnuli, zamumlala ještě něco, co by jí nejspíš nebylo vyklouzlo, kdyby byla docela vzhůru: „Byli jsme dnes jedno tělo, můj pane, a doufám, že ještě mnohokrát budeme. Ale teď vím, že nepatříme ke stejnému lidu.“
„Cože?“ Srdce mu sevřela ledová ruka. Posadil se.
Přitulila se k němu: „Lehni si, srdce moje. Nikdy, nikdy tě nezradím. Ale… na něco z domova si pamatuji, na drobné věci, a nevěřím, že by se Gejilové z hor tak lišili od Gejilů od moře… Pst, pst, tvé tajemství je v bezpečí. Proč by Bronwen, Brannochova dcera, měla zradit jediného člověka, kterému kdy na ní tady záleželo? Spi, můj bezejmenný miláčku, spi dobře v mém náručí.“
Za svítání Everarda vzbudil sluha - s velikými omluvami a lichocením - a odvedl ho do horké lázně. Mýdlo bylo ještě budoucností, ale vydrhl se houbou a pemzou a sluha ho pak natřel vonným olejem a zručně ho oholil. Pak se sešel s důstojníky ke skromné snídani a živému rozhovoru.

„Dnes nemám službu," navrhl jeden z nich. „Nechceš se svézt do Usu, příteli Eborigu? Ukážu ti ho. A když zbude čas, můžeme se pak vypravit ještě na projížďku mimo hradby." Everard si nebyl jistý, jestli to má být projížďka na oslu, nebo ve válečném voze, který byl rychlejší, ale méně pohodlný. Koně byli zatím skoro výhradně tažní a příliš cenní, než aby se používali jinak než pro bitvu a na parádu.

„Děkuji za pozvání," odpověděl Strážce. „Ale nejdřív potřebuji najít ženu jménem Sarai. Pracuje někde mezi číšníky."

Obočí se nadzdvihla. „Cože," rozesmál se voják, „vy ze severu dáváte přednost špinavým hospodyním před královskou nabídkou?"

Ten palác je ale drbárna, pomyslel si Everard. Měl bych si rychle napravit pověst. Narovnal se, chladně se podíval přes stůl a zavrčel: „Jsem tu na králův příkaz, abych vedl pátrání, do kterého nikomu jinému nic není. Je ti to jasné, chytráku?"

„Ano, ano! Jen jsem žertoval, vznešený pane. Počkej, já najdu někoho, kdo o ní bude vědět." Muž se spěšně vyhrabal na nohy.

Everarda odvedli do vedlejší místnosti, kde byl chvíli sám. Využil té doby k přemýšlení o tom, proč má takový pocit naléhavosti. Teoreticky měl tolik času, kolik potřeboval; kdyby nebylo zbytí, mohl by se vrátit zpátky, pokud by si dal pozor, aby lidé neviděli obě jeho já najednou. V praxi to ale znamenalo riziko omluvitelné pouze v nejnutnějších případech. Kromě toho, že tu bylo riziko příčinné smyčky, která by se mohla vymknout kontrole, byla tu ještě možnost změny v běhu událostí. Pravděpodobnost něčeho takového by byla tím vyšší, čím delší a složitější by byla taková operace. A samozřejmě by byl už také chtěl se svým úkolem pohnout, dokončit ho, zabezpečit existenci světa, který ho zplodil.

Dveřní závěs rozhrnula zavalitá postava. Sarai před ním poklekla. „Tvá zbožňovatelka očekává příkazy svého pána," řekla poněkud nejistým hlasem.
„Vstaň," přikázal jí Everard. „Uklidni se. Chci se tě jen na něco zeptat."
Zamrkala. Zarděla se až po špičku velikého nosu. „Cokoli můj pán poručí, bude se mu snažit splnit ta, která mu tolik dluží."
Bylo mu jasné, že to nemá být ani otrocká poníženost, ani koketerie. Nevyzývala ho k nějaké troufalosti ani ji nečekala. Když zbožná foinická žena přinesla svou oběť bohyni, zůstávala cudná. Sarai mu byla jen prostě a pokorně vděčná. Dojalo ho to.
„Uklidni se," opakoval. „Zkus si vzpomenout. Ve jménu krále pátrám po zprávách o jistých mužích, kteří kdysi navštívili jeho otce. Bylo to krátce před smrtí slavného Abibaala."
Oči se jí rozšířily údivem. „Pane, to jsem se sotva narodila."
„Já vím. Ale co starší služebnictvo? Určitě tady každého znáš. Třeba tu zůstal ještě někdo, kdo tady tehdy sloužil. Zeptala by ses jich?"
Dotkla se čela, rtů a prsou na znamení poslušnosti. „Jak si můj pán přeje."
Předal jí to málo informací, které znal. Znepokojilo ji to. „Bojím se - bojím se, že z toho nic nebude," řekla. „Můj pán přece viděl, jak si vážíme cizinců. Kdyby některý z nich byl takhle podivný, mluvili by o něm sluhové až do konce života."
Křivě se usmála. „Koneckonců tu moc novinek nemáme, my služebníci uvnitř palácových zdí. Přežvykujeme staré klepy kolem dokola. Myslím, že bych o těch lidech slyšela, kdyby tu zůstal někdo, kdo si na ně pamatuje."
Everard v duchu zaklel v několika jazycích. Jak to vypadá, budu se muset osobně vrátit do Usu, o dvaadvacet nebo kolik let zpátky, a prohrabat to tam sám bez ohledu na nebezpečí, ze

nepřítel zjistí můj stroj a bude varován, nebo že budu sám zabit. „No," řekl napjatě, „i tak se zeptej, prosím tě. Když se nic nedozvíš, nebude to tvoje chyba."
„Ne," vydechla, „ale bude to můj žal, laskavý pane." Znovu poklekla, než odešla.
Everard se vypravil za svým známým. Neměl příliš velkou naději, že dnes na pevnině objeví nějakou stopu, ale výlet by ho aspoň mohl zbavit trochy napětí.
Slunce už bylo nízko, když se vrátili na ostrov. Nad mořem ležela řídká mlha rozptylující světlo, takže hradby Tyru se zdály zlaté a ne docela skutečné, jako by to byl hrad skřítků, který se může každou chvilku rozplynout v nic. Po přistání Everard zjistil, že většina obyvatel už odešla domů. Voják, který měl rodinu, se s ním rozloučil a Strážce se vydal do paláce ulicemi, které po denním shonu vypadaly skoro přízračně.
U brány královského paláce stála nějaká temná postava. Stráže si jí nevšímaly, ale naopak se zvedly a napřáhly kopí, když se přiblížil Everard. O tom, že by měly stát v pozoru, se ještě nikomu ani nesnilo. Žena se mu rozběhla vstříc. Když napůl poklekla a uklonila se, poznal Sarai.
Srdce mu nadskočilo. „Co chceš?" vyrazil ze sebe.
„Pane, čekala jsem na tvůj návrat skoro celý den, protože se mi zdálo, že bys rád slyšel každou zprávu, kterou ti můžu dát."
Zřejmě své pravidelné povinnosti přesunula na někoho jiného. Ulice je horká, a ona tu čeká hodinu za hodinou. „Ty… jsi něco zjistila?"
„Snad, pane; snad něco málo. Kéž by toho bylo víc."
„Mluv, ve jménu - ve jménu Melkartově!"
„Ve tvém, pane, ve tvém, protože ty jsi o to svou služebnici žádal." Sarai se nadechla. Podívala se mu zpříma do očí. Začala mluvit pevně a věcně:

„Jak jsem se obávala, z těch několika sloužících, kteří jsou dost staří, nikdo nevěděl nic o tom, co hledáš. Nebyli tehdy ještě ve službě, nebo pokud ano, pracovali pro krále Abibaala jinde než v paláci - na statku nebo na letním sídle nebo na nějakém podobném místě. Nejvýš jeden či dva z nich si vzpomněli, že někdy slyšeli něco takového povídat; ale to, na co si vzpomněli, nebylo víc, než mi můj pán už řekl. Zoufala jsem si, dokud mě nenapadlo navštívit Aštartin chrám. Modlila jsem se k ní, aby vlídně shlédla na tebe, který jsi jí posloužil skrze mne, když to po tak dlouhou dobu žádný muž neudělal. A hle, odpověděla. Budiž jí chvála. Vzpomněla jsem si, že podomek jménem Jantinhamu má ještě otce, který dříve patřil k číšníkům. Vyhledala jsem Jantinahamu a on mě odvedl k Bomilkarovi a Bomilkar si na ty cizince opravdu pamatuje.“

„Ale to je nádhera,“ vyhrkl. „Myslím, že já sám bych nikdy nedokázal to, co ty. Nevěděl bych, kde hledat.“

„Jen se modlím, aby to bylo opravdu k užitku mému pánu,“ řekla tlumeně, „který byl tak dobrý k ošklivé horalce. Pojď, povedu tě.“

Jantinhamu poskytl v synovské úctě svému otci místo v jednopokojovém bytě, v němž žil se svou ženou a několika dětmi, které na nich dosud byly závislé. Jediná lampa vrhala obrovité stíny a Everard mezi nimi rozeznal slamníky, stoličky, hliněné džbány a trojnožku s ohněm. To bylo prakticky veškeré vybavení. Žena vařila v kuchyni, kterou sdílela s několika dalšími nájemníky, a pak přinesla jídlo sem; vzduch byl vydýchaný a zatuchlý. Když se Everard vyptával Bomilkara, všichni ostatní dřepěli kolem a zírali na něj.

Stařec byl holohlavý až na bílé zbytky vousu, bezzubý, napůl hluchý, zkroucený a zchromlý artritidou, oči zamlžené šedým zákalem. (Jeho chronologický věk byl asi tak šedesát. Co by tomu asi řekli všichni ti propagátoři návratu k přírodě v

Americe dvacátého století?) Krčil se na stoličce, ruce malátně opřené o hůl. Ale mysl mu pracovala - přesahovala tu trosku, ve které byla uzavřena, jako rostlina natahující se po slunečním světle.
„Ano, ano, když mluvím, vidím je před očima, jako by to bylo včera. Pamatuju si je lip, než to, co se doopravdy stalo včera. Ale ono se nic nestalo, teď už se vůbec nic neděje…
Sedm jich bylo, sedm, a říkali, že přijeli lodí od chetitských břehů. Ale mladý Matinbaal začal být zvědavý, to on býval, a šel se vyptat do přístavu, ale nenašel žádného kapitána, který by takové cestující vezl. No, ale možná to byla loď, která hned jela dál, třeba k Filištínům nebo do Egypta… Sinim si říkali a vyprávěli, že cestovali tisíce a tisíce mil, aby do země Východu slunce donesli svému králi zprávy o světě. Mluvili docela dobře punsky, ale s takovým přízvukem, jaký jsem nikdy od nikoho neslyšel… Byli vyšší než většina lidí a dobře stavění; chodili jako divoké kočky a byli zdvořilí, ale myslím, že kdyby je někdo rozzlobil, byli by nebezpeční. Neměli vousy; a ne proto, že by se holili, jejich tváře byly bezvousé jako tváře žen. Ale eunuchové to nebyli, kdepak, ty děvečky, které jim propůjčili, si brzo sedaly hodně opatrně, he, he. Oči měli světlé, kůži ještě světlejší, než jakou mají žlutovlasí Achájci, ale jejich rovné vlasy byly černé jako havran… Pořád kolem nich bylo něco tajemného, čarodějného, a slyšel jsem povídat o zázračných věcech, které ukázali králi. Ale ať to bylo, jak chtělo, neudělali nic zlého, byli jen zvědaví, hrozně zvědaví na každou drobnou věc v Usu a na plány, které se připravovaly pro stavbu Tyru. Získali si královo srdce; přikázal, aby viděli a slyšeli všechno, co si budou přát, ať by to bylo nejhlubší tajemství svatyně nebo dům obchodníka… Často mě později napadlo, jestli právě to nepřivolalo na jejich hlavy hněv bohů.“

Kristepane! To skoro určitě byli mí nepřátelé. Ano, jsou to oni, Exaltacionisté, Varaganův gang. „Smím“- Číňané? Klamná stopa pro případ, že by na ně Stráž narazila ? Ne, to nejspíš ne, asi to jen použili jako přestrojení, aby měli Abibaalovi a jeho dvoru jak vysvětlit svou přítomnost. Protože se nepokoušeli nijak změnit svůj vzhled. Stejné jako v Jihu Americe si Varagan musel být jistý, že jeho chytrost bude pro těžkopádnou Stráž příliš těžký oříšek. A taky by nejspíš byla, nebýt Sami.

I když zatím jsem se moc daleko nedostal.

„Co se s nimi stalo?“ zeptal se.

„Ach, to bylo neštěstí, ledaže to byl trest za nějakou špatnost, kterou udělali, třeba za to, že nahlíželi do nejsvětější svatyně.“ Bomilkar zamlaskal a zavrtěl hlavou. „Po několika týdnech požádali o dovolení odejít. Bylo pozdě na podzim, většina lodí už byla na zimu odstavená, ale i když jim to rozmlouvali, nabídli bohatou odměnu za cestu na Kypr a našli odvážného kapitána, který souhlasil. Šel jsem tenkrát sám do přístavu, abych je viděl odjíždět, jojo. Chladný, bouřlivý den to byl. Koukal jsem se, jak se ta loď kolíbá pryč a jak nad ní na nebi letí mraky, až pak zmizela v oparu, a když jsem šel zpátky, tak mě něco ponouklo zastavit se v chrámu Paní Tanith a zapálit olejovou lampu, ne za ně, víš, ale za všechny ubohé námořníky, na nichž spočívá blahobyt Tyru.“

Everard se jen stěží ovládal, aby tou zvadlou postavou nezatřásl. „A pak? Co se stalo?“

„Jo, měl jsem správný pocit. Na moje pocity byl vždycky spoleh, viď, Jantinhamu? Vždycky. Měl jsem být kněz, ale pokoušelo se o to moc chlapců a akolytů bylo málo… Aha, ano. Ten den se rozpoutala vichřice. Loď se převrhla. Nikdo nepřežil. Slyšel jsem o tom, jojo, protože jsme přirozeně všichni chtěli vědět, co se těm cizincům stalo. Ochrannou

figurínu a ještě pár kusů zaneslo moře na skálu v místech, kde dneska stojí tohle město.“
„Ale - počkej, dědo - jsi si jistý, že se všichni utopili?“
„Ne. Na to nemůžu přísahat, to ne. Jeden nebo dva lidi se mohli zachytit nějakého dřeva a moře je mohlo dost dobře vyplavit na břeh. Mohli skončit jinde a doplahočit se domů bez povšimnutí. Koho v paláci zajímá obyčejný námořník? Jisté je, že loď byla ztracená a ti Sinim taky - protože kdyby se vrátili oni, to bychom přece věděli, ne?“
Everard horečně přemýšlel. Cestovatelé v čase mohli klidně přistát se svým strojem přímo tady. Základna Stráže s přístroji, které by ho mohly zachytit, nebyla ještě ustavena. (Nemůžeme mít své lidi v každém okamžiku těch tisíciletí. Přinejlepším vysíláme v případě potřeby agenty tam a zpátky sektorem z těch stanic, které máme.) Když ale neměli způsobit nezapomenutelnou senzaci, museli odjet nějakým současným způsobem, ať už lodí, nebo po souši. Ale než nastoupili, určitě by si přece ověřili, jaké bude počasí. Lodi v téhle době prakticky nikdy neplují v zimě; jsou příliš křehké.
Může to snad přece jen být falešná stopa? Boinilkarova paměť nemusí bit tak jasná, jak tvrdí. A návštěvnici mohli být z některé z těch podivných, krátkodechých civilizací, které historie a archeologie později ztratila z dohledu a které mohli časem cestující vědci objevit jen náhodou.
Například z nějakého městského státu někde v horách Anatolie, kteří se něco dozvěděli od Chetitů a jejichž aristokracie je tak vzájemně sešvagřená, že její členové by měli jednotný vzhled -
Na druhou stranu ale tohle ztroskotání mohlo být úmyslné, aby krásně zakrylo stopy. To by vysvětlovalo, proč se nepřátelští agenti ani, nenamáhali vypadat čínsky.

Jak to ale zjistit dřív, než Tyros vybuchne? „Kdy se to stalo, Bomilkare?“ zeptal se tak laskavě, jak jen dokázal.
„Ale to jsem ti přece říkal,“ odpověděl stařec. „V době krále Abibaala, když jsem pracoval pro jeho hlavního číšníka v paláci v Usu.“
Everard si ostře a nepříjemně uvědomoval přítomnost celé rodiny za svými zády i jejich pohledy. Slyšel je dýchat. Lampa slábla, stíny se prodlužovaly, vzduch rychle chladl. „Nemůžeš mi to říct přesněji?“ naléhal. „Vzpomínáš si, který rok Abibaalovy vlády to byl?“
„Ne. Ne. Ani nic jiného zvláštního. Počkej… To bylo dva roky, nebo snad tři, po tom, co kapitán Ribadi přivezl ten veliký poklad z - z - odkud to bylo? Někde za Tharšíšem… Ne, nebylo to později? Moje první žena chvíli potom umřela při porodu, to si vzpomínám, ale trvalo několik let, než jsem se mohl oženit podruhé, a mezitím jsem musel vystačit s hampejznicemi, he, he…“ Boinilkarova nálada se prudce změnila, jak to bývá u starých lidí. Z očí mu stékaly slzy. „A má druhá žena, má Batbaal, ta umřela taky, na horečku… Byla šílená, už mě nepoznávala… Netrap mě, pane, netrap mě, nech mě v tichu a ve tmě a bohové ti požehnají.“
Tady už se dál nedostanu. A co jsem se dozvěděl? Možná nic.
Než Everard odešel, věnoval Jantinhamuovi kus kovu, který by měl rodině umožnit trochu lepší bydlení. Dávný svět měl pár výhod oproti tomu jeho; nebyla tam darovací daň a daň z příjmu.
Pár hodin po západu slunce se Everard vrátil do paláce. To bylo na místní poměry pozdě. Stráže pozvedly pochodně, zamžouraly na něj a zavolaly důstojníka. Když poznaly Eboriga, s omluvami ho vpustily. Jeho shovívavý smích je potěšil víc, než kdyby jim dal velké spropitné.

Ale ve skutečnosti mu do smíchu nebylo. Se stisknutými rty následoval světlonoše do svého pokoje.
Bronwen spala. Jeden plamének stále hořel. Svlékl se, chvilku nad ní stál a díval se na ni mihotavým příšeřím. Rozpuštěné vlasy měla rozhozené po polštáři. Jednou rukou vystrčenou zpod pokrývky si částečně zakrývala nahý svěží prs. Ale on sledoval její tvář. Jak vypadala mladá, dětská, zranitelná dokonce i teď, po tom všem, co měla za sebou.
Kdyby jen… Ne. Možná už teď jsme do sebe trochu zamilovaní. Ale to nemůže trvat dlouho, prostě to nelze, nemůžeme spolu žít, nejvýš jako pouhá dvě těla. Odděluje nás příliš mnoho času.
Co ji asi čeká?
Začal se soukat do postele, přičemž byl rozhodnutý rovnou usnout. Vzbudila se. Otroci spávají lehce. Viděl, jak se v ní rozhořívá radost. „Můj pane! Vítej, tisíckrát vítej!“
Sevřeli se v objetí. Ale on přesto cítil, že má chuť si s ní povídat. „Jak ses celý den měla?“ zeptal se ústy přitisknutými k teplému místečku mezi jejím uchem a bradou.
„Cože? Já - ó pane -“ Překvapilo ji, že se jí ptá. „Krásně, pane, určitě proto, že se mnou zůstávalo tvé drahé kouzlo. Dlouho jsme si povídali s tvým sluhou Pummairamem.“ Zasmála se. „Je to milý darebák, vid? Některé jeho otázky byly hodně všetečné, ale neboj se, pane; na ty jsem mu odmítla odpovědět a on jich hned nechal. Pak jsem odešla, nechala jsem tu vzkaz, kde mě najdou, kdyby se můj pán vrátil, a strávila jsem odpoledne v jeslích, kde jsou mé děti. Jsou tak rozkošní.“ Nedovolila se zeptat, jestli by se s nimi nechtěl setkat.
„Hm.“ Everarda něco napadlo. „A co zatím dělal Pum?“ Neumím si představit, jak ten opičák celý den nečinně sedí.
„To nevím. Dvakrát jsem ho zahlédla v chodbách, ale myslela jsem, že zařizuje něco, co mu poručil můj pán… Pane?“

Poplašeně se zvedla, když Everard vstal z postele. Otevřel dveře do komůrky. Byla prázdná. Co sakra má ten Pum za lubem?
Nejspíš nic zvláštního. Ale sluha, který se zaplete do nějaké lumpárny, může způsobit potíže svému pánovi.
Jak tam tak zadumaně stál a chladná podlaha ho studila do nohou, ucítil kolem svého pasu paže, tvář, která ho hladila po rameni, a uslyšel tichý zpěvavý hlas: „Je můj pán příliš unavený? Jestli ano, ať dovolí své služce, aby mu zazpívala ukolébavku ze své vlasti. Ale jestli ne -“
Ať jdou moje starosti k čertu. Ty mi neutečou. Everardova pozornost se obrátila jinam - a on sám také.
Když se vzbudil, nebylo po chlapci ještě ani památky. Nenápadnými dotazy zjistil, že celé hodiny včerejšího dne strávil hovory se služebnictvem. Všichni shodně tvrdili, že byl zvědavý a zábavný. Nakonec šel ven a od té doby ho nikdo neviděl.
Třeba ho to přestalo bavit a zmizel někam do náleven nebo nevěstinců utrácet, co jsem mu dal. Škoda. I když vypadá jako darebák, myslel jsem, že je v podstatě spolehlivý a chtěl jsem udělat něco, co by mu dalo šanci na lepší život.
No, to je jedno. Mám svoje úkoly a o ty se musím postarat především.
Everard se vymluvil ze všech dalších činností a šel sám clo města. Když ho najatý sluha vpouštěl do Zakarbaalova domu, objevila se Yael Zorachová. Fénické šaty a účes jí ohromně slušely, ale on byl příliš ustaraný, než aby to ocenil. V jejích rysech bylo ostatně vidět stejné napětí. „Tudy,“ řekla nezvykle stroze, a zavedla ho do zadních pokojů.
Její manžel seděl a hovořil s mužem, který měl nepravidelné rysy, husté vousy a jehož šaty se v mnoha detailech lišily od těch zdejších. „No ne, Mansi,“ vykřikl Chaim, „to jsem rád. Už

jsem myslel, že pro vás budeme muset poslat nebo tak něco.“ Přešel do temporalu. „Dovolte, abych vám představil Epsilona Kortena z jeruzalémské základny. To je agent Manse Everard, nezávislý.“

Muž se zvedl způsobem typickým pro vojáky budoucnosti a zasalutoval. „Je mi ctí, pane,“ řekl. Ale jeho hodnost nebyla o mnoho nižší než Everardova. Měl na starosti celé hebrejské země mezi narozením Davida a pádem Judska. Tyros byl možná důležitější ve světské historii, ale nikdy nepřitáhne ani desetinu toho počtu návštěvníků z budoucnosti, který proudil do Jeruzaléma a jeho okolí. Z toho, jaké postavení zaujímal, Everard pochopil, že to musí být jak člověk schopný rozhodného jednání, tak vynikající vědec.

„Řeknu Hanai, aby přinesla občerstvení, a pak všem nařídím, aby sem nechodili a nikoho sem nepouštěli,“ navrhla Yael.

Everard a Korten strávili těch pár minut tím, že se seznamovali. Korten se narodil v devětadvacátém století v New Edomu na Marsu. Nechlubil se, ale Everard si z jeho vyprávění přesto dal dohromady, že pozornost Stráže upoutal jednak počítačovými analýzami raných semitských textů a jednak svým hrdinstvím v Druhé asteroidové válce, kdy byl pilotem rakety. Kontaktovali ho, nechali ho projít testy, které prokázaly jeho důvěryhodnost, odhalili mu existenci organizace, sepsali s ním smlouvu, proškolili ho - obvyklá procedura. Méně obvyklá byla úroveň jeho pravomocí. V mnoha směrech byla jeho práce náročnější než Everardova.

„Jistě chápete, že tato situace je pro mou kancelář obzvlášť znepokojující,“ řekl, když se čtveřice konečně usadila za zavřenými dveřmi. „Když bude zničen Tyros, Evropě to bude trvat desetiletí, než se projeví nějaké větší účinky, ostatnímu světu staletí - a v případě obou Amerik a Australasie dokonce tisíciletí. Ale pro Salamounovo království to bude okamžitá

katastrofa. Bez Chírámovy pomoci a prestiže, kterou to přináší, patrně nedokáže své kmeny udržet dlouho pohromadě; a když Filištíni nebudou mít za zády Tyros, prakticky jistě se rychle pokusí o odvetu. Judaismus, jehovistický monoteismus, je nový a křehký a pořád napůl pohanský. Podle mého odhadu také nepřežije. Jehova se stane jen další figurkou v nezralém a proměnlivém panteonu."

„A s ním odejde i velká část antické civilizace," dodal Everard. „Judaismus ovlivnil nejen filosofii, ale i řadu událostí mezi Řeky i Římany. Taky to znamená žádné křesťanství, tudíž žádná západní civilizace, ani Byzanc, ani žádný z jejich následníků. A co vznikne místo nich, to nikdo netuší." Uvažoval o jiném změněném světě, který pomáhal zrušit, a ozvala se stará jizva ve svědomí, která ho bude bolet až do smrti.

„No jistě," kývl Korten netrpělivě. „Podstatné je to, že jelikož možnosti Stráže jsou omezené - a rozptýlené příliš řídce po kontinuu, které má mnoho stejně kritických uzlů, jako je tenhle - nemyslím, že by měla soustředit veškeré své dostupné síly na záchranu Tyru. Kdyby k tomu došlo a my bychom neuspěli, ztratíme všechno; šance, že pak budeme schopni obnovit původní svět, jsou mizivé. Ne, lepší bude zajistit silnou zálohu - personál, organizaci, plány - v Jeruzalémě a být připraveni minimalizovat účinky takové události tam. Čím méně utrpí Šalamounovo království, tím menší bude vír změn. To by nám mělo dát větší šanci utlumit ho úplně."

„Vy chcete Tyros úplně odepsat?" zeptala se znechuceně Yael.

„Ne, to jistě ne. Ale chci mít nějakou pojistku pro případ neúspěchu."

„To samo o sobě znamená zahrávat si s historií." Chaimovi se chvěl hlas.

„Já vím. Ale extrémní situace vyžadují extrémní opatření. Přijel jsem nejdřív sem, abych to s vámi probral, ale berte prosím na vědomí, že hodlám tuto politiku prosazovat na nejvyšších místech.“ Korten se obrátil k Everardovi. „Pane, lituji, že musím ještě omezit ty nevelké zdroje, které máte k dispozici, ale podle mého úsudku je to nezbytné.“
„Nejsou nevelké,“ zavrčel Američan, „jsou naprosto nedostatečné.“ Kromě předchozí rutinní technické práce tu Stráž nemá nic než mě.
Znamená to, že Danelliané vědí, že uspěju ? Nebo to znamená, že souhlasí s Kortenem - nebo dokonce, že Tyros je „už“ odsouzen k zániku ? Jestli neuspěju -jestli zemřu -
Narovnal se, sáhl do váčku pro dýmku a tabák a řekl: „Dámo a pánové, když budeme takhle pokračovat, začneme na sebe za chvilku křičet. Pojďme to probrat jako rozumní lidé. A pro začátek si dáme dohromady všechna fakta, která máme, a posoudíme je. Ne že bych jich zatím nasbíral moc.“
Debata pokračovala celé hodiny.
Bylo už odpoledne, když Yael navrhla přestávku na jídlo. „Díky,“ odpověděl Everard, „ale já bych se asi měl spíš vrátit do paláce. Jinak by Chírám mohl pojmout podezření, že se na jeho náklady flákám. Zastavím se tu zase zítra, ano?“
Ve skutečnosti neměl chuť na obvyklé těžké denní jídlo, pečené jehněčí nebo co to bude. Radši si chtěl dát někde u stánku krajíc chleba a kus kozího sýra a trochu si srovnat v hlavě svůj nový problém. (Znovu v duchu děkoval technologii. Bez geneticky upravených ochranných mikrobů, které mu implantovali lékaři Stráže, by si nikdy netroufl pozřít jakékoli místní jídlo, které by nebylo rozvařené nadranc. A očkování proti všem těm nemocem, které přicházely a odcházely v průběhu věků, by už dávno přetížilo jeho imunitní systém.) Potřásl si se všemi rukama podle zvyku dvacátého století.

Korten se možná mýlí a možná ne, ale rozhodně je příjemný, schopný a myslí to dobře. Everard vyšel na tichou ulici, která se chvěla ve slunečním žáru.
Pum na něj čekal. Zvedl se méně jásavě než dřív. Na hubené mladé tváři bylo vidět nezvyklou vážnost. „Pane," řekl tiše, „můžeme si promluvit někde, kde nás nikdo neuslyší?"
Našli si hospůdku, kde byli jedinými zákazníky. Vlastně to byl jen kousek stínu pod stříškou u zdi, ve kterém leželo pár polštářů; člověk si sedl se zkříženýma nohama a hostinský donesl zevnitř z domu kameninové poháry vína. Everard mu po chvilce nesoustředěného dohadování zaplatil perličkami. Davy chodců se přelévaly kolem a klábosily, ale v tuhle hodinu měli lidé většinou co dělat. Ti, kteří si to mohou dovolit, si sem přijdou odpočinout, teprve až se mezi zdi uloží chladivý stín.
Everard usrkl slabý kyselý nápoj a ušklíbl se. Podle jeho názoru nerozuměl před sedmnáctým stoletím vínu nikdo a nikde. A s pivem to bylo ještě horší. Ale to je jedno. „Mluv, synu," řekl. „A nemusíš se namáhat říkat mi, že jsem světlo vesmíru, a nabízet mi, že si o tebe můžu očistit boty. Co jsi dělal?"
Pum polkl, zachvěl se, naklonil se dopředu. „O můj pane," začal a hlas se mu zlomil do adolescentního skřípotu, „tvůj sluha se odvážil vzít na svou hlavu velkou odpovědnost. Svaž mě, bij mě, nech mě zbičovat, cokoli si budeš přát, jestli jsem se provinil. Ale prosím, jen mi věř, že jsem nikdy, nikdy nechtěl nic než tvé blaho. Jediné moje přání je sloužit ti tak, jak mi moje ubohé schopnosti dovolí."
Krátce se zasmál, „Víš, ty tak dobře platíš!"
Pak se vrátila vážnost. „Jsi silný muž, muž velké moci, v jehož službách se mi může dobře dařit. Ale musím prokázat, že si to zasloužím. Každý hlupák ti může nosit zavazadlo nebo tě

dovést k domu potěšení. Ale co může Pummairam udělat nadto, aby si ho můj pán přál ponechat jako služebníka? Co můj pán potřebuje? Co chce?
Pane, ty se pro své potěšení tváříš jako obyčejný horal, ale já jsem od samého počátku cítil, že v tobě je něco víc. Samozřejmě že se s tím nesvěříš uličníkovi, kterého jsi náhodou potkal. A když jsem tě neznal, jak jsem mohl vědět, čím bych ti mohl být prospěšný?“
No jistě, pomyslel si Everard, v tom svém životě z ruky do úst si musel rozvinout dost slušnou intuici, jinak by nepřežil. Pořád mluvil laskavě: „Nehněvám se. Ale řekni mi, co jsi udělal.“

Pum se velkýma, červenohnědýma očima podíval do Everardových, skoro jako kdyby mluvil rovný s rovným. „Byl jsem tak smělý, že jsem se ptal jiných na svého pána. Vždycky opatrně, nikdy jsem nikomu neřekl, kam mířím, a nikdo z nich netušil, co mi vlastně prozradil. To může můj pán sám posoudit: zapochyboval snad o něm někdo?“
„M-hm… ne… ne víc, než jsem mohl čekat. S kým jsi mluvil?“
„No, třeba s tou hezkou Plésti - s Bo-ron-u-wen.“ Pum pozvedl dlaň. „Pane! Neřekla ani jediné slovo, které bys nebyl schválil. Pozoroval jsem její tvář, její pohyby, když jsem sejí ptal na jisté věci. Nic víc. Taky mi tu a tam odmítla odpovědět, a to mi taky něco řeklo. A její tělo neví, jak zachovat tajemství. Je to její chyba?“
„Ne.“ Ale taky by mě nepřekvapilo, kdybys v noci malinko pootevřel dveře a poslouchal. Ale to je jedno. Nechci to vědět.
„Tak jsem se dozvěděl, že nejsi z… z toho lidu Gejilů, jmenují se tak? Nepřekvapilo mě to. Už jsem to uhodl sám. Víš, i když jsem si jistý, že můj pán je v bitvě strašlivý, k ženám je

laskavý jako matka ke svému dítěti. Choval by se tak polodivošský tulák?“
Everard se ironicky zasmál. Zásah! Už při předchozích úkolech slyšel tu a tam poznámky, že není hrubý jako ostatní, ale nikdo jiný z toho nevyvodil žádné závěry.
Ten smích Puma povzbudil, a tak rychle pokračoval. „Nebudu svého pána unavovat podrobnostmi. Sloužící vždycky pozorují mocné a rádi o nich trochu klepou. Možná jsem trochu oklamal Sarai, tu hospodyni. Protože jsem tvůj sluha, neviděla důvod, proč mě odhánět. Ne že bych se jí přímo nějak moc vyptával. To by bylo pošetilé a taky to nebylo nutné. Stačilo mi, když mi řekla, kde bydlí Jantinhamu. A tam byli ještě celí pryč ze svého včerejšího návštěvníka. Tak jsem se konečně dozvěděl, co můj pán hledá.“
Nafoukl se. „A to, jasný pane, tvému služebníkovi stačilo. Pospíchal jsem do přístavu a začal jsem se trochu rozhlížet. A hle!“
Everardem to zacloumalo. „Co jsi objevil?“ skoro vykřikl.
„No, co jiného,“ zadeklamoval Pum, „než muže, který přežil ztroskotání a nájezd démonů?“
Gisgovi bylo patrně něco přes čtyřicet, byl malý, ale šlachovitý a větrem ošlehaná tvář byla plná života. Za ty roky se vypracoval z plavčíka na kormidelníka, což byla odborná a dobře placená práce. A jeho kamarády za ty roky už unavilo vyprávění o jeho pozoruhodných zážitcích. Ostatně je stejně považovali za vymyšlené.
Everard oceňoval, jaký úžasný kus detektivní práce Pum vykonal, když toho muže našel jen tím, že si nechal od námořníků v nálevnách povídat, kdo vykládá jakou historku. Sám by to byl nikdy nedokázal; vůči cizinci by byli nedůvěřiví, zvlášť vůči cizinci, který je královským hostem.

Foiníčané, jako ostatně všichni rozumní lidé v celé historii, chtěli mít se svou vládou společného co nejméně.
Bylo štěstí, že uprostřed plavební sezóny byl Gisgo doma. Ale on už si získal takové postavení a nashromáždil tolik peněz, že se nemusel vydávat na nebezpečné, nepohodlné a dlouhé výpravy. Jeho loď obchodovala s Egyptem a mezi jednotlivými cestami si vždycky dávala pauzu.
V úhledném bytě v pátém poschodí přinesly jeho dvě ženy občerstvení, on se pohodlně usadil a spustil na své hosty bohatý proud řeči. Okno vedlo na dvůr mezi domy. Byl tu výhled jen na hliněné zdi a pověšené prádlo. Ale kromě lehkého vánku tudy vnikalo i sluneční světlo, které se dotýkalo mnoha památek z cest: byl tu miniaturní babylonský cherub, řecká syrinx, fajánsový hroch od Nilu, iberský amulet, severská bronzová dýka ve tvaru listu… Everard dal Gisgovi slušný zlatý dar a námořník roztál.
„Jo," začal své vyprávění, „to byla divná cesta, to jo. Spatná roční doba, táhlo na rovnodennost, a navíc ty Sinim, kdovíodkud byli, z těch bylo cejtit neštěstí, to mi věřte. Ale byli jsme mladý, celá posádka od kapitána až dolů; počítali jsme, že přezimujem na Kypru, kde mají silný víno a sladký holky; a ty Sinim dobře platili, to teda jo. Za takovej kus kovu jsme se klidně vykašlali na smrt i na peklo. Od tý doby jsem zmoudřel, ale že bych byl šťastnější, to říct nemůžu, to ne. Pořád jsem čilej, ale ty zuby už se do mě zakusujou, a věřte mi, že bylo lepší bejt mladej."
Přežehnal se. „Ty chudáci kluci, co tam zůstali, ač jejich stíny odpočívají v pokoji." Zadíval se na Puma. „Jeden z nich vypadal jako ty, mladej. Pěkně jsem se tě lek, to teda jo, když ses tady prvně objevil. Adijaton, tak nějak se jmenoval. Jo, Adijaton. Nebyl to tvůj předek?"
Chlapec gestem naznačil, že neví. Ani to nemohl vědět.

„Přinesl jsem za ně za všechny oběti, to jo," pokračoval Gisgo, „a taky jako díky za svý vlastní zachránění. Vždycky stůj při svejch přátelích a plať svý dluhy a bohové ti dají všechno, co můžeš potřebovat. Mně teda rozhodně pomohli.
Plavba na Kypr není jednoduchá, ani když je nejhezčí počasí. Nedá se tábořit; musíš zůstat na moři přes noc a někdy i pár dní a nocí, když je špatnej vítr. Tentokrát - jo, tentokrát! Ještě jsme skoro ani neztratili zem z dohledu, když přišla bouře, a na tak rozbouřený moře ani olej nepomůže. Vesla ven a přídí na vlny, nic jinýho se dělat nedalo, až nám docházel dech a svaly praskaly, ale museli jsme veslovat pořád pryč. Bylo černo jak v prasečím žaludku, to vám teda povím, a vítr vyl a šlehal a bodal a kymácel, sůl mi schla v očích a rozpraskaný rty mě pálily - a jak má člověk držet tempo, když pro vítr neslyší kormidelníkův buben?
Ale na můstku uprostřed lodi jsem viděl náčelníka těch Sinim, kolem něj vlál plášť, a on stál rovnou čelem k větru a smál se, smál se jako blázen!
Nevěděl jsem jestli je tak statečnej, nebo jestli je to jen taková suchozemská krysa a neví, jak je to nebezpečný, anebo jestli toho třeba o moři ví víc než tenkrát já. Pozdějc jsem se ledacos naučil, a tvrdě naučil, a když o tom přemejšlím, tak s trochou štěstí se mohla ta loď z bouřky dostat. Byla to dobře stavěná loď a důstojníci znali svou práci. Ale bohové nebo démoni si to nepřáli.
Protože najednou prásk bum! Něco mě oslepilo. Pustil jsem veslo, stejně jako většina ostatních. Skočil jsem po něm a nějak se mi ho podařilo chytit dřív, než propadlo dírou ven. To mně nejspíš zachránilo zrak, protože jsem se koukal jinam, když uhodil ten druhej blesk.
Jo, udeřil do nás blesk. Dvakrát. Neslyšel jsem žádnej hrom, ale možná, že ho přikrylo to řvaní vln a ječeni větru. Když

jsem zase začal trochu vidět, tak koukám, celej stěžeň hoří jako pochodeň. Trup měl díru a loď byla hodně oslabená. Cejtil jsem, jak mi moře otřásá hlavou a taky zadkem; to se snažilo mi pod ním tu loď roztrhnout.
Ale to mi v tý chvíli bylo jedno. Protože v tom plápolavým světle jsem na nebi zahlíd divný věci, něco jako támhleten okřídlenej býk, ale veliký jako opravdová kráva a zářivý, jako by byly ze železa. Na nich seděli lidi a řítili se dolů.
Pak se všechno rozpadlo. Najednou jsem byl ve vodě a držel jsem se vesla. Ještě pár dalších chlapů jsem viděl, jak se držej na kusech dřeva a tak. Ale to peklo s náma ještě neskončilo. Udeřil další blesk, a rovnou do chudáka Hurumabiho, se kterým jsem chodil pít od doby, co jsem byl kluk. Muselo ho to na místě zabít. No a já, já jsem se radši potopil a zadržel jsem dech, jak dlouho jsem dokázal.
Když jsem musel vystrčit nos, abych se nadechl, vypadalo to, že jsem na moři sám. Ale nahoře bylo hejno těch draků nebo vozů nebo co to bylo a lítali tam ve větru. Mezi nima šlehaly plameny. Zase jsem se potopil.
Myslím, že brzo zmizeli zpátky do pekla nebo odkud to přišli, ale měl jsem dost co dělat, abych zůstal naživu, tak jsem si jich už nevšímal. Nakonec se mi podařilo dostat se na suchou zem. Všechno, co se stalo, mi připadalo neskutečný, jako bláznívej sen. A třeba taky byl. Já nevím. Ale co vím, že jsem byl jedinej člověk na ty lodi, co se kdy vrátil. Chvála Tanith, co, děvčata?“ Gisgo štípl nejbližší manželku do zadku. Zřejmě ho ty vzpomínky nijak nevyváděly z míry.
Následovaly ještě další vzpomínky a rozplést je trvalo několik hodin. Konečně se Everard mohl zeptat - jazyk měl při tom suchý i přesto, že ho svlažoval vínem: „A pamatuješ se, kdy přesně to bylo? Před kolika lety?“

„Ale jo, jasně že si pamatuju, jasně," odpověděl Gisgo. „Přesně dvacet a šest let, nějakých patnáct dnů před podzimní rovnodenností, nebo hodně blízko k tomu."
Mávl rukou. „Divíš se, že to vím, co? No, já jsem jako ty egyptský kněži, co si vedou takový přesný kalendáře, protože jejich řeka jim každej rok zaplavuje zemi a zase ustoupí. Námořník, co si nedává pozor, se dlouhýho věku nedožije. Víš, že za Melkartovejma sloupama moře stoupá a klesá jako Nil, ale dvakrát za den? Když člověk tamtudy pluje, tak si na to musí dávat sakra bacha.
Ale ty Sinim, ty vlastně tuhletu hlavu na něco takovýho přivedli. Já jsem totiž byl zrovna se svým kapitánem, když s ním domlouvali cestu, a oni pořád mluvili o tom, kterej den přesně vyplujem - úplně ho ukecali, víš. Poslouchal jsem a napadlo mě, že pamatovat si takový věci by mohlo bejt k něčemu dobrý, a řekl jsem si, že to taky zkusím. Tenkrát jsem neuměl číst ani psát, ale mohl jsem si poznamenat, co se každej rok stalo zvláštního, a ty záznamy udržovat v pořádku a počítat podle nich, když jsem potřeboval. No a tohle bylo ten rok mezi výpravou k Pobřeží červených útesů a tím létem, co jsem chytil babylonskou nemoc…"
Everard a Pum vyšli ven a kráčeli od Sidonského přístavu ulicí Provazníků, kam teď padal soumrak a ticho, směrem k paláci.
„Můj pán sbírá síly, jak vidím," zamumlal po chvíli chlapec.
Strážce nepřítomně kývl. V jeho mysli zuřila soukromá bouře.
Varaganův postup mu byl jasný. (Everard si byl prakticky jistý, že to byl Merau Varagan, provádějící další nehoráznost.) Z nějakého svého úkrytu v časoprostoru přiletěli on a šest jeho společníků do oblasti Usu před šestadvaceti lety. Jiní je sem museli dovézt na tempocyklech a hned se zase vrátit. Stráž neměla naději zachytit vozidla v tak krátkém okamžiku, když

neznala přesné místo a čas. Varaganova parta došla pěšky do města a vetřela se do přízně krále Abibaala.
To museli udělat po tom, co vyhodili do povětří chrám, nechali tam žádost o výkupné - a nejspíš i poté, co se pokusili spáchat atentát na Everarda - tedy ‚potom' ve smyslu jejich osobní časové linie. Nebylo by těžké vybrat si takový terč a dokonce ani nasadit na Everarda vraha. Vědci studující Tyros napsali mnoho knih, které byly snadno dostupné. První zločin by mu poskytl slušnou představu, jestli je celý ten jeho plán proveditelný. Když se rozhodl, že by to stálo za větší investici životního času a úsilí, získal podrobné znalosti, takové, které se v knihách jen málokdy objeví, ale které by potřeboval, kdyby měl tuhle společnost opravdu důkladně zničit.
Když se Varagan a jeho následovníci dozvěděli na dvoře krále Abibaala všechno, co potřebovali, odjeli obvyklým způsobem, aby mezi lidmi nevznikly historky, které by přetrvaly a šířily se a které by nakonec mohly uvést Stráž na jejich stopu. Ze stejného důvodu zorganizovali tu smrt mimo zraky veřejnosti, která se o ně zajímala: chtěli, aby si všichni mysleli, že zahynuli.
Proto trvali na přesném datu odjezdu; průzkumný let jim ukázal, že během pár hodin se náhle zvedne bouře. Ti členové gangu, kteří je měli vyzvednout, vypálili energetické paprsky, aby zničili loď a zabili svědky. Kdyby náhodou nepřehlédli Gisga, byli by své stopy zamaskovali skoro dokonale. A bez pomoci Sarai by se Everard nejspíš ani nebyl nikdy doslechl o těch Sinim, kteří tak nešťastně zahynuli na moři.
Ze své základny Varagan ‚už' vyslal agenty, aby sledovali centrálu Stráže v Tyru v době, kdy se přibližoval čas ukázkového útoku. Pokud se takovému člověku podaří poznat a zabít jednoho nebo víc z těch vzácných a cenných nezávislých důstojníků, tím lépe! Zvýšilo by to

pravděpodobnost, že Exaltacionisté dostanou to, co chtějí - ať už to bude měnič hmoty nebo zničení danellianské budoucnosti. Everard byl přesvědčen, že Varaganovi je to jedno. Obojí by uspokojilo jeho hlad po moci i jeho škodolibost.
No, ale Everard našel stopu. Teď na ni může pustit psy ze Stráže -
A můžu opravdu?
Hryzal si svůj keltský knír a kdovíproč myslel na to, jak rád se ho zbaví, až tahle záležitost skončí.
A skončí?
Stráž má nad Varaganem početní převahu, ale on ji může přechytračit. Jeho plán má v sobě zabudovanou pojistku, kterou může být prakticky nemožné odstranit.
Potíž je v tom, že Foiníčané nemají ani hodiny, ani přesné navigační přístroje. Gisgo věděl, kdy se odehrála ta katastrofa, nejvýš s přesností na týden nebo dva; a stejně tak znal s možnou odchylkou nějakých sedmdesáti kilometrů její tehdejší polohu. Tudíž nic přesnějšího nevěděl ani Everard.
Stráž by samozřejmě mohla snadno zjistit datum a trasa ke Kypru je známá. Ale přesnější určení už vyžadovalo přímé sledování odněkud ze vzduchu. A nepřítel má jistě detektory, které ho budou varovat. Piloti, kteří mají potopit loď a odvézt Varaganovu skupinu, by mohli dorazit předem připraveni k boji. Stačilo by jim jen pár minut, aby vykonali své a pak by zmizeli beze stopy.
A co hůř, mohli by celou tu misi zrušit úplně. Mohli by své spojence vyzvednout později, ve vhodnějším okamžiku - anebo ještě hůř, dřív, ještě než loď vypluje. V každém případě by Gisgo neměl tuhle zkušenost, o které ho Everard právě slyšel vyprávět. Stopa, kterou Strážce tak těžce odkryl, by nikdy neexistovala. Dlouhodobé následky by pravděpodobně

byly triviální, ale zaručené to nebylo, jako ostatně nikdy, když se někdo začal míchat do minulých událostí.
Ze stejných důvodů, to jest zahlazení stop a možných otřesů v kontinuu, nemůže Stráž Varagana ani předejít. Například si nemůže dovolit vrhnout se na loď a zatknout pasažéry ještě dřív, než uhodí bouře a Exaltacionisté.
Postupovat se dá asi jen tak, že se objevíme přesně tam, kde jsou oni, v té úzké časové štěrbině nějakých pěti minut, kdy dělají svou špinavou práci. Ale jak máme ten okamžik přesně určit, aniž bychom je vyplašili?
„Myslím," řekl Pum, „že můj pán se chystá k boji v divné říši, kde jsou jeho nepřáteli čarodějové."
To do mě tak vidí? „Ano, možná," odpověděl Everard. „Nejdřív tě ale dobře odměním, protože jsi mi moc pomohl."
Chlapec ho zatahal za rukáv. „Pane," zaprosil, „dovol svému služebníkovi, aby tě následoval."
Everard se ohromeně zastavil v půli kroku. „Cože?" nevěřil svým uším.
„Já se nechci od svého pána odloučit!" skoro křičel Pum. Slzy se mu třpytily v očích a stékaly po tvářích. „Radši ať zemřu po jeho boku - radši ať mě démoni svrhnou do pekel - než abych se vrátil k tomu ubohému životu, ze kterého jsi mě pozvedl. Řekni mi, co mám dělat. Víš, že se učím rychle. Nebudu se bát. Ty jsi mě změnil v muže!"
Proboha, snad je tentokrát to jeho nadšení opravdové.
Samozřejmě to nepřichází v úvahu.
OPRAVDU ne? Everard stál, jako by do něj uhodil blesk.
Pum se roztančil a zároveň se smál a plakal. „Můj pán to udělá, můj pán mě vezme s sebou!"
A možná, možná, až to všechno skončí a když to přežije - třeba tím získáme něco ještě cennějšího.

„Nebezpečí bude veliké," řekl Everard pomalu. „A co víc, očekávám věci a události, před kterými by ostřílení bojovníci s křikem utekli. A předtím budeš ještě muset získat znalosti, kterým by většina moudrých starců ani nerozuměla, kdyby jim je někdo řekl."
„Vyzkoušej mě, pane," odpověděl Pum. Najednou byl docela klidný.
„Vyzkouším! Jdeme!" Everard rázoval tak rychle, že chlapec musel klusat, aby mu stačil.
Základní školení bude trvat celé dny, za předpokladu, že to Pum zvládne. Ale to bylo v pořádku. Sbírání základních zpravodajských údajů a organizace zásahové jednotky bude stejně chvíli trvat. A kromě toho je tu Bronwen. Everard sám nevěděl, jestli ten konflikt přežije. Ale zatím aspoň může přijímat potěšení, které se mu nabízí, a sám se snažit ho oplácet.
Kapitán Baalram nebyl příliš ochotný. „Proč bych měl přijmout tvého syna?" ptal se. „Už teď mám plnou posádku včetně dvou začátečníků. Tenhle je navíc suchozemská krysa, je malý a šlachovitý."
„Je silnější, než vypadá," odpověděl muž, který se prohlašoval za Adijatonova otce. (O čtvrtstoletí později si bude říkat Zakarbaal.) „Uvidíš, že je chytrý a ochotný. A že nemá zkušenosti, no, to na začátku nemá nikdo, ne? Podívej se, pane. Chci, aby se stal obchodníkem. A protože mi na tom záleží, rád se postarám… aby se ti to osobně vyplatilo."
„No, dobře." Baalram se usmál a pohladil si vousy. „To je něco jiného. Jaký poplatek za vyučení máš na mysli?"
Adijaton (který o čtvrtstoletí později nebude mít žádný důvod neříkat si Pummairam) navenek zářil radostí. V nitru se zachvěl, protože se díval na člověka, který měl brzo zemřít.

Z místa vysoko na nebi, kde čekala jednotka Stráže, vypadala bouře jako černomodré pohoří číhající na severním obzoru. Jinde bylo moře stříbrné a safírové a bylo vidět jasnou křivku Země, jen občas přerušenou nějakým ostrůvkem. Na východě se jako tmavá linie dalo zahlédnout syrské pobřeží. Hluboko na západě zářilo stejně chladně jako modř kolem něj. Vítr hvízdal Everardovi do uší.

Choulil se do teplé bundy na předním sedadle svého tempocyklu. Zadní sedadlo bylo prázdné, stejně jako zadní sedadla asi poloviny dvoumístných vozidel, která s ním čekala na nebi. Jejich piloti doufali, že zpátky povezou vězně. Zbytek tvořily bojové letouny, pancéřová vejce, kde se pomalu líhl oheň. Světlo se odráželo od jejich naleštěného kovu.

Kruci! myslel si Everard. Vždyť tady zmrznu. Jak dlouho ještě? Stalo se něco ? Prozradil se Pum nepříteli, nebo selhalo vybavení, nebo co ?

Ukazatel přijímače připevněného na řídítkách zapípal a červeně se rozblikal. Everard prudce vydechl, bílou páru okamžitě rozfoukal vítr. I když byl už léta lovcem lidí, musel polknout, než dokázal vyštěknout do mikrofonu připevněného na krku: „Velitel přijal signál. Triangulační stanice, hlaste se.“

Hluboko dole, mezi mořskými řasami a vodní tříští, se objevila skupina nepřátel. Zahájili svou strašlivou práci. Ale Pum sáhl do svého oděvu a stiskl tlačítko miniaturního vysílače.

Vysílačka. Něco tak primitivního Exaltacionisté určitě nečekají. Everard v to aspoň doufal.

A teď, Pume, chlapče zlatý, dokážeš si najít úkryt, chránit se, jak jsem ti řekl? Strážci sevřel hrdlo strach. Nepochybně zplodil tu a tam v průběhu věků nějakého toho syna, ale nikdy se necítil doopravdy jako otec - až teď.

Ve sluchátkách mu zapraskala slova. Následovala čísla. Přístroje skoro dvě stě kilometrů od sebe přesně našly

obleženou loď. Hodiny zaznamenaly hned ten první zlomek sekundy po přijetí signálu.
„Dobře," řekl Everard. „Vypočítejte prostorové koordináty pro každé vozidlo podle naší strategie. Piloti, připravte se na instrukce."
To vyžadovalo několik minut. Cítil, jak se v něm rozlévá mrazivý klid. O jeho jednotce už bylo rozhodnuto. Právě teď bojuje tam dole. Ať se stane, co si Norny přejí.
Přišly potřebné údaje. „Všichni připraveni?" zavolal. „Vpřed!"
Sám nastavil nonius a přehodil hlavní přepínač pohonu. Jeho stroj vyrazil vpřed prostorem a zpátky časem, do té chvíle, kdy ho Pum pozdravil.
Vítr zuřil. Tempocykl se houpal a kolísal na antigravitačním poli. Padesát metrů pod ním řvaly vlny, v tom přítmí černé. Pěna, která z nich stříkala, měla barvu špinavého deště se sněhem. Everard je viděl ve světle obrovské pochodně kousek před sebou. Pryskyřicí prosáklý stěžeň ve větru divoce plál. Zuhelnatělé, hořící kusy dřeva padaly do vln a zhasínaly v oblacích páry. Loď se rozpadala.
Everard si stáhl přes oči optické zvětšovací brýle. Uviděl chmurnou scénu. Jeho jednotka sem dorazila správně, takže půl tuctu nepřátelských vozidel bylo obklíčeno ze všech stran.
Nepřišla ale dost včas, aby jim zabránila začít s tou řezničinou. To udělali ve stejném okamžiku, kdy se objevili sami. Everard nevěděl, kde kdo z nich bude, ale věděl, že mají smrtelně nebezpečné zbraně. Musel tedy volky nevolky vést svou skupinu tak, aby se objevila v určité vzdálenosti, odkud bude moci posoudit situaci, aniž by je zabijáci zahlédli.
Ale za okamžik už si jich všimnou. „Teď!" zařval Everard zbytečně. Jeho vozidlo vyrazilo vpřed.
Modrobílý paprsek proťal přítmí. Everard v letu kličkoval, ale přesto poznal, že ho smrtící blesk minul jen těsně: horko, pach

ozonu, zapraskání. Neviděl ho, protože jeho brýle automaticky odfiltrovaly záři, která by ho oslepila.
Nestřílel, i když zbraň vytáhl. To nebylo jeho úkolem. Nebe už teď žhnulo podobnými blesky. Odrážely se ve vodě, která vypadala, jako by také hořela.
Neexistoval žádný spolehlivý způsob, jak nepřátelské piloty zajmout. Everardovi střelci měli rozkazy okamžitě zabíjet, než si plenitelé uvědomí, jakou přesilu soupeř má, a zmizí v časoprostoru. Úkolem těch Strážců, kteří byli na svých vozidlech sami, bylo zajmout špehy na palubě lodi.
Nečekal, že by se někdo z nich držel těch trosek lodi, které se divoce houpaly v obrovských vlnách a rozpadaly se. Někteří ze strážců je samozřejmě pro jistotu zkontrolují. Ale nejpravděpodobnější bude, že cestovatelé budou plout sami. Nepochybně udělali příslušná bezpečnostní opatření a měli pod dobovými kaftany samonafukovací záchranné vesty.
Pum něco takového nemohl riskovat. Jako nejmladší člen posádky by vypadal divně, kdyby na sobě měl něco víc než bederní zástěrku. Pod ni sice schoval vysílač, ale nic víc. Everard se postaral, aby se chlapec naučil plavat.
To umělo jen málo punských námořníků. Everard zahlédl jednoho, jak se křečovitě drží nějakého prkna. Už se mu skoro vrhl na pomoc. Ale ne, nesmí. Baalram a jeho námořníci se utopili - kromě Gisga, jehož přežití se nakonec ukázalo jako víc než pouhá náhoda. Stráž se objevila právě včas, aby zabránila útočníkům dostat ho na vodě jako ostatní; a on měl dost síly, aby se držel svého těžkého vesla, dokud ho vlny nevyhodily na břeh. Všichni ostatní, jeho druhové, jeho přátelé - ti zemřeli a jejich příbuzní je oplakali. Takový bude po příštích několik tisíc let osud mořeplavců… a pak kosmonautů a cestovatelů časem… Tihle lidé aspoň zemřeli proto, aby jejich národ i nesčetné miliony lidí v budoucnosti mohly žít.

Ale byla to jen malá útěcha.
Everard svým vylepšeným zrakem zahlédl jinou hlavu, ano, ten člověk se vznáší jako korková zátka - není pochyb, je to nepřítel. Sletěl nízko nad vodu. Muž vzhlédl z pěny a vírů. Ústa mu zkřivila zloba. Z vody se zvedla ruka. Držela energetickou pistoli.
Everard vystřelil rychleji. Vyšlehl tenký paprsek. Mužův výkřik se utopil v bouři. Jeho zbraň také. Zíral na spálené maso a odhalenou kost na zápěstí.
Toho Everardovi líto nebylo. Ale teď nechtěl zabíjet. Živý zajatec může při bezbolestném, neškodném, absolutním psycho-výslechu nasměrovat Stráž k nejrůznějším zajímavým darebáckým kouskům.
Everard se svým vozidlem klesl. Motor pulzoval a udržoval ho na jednom místě, i když do něj narážely vlny a vítr ho rval, vyl a mrazil. Nohama pevně sevřel rám. Vyklonil se ze sedla, popadl napůl bezvědomého muže, zvedl ho a položil ho před sebe. No, a teď trochu nabereme výšku!
Byla to úplná náhoda, ale i tak to bylo ohromně uspokojující: právě on, Manse Everard, byl tím agentem, který polapil Merau Varagana.
Jednotka potřebovala klidné místo, kde by mohla nerušené zrekapitulovat akci, než se vrátí vzhůru časem. Vybrali si k tomu neobydlený ostrov v Egejském moři. Bílé útesy se tyčily z. blankytného moře, jehož klid čeřil jen sluneční třpyt a pěna. Stejně se třpytili i vznášející se rackové, kteří křičeli do šeptání vánku. Mezi balvany se draly na světlo keře. Jejich listy v prudkém slunci vydávaly pronikavou vůni. Někde daleko proplula plachta. Mohla klidně patřit Odysseově lodi.
Strážci se poradili. Neutrpěli žádné ztráty, jen pár zranění. Na ty byla okamžitě k dispozici analgetika a protišokové léky a pozdější léčení v nemocnici obnoví všechno, co bylo ztraceno.

Sestřelili čtyři vozidla Exaltacionistů; tři letouny uprchlý, ale neuniknou, neuniknou. Ty, co byli na lodi, pochytali všechny.
Jeden ze Strážců, který se zaměřil na vysílač, vytáhl Pummairama z moře.
„Výborně, dobrá práce!“ doslova zařval Everard a přitiskl chlapce k sobě.
Seděli na lavici v Egyptském přístavu. Bylo to místo, kde mohli mít slušné soukromí, protože všichni kolem byli příliš zaměstnaní, než aby poslouchali; a pulz Tyru už brzo nebude tepat ani pro jednoho z nich. Zvědavým pohledům se ovšem nevyhnuli. Pro tuto příležitost, která zahrnovala nejrůznější zábavy po celém městě, koupil Everard oběma nejkrásněji obarvené kaftany z nejjemnějšího plátna, vhodné pro krále, jimiž se cítili být. Jemu samotnému na šatech nezáleželo, nejvýš do té míry, do jaké dodají důstojnější ráz jeho rozloučení s Chírámovým dvorem, ale Pum byl v sedmém nebi.
Nábřeží bylo hlučné - pleskot nohou, klapot kopyt, skřípání kol, dunění kutálených sudů. Cestou přes Sinaj sem přišel náklad z Ofiru a přístavní dělníci vykládali cenné balíky. Jejich svalnatá těla se na slunci leskla potem. Námořníci lelkovali v blízké hospodě, kde nějaká dívka tančila za zvuků flétny a tamburíny; pili, hráli, smáli se, chlubili, vyprávěli si historky o vzdálených zemích. Pouliční prodavač vychvaloval cukrovinky vyložené na svém tácu. Kolem přejel naložený vůz tažený oslem. Melkartův kněz v nádherném šatě hovořil s přísným cizincem, který sloužil Osiridovi. Pár rudovlasých Achájců si lupičsky vykračovalo kolem. Dlouhovousý válečník z Jeruzaléma a osobní strážce filištínského hodnostáře se na sebe navzájem zamračili, ale Chírámův mír zadržel jejich meče. Černý muž v leopardí kůži a s pštrosím chocholem přilákal hejno foinických uličníků. Jinde těžce kráčel nějaký

Asyřan a svou hůl držel jako kopí. Řek z Anatolie a světlovlasý muž ze severu Evropy vrávorali zavěšeni do sebe, opilí a veselí… Vzduch byl cítit barvami, výkaly, kouřem, sazemi, ale také santalovým dřevem, myrhou, kořením a slanou pěnou.
I tenhle svět nakonec za několik staletí zemře, jako musí zemřít všechno; ale jak slavně bude předtím žít! Jak bohaté bude jeho dědictví!
„Ano," řekl Everard, „nechci, aby sis začal o sobě moc myslet -" Zasmál se. „I když ty si o sobě nikdy nemyslíš moc málo, co? Ale ty jsi skutečně pozoruhodný objev, Pume. Nejen že jsme zachránili Tyros, navíc jsme ještě získali tebe."
Chlapec se díval před sebe poněkud váhavější než jindy. „To jsi mi vysvětlil, pane, když jsi mě učil. Že málokdo v tomhle věku světa si dokáže představit cestování časem a divy budoucnosti. A nemá cenu jim to říkat, jen by je to zmátlo a vyděsilo." Opřel si bradu do dlaní. „Třeba jsem jiný proto, že jsem byl vždycky sám, nikdy mě nenacpali do formy a nenechali ztuhnout." Pak šťastně dodal: „Ale chválím bohy, nebo kdo to byl, že mě hodili do takového života. Připravilo mě to na nový život s mým pánem."
„Ale to ne, tak to není," odpověděl Everard. „Ty a já se spolu nebudeme vídat moc často."
„Cože?" vykřikl ohromeně Pum. „Proč? Urazil tě tvůj služebník, můj pane?"
„Ale to vůbec ne." Everard poplácal chlapcovo hubené rameno. „Naopak. Ale mým posláním je bloudit časem. Tebe chceme tady, ve tvé rodné zemi, kterou znáš skrz naskrz, jak ji cizinec jako já - nebo jako Yael a Chaim Zorachovi - nikdy nepoznají. Neboj se. Bude to barvitý úkol a bude vyžadovat všechny tvoje schopnosti."

Pum si povzdechl. Pak ukázal bílé zuby v úsměvu. „No, to by šlo, pane! Abych řekl pravdu, trochu mě děsila myšlenka, že budu celý život putovat mezi cizinci.“ Ztišil hlas: „Přijdeš mě někdy navštívit?“
„Jistě, občas ano. Nebo když budeš chtít, můžeš mě navštívit na některých zajímavých místech budoucnosti, až budeš mít dovolenou. My Strážci pracujeme tvrdě a občas hodně riskujeme, ale užijeme si i dost zábavy.“
Everard se odmlčel a pak pokračoval: „Samozřejmě nejdřív budeš potřebovat výcvik, vzdělání, všechny možné znalosti a dovednosti, které nemáš. Půjdeš do Akademie, která je jinde -v čase i v místě. Strávíš tam několik let, a nebudou to jednoduché roky - i když myslím, že se ti budou v podstatě ohromně líbit. Nakonec se vrátíš do Tyru, přesně do tohohle roku, dokonce i do stejného měsíce, a ujmeš se svých povinností.“
„To už budu dospělý?“
„Ano. Dokonce ti trochu přidají na výšce i na váze, nejen na informacích. Budeš potřebovat novou totožnost, ale to nebude těžké zařídit. Jméno si můžeš nechat; je dost běžné. Budeš námořník Pummairam, který před lety vyplul jako mladý plavčík, nadělal si v obchodě velké jmění a teď si může koupit loď a začít s vlastním podnikáním. Nebudeš -nijak zvlášť nápadný, to by neposloužilo našemu záměru, ale budeš zámožný a vážený poddaný krále Chíráma.“
Chlapec spráskl ruce. „Pane, tvůj služebník je ohromen tvou velkodušností.“
„Tím to neskončí,“ odpověděl Everard. „V takovémhle případě mám určité pravomoci, víš, a hodlám pro tebe ještě něco zařídit. I když se tu usadíš, nebudou tě brát jako váženého muže, když se neoženíš. No, takže si vezmeš Sarai.“
Pum se zajíkl. Díval se na Strážce polekaně.

Everard se zasmál. „Ale jdi!“ řekl. „Není to žádná kráska, ale není ani nijak příšerná; za hodně jí vděčíme; je věrná, inteligentní, vyzná se v paláci a vůbec zná spoustu užitečných věcí. Je pravda, že se nikdy nedozví, kdo doopravdy jsi. Bude prostě ženou kapitána Pummairama a matkou jeho dětí. Jestli ji napadnou nějaké otázky, myslím, že bude dost chytrá na to, aby je nepoložila.“ Pak dodal přísně: „Budeš na ni hodný. Slyšíš?“

„No - no, dobře -“ Pum zalétl pohledem k tančící dívce. Foiničtí muži často žili podle dvojích měřítek a Tyros měl víc než dost domů rozkoše. „Ano, pane.“

Everard ho plácl do kolena. „Já ti čtu myšlenky, synku. Ale možná že se ti přece jen nebude chtít tak moc toulat. Pokud jde o druhou ženu, co bys řekl Bronwen?“

Vidět Pummairama, jak nemůže překvapením najít slovo, to bylo potěšení.

Everard zvážněl. „Než odjedu,“ vysvětlil, „hodlám dát Chírámovi dar, ne takový, jak se obvykle dává, ale něco okázalého, třeba zlatý slitek. Stráž má neomezené bohatství a podobné požadavky bez problémů plní. V zájmu své cti mi pak Chírám nebude moci nic odepřít. Požádám o jeho otrokyni Bronwen a její děti. Až budou moji, formálně je propustím na svobodu a dám jí věno.

Vyptal jsem sejí. Když bude moci žít v Tyru jako svobodná, nechce se vrátit do své vlasti a sdílet tam chatrč z proutí a mázne hlíny s deseti nebo patnácti jinými lidmi. Ale aby tu mohla zůstat, musí najít pro sebe manžela a nevlastního otce pro své děti. Co ty na to?“

„Já - mohl bych - chtěla by -“ Pum střídavě rudl a bledl.

Everard kývl. „Slíbil jsem jí, zejí najdu slušného muže.“

Byla smutná. Ale praktičnost má v téhle éře přednost před romantikou, ostatně jako skoro v každé éře.

Později to pro něj možná bude těžké, až uvidí, jak jeho rodina stárne, zatímco on to bude jen předstírat. Ale se svými výpravami v čase je bude mít mnoho desítek let své délky života; a koneckonců nebyl vychován k takové citlivosti jako Američané. Měl by si docela slušné poradit. Ty ženy se nepochybné spřátelí a budou spolu tiše vládnout domácnosti kapitána Pummairama.

„Tak… ó pane, pane!“ Mladík vyskočil a začal tancovat.

„Klid, klid!“ smál se Everard. „Nezapomínej, že ve tvém kalendáři to bude trvat ještě celé roky, než se tu usadíš. Tak proč to odkládat? Vyhledej Zakarbaalův dům a hlas se Zorachovým. Můžeš hned začít.“

No a já… mně bude ještě pár dnů trvat, než zakončím svůj pobyt v paláci nějakým slušným a věrohodným způsobem. A zatím Bronwen a já -

Pum byl pryč. Krysa z purpurového přístavu se s vířícíma nohama a vlajícím kaftanem hnala vstříc osudu, který vezme do vlastních rukou.

SMUTEK GÓTA ODINA

„Pak slyšel jsem:
‚O, truchlí svět a věrolomnost proklíná,
tak želí Nibelungů běd a smutku Góta Odina!“
- William Morris, Völsungovec Sigurd

372
Když se dveře otevřely, ze soumraku vlétl dovnitř póry v větru. Ohně, planoucí po celé délce síně, ve svých prohlubních zaplápolaly; z kamenných lamp chvějivě vyšlehly plameny; hořký kouř se vířivě snesl zpátky od stropních otvorů, které ho měly vypustit ven. V tom náhlém jasu se zatřpytily hroty kopí, sekery, jílce mečů, puklice štítů, spočívajících na hromadě poblíž vchodu. Muži, kteří se shromáždili v síni, ztichli a zpozorněli, stejně jako zeny, které jim přinášely rohy plné piva. Jen bohové vyřezaní na sloupech jako by se pohybovali v neklidných stínech: jednoruký Otec Tíwaz, Donar Sekerník, Dva jezdci - oni a zvířata, hrdinové a proplétající se větve vryté v deštění. Húúú, ozval se vítr, a byl to zvuk tak chladný jako on sám.
Hathawulf a Solbern vešli dovnitř. Jejich matka Ulrika kráčela mezi nimi a výraz na její tváři nebyl o nic méně strašný než výraz na tvářích jejich. Všichni tři se zastavili - jen na okamžik, ale těm, kdo čekali na jejich slova, to připadalo jako věčnost. Pak Solbern zavřel dveře a Hathawulf vykročil vpřed a zvedl ruku. V síni se rozhostilo mlčení, bylo slyšet jen praskání ohně a tiché oddechování.
Ale první promluvil Alawin. Celé tělo se mu chvělo, když se zvedl z lavice a vykřikl: „Tak se tedy pomstíme!“ Hlas mu přeskočil; měl za sebou teprve patnáct zim.

Válečník vedle něj ho zatahal za rukáv a zavrčel: „Sedni si. To nám musí říct pán.“ Alawin polkl, zamračil se a poslechl.
Hathawulf se pokřiveně usmál, v plavých vousech se mu zableskly zuby. Byl na světě o devět let déle než jeho nevlastní bratr, o čtyři roky déle než jeho skutečný bratr Solbern, ale vypadal starší, a nejen kvůli své výšce, širokým ramenům a chůzi šelmy; posledních pět let, od smrti jeho otce Tharasmunda, spočívala na jeho ramenou vláda a ta urychlila dospívání jeho duše. Někteří sice šeptali, že Ulrika má na něj příliš silný vliv, ale každý, kdo by pochyboval o jeho mužnosti, by se s ním musel utkat v souboji a bylo nepravděpodobné, že by z něj vyšel živý.
„Ano,“ řekl nepříliš hlasitě, ale přece tak, že ho bylo slyšet z jednoho konce budovy na druhý. „Ženy, doneste víno; napijte se dobře, všichni moji mužové, milujte se se svými manželkami, vyčistěte zbroj; přátelé, kteří jste přišli nabídnout pomoc, přijměte mé nejhlubší díky; zítra za úsvitu vyjedeme zabít vraha mé sestry.“
„Ermanaricha,“ dodal Solbern. Byl menší a tmavší než Hathawulf, raději se staral o svůj statek a vytvářel rukama užitečné věci, než bojoval a lovil; ale to jméno vyplivl, jako by mu bylo v ústech odporné.
Davem proběhl spíš povzdech než výkřik, i když některé z žen ucouvly nebo pokročily blíže ke svým manželům, bratrům, otcům, mladíkům, které si možná jednoho dne vezmou. Několik zemanů vydalo skoro šťastný hrdelní zvuk. Jiných se zmocnila zasmušilost.
Mezi nimi byl i Liuderis, který usadil Alawina. Stoupl si na lavici, aby ho bylo přes hlavy vidět. Podsaditý, bradatý, zjizvený chlapík, dříve Tharasmundův nejbližší důvěrník, se těžce zeptal: „Vyjedete proti králi, jemuž jste přísahali?“

„Ta přísaha přestala platit, když nechal Swanhild rozdupat kopyty koní," odpověděl Hathawulf.
„Ale on říká, že Randwar mu usiloval o život."
„Říká!" vykřikla Ulrika. Vykročila vpřed, na místo, kde na ni lépe dopadalo mihotavé světlo plamenů: byla to mohutná žena, stočené copy měla napůl šedé a napůl ještě rezavé, vrásky na její tváři nabyly tvrdosti samotné Verdy. Její plášť lemovala drahá kožešina; šat pod ním byl hedvábný; kolem krku jí zářil jantar: byla dcerou krále, která se provdala do rodu Tharasmundova, rodu božského původu.
Zastavila se se zaťatými pěstmi a obořila se na Liuderise i na ostatní: „Plným právem mohl Randwar Červený usilovat o svržení Ermanaricha. Už příliš dlouho trpí Gólové pod tímto psem. Ano, nazývám ho psem, tohoto Ermanaricha, nazývám ho nehodným života. Nepřipomínejte mi, že nás učinil mocnými a že jeho paže sahá od Baltického moře k Černému. Je to jeho paže, ne naše, a nepřežije ho. Připomeňte raději sobě tíživé poplatky, zneuctěné ženy a dívky, muže ubité nebo upálené i se svými statky jen proto, že se opovážili pozvednout hlas proti jeho zvůli. Připomeňte si, jak zavraždil své synovce a jejich rodiny, když nedostal jejich poklad. Myslete na to, jak nechal Randwara pověsit jen na základě našeptávání Sibicha Mannfrithssona -Sibicha, té zmije, která neustále syčí králi do ucha. A zeptejte se sami sebe: I jestli se Randwar skutečně stal Ermanarichovým nepřítelem a byl zrazen dřív, než mohl jediným úderem pomstít násilí páchané na svém lidu - i kdyby to tak bylo, proč musela zemřít i Swanhild? Byla jen jeho žena." Ulrika se nadechla. ..Byla to také dcera Tharasmundova a moje, sestra vašeho náčelníka Hathawulfa a jeho bratra Solberna. Oni, kteří pocházejí z Wodana, pošlou Ermanaricha pod zem, aby se stal jejím otrokem."

„Mluvila jsi se svými syny o samotě půl dne, má paní," nedal se Liuderis. „Kolik z jejich rozhodnutí je tvá vůle, nikoli jejich?"
Hathawulf položil ruku na meč. „Dávej si pozor, co říkáš," odsekl.
„Nemyslel jsem to zle -" začal bojovník.
„Země pláče krví Swanhild Plavovlasé," řekla Ulrika. „Bude nám ještě někdy plodit, když ji nesmyjeme krví jejího vraha?"
Solbern zůstal klidnější: „Vy Teuringové dobře víte, jak mezi králem a naším kmenem už roky narůstá nepřátelství. Proč byste sem jinak přišli, když jste slyšeli, co se stalo? Nemyslíte si všichni, že tento jeho čin má být zkouškou naší statečnosti? Když zůstaneme tiše sedět u svých krbů - když Heorot přijme jakoukoli cenu krve, kterou se Ermanarichovi uráčí nabídnout - pak bude vědět, že má volné ruce a může nás zničit úplně."
Liuderis kývl, zkřížil ruce na prsou a odpověděl klidně: „Nu, nepojedeš do bitvy beze mne a mých synů, pokud tahle stará hlava zůstane nad zemí. Jen jsem přemýšlel, jestli se ty a Hathawulf příliš neukvapujete. Ermanarich je hodně silný. Nebylo by lepší, kdybychom si dali na čas, připravili se, shromáždili muže ze sousedních kmenů a teprve pak udeřili?"
Hathawulf se znova usmál, tentokrát vřeleji než prve. „Přemýšleli jsme o tom," řekl vyrovnaným hlasem. „Když si dopřejeme čas, dopřejeme ho i králi. A nemyslím si ani, že bychom proti němu mohli svolat mnoho kopí. Ne teď, když Hunové slídí po močálech, vazalové mají starosti, protože musejí platit daň, a Římané mohou ve válce Gótů proti Gólům vidět příležitost vtrhnout sem a celou zemi si podrobit. Ne, musíme zaútočit teď, když nás nečeká - zastihnout ho nepřipraveného, přemoci jeho stráže - není jich o mnoho víc než vás, kdo jste tady -, zabít Ermanaricha jednou rychlou,

čistou ranou a pak svolat shromáždění zemanů, které by zvolilo nového, spravedlivého krále.“
Liuderis znovu kývl. „Řekl jsem svůj názor, ty jsi řekl svůj. Teď už přestaňme mluvit. Zítra vyjedeme.“ Sedl si.
„Je to riziko,“ řekla Ulrika. „Tohle jsou mí poslední živí synové a možná jedou na smrt. Stane se, jak si přeje Verda, která určuje osud bohů i lidí. Ale budu raději, když mí synové statečně zemřou, než aby se podrobili vrahovi své sestry. Z toho by nevzešlo nic dobrého.“
Mladý Alawin znovu vyskočil. Zableskl se jeho nůž. „My nezemřeme!“ vykřikl. „Zemře Ermanarich a Hathawulf se stane králem Ostrogótů!“
Mezi muži se začal vzmáhat řev podobný přílivové vlně.
Solbern Rozvážný prošel síní. Muži před ním ustupovali. Sítí poházené na podlaze šustilo a hliněná podlaha duněla pod jeho kroky. „Slyšel jsem dobře, že jsi říkal ‚my'?“ zeptal se do všeobecného hřmotu. „Ne, ty jsi chlapec. Zůstaneš doma.“
Hladké tváře zčervenaly. „Jsem dost muž, abych mohl bojovat za svůj rod!“ zaječel Alawin.
Ulrika ztuhla. Krutost z ní přímo čišela: ‚“Svůj' rod, ty parchante?“
Narůstající rozruch ztichl. Muži se po sobě neklidně podívali. To není dobré, rozpoutávat starou nenávist v takovéhle hodině. Alawinova matka Erelieva nebyla jen Tharasmundovou milenkou, stala se jedinou ženou, na které mu opravdu záleželo, a Ulrika se skoro otevřeně radovala, když všechny děti, které mu Erelieva porodila, kromě prvorozeného, zemřely malé. Poté, co sám náčelník odešel do záhrobí, ji její přátelé rychle provdali za zemana, který žil daleko od sněmovní síně. Alawin zůstal, protože se to pro vladařova syna hodilo, ale Ulrika ho neustále popichovala.

Přes kouř a tančící stíny se jejich pohledy setkaly. „Ano, za svůj rod," zvolal Alawin, „a Swanhild byla taky m-m-moje sestra." Zastyděl se za to zakoktání a kousl se do rtu.
„Klid, klid." Hathawulf znova zvedl paži. „Máš na to právo, chlapče, a děláš dobře, že se ho dožaduješ. Ano, za úsvitu pojedeš s námi." Pohlédl vzdorně na Ulriku. Ta zkřivila ústa, ale neřekla nic. Všichni tušili, že doufá, že chlapec bude zabit.
Hathawulf kráčel k vysokému křeslu uprostřed. Jeho slova zazvonila síní: „Už žádné spory! Dnes večer budeme veselí. Ale nejdřív, Anslaugh -" obrátil se ke své ženě - „pojď a posaď se vedle mě. Spolu budeme pít pohár Wodanův."
Nohy zadupaly, pěsti udeřily do dřeva, nože se zvedly jako pochodně. I ženy začaly volat spolu s muži: „Zdar, zdar, zdar!" Dveře se rozlétly.
Blížil se podzim, takže se rychle stmívalo. Návštěvník proto stál uprostřed temnoty. Vítr rozevlál jeho modrý plášť, vehnal kolem něj dovnitř několik uschlých listů, zahvízdal a zamrazil v síni. Lidé se k příchozímu obraceli, mnozí překvapeně zasykli a ti, kdo seděli, se rychle zvedali. Přišel Poutník.
Stál mezi nimi, vyšší než všichni ostatní, své kopí držel spíš jako hůl než jako zbraň, jako kdyby nepotřeboval žádnou ochranu. Tvář mu stínil klobouk se širokým okrajem, ale nezakryl vlasy a vousy barvy vlčí šedi ani zář jeho pohledu. Málokdo z přítomných ho už někdy viděl, většinou se jim nikdy nepoštěstilo být poblíž, když se tu zastavoval při svých řídkých návštěvách; ale všichni poznali prapředka teuringských vůdců.
Ulrika byla první, kdo se vzpamatoval. „Buď zdráv, Poutníku, a vítej," řekla. „Prokazuješ čest našemu domu. Pojď, posaď se na nejvyšší místo a já ti donesu roh vína."
„Ne, pohár, římský pohár, ten nejlepší, který máme," opravil ji Solbern.

Hathawulf se vrátil ke dveřím, narovnal se a podíval se na předka. „Víš, co se děje," řekl. „Jaké slovo nám přinášíš?"
„Toto," odpověděl Poutník. Hlas měl hluboký a nezněl tak, jak znívají hlasy jižních Gótů, ani nikoho, s kým se kdy setkali. Lidé byli přesvědčeni, že jeho mateřštinou je řeč bohů. Dnes ale zněl těžce, jako by na něm ležel smutek. „Jste odhodláni k pomstě, Hathawulfe a Solberne, a to nemá být změněno; je to vůle Verdy. Ale Alawin s vámi nepojede."
Chlapec couvl a zbledl. Z jeho hrdla se vydral chraptivý zvuk podobný vzlyku.
Poutník se rozhlédl síní a zadíval se na něj. „Je to nutné," pokračoval pomalu, slovo za slovem. „Nechci tě zahanbit, když říkám, že jsi teprve napůl vzrostlý a zemřel bys hrdinně, ale zbytečně. Všichni muži byli nejprve chlapci. Ne, říkám ti, že tebe čeká jiný úkol, tvrdší a podivnější než pomsta, pro dobro toho lidu, který vzešel z matky otce tvého otce Jorith -" zachvěl se mu přitom opravdu maličko hlas? „a ze mne samotného. Podřiď se, Alawine. Tvůj čas přijde brzo."
„Stane se… jak si… přeješ, pane," vypravil Hathawulf ze sevřeného hrdla. „Ale co to znamená… pro ty z nás, kteří pojedeme?"
Poutník se na něj dlouze a tiše zadíval. Pak odpověděl: „Ty si to nepřeješ vědět. Ať je to slovo dobré či špatné, ty si ho nepřeješ znát."
Alawin se svezl zpátky na lavici s hlavou v dlaních a zachvěl se.
„Sbohem," řekl Poutník. Jeho plášť zavlál, kopí opsalo oblouk, dveře se zavřely, byl pryč.

1935

Nepřevlékl jsem se, dokud mě mé vozidlo nepřeneslo časoprostorem. Pak jsem v základně Stráže maskované jako skladiště shodil oděv Podněpří konce čtvrtého století a oblékl si jiný, vhodný pro Spojené státy poloviny dvacátého století. Základní rysy, kalhoty a košile pro muže, šaty pro ženy, se nezměnily. Rozdílů v detailech bylo nepočítané. Gótský oděv byl i přes hrubý materiál pohodlnější než kravata a sako. Nacpal jsem ho do zavazadlového prostoru svého tempocyklu i s různým speciálním vybavením, jako byl přístroj, jímž jsem často zvenčí naslouchal, co se děje v poradní síni Teuringů. Kopí se dovnitř nevešlo, a tak jsem ho nechal připnuté na boku stroje. Stejně na něm nepojedu nikam jinam než zpátky do sektoru, kam takové zbraně patří.

Důstojníkovi, který měl dnes službu, bylo něco přes dvacet - podle dnešních měřítek byl mladý; ve většině období by už dávno byl usedlým otcem rodiny - a choval se ke mně s úctou. Pravda, můj status člena Stráže byl stejně formální jako jeho. Neúčastnil jsem se hlídkování na časoprostorových drahách, nezachraňoval jsem cestovatele v nouzi, ani jsem nedělal nic podobně romantického. Byl jsem jen svého druhu vědec; „badatel“ by patrně bylo přesnější. Ale mohl jsem cestovat sám a na to on neměl kvalifikaci.

Zamžoural na mě, když jsem se ze skladiště vynořil do neosobní kanceláře, údajně patřící stavební společnosti, která byla v tomhle městě naší „fasádou“. „Vítejte doma, pane Farnessi,“ řekl. „Tentokrát to asi bylo tvrdé, co?“

„Proč myslíte?“ odpověděl jsem automaticky.

„Podle vašeho výrazu, pane. A podle toho, jak jdete.“

„Nebyl jsem v žádném nebezpečí,“ zavrčel jsem. Nechtělo se mi o tom mluvit; snad jedině s Laurie a ani s ní možná nějaký čas ne. Protáhl jsem se kolem něj a vyšel na ulici.

I tady byl podzim, takový ten chladný a jasný den, jaké v New Yorku často bývají předtím, než město začne být neobyvatelné; byl náhodou zrovna ten rok předtím, než jsem se narodil. Zdi a sklo se vypínaly vysoko, vysoko do modři, po níž letělo pár mráčků hnaných větrem, který mě chladně políbil. Aut ještě nebylo tolik, aby mu stačily dát víc než jen nádech charakteristického pachu, který snadno přehlušila vůně kaštanářských vozíků, jež se začínaly probouzet z letního spánku. Došel jsem na Pátou avenue a šel jsem po ní vzhůru, kolem luxusních obchodů, kolem žen, z nichž některé patřily k nejkrásnějším na světě, i kolem lidí z nejrůznějších koutů naší planety.

Doufal jsem, že když půjdu domů pěšky, zbavím se tím trochy toho napětí a smutku v sobě. Tohle město nejenže dokáže podněcovat, dokáže i hojit, ne? Tady jsme se s Laurie rozhodli žít, my, kteří jsme se mohli usadit prakticky kdekoli v minulosti nebo v budoucnosti.

Ne, to samozřejmě není tak docela pravda. Jako většina párů jsme chtěli hnízdo v rozumném rodinném prostředí, kde jsme se nemuseli učit všechno od začátku a být pořád ve střehu. Třicátá léta byla báječná, když byl člověk bílý Američan, byl zdravý a měl peníze. Takové vymoženosti, které tu nebyly, třeba klimatizace, se daly nenápadně instalovat a prostě se nepoužívaly, když měl člověk návštěvu, jež nikdy neslyšela o cestování v čase. Pravda, u vesla byla Rooseveltova parta, ale přeměna republiky na stát velkých korporací ještě moc nepokročila a nezasáhla do našich soukromých životů; naprostý rozpad téhle společnosti se nestane podle mého názoru rychlým a zjevným dřív než po volbách v roce 1964.

Na Středozápadě, kde se mnou teď má matka byla těhotná, bychom byli nepříjemně nápadní. Ale většina Newyorčanů byla tolerantní, nebo aspoň nebyla zvědavá. Vousy až na prsa a

vlasy dlouhé k ramenům, které jsem si stahoval do ohonu, když jsem byl doma, nepřitahovaly příliš mnoho zvědavých pohledů, nanejvýš na mě tu a tam nějaký malý chlapec pokřikoval „Fousáči!“ Pro svého domácího, sousedy a jiné současníky jsme byli profesor německé filologie na odpočinku se svou ženou a tudíž se od nás jisté podivínství dalo čekat. A vlastně to ani nebyla lež.

Má procházka by mi proto byla měla pomoci uvolnit se, nabýt znova toho odstupu, jaký musí každý agent Stráže mít, aby se nezbláznil z toho, čeho je svědkem. Musíme chápat, že to, co řekl Pascal, platí o každé lidské bytosti v celém časoprostoru včetně nás: „Poslední dějství je tragické bez ohledu na to, jaká komedie se hraje v ostatních jednáních. Trochu země na hlavu a všechno navěky skončí.“ Musíme to chápat skutečně niterně, abychom s tím mohli žít aspoň klidně, když už ne vyrovnaně. Ti moji Gótové z toho přece vyšli poměrně lehce v porovnání, řekněme, s miliony evropských Židů a cikánů za necelých deset let nebo miliony Rusů právě teď.

Nebylo to k ničemu. Byli to moji Gótové. Jejich duchové se kolem mě hromadili, dokud se ulice, budovy, maso a krev nestaly neskutečným, napůl zapomenutým snem.

Slepě jsem zrychlil krok, abych se co nejdříve dostal k tomu útočišti, které mi snad může poskytnout Laurie.

Měli jsme velký byt s výhledem na Central Park, kde jsme se rádi za teplých nocí procházeli. Vrátný ještě nemusel plnit zároveň úlohu ozbrojeného strážce. Dnes jsem se ho dotkl, když jsem na jeho pozdrav odpověděl jen úsečně - ve výtahu jsem si to uvědomil, ale to už bylo pozdě. Skočit zpátky v čase a napravit to by znamenalo porušit Základní pravidlo Stráže. Ne že by něco tak bezvýznamného mohlo ohrozit kontinuum; to je v určitých mezích dost pružné a účinky změn se obvykle rychle vyrovnají. Dokonce se naskýtá zajímavá metafyzická

otázka, do jaké míry poutníci časem objevují minulost a do jaké míry ji přitom sami vytvářejí. Ta pověstná Schrödingerova kočka číhá nejen ve své krabici, ale taky v historii. Ale Stráž existuje proto, aby zajistila, že časový provoz nezlikviduje ten sled událostí, jenž nakonec vyústí v danellianské superlidi, kteří založili Stráž, když se -v jejich vlastní pradávné minulosti - obyčejní lidé naučili cestovat v čase.

Zalétl jsem myšlenkami na tuhle známou půdu, když jsem stál zavřený v kleci výtahu. Duchové přitom ustupovali do pozadí, méně na mě útočili. Ale když jsem vešel clo bytu, následovali mě.

Mezi knihami, jimiž byly obložené skoro všechny stěny obývacího pokoje, se vznášel pach terpentýnu. Laurie si začínala získávat určité jméno jako malířka, když tady ve třicátých letech už nemusela být tou starostlivou manželkou univerzitního profesora, jíž bývala v pozdějších dobách našeho století. Když jí nabídli práci ve Stráži, odmítla; postrádala fyzickou sílu, kterou terénní pracovník -jak muž, tak především žena - čas od času potřebuje, a rutinní úřednická nebo archivářská práce ji nezajímala. Samozřejmě jsme trávili dovolené v hodně exotických sektorech.

Slyšela mě vejít a vyběhla z ateliéru, aby mě přivítala. Při pohledu na ni se mi trochu zvedla nálada. Měla na sobě barvou pocákaný plášť, rezavé vlasy zastrčené pod šátkem a byla pořád štíhlá, pružná a hezká. Vrásky okolo jejích zelených očí byly tak tenké, že jsem si jich nevšiml, dokud mě nepřišla obejmout.

Naši místní známí mi obvykle záviděli manželku, která kromě toho, že je milá, je navíc mnohem mladší než já. Ve skutečnosti je mezi námi rozdíl jen šesti let. Mně bylo něco přes čtyřicet a byl jsem už předčasně šedivý, když si mě Stráž

vyhledala, zatímco ona si uchovala do značné míry svůj mladistvý vzhled. Antithanatická kúra, kterou naše organizace poskytuje, zastaví proces stárnutí, ale nedokáže zvrátit jeho účinky.
Kromě toho ona většinu svého života trávila v běžném čase, kde má každá minuta šedesát sekund. Já jako agent v terénu prožiji dny, týdny nebo měsíce mezi okamžikem, kdy se s ní ráno rozloučím, a chvílí, kdy se vrátím k večeři - a ona se během té přestávky může věnovat svému umění, aniž bych se jí pletl pod nohy. Můj úhrnný věk se už blížil stovce.
Občas mi to připadalo jako tisíc. A to bylo vidět.
„Carle, ahoj, miláčku!“ Její rty se dotkly mých. Přitáhl jsem si ji k sobě. Co na tom záleží, jestli budu mít na obleku skvrnu od barvy? Pak couvla, vzala mě za obě ruce a podívala se na mě.
Promluvila potichu: „Tahle cesta ti ublížila.“
„To jsem věděl předem,“ odpověděl jsem unaveně.
„Ale nevěděl jsi, jak moc… Byl jsi dlouho pryč?“
„Ne. Za chvíli ti to všechno podrobně povím. Ale měl jsem štěstí. Strefil jsem se do klíčového okamžiku, udělal jsem, co bylo potřeba, a zase jsem odjel. Pár hodin skrytého pozorování, pár minut akce a konec.“
„No, tomu se dá nejspíš říkat klika. Musíš se tam brzo vrátit?“
„Do té éry ano, poměrně brzo. Ale chtěl jsem tu chvíli zůstat a - a odpočinout si, přenést se přes to, co jsem viděl začínat… Dokážeš týden nebo dva vystát, když mě budeš mít pořád za zády?“
„Miláčku.“ Vrátila se do mého náručí.
„Stejně si musím srovnat poznámky,“ řekl jsem jí do ucha, „ale večer si můžeme vždycky vyjít někam ven, na večeři, do divadla, trochu se bavit.“
„No, doufám, že se budeš opravdu bavit. Kvůli mně to nepředstírej.“

„Za čas to bude jednodušší,“ ujišťoval jsem sebe i ji. „Prostě budu dál pokračovat ve svém původním úkolu a budu zaznamenávat historky a písně, které o tom vytvoří. Jenže… nejdřív musím projít realitou.“
„A musíš?“
„Ano. Ne z vědeckých důvodů, to ani ne. Ale jsou to moji lidé. Jsou.“
Přitiskla se ke mně. Věděla.
Ale co neví, pomyslel jsem si s bodavou bolestí - modlil jsem se k Bohu, aby to nevěděla - je, proč mi tak záleží na těch mých potomcích. Laurie není žárlivá. Nikdy si nestěžovala na tu chvíli, kterou jsme spolu prožili, Jorith a já. Smála se a říkala, že ona přece kvůli tomu o nic nepřijde, zatímco mně to ve společenství, které jsem studoval, poskytne takové postavení, že možná bude jedinečné v celé historii mé profese. Potom dělala, co mohla, aby mě utěšila.
Ale nedokázal jsem jí říci, že Jorith nebyla jen blízká přítelkyně, která byla náhodou taky žena. Nemohl jsem jí říct, že tu, jejíž prach už šestnáct staletí tlí v zemi, jsem miloval stejně tolik jako ji, že ji miluji dodnes, že ji možná budu milovat navěky.

300

Dům Winnithara Visentobijce stál na vysoké stále na břehu řeky Visly. Bylo to Hradiště, nějakých pět nebo šest domů kolem velké síně; stodoly, kůlny, kuchyně, kovárna, pivovar a jiné hospodářské budovy stály poblíž. Jeho rodina tu žila už dlouho a stala se jednou z nejvýznamnějších mezi Teuringy. K západu se táhly louky a pole, i když lidská obydlí se množila, jak se kmen rozrůstal.

Byli by možná vymýtili les docela, nebýt toho, že víc a víc se jich stěhovalo pryč. Byla to neklidná doba. Nejenže se tu prohánělly loupeživé tlupy; celé národy posunovaly hranice a válčily spolu, když se potkaly. Zdáli sem občas přicházely zprávy, že i Římané si jdou každou chvíli navzájem po krku a mocnost, kterou vybudovali jejich předkové, se rozpadá. Zatím se jen pár Seveřanů odvážilo něčeho víc než výpadu kolem hranice impéria. Ale jižní kraje těsně mimo tyto hranice, teplé, bohaté, málokdy bráněné svými obyvateli, lákaly nejednoho Góta, aby si tam přišel vybudovat nový domov.

Winnithar zůstal tam, kde byl. To ovšem znamenalo, že skoro stejnou část roku, jakou věnoval zemědělství, musel věnovat také boji - zvlášť proti Vandalům, i když občas i proti gótským kmenům, Greutungům nebo Taifalům. Když jeho synové dospívali, začali toužit po změně.

Taková byla situace, když se objevil Carl.

Přijel v zimě, kdy skoro nikdo necestoval. To znamenalo, že cizinci byli všude dvojnásob vítáni, protože přerušili jednotvárnost každodenního života. Když ho poprvé viděli asi na kilometrovou vzdálenost, považovali ho za pouhého tuláka, protože šel pěšky a sám. Přesto však věděli, že jejich náčelník ho bude chtít vidět.

Přicházel blíž, bez námahy kráčel po zmrzlých kolejích cesty a své kopí používal místo hole. Jeho modrý plášť byl jedinou

barevnou skvrnou v krajině zasněžených polí, holých stromů, kalného nebe. Psi na něj štěkali a vrčeli; neprojevil ani stopu strachu a muži později poznali, že ty, kteří ho napadli, by byl mohl snadno zabít. Dnes odvolali psy a pozdravili nově příchozího s náhlým respektem - protože bylo jasné, že jeho šaty jsou toho nejjemnějšího druhu, není na nich znát špína cesty a on sám byl úžasný. Tyčil se tu, vyšší než největší příslušníci jejich kmene, štíhlý, ale svalnatý, šedobradý stařec pružný jako mladík. Co se asi skrývá v těch jeho světlých očích?

Jeden z válečníků mu vyšel vstříc. „Jmenuji se Carl," řekl, když se ho zeptali; nic víc. „Rád budu nějaký čas vaším hostem." Gótská slova mu nedělala potíže, ale jejich přízvuk a někdy i jejich pořadí nebo koncovky nepatřily k žádnému dialektu, který Teuringové znali.

Winnithar zůstal ve své síni. Nehodilo by se, aby zíral jako podomek. Když Carl vstoupil, Winnithar řekl ze svého vyvýšeného křesla: „Vítej, pokud přicházíš čestně a v míru. Kéž ti Otec Tíwaz a Matka Frija požehnají." Tak to bylo odedávna v domě zvykem.

„Díky," odpověděl Carl. „To byla laskavá slova vůči člověku, kterého bys mohl dobře považovat za žebráka. Ale nejsem jím a doufám, že tento dar bude shledán důstojným." Sáhl do váčku na svém opasku a vytáhl odtamtud náramek na paži, který podal Winnitharovi. Ti, kteří se namačkali dost blízko, aby ho viděli, se úžasem zajíkli, protože kruh byl těžký, z čistého zlata, umně tepaný a ozdobený drahokamy.

Hostitel ale zachoval klid a řekl jen: „To je dar, jaký by mohl dát král. Posaď se vedle mě, Carle." Bylo to čestné místo. „Zůstaň tak dlouho, jak budeš chtít." Zatleskal. „Hej," zavolal, „přineste medovinu pro našeho hosta a pro mě také, abych mohl připít na jeho zdraví!" Chlapcům, dívkám a dětem, kteří

se rojili kolem, pak pokynul: „Zpátky do práce, vy tam. U večerního jídla všichni uslyšíme, co nám náš host bude chtít vyprávět. Teď je jistě unavený.“
Neochotně poslechli. „Proč myslíš?“ zeptal se Caři.
„Nejbližší sídlo, kde jsi mohl strávit minulou noc, je pořádný kus cesty odtud,“ odpověděl Winnithar.
„V žádném jsem nebyl,“ řekl Carl.
„Cože?“
„Stejně by ses to dozvěděl. Nechci, aby sis myslel, že jsem ti lhal.“
„Ale -“ Winnithar se na něj podíval, zatahal si za knír a řekl pomalu: „Nejsi z tohoto kraje; ano, musel jsi přijít zdaleka. Ale tvůj šat je čistý, i když s sebou nemáš žádný náhradní oděv, ani jídlo a nic jiného, co by měl poutník mít. Kdo jsi, odkud jsi přišel a… jak?“
Carl promluvil mírně, ale ti, kdo ho slyšeli, v něm rozpoznali i ocelový spodní tón. „O těch věcech nemohu mluvit. Ale přísahám ti - nechť mě Donar rozdrtí svým bleskem, jestli je to křivá přísaha -, že nejsem zločinec ani nepřítel tvého lidu, ani nikdo, koho by ses musel stydět hostit pod svou střechou.“
„Pokud ti čest velí, abys zachoval jistá tajemství, nikdo na tobě nebude vyzvídat,“ odpověděl Winnithar. „Ale pochop, že se těžko můžeme nepodivovat -“ Bylo zřejmé, jak se mu ulevilo, když se přerušil a zvolal: „Á, tady je medovina. Ta, která ti přináší roh, je má žena Salvalindis. Tak se to sluší pro vznešeného hosta.“
Carl ji dvorně pozdravil, ačkoli pohledem stále zalétal k dívce po jejím boku, která donesla nápoj Winnitharovi. Měla sladké tělo a pohyby laně; nesvázané vlasy jí spadaly ve zlatých proudech kolem obličeje s jemnými kostmi, plaše se usmívajícími rty a velikýma očima barvy letního nebe.

Salvalindis si toho všimla. „To je naše nejstarší dítě,“ řekla Carlovi, „naše dcera Jorith.“

1980

Po základním výcviku v Akademii Stráže jsem se vrátil k Laurie stejný den, kdy jsem ji opustil. Potřeboval jsem přestávku, abych si odpočinul a abych si znova zvykl na obyčejný život; přesunout se z oligocénu do univerzitního městečka v Pensylvánii byl dost šok. Kromě toho jsme museli uvést do pořádku své světské záležitosti. Já jsem musel dokončit akademický rok, než z univerzity odejdu „na lépe placené místo v zahraničí“. Laurie se starala o prodej domu a zbavovala se všeho, co jsme si nechtěli ponechat - ať už se usadíme kdekoli a kdykoli.

Rvalo nám srdce, když jsme se museli loučit s dlouholetými přáteli. Slíbili jsme, že občas přijedeme na návštěvu, ale věděli jsme, že takových návštěv bude málo a že mezi nimi uplyne dlouhá doba a nakonec že ustanou úplně. Každá totiž vyžadovala prakticky nepřetržité lhaní a to bylo příliš vyčerpávající. Naši přátelé ostatně z toho, co jsme jim řekli, nabyli dojmu, že mé nejasně popisované nové místo je jen zástěrkou pro práci v CIA.

No, hned na začátku mě varovali, že život agenta Stráže času je plný neustálých loučení. Co to ale doopravdy znamená, to jsem Poznal až později.

Ještě jsme ani nestačili zpřetrhat všechna pouta, když zazvonil telefon. „Profesor Farness? Tady je Manse Everard, nezávislý agent. Rád bych se s vámi sešel a popovídal si, třeba o tomhle víkendu.“

Srdce mi poskočilo. Nezávislý agent, to byla v organizaci ta nejvyšší hodnost; za celý ten milion nebo kolik střežených let bylo takových jen pár. Obvykle každý člen, dokonce i policejní důstojník, pracuje v jediném sektoru, aby ho dokázal poznat skrz naskrz, a je součástí dobře koordinovaného týmu. Nezávislí se mohou objevit, kde chtějí, a udělat prakticky

cokoli, co uznají za vhodné. Zodpovídají se jen svému svědomí, ostatním nezávislým a Danellianům.
„Ehm, jistě, samozřejmě, pane Everarde," vyrazil jsem ze sebe. „V sobotu by to šlo. Chcete přijet sem? Můžu vám slíbit dobrou večeři."
„Díky, ale já bych radši, aby to bylo u mě - aspoň poprvé. Mám tady po ruce kartotéku, počítač a tak. A sejdeme se sami dva, ano? S letovým řádem si nedělejte starosti. Stačí, když si najdete nějaké místo, kde vás nikdo neuvidí, třeba vlastní sklep. Dostal jste lokátor, viďte?… No výborně, tak z něj odečtěte koordináty a zavolejte mi je. Vyzvednu si vás na tempocyklu."
Později jsem zjistil, že tohle je pro něj typické. Byl vysoký, vypadal jako tvrďas, vládl větší mocí, než o jaké se kdy zdálo Caesarovi nebo Čingischánovi, a přitom se s ním člověk cítil tak uvolněně, jako by ho znal odjakživa.
Když jsem nasedl na zadní sedadlo, skočili jsme spíš v prostoru než v čase - do současné základny Stráže v New Yorku. Odtamtud jsme šli pěšky do jeho bytu. Špínu, nepořádek a nebezpečí neměl o nic raději než já. Ale měl pocit, že potřebuje základnu ve dvacátém století a na tenhle byt si zvykl dřív, než rozklad neúnosně postoupil.
„Narodil jsem se ve vašem státě v roce 1924," vysvětloval. „Do Stráže jsem vstoupil, když mi bylo třicet. Proto jsem usoudil, že pro úvodní rozhovor budu ta nejlepší osoba. Máme víceméně stejné zázemí; měli bychom si rozumět."
Napil jsem se whisky se sodou, abych se uklidnil, a řekl jsem opatrně: „Tím si nejsem tak jistý, pane Everarde. Ve škole jsem o vás něco slyšel. Mám pocit, že než jste vstoupil do Stráže, vedl jste dost dobrodružný život. A potom… Kdežto já jsem vždycky byl spíš pecivál."

„Ale kdepak.“ Everard mrknul na list s poznámkami, který držel v ruce. Levou nikou svíral otlučenou bryerku. Tu a tam z ní zabafal nebo upil whisky. „Jestli se nepletu, tak jste se během vojenské služby nedostal do bitvy, ale jen proto, že jste sloužil v době, kterou pošetile nazýváme mírovou. Přitom ve střelbě na terč jste patřil k nejlepším. Odjakživa jste měl rád přírodu, lezl jste po horách, lyžoval, plachtil, plaval. Na vysoké škole jste hrál americký fotbal, a i když nejste žádný vazoun, dostal jste se do školní reprezentace. Během postgraduálního studia patřil mezi vaše koníčky šerm a lukostřelba. Dost jste cestoval a zdaleka ne vždycky na obvyklá a bezpečná místa. No, já bych řekl, že pro naše úkoly máte povahu dobrodružnou dost. Možná až skoro moc. To je právě jedna z věcí, které s vámi chci probrat.“

Nevěděl jsem, jak se mám tvářit, takže jsem se rozhlédl po místnosti. Byt byl v jednom z nejvyšších pater a vypadal doslova jako oáza klidu a čistoty. Prakticky po všech stěnách se táhla knihovna, jinak tam visely jen tři vynikající obrazy a dvě kopí z doby bronzové. Kromě nich tu už byla jen jediná věc, která zjevně byla suvenýr - předložka z polárního medvěda, o které mi řekl, že je z desátého století z Grónska.

„Jste třiadvacet let ženatý stále se stejnou ženou,“ poznamenal Everard. „To v dnešní době svědčí o pevném charakteru.“

V bytě nebyl žádný náznak ženské přítomnosti. Ale samozřejmě mohl mít klidně manželku nebo snad manželky v jiné době.

„Děti nemáte,“ pokračoval Everard. „Hm, nic mi do toho není, ale víte, doufám, že naši lékaři dokážou odstranit každou příčinu neplodnosti až do přechodu? A umějí taky kompenzovat pozdní počátek těhotenství.“

„Díky,“ řekl jsem. „Já vím. S Laurií jsme o tom už mluvili. Možná toho časem využijeme. Ale myslíme si, že by nebylo

rozumné mít dítě teď, když zároveň začínám s touhle novou prací.“ Zasmál jsem se. „Pokud slovo zároveň pro Strážce něco znamená.“
„To je zodpovědný přístup. Líbí se mi,“ kývl Everard.
„Jaký účel má tenhle rozhovor, pane Everarde?“ odvážil jsem se zeptat. „Nenabídli mi to místo jen na základě doporučení Herberta Ganze. Vaši lidé se mnou udělali spoustu psychotestů ze vzdálené budoucnosti, než mi řekli, co to všechno znamená.“
Říkali tomu vědecké pokusy. Souhlasil jsem s nimi proto, že mě o to Ganz požádal; říkal, že to potřebuje nějaký jeho přítel. Nebyl to jeho obor - byl přes germánské jazyky a literaturu stejně jako já. Setkali jsme se na jedné konferenci, trochu jsme se skamarádili a začali si psát. Obdivoval mé studie na téma Deor a Widsith a já zase jeho knihu o Gótské bibli.
Tenkrát jsem samozřejmě nevěděl, že je jeho. Vyšla v Berlíně v roce 1853. Potom ho naverbovali do Stráže a on nakonec přiletěl pod jiným jménem do budoucnosti hledat talent, který by se hodil pro jeho plán.
Everard se pohodlně opřel. Zkoumavě se na mě podíval přes hlavičku dýmky. „No,“ začal, „stroje nám řekly, že vy i vaše paní jste důvěryhodní a že vás pravda potěší. Ale co změřit nedokážou, je, jak dobře si povedete v té práci, na kterou jste navržen. Nezlobte se, nemyslím to zle. Nikdo nemůže umět všechno a tyhle úkoly budou těžké, osamělé a choulostivé.“ Odmlčel se. „Ano, choulostivé. Gótové jsou možná barbaři, ale to neznamená, že jsou hloupí nebo že jim někdo nemůže ublížit stejně jako mně a vám.“
„To chápu,“ odpověděl jsem. „Ale vám přece stačí, abyste si přečetl zprávy, které připravím ve své osobní budoucnosti. A když to podle prvních zpráv bude vypadat, že jsem břídil, tak

mě prostě můžete nechat doma hrabat se v knížkách, ne? Takové lidi přece Stráž taky potřebuje.“
Everard povzdechl. „Už jsem se ptal a dozvěděl jsem se, že jste si vedl - povedete si - uspokojivé. Ale to nestačí. Neuvědomujete si, protože jste to nezažil, jak je Stráž přetížená, jak je nás na tu délku historie zoufale málo. Nemůžeme zkoumat do detailu všechno, co terénní pracovník podnikne. Zvlášť pokud to není policajt jako já, ale vědec jako vy, který zkoumá sektor málo probádaný nebo vůbec neprobádaný.“ Dopřál si doušek. „Proto má taky Stráž vědeckou větev. Abychom měli trošku lepší představu o tom, jaké doopravdy jsou ty události, které se snažíme chránit před zásahem lehkomyslných cestovatelů časem.“
„A byl by v tom takový rozdíl, když je celá situace tak nejasná?“
„Možná ano. Gótové hráli ve své době důležitou roli, ne? Co my víme, co by nějaká událost v jejich časné historii - vítězství nebo porážka, záchrana nebo smrt, to, jestli se nějaký konkrétní člověk narodí nebo ne - kdo ví, jaké účinky by to mohlo mít, jak silně by se to mohlo projevit v průběhu dalších generací.“
„Ale já přece ani nebudu mít co do činění se skutečnými událostmi, leda nepřímo,“ namítal jsem. „Já mám pomoci rekonstruovat nejrůznější ztracené příběhy a básně a rozluštit, jak se vyvíjely a jak ovlivnily pozdější práce.“
Everard se smutně usmál. „Hm, já vím, Ganzův velký plán. Stráž na něj přistoupila, protože je to skulina, jediná skulina, kterou jsme našli, kterou se můžeme protáhnout do toho sektoru a zaznamenat jeho historii.“
Hodil do sebe zbytek whisky a zvedl se. „Co takhle ještě jednu?“ navrhl. „A pak si dáme oběd. Mezitím bych rád, abyste mi přesně vylíčil svůj projekt.“

„Ale přece jste musel mluvit s Herbertem - s profesorem Ganzem," řekl jsem ohromeně. „Díky, ještě jednu bych si dal."

„No jistě," řekl Everard a naléval přitom. „Zachránit germánskou literaturu raného středověku. Pokud se dá slovo .literatura' použít pro něco, co bylo původně v negramotných společnostech předáváno jen ústně. Na papíře z toho přežily jen útržky a vědci se nemůžou dohodnout, jak moc zkreslené ty zlomky jsou. Ganz pracuje na, ehm - na nibelungovském eposu. Ale není mi moc jasné, jak do toho zapadáte vy. To je přece příběh z Porýní. A vy se chcete toulat někde ve východní Evropě ve čtvrtém století."
Uklidnilo mě spíš jeho chování než whisky. „Doufám, že přijdu na to, jakou roli v tom hraje Ermanarich," vysvětlil jsem mu. „Zatím mi v tom úplně nesedí, ale jsou tam určitá spojení, a kromě toho je to postava zajímavá sama o sobě."
„Ermanarich? Kdo je to?" Everard mi podal sklenici a sám se usadil, připraven naslouchat.
„No, možná bych to měl vzít víc zeširoka," začal jsem. „Jak moc znáte nibelungovský a vólsungovský cyklus?"
„No, samozřejmě jsem viděl ty Wagnerovy opery. A když jsem kdysi měl nějaký úkol ve Skandinávii koncem vikinského období, slyšel jsem historku o Sigurdovi, který zabil draka a vzbudil Valkýru, ale pak to všechno zpackal."
„To je jen část celého toho příběhu, pane Everarde."
„Radši bych jen ‚Mansi', jestli by ti to nevadilo, Carle."
„Ehm, hm, bude mi ctí." Abych nevypadal nechutně podlézavě, honem jsem pokračoval nejlepším přednáškovým stylem:
„Islandská Vohungasaga byla napsána později než německá Nibelungenlied, ale obsahuje starší, primitivnější a delší verzi

toho příběhu. Taky Starší a Mladší Edda si z něj něco berou. Z těchhle zdrojů vycházel Wagner především.
Možná si vzpomínat- vzpomínáš, že Volsungovec Sigurd byl léčkou vehnán do sňatku s Gudrun z Gjukingovců místo s Valkýrou Brynhildou, což vedlo k žárlivosti mezi oběma ženami a nakonec i k Sigurdově smrti. V německé verzi se stejné osoby jmenují Siegfried, Kriemhild Burgundská a Brunhild z Isensteinu a pohanští bohové se tam neobjevují vůbec, ale to není podstatné. Gudrun nebo Kriemhild si později vzala krále jménem Atli nebo Etzel, což není nikdo jiný než hunský dobyvatel Attila.
Pak se obě verze začnou dost lišit. V Nibelungenlied přivábí Kriemhild své bratry na Etzelův dvůr a tam proti nim krále poštve a nechá je zničit, aby se pomstila za vraždu Sigfrieda. Theoderich Veliký, ten Ostrogót, který dobyl Itálii, se v té epizodě vyskytuje pod jménem Dietrich z Bernu, i když ve skutečné historii žil o generaci později než Attila. Jeho stoupenec Hildebrand se tak zhrozí Kriemhildiny zrady a krutosti, že ji zabije. Mimochodem Hildebrand má i svou vlastní legendu, baladu, jejíž úplnou verzi i odvozené práce chce Herb Ganz taky objevit. Vidíte - ehm -vidíš sám, jaký je to propletenec anachronismů.“
„Tak Attila, hm,“ zamumlal Everard. „Moc milý člověk to nebyl. Ale žil v polovině pátého století, a to tihleti rváči už dávno hýbali Evropou. A ty půjdeš do čtvrtého.“
„Správně. Nejdřív ti vylíčím tu islandskou verzi. Atli přilákal Gudruniny bratry k sobě, protože chtěl rýnské zlato. Snažila se je varovat, ale oni stejně přišli, když jim Atli slíbil bezpečnost. Když nechtěli vydat zlato ani Atlimu prozradit, kde je, nechal je zabít. Gudrun se za to pomstila. Zabila syny, které mu porodila, a předložila mu je jako potravu. Později ho probodla

ve spánku, jeho dům zapálila a utekla ze země. S sebou vzala Svanhild, svou a Sigurdovu dceru.“
Everard se soustředěně mračil. Vyznat se ve všech těch postavách určitě nebylo lehké.
„Gudrun přišla do země Gótů,“ pokračoval jsem. „Tam se znovu vdala a měla dva syny, Hamthera a Sorliho. Král Gótů se v sáze a v Eddách jmenuje Jormunrek, ale není pochyb o tom, že to byl Ermanarich, což je skutečná, i když nejasná postava, která žila někdy v druhé polovině čtvrtého století. Jednotlivé verze se rozcházejí v tom, jestli si vzal Svanhild a ona byla neprávem obviněna z nevěry, nebo jestli si vzala někoho jiného, koho král obvinil ze spiknutí proti sobě a nechal pověsit. V každém případě nechal chudáka Svanhild rozdupat kopyty koní.
Tou dobou už z Gudruniných chlapců Hamthera a Sorliho byli mladí muži. Ponoukala je k tomu, aby zabili Jormunreka a pomstili tak Svanhild. Cestou potkali svého nevlastního bratra Erpa, který se nabídl, že pojede s nimi, ale oni ho odmítli. Rukopisy se o důvodu zmiňují velice vágně, ale já bych řekl, že Erp byl synem jejich otce a jeho konkubíny a že mezi nimi proto byla zlá krev.
Pokračovali v cestě k Jormunrekovu sídlu a napadli ho. Byli jen sami dva, ale žádný kov jim nemohl ublížit, takže sráželi muže napravo nalevo, dostali se až ke králi a těžce ho zranili. Ale než mohli svůj úkol dokončit, uklouzlo Hamtherovi, že jim mohou ublížit kameny. Nebo se podle ságy náhle objevil Odin v přestrojení za starého muže s jedním okem a prozradil to. Jormunrek zavolal na své zbylé bojovníky, aby bratry kamenovali, a tak oba zahynuli. Tím ten příběh končí.“
„Dost pochmurně, co?“ řekl Everard. Chvilku přemýšlel. „Ale mně se zdá, že celá tahle poslední část, ta o Gudrun v Gótsku,

musela být připojena až mnohem později. Anachronismy se tady někomu vymkly úplně z ruky.“
„Samozřejmě,“ souhlasil jsem. „To se ve folklóru dost často stává. Důležitý příběh na sebe nabaluje podružnější. Dokonce i v drobnostech. Například ten slavný výrok, že člověk, který nenávidí děti a psy, nemůže být tak úplně špatný, ten neřekl W. C. Fields. Byl to někdo jiný, teď nevím kdo, když Fieldse představoval na nějakém banketu.“
Everard se zasmál. „Neříkej mi, že by Stráž měla sledovat historii Hollywoodu!“ Znova zvážněl. „Ale jestli ta krvavá historka vlastně nepatří k nibelungovskému kánonu, proč ji chceš sledovat? Proč to na tobě chce Ganz?“
„No, protože se dostala až do Skandinávie a tam inspirovala pár velmi dobrých básní -jestli to nebyly jen úpravy nějakých starších věcí - a připojila se k vólsungovské sáze. A to spojení a celý vývoj nás zajímá. Ostatně o Ermanarichovi jsou zmínky i jinde - třeba v některých staroanglických písních. To ale znamená, že musel figurovat ve spoustě legend a bardských zpěvů, které byly mezitím zapomenuty. On byl svého času skutečně mocný, ačkoli sám o sobě to zjevně taky nebyl nijak příjemný člověk. Ztracený cyklus o Ermanarichovi může být stejně důležitý a vynikající jako ty nejlepší práce, které se ze staré západní a severské literatury dochovaly dodnes. Možná ovlivnil i německou literaturu a ani o tom nevíme.“
„Hodláš se vypravit přímo k jeho dvoru? To bych nedoporučoval, Carle. Příliš mnoho terénních pracovníků bylo zabito, protože si přestali dávat pozor.“
„Ne, kdepak. Tam se muselo stát něco strašného, z čeho povstaly příběhy, které putovaly hodně daleko a nakonec skončily i v historických kronikách. A myslím, že dokážu určit i dobu, kdy k tomu došlo, řekněme plus mínus deset let. Ale

hodlám se nejdřív podrobně seznámit s celým tím sektorem, než se odvážím přímo do téhle epizody.“
„Dobře. Jaký máš plán?“
„Nechám si elektronicky nahustit do hlavy gótštinu. Už teď ji dokážu číst, ale chci plynně mluvit, i když budu mít určitě přízvuk. Chci taky vědět všechno, co je známo o jejich zvycích, víře atd. Moc toho není. Ostrogóti na rozdíl od Vizigótů byli tou dobou pořád ještě na okraji pozornosti Římanů. Než se pohnuli na západ, museli se hodně změnit.
To znamená, že musím začít dávno před svým cílovým datem; víceméně náhodně uvažuju o roce 300. Seznámím se s lidmi. Pak se budu objevovat vždycky po určité době a zjistím, co se stalo za tu dobu, co jsem byl pryč. Prostě budu sledovat běh věcí směrem k té mé Události s velkým U. Až nakonec přijde, nemělo by mě to překvapit. A po ní se budu tu a tam čas od času objevovat, poslouchat básníky a vypravěče a nahrávat jejich slova na skrytý záznam.“
Everard se zamračil. „Hm, tenhle způsob - no, můžeme si promluvit o tom, jaké by mohly nastat potíže. Budeš se pohybovat i po poměrně rozsáhlém území, ne?“
„Ano. Podle toho, co z jejich tradic zapsali historikové římského impéria, Gótové pocházejí z oblasti dnešního středního Švédska. Ale já nevěřím tomu, že tak početné kmeny by mohly pocházet z tak malého území, i když vezmu v úvahu přirozený přírůstek, ale mohli odtamtud pocházet vůdcové a organizace, stejně jako to bylo se Skandinávci v rodícím se ruském státě v devátém století.
Podle mého většina Gótů byli obyvatelé jižního pobřeží Baltu. Byly to nejvýchodnější germánské kmeny. Ne že by to někdy byl jednotný národ. Než se dostali clo západní Evropy, rozdělili se na Ostrogóty, kteří dobyli Itálii, a Vizigóty, kteří ovládli Iberský poloostrov. Mimochodem těm oblastem

přinesli celkem slušnou vládu, ostatně nejlepší, jakou za hodně dlouhou dobu měly. Nakonec byli nájezdníci sami poraženi a splynuli s místním obyvatelstvem.“
„Ale předtím?“
„Historikové se o kmenech zmiňují dost nejasně. Kolem roku 300 už byli Góti pevně usazení kolem Visly, to jest ve střední části nynějšího Polska. Před koncem téhož století byli Ostrogóti na Ukrajině a Vizigóti na sever od Dunaje, který byl římskou hranicí. Zkrátka to vypadá v průběhu několika generací na velké stěhování, protože nakonec patrně sever opustili úplně; místo nich se tam nastěhovaly slovanské kmeny. Ermanarich byl Ostrogót, takže hodlám sledovat tuhle větev.“
„To je dost náročné,“ řekl pochybovačně Everard. „A ty jsi v téhle práci nový.“
„Získám dost zkušeností za pochodu, Mansi. Sám jsi připustil, že Stráž má málo lidí. Kromě toho seberu i spoustu historických poznatků, a o ty přece stojíte.“
Usmál se. „No, bylo by dobře,“ řekl a vstal. „Tak pojď, dopij a jdeme se najíst. Budeme se muset převléknout, ale bude to stát za to. Znám kolem roku 1890 jednu hospodu, kde podávají báječné obědy zadarmo. Škoda, že tenhle starý reklamní nápad dneska už nikdo nepoužívá…“

300-302
Zima přišla a pak pomalu v náporech větru, sněhu a ledového deště ustoupila. Pro ty, kdo žili v hradišti nad řekou, a brzo i pro jejich sousedy byla toho roku méně ponurá než jindy. Carl u nich zůstal.
Záhady, které ho obklopovaly, zpočátku v mnohých budily strach; ale brzo poznali, že nepřichází ve zlém ani nepřináší smůlu. Posvátné úcty k němu ale neubývalo. Spíš naopak. Hned zpočátku řekl Winithar, že pro takového hosta se nesluší spát na lavici jako obyčejný zeman, a postoupil mu svou postel. Nabídl Carlovi, aby si z otrokyň ve dvorci vybral některou, která by ho zahřívala, ale on zdvořile odmítl. Přijímal jídlo a pití, koupal se a odcházíval do přístěnku. Ale šeptalo se, že to všechno možná nepotřebuje, že to všechno jen předstírá, aby vypadal jako smrtelník.
Carl mluvil laskavě a choval se přátelsky a přitom vznešeně. Dokázal se smát, dělat vtipy, vyprávět veselý příběh. S ostatními vycházel ven pěšky nebo vyjížděl na koni buď na lov, nebo navštívit sousední usedlíky, nebo k obětem Ansům a k hostině, která pak následovala. Účastnil se závodů ve střelbě i zápasů, dokud nebylo každému jasné, že ho nikdo neporazí. Když hrál kostky nebo nějakou deskovou hru, nevyhrával vždycky, i když se říkalo, že to možná dělá schválně, aby se lidé nebáli čarodějnictví. Povídal si s každým, od Winithara po nejnižšího otroka nebo nejmenší dítě, a pozorně jim naslouchal; dokonce je i sám vyhledával a k služebníkům a zvířatům byl laskavý.
Ale jeho pravé já zůstávalo skryto.
To ovšem neznamenalo, že by byl nějaký zachmuřený samotář. Ne, kolem něj to jiskřilo slovy a písněmi tak, jak to nikdo nepamatoval. Chtěl slyšet zpěvy, balady, příběhy, říkadla, všechno, co kdo znal, a sám je bohatě oplácel stejným.

Zdálo se, že zná celý svět, jako kdyby se po něm toulal déle než jeden lidský život.
Vyprávěl o Římu, mocném a souženém, o jeho pánu Diokleciánovi a jeho přísných zákonech. Odpovídal na otázky o novém bohu, o tom na kříži, o kterém Gótové slyšeli od obchodníků a od otroků prodaných sem na sever. Vyprávěl o velkých nepřátelích Římanů, o Peršanech, a o tom, jaké divy dokázali. A tak šla jeho slova dál, večer za večerem - dál na jih, do zemí, kde je pořád horko a lidé mají černou kůži a kde se toulají zvířata příbuzná rysům, ale velká jako medvěd. A ukazoval jim i jiná zvířata, maloval na kousky dřeva obrázky uhlem a oni nahlas ohromeně vykřikovali; vedle slona nebyli zubři a dokonce ani koně zlých trollů ničím! Na samém konci východu leží prý říše větší, starší a podivuhodnější než Řím nebo Persie. Její obyvatelé mají pleť jako bledý jantar a jejich oči vypadají šikmé. Protože je od severu ohrožovaly nájezdy divokých kmenů, postavili zeď tak dlouhou jako pohoří a z té pevnosti od té doby nájezdníky odrážejí. Proto také Hunové přišli na západ - oni, kteří zlomili moc Alanů a sužují i Góty, jsou v šikmých očích Kitaje jen pouhou sebrankou. A tím vším to ještě nekončí. Když člověk cestuje k západu až k římské državě zvané Galie, dostane se k Světovému moři, o kterém se povídají pohádky, a kdyby tam nasedl na loď - ale na velikou loď, takové, jaké jezdí po řekách, by nestačily - a plul dál a dál, našel by domov moudrých a bohatých Mayů…
A Carl také vyprávěl o mužích, ženách a jejich osudech -o silném Samsonovi, o krásné a nešťastné Deirdre, o Crockettovi lovci…
Jorith, Winitharova dcera, zapomněla, že už má věk na vdavky. Seděla na podlaze mezi dětmi u Carlových nohou a poslouchala. V očích se jí odrážely plameny ohně a měnily je ve dvě žhavá slunce.

Nebyl u nich pořád. Často řekl, že musí být sám, a rázným krokem se jim ztratil z očí. Jeden chlapec, ztřeštěný, ale zběhlý v plížení, ho jednou nepozorovaně sledoval - tedy pokud o něm Carl nevěděl a nenechal ho schválně být. Chlapec se vrátil bledý a roztřesený a koktavě oznamoval, že Šedobradý šel do Tíwazova háje. Mezi ty temné borovice nechodil nikdo, leda o zimním slunovratu, kdy se tu předkládaly tři krvavé oběti - kůň, pes a otrok - aby Ten, kdo spoutal vlka, zahnal tmu a chlad. Chlapec dostal od otce výprask a nikdo o tom už nikdy nahlas nepromluvil. Když to bohové připustí, je lepší se neptat proč.

Carl se vracel za pár dnů, v čistých šatech a s dary. Byly to drobné, ale nesmírně cenné věci, například nůž, jehož čepel zůstávala nezvykle dlouho ostrá, šátek ze zvláštní lesklé látky, zrcadlo lepší než leštěný kov nebo klidná hladina vody - a pokladů bylo víc a víc, až každý člověk v jakémkoli postavení, muž nebo žena, dostal aspoň jeden. A Carl o tom řekl jen: „Znám se s výrobci."

Jaro pomalu postupovalo k severu, sníh tál, z poupat se stávaly listy a květy, řeka přetékala vodou. Ptáci vracející se domů plnili nebe křídly a křikem. V ohradách se neohrabaně potácela jehňata, telata a hříbata. Lidé vycházeli ven a až přivírali oči před tím náhlým jasem; větrali domy, oděvy i duše. Jarní královna jela s Frijiným obrazem od statku ke statku, aby požehnala orbě a setí, a květy ověnčené dívky a chlapci tančili kolem jejího vozu. Tužby sílily.

Carl ještě odcházel, ale teď se už vracel téhož večera. Stále častěji bývali s Jorith spolu. Dokonce se i toulali po lesích, po kvetoucích stezkách, po loukách, kde je nikdo neviděl. Jorith chodila jako ve snách. Její matka Salvalinďis ji hubovala, že se to nesluší - copak jí vůbec nezáleží na dobré pověsti? - až

Winithar svou ženu okřikl. Náčelník byl bystrý pozorovatel. Jorithini bratři zářili.
Nakonec si Salvalindis vzala dceru stranou. Zašly spolu do hospodářské místnosti, kde ženy tkaly a šily, když pro ně nebyla jiná práce. Teď ale byla, takže tu spolu byly v šeru samy. Salvalindis postrčila Jorith mezi sebe a mohutný, kamenem zatížený stav, jako by ji chtěla chytit do pasti, a zeptala se přímo: „Byla jsi s tím Carlem čilejší, než jsi v poslední době doma? Už tě měl?“
Dívka se začervenala, propletla nervózně prsty, dívala se k zemi. „Ne,“ vydechla. „Mohl by, kdyby chtěl. Moc bych si to přála. Ale jenom jsme se drželi za ruce, trochu se líbali a - a -“
„A co?“
„Povídali si. Zpívali. Smáli se. Byli vážní. Matko, maminko, on není nepřístupný. Se mnou je laskavější a, a milejší než… než jsem vůbec tušila, že muž může být. Mluví se mnou jako s někým, kdo dokáže myslet, nejen být manželkou -“
Salvalindis ohrnula rty. „Já jsem nikdy nepřestala myslet, když jsem se vdala. Tvůj otec možná v Carlovi vidí mocného spojence. Ale já v něm vidím muže bez půdy a bez rodu, podobného čaroději, ale bez kořenů. Co náš rod získá spojením s ním?
Zboží, ano; znalosti; ale k čemu to je, když tě ohrožují nepřátelé? Co zanechá svým synům? Co ho k tobě připoutá, až novota vyprchá? Děvče, ty jsi blázen.“
Jorith zaťala pěsti, zadupala a zaječela v slzách zrozených spíš ze vzteku než ze smutku: „Mlč, ty babizno!“ Okamžitě se zarazila a couvla stejně ohromená jako Salvalindis.
Ta řekla: „Takhle mluvíš se svou matkou? Ano, je to kouzelník, očaroval tě. Tu brož, co ti dal, hoď do řeky, slyšíš?“ Otočila se a vyšla. Sukně jí zlobně zašustily.
Jorith plakala, ale neposlechla.

A brzo se všechno změnilo.
Jednoho dne, kdy větrem hnaný déšť bodal jako hroty kopí, Donarův vůz duněl po nebi a záblesky jeho sekery oslepovaly, přihnal se do hradiště tryskem muž. Ze sedla se spíš svezl než seskočil a jeho kůň padal únavou. Přesto ale pozvedl vysoko nad hlavu šíp a vykřikl na ty, kteří se mu brodili blátem vstříc: „Válka! Táhnou sem Vandalové!“
Když ho přivedli do síně, řekl Winitharovi: „Přináším zprávu od svého otce Aefliho z Plavuňového údolí. On ji zase dostal od muže z čeledi Dagalaifa Nevittassona, kterému se podařilo uniknout vraždění u Losího potoka a varovat nás. Ale my u Aefliho jsme už zahlédli na obzoru rudou záři v místech, kde asi hoří dvorce.“
„To znamená, že jich jsou dvě hordy,“ zamumlal Winnithar. „Nejméně. Snad i víc. Letos přišli brzo a ve velké síle.“
„Jak mohou nechat svou zemi ležet ladem v čase setby?“ zeptal se jeho syn.
Winnithar si povzdechl. „Zplodili víc rukou, než potřebují na práci. Kromě toho jsem slyšel i o králi Hildarichovi, který před časem sjednotil jejich kmeny. Proto mohou tvořit větší hordy než dřív a pohybují se rychleji a podle lepšího plánu, než to dokážeme my. Ano, Hildarich má možná v plánu vyhnat nás z této země a rozšířit sem svou vlastní přelidněnou říši.“
„Co budeme dělat?“ zeptal se starý ošlehaný válečník. „Svoláme muže z okolí a vyjedeme k tolika dalším, kolik dovolí čas, jako k Aeflimu, pokud už ho nepřemohli. Sejdeme se u skály Dvou jezdců jako jindy, ano? Možná, že když budeme pohromadě, narazíme na takovou skupinu Vandalů, která pro nás nebude příliš velká.“
Carl poposedl. „Ale co vaše domovy?“ zeptal se. „Nájezdníci vás mohou obejít, aniž byste to tušili, a napadnout dvorce, jako

je tenhle.“ Zbytek nedořekl: drancování, vypalování, ženy v nejlepších letech uneseny, ostatní povražděni.
„To musíme riskovat. Jinak nás smetou jednoho po druhém.“ Winithar ztichl. Plameny šlehaly a plápolaly. Venku skučel vítr a déšť bičoval stěny. Podíval se Carlovi do očí. „Nemáme přilbici ani zbroj, která by ti padla. Můžeš si opatřit zbroj z těch míst, odkud si přináší věci?“
Cizinec seděl strnule. Vrásky na jeho tváři se prohloubily.
Winitharovi poklesla ramena. „Pravda, tvůj boj to není, viď,“ povzdechl. „Nejsi Teuring.“
„Carle, ach Carle!“ Jorith opustila hlouček žen a vyběhla doprostřed síně.
Dlouhou chvíli se na sebe dívali. Pak se šedobradý muž otřásl, pohlédl na Winithara a řekl: „Neboj se. Neopustím své přátele. Ale musí to být po mém vlastním způsobu a musíte uposlechnout mých rad, ať jim porozumíte nebo ne. Jste ochotni to udělat?“
Nikdo nezajásal. Stinnou síní proběhl zvuk podobný závanu větru.
Winithar sebral odvahu. „Ano,“ řekl. „Nyní rozešleme své jezdce, aby do všech stran roznesli šípy války. Ale my ostatní budeme hodovat.“
Co se stalo v příštích několika týdnech, nikdo přesně nevěděl. Muži vyjeli, rozbili tábor, bojovali a pak se vrátili nebo nevrátili domů. Ti, co se vrátili, a těch byla většina, vyprávěli často podivné historky. Mluvili o kopiníkovi v modrém plášti, který jezdil po obloze na koni, který nebyl koněm. Mluvili o strašlivých příšerách, které se vrhaly na řady Vandalů, o přízračných světlech ve tmě, o slepé hrůze, která se zmocnila nepřítele, takže zahodil zbraně a s řevem prchal. Mluvili o tom, jak vždycky zastihli skupinu Vandalů těsně předtím, než se dostala až k některému gótskému hradišti, a jak ji zahnali na

útěk, takže naprostý nedostatek kořisti přiměl jeden klan za druhým obrátit se na zpáteční cestu. Mluvili o vítězství.
Jejich náčelníci věděli o něco víc. To Poutník jim řekl, kam mají jít, co mají čekat, jak se nejlépe sešikovat do bitvy. To on byl rychlejší než vichřice, když nesl varování a svolával muže, on přivedl na pomoc Greutungy a Taifaly a Amalingy, před ním všichni povýšenci zkrotli a bojovali bok po boku podle jeho rozkazů.
Na ty historky se během jedné nebo dvou generací zapomnělo. Byly příliš zvláštní. Ztratily se mezi staršími podobnými příběhy. Ansové, Vanové, trollové, čarodějové, duchové, všechny tyto a podobné bytosti se přece čas od času zapletly do lidských sporů. Co záleželo na tom, že po deset let žili Gótové na Visle v míru. Nejdřív musíme sklidit, říkali; nebo se muselo udělat něco jiného, stejně nezbytného.
Ale Carl se vrátil k Jorith jako zachránce.
Nemohl se s ní doopravdy oženit. Skutečně neměl žádnou známou rodinu. Ale muži, kteří si to mohli dovolit, odjakživa mívali milenky; Gótové to nepovažovali za žádnou hanbu, když se ten muž dobře staral o ženu a děti. Kromě toho Caři nebyl žádný obyčejný chasník nebo zeman nebo král. Sama Salvalindis mu Jorith přivedla do slavnostní síně vyzdobené květy po báječné hostině, kde se vyměnily spousty dam.
Winithar dal nasekat dřevo, přeplavit ho přes řeku a postavit pro ty dva pěkný dům. Carl v něm chtěl mít některé divné věci, třeba samostatnou ložnici. Taky tam byla jiná místnost, která byla pořád zamčená a do které chodil jen on sám. Nikdy se tam nezdržoval dlouho a také už neodcházel do Tíwazova háje.
Muži si mezi sebou říkali, že Carl s Jorith moc nadělá. Dokonce se na sebe pořád dívali nebo se sami dva procházeli někde venku, jako nějaký holobrádek s otrokyní. Ale…

domácnost mu vedla docela dobře, a kromě toho se mu nikdo neodvážil posmívat.
On sám nechal většinu úkolů, které obvykle vykonával hospodář, svému správci. Přinášel zboží, kterého bylo v domácnosti potřeba, nebo jiné věci, za které se dalo koupit. A stal se z něj velký obchodník: ty roky míru nebyly léty ochablosti. Ne, přivedly sem víc kupců než kdy dřív, a ti přinášeli jantar, kožešiny, med a lůj ze severu a víno, sklo, kovové předměty, látky a jemné nádoby z jihu a západu. Carl, který se rád setkával s novými lidmi, všechny bohatě hostil a jezdil i na trhy a shromáždění zemanů.
Protože nebyl členem žádného kmene, byl na těchto shromážděních jen divákem; ale po celodenním jednání bylo kolem jeho stanu živo.
Ale muži si přesto v duchu kladli otázky a ženy také. Proslýchalo se, že nějaký muž, kterého nikdo předtím neznal, šedobradý, ale statný, se často objevoval i mezi jinými gótskými kmeny…
Možná právě tato jeho častá nepřítomnost způsobila, že Jorith hned neotěhotněla; nebo to bylo možná proto, že byla hodně mladá, teprve šestnáct zim, když přišla do jeho lůžka. Přešel celý rok, než se začaly hlásit neklamné známky.
I když jí bývalo často zle, celá zářila radostí. On se zase choval podivně, protože to vypadalo, že ho méně zajímá dítě, které mu nosí, než to, jak je jí samé. Dokonce dohlížel i na to, co jí, dával jí různé věci, třeba cizokrajné ovoce, na které nebyla doba, a zakazoval jí, aby jedla tolik soli, kolik by chtěla. Ráda ho poslouchala a říkala, že to jen dokazuje, jak ji má rád.
Život šel zatím dál a smrt také. Při pohřbech a pohřebních hostinách se nikdo neopovážil s Carlem volně hovořit; měl příliš blízko k Neznámu. Na druhou stranu stařešinové rodů,

kteří ho vybrali, byli zaraženi, když odmítl čest. stát se tím, kdo si vezme panenství příští Jarní královny.
Ale protože si pamatovali, co všechno pro ně dělal a dělá, smířili se s tím.
Teplo; sklizeň; pustota; znovuzrození; další léto; a pro Jorith přišel její čas.
Její trápení bylo dlouhé. Snášela bolesti statečně, ale ženy, které jí pomáhaly, byly zachmuřené. Skřítkům by se nelíbilo, kdyby ji v té době viděl muž. Dost zlé bylo už to, že Carl vyžadoval neslýchanou čistotu. Mohly jen doufat, že ví, co dělá.
Carl po tu dobu čekal v hlavní síni svého domu. Když přišli návštěvníci, měl připravenu medovinu a jiné nápoje, jak bylo zvykem, ale v řeči zůstával úsečný. Když večer odcházeli, nešel spát, ale seděl sám ve tmě až do východu slunce. Tu a tam vyběhla ven porodní bába nebo pomocnice, aby mu řekla, jak porod pokračuje. Při světle lampy, kterou s sebou nesla, zahlédla, jak jeho pohled zalétl k těm dveřím, které nechával pořád zamčené.
Pozdě odpoledne druhého dne ho porodní bába vyhledala mezi jeho přáteli. Všichni ztichli. Pak to, co nesla v náručí, zaplakalo - a Winithar zahulákal. Carl se zvedl celý bledý.
Žena před ním poklekla, rozbalila pokrývku a na podlahu z udusané země položila k otcovým nohám syna, dosud zkrvaveného, ale spokojeně se rozvalujícího a řvoucího. Kdyby Carl nepozvedl chlapce na koleno, odnesla by ho do lesa a ponechala ho tam vlkům. Ani na chvilku nezaváhal, nepodíval se, jestli nemá nějakou vadu. Přitiskl drobounké tělíčko k sobě a chraptivě se při tom ptal: „A Jorith, jak je Jorith?“
„Je slabá,“ řekla porodní bába. „Můžeš k ní teď jít, jestli chceš.“

Caři jí vrátil svého syna a spěchal do ložnice. Ženy, které tam byly, ustoupily. Sklonil se nad Jorith. Byla bledá, zbrocená potem, vyčerpaná. Ale když uviděla svého muže, unaveně k němu vztáhla ruce a slabě se usmála. „Dagobert," zašeptala. To bylo v její rodině dávné jméno a ona si ho přála pro své dítě, bude-li to chlapec.
„Dagobert, ano," řekl tiše Carl. A i když se to ostatním zdálo nevhodné, sklonil se k ní a políbil ji.
Sklopila oči a svezla se zpátky na slamník. „Děkuju ti," vypravila ze sebe sotva slyšitelně. „Syn boha."
„Ne -"
Jorith se náhle otřásla. Chvilku si držela čelo. Znovu otevřela oči. Panenky měla široké a nehybně upřené do prázdna. Náhle byla ochablá, jako by vůbec neměla kosti. Dech se jí chrčivě dral z prsou.
Carl se narovnal, prudce se otočil a vyběhl z pokoje. U zamčených dveří vytáhl klíč a zmizel uvnitř. Zabouchl za sebou.
Salvalindis pokročila k své dceři. „Umírá," řekla bezvýrazně. „Mohou ji jeho kouzla zachránit? A bylo by to vůbec dobře?"
Zakázané dveře se znovu prudce otevřely. Carl vyšel ven a s ním ještě někdo. Zapomněl je zavřít. Muži zahlédli nějakou kovovou věc. Někteří si vzpomněli, na čem jel ten, který létal nad bitevními poli. Shlukli se k sobě, sevřeli amulety nebo nikou dělali ve vzduchu ochranná znamení.
S Carlem přišla žena, i když měla na sobě duhově třpytivé kalhoty a halenu. Vypadala tak, jako nikdo, koho znali - lícní kosti měla široké a vysoko posazené, jako mívají Hunové, ale nos měla krátký, pleť měděnou a vlasy rovné a modročerné. Držela v ruce krabici s rukojetí.
Oba pospíchali do ložnice. „Ven, ven!" zařval Carl a hnal před sebou gótské ženy jako bouře suché listí.

Vyšel za nimi a konečně si vzpomněl, že musí zavřít dveře za svým ořem. Když se obrátil, viděl, že na něj všichni zírají a couvají před ním. „Nebojte se," řekl ztěžka. „Neděje se nic špatného. Jen jsem přivedl moudrou ženu, aby pomohla Jorith."
Všichni chvíli stáli bez hnutí. Stmívalo se.
Cizinka vyšla ven a pokynula Carlovi. V jejím pohledu bylo něco, co způsobilo, že Carl zasténal. Doklopýtal k ní a ona ho za loket vedla do ložnice. Zevnitř se neozýval jediný zvuk.
Za chvíli návštěvníci uslyšeli hlasy, jeho hněvivý a úzkostný, její klidný a nemilosrdný. Jejich jazyku nikdo nerozuměl.
Vrátili se. Carl vypadal, jako by náhle zestárl. „Odešla," řekl ostatním. „Zatlačil jsem jí oči. Připrav její pohřeb a hostinu, Winnithare. Vrátím se."
On a moudrá žena vešli do tajného pokoje. Dagobert v náručí porodní báby zakvílel.

2319

Skočil jsem v čase do New Yorku třicátých let dvacátého století, protože tu základnu i její personál jsem znal. Mladík, co měl službu, se snažil dělat potíže kvůli předpisům, ale toho jsem dokázal zastrašit. Vyslal naléhavou žádost o špičkového lékaře. Náhodou odpověděla Kweifei Mendozová, i když jsme se předtím nikdy neviděli. Neptala se na víc, než bylo nezbytné, nasedla na můj tempocykl a vyrazili jsme do Gótská. Později si ale přála, abych se s ní vrátil do její nemocnice na Měsíci ve čtyřiadvacátém století. Nebyl jsem s to protestovat.

Nejdřív mě zahnala do horké koupele a pak mě poslala do postele. Elektronická přilba mi poskytla mnohahodinový spánek.

Nakonec jsem dostal čisté šaty, něco k jídlu (nevšiml jsem si co) a doprovodili mě do její kanceláře. Seděla za obrovským stolem a mně pokynula, abych si sedl do křesla. Chvíli jsme ani jeden nepromluvili.

Vyhýbal jsem se jejímu pohledu tím, že jsem se rozhlížel kolem. Byla tu umělá přitažlivost, takže jsem měl svou normální váhu, ale nebylo mi tu proto o nic příjemněji. Ne že by kancelář nebyla svým způsobem velmi krásná. Vzduch voněl po růžích a čerstvě posečeném senu. Koberec byl tmavofialový a mihotaly se v něm drobné tečky podobné hvězdám. Na stěnách plynuly a měnily se jemné barvy. Veliké okno - jestli to bylo okno -ukazovalo vznešenost hor, vzdálenou krajinu s krátery, černé nebe, kterému vládla Země skoro v úplňku. Ztrácel jsem se v té modré, bíle vířící nádheře. Jorith se tam ztratila před dvěma tisíci lety.

„No, agente Farnessi," řekla konečné Mendozová v temporalu, „jak se cítíte?"

„Omámený, ale hlavu mám čistou," zamumlal. „Ne. Cítím se jako vrah."

„Měl jste to dítě nechat na pokoji.“
Násilím jsem se soustředil a odpověděl jsem: „Nebyla dítě.
Ve své společnosti ne. A ostatně po většinu historie. Ten vztah mi získal důvěru celého toho společenství a hodně mi pomohl v mém poslání. Ne že by to byla z mé strany jen chladná kalkulace, to mi prosím vás věřte. Milovali jsme se.“
„Co na to říká vaše žena? Nebo jste jí to neprozradil?“
Byl jsem tak vyčerpaný, že mi to, co bych jinak považoval za nemístnou všetečnost, ani nevadilo. „Ale prozradil. Zeptal jsem se jí… jestli by jí to vadilo. Rozmyslela si to a usoudila, že ne. Své mládí jsme strávili v šedesátých letech dvacátého století, víte… Ne, nejspíš jste o tom neslyšela, ale to byla doba revoluce v sexuální morálce.“
Mendozová se spíš ušklíbla než usmála. „Módy přicházejí a odcházejí.“
„My jsme zůstali monogamní, moje žena a já, ale spíš proto, že nám to tak vyhovovalo, než kvůli nějakým zásadám. A kromě toho jsem ji pořád navštěvoval. Miluju ji, doopravdy ji miluju.“
„A ona patrně usoudila, že bude nejlepší, když vám ten úlet povolí,“ odsekla Mendozová.
To bolelo. „To nebyl žádný úlet! Říkám vám, miloval jsem Jorith, tu gótskou dívku. Taky jsem ji miloval.“ Hrdlo se mi sevřelo žalem. „Nedalo se opravdu vůbec nic dělat?“
Mendozová zavrtěla hlavou. Ruce měla klidně složené na stole. Mluvila teď laskavěji. „Už jsem vám to říkala. Vysvětlím vám to podrobněji, jestli chcete. Přístroje - funkci vám popisovat nebudu, nezáleží na ní, ale ukázaly výduť na přední mozkové tepně. Nebyla tak těžká, aby se už dřív objevily nějaké příznaky, ale námaha z dlouhého a obtížného prvního porodu způsobila, ze výduť praskla. Po tak rozsáhlém poškození mozku by nemělo cenu ji oživovat.“

„To poškození se nedá opravit?“
„No, mohli jsme dopravit tělo sem, do budoucnosti, znovu uvést do chodu srdce a plíce a pomocí neuronového klonování stvořit osobu, která by se jí podobala, ale která by se musela skoro všechno učit od začátku. A takové operace my neděláme, pane Farnessi. Ne že bychom vás nechápali a nesoucítili s vámi, ale už tak máme příliš mnoho práce, když máme pomáhat agentům a jejich… normálním rodinám. Kdybychom začali dělat výjimky, za chvíli bychom se v tom utopili docela. A vy byste svou milenku stejně nedostal zpátky, chápejte. Ona by nedostala zpátky ani sama sebe.“
Sebral jsem všechny síly, které mi zbyly. „A co kdybychom se vrátili v čase do doby, kdy byla těhotná,“ řekl jsem. „Mohli bychom ji přivézt sem, opravit tu tepnu, vymazat její vzpomínky na celou tu událost a vrátit ji - do zdravého života.“
„To z vás mluví zbožná přání. Stráž nemění to, co se stalo. Stráž to zachovává.“
Zhroutil jsem se do křesla ještě hloub. Jeho proměnlivé měkké tvary se mě marně pokoušely ukonejšit.
Mendozová se zatvářila smířlivěji. „Ale nemusíte se cítit příliš provinile,“ řekla. „Nemohl jste to vědět. Kdyby si to děvče vzalo někoho jiného, a to by si určitě vzalo, byl by konec úplně stejný. A mám dojem, že s vámi byla šťastnější než většina žen své doby.“
Znova promluvila důrazněji. „Ale vy, vy jste si způsobil ránu, která se bude dlouho hojit. A nezahojí se nikdy, když neodoláte tomu nejvyššímu pokušení - vracet se do doby, kdy žila, vidět ji, být s ní. To je zakázáno pod hrozbou těžkých trestů, a nejen proto, že to může ohrozit tok času. Zničil byste si ducha a možná i mysl. A my vás potřebujeme. Vaše žena vás potřebuje.“
„Ano,“ dokázal jsem odpovědět.

„Už tak bude dost tvrdé sledovat své a její potomky, jak si protrpí to, co musejí. Nevím, jestli byste z celého toho projektu neměl odstoupit úplně.“
„Ne. Prosím.“
„Proč ne?“ vyjela na mě.
„Protože - nemůžu je jen tak opustit -jako by Jorith žila a zemřela nadarmo.“
„To rozhodnou vaši nadřízení. Dostanete přinejmenším ostrou důtku, protože jste se pohyboval na samém okraji černé díry. Nikdy už se nepokoušejte o zásah podobného kalibru, jako byl tenhle.“ Mendozová se odmlčela, podívala se jinam, pohladila si bradu a zamumlala: „Ledaže bude nutné provést některé akce k znovunastolení rovnováhy… Ale to není můj obor.“
Znovu se podívala, jak tam nešťastně sedím. Náhle se naklonila přes stůl, vztáhla ke mně ruku a řekla:
„Poslouchejte, Carle Farnessi, budou se mě ptát na můj názor na váš případ. Proto jsem vás přivezla sem a proto si vás tu chci týden nebo dva nechat. Ale už teď - nejste jediný, příteli, za ten milion let, co Stráž působí - už teď z vás mám pocit, že jste slušný člověk, který chybil, ale spíš jen z nezkušenosti.
Stává se to, stalo se to, bude se to stávat znova a znova. Izolace, i přes dovolené doma a vztahy s obyčejnými kolegy, jako jsem já. Zmatek i přes předběžnou přípravu; kulturní šok; lidský šok. Byl jste svědkem toho, co se vám jevilo jako ubohost, bída, zanedbanost, nevědomost, zbytečné tragédie - a co hůř, otrlost, brutalita, nespravedlnost, svévolné vraždění… To vás nemohlo neovlivnit. Musel jste ujišťovat sám sebe, že vaši Gótové nejsou o nic horší než vy sám, jen jiní; a musel jste přes ty rozdíly hledat společné rysy; a pak jste se musel pokusit pomoci, a přitom jste najednou našel otevřené dveře k něčemu drahému a krásnému…

Ano, cestovatelé časem včetně Strážců si samozřejmě vytvářejí vazby. Dělají určité věci, často i intimní. Normálně to nepředstavuje žádnou hrozbu. I u klíčových postav je přesné složení vzdáleného a mlhavého příbuzenstva nepodstatné. Kontinuum se poddá, ale časem se zase srovná. Pokud se jeho zatížení příliš nepřehání, nedá se s určitostí odpovědět na otázku, jestli takové drobné činy změní minulost, nebo jestli byly .odjakživa' její součástí - a vlastně ani nemá smysl se tak ptát.
Nemějte moc velké výčitky svědomí, Farnessi,“ skončila tiše. „Ráda bych taky, abyste se z toho začal vzpamatovávat a abyste začal překonávat svůj žal. Jste terénní pracovník Stráže času; není to poslední smutek, ke kterému budete mít důvod.“

302-330
Carl dodržel slovo. Jako kamenná socha se opíral o kopí a přihlížel, jak příbuzní ukládají Jorith do země a vrší nad ní mohylu. Pak on a její otec uctili její památku hostinou, na kterou pozvali celé okolí a která trvala tři dny. Na ní promluvil jen tehdy, když ho někdo oslovil, i když byl přitom stále svým vznešeným způsobem zdvořilý. Ačkoli se nesnažil tlumit veselí ostatních, byla hostina tišší než obvykle.
Když hosté odjeli a Carl seděl s Winnitharem sám u krbu, řekl náčelníkovi: „Zítra odjedu také. Moc často už mě neuvidíte.“
„Už jsi vykonal to, proč jsi přišel?“
„Ne, ještě ne.“
Winnithar se neptal, co to bylo. Carl povzdechl a dodal: „Pokud Verda dovolí, chci bdít nad tvým rodem. Ale to nemusí trvat dlouho.“
Ráno se rozloučil a odešel. Nad krajem ležely těžké chladné mlhy, které ho brzo ukryly před zraky ostatních.
V následujících letech nabývaly zkazky na velikosti. Někteří si mysleli, že zahlédli za soumraku jeho vysokou postavu, jak vchází do mohyly, jako by v ní byly dveře. Jiní říkali, že to není pravda; odvedl si ji odtamtud za ruku. V jejich vzpomínkách pomalu ztrácel svou lidskost.
Dagobertovi prarodiče si vzali dítě k sobě, našli mu kojnou a vychovali ho jako svoje. I přes jeho tajuplný původ se mu ostatní ani nevyhýbali, ani ho nenechali zdivočet. Naopak, ostatní stáli o jeho přátelství, protože byl nepochybně předurčen k velkým činům - a to znamenalo, že se musel naučit cti a slušným mravům stejně jako umění válečníka, lovce a hospodáře. Děti bohů se tu a tam objevovaly. Stávali se z nich hrdinové nebo ženy moudré a krásné, ale přesto byli smrtelní.

Po třech letech se Carl zastavil na krátkou návštěvu. Když se díval na svého syna, zamumlal: „Jak je podobný své matce.“
„Ano, ve tváři ano,“ souhlasil Winnithar. „Ale mužnost mu nechybí, to už se pozná teď, Carle.“
Nikdo jiný se už neodvážil oslovit Poutníka jménem - ani tím jménem, které považovali za správné. Když byl čas popít, uposlechli jeho přání a opakovali mu příběhy a verše, které v poslední době slyšeli. Vždycky se ptal, odkud pocházejí, a oni mu jmenovali jednoho či dva pěvce. Prohlásil, že je navštíví. Později to také udělal a tvůrci se považovali za šťastné, že si jich on povšiml. On sám vyprávěl úžasné věci jako dřív. Ale tentokrát brzo zase odešel a nevrátil se celé dlouhé roky.
Mezitím Dagobert rostl v chlapce čiperného, veselého, hezkého a oblíbeného. Bylo mu teprve dvanáct, když doprovázel své nevlastní bratry, Winnitharovy dva nejstarší syny, na jih se skupinou obchodníků. Přezimovali tam, na jaře se vrátili s přehršlemi podivuhodných zpráv. Ano, tam leží země, kterých je možno se zmocnit, bohaté, rozlehlé, zalévané řekou Dněpr, vedle které tahle Visla vypadá jako potok. Severní údolí jsou tam hustě zalesněná, ale dál k jihu se táhne otevřená krajina, pastviny pro dobytek a koně, panenská půda čekající na pluh. A ten, kdo tam bude žít, bude také ovládat proud zboží z přístavů Černého moře.
Zatím se tam mnoho Gótů neodstěhovalo. To západní kmeny podnikly opravdu velkou cestu, až k Dunaji. Tak se dostaly až na samotnou hranici římského impéria, což znamenalo spoustu výměnného obchodu. Na druhou stranu ale, kdyby došlo k válce, byli Římané stále ještě děsiví - zvlášť pokud šlo o to, aby zabránili roztržkám a vzpourám.
Dněpr plyne bezpečně pryč od hranic impéria. Ano, je pravda, že ze severu přišli Herulové a usadili se na Azovském pobřeží; jsou to divocí muži a budou s nimi nepochybně potíže. Ale

protože jsou to takoví divoši, kteří nechtějí nosit zbroj ani bojovat v sevřených útvarech, jsou méně děsiví než Vandalové. A je taky pravda, že na sever a na východ od nich jsou doupata Hunů, jezdců, pastevců, kteří se svou ošklivostí, špínou a krvežíznivostí podobají trollům. Říká se o nich, že jsou to nejstrašnější válečníci na světě. Ale tím větší slávou by bylo porazit je, kdyby zaútočili; a gótské spojenectví by je porazit mohlo, protože jsou rozdělení do klanů a kmenů, které se spíš rvou mezi sebou, než aby napadaly statky a města.

Dagobert jen hořel, aby se už vydali na cestu, a i jeho nevlastní bratři byli celí dychtiví. Winnithar je nabádal k opatrnosti. Je nutno se nejdřív dozvědět víc, než se podnikne nějaký krok, který může být nezvratný. Kromě toho, až přijde čas, měli by se pohnout ne jako pouhých několik rodin, které by byly snadnou kořistí lupičů, ale jako mohutná síla. Zdálo se, že to bude brzo možné.

Protože právě v té době začal Gerberich Greutung sjednocovat východní Góty. S některými bojoval a zlomil jejich odpor, jiné přemluvil hrozbami nebo sliby. Mezi nimi byli i Teuringové, kteří v tom roce, kdy bylo Dagobertovi patnáct let, pozdravili Gerbericha jako svého krále.

To znamenalo, že mu museli platit daň, ale ta nebyla těžká; posílali mu své bojovníky, když potřeboval, pokud zrovna nebyla doba setby nebo sklizně; a byli poslušni těch zákonů, které Velké shromáždění určilo celé říši. Na druhé straně se už nemuseli obávat jiných gótských kmenů, které se k němu přidaly, ale naopak mohli počítat s jejich pomocí proti společným nepřátelům; obchod kvetl; a oni sami každý rok vysílali své zástupce do Velkého shromáždění, aby tam promluvili a hlasovali.

Dagobert si v královych válkách vedl dobře. Mezitím často zajížděl na jih jako velitel stráží u kupeckých výprav. Hodně toho viděl a hodně se dozvěděl.
Řídké návštěvy jeho otce se kupodivu odehrávaly vždycky v době, kdy byl doma. Poutník mu dával vzácné dary a moudré rady, ale hovor mezi nimi vázl, protože co mohl mladík říkat někomu takovému?
Dagobert vedl oběti ve svatyni, kterou dal Winnithar postavit na místě, kde stával chlapcův rodný dům. Ten dům dal Winnithar spálit, aby se ho dostalo té, jejíž mohyla stála za ním. Bylo ale zvláštní, že při této slavnosti zakázal Poutník prolévat krev. Jen první plody země se směly obětovat. Začalo se říkat, že jablka vhozená do ohně před obětním kamenem se stávají jablky života.
Když Dagobert úplně dorostl, Winnithar mu našel dobrou ženu. Stala se jí Waluburg, dívka silná a pohledná, dcera Optarise z Plavuňového údolí, který byl druhým nejmocnějším mužem mezi Teuringy. Poutník poctil svatbu svou přítomností. Byl tam také, když se Waluburg narodilo první dítě, chlapec, kterého pojmenovali Tharasmund. Ve stejném roce se narodil i první syn krále Gerbericha, který se dožil dospělosti - Ermanarich.
Waluburg se dařilo dobře a dala svému muži zdravé děti. Ale Dagobert byl pořád neklidný; lidé říkali, že to je tím, že má v sobě krev svého otce a že pořád slyší volání větru na konci světa. Když se vrátil ze své cesty na jih, přinesl zprávy, že římský vládce jménem Constantinus konečně porazil své soupeře a stal se pánem celého impéria.
Možná právě to povzbudilo Gerbericha, přestože i předtím král postupoval rozhodně. Strávil ještě několik let sjednocováním východních Gótů; pak je svolal, aby pod jeho velením definitivně učinili přítrž řádění Vandalů.

Dagobert se tou dobou už pevně rozhodl, že se skutečně přestěhuje na jih. Poutník mu řekl, že to není nemoudré; jednou to stejně bude údělem Gótů, a když se tam dostane mezi prvními, bude si mít aspoň z čeho vybírat. Objel okolní zemany, malé i velké, a hovořil s nimi o tom, protože věděl, že jeho děd má pravdu - je třeba, aby výprava byla silná. Ale když přišly válečné šípy, nemohl než uposlechnout, nechtěl-li ztratit čest. Vyjel v čele více než stovky mužů.

Byl to těžký boj a skončil bitvou, po které ztloustli všichni vlci a krkavci v okolí. Padl i král Vandalů Visimar. Padli tam také Winnitharovi starší synové, kteří se chtěli odstěhovat s Dagobertem. On sám přežil, dokonce nebyl ani těžce zraněn, a svou odvahou si získal velkou slávu. Někteří říkali, že ho v poli chránil Poutník a svým kopím proklál řadu nepřátel, ale to Dagobert popíral. „Můj otec tam byl, to ano, byl se mnou poslední večer před bitvou - nic víc. Mluvili jsme o mnoha podivných věcech, požádal jsem ho, aby mě neponižoval tím, že za mě bude bojovat, a on řekl, že si to Verda ani nepřeje."

Výsledkem bylo, že Vandalové byli poraženi, zahnáni na útěk a nuceni opustit svou zemi. Několik let se pak prohánělí kolem Dunaje, nebezpeční, ale zbídačelí, až nakonec požádali císaře Constantina o povolení usadit se v jeho zemi. Protože se mu docela hodilo, že jeho hranice budou střežit noví válečníci, dovolil jim přejít do Pannonie.

Mezitím se Dagobert stal vůdcem Teuringů zásluhou svého manželství, svého dědictví i jména, které si získal. Strávil nějaký čas tím, že je připravoval na cestu, a pak se s nimi vypravil k jihu.

Jen málo jich zůstalo doma, tak zářivá byla naděje. Mezi těmi, kdo neodešli, byl starý Winnithar a Salvalindis. Když vozy odskřípaly, Poutník ty dva ještě jednou naposledy vyhledal a

byl k nim laskavý ve jménu toho, co bývalo, i té, která navěky odpočívala u řeky Visly.

1980

Ten důstojník, který mi držel dlouhé kázání pro mou lehkomyslnost a málem mi nedovolil pokračovat v mém úkolu - jak zdůraznil, ustoupil především naléhání Herberta Ganze, který neměl nikoho, kdo by mě nahradil - tenhle důstojník nebyl Manse Everard. Ten měl svoje důvody, aby se držel zpátky. Vyšly najevo až později, stejně jako to, že studoval mé zprávy.

Na cestách mezi čtvrtým a dvacátým stoletím jsem strávil dva roky svého osobního života od doby, co jsem ztratil Jorith. Můj žal se ztišil v lítost - kdyby jí tak bylo jen dopřáno víc toho života, který milovala a zkrášlovala! - a jen tu a tam se znovu ozval v plné síle. Laurie mi svým nevtíravým způsobem pomáhala smířit se se skutečností. Nikdy předtím jsem doopravdy nepochopil, jak úžasná žena to je.

Byl jsem na dovolené doma, v New Yorku roku 1932, když mě zavolal Everard a požádal mě o další rozhovor. „Jen několik otázek, pár hodin si popovídáme," řekl, „a pak můžeš vyrazit do města. Samozřejmě i se svou paní. Viděl jsi někdy Lolu Montezovou, když byla na vrcholu slávy? Mám lístky, Paříž 1843."

Venku byla zima. Kolem oken jeho bytu vířil sníh, takže jsme si připadali jako v jeskyni bílého ticha. Nalil mi punč a zeptal se, jakou hudbu mám rád. Dohodli jsme se na kóto v podání jistého středověkého japonského hráče, jehož jméno kroniky zapomněly, ale který neměl v celé historii sobě rovného. Cestování časem má své výhody i nevýhody.

Everard si složitě nacpával a zapaloval dýmku. „Nikdy jsi nenapsal žádnou zprávu o svém vztahu k Jorith," řekl skoro ledabyle. „Vyšlo to najevo teprve při vyšetřování, když jsi poslal pro Mendozovou. Proč?"

„Byla to… osobní věc,“ odpověděl jsem. „Neměl jsem pocit, že by do toho někomu něco bylo. Ano, jistě, v Akademii nás před takovými věcmi varovali, ale předpisy to výslovně nezakazují.“
Když jsem se díval na jeho tmavou skloněnou hlavu, kdoví-proč jsem věděl, že si určitě přečetl všechno, co kdy napíšu. Znal mou osobní budoucnost, kterou jsem já neznal - a nepoznám, dokud jí neprojdu. Pravidlo, které zakazuje agentovi dozvědět se, jaký bude jeho osud, se porušuje jen velmi vzácně; příčinná smyčka je ta nejmenší z nepříjemností, které by z toho snadno mohly vzejít.
„No, já ti nic vyčítat nebudu, to už udělali jiní,“ řekl Everard. „Osobně si myslím, že koordinátor Abdullah byl zbytečně komisní. Agenti musejí mít volnost jednání, jinak nikdy nesplní svůj úkol, a spousta z nich riskovala mnohem víc než ty.“
Chvilku strávil rozdmýcháváním dýmky, než v oblaku modré mlhy pokračoval: „Ale přesto bych se tě rád na pár věcí zeptal. Spíš abych věděl, jak reaguješ, než z nějakých hlubších filosofických důvodů - i když připouštím, že jsem taky zvědavý. Víš, možná, že ti pak budu moct dát pár užitečných procedurálních tipů. Já sám nejsem vědec, ale celkem dost jsem se toulal historií, prehistorií a dokonce i posthistorií.“
„To tedy ano,“ řekl jsem se značným respektem.
„No, tak nejdřív to, co nejvíc bije do očí. Hned zpočátku ses zapletl do války mezi Góty a Vandaly. Jak to odůvodníš?“
„No, na tuhle otázku už jsem odpověděl při vyšetřování, pane… Mansi. Samozřejmě jsem nikoho nezabil, protože můj život nebyl ohrožen. Pomáhal jsem s organizací, sbíral jsem zprávy, budil jsem v nepříteli strach - létal jsem na antigravitaci, promítal obrázky, vysílal subsonické paprsky. Tím, že jsem je vyděsil, jsem spíš ušetřil životy na obou

stranách. Ale hlavním důvodem bylo to, že jsem věnoval hodně úsilí - v rámci svých úkolů Strážce - na to, abych si vybudoval základnu ve společnosti, kterou jsem měl studovat, a hrozilo, že Vandalové tu základnu zničí.“
„Nebál ses, že tím způsobíš nějakou změnu v pozdějších událostech?“
„Ne. Jistě, možná jsem si to měl lépe promyslet a vyžádat si názor odborníků, než jsem začal jednat. Ale připadalo mi to jako čítankový příklad. Ti Vandalové se vypravili jen na velký nájezd. Historie ho nikde nezaznamenala. Ať už dopadl tak nebo tak, nebylo to podstatné… nejvýš pro jedince, z nichž někteří byli důležití pro mé poslání i pro mne. A pokud jde o životy těch jedinců - a o tu rodovou linii, kterou jsem tam sám začal - to jsou všechno jen drobné statistické odchylky v genofondu. Brzo se vyrovnají.“
Everard se zamračil. „Přesvědčuješ mě standardními argumenty, Carle, stejně jako vyšetřovací komisi. Tam ti pomohly. Ale dneska se nenamáhej. Já se snažím, abys pochopil, nejenom povrchně, ale doopravdy, do morku kostí, že realita se nikdy moc dobře nepodřizuje učebnicím a občas se nepodřídí vůbec.“
„Myslím, že to už začínám chápat.“ Tu pokoru jsem nepředstíral. „Kvůli těm životům, které tam dole sleduji. Nemáme právo rozhodovat o lidech, viď.“
Everard se usmál a já jsem toho využil a dlouze jsem se napil. „Dobře. Tak teď necháme všeobecných otázek a začneme si podrobně povídat o tom, oč ti vlastně jde. Například jsi těm svým Gótům dal věci, které by bez tebe neměli. Fyzické dárky mi hlavu nedělají, ty se brzo rozpadnou nebo ztratí. Ale to líčení světa a příběhy z jiných kultur.“
„Musel jsem být pro ně zajímavý, ne? Proč by mi jinak měli přeříkávat staré známé věci?“

„Mhm, jo, jasně. Ale koukej, nemůže to, co jsi jim vyprávěl, přejít do jejich folklóru a změnit právě to, co chceš studovat?“
Zasmál jsem se. „Ne. Na to jsem si předem nechal udělat psychosociální výpočet a řídil jsem se jím. Ukazuje se, že společnosti tohohle druhu mají vysoce výběrovou kolektivní paměť. Nezapomínej, že jsou negramotní a žijí v mentálním světě, kde jsou zázraky běžné. To, co jsem jim říkal třeba o Římanech, jenom dodalo pár podrobností k informacím, které už měli od cestovatelů; a ty detaily se brzo ztratí v běžném šumu jejich vědomostí o Římu. Pokud jde o exotičtější materiály, co je třeba takový opeřený had Kukulkán jiného než další předem ztracený hrdina, o jakých už slyšeli vyprávět spousty příběhů? Co je pro ně říše Chán než nějaká další bájná země za obzorem? Na mé přímé posluchače to udělalo dojem; ale pak to vyprávěli jiným a ti to všechno spojili se svými už existujícími ságami.“
Everard kývl. „Hmm-m-m-m.“ Chvilku kouřil. Pak náhle pokračoval: „A co ty? Ty nejsi jen pár slov; ty jsi konkrétní záhadná osoba, která se mezi nimi pořád občas objevuje. A chceš to dělat ještě celé generace. Zakládáš si tam vedlejší živnost jako bůh?“
To byla těžká otázka a dlouho jsem se na ni připravoval. Polkl jsem další doušek, počkal, až mě zahřeje v žaludku, a pak jsem pomalu odpověděl: „Bohužel asi ano. Ne že bych to měl původně v úmyslu nebo o to stál. Ale jak to vypadá, už se stalo.“
Everard se skoro ani nepohnul. Líně jako lev protáhl: „A ty si myslíš, že to taky nebude hrát žádnou roli?“
„Ano. Prosím tě, vyslechni mě. Nikdy jsem neprohlašoval, že jsem bůh, nedožadoval jsem se božských práv nebo něčeho podobného. A ani nehodlám. Prostě to přišlo samo. Vzhledem ke svému poslání jsem přijel sám, oblečený jako pocestný, ale

ne jako vandrák. Měl jsem s sebou kopí, protože to je pro člověka, který jde pěšky, přirozená zbraň. Vzhledem k tomu, že jsem z dvacátého století, jsem vyšší než průměrná populace století čtvrtého, dokonce i mezi nordickými typy. Vlasy a vousy mám šedé. Vyprávěl jsem příběhy, popisoval vzdálená místa, a navíc jsem létal vzduchem a děsil nepřátele - tomu se nedalo vyhnout. Ale nestvořil jsem, opakuju, nestvořil nového boha. Jen jsem se hodil do obrazu někoho, koho už dlouho vzývali, a za nějaký čas, tak během generace, dojdou k názoru, že já musím být on.“

„Jak se jmenuje?“

„Mezi Góty Wodan. Příbuzný se západogermánským Wotanem, anglickým Wodenem, fríským Wonsem a tak dál. Nejznámější je pozdní skandinávská verze: Odin.“

Překvapilo mě, že to překvapilo Everarda. No jistě, zprávy, které jsem podal strážní složce Stráže, byly mnohem méně podrobné než ty poznámky, které jsem připravoval pro Ganze.

„Hm? Odin? Ale ten byl jednooký a kromě toho to byl šéf bohů, což, pokud jsem pochopil, ty nejsi… Nebo ano?“

„Ne.“ Jak to uklidňovalo, moci se aspoň na chvíli vrátit za katedru! „Ty máš na mysli vikinského Odina, toho, který se objevuje v Eddách. Ale ten patří do jiné éry, o několik staletí později a stovky kilometrů dál na severozápad.

Šéfem bohů, jak jsi to nazval, byl pro moje Góty Tíwaz. Ten má kořeny přímo ve starém indoevropském panteonu spolu s jinými Ansy, což je protiklad původních podsvětních božstev, jako byli Vanové. Římané ztotožňovali Tíwaze s Martem, protože to byl bůh války, ale on měl ještě spoustu dalších pravomocí.

Římané si mysleli, že Donar, kterého Skandinávci nazývali Thor, musí být totéž co Jupiter, protože vládl počasím; ale pro

Góty byl synem Tíwaze. Stejné jako Wodan, kterého Římané ztotožňovali s Merkurem.“
„Takže mytologie se s časem vyvíjí, co?“ napovídal Everard.
„Správně,“ kývl jsem. „Tíwaz se časem ztrácel, až se z něj stal asgardský Tyr. Skoro se na něj zapomnělo, vědělo se jen to, že přišel o ruku, když spoutával Vlka, který chtěl zničit svět. Ale ‚tyr' jako obyčejné slovo je ve staré norštině synonymem pro boha.
Mezitím Wodan nebo Odin nabýval na významu, až se z něj stal otec všech ostatních. Myslím - i když to budeme muset někdy prozkoumat - myslím, že to bylo proto, že Skandinávci začali být značně bojechtiví. Průvodce duší do podsvětí, který navíc získal pod finským vlivem i některé šamanské rysy, ten se mezi válečnickými aristokraty musel zákonitě stát hlavním božstvem; doprovázel je do Valhally. Mimochodem, Odin byl nejpopulárnější v Dánsku a snad ve Švédsku. V Norsku a v jeho islandské kolonii byl Thor důležitější.“
„To je fascinující.“ Everard si povzdechl. „Člověk by se toho mohl dozvědět tolik, že na to nestačí celý život… No ale povídej mi o tom tvém Wodanovi ve východní Evropě čtvrtého století.“
„Má pořád ještě dvě oči,“ vysvětloval jsem, „ale už má klobouk, plášť a kopí, které používá jako hůl. Víš, je to Poutník. Proto si Římané mysleli, že to musí být Merkur pod jiným jménem, stejně jako za něj považovali řeckého Herma. To všechno má kořeny v nejstarší indoevropské tradici. Náznaky najdeš v Indii, v Persii, v keltských a slovanských mýtech - i když ty jsou ještě méně zaznamenané. Moje výzkumy časem budou -
No, to je jedno. Zkrátka Wodan-Merkur-Hermés je Poutník, protože je bohem větru. Proto se také stal patronem cestovatelů a obchodníků. Protože tolik cestuje, zákonité se hodně dozví,

což ho podobným způsobem spojuje s moudrostí, poezií. ..a s magií. Tyhle rysy spojené s představou mrtvých jedoucích na nočním větru - dohromady z něj prostě činí průvodce zemřelých do Podsvětí.“
Everard vyfoukl kroužek dýmu. Sledoval ho pohledem, jako by v jeho vlnění viděl nějaký symbol. „Tak se mi zdá, že ses spojil z dost mocnou postavou,“ řekl tiše.
„Ano,“ souhlasil jsem. „Opakuju, že jsem to neměl v úmyslu, Spíš to hrozně komplikuje moje poslání. A rozhodně budu opatrný. Ale… je to mýtus, který už existoval. Vyprávělo se nesčetné množství příběhů o tom, jak se Wodan objevil mezi lidmi. Většina z toho byla smyšlená, a když se k tomu přidá pár zlomků skutečných událostí - co na tom záleží?“
Everard potáhl z dýmky. „Já nevím. I když jsem celou tu příhodu studoval, tak to nevím. Možná to nehraje roli. Ale já jsem se naučil dávat si pozor na archetypy. Mají víc síly, než kdy v historii kdo změřil. Proto se tě takhle vyptávám na věci, které by mi měly být jasné. No, nejsou. Aspoň v hloubi duše ne.“
Pokrčil rameny, nebo jimi spíš potřásl. „No,“ zavrčel. „Necháme metafyziku být. Vyřešíme pár praktických otázek a pak vyzvedneme tvou ženu a mou přítelkyni a půjdem se pobavit.“

337

Bitva zuřila celý den. Znovu a znovu se Hunové vrhali na gótské oddíly jako bouřlivé vlny, které se tříští o skálu. Nejprve obloha ztemněla jejich šípy, pak se sklonila kopí, zavlály prapory, zem zaduněla pod kopyty koní a jezdci zaútočili. Gótové, kteří bojovali opěšalí, stáli ve svých oddílech pevně. Píky se sklonily vpřed, meče, sekery a halapartny se zablýskly, luky zabrnkaly, kameny vylétly z praků, rohy se rozeřvaly. Když přišel náraz, hrdelní výkřiky odpověděly na hunský štěkavý válečný ryk.

Pak nastalo nahání, bodáni, supění, pot, vraždění, umírání. Když muži padali, nohy i kopyta lámaly žebra a zdupaná těla se měnila v rudou kaši. Železo zvonilo na helmách, rachotilo na kroužkové zbroji, dunělo na dřevu štítů a na tvrzené kůži náprsníků. Koně kolísali a řičeli s probodnutými hrdly nebo podťatými šlachami na nohou. Zranění muži řvali a snažili se soupeře odstrčit nebo se s ním chytit do křížku. Málokdo si byl jistý, koho zasáhl nebo kdo zasáhl jeho. Všechny naplnilo šílenství, vtáhlo je do sebe, zakrylo jim svou černí svět.

Jednou se Hunům podařilo prolomit nepřátelskou linii. Řvali nadšením, když obraceli koně, aby začali vraždit zezadu. Ale jakoby z čistého nebe se najednou přiřítila další gótská jednotka a teď byli v pasti zase Hunové. Jen málo jich vyvázlo životem. Hunští velitelé viděli, že se útok nezdařil, a zatroubili k ústupu. Jezdci byli dobře vycvičení; stáhli se mimo dostřel šípů a obě hordy chvíli lapaly po dechu, hasily žízeň, ošetřovaly raněné, zlobně na sebe hleděly.

Slunce se sklonilo k západu, krvavě rudé na zelenkavém nebi. Jeho světlo se odráželo na hladině řeky a na křídlech mrchožroutů kroužících vzduchem. Po svazích porostlých stříbřitou trávou se táhly dlouhé stíny, zaplňovaly údolí, měnily spodní větve stromů v beztvarou černotu. Nad krví

nasáklou zemí se rozběhl lehký vánek, rozčechral vlasy mrtvých, kteří tu leželi vyrovnáni vedle sebe, hvízdal, jako by je svolával znovu do boje.
Bubny zaduněly. Hunové se řadili do oddílů. Naposled zaječela trubka, naposled vyrazili do útoku.
Gótové jej znovu odrazili, i když už byli k smrti unavení, a kosili své soupeře po stovkách. Dobře nastražil Dagobert svou past. Když poprvé uslyšel o nájezdnické armádě - o vraždění, znásilňování, loupení, vypalování - svolal svůj lid, aby se shromáždil pod jediným praporem. Poslechli nejen Teuringové, ale i ostatní usedlíci z příbuzných rodů. Přilákal Huny do tohohle údolí vedoucího k Dněpru. Tam namačkanou jízdu zaměstnával až do chvíle, kdy jeho vojsko zaplnilo rokliny po obou stranách a tak jí zabránilo prchnout.
Dagobertův malý okrouhlý štít byl roztříštěn. Helmici měl otlučenou, zbroj rozedranou, meč ztupený, tělo jednu modřinu. Ale pořád stál v čele gótského hlavního oddílu a nad ním vlál jeho prapor. Když přišel útok, pohyboval se jako divoká kočka.
Nad ním se vzepjal kůň. Zahlédl muže v jeho sedle: malý, ale širokoplecí, pod zbrojí oblečený do páchnoucích kožešin, hlavu oholenou až na malý ohůnek, řídký vous svázaný do dvou pramenů, veliký nos a obličej děsivě zjizvený. Hun mával jednoruční sekerou. Dagobert uskočil, když kopyta dopadla. Udeřil a zastavil zbraň svého protivníka ve vzduchu. Ocel zazvonila. Soumrakem se rozlétly jiskry. Dagobert švihl mečem a zasáhl stehno svého soupeře. Kdyby byla čepel dosud ostrá, byla by to smrtící rána. I tak se objevil pramének krve. Hun zakňučel a udeřil znova. Zasáhl naplno gótskou helmu. Dagobert zakolísal. Znovu nabyl rovnováhy - a jeho nepřítel byl pryč, stržen vírem bitvy.

Náhle se objevil jiný kůň a z něj bodlo kopí. Dagoberta, dosud napůl omámeného, zasáhlo mezi krkem a ramenem. Hun viděl, jak se zhroutil, a vyrazil dál do mezery, která se tak otevřela v gótské linii. Dagobert ze země hodil mečem. Zasáhl Huna do ruky a vyrazil mu kopí. Dagobertův nejbližší soused se rozehnal halapartnou. Hun se zhroutil. Noha se mu zachytila ve třmenu a kůň ho vlekl pryč.
A najednou bylo po boji. Ti nepřátelé, kteří přežili, prchali zachváceni hrůzou. Neutíkali jako armáda, každý se zachraňoval sám.
„Za nimi," vyrážel ze sebe Dagobert. „Nenechte nikoho utéct - pomstěte naše mrtvé, postarejte se o bezpečnost země -" Slabě plácl vlajkonoše do kotníku. Muž vyrazil s praporem vpřed a Gótové ho následovali, zabíjeli a dobíjeli. Jen mál Hunů se tehdy vrátilo domů.
Dagobert si sáhl na krk. Špička pronikla pravou stranou, odkud se teď valila krev. Hluk bitvy slábl v dáli. Bližší byly výkřiky zmrzačených, výkřiky mužů a koní a také pokřik krkavců, kteří kroužili stále níž. Ale i ty slyšel stále méně. Očima hledal poslední paprsky slunce.
Vzduch se zatřpytil a zaviní. Přišel Poutník.
Sestoupil ze svého podivného oře, klekl si do bláta, přejel rukou po ráně svého syna. „Otče," zašeptal Dagobert, ačkoli se zalykal krví, která mu plnila ústa.
Po tváři, kterou si pamatoval jen přísnou a vznešenou, přelétl záchvěv úzkosti. „Nemůžu zachránit - nesmím - nedovolili by -" přerývaně šeptal Poutník.
„Vyhráli… jsme?"
„Ano. Hunové se sem teď spoustu let neodváží. Tvou zásluhou."
Gót se usmál. „Dobře. A teď mě odveď, otče -"

Carl držel Dagoberta v náručí, dokud nepřišla smrt, a ještě dlouho potom.

1933
„Ach Laurie!“
„Pst, miláčku. Muselo to být.“
„Můj syn, můj syn!“
„Pojď sem. Neboj se plakat.“
„Ale byl tak mladý, Laurie.“
„I přesto to byl dospělý muž. Neopustíš ale jeho děti, svoje vnoučata, vid', že ne?“
„Ne, nikdy. Ačkoli co můžu dělat? Řekni mi, co pro ně můžu udělat? Jsou odsouzení k smrti, Jorithini p-p-potomci zemřou, já to nesmím změnit, jak jim můžu pomoct?“
„O tom budeme přemýšlet později, miláčku. Nejdřív si prosím tě odpočiň, uklidni se, spi.“

337-344
Tharasmund měl za sebou teprve třináct zim, když jeho otec Dagobert padl. I přesto však Teuringové poté, co svého vůdce pochovali ve vysoké mohyle, provolali chlapce svým náčelníkem. Nebyl sice ještě dospělý, ale byl velmi slibný a oni by nad sebou nestrpěli nikoho než příslušníka jeho rodu.
Kromě toho po bitvě na Dněpru nečekali v blízké době žádný boj. Bylo tu spojenectví několika hunských kmenů a ty rozdrtili. Ti ostatní nebudou s útokem na Góty nijak spěchat a Herulové taky ne. Když dojde k nějaké válce, bude to nejspíš daleko a nebude to boj obranný, ale boj za krále Gerbericha. Tharasmund by měl mít dost času vyrůst a učit se. A kromě toho bude mít přece přízeň a radu Wodanovu.
Jeho matka Waluburg se znova vdala za muže jménem Ansgar. Měl nižší postavení než ona, ale byl zámožný a netoužil po moci. Vládli spolu svým državám a dobře vedli svůj lid až do doby, než Tharasmund dospěl. A vlastně ještě chvíli potom, ale „r^J/M !«?-<•, t to na jeho výslovné přání. Neklid jeho rodu byl i v něm a on chtěl mít volnost, aby mohl cestovat.
To bylo dobře, protože tou dobou byl svět plný změn. A náčelník je musí znát, když si s nimi má poradit.
Řím byl zase klidný, ačkoliv Constantinus před svou smrtí rozdělil říši na východní a západní část. Za sídlo východního panovníka zvolil město Byzantion a přejmenoval ho po sobě. Rychle nabývalo na velikosti i na bohatství. Vizigóti utrpěli několik drtivých porážek, uzavřeli s Římem dohodu a přes řeku Dunaj se rozvinul čilý obchod.
Constantinus prohlásil Krista za jediného boha země. Mluvčí víry se rozjeli daleko do všech stran. Víc a víc západních Gótů jim naslouchalo. Těm, kdo zůstali věrni Tíwazovi a Frije, se to hluboce nelíbilo. Nejenže se staří bohové mohou rozzlobit a seslat na nevděčný lid neštěstí; přijmout nového boha

znamenalo také otevřít Konstantinopoli cestu k nadvládě, sice pomalu, ale bez jediného taseného meče. Křesťané naopak říkali, že to je méně důležité než spasení; a kromě toho je lepší být uvnitř impéria než mimo něj. Každý rok bylo mezi oběma tábory víc zlé krve.

Ostrogóti byli daleko a tudíž si to všechno uvědomovali jen pomalu. Křesťany mezi nimi byli převážně otroci přivezení ze západu. V Olbii byl sice kostel, ale ten sloužil potřebám římských obchodníků - byl dřevěný, malý a ošuntělý v porovnání s dávnými mramorovými chrámy, i když ty teď zely prázdnotou. Ale jak vzkvétal obchod, také lidé ve vnitrozemí se začali častěji setkávat s křesťany, mezi nimiž byli i kněží. Tu a tam se některé svobodné ženy nechávaly pokřtít a pak i pár mužů.

Teuringové s tím nechtěli mít nic společného. Jejich bohové si u nich stáli víc než dobře, stejně jako u všech východních Gótů. Rozlehlá pole bohatě rodila; zisk přinášel i výměnný obchod se severem i jihem a podíl na dani od těch národů, které přemohl jejich král.

Waluburg a Ansgar postavili novou síň, která by byla vhodná pro Dagobertova syna. Tyčila se na pravém břehu Dněpru na kopci shlížejícím na lesklou hladinu, na louky a pole zčeřené záchvěvy větru, na háje, kde hnízdili ptáci v tak velkých hejnech, že když se zvedli, obloha potemněla. Na štítu se tyčili vyřezávaní draci; losí parohy a zubří rohy nade dveřmi byly pozlacené; sloupy uvnitř nesly obrazy bohů - kromě Wodana, který měl bohatě zdobenou svatyni poblíž. Kolem rostla hospodářská stavení a vedlejší budovy, až se hradišti dalo skoro říkat vesnice. Pulzoval tu život, muži, ženy, děti, koně, psi, vozy, zbraně, zvuky hovoru, smíchu, písní, kroků na kamenném dláždění, kladiv, pil, kol, ohně, kleteb a tu a tam něčího pláče. Přístřešek u vody chránil loď, když se zrovna

neplavila někde v cizině, a molo často přivítalo lodi plující po proudu s cenným nákladem.
Síň nazvali Heorot, protože Poutník s ironickým úsměvem řekl, že je to jméno slavného sídla na severu. Přicházel každých pár let vždycky na několik dní, aby si poslechl, co nového bylo k slyšení.
Tharasmund byl tmavší než jeho otec, hnědovlasý, těžší postavou, rysy i duší. To není špatné, mysleli si Teuringové. Jen ať si svou touhu po dobrodružství uspokojí brzo a ať získává vědomosti; pak by se měl usadit a moudře je vést. Cítili, že budou ve svém čele potřebovat rozvážného muže. Zaslechli totiž zvěsti o králi, který sjednocuje Huny tak, jak to Gerberich udělal s Ostrogóty. A ze severní mateřské země přicházely zprávy, že Gerberichův syn a pravděpodobný dědic Ermanarich je krutý a zpupný. A co víc, královský dvůr se nejspíš zanedlouho přestěhuje k jihu, pryč z močálů a bažin, sem do těch slunečných krajů, kde se už teď usadila většina jejich národa. Teuringové chtěli vůdce, který dokáže obhájit jejich práva.

Poslední cesta, kterou Tharasmund podnikl, začala, když mu bylo sedmnáct zim, a trvala tři roky. Zavedla ho přes Černé moře až do samotné Konstantinopole. Pak se jeho loď vrátila; víc zpráv o něm jeho lid neměl. Ale nebáli se o něj - protože Poutník se nabídl, že svého vnuka doprovodí.
Tharasmund a jeho lidé pak měli co vyprávět za dlouhých večerů až do konce života. Po pobytu v Novém Římě - div na div, událost na událost - se vypravili po souši přes provincii Moesia a dál k Dunaji. Na jeho břehu se na rok usadili mezi Vizigóty. Poutník na tom trval a nabádal Tharasmunda, aby se s nimi spřátelil.

A tak se stalo, že mladík potkal Ulriku, dceru krále Athanaricha. Tento mocný muž stále obětoval starým bohům a Poutník se v jeho říši také občas objevoval. Byl rád, že může uzavřít spojenectví s náčelnickým rodem na východě. Pokud jde o mladé, ti se docela dobře shodli. Ulrika byla už od dětství povýšená a tvrdá, ale dalo se čekat, že dobře povede domácnost, bude rodit zdravé děti a podporovat svého muže. Nakonec se dohodli: Tharasmund odjede domů, oba rody si navzájem vymění dary a zástavy a asi za rok za ním jeho nevěsta přijede.

Poutník zůstal v Heorotu jen jedinou noc, než se rozloučil. O něm Tharasmund nevyprávěl skoro nic, jen to, že je moudře vedl, i když často na chvíli zmizel. Byl pro ně příliš zvláštní, než aby o něm bezstarostně klábosili.

Ale jednou, o mnoho let později, když Erelieva ležela po jeho boku, řekl jí Tharasmund: „Otevřel jsem mu své srdce. Přál si to a vyslechl mě. Připadalo mi, jako by se v jeho očích objevila zároveň láska a bolest.“

1858

Na rozdíl od většiny agentů Stráže ve vyšších hodnostech neopustil Herbert Ganz své dřívější působiště. Když ho Stráž získala pro sebe, byl ve středním věku a zapřísáhlý starý mládenec a vyhovovalo mu být Herr Professor na Univerzitě Friedricha Wilhelma v Berlíně. Vždycky se vracel ze svých cest časem pět minut poté, co se na ně vydal, a znovu pokračoval ve svém spořádaném, poněkud okázalém akademickém životě. Ostatně jeho výlety vedly téměř výhradně do skvěle vybavené kanceláře stovky let v budoucnosti a skoro nikdy mezi dávné Germány, kterým věnoval své výzkumy.

„Ti se nehodí pro poklidného starého učence," řekl kdysi, když jsem se ho zeptal na důvod. „A vice versa. Udělal bych ze sebe blázna, vysloužil bych si pohrdání, vzbudil podezření, možná by mě i zabili. Ne, já jsem užitečný při studiu, organizaci, analýze, v hypotézách. Nechtě mě užívat si života v těchto desetiletích, ta mi vyhovují. Ostatně skončí až příliš brzo. Samozřejmě, než začne západní civilizace důsledně pracovat na svém sebezničení, budu muset vzhledově trochu zestárnout a nakonec předstírat smrt… Co pak? Kdo ví? Pozeptám se. Možná bych prostě mohl začít znova od začátku někde jinde: exempli gratia, v ponapoleonovském Bonnu nebo Heidelbergu."

Považoval ovšem za svou povinnost hostit terénní pracovníky, kdykoli se u něj osobně objevili. Zatím popáté v mém životě jsme si u něj po gargantuovském obědě trochu zdřímli a pak se vydali na podvečerní procházku po třídě Unter den Linden. Vrátili jsme se do jeho domu za letního soumraku. Stromy voněly, kolem s klapotem projížděly kočáry s koňmi, pánové smekali cylindry, když potkali některou ze svých známých dam, v růžové zahradě zpíval slavík. Občas kolem prošel

uniformovaný pruský důstojník, ale zatím se nezdálo, že by na svých ramenou nesl tíhu budoucnosti.
Dům byl prostorný, i když knihy a nejrůznější drobnosti tento fakt úspěšně skrývaly. Ganz mě vedl do knihovny a zazvonil na služku, která vstoupila se zašustěním černých šatů, v bílé zástěře a bílém čepečku. „Dáme si kávu a koláče," poručil. „A k tomu přidej na tác láhev koňaku a sklenice. A potom ať nás nikdo neruší."
Když odešla, sesunul svou mohutnou postavu do křesla. „Emma je dobré děvče," poznamenal, zatímco si čistil skřipec. Lékaři Stráže by jeho oční vadu dokázali snadno odstranit, ale těžko by vysvětloval, jak to, že najednou nepotřebuje brýle, a sám Prohlásil, že to nehraje žádnou velkou roli. „Je z chudé venkovské rodiny - ano, ti se množí rychle, ale přirozeností přírody je překypovat, ne? Zajímám se o ni. Pouze otcovsky ovšem, ujišťuji vás. Odejde z mých služeb za tři roky, protože se provdá za Příjemného mladého muže. Poskytnu jí menší věno v podobě svatebního daru a půjdu za kmotra jejímu prvorozenému." Po ramenem, tučném obličeji přelétl záchvěv starosti. „Zemře na tuberkulózu, až jí bude jednačtyřicet." Přejel si rukou po holé hlavě. „Nesmím s tím nic dělat, jen jí poskytnout nějaké léky, které jí to ulehčí. My Strážci si nesmíme dovolit truchlit, a už vůbec ne předem. Ostatně bych si měl lítost a výčitky svědomí schovat spíš pro své ubohé nic netušící přátele a kolegy bratry Grimmy. Emma bude mít lepší život, než jaký kdy pozná většina lidstva."
Neodpověděl jsem. Když jsme si byli jisti, že nebudeme rušeni, pustil jsem se s větší horlivostí, než bylo nezbytné, do sestavování přístroje, který jsem přivezl v kufru. (Vydával jsem se tady za britského učence. Pro ten účel jsem si nacvičil i patřičný přízvuk. Američana by příliš otravovali otázkami na Indiány a otroctví.) Když jsme byli s Tharasmundem mezi

Vizigóty, setkali jsme se s Vulfilou. Zaznamenal jsem tu událost, jako ostatně všechno, co mohlo být zajímavé. Ganz se určitě bude chtít podívat na hlavního konstantinopolského misionáře, na apoštola Gótů, jehož překlad bible byl prakticky jediným zdrojem informací o jejich jazyku, který se dochoval do doby před vynálezem stroje času.
Objevil se hologram. Celý pokoj - lustr, police s knihami, moderní nábytek, který jsem já znal jako empírový, busty, rámované rytiny a oleje, keramika, tapety s čínskými motivy, kaštanové závěsy - se náhle stal záhadnou tmou kolem táborového ohně. Ale já jsem tam nebyl: díval jsem se sám na sebe, a ten někdo, koho jsem viděl, byl Poutník.
(Záznamníky jsou maličké, pracují na molekulární bázi a jsou plně automatické; zaznamenávají úplný smyslový vjem. Ten můj, jeden z několika, které jsem s sebou měl, byl schovaný v kopí, které jsem opřel o strom. Chtěl jsem se s Vulfilou setkat neformálně, a tak jsem svůj průvod nasměroval tak, abychom se s jeho družinou sešli na cestě místy, kterým Římané říkali Dácie, než se odtud stáhli, a která jsem já ve své době znal jako Rumunsko. Po vzájemném ujišťování o pokojných úmyslech postavili moji Ostrogóti a jeho Byzantinci stany a pojedli spolu.) Byli jsme ve tmě na lesní louce, obklopeni stromy. Kouř stoupající z ohně zakrýval hvězdy. Zahoukala sova, znovu a znovu. Noc byla vlahá, ale na trávu už začala padat mrazivá rosa. Muži seděli u ohně, kromě Vulfily a mne. On ve svém zápalu vstal a já jsem nemohl před ostatními dopustit, aby mě převyšoval. Dívali se na nás, poslouchali, občas dělali znamení Sekery nebo Kříže.
I přes své „vlčí“ jméno byl malý, podsaditý, se širokým nosem; byl podobný prarodičům z Kappadocie, kteří byli uneseni při gótském nájezdu v roce 264. Podle dohody z roku 332 odešel do Konstantinopole jednak jako rukojmí a jednak

jako vyslanec. Nakonec se vrátil k Vizigótům jako misionář. Víra, kterou hlásal, nebyla vírou níkajského koncilu, ale spíše přísnou doktrínou ariánskou, kterou koncil zavrhl jako kacířství. Přesto byl ale předním vojem křesťanství a tedy i budoucnosti.

„Ne, neměli bychom si jen vyprávět příběhy z cest," řekl. „Ty se přece nedají oddělit od naší víry." Mluvil tiše a rozumně, ale pohled, kterým mě sledoval, byl pronikavý. „Ty nejsi žádný obyčejný člověk, Carle. To jasně vidím na tobě i v očích tvých následovníků. Nechť se nikdo neurazí, když řeknu, že nevím, jestli jsi tak docela člověk."

„Nejsem žádný zlý démon," řekl jsem.

To jsem opravdu byl já, ten, který se tam nad ním tyčil, štíhlý, šedý, v plášti, odsouzený k zániku a smířený s tím vědomím - byl jsem to já, ta postava ze tmy a větru? Dnešní noci, jeden a půl tisíce let po oné druhé, jsem měl pocit, že to byl někdo jiný, skutečný Wodan, navěky bez domova.

Vulfila byl samá horlivost: „Tak to se nebudeš bát diskutovat se mnou."

„K čemu to bude, kněze? Víš dobře, že Gótové nejsou lidem Knihy. Budou obětovat Kristu v jeho zemích, často to dělají. Ale ty nikdy neobětuješ Tíwazovi v jeho kraji."

„Ne, protože Bůh zakázal, abychom se skláněli před někým Jiným než před ním. Smíme uctívat jen Boha Otce. Synovi nechť lidé skládají povinnou úctu, to ano; ale podstata Krista - " A Vulfila se pustil do kázání.

Vůbec to nebyla nabubřelá řeč. Na to byl příliš chytly. Mluvil klidně, rozumně, dokonce i vesele. Neváhal použít pohanská přirovnání ani se nesnažil nastínit víc než základy myšlenek, než nechal rozhovor stočit se jiným směrem. Viděl jsem, jak moji muži zamyšleně pokyvují, tiše souhlasí. Arianismus vyhovoval jejich tradicím a temperamentu lépe než

katolicismus, o kterém stejně nic nevěděli. Všichni Gótové nakonec přijmou právě tuhle podobu křesťanství a z toho vzniknou celá staletí potíží.
Já jsem se nijak zvlášť nevyznamenal. Ale na druhou stranu, jak jsem mohl upřímně obhajovat pohanství, ve které jsem nevěřil a o kterém jsem věděl, že je odsouzeno k zániku? A když tak o tom přemýšlím, jak bych byl mohl upřímně obhajovat Krista?
Mé oči, ty z roku 1858, vyhledaly Tharasmunda. V jeho mladé tváři přetrvalo mnohé z drahých rysů Jorith…
„A jak pokračuje literární výzkum?“ zeptal se Ganz, když scéna skončila.
„Docela dobře,“ unikl jsem k faktům. „Nové básně; některé verše z nich vypadají, že je později převezmou Widsith a Waltere. Přesněji řečeno, od bitvy u Dněpru -“ To bolelo, ale vytáhl jsem poznámky a záznamy a plahočil se dál.

344-347
Téhož roku, kdy se Tharasmund vrátil do Heorotu a ujal se náčelnictví nad Teuringy, zemřel v síni svých otců na vrcholech Vysokých Tater král Gerberich. Jeho syn Ermanarich se stal králem Ostrogótů.
Koncem příštího roku Ulrika, dcera vizigótského krále Athanaricha, přišla za svým snoubencem Tharasmundem v čele velké a bohaté družiny. Jejich svatba byla slavností, na jakou se dlouho vzpomíná - celý týden se jedlo, pilo, rozdávaly dary, hrály hry, veselilo se a vychloubalo a všeho bylo dost pro celé stovky hostů.
Páru požehnal sám Poutník, protože ho o to jeho vnuk požádal, a pak při světle pochodně odvedl nevěstu do patra, kde ji očekával ženich.
Našli se i takoví - ti nepatřili k Teuringům - kteří si potajmu mumlali, že Tharasmund je příliš domýšlivý, jako by se rád stal něčím víc než jen leníkem svého krále.
Krátce po svatbě musel spěšně odjet. Herulové vyjeli do pole a hranice byly v plamenech. Zahnat je zpátky a zničit na oplátku kus jejich země byla práce na celou zimu. A jen to skončilo, Ermanarich rozeslal poselství, že si přeje, aby se k němu do mateřské země sjely všechny hlavy kmenů.
To shromáždění bylo užitečné. Ukuly se dobyvatelské plány a dohodly se i jiné potřebné věci. Ermanarich přesunul svůj dvůr k jihu, kde už sídlila většina jeho lidu. Kromě toho s ním jelo mnoho jeho Greutungů, kmenových náčelníků a jejich válečníků. Byla to velkolepá cesta a pěvci ji oslavili slovy, která Poutník brzo slyšel zpívat.
Proto trvalo dlouho, než Ulrika obtěžkala. Ale když se k ní Tharasmund vrátil, brzo jí naplnil břicho, a to pořádně. Řekla svým ženám, že to samozřejmě bude chlapec a že se proslaví jako jeho předkové.

Porodila ho jedné zimní noci - někdo říkal, že snadno, a někdo, že bolest snášela neuvěřitelně statečně. Heorot jásal. Otec rozeslal posly, aby oznámili, že bude konat slavnost, při které dá dítěti jméno.
To byla vítaná změna v nudné a temné roční době, kterou jinak zpestřilo jen shromáždění za slunovratu. Lidé se sjížděli zdaleka. Mezi nimi byli i muži, kteří to považovali za dobrou příležitost vzít si Tharasmunda na slovíčko stranou. Chovali v sobě zášť ke králi Ermanarichovi.
Síň byla vyzdobena jehličím, větvemi, krásnými tkaninami, leštěným kovem, římským sklem. I když na sněhových pláních venku vládl dosud den, dlouhou síň osvětlovaly lampy. Nejvyšší sedadla zaujali nejdůležitější zemane Teuringů a jejich ženy, všichni vystrojení v nejlepších šatech. Mezi nimi spočívala postýlka a v ní dítě. Méně významní lidé, děti a psi se tísnili kolem stěn. Vzduch sladce voněl po borovicích a medovině.
Tharasmund vykročil vpřed. V ruce měl posvátnou sekeru, kterou měl držet nad svým synem, až na něj bude svolávat Donarovo požehnání. Vedle něj držela Ulrika vodu z Frijiny studně. Nikdo dosud nic takového neviděl, vyjma těch příležitostí, když se narodil prvorozený syn královského domu.
„Sešli jsme se -“ Tharasmund se odmlčel. Všechny oči se obrátily ke dveřím a vzdech proběhl sálem jako vlna: „Doufal jsem! Vítej!“
Poutník se blížil, kopí pomalu bušilo do podlahy. Sklonil šedou hlavu nad dítětem.
„Udělíš mu jméno sám, pane?“ zeptal se Tharasmund.
„Jaké bude?“
„Bude z rodiny jeho matky, aby nás přiblížilo západním Gótům: Hathawulf.“

Poutník stál nepohnutě tak dlouho, že to přítomným připadalo nekonečné. Konečně zvedl hlavu. „Hathawulf,“ řekl tiše, jakoby pro sebe. „Ano, ano. Teď už chápu.“ Pak hlasitěji: „Verda si to přeje. Dobře tedy, nechť se tak stane. Dám mu jméno.“

1934

Vyšel jsem z newyorské základny do chladné a časné prosincové tmy a vydal se do města pěšky. Světla a výlohy mi vnucovaly Vánoce, ale nakupujících nebylo mnoho. Na větrných nárožích bečeli hudebníci Armády spásy nebo Santa Clausové zvonili zvonečky a chrastili pokladničkami na dobročinné účely, zatímco smutní prodavači nabízeli všechno možné. Gótové neznají hospodářskou krizi, napadlo mě. Ale Gótové mohou méně ztratit. Aspoň materiálně. Duchovně - těžko říct. Já to rozhodně nedokážu, bez ohledu na to, kolik historie jsem viděl nebo ještě uvidím.

Laurie slyšela můj krok na schodech a doširoka otevřela dveře. Předem jsme si domluvili, kdy se vrátím - až ona bude zpátky z Chicaga, kde měla výstavu. Pevně mě objala.

Když jsme vešli dovnitř, radost ji opustila. Zastavili jsme se uprostřed obýváku. Vzala mě za obě ruce, chvíli mě mlčky pozorovala a tiše se zeptala: „Co ti ublížilo… tentokrát?“

„Nic, co bych nebyl mohl předvídat,“ odpověděl jsem a měl dojem, že můj hlas zní dutě. „Hm, jaká byla výstava?“

„Výborná,“ odpověděla radostněji. „Už teď jsou dva obrazy prodané za docela slušnou sumu.“ Pak znovu převážily obavy. „No, a když jsme vyřídili tohle, tak si už můžeš sednout, ne? Donesu ti něco k pití. Panebože, ty vypadáš.“

„Jsem v pořádku. Nemusíš mě obsluhovat.“

„Třeba mám chuť. Napadlo tě to někdy?“ Laurie mě postrčila do mého křesla. Svezl jsem se do něj a zadíval se z okna. V dálce se horečnatě třpytila světla u nohou noci. V rádiu hráli koledy. „- z betlémské krajiny, poslouchejte —“

„Shoď ty boty,“ poradila mi Laurie z kuchyně. Udělal jsem to a připadalo mi, jako bych se teprve teď opravdu vrátil domů, jako když Gót rozepne svůj opasek s mečem.

Přinesla dvě sklenice pořádně silného whisky souru a dotkla se rty mého čela, než se usadila v křesle proti mně. „Vítej," řekla. „Vítej kdykoli." Pozvedli jsme sklenice a napili se.
Tiše čekala, až seberu sílu.
Rychle jsem ze sebe vychrlil: „Narodil se Hamther."
„Kdo?"
„Hamther. On a jeho bratr Sorli zemřeli, když se pokoušeli pomstít svou sestru."
„Já vím," zašeptala. „Carle, miláčku."
„První dítě Tharasmunda a Ulriky. Jmenuje se doopravdy Hathawulf, ale snadno se dá určit, jak se z toho stal Hamther, jak se příběh šířil po staletí směrem k severu. A dalšího syna chtějí Pojmenovat Solbern. Načasování taky souhlasí. Budou to mladí muži - byli - když -" Nedokázal jsem pokračovat.
Naklonila se vpřed jen na tak dlouho, abych si uvědomil dotyk její ruky.
Pak nepřesvědčivě řekla: „V tom přece ale nemusíš pokračovat. Ne, Carle?"
„Cože?" Ohromilo mě to tak, že jsem na okamžik zapomněl na svůj žal. „Samozřejmě že ano. Je to moje práce, moje povinnost."
„Tvoje práce je sledovat, co lidé vložili do veršů a do příběhů. Ne to, co doopravdy dělali. Skoč dopředu, miláčku. Ať je… Hathawulf už dávno mrtvý, až se tam vrátíš."
„Ne!"
Uvědomil jsem si, že jsem vykřikl, polkl jsem dlouhý hřejivý doušek, přiměl jsem se podívat se jí do očí a vyrovnaně prohlásit: „Myslel jsem na to. Mockrát, věř mi. A nemůžu. Nemůžu je opustit."
„Ale nemůžeš jim ani pomoci. Všechno je určeno předem."
„Nevíme, co přesně se… stalo. Nebo jak bych mohl - ne, Laurie, už o tom prosím tě nemluv."

Povzdechla. „No, dokážu to pochopit. Byl jsi s nimi po celé generace, jak rostli a žili a trpěli a umírali; ale pro tebe to tak dlouho nebylo.“ Nedodala: pro tebe Jorith ještě nevybledla. „Ano, udělej to, co musíš, Carle, jestli musíš.“
Nevěděl jsem, co říct, protože jsem cítil je jí vlastní bolest. Nejistě se usmála. „Ale teď máš dovolenou,“ řekla. „Zapomeň na práci. Šla jsem dneska na nákupy a přinesla malý vánoční stromek. Co kdybychom ho večer ozdobili a já nejdřív udělám dobrou večeři?“
„ ‚Z života čistého, z rodu královského nám, nám narodil se -'„

348-366
Athanarich, král západních Gótů, nenáviděl Krista. Jednak se pevně držel bohů svých otců a jednak se bál, že církev je úskočným spojencem impéria. Stačí nechat ji dost dlouho nahlodávat, říkal, a najednou zjistíme, že lidé klekají před římskými vládci. Proto proti ní své muže popichoval, mařil plány příbuzných zavražděných křesťanů, když vyžadovali cenu krve, a nakonec protlačil svým Velkým shromážděním takové zákony, které je vydávaly na pospas víceméně neomezenému vraždění, kdykoli pod nějakou záminkou vzplály krvežíznivé choutky. Nebo si to aspoň myslel. Pokud jde o pokřtěné Góty, kterých tou dobou už nebylo málo, ti se shromažďovali a spojovali a hovořili o tom, že o výsledku rozhodne Bůh - Pán zástupů.
Biskup Vulfila je nazýval pošetilci. Je pravda, říkal, že mučedníci se stávají světci, ale právě zástup věrných udržuje Slovo na zemi živé. Požádal císaře Constantina o dovolení, aby se jeho stádo mohlo přestěhovat do Moesie, a dostal je. Odvedl je za Dunaj a dohlédl, aby se usadili pod pohořím Haimos. Stali se z nich pokojní pastýři a zemědělci.
Když se o tom dozvěděli v Heorotu, Ulrika se nahlas zasmála: „Takže se jich můj otec konečně zbavil!“
Ale bylo to předčasné. Dalších třicet nebo ještě více let biskup Vulfila pracoval na své vinici. Ne všichni křesťanští Vizigóti za ním odešli k jihu. Někteří zůstali, mezi nimi i náčelníci dost silní, aby ochránili sebe i své poddané. Ti přijímali misionáře, jejichž práce přinášela ovoce. Athanarichovo pronásledování způsobilo, že si křesťané začali hledat vlastního vůdce. Našli ho ve Frithigernovi, který také pocházel z královského rodu. I když mezi oběma frakcemi nedošlo k otevřenému boji, srážek bylo dost. Frithigern byl mladší a brzo i bohatší, protože se

těšil větší přízni obchodníků z impéria. Přivedl proto do církve řadu západních Gótů prostě proto, že se jim to zdálo slibnější.
Ostrogótů se to dotklo jen málo. Počet křesťanů mezi nimi rostl, ale pomalu, takže to nezpůsobilo žádné zvláštní potíže. Král Ernianarich se nestaral o bohy ani o onen svět. Byl příliš zaměstnán tím, aby urval pro sebe co nejvíc z tohoto světa.
Jeho vojska se přehnala celou východní Evropou. Po několika letech těžkých bojů zlomil Hemly. Ti, kteří se nepodrobili, se odstěhovali na západ, k dalším kmenům stejného jména. Estové a Vendové byli pro Ermanaricha snadnější kořistí. Ani to ho však ještě neuspokojilo a vedl svá vojska k severu, až za kraje, které učinil poplatnými jeho otec. Nakonec ho svým pánem nazývala veliká země mezi Labem a Dněprem.
V těchto výbojích získal Tharasmund slávu i kořist. Ale králova bezohlednost se mu nelíbila. Na shromáždění často pozvedal hlas nejen za svůj kmen, ale i za ostatní, ve jménu jejich starobylých práv. Ermanarich musel ustoupit, i když zjevně nerad. Teuringové byli zatím příliš mocní- nebo naopak on sám dost mocný nebyl - aby šije mohl znepřátelit. Tím spíš, že mnoho Gótů by se obávalo tasit meč proti rodu, jehož záhadný předek jej dosud čas od času navštěvoval.
Poutník byl při tom, když dávali jméno třetímu dítěti Tharasmunda a Ulriky, Solbernovi. To druhé zemřelo v kolébce, ale Solbern, stejně jako jeho bratr, vyrostl v silného a hezkého chlapce. Čtvrté dítě bylo děvčátko, které pojmenovali Swanhild. I tehdy se objevil Poutník, ale jen na chvíli a pak o něm celé roky nikdo neslyšel. Swanhild rostla do krásy a kromě toho měla milou a veselou povahu.
Ulrika porodila další tři děti. Mezi nimi byly dlouhé přestávky a žádné z nich dlouho nežilo. Tharasmund byl většinou někde pryč, bojoval, obchodoval, radil se s jinými vznešenými muži, vedl Teuringy v jejich každodenních činnostech. A když se

vrátil, spával spíš s Erelievou, milenkou, kterou si našel krátce po narození Swanhild.
Nebyla ani otrokyně, ani nízkého původu, byla to dcera zámožného zemana. Po přeslici dokonce rovněž pocházela z Winnithara a Salvalindis. Tharasmund se s ní setkal, když jezdil mezi svým lidem, jako to dělal každý rok, aby se dozvěděl, jaké mají starosti a co chtějí. Zůstal v tom domě déle, než bylo obvyklé, a ty dva bylo hodně vídat spolu. Později vyslal posly s dotazem, jestli by za ním nepřišla. Poslové přinesli jejím rodičům bohaté dary i příslib poct pro Erelievu a pout mezi oběma rody. Taková nabídka se nesnadno odmítala a dívka sama dychtivě souhlasila, takže brzo skutečně odešla s Tharasmundovými muži.
Dodržel svůj slib a hýčkal ji. Když mu porodila syna Alawina, uspořádal stejně bohatou hostinu jako pro Hathawulfa a Solberna. Měla pak ještě několik dětí, které jí nemoci vzaly v mladém věku, ale on ji proto neměl o nic méně rád.
Ulrika zahořkla. Nevadilo jí, že má Tharasmund jinou ženu. To dělala většina mužů, kteří si to mohli dovolit, a Tharasmund na tom byl s majetkem víc než dobře. Ulriku přivádělo k zuřivosti, jaké postavení Erelievě propůjčil - v domácnosti byla druhá hned po ní samé a v jeho srdci ji převyšovala. Byla příliš hrdá, než aby se pustila do boje, který by musela prohrát, ale o jejích pocitech nebylo pochyb. Vůči Tharasmundovi ochladla, dokonce i když vyhledal její lůžko. To naopak způsobilo, že tak činil čím dál méně a většinou jen v naději na další potomky.
V době Tharasmundových dlouhých nepřítomností se Ulrika Erelievě vysmívala a častovala ji zlými slovy. Mladší žena se červenala, ale snášela to mlčky. Získala si přátele. Zato pyšná Ulrika začala být osamělá. Tím víc se starala o své syny; pouto mezi nimi bylo stále silnější.

Ale byli to kurážní chlapci, rychle se učili všemu, co přísluší muži, a kam přijeli, tam je rádi vítali. Každý z nich byl jiný - Hathawulf horkokrevnější, Solbern přemýšlivější, ale měli se upřímně rádi. Pokud jde o Swanhild, tu milovali všichni Teuringové včetně Erelievy a Alawina.

V té době mezi jednotlivými Poutníkovými návštěvami uplynuly vždycky celé roky a i pak se zdržel jen krátce. Lidé ho proto měli ještě ve větší posvátné úctě. Když se jeho hranatá postava objevila v horách, muži troubili na rohy a z Heorotu vyjížděli jezdci, aby ho přivítali a doprovodili. Býval teď ještě mlčenlivější než dřív. Zdálo se, jako by ho tížil nějaký skrytý žal, i když nikdo se neodvážil zeptat jaký. Nejzřetelněji to bylo vidět, když kolem kráčela Swanhild ve své pučící kráse nebo když jí matka dovolila přinést hostu víno a ona přišla hrdá a rozechvělá nebo když seděla s ostatními dorůstajícími dětmi u jeho nohou, zatímco on vyprávěl příběhy a říkal moudré věty. Jednou si povzdechl před jejím otcem: „Podobá se své prababičce."

Otrlý válečník se trochu zachvěl. Jak dlouho už je ta žena po smrti?

Při jedné dřívější návštěvě byl Poutník zřejmě překvapen. Od té poslední přišla do Heorotu Erelieva a narodil se jí syn. Stydlivě přinesla dítě ukázat Starci. Dlouho seděl beze slova, než se zeptal: „Jak se jmenuje?"

„Alawin, pane," odpověděla.

„Alawin!" Poutník si přejel rukou přes čelo. „Alawin?" A za další chvíli skoro šeptem dodal: „Ale ty jsi Erelieva. Erelieva - Erp - ano, možná si tě budou pamatovat takhle, dítě." Nikdo nechápal, co tím myslí.

Roky letěly. Moc krále Ermanaricha rostla a jeho chamtivost a krutost rostla s ní.

Když on i Tharasmund žili svou čtyřicátou zimu, Poutník se znova objevil. Ti, s kterými se setkal, měli vážné tváře a mluvili úsečně. Heorot byl plný ozbrojených mužů. Tharasmund uvítal hosta zachmuřeně, ale šťastně. „Předku a pane, přicházíš nám na pomoc - ty, který jsi kdysi vyhnal Vandaly ze starého Gótská?“
Poutník stál jako vytesán do kamene. „Nejlepší bude, když mi pěkně od začátku řekneš, oč jde,“ pronesl konečně.
„Abychom si to v hlavě sami srovnali? Ale my to dobře víme. Dobře… jak si přeješ.“ Tharasmund uvažoval. „Dovol, abych poslal ještě pro dva další.“
Ti dva byli podivný pár. Liuderis, mohutný a prošedivělý, byl nejbližším náčelníkovým pobočníkem. Byl správcem jeho zemí a velitelem jeho stráží, když Tharasmund právě nebyl doma. Ten druhý byl rudovlasý chlapec, asi patnáctiletý, bezvousý, ale silný, a v zelených očích měl hněv mnohem staršího muže. Tharasmund ho představil jako Randwara, syna Guthrichova, nikoli z Teuringů, ale z Greutungů.
Všichni čtyři odešli do místnosti v prvním patře, kde mohli nerušené mluvit. Krátký zimní den končil. Lampy vydávaly dost světla, aby bylo vidět, a trojnožky s ohněm poskytovaly trochu tepla, ačkoli muži seděli zabalení v kožešinách a od úst jim stoupala pára. Místnost byla bohatě zařízená, byly tu římské židle a stůl vykládaný perletí. Na stěnách visely čalouny a okenice byly vyřezávané. Služebníci přinesli láhev vína a skleněné poháry. Dubovou podlahou sem doléhalo dunění okolního života. Syn a vnuk Poutníka se o sebe dobře postarali.
Ale Tharasmund se zamračil, poposedl, projel si rukou neposlušné hnědé vlasy, teprve pak byl schopen obrátit se k návštěvníkovi a zachraptět: „Vyjedeme proti králi, pět set mužů. Jeho poslední zločin je víc, než můžeme snést.

Dostaneme spravedlivé vyrovnání za zavražděné, jinak na jeho střeše zakokrhá červený kohout.“
Myslel tím oheň - povstání, válku Gótů proti Gótům, svržení a smrt.
Nikdo nemohl říci, jestli se Poutníkova tvář pohnula. Stíny ano; přelétly po hlubokých vráskách, jak lampy zaplápolaly. „Řekněte mi, co udělal,“ přikázal.
Tharasmund strnule kývl na Randwara. „Vyprávěj, chlapče, jako jsi to řekl nám.“
Mládenec polkl. V přítomnosti Poutníka byl sice trochu zaražený, ale postupně ho přemáhal hněv. Znovu a znovu dopadala jeho pěst na koleno.
„Věz, pane - i když myslím, že už to víš - že král Ermanarich měl dva synovce, Embriku a Fritlu. Byli to synové jeho bratra Aiulfa, jenž padl ve válce proti Anglům na severu. Embrika a Fritla byli sami dobří bojovníci. Tady na jihu vedli před dvěma lety své muže proti Hunům, spojencům Alanů. Přinesli domů velikou kořist, protože přepadli místo, kde Hunové shromažďovali daně vyždímané z široka daleka. Ermanarich se o tom doslechl a prohlásil, že kořist patří jemu jako králi. Jeho synovci řekli, že ne, protože ten nájezd vedli sami o své vůli. Požádal je, aby k němu přišli a všechno to probrali. Udělali to, ale nejdřív Poklad ukryli. I když jim Ermanarich zaručil bezpečí, dal je zajmout. Když mu nechtěli říct, kde poklad je, nechal je nejdřív mučit a pak zabít. Pak poslal své lidi, aby poklad hledali v jejich kraji. Nepodařilo se jim ho objevit; ale celou tu zemi vyplenili, spálili domy Aiulfových synů, vyvraždili jejich rodiny - prý aby ostatní naučili poslouchat. Můj pane,“ vykřikl Randwar, „bylo to spravedlivé?“
„Takoví už bývají králové.“ Poutník mluvil tak, jako by ocel měla hlas. „A co s tím máš společného ty?“

„Můj… můj otec byl také Aiulfův syn, zemřel mladý. Vychovali mě můj strýc Embrika a jeho žena. Byl jsem na dlouhé lovecké výpravě. Když jsem se vrátil, zbyla z hradiště hromada popela. Lidé mi vyprávěli, jak si Ermanarichovi chlapi nejdřív užili s mou nevlastní matkou, než jí podřízli krk. Ona… byla příbuzná s tímhle rodem. Proto jsem přijel sem.“
Opřel se, potlačil vzlyky a hodil do sebe pohár vína.
„Ano,“ řekl Tharasmund těžce. „Mathaswentha byla má sestřenice. Víš, že vznešené rody často uzavírají sňatky mezi sebou. Tady Randwar je můj vzdálenější příbuzný; ale i tak máme společnou část té krve, která byla prolita. A ví také, kde je poklad potopen do Dněpru. Je dobře, že ho Verda právě v té době poslala pryč a zachránila ho tak před zajetím. S tím zlatem by král získal až příliš mnoho moci.“
Liuderis zavrtěl hlavou. „Nerozumím tomu,“ zamumlal. „I po tom všem, co jsme slyšeli, tomu pořád nerozumím. Proč se Ermanarich takhle chová? Posedl ho snad nějaký démon? Nebo jen zešílel?“
„Myslím, že ani jedno, ani druhé,“ odpověděl Tharasmund. „Myslím, že ten jeho rádce Sibicho - dokonce to není ani Gót, ale Vandal v jeho službách - Sibicho že mu našeptává zlo. Ale Ermanarich odjakživa až moc rád poslouchal takové rady.“ Obrátil se k Poutníkovi: „Celé roky už zvyšuje daně, které musíme platit, povolává si svobodně zrozené ženy do lože, ať chtějí nebo ne, a i jinak utiskuje svůj lid. Myslím, že chce zlomit ty náčelníky, kteří se odvážili postavit se mu na odpor. Když si necháme líbit ještě i tohle, necháme si líbit už všechno.“
Poutník kývl. „Ano, máš jistě pravdu. Kromě toho myslím, že Ermanarich závidí římskému císaři jeho moc a rád by měl stejné postavení mezi Ostrogóty. Navíc slyší o tom, jak se

mezi Vizigóty staví Athanarichovi na odpor Frithigern, a každého takového soupeře chce ve své říši zničit v zárodku.“
„Vyjedeme a budeme požadovat spravedlnost,“ řekl Tharasmund. „Musí zaplatit dvojitou cenu krve a u Tíwazova kamene se před velkým shromážděním zavázat, že bude napříště poslušen starých zákonů a práv. Jinak proti němu vzbouřím celou zemi.“
„Mnohé má na své straně,“ varoval Poutník. „Některé proto, že mu přísahali, některé z chamtivosti nebo ze strachu a některé proto, že si myslí, že země potřebuje silného krále, když se teď Hunové spojují a sjednocují, jako když se had před uštknutím stáčí.“
„Ano, ale ten král nemusí být Ermanarich!“ vyrazil ze sebe Randwar.
V Tharasmundovi se zrodila naděje. „Pane,“ řekl Poutníkovi, „budeš ty, který jsi rozdrtil Vandaly, znovu stát při svém lidu?“
Poutník odpověděl těžce a ustaraně. „Já… nemohu bojovat vaše bitvy za vás. Verda si to nepřeje.“
Tharasmund chvíli mlčel. Konečně se zeptal: „Půjdeš aspoň s námi? Na tebe přece král musí dát.“
Poutník znova dlouho mlčel, až konečně ze sebe vypravil: „Ano, uvidím, co se dá dělat. Ale nic neslibuji. Slyšíte mě? Nic neslibuji.“
A tak vyjel s ostatními, v čele průvodu.
Ermanarich měl řadu sídel po celé říši. Se svými strážemi, rádci a služebníky cestoval od jednoho k druhému. Říkalo se, že krátce po tom vraždění se troufale přestěhoval na pouhé tři dny cesty od Heorotu.
V těch dnech bylo jen málo radosti. Po celé zemi ležel sníh. Pod kopyty koní skřípal. Obloha byla nízká a šedá, vzduch nepohnutý a mrazivý. Domky se krčily pod doškovými

střechami. Stromy byly holé, jen tu a tam se objevil temný mrak jedlí. Nikdo moc nemluvil a nezpívalo se vůbec, dokonce ani večer u táborového ohně, než se muži zabalili do pokrývek a uložili ke spánku.
Ale když uviděli svůj cíl, zadul Tharasmund na roh a k bráně dorazili plným tryskem.
Kamenná dlažba zazvonila a koně zařehtali, když Teuringové zastavili na královském nádvoří. Kolem síně stály stráže asi stejně početné jako jejich výprava, praporce svěšené, ale hlavice kopí naleštěné. „Přijeli jsme si promluvit s vaším pánem!“ zahřímal Tharasmund.
To byla záměrná urážka, protože tím naznačoval, že ti muži nejsou svobodní, ale že jsou drženi na vodítku jako psi nebo Římané. Kapitán zbrunátněl a pak odsekl: „Několik z vás může dostat povolení jít dál, ale zbytek musí nejdřív ustoupit.“
„Ano, udělejte to,“ polohlasem přikázal Tharasmund Liuderisovi. Starší válečník nahlas zabručel: „No dobře, ustoupíme, jestli z nás máte takový strach - ale ne daleko a budeme ve střehu, dokud se nedozvíme, že našim vůdcům nehrozí žádná zrada.“
„Přijeli jsme si promluvit,“ spěšně dodal Poutník.
On, Tharasmund a Randwar sesedli. Dveřníci jim ustoupili a oni prošli dovnitř. Uvnitř čekaly na lavicích ještě další stráže. Proti zvyku byly ozbrojené. U východní stěny seděl mezi svými dvořany Ermanarich a čekal.
Byl to mohutný muž, který se držel velmi zpříma. Černé vlasy a do špičky zastřižený vous lemovaly tvrdý, zbrázděný obličej. Byl nádherně oblečen, přes čelo a zápěstí měl těžké zlaté pásky, na kterých se odráželo světlo ohně. Šaty měl z cizokrajných barvených látek, vyzdobené kuní a hranostají kožešinou. V ruce měl pohár na víno, nikoli skleněný, ale z řezaného křišťálu; na prstech mu jiskřily rubíny.

Tiše čekal, až k němu tři zablácení a cestou pomačkaní příchozí dojdou. Pak se na ně ještě chvíli mračil, než řekl: „Tharasmunde, přicházíš v neobvyklé společnosti.“
„Víš dobře, kdo ti muži jsou,“ odpověděl teuringský náčelník, „a proč přicházíme.“
Hubený, popelavě bledý muž po králové pravici, Sibicho Vandal, mu něco pošeptal do ucha, Ermanarich kývl. „Dobře, posaďte se tedy,“ řekl. „Popijeme a pojíme.“
„Ne,“ odpověděl Tharasmund. „Nepojíme soli a nepozvedneme pohár, dokud se s námi neusmíříš.“
„Příliš si troufáš!“
Poutník pozvedl kopí do výše. Všichni ztichli, takže se zdálo, že praskání ohňů je ještě hlasitější. „Jestli jsi moudrý, králi, pak tohoto muže vyslechneš,“ řekl. „Tvá země krvácí. Vymyj tu ránu a obvaz ji bylinami, než oteče a zanítí se.“
Ermanarich se mu podíval do očí a odpověděl. „Nemám rád úšklebky, starý. Vyslechnu ho, když si dá pozor na jazyk. Řekni mi krátce, co chceš, Tharasmunde.“
Bylo to jako políček. Teuring musel třikrát polknout, než mohl vyštěknout své požadavky.
„Já jsem si myslel, že budeš chtít něco takového,“ řekl Ermanarich. „Věz, že Embrika a Fritla se sami zahubili svými skutky. Odepřeli králi to, co mu právem patřilo. Zloději a odbojníci jsou vyvrhelové. Ale já umím odpouštět. Jsem ochoten zaplatit cenu krve za jejich rodiny a majetek… až dostanu ten poklad.“
„Cože?“ zaječel Randwar. „Ty se opovažuješ říct něco takového, ty vrahu?“
Mezi strážemi to zahučelo. Tharasmund varovně položil ruku chlapci na paži. Ermanarichovi řekl: „Žádáme dvojnásobnou cenu krve jako uznání, že jsi spáchal zlo. Abychom si zachovali čest, nemůžeme přijmout méně. Pokud jde o

vlastnictví pokladu, nechme rozhodnout Velké shromáždění; a ať rozhodne jakkoli, všichni se smířme.“
„Já nesmlouvám,“ odpověděl Ermanarich mrazivým hlasem. „Přijmi mou nabídku a zmiz - nebo ji odmítni a zmiz, jinak budeš své nestoudnosti litovat!“
Poutník pokročil vpřed. Znovu pozvedl kopí, aby si zjednal ticho. Klobouk mu stínil tvář, takže vypadal ještě strašnější; modrý plášť mu splýval z ramen jako křídla. „Slyš mě,“ řekl. ..Bohové jsou spravedliví. Toho, kdo se vysmívá zákonu a drtí bezmocné, toho zničí. Ermanarichu, naslouchej, dokud není příliš pozdě. Naslouchej, dokud tvé království neleží v troskách.“
Síní přelétl šepot a zašustění. Muži couvali, dělali znamení, svírali jílce mečů, jako by v nich chtěli nalézt útěchu. V kouři a šeru bylo vidět bělma očí obrácených k nebi. Poutník promluvil.
Sibicho zatahal krále za rukáv a něco zašeptal. Ermanarich kývl. Naklonil se vpřed, zabodl ukazovák do vzduchu, jako by to byl nůž, a promluvil tak, že to zadunělo:
„Až dosud jsi býval hostem v mých domech, starý. Nesluší se, abys mi teď vyhrožoval. Jsi nemoudrý, ať o tobě děti a báby a nevědomí hlupáci blábolí cokoliv - nemoudrý, jestli si myslíš, že se tě bojím. Ano, říkají, že jsi sám Wodan. Co mi na tom záleží? Nevěřím v žádné mlhavé bohy, ale ve svou vlastní sílu.“
Vyskočil. Jeho meč vylétl do vzduchu. „Chceš se se mnou utkat v boji, ty starý vandráku?“ vykřikl. „Můžeme změřit síly hned teď. Postav se proti mně, muž proti muži, a já ti to tvé kopí rozetnu vedví a s kňučením tě odtud vyženu!“
Poutník se nepohnul; jeho zbraň se trochu zachvěla. „Verda si to nepřeje,“ spíš zašeptal než odpověděl. „Ale varuji tě, vážně

a naposledy, ve jménu všech Gótů, usmiř se s těmito muži, kterým jsi ublížil.“
„Usmířím se, když budou chtít,“ ušklíbl se Ermanarich. „Slyšel jsi mou nabídku, Tharasmunde. Přijímáš?“
Teuring se vší mocí ovládal, zatímco Randwar vedle cenil zuby jako vlk, Poutník stál jako dřevěná modla a Sibicho se na své lavici šklebil na celé kolo. „Ne,“ zachraptěl. „Nemohu.“
„Tak jděte, všichni, než vás nechám vypráskat zpátky do vaší boudy.“
Po těch slovech Randwar tasil meč. Tharasmund a Liuderis sáhli po svých zbraních; všude kolem se zableskla ocel. Poutník řekl nahlas: „Půjdeme, ale jen v zájmu všech Gótů. Přemýšlej, králi, dokud jsi ještě králem.“
Pokynul svým společníkům k odchodu. Ermanarich se začal smát. Jeho smích je pronásledoval celou cestu dlouhou síní ven.

935
Vyšli jsme si s Laurie na procházku do Central Parku. Kolem bouřil březnový vítr. Tu a tam ležel ještě kousek sněhu, ale jinde se tráva začínala zelenat. Na keřích a stromech se nalévaly pupeny. Přes větve bylo vidět mrakodrapy, čerstvě umyté deštěm, jak se tyčí proti modré obloze, po které se honilo pár mraků. Bylo právě tak chladno, aby to člověku rozproudilo krev.
Ale já jsem byl ztracený ve své soukromé zimě a skoro jsem si toho nevšiml.
Vzala mě za ruku. „To jsi neměl, Carle.“ Cítil jsem, že se mnou sdílí mou bolest, jak jen je schopna.
„Co jiného jsem mohl dělat?“ odpověděl jsem. „Říkal jsem ti, že mě Tharasmund požádal, abych jel s ním. Kdybych byl odmítl, už bych nikdy nemohl klidně spát.“
„A teď můžeš?“ Nečekala na odpověď. „No dobře, možná to bylo v pořádku, poskytnout jim útěchu svou přítomností, ale ty jsi promluvil. Snažil ses konfliktu zabránit.“
„Blahoslavení mírotvorci, učili mě v nedělní škole.“
„Ta srážka je nevyhnutelná. Ne? Právě podle těch příběhů a básní, které ses vypravil studovat.“
Pokrčil jsem rameny. „Příběhy. Básně. Kolik je v nich fakt? Ano, historie ví, co se nakonec stalo s Ermanarichem. Ale zemřeli Swanhild, Hathawulf a Solbern opravdu tak, jak to vypráví sága? Jestli se něco takového doopravdy stalo - jestli to nejsou jen romantické výmysly o několik staletí mladší, které kronikáři náhodou vzali vážně - muselo se to nutně stát jim ?“ Odkašlal jsem si. „Mým úkolem ve Stráži je zjistit, co se doopravdy stalo, co se to vlastně snažíme chránit.“
„Miláčku, miláčku,“ povzdechla, „moc se tím trápíš. Zkresluje ti to úsudek. Přemýšlej. Já jsem přemýšlela - hodně jsem přemýšlela, to mi věř - a samozřejmě jsem tam sama nikdy

nebyla, ale možná to proto vidím s odstupem, který… ty ses rozhodl nemít. Všechno, o čem jsi po celou tu dobu podával zprávy, naznačuje, že události směřují k jedinému vyústění. Kdybys ty jako bůh mohl přimět krále, aby se usmířil, tak by se ti to určitě podařilo. Kontinuum prostě vypadá jinak.“
„Ale je pružné! Co záleží na životech několika barbarů?“
„Blázníš, Carle, a sám to dobře víš. Já… často v noci nespím a bojím se, do čeho se můžeš připlést. Už zase ses až příliš přiblížil k tomu, co je zakázané. Možná jsi už dokonce překročil práh.“
„Dráhy času se přizpůsobí. Vždycky se přizpůsobují.“
„Kdyby to byla pravda, nepotřebovali bychom žádnou Stráž. Musíš pochopil, jaké riziko na sebe bereš.“
Bylo to tak. Musel jsem se podívat skutečnosti do očí. Existují klíčové body, kdy záleží na tom, jak padnou kostky. A nejsou to vždycky zjevné okamžiky.
V paměti se mi vynořil příklad - jako mrtvola stoupající k hladině. V Akademii ho používal instruktor pro studenty pocházející z mého sektoru.
Druhá světová válka měla obrovské následky. Ten hlavní byl, že Sověti po ní ovládali polovinu Evropy. (Jaderné zbraně byly jen nepřímým důsledkem; byly by přibližně ve stejné době vznikly tak jako tak, protože základní principy byly známy.) Ale ta vojenskopolitická situace vedla k událostem, které ovlivnily osudy lidstva na celá staletí - a vlastně navždycky, protože i tato staletí měla své klíčové body.
A přesto měl Winston Churchill pravdu, když boj v letech 1939 - 45 nazval „zbytečnou válkou“. Samozřejmě, významnou roli při jejím vzniku sehrála slabost demokracií. Ale přesto by je nic neohrozilo, kdyby se v Německu neujali vlády nacisté. A tohle hnutí, původně malé a vysmívané a později pronásledované (i když příliš mírně) výmarskou

vládou - toto hnutí by se nebylo ujalo, nemohlo ujmout vlády nad zení Bachovou a Goethovou, nebýt jedinečného génia Adolfa Hitlera. A Hitlerův otec se narodil jako Alois Schicklgruber, nemanželský syn, výsledek náhodného poměru mezi rakouským měšťanem a jeho služkou…
Ale kdyby se tomu románku zabránilo, což by se dalo udělat poměrně snadno, aniž by se někomu ublížilo, tak by se tím zrušila veškerá následující historie. Řekněme v roce 1935 by už svět vypadal jinak. Možná by byl lepší než ten původní (v některých ohledech a na chvíli), nebo by byl možná horší. Dokázal bych si například představit, že by se lidé nikdy nedostali do vesmíru. Nebo rozhodně ne tak brzo; možná by k tomu došlo příliš pozdě, než aby bylo možno zachránit zničenou Zemi. Nedokážu si představit, že by výsledkem mohla být nějaká poklidná utopie.
Ale to je jedno. Jestli se někdy v římských časech kvůli mně něco podstatného změní, budu pořád existovat; ale až se vrátím do tohohle roku, celá moje civilizace bude pryč, nikdy nebyla. Ani Laurie.
„Já… já neriskuju," odporoval jsem. „Mí nadřízení čtou mé zprávy a jsou to pravdivé zprávy. Upozornili by mě, kdybych ujel."
Pravdivé? uvažoval jsem. No ano, líčily to, co jsem pozoroval a co jsem viděl, nelhal jsem, nic jsem neskrýval. Ale Stráž přece nestojí o to, aby si někdo vyléval srdce, ne? A taky ode mě nikdo nečekal, že budu popisovat každou triviální podrobnost, nebo snad ano? Ostatně to stejně ani nešlo.
Nadechl jsem se. „Podívej," řekl jsem, „znám své místo. Jsem jen literární vědec a lingvista. Ale tam, kde můžu pomoci - kde to můžu udělat bez nebezpečí - tam to udělat musím. Ne?"
„Dělej, jak myslíš, Carle."

Šli jsme dál. Najednou vykřikla: „Poslyš, člověče, máš dovolenou, prázdniny, víš to vůbec? Máme si odpočinout a užívat života. Už jsem ledacos naplánovala. Jen si to poslechni.“
Viděl jsem v jejích očích slzy a dělal jsem, co jsem mohl, abych jí oplatil to veselí, kterým je maskovala.

366-372
Tharasmund vedl své muže zpátky do Heorotu. Tam se rozešli do svých domovů. Poutník se rozloučil. „Nepospíchej," zněla jeho rada. „Dej si na čas. Kdo ví, co se může stát?"
„Myslím, že ty to víš," podotkl Tharadmund.
„Nejsem bůh."
„To jsi mi říkal už několikrát, ale nic víc. Kdo tedy jsi?"
„Třeba to nesmím prozradit. Ale pokud je mi tento rod něco dlužen za to, co jsem během těch let udělal, tak se toho dluhu dovolávám a ukládám ti, abys jednal pomalu a opatrně."
Tharasmund kývl. „To bych stejně udělal. Bude potřeba dost času a schopností, aby se spojilo dost mužů ve společenství, kterému se Ermanarich nebude moci postavit. Koneckonců většina by radši seděla na svých statcích a doufala, že se jim nepříjemnosti vyhnou, ať už zasáhnou kohokoli jiného. Krom toho král patrně nebude riskovat otevřenou srážku dřív, než na ni bude připraven. Musím být rychlejší, ale vím dobře, že člověk dál dojde než doběhne."
Poutník ho vzal za ruku a zdálo se, že promluví, ale on jen zamrkal, obrátil se a odešel. To poslední, co z něj Tharasmund viděl, byl klobouk, plášť a kopí v dálce na zimní cestě.
Randwar se usadil v Heorotu jako živá připomínka křivd. Ale byl příliš mladý a plný života, než aby se příliš dlouho trápil. Brzo se z něj, Hathawulfa a Solberna stali nerozluční přátelé, spolu lovili, zápasili, hráli, bavili se všemi způsoby. Stejně tak se často vídal s jejich sestrou Swanhild.
Rovnodennost přinesla tající ledy, poupata, květy, listy. Během chladného období Tharasmund objížděl Teuringy i členy jiných rodů široko daleko a s jejich významnými muži vedl dlouhé soukromé rozhovory. Na jaře zůstal doma a zabýval se prací na svých pozemcích; a každou noc se s Erelievou radovali jeden z druhého.

Pak přišel den, kdy vesele zvolal: „Orali jsme a šili, čistili a přestavovali, pomohli na svět telatům a vyhnali je na pastviny. Buďme chvíli volní! Zítra vyjedeme na lov.“
Toho úsvitu políbil Erelievu přede všemi muži, kteří jeli s ním, pak vyskočil do sedla a vyjel v jejich čele. Psi štěkali, koně řehtali, kopyta duněla, rohy řvaly. V místech, kde cesta zahýbala za háj a ztrácela se z dohledu, se ještě obrátil a zamával jí.
Ten večer ho uviděla znova, ale jako zkrvavenou mrtvolu.
Muži, kteří ho přinesli dovnitř na nosítkách z pláště a dvou kopí, otupělými hlasy vyprávěli, co se stalo. Když vjeli do lesa, který začíná několik mil odtud, našli stopu divokého kance a vyrazili po ní. Pronásledování bylo dlouhé, ale nakonec zvíře dostihli. Byl to veliký kus, štětiny měl stříbřité a kly jako zahnuté dýky. Tharasmund zařval radostí. Ale ten kanec měl stejně velkou odvahu jako tělo. Nezůstal stát, když někteří lovci sesedli z koní a jiní ho lákali na sebe. Zaútočil hned. Tharasmundův kůň zařičel a padl k zemi s rozpáraným břichem. Náčelník těžce dopadl na zem. Kanec ho uviděl a vrhl se na něj. Kly se zabodly, vystříkla krev.
I když muži kance brzo zabili, šeptali si mezi sebou, že to mohl klidně být démon, nebo že to zvíře bylo očarované - poslal ho sem Ermanarich nebo jeho úskočný rádce Sibicho? Ať tomu bylo jakkoli, Tharasmundova zranění byla příliš hluboká, než aby se mohla zahojit. Měl sotva čas sevřít ruce svých synů.
V celé síni i ve vedlejších domech kvílely ženy - kromě Ulriky, která zachovávala kamenný výraz, a Erelievy, která se odešla vyplakat o samotě.
Zatímco první z nich omývala a oblékala tělo, jak bylo právem manželky, přátelé té druhé ji rychle odvezli pryč. Krátce nato ji provdali za zemana, vdovce, jehož děti potřebovaly nevlastní

matku, a který žil dost daleko od Heorotu. Alawinovi bylo teprve deset let, ale zachoval se jako muž a zůstal. Hathawulf, Solbern a Swanhild ho chránili před nejhoršími následky matčiny zášti a získali si tak jeho nehynoucí lásku.
Mezitím se roznesla zpráva o smrti jejich otce. Lidé se sjížděli do síně, kde Ulrika pořádala poctu svému muži. Tělo přinesli z ledárny, kde odpočívalo, v bohatém šatu. Liuderis vedl bojovníky, kteří je uložili do pohřební komory z mohutných polen spolu s mečem, kopím, štítem, přilbou, kroužkovým brněním, poklady ze zlata, stříbra, jantaru, skla a římských mincí. Hathawulf, nejstarší syn domu, zabil koně a psa, kteří budou následovat Tharasmunda do podsvětí. Ve Wodanově svatyni plál oheň, zatímco muži vršili na hrobku hlínu, až se mohyla tyčila do výše. Pak ji mnohokrát objeli dokola, řinčeli meči o štíty a vyli vlčím hlasem.
Následovala pohřební hostina, která trvala tři dny. Posledního dne se objevil Poutník.
Hathawulf mu přepustil nejvyšší místo. Ulrika mu přinesla víno. V tichu, které se rozhostilo v zešeřelé síni, připil mrtvému, matce Friji a na zdar domu. Jinak mluvil málo. Nakonec k sobě kývnutím přivolal Ulriku a něco jí zašeptal. Pak spolu vyšli ze síně a zmizeli v domě žen.
Stmívalo se, za otevřenými okny bylo tmavomodré šero a uvnitř temno. Chladný vzduch přinášel vůni listí a půdy a trylek slavíka, ale to všechno Ulrice připadalo vzdálené a skoro neskutečné. Chvíli se dívala na nedokončenou látku na stavu. „Co dalšího Verda tká?“ zeptala se tiše.
„Rubáš,“ odpověděl Poutník, „pokud nedáš člunku nový směr.“
Obrátila se k němu a odpověděla skoro posměšně: „Já? Ale já jsem jen žena. To můj syn Hathawulf řídí Teuringy.“

„Tvůj syn. Je mladý a viděl ze světa méně než jeho otec v jeho věku. Ty, Ulriko, Athanarichova dcero, Tharasmundova ženo, máš znalosti i sílu a máš i trpělivost, které se ženy musejí naučit. Můžeš Hathawulfovi moudře radit, když budeš chtít. A… on je zvyklý tě poslouchat.“
„Co když se znova vdám? Jeho hrdost mezi nás postaví hráz.“
„Nemyslím, že se vdáš.“
Ulrika se dívala ven do tmy. „Ne, nechci se vdát. Toho jsem si užila dost.“ Obrátila se znovu k tmavé postavě. „Přikazuješ mi, abych tu zůstala a udržela si vliv, který mám na něj a na jeho bratra. No, tak co jim mám říct, Poutníku?“
„Mluv moudře. Bude pro tebe těžké polknout vlastní hrdost a neusilovat o pomstu na Ermanarichovi. Ještě těžší to bude pro Hathawulfa. Ale jistě chápeš, Ulriko, že bez Tharasmunda, který by vás vedl, by taková výprava mohla mít jen jediný konec. Snaž se, aby tví synové pochopili, že pokud se s králem nesmíří, je váš rod ztracen.“
Ulrika dlouho mlčela. Konečně řekla: „Máš pravdu a já to zkusím.“ Znovu se zadívala do houstnoucí tmy. „Ale bude to z nutnosti, ne proto, že bych si to přála. Jestli někdy přijde příležitost Ermanarichovi ublížit, budu první, kdo bude naléhat, abychom jí využili. A nikdy se neskloníme před tím trollem, ani nebudeme pokorně trpět další zlo z jeho ruky.“
Další její slova zasáhla jako útočící sokol. „Ty to víš. V mých synech je tvá krev.“
„Řekl jsem, co jsem musel,“ povzdechl Poutník. „Ty teď dělej, co můžeš.“
Vrátili se na hostinu. Ráno Poutník odjel.
Ulrika si vzala jeho radu k srdci, i když s hořkostí. Nebylo nic lehkého přimět Hathawulfa a Solberna, aby souhlasili. Dovolávali se cti a svého dobrého jména. Řekla jim, že odvaha není totéž co pošetilost. Jsou mladí, neostřílení, nemají

velitelské zkušenosti a nemohou počítat s tím, že pro vzpouru získají dostatek Gótů. Liuderis, kterého přivolala, ji nerad podpořil. Ulrika řekla svým synům, že nemají právo přivodit zkázu rodu svého otce.
Naléhala, aby místo toho vyjednávali. Ať předloží případ Velkému shromáždění a podřídí se jeho rozhodnutí, když totéž udělá i král. Ti, kterým bylo ublíženo, nebyli z nejbližších příbuzných; jejich dědicům se může víc hodit nabídnutá cena krve než pomsta někoho jiného; mnohý náčelník a zeman bude rád, že Tharasmundovi synové nerozštěpili říši, a v budoucnu je budou mít v úctě.
„Ale vzpomínáš .si, čeho se bál otec," namítal Hathawulf. „Když teď Ermanarichovi ustoupíme, bude příště ještě bezohlednější."
Ulrika sevřela rty. „Neřekla jsem, že máte dopustit něco takového," odpověděla. „Ne, jestli se o to pokusí, tak při Vlku, kterého spoutal Tíwaz, bude mít boj! Ale doufám, že na to je příliš chytrý. Bude se držet zpátky."
„Dokud nebude mít takovou sílu, aby nás rozdrtil."
„Ale to bude trvat dlouho a mezitím samozřejmě budeme tiše sbírat síly i my. Nezapomínej, že jste mladí. Když nic jiného, tak ho přežijete. Ale možná nebudete muset čekat tak dlouho. Jak bude stárnout -"
A tak to šlo den za dnem, týden za týdnem. Ulrika své syny Unavila, až se nakonec podřídili jejím přáním.
Randwar zuřil a lál jim do zbabělých zrádců. Málem došlo i na rány. Swanhild se vrhla mezi něj a své bratry. „Jste přece přátelé," vykřikla. Nezbylo jim než nabručeně uzavřít jakési příměří.
Později Swanhild utěšovala Randwara ještě víc. Šli spolu po cestě, kde rostly ostružiny, stromy šuměly a zachycovaly světlo svými listy, ptáci zpívali. Měla rozevláté zlaté vlasy, oči

veliké a nebesky modré, jemnou tvář a chůzi laně. „Musíš pořád truchlit?“ zeptala se. „Na to je příliš krásný den.“
„Ale ti, kdo, kdo mě vychovali,“ zakoktal se, „ti nejsou pomstěni.“
„Oni určitě vědí, že se o to postaráš, hned jak budeš moci, a mají trpělivost. Mají čas až do skonání světa, ne? Získáš si takové jméno, že se spolu s ním bude vzpomínat i na ně; jen počkej a uvidíš… Koukej! Koukej! Ti motýli! Jako oživlé červánky!“
I když Randwar se už nikdy nesvěřoval Hathawulfovi a Solbernovi se vším, co měl na srdci, víceméně se s nimi smířil. Koneckonců, byli to Swanhildini bratři.
Muži, kteří uměli pronášet mírná slova, jezdili tam a zpátky mezi Heorotem a králem. Ermanarich je překvapil, protože nabídl víc než předtím. Měl patrně pocit, že když je teď jeho protivník Tharasmund mrtev, může si dovolit být ústupnější. Odmítl zaplatit dvojnásobnou cenu krve, protože to by znamenalo připustit, že byl v neprávu. Ale řekl, že pokud ti, kteří vědí, kde poklad leží, jej přivezou na příští Velké shromáždění, ponechá rozhodnutí o něm radě.
Došlo tedy k úmluvě. Ale zatímco probíhalo tohle dohadování, rozeslal Hathawulf vedený Ulrikou na všechny strany jiné muže; a také on sám mluvil s mnohými zemany. To trvalo až do shromáždění při podzimní rovnodennosti.
Na něm král vznesl svůj nárok na poklad. Je odedávna zvykem, řekl, že všechny vysoce cenné věci, kterých leník nabude, když bojuje za svého pána, patří tomuto pánu, který kořist rozdělí těm, kdo si ji zaslouží, nebo těm, jejichž podporu potřebuje. Jinak by se ve válce začal každý starat jen o sebe; síla vojska by byla otupena, protože bohatství přitahuje víc než sláva; hádky o kořist by rozpoltily jednotu. Embrika a Fritla to dobře věděli, ale rozhodli se nedbat zákona.

Pak si ke králově úžasu vzali slovo mluvčí, klére vybrala Ulrika. Nečekal, že jich bude tolik. Každý svým způsobem vyjadřovali stejnou myšlenku. Ano, Hunové a jejich alanští vazalové byli nepřáteli Gótů. Ale Ermanarich s nimi ten rok nebojoval. Nájezd vykonali Embrika a Fritla sami a pro sebe, jako kdyby to byla například obchodní cesta. Poklad získali právem a byl jejich.

Dohadování bylo dlouhé a vášnivé, jak v radě, tak v příbytcích postavených kolem v poli. Byla to víc než jen otázka práva; šlo o to, čí vůle zvítězí. Ulričina slova v ústech jejích synů a jejích poslů přesvědčila mnohé, že ačkoli Tharasmund je mrtev - ano, protože je Tharasmund mrtev - bude nejlepší, bude-li král potrestán.

Ne každý souhlasil nebo se odvážil připustit, že souhlasí. Proto Gótové nakonec rozdělili bohatství na tři stejné díly, jednu pro Ermanaricha a po jedné pro syny Embriky a Fritly. Ale protože ty povraždili královi muži, dvě třetiny připadly pastorkovi Randwarovi. Přes noc se z něj stal boháč.

Ermanarich odjížděl ze shromáždění sinalý a zamlklý. Dlouho trvalo, než se na něj někdo odvážil promluvit. První byl Sibicho. Odvedl ho stranou a mluvili spolu několik hodin. Co si řekli, nikdo nevěděl; ale potom byl Ermanarich v lepší náladě.

Když se o tom dozvěděli v Heorotu, Randwar zavrčel, že když je taková lasička veselá, měli by se všichni ptáci mít na pozoru. Ale zbytek roku přesto uběhl pokojně.

Příští léto, které bylo rovněž poklidné, se stala podivná věc. Poutník se objevil na cestě od západu jako vždycky. Liuderis vedl muže, kteří ho vyjeli přivítat a doprovodit. „Jak se daří Tharasmundovi a jeho lidu?“ pozdravil je příchozí.

„Cože?“ odpověděl ohromeně Liuderis. „Tharasmund je mrtvý, pane. Zapomněl jsi? Vždyť jsi sám byl na jeho pohřební hostině.“
Šedý se chvíli opíral o kopí jako omráčený. Ostatním náhle připadalo, že je den chladnější a méně slunečný než předtím.
„Jistě,“ řekl nakonec tak tiše, že ho skoro nebylo slyšet. „Přeřekl jsem se.“ Potřásl rameny, podíval se na jezdce a pokračoval hlasitěji a rychleji: „Měl jsem příliš mnoho starostí. Odpusťte, ale vidím, že vás tentokrát přece jen nemohu navštívit. Pozdravte je ode mně. Ještě se uvidíme.“ Obrátil se a vykročil stejným směrem, odkud přišel.
Muži se za ním dívali, přemýšleli, dělali znamení proti zlému. Chvíli nato se vrátil pastýř a vyprávěl, že ho Poutník zastavil na louce a dlouze se ho vyptával na Tharasmundovu smrt. Nikdo nevěděl, co to znamená, ačkoliv křesťanská služka v síni tvrdila, že na tom je vidět, jak stará božstva slábnou.
Přesto však Tharasmundovi synové přijali Poutníka s úctou, když se toho podzimu vrátil. Neodvažovali se zeptat, co se to minule stalo. On sám byl srdečnější než dřív a nezůstal jen den nebo dva, ale několik týdnů. Lidé si všimli, kolik pozornosti věnuje mladším sourozencům, Swanhild a Alawinovi.
Vážně samozřejmě hovořil s Hathawulfem a Solberriem. Naléhal, aby se jeden z nich nebo oba příští rok vypravili na západ, jako to udělal jejich otec. „Vyplatí se vám poznat římské země a pěstovat přátelství se svými příbuznými mezi Vizigóty,“ řekl. „Já sám mohu jít s vámi jako váš průvodce, rádce a tlumočník.“
„Obávám se, že to nepůjde,“ odpověděl ztěžka Hathawulf. „Ještě ne. Hunové jsou čím dál silnější a drzejší. Už zase začali plenit kraje okolo naší hranice. A ačkoli krále Ermanaricha nemáme rádi, musíme uznat, že má pravdu, když na příští léto volá do války; a Solbern a já nemůžeme váhat.“

„Ne,“ řekl jeho bratr, „a nejenom kvůli své cti. Zatím se král držel zpátky, ale není žádné tajemství, že nás nemá rád. Když si vysloužíme pověst zbabělců nebo loudavců a pak se objeví nějaká hrozba, kdo si troufne postavit se nám po bok?“
Zdálo se, že Poutníka to rozesmutnilo víc, než by se dalo čekat. Konečně řekl: „No, Alawinovi bude dvanáct - bude ještě moc mladý, než aby šel s vámi, ale dost starý na to, aby šel se mnou. Dovolte mu to.“
Dovolili to a Alawin se mohl zbláznit radostí. Když se Poutník díval, jak metá kozelce, zavrtěl hlavou a zamumlal: „Jak se pořád podobá Jorith… Ale jeho předkové z obou stran byli její blízcí příbuzní.“ Pak znovu ostře oslovil Hathawulfa: „Jak dobře spolu vycházíte, ty a Solbern a on?“
„No, výborně,“ odpověděl náčelník zaraženě. „Je to dobrý kluk.“
„Nikdy se nehádáte?“
„Ne, ne víc, než o co si tou svou drzostí občas koleduje.“ Hathawulf si pohladil svůj mladicky hedvábný vous. „Ano, naše matka ho ráda nemá. Ona proti němu ale nasazovala odjakživa. Ale i přes to, co vykládají někteří hlupáci, ona své syny nijak neovládá. Když nám její rada připadá moudrá, řídíme se jí. Když ne, tak ne.“
„Opatrujte dobře tu laskavost, kterou mezi sebou máte.“ Zdálo se, jako by Poutník spíš prosil než radil nebo přikazoval. „Takové city jsou ve světě vzácné.“
Poutník dostál slovu a na jaře se vrátil. Hathawulf poskytl Alawinovi potřebné oděvy, koně, družinu, zlato a kožešiny k obchodování. Poutník ukázal vzácné dary, které měl s sebou a které by měly pomoci získat si v cizině přízeň a pochopení. Když odcházel, objal jak oba bratry, tak sestru.
Dlouho stáli a dívali se, jak průvod odjíždí. Alawin vypadal tak malý a jeho vlající vlasy tak jasné oproti šedé a modré

postavě jedoucí vedle něj. Ani jeden z nich nevyslovil myšlenku, která se v nich zrodila: jak silně jim ten pohled připomíná, že Wodan je tím bohem, který odvádí duše zemřelých.
Ale po roce se všichni bezpečně vrátili. Alawin vyrostl, hlas měl hlubší a on sám měl plnou hlavu toho, co všechno viděl a slyšel a dělal.
Hathawulfa Solbern měli horší zprávy. Válka proti Hunům se minulé léto příliš nevydařila. Jezdci ze stepí bývali vždycky obávaní bojovníci jednak pro své umění a jednak proto, že měli třmeny, ale teď se naučili bojovat pod pevným vedením lstivých velitelů. Nepřemohli Góty v žádné z bitev, která se odehrála, ale způsobili jim těžké ztráty a nedalo se ani říct, že by byli poraženi. Ermanarichovo vojsko, hladové, bez kořisti a decimované zákeřnými útoky, se nakonec muselo plahočit domů nekonečnými lučinami. Letos to král znova nezkusí; nemůže.
S úlevou proto naslouchali Alawinovi, večer za večerem, když se všichni sešli na pohár. Bájné končiny Římské říše probouzely fantazii. Ale i tak něco z toho, co. Alawin vyprávěl, přineslo Hathawulfovi a Solbernovi ustarané vrásky na čelech, Randwarovi a Swanhild zmatené překvapení a Ulrice rozhněvaný úšklebek. Proč Poutník cestoval právě takhle?
Nevedl svou družinu nejdřív přes moře do Konstantinopole jako tehdy s Tharasmundem. Místo toho se vydali po souši k Vizigótům, kde setrvali celé měsíce. Složili hold pohanskému Athanarichovi, ale víc času strávili u dvora křesťanského Fritigherna. Je pravda, že byl nejen mladší, ale měl teď už pod svou vládou víc lidí než Athanarich, i když ten stále ještě ve svých zemích trápil a pronásledoval křesťany.

Když Poutník nakonec dostal povolení vstoupit do impéria a překročil Dunaj do Moesie, znovu se zdržel mezi křesťanskými Góty, Vulfilovými osadníky, a pobízel Alawina, aby si i tady našel přátele. Skupina pak navštívila Konstantinopoli, ale ne na dlouho. Poutník strávil mnoho času tím, že chlapci vysvětloval římský způsob života. Pozdě na podzim se vydali znova k severu a zimu strávili u Fritighernova dvora. Vizigóti chtěli, aby přijali křest, a Alawin by to možná byl i udělal, po všech těch chrámech a jiných velkolepých momentech, které viděl ve Zlatém rohu. Nakonec odmítl, ale zdvořile; vysvětlil, že si nemůže znepřátelit své bratry. Fritighern to přijal dobře, řekl jen: „Nechť brzo přijde den, kdy tomu pro tebe bude jinak.“

Když přišlo jaro a cesty oschly, Poutník dovedl chlapce a celou družinu domů. Nezdržel se tam.

To léto se Hathawulf oženil s Anslaugh, dcerou náčelníka Taifalů. Ermanarich se pokoušel tomu spojení zabránit.

Krátce poté vyhledal Randwar Hathawulfa a požádal ho o rozhovor o samotě. Osedlali koně a vyjeli si do pastvin. Byl větrný den, všude kolem všechno kvetlo a zrálo. Oslnivě bílé mraky pluly v modrých hlubinách nad hlavou; jejich stíny přelétaly svět. Ryšavé krávy se v rozptýlených stádech pásly na žlutohnědé trávě. Pod nohama jim vyletovali lovní ptáci a vysoko nad hlavou se vznášel sokol. Chlad větru se mísil s vůní sluncem rozpálené země a zeleně.

„Myslím, že vím, co chceš,“ řekl Hathawulf bystře. Randwar si projel rukou rudou hřívu. „Ano. Swanhild za manželku.“

„Hm. Opravdu se zdá, že je s tebou ráda.“ „Budeme spolu!“ vykřikl Randwar. Ovládl se. „Bude to dobré i pro tebe. Jsem bohatý; a v zemi Greutungů leží ladem velké pozemky a čekají na mě.“

Hathawulf se ušklíbl. „To je odtud trochu daleko. Tady můžeme stát bok po boku.“
„Mnoho zemanů mě tam uvítá. Neztratíš druha, získáš spojence.“
Hathawulf pořád mlčel, dokud Randwar nevybuchl: „Stane se to tak jako tak. Naše srdce si to přejí. Bude lepší, když nebudeš odporovat Verdě.“
„Ty jsi byl vždycky ukvapený,“ řekl náčelník nikoli nelaskavě i když v jeho hlase byla slyšet starost. „Tvoje přesvědčení, že pouhé city mezi mužem a ženou stačí k rozumnému manželství nesvědčí o dobrém úsudku. Když tě ponecháme sobě samému jaké nepředloženosti můžeš ještě provést?“
Randwar se zajíkl. Ale než se stačil rozhněvat, Hathawulf mu položil ruku na rameno a trochu smutně se usmál: „Nechtěl jsem tě urazit. Chci jen, aby sis to pořádně rozmyslel. Není to tvým zvykem, já vím, ale žádám tě, abys to zkusil. Kvůli Swanhild.“ Randwar ukázal, že dokáže i mlčet.
Když se vrátili, Swanhild vyběhla na nádvoří. Chytila svého bratra za koleno. Dychtivě obrátila tvář vzhůru: „Hathawulfe souhlasíš, viď? Řekl jsi ano, já vím, že řekl. Nikdy jsi mi neudělal větší radost.“
Výsledkem bylo, že v Heorotu se toho podzimu konala velká svatební slavnost. Pro Swanhild byla zkalena jen tím, že se neobjevil Poutník. Pokládala za samozřejmé, že požehnají a jejímu muži. Nebyl snad strážcem jejich rodiny?
Mezitím Randwar vyslal muže na východ do svých držav. Postavili nový dům na místě, kde býval dům Embrikův, a dobře ho vybavili. Mladý pár tam odjel se skvělou družinou. Swanhild přenesla přes práh zelené větve, které přivolávaly Frijino požehnání, Randwar uspořádal hostinu pro sousedy, a tak se usadili.

Brzo ale, ačkoli miloval svou mladou ženu, se začal zdržovat po celé dny mimo domov. Objížděl greutungské kraje a seznamoval se se sousedy. Když se zdálo, že je hospodář správného smýšlení, vzal ho Randwar stranou a mluvil s ním o jiných věcech než o telatech, obchodu nebo Hunech.

Jednoho tmavého dne před slunovratem, když se na zmrzlou zemi snášely řídké vločky sněhu, se před síní rozštěkali psi. Randwar vzal u dveří do ruky kopí a vyšel ven, aby se podíval, kdo to je. Za ním vyšli dva mohutní podomci, podobně ozbrojení. Ale když Randwar uviděl vysokou postavu vcházející do dvora, zabodl svou zbraň do země a zavolal: „Buď zdráv! Vítej!“

Když Swanhild slyšela, že nehrozí žádné nebezpečí, vyběhla ven za ním. Její oči a vlasy pod plachetkou vdané ženy a bílé šaty, které jí měkce splývaly kolem pružné postavy, byly jediné jasné věci široko daleko. Trylkovala radostí: „Poutníku, milý Poutníku, ano, vítej!“

Sel blíž, až mu viděla pod stínící klobouk. Pozvedla ruku k pootevřeným rtům. „Ale ty jsi plný žalu,“ vydechla. „Ne? Co se stalo?“

„Je mi líto,“ odpověděl slovy, která dopadala těžce jako kameny. „Některé věci musejí zůstat utajeny. Nebyl jsem na vaší svatbě, protože jsem na ni nechtěl vrhat stín. A teď - no, Randware, mám za sebou strastiplnou cestu. Nech mě, ať si odpočinu, než o tom začnu mluvit. Pojďme se napít něčeho horkého a zavzpomínat na staré časy.“

Toho večera se v něm vzbudilo něco ze starého zájmu, když nějaký muž zpíval o minulém tažení proti Hunům. Na oplátku vyprávěl nové příběhy, i když s menším nadšením než dřív, jako by se k tomu musel nutit. Swanhild šťastně povzdechla. „Nemůžu se dočkat, až tě budou poslouchat moje děti,“ řekla,

ačkoli ještě ani žádné nečekala. Trochu ji polekalo, že sebou trhl, jako by ho její slova zabolela.
Příští den odvedl Randwara pryč. Strávili spolu o samotě celé hodiny. Greutung později řekl své ženě:
„Varoval mě znova a znova před nenávistí, kterou k nám Ermanarich chová. Tady jsme v zemi krále vlastního kmene, říkal, naše síla není velká a naše bohatství je třpytivým lákadlem. Chtěl, abychom se sbalili a odstěhovali se - pryč odtud, daleko do západního Gótská, a abychom to udělali brzo. Samozřejmě jsem s tím nechtěl nic mít. Ať je Poutník kdo je, právo a čest jsou silnější. Pak řekl, že ví, že už jsem vyzýval muže, aby se spojili proti králi, aby vzdorovali jeho panovačnosti a aby s ním bojovali, když bude potřeba. Poutník říká, že nemůžu doufat, že by se to utajilo, a že je to šílenství.“
„Co jsi na to odpověděl?“ zeptala se napůl se strachem.
„Řekl jsem, že svobodní Gótové mají právo otevřít jeden druhému svou mysl. A řekl jsem, že moji nevlastní rodiče nikdy nebyli pomstěni. Když neučiní spravedlnosti zadost bohové, musejí to udělat lidé.“
„Měl bys ho poslouchat. Ví toho víc, než kdy budeme vědět my.“
„Já také nehodlám dělat nic neopatrného. Budu čekat na svou příležitost. Víc možná nebude třeba. Lidé často umírají předčasně; když dobří lidé jako Tharasmund, proč ne zlí jako Ermanarich? Ne, má drahá, nikdy z těchto končin neutečeme, Patří našim nenarozeným synům. Proto musíme být připraveni Je bránit, ne?“ Randwar si přitáhl Swanhild k sobě. „Pojď,“ zasmál se, „začneme tím, že uděláme něco s těmi dětmi.“
Poutník ho nedokázal přesvědčit a po několika dnech se rozloučil. „Kdy tě znova uvidíme?“ zeptala se Swanhild ve dveřích.

..Myslím -“ zaváhal. „Nemohu… Proboha, dívka, která je tak podobná Jorith!“ Objal ji, políbil, pustil ji a spěchal pryč. Lidé ho s ohromením slyšeli plakat.
Ale když se vrátil k Teuringům, byl už zase pevný jako ocel. V příslích měsících se tam hodně zdržoval, jak v Heorotu, tak mezi zemany v širém okolí, mezi obchodníky, obyčejnými rolníky, dělníky, námořníky.
To, k čemu je přemlouval, ani od něj nepřijímali nijak snadno. Chtěl, aby si vytvořili bližší svazky se západem. Nejen že budou mít zisk z oživeného obchodu. Kdyby na ně tady přišlo nějaké neštěstí - třeba od Hunů - měli by kam jít. Příští léto ať pošlou muže a zboží k Frithigernovi, který jim zajistí ochranu; a ať mají připraveny lodě, vozy, výstroj, potraviny; a ať se co nejvíc z nich naučí znát země, které leží po cestě, a způsoby, jak přes ně přejít bez nehody.
Ostrogóti se divili a mudrovali mezi sebou. Pochybovali o tom, že by se na takovou vzdálenost mohl rozvinout nějaký obchod, a nebyli ochotni riskovat práci nebo bohatství. A pokud šlo o to, že by měli opustit své domovy, to bylo nemyslitelné. Mluví Poutník pravdu? A kdo to ostatně vůbec je? Často se o něm mluví jako o bohu a zdá se, že už se tu objevuje hodně dlouho; ale on sám nic takového netvrdí. Může to být troll, černokněžník nebo -jak říkali křesťané - ďábel, vyslaný, aby sváděl lidi z cesty. Nebo už možná ve svém věku dětinští.
Poutník pokračoval. Mnozí, kteří mu naslouchali, usoudili, že stojí za to o jeho slovech přemýšlet; a některé, zvlášť mladé, pro tu myšlenku nadchl. Mezi nimi byl především Alawin na Heorotu - ačkoli Hathawulf byl zamyšlený a Solbern se držel zpátky.
Poutník chodil zemí sem a tam, mluvil, plánoval, přikazoval. Do podzimní rovnodennosti bylo v hrubých obrysech hotovo to, čeho chtěl dosáhnout. Zlato, zboží a muži, kteří je

doprovázeli, byli už na západě, u Fritighernova dvora; Alawin tam odejde příští rok, aby ještě víc povzbudil obchod, přestože je tak mladý; obyvatelé Heorotu i jiných domů mohli odjet ve velmi krátké době, kdyby bylo potřeba.
„Udřel ses kvůli nám," řekl mu Hathawulf na konci jeho posledního pobytu v Heorotu. „Jestli jsi z Ans, tak nejsou neúnavní."
„Ne," povzdechl Poutník. „I oni zahynou v troskách světa."
„Ale to bude jistě ještě dlouho trvat."
„Svět za světem už skončil v troskách, můj synu, a tak to bude i v těch stovkách a tisících let, která přijdou. Udělal jsem pro tebe, co jsem mohl."
Vešla Hathawulfova žena Anslaugh, aby se také rozloučila. U prsu měla jejich prvorozeného. Poutník se dlouze zadíval na dítě. „Tohle je zítřek," zašeptal. Nikdo nechápal, co tím myslí. Pak odešel, on i jeho kopí, po cestě, kterou nedávný ledový vítr zavál spadaným listím.
A brzo po tom přišly do Heorotu strašlivé zprávy. Král Ermanarich dal vyhlásit, že chystá výpravu proti Hunům. Nebude to otevřená válka, taková, jaká minule dopadla tak neslavně. Nevyhlásil proto odvody, ale svolal jen celou svou stráž, několik stovek válečníků, kteří mu byli věrní a které dobře znal. Hunové zase plenili pohraničí. Potrestá je. Rychlý, tvrdý útok by je měl přinejmenším připravit o velkou část dobytka. S trochou štěstí se povede přepadnout i nějaký ten tábor. Když se to Gótové dozvěděli, souhlasně pokyvovali hlavami. Jen ať se krkavci na východě nažerou a ti špinaví vandráci ze stepí ať táhnou ke svým předkům, kteří stejně nebyli o nic lepší než oni.
Ale když se garda shromáždila, Ermanarich ji nevedl tak daleko. Náhle se objevila v Randwarově síni, zatímco domy Randwarových přátel od obzoru k obzoru stály v plamenech.

K boji téměř nedošlo, tak velkou přesilu si král přivedl proti nic netušícímu mladíkovi. Randwar vyklopýtal na nádvoří, svázaný a postrkován vojáky. Z hlavy mu kapala krev. Zabil tři útočníky, ale oni měli rozkaz zajmout ho živého, a tak ho mlátili obušky a obrácenou stranou kopí, dokud nepadl.
Byl pustý, bezútěšný večer, vítr divoce hvízdal. Byl v něm cítit vítr a mořské řasy. Padal mlhavý soumrak. Pár zabitých obránců leželo na kamenném dláždění. Swanhild stála bez hnutí, svírána dvěma vojáky, jako by nic z toho nebylo skutečné, jen to dítě, které jí vzdouvalo břicho.
Muži přivedli Randwara před krále. Zamžoural dolů na svého věznĕ. „Tak," přivítal ho, „co mi řekneš?"
Randwar promluvil s námahou, i když rozbitou hlavu přitom držel zpříma. „Ze zákeřně nepřepadám někoho, kdo mi nic neudělal."
„No tak," Ermanarich si projel prsty šedivějící bradu. „No tak. Je snad správné připravovat spiknutí proti svému pánu? Je správné plížit se kolem a snažit se uštknout?"
„Nic… takového jsem neudělal… jen jsem chránil čest a svobodu… Gótů -" Randwar už nedokázal z vyschlého hrdla vypravit nic víc.
„Zrádče!" zaječel Ermanarich a začal s dlouhým proslovem. Randwar stál shrbeně a zdálo se, že nic z toho neslyší.
Když to Ermanarich viděl, přestal. „Dost," řekl. „Pověste ho za krk a nechtě ho tu vránám, jak si zaslouží každý zloděj."
Swanhild vykřikla a pokusila se vytrhnout svým strážcům. Randwar se na ni podíval kalným zrakem, pak se obrátil ke králi a odpověděl: „Jestli mě oběsíš, půjdu k Wodanovi, ke svému předku. On… mě pomstí-"
Ermanarich vyletěl a kopl Randwara do tváře. „Pověste ho!"
Ze stodoly viselo břevno, přes které se obvykle vytahovaly koše se senem. Muži už přes něj přehodili provaz. Položili

smyčku Randwarovi na krk, zvedli ho do výše a druhý konec uvázali. Dlouho bojoval, než se konečně bez vlády zahoupal ve větru.
„Ano, Poutník tě dostane, Ermanarichu!“ křičela Swanhild. „Proklínám tě kletbou vdovy, ty vrahu, a volám proti tobě Wodana! Poutníku, odveď ho do nejmrazivější jeskyně pekel!“
Greutungové se otřásli, dělali znamení nebo sahali po talismanech. I sám Ermanarich byl nesvůj. Sibicho, který seděl na koni vedle něj, vyštěkl: „Volá svého černokněžnického předka? Nenechte ji žít! Ať se země očistí od té krve, kterou v sobě má!“
„Ano,“ vzchopil se Ermanarich. Vyštěkl rozkaz.
Muži spěchali spíš ze strachu než z jiných důvodů, Ti, kdo drželi Swanhild, ji svázali, až zakolísala, a srazili ji doprostřed dvora. Ležela omráčená na kamenech. Kolem ní se shlukli jezdci a pobízeli své koně, kteří rzali a vzpínali se. Když ustoupili, nezbylo nic než rudá kaše a bílé úlomky kostí.
Padla noc. Ermanarich vedl své muže do Randwarovy síně na oslavu vítězství. Ráno našli poklad a odvezli ho. Provaz skřípal, jak se Randwarovo tělo ve větru houpalo nad tím, co zbylo ze Swanhild.
Takové zprávy přinesli muži do Heorotu. Spěšně pochovali mrtvé. Většina se jich neodvážila udělat nic víc, ale několik Greutungů toužilo po pomstě stejně jako všichni Teuringové.
Swanhildiných bratrů se zmocnil žal a hněv. Ulrika byla chladnější, uzavřená do sebe. Ale když přemýšleli, co mohou dělat, ačkoli se k nim sjížděli muži z široka daleka… vzala své syny stranou a mluvili spolu, dokud nepadla neklidná temnota.
Všichni tři vstoupili do síně. Řekli, že se rozhodli. Nejlépe bude udeřit hned. Je pravda, že to král bude čekat a nějaký čas si ponechá stráž u sebe. Ale podle svědků, kteří viděli jeho vojáky projet kolem, nebyla o moc větší než skupina, která se

dnes večer shromáždila v Heorotu. A stateční muži ji překvapivým útokem mohou porazit. Čekat by znamenalo poskytnout Ermanarichovi čas, který potřebuje a s kterým určitě počítá - čas na to zničit každého východního Góta, který je ještě svobodný.
Muži hřímavě projevovali svůj souhlas. Mladý Alawin se k nim přidal. Ale náhle se dveře otevřely a v nich stál Poutník. Přísně nakázal Tharasmundovu nejmladšímu synovi, aby zůstal doma, a pak se vrátil do větrné noci.
Hathawulf, Solbern a jejich muži vyrazili nezastrašeni za úsvitu.

1935

Prchl jsem domů k Laurie. Ale druhý den, když jsem se po dlouhé procházce vrátil clo našeho bytu, nečekala na mě. Místo toho se z mého křesla zvedl Manse Everard. Ve vzduchu se válel štiplavý kouř z jeho dýmky.

Dokázal jsem vykřiknout jen: „Co -“

Přišel blíž. Cítil jsem, jak se podlaha pod jeho krokem chvěje. Byl stejně vysoký jako já, ale měl mohutnější kostru, takže vypadal, že se nade mnou tyčí. Tvář měl bez výrazu. Za sebou měl okno, takže vypadal jako zarámovaný oblohou.

„Laurie je v pořádku,“ řekl jako stroj. „Požádal jsem ji, aby odešla. Už tak to bude pro tebe dost tvrdé, i když se nebudeš muset dívat, jak trpí ona.“

Vzal mě za loket. „Sedni si, Carle. Prošel jsi peklem, to je na tobě vidět. Myslel sis, že si uděláš prázdniny, co?“

Svezl jsem se do křesla a zíral na koberec. „Musel jsem,“ zamumlal jsem. „Jistě, já to ještě dotáhnu, ale nejdřív… Panebože, to bylo příšerné -“

„Ne.“

„Cože?“ zvedl jsem oči. Stál nade mnou, rozkročený, ruce v bok, zastiňoval mi celý pokoj. „Říkám ti, nemůžu.“

„Můžeš a uděláš to,“ zahřímal. „Vrátíš se se mnou na základnu. Hned teď. Jednu noc se vyspíš. Ale než to skončí, tak toho víc nebude. A taky žádné léky na uklidnění. Budeš muset prožít všechno tak, jak se to stane. Budeš muset být pořád ve střehu. Kromě toho je bolest nejlepší způsob, jak si něco navždycky zapamatovat. A co je snad nejdůležitější - když nedovolíš, aby tebou ta bolest prošla, jak to příroda zamýšlela, nikdy se jí docela nezbavíš. Věčně tě bude pronásledovat. To si Stráž nezaslouží. A Laurie taky ne. A ani ty sám.“

„O čem to mluvíš?“ zeptal jsem se, zatímco mi do hrdla stoupala vlna hrůzy.
„Musíme dokončit to, co jsi začal. Čím dřív, tím líp, především pro tebe. Jakou dovolenou bys to měl, kdybys věděl, co tě čeká? Zničilo by tě to. Ne, udělej to hned, ať to máš ve své časové linii už za sebou; potom si můžeš odpočinout a začít se vzpamatovávat.“
Zavrtěl jsem hlavou, nikoli na znamení nesouhlasu, ale proto, že jsem byl zmatený. „Udělal jsem něco špatně? Kde? Pravidelně jsem podával zprávy. Jestli jsem zase někde udělal chybu, proč si mě nějaký důstojník nezavolal a nevysvětlil mi to?“
„To právě dělám, Carle.“ V Everardově hlase se ozval náznak laskavosti. Sedl si proti mně a začal si hrát s dýmkou.
„Příčinné smyčky jsou často velmi citlivé,“ řekl. I když mluvil tiše, vyburcovala mě ta věta k plnému vědomí. Kývl. „Jo. Jednu takovou tu máme. Cestovatel časem se stane příčinou právě těch událostí, které chtěl studovat a kterými se chtěl i jinak zabývat.“
„Ale - ne, Mansi, jak?“ protestoval jsem. „Nezapomněl jsem na zásady, nikdy jsem na ně nezapomněl, ani v terénu, ani jinde a jindy. Jistě, stal jsem se součástí minulosti, ale součástí, která zapadla do toho, co už dřív bylo. Tohle jsme přece probrali při výslechu - a já jsem opravil ty chyby, které jsem dělal.“
Everard škrtl zapalovačem a já jsem sebou při tom náhlém zvuku trhl. „Říkal jsem, že smyčky mohou být velmi citlivé,“ opakoval. „Zabýval jsem se tvým případem blíž, protože jsem měl takové tušení, takový nepříjemný pocit, že něco není v pořádku. Znamenalo to mnohem víc než číst tvoje zprávy - které jsou mimochodem uspokojivé. Jsou jen nedostatečné. Nedávám ti to zavinu. I kdybys měl za sebou léta zkušeností,

asi by ti ušly možné důsledky, když jsi byl s těmi událostmi tak úzce spojen. Já jsem se taky musel pořádně ponořit do znalostí o tom sektoru a pro-hrabat je od jednoho konce na druhý, znova a znova, než mi ta situace začala být jasná.“
Zatáhl z dýmky. „Technické detaily necháme stranou,“ pokračoval. „V podstatě začal tvůj Poutník být silnější, než sis uvědomil. Ukazuje se, že básně, příběhy, tradice, které se udržovaly po staletí, měnily, spojovaly, ovlivňovaly lidi - spousta z nich se zrodila z něj. Ne z mýtického Wodana, ale z fyzicky přítomné osoby, z tebe samotného.“
Cekal jsem to a připravoval jsem se k obraně. „To bylo od samého počátku kalkulované riziko,“ řekl jsem. „Nic neobvyklého. Když se objeví takováhle zpětná vazba, není to žádná kata-strofa. Můj tým sleduje jen slova, ústní i psaná. Jejich původní inspirace nás nezajímá. A nehraje to ani žádnou roli v následné historii… jestli tam nějakou dobu žil člověk, kterého považovali za jednoho ze svých bohů… když ten člověk svého postavení nezneužije.“ Zaváhal jsem. „Je to tak?“
Zdusil mou prchavou naději v zárodku. „Ne vždycky. A určitě ne v tomhle případě. První příčinná smyčka je vždycky nebezpečná, víš. Může vyvolat rezonanci a změny v historii, které tím vzniknou, se mohou katastroficky násobit. Jediný způsob, jak ji bezpečně odstranit, je uzavřít ji. Když si Červ Uroboros kouše vlastní ocas, nemůže spolknout nic jiného.“
„Ale… Manse, já jsem nechal Hathawulfa a Solberna vyjet na smrt… No dobře, přiznávám, že jsem se tomu pokoušel zabránit, protože jsem si nemyslel, že to má nějaký význam pro lidstvo jako celek. Nepodařilo se mi to. I v takové drobnosti bylo kontinuum příliš strnulé.“
„Jak víš, že jsi neuspěl? Byl jsi s nimi po celé generace, ty, skutečný Wodan, a to té rodině dalo víc než jen tvoje geny. Povzbuzovalo to její členy, inspirovalo je to k velikosti. A teď

na konci - ta bitva s Ermanarichem vypadá jako dost choulostivá záležitost. Když budou povstalci přesvědčeni, že Wodan stojí při nich, můžou docela dobře zvítězit.“
„Cože? Ty myslíš - proboha, Mansi!“
„Nesmějí,“ řekl.
Bolest ještě zesílila. „Proč ne? Komu na tom bude záležet po pár desetiletích, natož po jednom a půl tisíci let?“
„No třeba tobě a tvým kolegům,“ prohlásil soucitný, ale neoblomný hlas. „Vypravil ses zkoumat kořeny jistého příběhu o Hamtherovi a Sorlim, pamatuješ? Nemluvě už o básnících Eddy a tvůrcích ság dávno před tebou a sám pánbůh ví kolika vypravěčích před nimi. Ty všechny to ovlivnilo, každého trochu, ale dohromady to není malý účinek. A kromě toho je Ermanarich historická postava, ve své době významná. Datum a způsob jeho smrti jsou zaznamenány. A to, co přišlo vzápětí potom, otřáslo světem.
Ne, tohle není jen nějaká malá vlnka v proudu času. Tady se tvoří obrovský vír. Musíme ho zarazit, a jediný způsob, jak se to dá udělat, je uzavřít příčinnou smyčku, dokončit kruh.“
Rty jsem vyslovil zbytečné a nepotřebné: „Jak?“ Hrdlo a jazyk to vyslovit nedokázaly.
Everard tu větu vyslovil za mě: „Mrzí mě to víc, než tušíš, Carle. Ale Volsungasaga vypráví, že Hamther a Sorli už skoro zvítězili, když se z neznámých důvodů objevil Odin a zradil je, A to jsi byl ty. Nemohl to být nikdo jiný než ty.“

372

Před chvíli padla noc. Měsíc těsně po úplňku ještě docela nevyšel. Hvězdy vrhaly slabounké světlo na kopce a háje plné stínů. Na kamenech se začínala třpytit rosa. Všude bylo chladno a ticho - kromě dusotu mnoha cválajících kopyt. Přilby a hroty kopí se leskly, stoupaly a klesaly jako vlny v bouři.

Král Ermanarich seděl v největší ze svých síní a popíjel se svými syny a většinou svých válečníků. Plameny v prohlubních plápolaly, syčely, praskaly. Kouřem matně prosvítaly lampy. Paroží, kožešiny, čalouny, řezby jako by se na stěnách a sloupech pohybovaly spolu s tmou. Na pažích a hrdlech se lesklo zlato, poháry se srážely, hlasy obhrouble hřmotily. Kolem pobíhaly otrokyně a obsluhovaly válečníky. Nad hlavou se hromadila temnota a kouř.

Ermanarich se rád veselil. Sibicho ho popichoval: „Pane, neměli bychom zahálet. Ručím ti za to, že přímý útok na náčelníka Teuringů by byl nebezpečný, ale můžeme hned začít pracovat na tom, abychom podryli jeho postavení mezi nimi.“

„Zítra, zítra,“ odbyl ho netrpělivě král. „Copak se nikdy neunavíš těmi pikli a léčkami? Dnešní noc mám pro tu zubatou otrokyni, co jsem koupil -“

Venku se ozvaly rohy. Nějaký muž se vpotácel dovnitř z před-Pokoje. Obličej měl zkrvavený. „Nepřátelé - útok -“ Ozval se řev, v němž jeho volání docela zaniklo.

„V tuhle dobu?“ zakvílel Sibicho. „A překvapivý? Museli cestou zahubit koně - a taky zabít každého, kdo by mohl být rychlejší než oni -“

Muži vyskakovali z lavic a vrhali se ke zbroji a zbraním. Ty byly všechny naskládány v předpokoji, takže tam rychle vznikla tlačenice. Ozvaly se kletby, zvedly se pěsti. Stráže,

které zůstaly ozbrojené, se vrhly ke králi a jeho nejbližším, aby je chránily. Vždycky jich tu bylo dost v plné zbroji.
Na nádvoří královští bojovníci obětovali své životy, aby se jejich druhové nahoře mohli připravit. Útočníci se na ně vrhali v drtivé přesile. Sekery duněly, meče zvonily, nože a kopí hluboko bodaly. V té tlačenici mrtví vždycky nepadli hned; a zranění, kteří padli, už nikdy nevstali.
V čele útoku volal mohutný mladý muž: „Wodan je s námi! Wodan, Wodan! Hádá!“ Jeho meč rozséval smrt.
Narychlo ozbrojení obránci zaujali postavení před vchodem. Mohutný mladík na ně zaútočil první. Vpravo i vlevo se jeho stoupenci probíjeli dovnitř, bili, bodali, kopali, strkali, proráželi řadu a hnali se jejími zbytky dovnitř.
Když se jejich čelo probilo do hlavní síně, neozbrojení bojovníci, kteří tam byli, před ním couvali. Útočníci se zastavili a těžce dýchali, když jejich velitel zavolal: „Počkejte na ostatní!“ Bitevní vřava uvnitř ztichla, zatímco venku ještě zuřila naplno.
Ermanarich vyskočil na svůj stolec a podíval se přes přilby svých strážců. Dokonce i v tom neklidném šeru viděl, kdo to stojí u dveří. „Hathawulfe Tharasmundssone, jaký další zločin se to chystáš spáchat?“ zavolal na něj přes celou síň.
Teuring pozvedl do výšky meč, ze kterého kapala krev. „Přišli jsme, abychom zemi očistili od tvé přítomnosti,“ zaburácel.
„Dej si pozor. Bohové nenávidějí zrádce.“
„Ano,“ odpověděl Solbern přes rameno svého bratra, „dnešní noci si pro tebe Wodan přijde, křivopřísežníku, a v tom domě, kam tě odnese, ti dobře nebude.“
Dovnitř se hrnuli další útočníci, Liuderis je šikoval do aspoň jakž takž sevřeného útvaru. „Vpřed!“ zařval Hathawulf.
Ermanarich už také vydal rozkazy. Jeho muži sice většinou neměli přilbice, brnění, štíty a dlouhé meče, ale každý z nich

měl přinejmenším nůž. Ostatně ani Teuringové na sobě mnoho železa neměli. Byli to většinou zemani, kteří si nemohli dovolit o mnoho víc než kovovou přilbu a krunýř z vyztužené kůže a kteří šli do bitvy obvykle jen tehdy, když král vyhlásil odvody. Ti, kdo se shromáždili kolem Ermanaricha, byli válečníci profesí; každý z nich měl obvykle někde nějaký statek nebo loď nebo něco takového, ale hlavně a především to byli bojovníci. Byli dobře vycvičení a uměli stát v jedné řadě se svými druhy.
Královi bojovníci sáhli po prknech a kozách, které tu tvořily stoly. Těmi se chránili před útokem. Ti, kdo měli sekery a ustoupili před vpádem, teď pro své druhy odsekávali hole a palice z dřevěného obložení stěn a ze sloupů. Kromě nožů se ve smrtící zbraně změnily i výsady jeleního paroží strženého ze zdi, užší konec rohu na pití, rozbitá římská číše, hořící větev z ohně. A protože se bojovalo zblízka - tělo na tělo, přítel překážel příteli, každý se strkal, klopýtal, klouzal po krvi a potu - meč a sekera nebyly o moc užitečnější. Kopí a halapartny nebyly vůbec k ničemu, jedině ozbrojené stráže, které vyskočily na lavice, mohly bodat shora. Boj se tak stal neuspořádaným, slepým, podobným zuřivosti rozpoutaného Vlka.
Ale Hathawulf, Solbern a jejich nejlepší muži si přesto pomalu klestili cestu vpřed, strkali, tloukli, rubali, sekali, bodali; v řevu a jekotu, ranách a rachotu postupovali vpřed jako živoucí bouře - až se nakonec dostali ke svému cíli.
Teď už se střetli štít proti štítu, ocel proti oceli s královými domácími strážci. Ermanarich v té přední linii nebyl, ale odvážně stál na svém stolci, kde ho každý viděl, a třímal kopí. Často se na sebe podívali s Hathawulfem nebo Solbernem a navzájem si vyměnili úšklebek plný nenávisti.

Nakonec prorazil linii starý Liuderis. Život mu už unikal spolu s krví ze stehna a z paže, jeho sekera dopadala napravo i nalevo; dostal se až k lavici a rozťal lebku Sibichovi. Když umíral ještě zachroptěl: „O jednu zmiji míň.“
Hathawulf a Solbern přešli přes jeho tělo. Ermanarichův syn se vrhl před svého otce. Solbern chlapce skosil. Hathawulf udeřil. Ermanarich odrazil ránu kopím, které prasklo. Hathawulf udeřil podruhé. Král odletěl dozadu, na stěnu. Napůl odťatá pravá ruka se mu bezvládně houpala podél těla. Solbern vedl ránu nízko, na levou nohu, a rozťal mu šlachy pod kolenem. Sesul se, ale ve tváři měl stále stejný nenávistný výraz. Bratři se po něm vrhli, aby ho dobili. Jejich spojenci jim kryli záda před zbytkem stráží.
Někdo se objevil.
Boj ustal; klid se šířil síní jako vlna na rybníce. Muži stáli s vytřeštěnýma očima a otevřenými ústy. V potemnělé místnosti, která byla v tom davu ještě nepřehlednější, sotva viděli, kdo se to vznáší nad královským stolcem.
Na hranatém koni, jehož kosti byly z kovu, seděl vysoký šedobradý muž. Klobouk a plášť ho zakrývaly tak, že ho nikdo pořádně neviděl. V pravé ruce měl kopí. Jeho hrot, převyšující všechny ostatní zbraně a rýsující se v temnotě pod střechou, zrudl odleskem ohně - kometa, posel žalu?
Hathawulf a Solbern sklopili meče. „Předku náš,“ vydechl starší z nich do nastalého ticha, „přišel jsi nám na pomoc?“
Odpověď nelidsky zaduněla, hluboká, hlasitá a krutá: „Bratři, váš osud vás dostihl. Přijměte ho statečně a vaše jména budou žít. Ermanarichu, ještě nepřišel tvůj čas. Pošli své muže ven a vpadněte Teuringům do zad.
Jděte, vy všichni, kdo jste tu, kam vám Verda velí jít.“ Zmizel.
Hathawulf a Solbern stáli jako omráčení. Zmrzačený a krvácející Ermanarich dokázal ještě vykřiknout: „Pozor! Kdo

stojíte proti nepřátelům, držte se! Vy ostatní zadem ven a kolem zpátky - poslechněte Wodana!“
První pochopily jeho stráže. Zaječely radostí a vrhly se na své protivníky. Ti stále ještě ohromeni couvli a pak se znovu vrhli do obnoveného zmatku. Solbern zůstal ležet pod vysokým stolcem v kaluži krve.
Královi muži proudili ven malými zadními dvířky. Spěchali kolem budovy dopředu. Většina Teuringů už se dostala dovnitř. Greutungové přemohli ty, kdo zůstali na nádvoří. Když neměli jiné zbraně, vytrhávali kameny z dláždění a házeli je. Měsíc byl vysoko a poskytoval dost světla.
Válečníci pak s řevem vyčistili předpokoj. Ozbrojili se a vtrhli na nájezdníky zepředu i zezadu.
Bitva byla krutá. Teuringové, kteří věděli, že zemřou, ať se stane cokoli, se bili, dokud nepadli. Hathawulf sám navršil kolem sebe hromadu mrtvých těl. Když se konečně svezl k zemi, nezbylo mnoho těch, kdo by se z toho mohli radovat.
Ani sám král by mezi nimi nebyl, kdyby mu jeho lidé nebyli rychle ošetřili rány. Takhle ho v mrákotách vynesli na nosítkách ze síně, kde už zbyli jen mrtví.

1935
Laurie, Laurie!

372

Ráno přineslo déšť. Ten, chladný, ostrý, hnaný kvílícím větrem, zahalil všechno kromě malého schouleného hradiště, jako by celý svět kolem ležel v troskách. Prázdným Heorotem dutě zaduněla kopyta.

Tma uvnitř jako by se prohloubila prázdnotou. Ohně hořely a lampy svítily, ale téměř nadarmo. Vzduch byl syrový.

Uprostřed síně stáli tři lidé. To, o čem mluvili, jim nedovolovalo usednout. Ze rtů jim stoupaly mrtvolně bílé obláčky páry.

„Mrtví?“ opakoval Alawin otupěle. „Všichni do jednoho?“

Poutník kývl. „Ano,“ řekl jim znova, „i když mezi Greutungy bude stejně tolik nářku jako mezi Teuringy. Ermanarich žije, ale zmrzačený a chromý, a ztratil dva syny.“

Ulrika na něj vrhla ostrý a podezřívavý pohled. „Jestli se to stalo v noci,“ řekla, „tak jsi nemohl jet na žádném pozemském koni, abys nám přinesl tu zprávu.“ „Víš, kdo jsem,“ odpověděl. „Ano?“ Zvedla proti němu prsty zkřivené jako spáry dravce. Do hlasu se jí vloudil ostrý ječivý tón. „Jestli jsi opravdu Wodan, tak jsi mizerný bůh, který nemohl nebo nechtěl pomoci mým synům, když to potřebovali.“

„Mlč, mlč,“ zapřísahal ji Alawin a při tom polekaně pohlédl na Poutníka.

Ten tiše řekl: „Truchlím s tebou. Ale vůli Verdy se nedá odporovat. Jak bude příběh o tom, co se stalo, putovat na západ, asi také uslyšíte, že jsem tam byl, a dokonce i to, že jsem zachránil Ermanaricha. Vězte, že proti času jsou i bohové bezmocní. Udělal jsem to, co jsem musel udělat. Pamatujte, že tím, jak Hathawulf a Solbern přijali konec, který je čekal, pozvedli čest svého rodu a sami si získali jméno, které bude žít tak dlouho jako jejich plémě.“

„Ale Ermanarich je pořád nad zemí," odsekla Ulrika. „Alawine, povinnost pomsty přešla na tebe."
„Ne!" zarazil ji Poutník. „Jeho úkolem je něco víc než to. Jeho úkolem je zachránit krev rodu, život klanu. Proto jsem přišel."
Obrátil se k chlapci, který se na něj díval očima rozšířenýma úžasem. „Alawine," pokračoval, „znám budoucnost, a to je těžké břímě. Ale občas ho můžu použít, abych odvrátil nebezpečí. Poslouchej mě dobře, protože je to naposledy, co mě slyšíš." „Poutníku, ne!" vykřikl Alawin. Ulrika zasykla mezi zuby. Šedý zvedl ruku, ve které nedržel kopí. „Brzo vás zastihne zima," řekl, „ale pak přijde jaro a léto. Strom vašeho rodu je bez listí, ale v jeho kořenech dříme síla a znovu se zazelená - když ho nepodetne sekera.
Spěchej. I když je Ermanarich zraněný, bude se chtít jednou provždy vypořádat s tvým nepokorným rodem. Nemůžeš proti němu postavit tolik vojáků, kolik jich má on. Když tu zůstaneš, zemřeš.
Přemýšlej. Jste připraveni odjet na západ a mezi Vizigóty budete vítáni. Přijetí bude o to vřelejší, že Athanarichovo vojsko utrpělo letos na Dněstru porážku od Hunů; potřebují čerstvé a nadějné duše. Během pár dnů můžeš být na cestě. Až sem přijdou Ermanarichovi muži, najdou jen popel této síně, kterou zapálíš, aby se mu nedostala do rukou a abys uctil památku svých bratří.
Nebudeš prchat. Ne, vydáš se na cestu, abys ukul mohutnou budoucnost. Alawine, ty nyní neseš krev svých otců. Chraň ji dobře."
Ulričina tvář se zkřivila hněvem. „Ano, ty jsi vždycky uměl říkat hladká slova," vyrazila ze sebe. „Nevšímej si jeho lstivých řečí, Alawine. Stůj na svém. Pomsti mé syny - Tharasmundovy syny."

Chlapec těžce polkl. „Ty opravdu… chceš, abych šel… když vrah Swanhild, Randwara, Hathawulfa, Solberna - když ještě žije?“ zakoktal.
„Nesmíš zůstat,“ řekl Poutník vážně. „Když to uděláš, vzdáš se posledního života svého otce - odevzdáš ho králi spolu s životem Hathawulfova syna a manželky a své vlastní matky. Není hanbou ustoupit, když stojíš proti přesile.“
„A-ano… mohl bych najmout vizigótské vojsko —“
„Nebudeš muset. Poslouchej. Do tří let uslyšíš o Ermanarichovi zprávu, která tě potěší. Spravedlnost bohů dopadne na jeho hlavu. Máš mé slovo.“
„Zač stojí?“ pošklebovala se Ulrika.
Alawin se nadechl, narovnal se, chvíli stál a pak tiše řekl: „Macecho, mlč. Já jsem v tomto domě muž. Uposlechneme Poutníkovy rady.“
Pak se v něm znovu ozval chlapec: „Ach, pane, pane, předku náš - opravdu tě už nikdy neuvidíme? Neopouštěj nás!“
„Musím,“ odpověděl Šedý. „Je to potřeba.“ Pak náhle dodal: „Ano, bude nejlepší, když půjdu hned. Sbohem. Šťastnou cestu - navždycky.“
Prošel stíny ven ze dveří, do deště a větru.

43

V průběhu věků má Stráž tu a tam nějaké to místo, kde si její členové mohou odpočinout. Mezi nimi je i Havaj v době, než tam přijeli Polynésané. I když tohle letovisko existuje několik tisíc let, měli jsme s Laurie štěstí, že jsme dostali chatu na měsíc. Abych pravdu řekl, podezřívali jsme Manse Everarda, že nám trochu zatlačil.

Když nás ale koncem našeho pobytu navštívil, nezmínil se o tom ani slovem. Byl prostě přívětivý, společně jsme šli surfovat a uspořádali piknik a pak se krmil Lauriinou večeří s takovou chutí, jakou si zasluhovala. Až mnohem později začal mluvit o tom, co jsme ve svých časových liniích měli za sebou a před sebou.

Seděli jsme na verandě před domem. Chladivý modrý soumrak padal na zahradu i na kvetoucí les za ní. Na východ se krajina svažovala k moři, které připomínalo živé stříbro; na západě se třpytila večernice nad vrcholem Mauna Key. Někde zpíval potůček. Byl tu hojivý klid.

„Takže myslíš, že už se můžeš vrátit?“ zeptal se Everard.

„Ano,“ řekl jsem. „A taky už to bude mnohem snazší. Přípravné práce skončily, základní údaje jsem posbíral a roztřídil. Teď už stačí jenom zaznamenat písně a příběhy, jak budou vznikat a vyvíjet se.“

„Jenom!“ zvolala Laurie. Její výsměch byl laskavý a útěšný. Položila svou ruku na mou. „No, aspoň ses už zbavil svého smutku.“

Everard ztišil hlas: „Jsi si tím jistý, Carle?“

Mohl jsem klidně odpovědět: „Ano. Jistě, vždycky budu mít bolestné vzpomínky, ale to je přece osud každého člověka. Je víc těch dobrých a já už z nich zase můžu čerpat.“

„Doufám, že si uvědomuješ, že už to nikdy nesmíš nechat dojít tak daleko. Tomu riziku podléhají mnozí z nás -“ Zarazil se

trochu, nebo se mi to zdálo? Energicky pokračoval: „Když k tomu dojde, oběť se s tím musí vyrovnat a překonat to.“
„Já vím,“ odpověděl jsem a zasmál se: „Nevíš, že vím?“
Everard bafal z dýmky. „Ne určitě. Zbytek tvé kariéry proběhne, jak to vypadá, bez větších problémů, nebo aspoň nebudeš mít jiné než takové, jaké mívá každý druhý agent. Takže nemůžu ospravedlnit plýtvání životním časem a zdroji Stráže na další vyšetřování. Tohle, co ti říkám, není oficiální. Jsem tu jako přítel, který prostě chce vědět, jak se ti daří. Neříkej mi nic, co nechceš.“
„Ty jsi stejně báječný, i když jsi bručoun, to ti povím,“ řekla mu Laurie.
Nebylo mi tak docela volno, ale uklidnil jsem se douškem rumcollinsu. „Ale já ti to klidně povím,“ začal jsem. „Ujistil jsem se, že Alawin bude v pořádku.“
Everard poposedl. „Jak?“ chtěl vědět.
„Neboj se, Mansi. Byl jsem opatrný a většinou jsem postupoval nepřímo. V různých převlecích, při různých příležitostech. Zahlédl mě jen párkrát, ale nepoznal nic.“ Přejel jsem prsty po hladce oholené bradě - římský styl, stejně jako mé nakrátko ostříhané vlasy; a když je potřeba, má Strážce k dispozici dost vyspělou maskovací techniku. „Jistě, Poutník odpočívá v pokoji.“
„Dobře!“ Everard se znovu uvolněně opřel. „Co se s tím chlapcem stalo?“

„Myslíš s Alawinem? No, vedl poměrně velkou skupinu, ve které byla i jeho matka Erelieva a její domácnost, a odvedl ji k Frithigernovi.“ (Odvede je za tři století ode dneška. Ale mluvili jsme v rodné angličtině. Jazyk temporal má patřičné gramatické časy.) „Těšili se tam velké přízni, zvlášť když se dal pokřtít. To už samo o sobě bylo důvodem k tomu, abych

nechal Poutníka zmizet, víš. Jak by mohl křesťan udržovat blízké vztahy s pohanským bohem?“
„Hm. To bych rád věděl, co si o tom později myslel.“

„Mám pocit, že prostě mlčel. Samozřejmě, pokud jeho potomci - dobře se oženil - pokud si jeho potomci zachovali nějakou rodinou tradici, nejspíš předpokládali, že se to ve staré zemi toulal nějaký duch.“
„Ve staré zemi? Aha, ano. Alawin se už nikdy nevrátil na Ukrajinu, co?“
„Ne, víceméně ne. Mám ti tu historii ve stručnosti zopakovat?“
„Buď tak hodný. Trochu jsem ji studoval v souvislosti s tvým případem, ale následky moc ne. Kromě toho v mé časové linii je to už dost dávno.“
A od té doby už jsi toho asi dost zažil, pomyslel jsem si. Nahlas jsem řekl: „No, v roce 374 Frithigernův lid přešel Dunaj s povolením císaře a usadil se v Thrákii. Brzo je následoval i Athanarich, ten zase do Transylvánie. Tlak Hunů začal být příliš tvrdý.
Římští úředníci Góty zneužívali a využívali -jinými slovy jim vládli - několik let. Nakonec se Gótové rozhodli, že už toho mají plné zuby, a vzbouřili se. Hunové je přivedli na myšlenku jízdního vojska a Gótové si za pomoci hunských technik vycvičili hodně silnou jízdu. V bitvě u Adrianopole v roce 378 přemohla Římany. Mimochodem Alawin se v té bitvě vyznamenal a tím začala jeho cesta k pozdějšímu významnému postavení. Nový císař Theodosius uzavřel v roce 381 s Góty mír a většina jejich vojáků vstoupila do římských služeb jako foederati, dnes bychom řekli spojenci.
Pak přišly další spory, bitvy, stěhování - Völkerwanderung bylo v plném proudu. Pokud jde o Alawina, dá se jednou větou říct, že po bouřlivém, ale v zásadě šťastném životě zemřel v

požehnaném věku v království, které si Vizigóti vytvořili v jižní Galii. Jeho potomci sehráli důležitou roli při formování španělského národa.
Takže vidíš, že můžu klidně nechat tu rodinu jejímu osudu a pokračovat ve své práci.“
Laurie mi pevně stiskla ruku.
Soumrak se změnil v noc. Objevily se hvězdy. I hlavička Everardovy dýmky zářila jako malá hvězda. On sám vypadal jen jako temný stín, jako ta hora, která se zvedala na západním obzoru.
„Ano,“ přemítal. „Trochu si na to vzpomínám. Ale ty jsi mluvil o Vizigótech. Ostrogóti, ti původní Alawinovi krajané - ti nakonec ovládli Itálii, co?“
„Nakonec ano,“ odpověděl jsem. „Nejdřív je čekaly strašné věci.“ Odmlčel jsem se. To, co jsem se chystal dodat, se dotýkalo ran, které ještě nebyly docela zajizvené. „Poutník mluvil pravdu. Swanhild byla přece jen pomstěna.“

374

Ermanarich seděl sám pod hvězdami. Vítr kvílel. Z dálky doléhalo vytí vlků.

Když mu poslové přinesli tu zprávu, nedokázal dlouho snášet hrůzu a řeči, které vyvolala. Přikázal dvěma bojovníkům, aby mu pomohli po schodech na plochou střechu domu. Posadili ho na lavici u zábradlí a zabalili mu shrbená ramena clo kožešinového pláště. „Jděte!“ vyštěkl a oni ustrašeně odešli.

Díval se, jak na západě tmavne soumrak a jak se na východě hromadí modročerné bouřkové mraky. Ty teď už zakrývaly čtvrtinu oblohy. Mezi nimi přeletovaly blesky. Bouře tu bude před úsvitem. Zatím se přihnal teprve její posel vítr, mrazivě chladný i teď, v polovině léta. Jinde dosud zářily jasné hvězdy. Byly malé, cizí, nemilosrdné. Ermanarich se snažil vyhnout pohledem Wodanovu vozu, který se otáčel kolem Tíwazova oka, věčně shlížejícího od severu. Ale souhvězdí Poutníka ho vždycky přitáhlo zpátky. „Nedbal jsem na vás, bohové,“ zamumlal jednou. „Věřil jsem své vlastní síle. Jste mnohem lstivější a krutější, než jsem tušil.“

Tak tu seděl, on, mocný, chromý na jednu ruku a jednu nohu, a nebyl schopen dělat nic než poslouchat, jak nepřítel Přešel řeku a roznesl na kopytech vojsko, které se ho snažilo zastavit. Měl by přemýšlet o tom, co podniknout dál, vydávat rozkazy, povzbuzovat svůj lid. Nebyli ještě poraženi, jen kdyby měli dobrého velitele. Ale král cítil v hlavě dutou prázdnotu.

Ne, dutou ano, ale prázdnotu ne. Tu kostěnou síň plnili mrtví muži, muži, kteří padli s Hathawulfem a Solbernem, výkvět východních Gótů. Kdyby byli teď naživu, byli by společně zahnali Huny a Ermanarich by jim stál v čele. Ale Ermanarich zemřel také, při stejném krveprolití. Nezbylo nic než mrzák, jemuž nekonečné bolesti nahlodaly mysl.

Pro jeho království se nedalo udělat už nic než se ho vzdát a doufat, že jeho nejstarší žijící syn bude lepší než otec, že možná zvítězí. Ermanarich vycenil zuby na hvězdy. Příliš dobře věděl, jak klamná je ta naděje. Ostrogóty čeká porážka, drancování, vraždění, poddanství. Jestli ještě někdy budou svobodní, on už se tou dobou dávno rozpadne v prach.
On -jak požehnané by to bylo - nebo jen jeho tělo? Co na něj čeká za tou temnotou?
Vytáhl nůž. Na oceli se zatřpytily hvězdy a blesky. Chvíli se mu chvěla v ruce. Vítr sílil.
„Dost!“ vykřikl. Odstrčil vous stranou a přiložil špičku pod pravou čelist. Oči se znovu, jakoby o své vůli, pozvedly k Vozu. Něco se tam zatřepetalo - útržek mraku nebo Swanhild jedoucí vedle Poutníka? Ermanarich sebral všechnu odvahu, která mu zbyla. Vrazil nůž do hrdla a trhl jím stranou.
Z podříznutého hrdla vytryskla krev. Zhroutil se a padl k zemi. To poslední, co slyšel, byl hrom. Znělo to jako dusot kopyt nesoucích k západu hunskou půlnoc.
HVĚZDA MOŘE l Ve dne se Niaerdh toulala mezi tuleni, velrybami a rybami, které stvořila. Z dlaní pouštěla po větru racky a vodní tříšť. Na okraji světa tančily její dcery v rytmu její písně, která přivolávala z nebe déšť nebo rozechvívala vody záblesky světla. Když se z východu přelila tma, uložila se na lůžko a přikryla se jí. Ale často vstávala brzo, dlouho před sluncem, aby dohlížela na své moře. Na čele jí zářila jitřenka.
Pak jednou přijel na pobřeží Frae. „Niaerdh, volám tě!“ zakřičel. Odpověděl mu jen příboj. Přiložil k ústům roh Svolávač a zadul. Z útesů se s křikem zvedli kormoráni a odletěli. Nakonec vytáhl meč a plochou čepelí udeřil do slabin býka Zemětřasa, na kterém seděl. Ozvalo se zařičení, při kterém vytryskly prameny a mrtví králové se budili ve svých mohylách.

Pak teprve za ním Niaerdh přišla. Hněvně plula na ledovci, byla oděna mlhou a v ruce držela síť, do které chytá lodi. „Jak se opovažuješ mě obtěžovat?“ uhodila na něj a její slova padala jako kroupy.
„Ožením se s tebou,“ odpověděl jí. „Z veliké dálky mě oslnilo světlo zářící z tvých prsou. Poslal jsem svou sestru pryč. Země puká a všechny rostliny uvadají v žáru mé touhy.“
Niaerdh se zasmála. „Co mi můžeš dát víc, než mi dává můj bratr?“
„Dům s vysokou střechou,“ řekl, „bohaté dary, teplé maso v okřínu a horkou krev v poháru, moc nad setbou a sklizní, nad plozením a zrozením a stářím.“
„Jsou to velké věci,“ uznala, „ale co když je přesto odmítnu?“
„Pak na zemi vymře život a posledním dechem tě prokleje,“ varoval ji. „Mé šípy vyletí ke koním Slunečního vozu a zabijí je. Až bude vůz v plamenech padat, moře se bude vařit; potom zmrzne za noci, která nemá svítání.“
„Ne,“ řekla, „protože nejprve zaliji vlnami tvé království a utopím je.“
Chvíli oba mlčeli.
„Oba jsme silní,“ řekla konečně. „Bude lepší, když spolu nezničíme svět. Přijdu k tobě na jaře se svým věnem deště a spolu projedeme zemí a požehnáme jí. Ty mi za to dáš darem býka, na kterém jedeš.“
„To je příliš,“ řekl Frae. „V něm spočívá síla, která plní lůno země. Rozhání nepřátele, bodaje rohy a rozdupe kopyty, jejich pole změniv pustinu. Skály se třesou pod jeho krokem.“
„Můžeš si ho ponechat na břehu a používat ho jako dřív,“ odpověděla Niaerdh, „dokud ho nebudu potřebovat. Ale bude můj a jednou ho k sobě povolám navždy.“ Po další chvíli pokračovala: „Každý podzim tě opustím a vrátím se do svého

moře. Ale na jaře zase přijdu. A tak to bude napříště každý rok.“
„Doufal jsem ve víc,“ řekl Frae, „a myslím, že když nespojíme své činy, budou bohové války volnější než dřív. Ale je předurčeno, aby se stalo, jak chceš ty. Budu tě očekávat, až se slunce obrátí k severu.“
„Přijedu k tobě na duze,“ slíbila Niaerdh.
Tak to bylo. Tak to je.

1

Z hradeb Starého tábora byl dost děsivý pohled. Směrem na východ se třpytil Rýn, v tomto suchém roce značně vyschlý. Germáni ho snadno překročili, zatímco zásobovací lodi směřující k předsunutým hlídkám na levém břehu často najely na mělčinu, a než mohly uniknout, padly mnohdy do rukou nepřátel. Bylo to, jako by samy řeky, dávné hranice impéria, Řím zrazovaly. Tam, kde se z pláně zdvihaly na vzdálenějším břehu lesy a na tomto břehu háje, vyschlé listy už hnědly a opadávaly. Obdělaná pole byla povadlá ještě dřív, než je válka změnila nikoli v bláto, ale v prach, který pod kovově modrým nebem barvil do běla popel a uhlíky vypálených domů.

Ta půda teď rodila novou úrodu, dračí setbu, barbarské hordy. Mohutní plavovlasí muži se valili pod svými symboly, pocházejícími z posvátných hájů a krvavých obřadů - tyčemi a nosítky, na nichž spočívaly lebky nebo hrubé řezby medvědů, kanců, zubrů, losů, jelenů, divokých koček, vlků. Zapadající slunce se odráželo na hrotech kopí, puklicích štítů, tu a tam na nějaké přilbě a jen vzácně na kroužkovém brnění nebo kyrysu, ukořistěném padlému legionáři. Většina jich byla beze zbroje, jen v kalhotách a haleně, nebo do půl těla nahá, či pouze s kožešinou divokého zvířete ledabyle přehozenou přes ramena. Křičeli, štěkali, volali, hřímali, dupali - podobalo se to vzdálenému hřmění.

Pěkně vzdálenému. Když se Munius Lupercus zadíval dloužícími se stíny na nepřátelské vojsko, rozeznal i dlouhé vlasy svázané na spáncích nebo na temeni hlavy. To byl styl suébských kmenů v srdci Germánie. Nebyl nijak obvyklý, to znamenalo, že tohle musejí být jen malé skupinky, které sem přišly se svými podnikavými veliteli, ale dokazovalo to, jak daleko se už dostaly zvěsti o Civilovi.

Většinou si svazovali hřívy; někteří je barvili na červeno nebo si je mydlili a vytahovali do špiček po způsobu Galů. To byli Batavové, Canninefatové, Tungrové, Frísové, Brukterové a jiní, kteří byli v těchto místech doma - a tím byli nebezpečnější, ani ne tak svým počtem jako proto, že znali římské zvyky. A vida, támhle jedou Tenkterové, cválají na svých konících ladně jako kentauři, mávají oštěpy a praporci, u sedel mají připjaté sekery; vzbouřenecká jízda!
„Budeme mít rušnou noc," podotkl Lupercus.
„Jak to můžeš vědět, pane?" Hlas jeho pobočníka nebyl tak docela klidný. Byl to ještě chlapec, narychlo vybraný na to místo poté, co zkušený Rutilius padl. Když je pět tisíc vojáků zahnáno z pole do nejbližší pevnosti spolu s dvoj- nebo trojnásobným počtem dalšího osazenstva z tábora, člověk bere, co je.
Lupercus pokrčil rameny. „Člověk se naučí rozeznávat jejich nálady."
Ne všechny náznaky byly jemné. Za řekou a za mužskou vřavou na tomhle břehu se vznášel kouř nad konvicemi a kotli. Ženy a děti z okolí se sešly povzbudit své muže v bitvě. Teď se odtamtud znova ozvaly ty jejich burcující zpěvy. Sířily se a sílily, pronikavé, s neutuchajícím naléhavým rytmem, ha-ba-da ha-ba, ha-ba-da-da. Víc a víc uší se k nim obracelo, stále víc a víc se chaos soustřeďoval kolem nich.
„Já bych neřekl, že Civilis bude chtít zaútočit," poznamenal Aletus. Lupercus odvolal zkušeného centuriona od zbytků jeho jednotky a jmenoval ho svým poradcem a důstojníkem štábu. Aletus pokynul k palisádě zakončující valy pevnosti. „Posledních pár útoků ho stálo dost mužů."
Nafouklé a sinalé mrtvoly se válely mezi vyhřezlými vnitřnostmi a sraženou krví, zlomenými zbraněmi, troskami hrubých puklicových štítů, pod jejichž ochranou se barbaři

pokoušeli ztéci brány. Místy těla dokonce naplnila příkop. Z otevřených úst trčely odulé jazyky, na kterých hodovali mravenci a brouci. Vrány mnohým vyklovaly oči. Několik ptáků tu a tam ještě oklobávalo svou večeři, než padne noc. Nos si na ten pach zvykl, když ho závan větru zrovna nedonesl přímo k nim a večerní chlad a vlhko ho nesrazilo na nádvoří.
„Může si to dovolit," řekl Lupercus.
„Ale přesto, pane, není přece ani blázen, ani hlupák, ne?" trval centurion na svém. „Pochodoval s námi nějakých dvacet let nebo ještě déle, jak jsem slyšel, byl až dole v Itálii a dosáhl nejvyšší hodnosti, k jaké se dá v pomocném sboru dopracovat. Musí vědět, že máme málo jídla a vůbec všeho. Je přece rozumnější nás vyhladovět než útočit na pravidelné vojsko a jeho válečné stroje."
„To je pravda," souhlasil Lupercus. „Řekl bych, že to měl v úmyslu od té doby, co se mu nepodařilo probít se dovnitř. Ale ti divoši nejsou vy cvičení jako Římané a on je nemůže tak ovládat, víš." Suše dodal: „Ne že by se mezi našimi legionáři v poslední době nenašlo dost takových, co si taky dělají, co chtějí, ne?"
Pohledem našel ohnisko klidu, kolem něhož se vlnili jejich nepřátelé. Blyštěl se tam kov v uspořádaných útvarech, muži odpočívali pod zástavami svých jednotek; svázaní koně pokojně žvýkali svůj oves; nově postavená dvoupatrová útočná věž zatím odpočívala na svých kolech - její dřevo bylo syrové, ale byla to solidní truhlářská práce. Tam byl ležením Claudius Civilis, který dříve sloužil Římu, a jeho soukmenovci, kteří s ním bojovali a učili se.
„Něco ty Germány zase uvedlo do varu," pokračoval velitel. „Nějaká zpráva nebo inspirace nebo nápad nebo… co já vím. Rád bych věděl, co to bylo. Ale opakuju, máme před sebou rušný čas. Pojďte se připravit."

První sešel z pozorovatelny. Bylo to skoro jako sestup do oázy míru. Starý tábor se za těch několik desítek let od svého založení rozšířil, stal se spíš sídlištěm a nevládl tu přísný vojenský řád. Teď byl právě zahlcen uprchlíky i zbytky expedičních sil. Ale jemu se podařilo zjednat pořádek, vojáky ubytovat a rozestavit, civilisty přidělit k užitečné práci nebo aspoň ukáznit tak, že se nepletli vojákům pod nohama.

Tady ve stínu byl klid; na chvilku dokonce dokázal zapomenout na divošské popěvky. Jeho mysl přelétla míle a roky, hnala se přes Alpy a dolů k jihu podle modromodrého moře až k zátoce a majestátní hoře, kde leželo stulené městečko, jeho dům s růžovou zahradou, Julia, děti… Publius už musí být skoro mladý muž, z Lupercilly je slečna, a jestlipak Marcus už překonal ty své potíže se čtením?… Dopisy přicházely tak zřídka, tak nepravidelně. Jak se mají, jak se teď právě mají v Pompejích?

Zapomeň na ně. Teď máš před sebou jiné starosti. Vydal se za svými povinnostmi, kontroloval, plánoval, vydával rozkazy.

Padla noc. Kolem pevnosti zahořely mohutné ohně, u nichž seděli válečníci, hodovali a pili. Ukořistili nesčetné amfory s vínem. Nakonec začali zpívat své hrubé válečnické písně. Vzadu ženy vřískaly jako sokoli.

Jeden po druhém, skupina za skupinou, se zvedali, chápali se zbraní a vrhali se proti zdem. Ve tmě jejich kopí, šípy a vrhací sekery zasahovaly jen vzduch. Římané je jasně viděli v záři jejich ohňů. Oštěp, prak, katapult je snadno zasáhly, ty nejstatečnější a nejnápadnější nejdřív. „To je jako lov na ptáky v Egyptě, u Herkula!“ jásal Aletus.

„Civilis to vidí taky,“ odpověděl Lupercus.

Za pár hodin vyletěly do výše jiskry a rozplynuly se v temnotě, pohrabáče rozhrnuly dřevo a uhlíky, boty a pokrývky zdusily plameny. To bezpečnostní opatření jako by Germány ještě víc

rozzuřilo. Noc byla bezměsíčná a hvězdy zakryl mlžný opar. Bitva byla teď slepá, muž proti muži, uder tam, kde zaslechneš zvuk nebo uvidíš temnější stín, který se k tobě blíží. Legionáři si stále udržovali kázeň. Z hradeb shazovali kameny a kůly s železnými hroty tak přesně, jak jen dokázali mířit. Když jim někde prozradil hluk, že se na hradby klade žebřík, odstrčili ho štíty a vyslali za ním pár oštěpů. Do těch nemnoha nepřátel, kteří se vyšplhali až nahoru, vráželi meče.

Po půlnoci bitva utichla. Chvíli bylo skoro ticho, dokonce se neozývalo ani kvílení umírajících. Germáni našli, své raněné a odnesli je bez ohledu na nebezpečí. Poranění Římané leželi pod lampami v péči lékařů. Lupercus znovu vystoupil na svou pozorovatelnu a naslouchal. Brzo zaslechl nějaké řečnění, pak výkřiky a pak zas tu píseň smrti. Zavrtěl hlavou. „Ti se vrátí." Povzdechl si.

Úsvit mu ukázal útočnou věž, jak se kolébá k Pretoriánské bráně. Pohybovala se pomalu, postrkována dvěma nebo třemi desítkami válečníků. Zbytek se netrpělivě valil za nimi, zatímco Civilova elitní jednotka čekala stranou. Lupercus měl dost času prostudovat celou situaci, vydat rozkazy, rozestavit své muže a připravit válečné stroje. Ty mu postavili jak vojáci, tak řemeslníci z řad utečenců.

Věž se přiblížila k bráně. Bojovníci se do ní vyšplhali, oháněli se zbraněmi, vrhali střely, chystali se shora naskákat do pevnosti. Velitel vydal rozkaz. Římané na hradbách donesli k věži tyče a trámy. Pod ochranou štítů a svých prakovníků začali do věže vrážet, bušit, sekat. Přiměli ji zastavit a začali ji rozbíjet na kusy. Jejich druhové mezitím vpadli útočníkům do boku.

Civilis vedl své veterány na pomoc. Římští mechanici vysunuli přes zeď rameno jeřábu. Železné čelisti na konci řetězu opsaly oblouk, sevřely nějakého muže a zvedly ho. Mechanici

nadšeně přehodili protizávaží. Rameno se otočilo, čelisti se otevřely, zajatec padl k zemi uvnitř tábora. Tam už na něj čekala stráž. „Zajatce!“ volal Lupercus. „Chci zajatce!“ Jeřáb se znovu natáhl ven, a znovu. Byl to pomalý a neohrabaný stroj, ale byl také nový, podivný a demoralizující. Lupercus nevěděl, kolik děsu nahnal nepříteli. Ale to asi nevěděl nikdo. Už zničení věže a útok cvičené a dobře organizované pěchoty by bohatě stačily.

Dobří vojáci by neustoupili, obklíčili by vojáky, kteří zaútočili mimo hradby - byli v beznadějné menšině - a rozsekali je na kusy. Ale těm barbarským hordám nikdo nevelel, nanejvýš tu a tam někdo přikazoval několika svým nejbližším stoupencům, a nikdo také netušil, co se děje jinde. Ti, kdo čelili nebezpečnému útoku, nedostali posily. Byli po té dlouhé noci unavení, mnozí ztratili dost krve, ani přátelé, ani bohové jim nepřišli na pomoc. Odvaha je opustila a oni prchali. Zbytek hordy se jako lavina valil za nimi.

„Neměli bychom je pronásledovat, pane?“ ptal se pobočník. „To by byla osudná chyba.“ Lupercus se v duchu divil, proč to vlastně vysvětluje, proč prostě neřekne chlapci, aby mlčel. „Oni nijak nezpanikařili. Podívej, zastavili se u řeky. Jejich náčelníci je znovu seskupí a Civilis je víceméně přivede k rozumu. Ale stejně nečekám, že se ještě pokusí o něco podobného. Spokojí se s tím, že nás oblehne.“

A bude se snažit svést své soukmenovce v našich řadách. Ale aspoň se teď můžu trochu vyspat. Byl strašně unavený. Měl pocit, jako by měl hlavu plnou písku a místo jazyka kus kůže.

Ale nejdřív ho ještě čekaly povinnosti. Sešel dolů a přes nádvoří do míst, kde jeřáb vyklopil svou kořist. Dva tu leželi mrtví - jestli proto, že kladli příliš tuhý odpor, nebo jestli stráž byla příliš horlivá, to nevěděl. Jeden ležel v prachu, kvílel a slabě sebou škubal. Nohy se mu ale ani nepohnuly, nejspíš si

zlomil páteř. Bude nejlepší mu podříznout krk. Tři tu leželi svázaní a pod stráží. Sedmý, rovněž se svázanýma rukama a nohama, stál zpříma. Jeho mohutnou postavu kryla výzbroj batavského pomocného sboru.
Lupercus se před ním zastavil. „No, vojáku, co mi řekneš?“ zeptal se tiše.
Kolem rtů rostly vousy a latina, která z nich vycházela, měla hrdelní přízvuk, ale slova byla pevná. „Dostali jste nás, ale to je taky všechno, co jste dostali.“
Jeden legionář pozvedl meč. Lupercus ho gestem zarazil. „Chovej se slušně,“ poradil zajatci. „Mám pár otázek pro vás pro všechny. Když budeš spolupracovat, nemusíš podstoupit to nejhorší, co se stává zrádcům.“
„Nezradím svého pána, až mi uděláš cokoli,“ řekl Batav. Byl tak vyčerpaný, že i jeho vzdor byl bezbarvý. „Woen, Donar a Tiw jsou mi svědky.
Merkur, Herkules, Mars. Jejich hlavní bohové, nebo tak je aspoň známe my Římané. To je jedno. Řekl bych, že to myslí vážné a že ho mučení nezlomí. Ale musíme to samozřejmě zkusit. Možná budou jeho druhové méně rozhodní. I když nevěřím, že někdo z nich ví něco opravdu užitečného. Všechno je to ztráta času.
Ale něco přece. Velitel pocítil slabou dychtivost. Tohle nám možná bude ochoten říct. „Ale přesto mi řekni, co vás to posedlo? Bylo to bláznovství nás takhle napadnout. Civilis si musel rvát vlasy.“
„Chtěl tomu zabránit,“ připustil zajatec. „Ale bojovníci se mu vymkli a on - my - jsme se mohli jen snažit je trochu usměrnit.“ Ušklíbl se. „Snad se teď aspoň poučili a napříště už to vezmou za správný konec.“
„Ale co ten útok vyvolalo?“

Hlas náhle zesílil, oči se rozžaly. „V taktice byla chyba, to ano, ale slovo bylo pravdivé. Je pravdivé. Přinesli nám ho Brukterové, kteří se k nám přidali. Veleda promluvila.“
„Veleda?“
„Věštkyně. Povolala všechny kmeny do zbraně. Bohyně jí řekla, že Řím je ztracen a vítězství bude patřit nám.“ Batav se narovnal. „Udělej se mnou, co chceš, Římane. Jsi mrtvý, ty i celé tvoje páchnoucí impérium.“

2

V závěrečných desetiletích se kancelář Stráže v Amsterodamu maskovala jako malá dovozní a vývozní firma. Její skladiště a přilehlá kancelář byly v Indische Buurt, kde lidé exotického vzhledu budili pramalou pozornost.

Tempocykl Manse Everarda se objevil v tajné části budovy jednoho květnového rána. Musel asi minutu počkat u východu, když dveře signalizovaly, že po druhé straně přechází někdo, kdo nemá vidět, že to není jen součást obložení stěn - nepochybně nějaký obyčejný zaměstnanec společnosti. Pak je otevřel svým klíčem. Tohle uspořádání mu připadalo trochu nešikovné, ale místním podmínkám patrně vyhovovalo.

Našel ředitele, který byl také šéfem Stráže v téhle části Evropy. Její činnost tady byla víceméně rutinní, nebo tak rutinní, jak jen lze, když má člověk co do činění s dopravou po časových drahách. Koneckonců to nebylo ústředí sektoru. A ani se nezdálo, že by zdejší kancelář měla na starosti nějakou obzvlášť důležitou oblast - až doteď.

„Ještě jsme vás nečekali, pane," řekl překvapeně Willem Ten Brink. „Mám zavolat agentku Florisovou?"

„Ne, díky," odpověděl Everard. „Sejdu se s ní později, to už jsme si dohodli předem. Jen mě napadlo, že se nejdřív trochu rozhlídnu po městě. Nebyl jsem tady od roku, ehm, 1952, když jsem tu byl pár dní na prázdninách. Líbilo se mi to."

„No, doufám, že se budete bavit. Dost se to tu změnilo, víte? Přejete si průvodce, auto nebo nějakou jinou pomoc? Ne? A co nějaké vybavení na tu poradu?"

„Myslím, že nebude třeba. Podle její zprávy mi všechno může nejlépe vysvětlit u sebe." Everard ani nenaznačil, co to „všechno" znamená, i když bylo na jeho společníkovi vidět, jak je zklamaný. Už tak to byly nepříjemně citlivé otázky, i když se o nich nedozví nikdo, kdo o nich nepotřebuje vědět a

kdo nepracuje mimo své domovské století. Kromě toho si Everard nebyl sám jistý, co to vlastně hrozí.
Vybaven mapou, plnou peněženkou guldenů a několika užitečnými tipy vyšel ven. V trafice si koupil tabák do dýmky a strippenkart na městskou hromadnou dopravu. Nenechal si elektronicky vštípit holandštinu, ale každý, s kým se potkal, mluvil výborně anglicky. Vydal se na bezcílnou procházku.
Čtyřiatřicet let je dlouhá doba. (A v jeho osobní časové linii to bylo samozřejmě ještě déle. Od té doby vstoupil do Stráže, stal se nezávislým agentem a toulal se staletími prakticky po celé planetě. Alžbětinský Londýn a Pasargady Kýra Velikého mu teď byly bližší než ty ulice, kterými dnes projde. Bylo to léto tenkrát opravdu tak zlaté, nebo byl prostě jen mladý a nezatížený přílišným množstvím vědomostí?) Napůl se obával toho, co tu najde.
Ale brzo se mu ulevilo. Z Amsterodamu se nestala taková stoka, jak o něm někteří říkali. Sice se to tu hemžilo otrhanými mladými lidmi, ale neviděl žádné výtržnosti. V uličkách kolem Damraku se dalo příjemně lenošit v zahrádce kavárny nebo v malém baru s velkým výběrem piva. Sexshopy byly poměrně daleko od sebe a zastrčené mezi obyčejnými obchody a neobyčejnými knihkupectvími. Když se vydal na projížďku po kanálech a průvodce bezstarostně ukázal na čtvrť červených luceren, viděl Everard jen další staleté domy, podobné těm, které dodávaly důstojnosti celé staré části města. Varovali ho před kapesními zloději, ale nebylo potřeba se chránit před lupiči a násilníky. V New Yorku dýchal i horší smog a kolem Gramercy Parku se vyhýbal většímu počtu psích výkalů než v kterékoli zdejší obytné čtvrti. Na oběd si zašel do přátelské hospůdky, kde dělali průměrné úhoře. Stedelijke Museum ho zklamalo - pokud šlo o moderní umění, připouštěl, že je nenapravitelný sosák - ale v Rijks zapomněl na všechno a

zůstal tam až do zavírací hodiny. Pak už měl právě tak čas vypravit se k Florisové. Hodinu schůzky navrhl v předběžném telefonickém hovoru on sám. Neprotestovala. Byla terénní agentkou, specialistkou druhé třídy, a to znamenalo poměrně vysokou hodnost, ale ani takoví obvykle neodporovali nezávislým. Ostatně to stejně nebyla nijak výstřední doba, když se do ní dalo rovnou přesunout odkudkoli, kde člověk zrovna byl. Patrně skočila v čase krátce po snídani.

Pokud šlo o něj, ta chvíle odpočinku nijak neotupila jeho ostražitost. Spíš naopak. A díky tomu, že se maličko seznámil s jejím domovským městem, s prostředím, ze kterého vzešla, ji teď snad bude lépe chápat. Bude to potřeba. Možná spolu budou velmi úzce spolupracovat.

Šel pěšky z Museumplein kolem Singelgrachtu a přes část Vondelparku. Voda se leskla, listy a tráva zářily slunečním svitem. Nějaký chlapec pádloval v půjčené kanoi, jeho dívka seděla na přídi před ním; šedovlasý pár kráčel ruku v ruce pod stromy staršími než oni oba dohromady; kolem něj se se smíchem a voláním přehnala skupinka cyklistů. V duchu se vrátil k Oude Kerk, k těm Rembrandtům, ano, k těm Van Goghům, které ještě neviděl, k všemu životu, jímž město pulzuje dnes a v minulosti a v budoucnosti, k všemu tomu, co ho zrodilo a živilo. A věděl, že celá ta realita je jen pomíjivý záblesk, jen kruhy šířící se po abstraktní a nestálé hladině časoprostoru, mnohobarevná záře, která v každém okamžiku může nejen zmizet, ale dokonce ani nikdy neexistovat.

Věže s hlavou v oblacích, přenádherné paláce, slavné říše vládnoucí, sama země zářivá, všechno jejich dědictví rozplyne se v nicotě jako tato nádhera malicherné slavnosti a za sebou nenechá ani pěnu příboje -

Ne! Nikdy si nesmí dovolit uvažovat takhle. Jen by mu to znesnadňovalo jeho povinnost - totiž podniknout všechny

pragmatické a prozaické kroky potřebné k tomu, aby byla zabezpečena tato skutečnost. Protáhl krok.
Dům, který hledal, stál v tiché ulici, pohledném koutku tak z roku 1910. Seznam nájemníků u vchodu mu řekl, že Janne Florisová bydlí ve čtvrtém patře. Její profese tu byla uvedena nejasně jako úřednice; pro veřejnost pracovala v Ten Brinkově společnosti.
Jinak o ní Everard věděl jen to, že prováděla výzkumy v římské době železné, v té době, kdy se v severní Evropě začínala tu a tam mísit archeologie se zaznamenanou historií. Byl v pokušení prohlédnout, si její služební záznamy, což měl až clo určité míry právo udělat. Rozhodně to nebyl žádný snadný sektor pro jakoukoli ženu a už vůbec ne pro vědkyni z budoucnosti. Ale rozhodl se nakonec, že to neudělá, rozhodně ne dřív, než si spolu promluví. Ať je první dojem přímý. Ostatně se taky může ukázat, že v celé téhle záležitosti vůbec o žádnou krizi nejde. Možná vyšetřování prokáže jen nějakou chybu nebo nedorozumění a nebude třeba přijímat žádná opravná opatření.
Našel její dveře a zazvonil. Otevřela. Chvíli stáli mlčky.
Vyvedlo to z míry i ji? Cekala, že nezávislý agent bude poněkud impozantnější než mohutný, obyčejný chlapík se zjizveným nosem, který i po tom všem, co zažil, měl na čele jasně napsáno „Jsem ze Středozápadu“? On rozhodně nečekal tak příjemný zjev, jako byla tato vysoká blondýnka v elegantně střízlivých šatech.
„Dobrý den,“ vypravil ze sebe anglicky. „Jsem -“
Usmála se a v širokých ústech se objevily velké zuby. Měla tupý nos a mohutné čelo; nebyla nijak konvenčně hezká, když člověk nepočítal oči podobné proměnlivým tyrkysům, ale vcelku na ní bylo něco obdivuhodného a za její postavu by se nemusela stydět ani atletická Juno. „Agent Everard,“

dopověděla za něj. „Je mi ctí, pane.“ Řekla to vřele, ale ne servilně, a podala mu ruku jako sobě rovnému. „Vítejte.“
Když kolem ní vcházel dovnitř, uvědomil si, že není tak úplně mladá. Ta čistá pleť asi poznala mnohou nepohodu; kolem očí a rtů se tvořily drobné vrásky. No, to, co musela mít za sebou, aby získala svou hodnost, se nedalo zvládnout za pár let, a léky zajišťující dlouhověkost nedokázaly zakrýt všechny příznaky.
V obývacím pokoji se rozhlédl. Byl zařízen prostě a pohodlně jako ten jeho, i když její věci nebyly ani otlučené, ani zašlé. Po suvenýrech nebylo ani stopy. Třeba se jí nechce vysvětlovat je obyčejným návštěvníkům - a milencům? Na stěně rozpoznal reprodukci Cuypovy krajiny a astronomickou fotografii mlhoviny Závoje. V knihovně dosahující až ke stropu zahlédl Dickense, Marka Twaina, Thomase Manna, Tolkiena. Škoda, že mu ty holandské tituly nic neříkají.
„Posaďte se, prosím,“ vyzvala ho Florisová. „Klidně kuřte, jestli chcete. Udělala jsem kávu, nebo jestli máte spíš chuť na čaj, může být za chvilku.“
„Díky, kávu si dám rád.“ Everard se posadil do křesla. Přinesla z kuchyně konvici, šálky, smetanu, cukr, položila je na nízký stolek a usadila se na pohovce proti němu.
„Chcete radši mluvit anglicky nebo temporalem?“ zeptala se.
Líbilo se mu její jednání, přímé, ale ne příkré. „Zatím anglicky,“ rozhodl. Řeč Stráže měla gramatiku schopnou zvládnout chronokinezi, proměnlivý čas, i všechny s ním spojené paradoxy, ale když došlo na lidské záležitosti, byla nedostačující jako všechny umělé jazyky. (Esperantista, který se praští kladivem do palce, těžko zařve: „Excremento!“) „Jde mi jen o celkové předběžné vysvětlení problému.“
„Ale já myslela, že přijdete připravený. To, co mám tady a ne v kanceláři, to jsou - no, obrázky, drobné věci, takové ty suvenýry, co si člověk vozí z výprav; nemají žádnou zvláštní

hodnotu pro vědu ani pro nikoho jiného, ale jsou v nich vzpomínky. Znáte to, ne?“ Everard kývl. „No, myslela jsem, že když je vytáhnu, možná s jejich pomocí získáte lepší představu o tom sektoru nebo mi připomenou zážitky a pozorování, které by mohly být užitečné.“
Napil se kávy. Byla taková, jakou měl rád, horká a silná. „To je správná úvaha. Pak se na ně podíváme. Ale kdykoli je to možné, vždycky nejradši začnu tím, že si poslechnu přímé vylíčení případu pěkně z první ruky. Přesné detaily, učené rozbory, širší obrázek, ty jsou pro mě důležité až později.“ Jinými slovy, nejsem intelektuál. Jsem kluk z farmy, co se nejdřív stal inženýrem a pak policajtem.
„Ale já jsem u toho sama taky nebyla,“ řekla.
„Já vím. Zatím tam nebyl nikdo. Ale vás o problému informovali za určitých okolností a jsem přesvědčen, že jste o tom hodně přemýšlela ve světle svých zkušeností a svých speciálních znalostí. To znamená, že jste ten nejbližší pozorovatel, kterého máme.“
Everard se naklonil vpřed. „Víte,“ pokračoval, „můžu vám říct jedno. Střední velení mě požádalo, abych to vyšetřil. Postáli zprávu o rozporech v Tacitových Historiích a znepokojuje je to. Události se zjevně týkají střední části Nizozemska v prvním století našeho letopočtu. To je náhodou vaše pole působnosti a vy a já jsme víceméně současníci,“ - mezi naším narozením je rozdíl asi jedné generace, ne? - „takže bychom měli být schopni účinně spolupracovat. Proto z nezávislých kontaktovali právě mě.“ Everard ukázal na Davida Copperfielda. Chtěl jí ukázat, že spolu mají společného ještě víc. „Zavolal jsem Ten Břinká a prakticky vzápětí vás, a hned pak jsem se vydal sem. Možná jsem si nejdřív měl prostudovat Tacita. Samozřejmě jsem ho četl, ale v mé časové linii už je to nějakou dobu a moc si z něj nepamatuju. Prohlédl jsem si ten

materiál znova, ale jen prohlédl, a připadalo mi, že se trochu točí v kruzích, ne? Tak se do toho dejte a pořádně mě nakrmte fakty. Když budete opakovat něco, co už vím, nebude to na škodu.“
Florisová se usmála. „Máte ohromně odzbrojující chování,“ řekla tiše. „To děláte schválně?“ Chvilku přemýšlel, jestli s ním flirtuje; ale ona vzápětí znova začala být upjatá a pokračovala věcně, skoro akademicky:
„Jistě víte, že jak Letopisy, tak Historie se dochovaly do pozdějších staletí neúplné. Nejstarší exemplář Historií, který se zachoval, obsahoval jen čtyři celé knihy z původních dvanácti a část páté. Ta část končí právě uprostřed líčení toho, co nám dělá starost. Přirozeně, když bylo - až bude - vynalezeno cestování časem, vypravila se tam expedice, aby získala i ty ostatní části. Věda o ně moc stojí. Tacitus není ten nejspolehlivější kronikář všech dob, aleje to pozoruhodný stylista, moralista - a u některých událostí i jediný důležitější zdroj psaných informací.“
Everard kývl. „Jo. Výzkumníci čtou historiky, aby získali nějaké náznaky, co mají hledat a na co si mají dát pozor, než se vypraví zmapovat to, co se doopravdy stalo.“ Zakašlal. „Ale proč vám to vykládám, když to víte líp než já? Nevadilo by vám, kdybych si zapálil dýmku?“
„Vůbec ne,“ odpověděla nepřítomně Florisová a pokračovala: „Ano, úplné Historie stejně jako Germánie, to byli moji hlavní průvodci. Objevila jsem nespočetné detaily, které se liší od toho, co napsal, ale to se dalo čekat. Ve všeobecném popisu a obvykle i v podrobnostech je jeho líčení velké vzpoury a jejích následků věrohodné.“
Odmlčela se a pak s neochvějnou poctivostí dodala: „Nedělala jsem ten výzkum sama, víte. Zdaleka ne. I jiní se zabývají těmi staletími před a po mém období a ve všech oblastech od Ruska

PO Irsko. A jsou i takoví, kteří sedí doma a shromažďují, dávají do souvislostí a analyzují naše zprávy, a ti jsou opravdu nepostradatelní. Ale já náhodou operuji v místech, která dnes tvoři Nizozemsko a přilehlé části Belgie a Německa, právě v době, kdy keltský vliv skomíral - po dobytí Galie Římany - a germánské národy si začínaly utvářet skutečně specifické kultury. Ale nedozvěděli jsme se toho mnoho - ve srovnání s tím vším, co nevíme. Je nás moc málo.“

To opravdu je, pomyslel si Everard. Stráž musí hlídat nějakého půl milionu let a to znamená, že má věčný nedostatek lidí, že v jednotlivých sektorech je jich žalostně málo, že musí dělat kompromisy, improvizovat. Civilní vědci nám trochu pomáhají, ale ti pocházejí většinou z civilizací tisíce let vzdálených; jejich zájmy jsou často příliš odlišné. A přesto musíme objevovat skryté pravdy historie, abychom aspoň tušili, v kterých okamžicích by se dala historie až příliš snadno změnit… Ze všeobecného pohledu máš nejspíš ty, Janne Florisová, pro zachování té skutečnosti, která nás zrodila, větší význam než já.

Její smutný smích ho probral z úvah. Byl jí za to vděčný; pořád se mu vracely a pronásledovaly ho. „Mluvím jako profesor, co?“ vykřikla. „A přitom je to všechno nudně zjevné. Věřte mi, prosím vás, že obvykle mluvím víc k věci. Dneska jsem nervózní.“ Humor ji přešel. Zachvěla se? „Nejsem na to zvyklá. Čelit smrti, to ano, ale zapomnění, neexistenci toho všeho, co jsem kdy znala…“ Stiskla rty. Narovnala se. „Odpusťte.“

Everard si nacpal dýmku, škrtl sirkou a pocítil na jazyku první ostrou chuť. „Zjistíte, že vydržíte víc, než byste čekala,“ ujistil ji. „Už jste to prokázala. Rád bych slyšel něco o vašich zkušenostech v terénu.“

„Později.“ Na okamžik se podívala jinam. Měl pocit, že zahlédl v jejích očích hrůzu. Znovu se k němu obrátila a začala mluvit rázně. „Před třemi dny si mě zavolal zvláštní agent ke dlouhé konzultaci. Výzkumný tým dostal svůj vlastní text Historií. Slyšel jste o tom?“

„Mhm.“ I když jeho instruktáž byla krátká, tohle mu řekli. Cistě náhodná shoda okolností - nebo ne? (Příčinnost se dokáže skládat a zdvojovat podivnými způsoby.) Sociologové, kteří studují Řím na počátku druhého století po Kr., najednou zjistili, že potřebují vědět, co si vyšší třídy myslely o císaři Domitianovi, který zemřel před několika desítkami let. Opravdu na něj vzpomínají jako na Stalina, nebo uznávají, že udělal pár dobrých věcí? Pozdější části Tacita výmluvně podporují negativní náhled. Zdálo se jim snazší vypůjčit si jeho práci ze soukromé knihovny a potajmu pořídit kopii, než si poslat do budoucnosti pro záznamy. „Všimli si rozdílů oproti standardní verzi, jak šiji pamatovali - pokud to je standardní verze - a porovnání ukázalo, že ty rozdíly jsou dost značné.“

„Tak značné, že se v žádném případě nedají vysvětlit chybou opisovače, autorskými opravami nebo něčím podobně racionálním,“ zdůraznila Florisová. „Detektivní práce prokázala, že nejde o padělek, ale o autentický opis rukopisu samotného Tacita, A ačkoli jednotlivá vyjádření se v knihách liší tak, jak by to člověk čekal, kdyby vedla k dvěma rozdílným závěrům - kronika jako taková, dějová linie, se nerozchází až do páté knihy, a to do místa těsně po té scéně, kterou končí dochovaná část. Je to náhoda?“

„Nevím,“ odpověděl Everard, „a tu otázku bychom zatím měli přejít. Je to dost strašidelné, co?“ Přinutil se opřít, přehodit si nohu přes nohu, dopít šálek, vypustit pomalu proužek dýmu. „Co kdybyste mi v krátkosti vylíčila ten příběh - vlastně ty dva

příběhy. Nebojte se opakovat to, co je pro vás elementární. Přiznávám, že si pamatuju jen to, že Holanďani a někteří Galové povstali proti nadvládě Říma a dali impériu pěkně zabrat, než byli nakonec poraženi. Potom už oni, vlastně jejich potomci, byli mírumilovní římští poddaní a dokonce i občané."
Odpověděla bezútěšným tónem: „Tacitus to líčí dopodrobna a já jsem - my jsme - ověřili, že i poměrně přesně. Začalo to s Batavy, kmenem žijícím v místech dnešního jižního Holandska mezi Rýnem a Waalem. Oni a řada dalších v téhle oblasti nebyli oficiálně začlenění do impéria, ale byli mu poplatní. Všichni poskytovali Římu vojáky do pomocných sborů. Ti si odsloužili svou dobu u legií a pak dostávali slušnou penzi, ať už se usadili tom, kde při propuštění z armády zrovna byli, nebo se vrátili domů.
Ale za vlády císaře Nerona začal Řím vymáhat víc a víc. Například Frísové měli dodávat každý rok určité množství kůže pro výrobu štítů. Ale místo kůží zakrslého domácího dobytka začal teď správce provincie vyžadovat mnohem větší a tlustší kůže divokých býků, kterých bylo málo, nebo jejich ekvivalent. Frísy to doslova rumovalo."
Everard se usmál koutkem úst. „Daně. To mi něco připomíná. Pokračujte."
Florisová teď mluvila naléhavěji. Dívala se před sebe, pěsti zaťaté a položené v klíně. „Pamatujete se asi, že po svržení Nerona vypukla občanská válka. Přišel rok tří císařů - Galby, Othona, Vitellia - pak na Blízkém východě Vespasianus - ti všichni svými spory ničili impérium. Každý sbíral vojenské síly, jak a kde se dalo, jakýmikoli prostředky, včetně všeobecné branné povinnosti. Zvlášť Batavové viděli, jak jim odvlékají syny, a to nejen proto, aby se bili ve válce, do které jim nic nebylo. Někteří římští úředníci měli ohromnou chuť na pohledné mladíky."

„Jo. Vládě stačí podat prst a takhle to pak dopadne. Vždycky. Proto se taky zakladatelé Spojených států snažili omezit federální pravomoci. Škoda, že se jim to povedlo jen dočasně. Promiňte, nechtěl jsem vás přerušovat.“
„No, existoval jeden vznešený batavský rod - majetek, vliv, údajně božský původ - který dodal Římu řadu vojáků. Mezi nimi byl nejvýznamnější muž, který přijal římské jméno Claudius Civilis. Doma, jak jsme se dozvěděli, se jmenoval Burhmund. Za své dlouhé kariéry se mnohokrát vyznamenal. Ten teď svolal své kmeny do zbraně, Batavy i jejich sousedy. Jak jistě chápete, nebyl to žádný naivní venkovan.“
„Chápu. Napůl civilizovaný a nepochybně chytrý a pozorný.“
„Navenek se postavil za Vespasiana proti Vitelliovi a řekl svým stoupencům, že Vespasianus jim dá spravedlnost. To podstatně usnadnilo germánským jednotkám zapomenout na rozkazy a přidat se k němu. Dobyl několika velkých vítězství. Severovýchodní Galie vzplanula také. Galští spojenci pod velením Iulia Classika a Iulia Tutora přešli k Civilovi a svou provincii prohlásili za samostatnou říši. Mezi germánským kmenem Brukterů byla věštkyně jménem Veleda a ta předpověděla pád Říma. To povstalce ještě víc povzbudilo k hrdinskému vzepětí a i jejich cílem se stala nezávislá konfederace.
To Američanovi taky zní povědomě. Začali jsme se roku 1775 bít za svá práva jako Angličané. Pak jedno vedlo k druhému. Everard se zdržel komentáře.
Florisová povzdechla. „No, Vespasianus nakonec zvítězil. On sám zůstal několik měsíců na Blízkém východě, protože tam měl hodně co dělat, ale napsal Civilovi a požadoval ukončení válečného stavu. Samozřejmě ho odmítli. Pak vyslal schopného generála Petilia Cereala, aby zaútočil na sever. Mezitím se galské a germánské kmeny dostaly do sporu,

nedokázaly se koordinovat, zkazily každou příležitost, kterou měly. Víte, jednotné velení bylo mimo dosah jejich uvažování. Římané je postupně poráželi. Nakonec Civilis souhlasil, že se sejde s Cerealem a bude s ním jednat o podmínkách. U Tacita je to dramatická scéna - most přes řeku Ijssel, ze kterého řemeslníci nejdřív odstranili střední části dva stáli každý na jednom konci a hovořili -“
„Na to si vzpomínám,“ řekl Everard. „Tam končil rukopis, dokud nebyl nalezen zbytek. Pokud si to dobře pamatuji, dostali povstalci celkem slušnou nabídku a přijali ji.“
Florisová kývla. „Ano. Konec násilí, záruka pro budoucnost a amnestie. Civilis pak žil jako obyčejný zeman. Pokud jde o Ve-ledu, o té Tacitus říká jen to, že patrně pomáhala dohodnout příměří. Docela ráda bych zjistila, co se s ní stalo.“
„Máte nějakou představu?“
„Spíš hádám. Když půjdete do muzea v Leidenu a v Middelburgu, uvidíte tam kameny z druhého a třetího století, oltáře, votivní kameny, tesané a s latinskými nápisy -“ Florisová pokrčila rameny. „To je asi jedno. Fakt je ten, že ti předkové nás Holanďanů se stali provinciálními Římany a byli poměrně spokojení.“ Rozšířily se jí oči. Sevřela okraj polštáře. „Ten fakt byl.“
Oba seděli nehybně. Jak se jim zdálo křehké to pozdně odpolední světlo a hluk dopravy za okny.
„To je Tacitus jedna, co?“ řekl po chvíli tiše Everard. „Ta verze, kterou jsme vždycky používali a kterou jsem včera prošel. Není mi ale úplně jasný Tacitus dvě. Ten říká co?“
Florisová odpověděla stejně tiše. „Že se Civilis nevzdal, především proto, že Veleda kázala proti míru. Válka pokračovala ještě další rok, dokud nebyly kmeny zcela podrobeny. Civilis raději spáchal sebevraždu, než by se nechal v řetězech vést clo Říma k triumfu. Veleda prchla do svobodné

Germánie. Mnozí ji následovali. Tacitus - druhý - poznamenává na konci Historií, že náboženství divošských Germánů se změnilo od té doby, co o nich napsal knihu. Začíná se prosazovat ženské božstvo Nerthus, které popsal ve své Germanii. Teď ji přirovnává k Persefoně, Minervě a Belloně.“

Everard si mnul bradu. „Bohyně smrti, moudrosti a války, co? Zvláštní. Ansové nebo Aesir nebo jak ještě se jim říkalo - mužští bohové nebes - by už ty staré podsvětní postavy měli dávno odsunout na vedlejší místo… A co říká o tom, co se stalo v samotném Římě a jinde?“

„V podstatě totéž jako první text. Věty se často liší. Stejně tak i rozhovory a mnoho drobných událostí; ale staré a středověké kroniky si je víceméně volně vymýšlely, víte, nebo čerpaly z tradic, které se už mohly značně odchýlit od faktů. Ty odchylky neprokazují, že by se změnila skutečná událost.“

„Jinde než v Germanii. No, ale to byl tenkrát zapadákov. Cokoli se tam v těch prvních desetiletích stalo, nemohlo se nijak zvlášť dotknout vyšších civilizací. Ovšem dlouhodobé důsledky -“

„Nebyly nijak významné, ne?“ Florisové se zachvěl hlas. „Jsme pořád tady, pořád existujeme, ne?“

Everard zatáhl z dýmky. „Zatím. A ‚zatím' nemá žádný význam v angličtině ani v holandštině ani kdekoli jinde. Ale ještě nepřejdeme do temporalu. Máme tu anomálii, kterou je třeba vyšetřit. Řekl bych, že dřív šijí nikdo nevšiml -já vím, ‚dřív' taky nemá smysl - kvůli datu. Skoro všechna pozornost je soustředěna jinam.“

Annis Domini 69 a 70. To nebyly jen roky severní vzpoury. Ani to nebyla jen doba, kdy Kwang Wu-ti upevňoval vládu mladší dynastie Chán, kdy Satavahanové zaplavovali Indii nebo kdy Vologasos bojoval proti povstalcům a nájezdníkům

ve své vlastní Persii. (Podíval jsem se do záznamů, než jsem sem jel. Nic se nikdy neděje tak docela osaměle.) Dokonce to nebyla ani jen doba, kdy se římská říše trhala, protože legionáři zjistili, že císaři se dají dosazovat i jinde než v Římě. Ne, byla to taky doba židovské války. Ta právě zdržela Vespasiana a jeho syna Tita po vítězství nad Vitelliem. Povstání Židů, jeho krvavé potlačení, zničení Třetího chrámu - a všechny důsledky, které to mělo pro budoucnost, judaismus, křesťanství, impérium, Evropu, svět.
„Takže to je uzel, co?“ zašeptala Florisová.
Everard ztěžka kývl. Nějak se mu podařilo navenek zachovat klid. „Jednotky stráže se soustřeďují na střežení Palestiny. Umíte si jistě představit, jaké emoce jsou ve hře a v průběhu kolika staletí. Fanatici a piráti, kteří chtějí změnit to, co se stalo v Jeruzalémě, výzkumníci, kteří se tam hrnou a násobí riziko fatálního klopýtnutí, a sama ta situace, skoro nekonečné množství příčin, které vedou k té epizodě, a následků, které z ní vyplývají… Nepředstírám, že rozumím fyzice, ale určité můžu věřit tomu, co mě učili, totiž že kolem takových okamžiků je kontinuum zvlášť zranitelné. Dokonce i ve vzdálené Germanii je realita nestabilní.“
„Ale co ji mohlo změnit?“
„To právě musíme zjistit. Možná někdo využívá zaneprázdněnosti Stráže. Nebo to může být nehoda, může - já nevím. Možná nějaký Danellian by dokázal určit všechny možnosti. Naše práce -“ Everard se nadechl. „Protože ty dva navzájem odlišné texty nemají nějaké nepravděpodobné, ale bezpečné vysvětlení, musí to být… varování. Časná známka, malý náznak změny, něco, co mohlo mít následky, které mohly svést historii do jiného koryta, až nakonec jsme vy a já a všechno kolem nás nikdy neexistovali - ledaže uposlechneme

toho varování a postaráme se, aby se to nebylo stalo - panebože, pojďte radši mluvit temporalem.“
Florisová se dívala do svého šálku. „Nemohlo by to počkat?“ zeptala se sotva slyšitelně. „Potřebuju o tom přemýšlet, trochu -trochu si na tu myšlenku zvyknout. Pro mě to nikdy nebylo víc než teorie. Terénní práci jsem dělala asi jako, já nevím, badatel z devatenáctého století v černé Africe. Musela jsem dodržovat určitou opatrnost, to jistě, ale říkali mi, že běh událostí se nedá tak snadno změnit a že cokoli v podstatě rozumného udělám, to bude .odjakživa' součástí historie. Dneska mám pocit, jako by se mi země propadla pod nohama.“
„Já vím.“ Až moc dobře to vím. Druhá punská válka - „No jistě, dejte si načas.“ Čas! „Srovnejte si myšlenky.“ Usmál se a samotného ho překvapilo, jak upřímné. „Já je mám taky dost rozházené. Podívejte, co kdybychom se teď trochu uvolnili a prostě si povídali, ať už o té věci nebo o čemkoli jiném. Za chvíli můžeme jít ven, něčeho se napít, navečeřet se, pobavit se, začít se trochu seznamovat. Zítra se do toho můžeme vážně pustit.“
„Díky.“ Přejela si rukou po silných plavých copech obtočených kolem hlavy. Vzpomněl si, že starogermánské ženy nosily dlouhé vlasy. Jako kdyby pocítila kouzlo, které lidé po celém světě přisuzovali lidským vlasům, znovu našla sílu: „Ano, zítra to nějak zvládneme.“

3

Zima přinesla déšť, sníh, znovu déšť, hnaný ostrým větrem. Takové počasí trvalo dlouho clo jara. Řeky byly přeplněné, louky zaplavené, močály zalité. Lidé dobírali poslední zásoby obilí, zabíjeli víc ze svého třesoucího se a k sobě se choulícího dobytka, než by byli chtěli, častěji vycházeli na lov a přinášeli menší kořist, než bylo zvykem. Napadalo je, že bohy už znudilo loňské sucho, ale že se ještě nenabažili pohrom sesílaných na zem.

Nadějné znamení snad bylo, že ta noc, kdy se Brukterové sešli na posvátném místě, byla jasná, i když chladná. Vítr hnal cáry mraků, přízračně bílé ve světle úplňku. Tu a tam problikla hvězda. Stromy v háji vypadaly jako veliké černé skvrny, většinou beztvaré, jen někde se téměř holé větve vypínaly k nebi. Skřípaly, jako by hovořily neznámým jazykem, a ječení a bručení větru jim odpovídalo.

Obětní hranice vzplála s mohutným zahučením. Z jejího bílého srdce vyskočily červené a žluté plameny. Do vzduchu vylétly jiskry, chvíli napodobovaly hvězdy a pak zhasly. K mohutným kmenům stromů kolem paseky světlo dosáhlo jen tolik, aby na nich vytvořilo svými stíny iluzi pohybu. Jasně se však odráželo od kopí a očí shromážděných mužů, vykrojilo z temnoty vážné tváře, ale ztrácelo se ve vousech a huňatých kožiších.

Před ohněm se tyčily modly, nahrubo vytesané z tlustých klád. Woen, Tiw a Donar byli popraskaní a šediví, porostlí mechem a muchomůrkami. Nerha byla novější, čerstvě natřená, takže v měsíčním světle zářila; vytesal ji jeden šikovný otrok z jihu. V neklidném světle se zdálo, jako by byla živá, jako by to byla sama bohyně. Divoký kanec, který se opékal nad ohněm, byl zabit víc pro ni než pro ty ostatní.

Mužů nebylo mnoho a jen pár z nich bylo mladých. Všichni, kdo mohli, odešli loni v létě se svými náčelníky za Rýn

bojovat spolu s Burhmundem Batavem proti Římanům. Ještě tam byli a doma zoufale chyběli. Wael-Edh vzkázala hlavám brukterských rodů, aby se dnes večer sešli, přinesli oběť a vyslechli její slova.

Muži zasykli, když vstoupila na mýtinu. Šat měla bílý jako měsíc, ozdobený tmavou kožešinou, náhrdelník z tmavého jantaru jí zářil na prsou. Vítr jí rozvlnil sukni a plášť jí vlál jako velká křídla. Kdo ví, jaké myšlenky sídlí pod jeho kápí? Pozvedla paže; zlaté náramky, které je obepínaly, se zatřpytily jako zlatí hadi a všechna kopí se na její počest sklonila.
Heidhin, který vedl přípravu obětního kance, stál nejblíže k ohni, stranou od ostatních. Vytáhl nůž, pozvedl čepel ke rtům a znovu ho zastrčil. „Vítej, naše paní," pozdravil ji. „Viz, přišli jsme, jak jsi kázala, my, kdo hovoříme jménem našeho lidu, aby nás tvými ústy oslovili bohové. Chceš-li, promluv."
Edh spustila paže. Nemluvila hlasitě, ale přesto ji bylo zřetelně slyšet. Měla cizí přízvuk, ještě silnější než Heidhin; její hlas stoupal a klesal jako příboj narážející na vzdálený břeh. Možná právě odtud pramenila část posvátné úcty, která ji neustále obklopovala.
„Slyšte mě, synové Bruchtovi, protože přináším velké zprávy.
Meč je tasen, vlci a krkavci hodují, Neržiny čarodějnice létají světem. Sláva hrdinům!
Nejdřív vám povím starší pravdu. Když jsem vás sem svolala, chtěla jsem vás jen povzbudit. Byla to dlouhá doba, v domech je hostem hlad a nepřítel stále ještě vzdoruje. Mnozí z vás začali přemýšlet, proč jsme se vlastně spojili s našimi příbuznými za řekou. Mstíme se za pokoření, ale nemusíme odrážet žádné jho. Spolu můžeme vytvořit království, ale nevytvoříme ho, pokud neuspějí.

Ano, i galské kmeny povstaly, ale jejich náklonnost je nestálá. Ano, Burhmund plenil kraje Ubiů, těch psů Říma, ale Římané zničili zemi našich přátel Gugernů. Ano, v našem obležení se ocitly Moguntiacum a Castra Vetera, ale od prvního jsme museli ustoupit a druhé se drží měsíc za měsícem. Ano, dosáhli jsme vítězství na bitevním poli, ale přišly i porážky a naše ztráty byly pokaždé těžké. Proto obnovím slib, který jsem vám dala, že Řím padne, kosti legií budou rozesety po poli a rudý kohout dosedne na každou římskou střechu - taková bude Neržina pomsta. Stačí, když budeme bojovat dál.
A pak, právě dnes, nepochybně z vůle bohyně, mě zastihl jezdec, posel samotného Burhmunda. Castra Vetera, Starý tábor nepřátel, se vzdal. Velitel Vocula, vítěz od Moguntiaka, je mrtev, a Novesium, kde zemřel, se také vzdalo. Colonia Agrippinensis, pyšné město Ubiů, chce vyjednávat.
Nerha drží slovo, synové Bruchtovi. Tohle je zástava, že se její slib naplní. Řím padne!“
Ozval se ohlušující jásot.
Kázala jim ještě chvíli, i když už ne příliš dlouho, a tiše skončila: „Až se konečně vaši bojovníci vrátí domů, Nerha požehná jejich bedrům a oni se stanou otci mužů, kteří ovládnou svět. Teď před ní hodujte a zítra doneste naději svým ženám.“ Pozvedla ruku. Kopí se znovu sklonila. Vzala z ohně hořící větev, aby si posvítila na cestu, a zmizela ve tmě.
Heidhin je vedl, když snímali oběť z rožně, když ji krájeli, a vychutnávali voňavé maso. Mluvil ale jen málo, i když ostatní plnými ústy hovořili jeden přes druhého o těch divech, které jim byly zjeveny. Taková mlčenlivá období míval často. Lidé si na to už zvykli. Stačilo, že byl Wael-Edhiným důvěrníkem a sám o sobě také schopným a bystrým vůdcem. Byl štíhlý, měl úzký obličej, bílé pramínky v černých vlasech a v nakrátko ostříhaném vousu.

Když byly kosti odneseny na hnojiště a oheň dohasínal, popřál jménem všech bohům dobrou noc. Muži zašli do blízkého domu, kde si odpočinou, než se ráno vydají na zpáteční cestu. Heidhin vykročil jinam. Pochodeň mu pomáhala najít úzkou stezku, která nakonec vyústila na širokou mýtinu. Tam pochodeň odhodil a udusil. Měsíc plul nad lesy na západě a přes něj hnal vítr ty magické mraky.

Před ním se krčil dům. Na doškách se třpytila námraza. Věděl, že uvnitř u jedné zdi spí krávy a u druhé lidé spolu se svými zásobami a nástroji jako kdekoli jinde; ale tihle slouží Wael-Edh. Vzadu se tyčila její věž s těžkými trámy a železnými svorníky, postavená tam jen pro ni, aby mohla být sama se svými sny. Heidhin k ní vykročil.

Do cesty mu vstoupil muž s napřaženým kopím a vykřikl: „Stůj!“ Pak si ho v měsíčním světle pořádně prohlédl. „Aha, to jsi ty, pane. Chceš lůžko?“

„Ne,“ zavrtěl hlavou Heidhin. „Úsvit se blíží a já mám v domě koně, který mé odnese domů. Nejdřív ale navštívím paní.“

Strážný se zatvářil nejistě. „Ale nevzbudíš ji, vid?“

„Nemyslím, že usnula,“ odpověděl Heidhin. Muž ho bezradně nechal projít.

Zaklepal na dveře věže. Probudila se otrokyně a otevřela mu. Když ho viděla, přiložila třísku ke své hliněné lampě a zapálila její pomocí druhou. Heidhin ji vzal a začal stoupat po žebříku do patra.

Jak očekával - znali se tak dlouho - Edh seděla na svém stolci a dívala se do stínů, které vrhala její vlastní lampa. Byly obrovské a zkreslené, tančily mezi trámy, truhlou, kůžemi a kožešinami, čarodějnými předměty a věcmi, které si přinesla ze svých putování. Byla zima, takže si na sobě nechala plášť a zavinula se do něj, kápi měla přetaženou přes hlavu; když se

na něj podívala, do tvářejí padal stín. „Vítej," řekla tiše. Z úst jí vyklouzl mlžný duch.
Heidhin se posadil na podlahu a opřel se o čelo postele. „Měla bys odpočívat," řekl.
„Víš, že takhle brzo nemohu."
Kývl. „I tak bys měla. Ničíš se."
Měl pocit, že zahlédl poloúsměv. „To dělám už řadu let a pořád jsem nad zemí."
Heidhin pokrčil rameny. „No dobře, tak spi, až budeš moci." Nebude to stejně nijak klidný spánek. „Na co jsi myslela?"
„Na všechno, jak jinak," odpověděla unaveně. „Co znamenají ta vítězství. Co bychom měli dělat dál."
Povzdechl. „Já jsem si to myslel. Ale proč? Je to jasné."
Kápě se shrnula a narovnala, jak pozvedla hlavu. „Není. Já ti rozumím, Heidhine. Do našich rukou padla římská jednotka a ty jsi přesvědčen, že bychom měli udělat to, co dělali staří válečníci, obětovat je všechny bohům. Podříznout hrdla, zlomit zbraně, rozbít vozy, všechno to vrhnout do bažiny, abychom usmířili Tiwa."
„Veliká oběť. Rozproudilo by to našim mužům krev."
„A rozzuřilo Římany."
Heidhin se usmál. „Já znám Římany lépe než ty, má Edh." Ušklíbla se? Rychle pokračoval. „Myslím to tak, že jsem s nimi měl hodně co do činění jako náčelník v bitvě. Bohyně s tebou málokdy mluví o takových každodenních věcech, vid? Říkám ti, že Římané nejsou jako my. Jsou chladní a prozíraví - "
„Právě proto jim tak dobře rozumíš."
„Muži o mně říkají, že jsem lstivý," nenechal se vyvést z míry. „Tak se tedy opřeme o rozumnou úvahu. Říkám ti, že krveprolití by pozvedlo kmeny a přivedlo nám nové válečníky,

a to je důležitější než hněv a pomsta nepřítele.“ Zvážněl. „A také sami bohové budou spokojení. Zapamatují si to.“
„Přemýšlela jsem o tom,“ řekla mu. „Burhmund chce jejich muže šetřit -“
Heidhin ztuhl. „Aha,“ vyštěkl. „Tak. On, napůl Říman.“
„Jen v tom, že je zná ještě líp než ty. Považuje jatka za nemoudrá. Mohli bychom je snadno rozzuřit tak, že by proti nám udeřili plnou silou, ať už by je to jinde v jejich říši stálo cokoli.“ Edh zvedla dlaň. „Ale počkej. On také ví, co si bohové přejí - co si my doma myslíme, že si bohové přejí. Posílá mi jejich velitele.“
Heidhin se narovnal: „No, to je lepší!“
„Burhmund vzkázal, že toho muže můžeme zabít na svatém místě, když to bude nezbytné, ale radí nám, abychom zadrželi ruku s nožem. Rukojmí, které se dá směnit za něco cennějšího. Chvíli seděla bez hnutí. „V duchu jsem teď volala k Niaerdh. Chce krev nebo ne? Nedala mi žádné znamení. Myslím, že to znamená ne.“
„Ansové -“
Edh nad ním řekla s náhlou přísností: „Ať si Woen a ostatní stěžují na Niaerdh, Nerhu, jestli chtějí. Já sloužím jí. Zajatec bude žít.“
Zamračil se na podlahu a hryzal si ret.
„Víš, že jsem nepřítelkyní Říma, a víš i proč,“ pokračovala. „Ale tahle řeč o jeho zničení - čím déle válka trvá, víc a víc se mi zdá, že jsou to jen nabubřelé řeči. Není to to, co mi bohyně přikázala říci, je to to, co jsem si myslela, že mi přikazuje. Musela jsem to dnes večer opakovat, protože jinak by shromáždění bylo zmateno a otřeseno. Ale můžeme doopravdy dosáhnout víc než to, že se Římané z těchto zemí stáhnou?“
„A můžeme dosáhnout aspoň toho, když zradíme své bohy?“ vyštěkl.

„A nemluví z tebe moc a sláva, které se možná budeš muset vzdát?“ odsekla mu.
Zamračil se. „Od nikoho jiného než od tebe bych si to nenechal líbit.“
Sestoupila ze stolce. Hlas jí zněžněl. „Heidhine, starý příteli, odpusť. Nechtěla jsem ti ublížit. Neměli bychom se nikdy znesvářit, my dva.“
I on vstal. „Jednou jsem přísahal… že tě budu následovat.“
Vzala ho za obě ruce. „A dělal jsi to dobře. Velmi dobře.“ Když zvedla hlavu, aby se na něj podívala, kápě jí spadla a on viděl její tvář ozářenou světlem lampy. Stíny naplnily brázdy v jejím obličeji a zvýraznily jí lícní kosti, ale zakryly šeď v hnědých copech. „Ušli jsme spolu dlouhou cestu.“
„Ale nepřísahal jsem, že tě slepě poslechnu,“ zamumlal. A ani to nedělal. Občas jednal proti jejím výslovným přáním. Později jí dokázal, že měl pravdu.
„Dlouhou, předlouhou,“ zašeptala, jako by ho neslyšela. Oříškově hnědé oči se dívaly do tmy za jeho ramenem. „Skončili jsme tady, na východ od velké řeky, protože nás roky a míle unavily? Měli jsme putovat dál, možná k Batavům. Jejich země sousedí s mořem.“
„Brukterové nás rádi přivítali. Udělali pro tebe všechno, co jsi chtěla.“
„Ano, jistě. Byla jsem jim za to vděčná. Dodneška jsem. Ale jednou -jediné království všech kmenů - a já zase uvidím, jak Niaerdhina hvězda září nad mořem.“
„Žádné takové království nebude, dokud Řím nevykrvácí.“
„Nemluv o tom. Později budeme muset. Ale teď si vzpomínejme na laskavější věci.“
Obloha už červenala úsvitem, když se rozloučil. Na blátivé cestě se třpytila rosa. Prošel kolem svatého háje k domu a ke

svému koni. Na jejím čele se usídlil mír, chystala se spát, ale on pevně stiskl jílec své dýky.

4

Castra Vetera, Starý tábor, ležel poblíž Rýna asi v místech, kde v době narození Everarda a Florisové stál německý Xanten. Ale celá ta země tou dobou byla Germánie - sahala přes celou horní část Evropy od Severního moře po Balt, od Šeldy k Visle a na jih k Dunaji. Švédsko, Dánsko, Norsko, Rakousko, Švýcarsko, Holandsko, Německo, ty všechny z ní v průběhu téměř dvou tisíc let povstanou. Dnes to byla pustina, jen tu a tam přerušená obdělanou půdou, pastvinami, vesnicemi, usedlostmi, rozdělená mezi kmeny, které přicházely a odcházely ve válkách, při stěhování, ve věčném neklidu.

Na západě, tam, kde později bude Francie, Belgie, Lucembursko, většina Porýní, tam všude žili Galové, kteří mluvili keltsky a dodržovali keltské zvyky. Svou vysoce rozvinutou kulturou a vojenskými schopnostmi předčili Germány, s nimiž přišli do styku - i když hranice mezi nimi nebyly nikdy příliš ostré - dokud je nedobyl Caesar. To nebylo tak dávno, asimilace ještě příliš nepokročila a vzpomínka na staré časy svobody ještě docela nevybledla.

Zdálo se, že totéž postihne i jejich východní soupeře; ale když Augustus ztratil tři legie v Teutoburském lese, rozhodl se vytyčit hranice impéria nikoli na Labi, ale na Rýně, takže pod římskou nadvládou zůstalo jen několik germánských kmenů. A pro ty nejvzdálenější z nich, jako byli Batavové a Frísové, to vlastně nebyla skutečná okupace. Stejně jako domorodé státy v Britské Indii museli platit daň a víceméně se chovat tak, jak přikázal nejbližší prokonzul. Dodali mnoho pomocných sborů, původně složených z dobrovolníků, později sestavovaných povinným odvodem. Oni první povstali; pak získali spojence mezi svými příbuznými na východě, zatímco na jihovýchodě vzplála vzpoura i mezi Galy.

„Slyšel jsem o věštkyni, která prorokuje, že sám Řím shoří," řekl Iulius Classicus. „Řekni mi něco o ní."
Burhmund se nervózně nadzvedl v sedle. „Takovými slovy přivedla do našeho tábora Bruktery, Tenktery a Chamavy," oznámil s poněkud menším nadšením, než by se dalo čekat. Pohlédl na Everarda. „Ty jsi o ní musel na svých cestách taky slyšet. Tvá stopa se nejspíš křížila s její a ty kmeny tam na ni nezapomněly. Jejich válečníci k nám přišli proto, že slyšeli, že je tady ona a že volá do války."
„Samozřejmě že jsem slyšel," lhal Strážce, „ale nevěděl jsem, co si o těch příbězích mám myslet. Pověz mi o ní víc."
Všichni tři seděli na koních pod šedým nebem, v bezútěšném větru, poblíž silnice vedoucí k Starému táboru. Byla to dlážděná vojenská silnice rovná jako střela. Vedla podél Rýna na jih, do Colonie Agrippinensis. Dlouhá léta tu vládly římské legie. Jejich zbytky, které držely zdejší pevnost po celý podzim a celou zimu, teď pod strážemi pochodovaly k Novesiu, které se vzdalo mnohem rychleji.
Člověku jich bylo skoro líto - byli otrhaní, špinaví, vychrtlí. Většinou klopýtali s prázdným pohledem a ani se nepokoušeli tvořit nějaké útvary. Z velké části to byli Galové, pravidelní vojáci i pomocné sbory, a Galské říši se také vzdali a slíbili věrnost pod vlivem požadavků a lákání Classikových mluvčích. Ne že by byli dokázali odrazit odhodlaný útok, jak to znovu a znovu dělali na počátku obležení. Blokáda je donutila jíst trávu a všelijakou havěť, která se dala najít a chytit.
Jejich stráž byla jen symbolická, pár jiných Galů, dobře živených a pěkně oblečených; sami bývali vojáky, než přešli ke Classikovi a jeho společníkům. Další muži hlídali volské povozy naložené kořistí. To byli Germáni, pár veteránů z legií mezi nimi velelo bojovníkům ozbrojeným kopími, sekerami a

dlouhými meči. Bylo zjevné, že Claudius Civilis - Batav Burhmund -pramálo důvěřuje svým keltským spojencům.
Zamračil se. Byl to mohutný muž hrubých rysů, levé oko měl slepé a zakalené po dávné infekci, pravé chladně modré. Když vypověděl poslušnost Římu, nechal si narůst vousy, hnědé s bílými nitkami, a vlasy, rovněž nestříhané, si barvil po barbarském způsobu na červeno. Ale na těle mu řinčelo kroužkové brnění, na hlavě zářila římská přilba a u pasu měl legionářský meč, kterým se nesekalo, ale bodalo.
„Trvalo by celý den, kdybych měl vyprávět všechno o Wael-Edh - o Veledě," řekl. „A ani nevím, jestli by to bylo dobře. Ta bohyně, které slouží, je zvláštní."
„Wael-Edh!" ozvalo se Everardovi v uchu. „Tak se tedy doopravdy jmenuje. V latině se to samozřejmě trochu zkomolí-" Tři muži spolu mluvili jazykem Římanů, jediným, který znali všichni.
Everard byl napjatý, a tak ho hlas trochu vyděsil. Proti své vůli pohlédl k nebi. Viděl jen mraky. Nad nimi se vznášela Janne Florisová na svém tempocyklu. Žena dost dobře nemohla přijet do povstaleckého tábora. I když by byl patrně dokázal vysvětlit její přítomnost, byla by pěkná hloupost takhle si koledovat o potíže - už takhle bylo to poslání víc než ožehavé. Kromě toho byla užitečnější tam, kde byla. Její přístroje prohlédly mraky, měly široký rozsah, zvětšovaly a zesilovaly, jak si přála. Prostřednictvím elektronických přístrojů v jeho ozdobné čelence viděla a slyšela totéž co on a kontaktní mikrofon jí přenášel jeho slova tak, že nemusel pohnout ústy - subvokalizace se tomu říkalo. Kdyby se dostal do vážných potíží, byla by ho možná schopna zachránit. To záleželo na tom, jestli by to mohla udělat, aniž by vzbudila pozdvižení. Nedalo se říct, jak by tihle lidé reagovali -dokonce i ti nejvzdělanější Římané věřili v osudová znamení, když nic

jiného - a posláním Stráže bylo především chránit historii. Když to nešlo jinak, člověk musel nechat svého partnera zemřít.
„Ale v každém případě," pokračoval Burhmund, který chtěl zjevně tohle téma přejít co nejrychleji, „její bojovnost už není, co bývala. Možná sama bohyně si přeje, aby válka skončila. Ostatně co můžeme získat, když už jsme dosáhli toho, pro co jsme ji začali?" Povzdechl si. „Já už mám těch svárů taky až po krk."
Classicus se kousl do rtu. Byl malý, což možná jen posílilo ctižádost, která v něm hořela - i když jeho orlí vzhled svědčil o tom, že královským původem se nechlubí neprávem. V římských službách velel treverské jízdě a právě v městě tohoto kmene, v budoucím Trevíru, se poprvé rozhodli využít germánského povstání. „Můžeme získat nadvládu," odsekl, „velikost, bohatství, slávu."
„No, já jsem taky spíš mírumilovný člověk," řekl Everard z náhlého popudu. Když už nemohl zabránit tomu, co se dnes má stát, musí aspoň protestovat, i když zbytečně a bez úspěchu.
Vycítil v jejich pohledech skepsi. Raději by je měl zarazit. On a pacifista? Vydával se za Góta, pocházejícího ze zemí, jež se jednou stanou Polskem. Everard, syn Amalarichův, patřil k četnému potomstvu jeho krále — jeho válečného velitele — a měl tudíž takové společenské postavení, že mohl s Burhmundem hovořit. Narodil se příliš pozdě, takže neměl naději zdědit nic, co by stálo za řeč. Pustil se proto do obchodu s jantarem a sám doprovázel drahé zboží k Jaderskému moři. Tam se také naučil latinsky. Nakonec toho nechal a pustil se na západ, protože měl chuť na dobrodružství a slyšel, že se v těchto končinách dá získat pěkné bohatství. Naznačil také, že

měl doma nějaké potíže, které budou potřebovat pár let na to, aby trochu vychladly.
Byla to neobvyklá, ale nijak neuvěřitelná historka. Mohutný a hrozivě vyhlížející muž, který u sebe nemá nic, co by stálo za uloupení, může klidně cestovat sám, aniž by byl napaden. Naopak, většinou bude všude vítán, protože naruší jednotvárnost života, přinese nové zprávy, příběhy a písně. Claudius Civilis Everarda také rád přivítal, když k němu dorazil. Ať už mu poutník mohl říci něco užitečného nebo ne, rozhodně nabízel trochu rozptýlení v dlouhém tažení.
Ale nebylo věrohodné, že nikdy nebojoval, nebo že snad někdy špatně spal proto, že rozsekal nějakou lidskou bytost na kusy. Než ho mohli začít podezírat jako špiona, Strážce rychle pokračoval: „Samozřejmě mám za sebou pár bitev a soubojů. Kdo mě nazve zbabělcem, toho budou do západu slunce žrát krkavci.“ Odmlčel se. Mám pocit, že bych se mohl dovolávat něčeho v Burhmundově nitru, přimět ho, aby ke mně byl trochu otevřenější. Potřebujeme mít aspoň potuchu, jak uvažuje, on, klíčový muž celé téhle vzpoury, když máme zjistit, kde se proud času větví - a který z těch směrů je pro náš svět správný a který špatný. „Ale mám rozum. Když to jde, je obchod lepší než válka.“
„V budoucnu u nás najdeš bohaté možnosti obchodu,“ prohlásil Classicus. „Galské impérium -“ Zamyslel se: „Proč ne? Vozit jantar rovnou sem na západ, po souši i po moři… Budu o lom přemýšlet, až budu mít čas.“
„Počkej,“ přerušil ho Burhmund. „Musím něco zařídit.“ Pobodl koně a odcválal.
Classicus se za ním podezřívavě díval. Batav dojel k řadě zajatých vojáků. Konec toho smutného průvodu je právě míjel. Odtáhl stranou jednoho z muže, skoro jediného, který kráčel hrdě a zpříma. Bez ohledu na praktičnost si kolem vyhublého

těla omotal tógu, čistou a upravenou s úzkostlivou pečlivostí. Burhmund se naklonil a oslovil ho.
„Co ho to popadlo?“ mumlal si pro sebe Classicus. Vzápětí se zamračil na Everarda. Nejspíš si uvědomil, že ho cizinec slyší. Třenice mezi spojenci se nemají předvádět nepovolaným.
Musím ho nějak rozptýlit, jinak mi může přikázat, abych zmizel. Nahlas řekl: „Galské impérium jsi říkal? Myslíš tu část Římské říše?“
Odpověď znal předem. „Nezávislá země všech galských kmenů! Vyhlásil jsem ji. Jsem jejím císařem.“
Everard se zatvářil příslušně ohromeně. „Odpusť, pane! Neslyšel jsem o tom, přijel jsem teprve nedávno.“
Classicus se sardonicky usmál. Měl v sobě víc než ješitnost. „I samotné impérium bylo založeno teprve nedávno. Bude ještě chvíli trvat, než mu budu vládnout z trůnu a ne ze sedla.“
Everardovi se ho podařilo rozpovídat. Nebylo to těžké. I když byl tenhle Gót neotesaný a bezvýznamný, přece jen to byl někdo, s kým se dalo mluvit, a koneckonců to byla i dost působivá postava - hodně viděl a jeho zájem byl svým způsobem lichotivý.
Classikův sen byl v detailech fascinující a rozhodně nijak šílený. Oddělí Galii od Říma. Tím odřízne Británii. Moc silné posádky tam Římané nemají, obyvatelstvo je nespokojené a tvrdohlavé, takže ostrov časem rovněž padne do jeho rukou. Everard věděl, že Classicus značně podceňuje římskou sílu a odhodlanost. Ale to byla přirozená chyba. Nemohl vědět, že občanská válka skončila a že Vespasianus bude od nynějška vládnout právem a nikým neohrožován.
„Ale potřebujeme spojence,“ připustil. „Civilis, jak se zdá, kolísá -“ Znovu se odmlčel, protože si uvědomil, že řekl příliš. „Jaké jsou tvoje úmysly, Everarde?“ zeptal se.

„Já se jen tak toulám, pane," ujistil ho Strážce. Musím zvolit správný tón, ani moc. pokorný, ani arogantní. „Prokazuješ mi čest, že se mnou hovoříš o svých plánech. Obchodní vyhlídky, které by to přineslo -"
Classicus ho zamítavým gestem zarazil a podíval se jinam. Na tváři se mu usadil tvrdý výraz. Přemýšlí, rozhoduje se o něčem, nad čím už dlouho uvažoval. Rád bych věděl, co to je. Everardovi přejel mráz po zádech.
Burhmund skončil svůj krátký rozhovor s Římanem. Vydal nějaký příkaz strážci, který doprovodil vězně z kolony k chatrčím z proutí a mázne hlíny, které si Germáni postavili v průběhu obléhání. Burhmund mezitím odjel k skupince zabijáků na koních, kteří stáli asi deset nebo patnáct metrů dál - ke své osobní stráži. Oslovil toho nejmenšího a nejštíhlejšího z nich. Chlapec poslušně kývl a rozjel se k opuštěnému ležení. Předstihl přitom Římana i jeho strážce. Ještě tam zbylo pár Germánů, kteří dohlíželi na civilisty v pevnosti. Měli tam záložní koně, zásoby a vybavení, které si mohl vzít.
Burhmund se vrátil ke svým společníkům: „Co to bylo?" zeptal se ostře Classicus.
„Jejich velitel, jak jsem si to myslel," odpověděl Burhmund. „Rozhodl jsem se, že jednoho takového pošlu Veledě. Guthlaf, můj nejrychlejší jezdec, pojede napřed, aby jí to oznámil."
„Proč?"
„Slyšel jsem mezi svými muži stížnosti. Vím, že i lidé u nás doma si myslí totéž. Dosáhli jsme pár vítězství, ale taky jsme utrpěli pár porážek, jak se válka prodlužuje. U Ascibergia - to řeknu upřímně -jsme ztratili výkvět naší armády a já sám jsem utrpěl zranění, která mě ochromila na mnoho dní. Nepřítel dostal čerstvé posily. Lidé říkají, že je načase, abychom poskytli našim bohům krvavou hostinu, a teď nám padla do

rukou tahle skupina nepřátel. Měli bychom je pozabíjet, zničit jejich výstroj a všechno to nabídnout bohům. Pak zvítězíme.“
Everard uslyšel z výšky potlačený výkřik.
„Když to tvé stoupence uspokojí, můžeš to udělat.“ Classicus to řekl spíš dychtivě než chladně, i když Římané odnaučili Galy lidským obětem.
Burhmund se na něj chladně podíval svým jediným okem. „Cože? Ti obránci se vzdali tobě, tobě přísahali.“ Bylo zjevné, že se mu to nelíbí a že souhlasil jen proto, že mu nic jiného nezbylo.
Classicus pokrčil rameny. „Nebudou k ničemu, dokud je nevykrmím, a stejné pak budou nespolehliví. Zabij je, jestli chceš.“
Burhmund ztuhl. „Nechci. A Římany by to jen vydráždilo ještě víc. To není moudré.“ Zaváhal. „Ale bude nejlepší, když uděláme nějaké gesto. Posílám Veledě toho hodnostáře. Ať se rozhodne sama, co s ním udělá, a přesvědčí lidi, že je to správné.“
„Jak si přeješ. No, já mám teď sám co dělat. Sbohem.“ Classicus zamlaskal na koně a odklusal k jihu. Rychle míjel vozy a zajatce, stále se zmenšoval, až nakonec zmizel v místech, kde cesta vstupovala do hustého lesa.
Everard věděl, že tam táboří většina Germánů. Někteří přišli do Burhmundova tábora teprve nedávno, někteří obléhali pevnost Castra Vetera už celé měsíce a už měli dost těch špinavých chatrčí. Stromy v lese sice ještě moc listí neměly, ale i tak chránily před větrem; byly čisté a živé jako lesy doma; vítr v jejich korunách hovořil hlasem temných božstev. Everard se zachvěl.
Burhmund mžoural směrem, kterým odjel jeho spojenec. „To bych rád věděl,“ řekl ve svém rodném jazyce. „Hm.“ Nejspíš to nebyla vědomá myšlenka, spíš jen nejasné tušení, co ho

přimělo obrátit se, rozjet se za mužem v tóze a jeho strážcem, gestem přivolat svou gardu. Pospíchali k němu. Everard je zkusil následovat.
Mezi chatrčemi se vynořil posel Guthlaf na čerstvém poníkovi a s třemi dalšími na střídání. Klusal k řece a nastoupil na čekající přívoz. Odrazili od břehu.
Když se Everard přiblížil k římskému veliteli, pořádně se na něj podíval. Podle hezkého, tmavého, i když vyzáblého vzhledu to byl původem Ital. Na příkaz se zastavil a lhostejně čekal, co ho potká.
„Chci, abyste tohle zařídili hned, než se něco stane," řekl Burhmund. Latinsky přikázal Galovi: „Vrať se do služby." Pak se obrátil ke dvěma svým válečníkům: „Ty, Saeferthu, a ty, Hnaefe, odvedete tohohle muže k Wal-Edh mezi Bruktery. Guthlaf sotva odjel se zprávou o tom, ale to je jen dobře. Vy budete muset jet mnohem pomaleji, jinak byste toho Římana v tomhle stavu zabili." Téměř laskavě řekl latinsky zajatci: „Půjdeš ke svaté ženě. Myslím, že s tebou bude slušně zacházet, když se budeš dobře chovat."
Určení válečníci s posvátnou hrůzou nad svým posláním spěchali se zajatcem k starému táboru, aby se připravili na cestu. Everardovi se v hlavě zachvěl hlas Florisové: „Ach, nie, cle arme -to musí být Munius Lupercus. Víte, co se s ním stane."
Strážce subvokalizoval odpověď: „Vím, co se stane tady všude kolem."
„Nemůžeme nic udělat?"
„Naprosto nic. Je to psáno. Vydržte, Janne."
„Vypadáš smutně, Everarde," řekl Burhmund svým germánským jazykem.
„Jsem… unavený," odpověděl Everard. Jazyk se elektronicky naučil, než opustil dvacáté století (a gótštinu pro všechny

případy také). Byl příbuzný tomu, který se používal v Británii o nějaké čtyři staletí později, když ji obsazovali potomci kmenů z tohohle severomořského pobřeží.
„Já taky," odpověděl tiše Burhmund. Na chvilku vypadal podivně, mile zranitelný. „Oba jsme dlouho na cestě, co? Odpočívejme, dokud můžeme."
„Tvoje cesta byla myslím horší než moje," podotkl Everard.
„No, člověk snadněji putuje sám. A když je zem rozmočená krví, lepí se na boty."
Everard nadšením zapomněl na své předtuchy. V tohle doufal, o tohle se snažil od té doby, co sem před dvěma dny dorazil. Germáni byli v mnohém jako děti, bez zábran, bez jakéhokoli ponětí o soukromí. Víc než Iulius Classicus, který prostě jen předváděl svou ctižádost, měl Claudius Civilis - Burhmund - sklon promluvit si se sympatizujícím posluchačem, ulevit si před někým, kdo od něj nic nechce.
„Poslouchejte dobře, Janne," subvokalizoval Everard Florisové. „Když vás napadne nějaká otázka, hned mi ji předejte." V době krátké, ale intenzivní přípravy zjistil, že Janne dokáže lidi rychle chápat. Společně mohou získat určitý vhled, cit pro to, co se děje a kam to může vést.
„Ano," souhlasila rozechvěle. „Ale asi bych přitom měla taky dohlížet na Classika."
„Ty jsi bojoval za Řím už jako chlapec, vid?" pobízel Everard Burhmunda germánsky k řeči.
Burhmund se zasmál. „Jo, a taky pochodoval, cvičil, stavěl silnice, bydlel v kasárnách, hádal se, hrál kostky, chodil za děvkama, opíjel se, marodil, zíval z nekonečné nudy - to je prostě vojenský život."
„Ale slyšel jsem, že máš manželku, děti, pozemky."
Burhmund kývl. „Nebyl to jenom takový kočovný život. Aspoň pro mě a moje nejbližší příbuzné. Byli jsme z

královského rodu, víš. Římané nás potřebovali nejen na vojančení, ale taky na to, abychom naše lidi udrželi v klidu. Takže se z nás rychle stali důstojníci a dostávali jsme dlouhé dovolené, když byly naše jednotky umístěny v Dolní Germanii. A tam byly skoro pořád, než začaly ty potíže. Jezdili jsme domů a kromě toho, že jsme se viděli se svými rodinami, jsme se taky účastnili shromáždění a mluvili jsme o Římu v dobrém.“ Odplivl si. „A jak se nám za tu službu odvděčili!“
Proud vzpomínek se rozjel naplno. Přemrštěné požadavky Neronových vyslanců rozněcovaly v poplatných kmenech hněv, vzplály bouře, výběrčí daní a jiní vydřiduši byli zabiti. Civilis a jeho bratr byli zatčeni na základě obvinění ze spiknutí. Everardovi Burhmund řekl, že jen protestovali, i když, pravda, dost silnými slovy. Jeho bratra sťali. Civila odvezli v řetězech do Říma k dalšímu výslechu, nepochybně na mučidlech, po němž mělo pravděpodobně následovat ukřižování. Ale Nero byl svržen a to celý postup zastavilo. Galba udělil Civilovi milost, když se snažil získat si různými gesty přízeň, a poslal ho zpátky do služby.
Galbu ale brzo svrhl Otho, zatímco armády v Germanii provokovaly svým císařem Vitellia a armády v Egyptě Vespasiana. Protože byl Civilis zavázán Galbovi, byl málem znova odsouzen, ale zapomnělo se na to, když se Čtrnáctá legie stahovala z lingonského území a vzala s sebou pomocné sbory, kterým velela.
Vitellius si chtěl pojistit Galii, a tak vstoupil do treverských zemí. Jeho vojáci loupili a vraždili v Divoduru, budoucích Metách. (To vysvětlovalo okamžitou podporu lidu, kterou získal Classicus, když se vzbouřil.) Spor mezi Batavy a pravidelnými vojáky mohl skončit katastrofou, ale byl včas potlačen. Civilis hrál v uklidnění situace hlavní úlohu. Jednotky v čele s generálem Fabiem Valentem pochodovaly na

jih, aby pomohly Vitelliovi proti Othonovi. Valens cestou přijímal velké úplatky od měst za to, že je jeho vojáci nevydrancují.
Když přikázal Batavům, aby se vydali do jižní Galie na pomoc obleženým vojákům v Galii Narbonské, jeho legionáři se vzbouřili. Křičeli, že tak přijdou o své nejstatečnější muže. Nedorozumění se urovnalo a Batavové pokračovali stejně jako předtím. Když Valens překročil Alpy a přišla zvěst o další porážce jejich strany u Placentie, vojáci se znovu vzbouřili, tentokrát kvůli jeho netečnosti. Chtěli jít na pomoc.
Burhmund se zasmál hrdelním smíchem. „Poslechl nás.“ Dva válečníci vyjeli z chatrčí. Římana měli mezi sebou, oblečeného na cestu. Za sebou vedli záložní koně s jídlem a výzbrojí. Sjeli k Rýnu. Přívoz už byl zpátky. Nalodili se.
„Othonovci se nás pokusili zastavit u Pádu,“ pokračoval Burhmund. „Tam Valens taky zjistil, že legionáři měli pravdu, když si nás Germány chtěli nechat. Přeplavali jsme řeku a dobyli si tam opěrný bod, který jsme drželi, dokud nás nemohli následovat i ostatní. Jak jsme se jednou probojovali za řeku, nepřítel se zhroutil a uprchl. To bylo velké krveprolití, tam u Bedriaca. Krátce nato se Otho zabil.“ Ušklíbl se. „Ale Vitellius své jednotky nedržel v rukou o nic pevněji. Řádily po celé Itálii. Něco z toho jsem viděl. Bylo to hnusné. To přece nebyla nepřátelská země, kterou dobyly, ale země, kterou měly bránit. Ne?
To možná byl jeden z důvodů, proč začala Čtrnáctá být neklidná a nabručená. Konflikt mezi pravidelnými vojáky a pomocnými sbory se skoro změnil v bitvu. Civilis byl mezi důstojníky, kteří uklidnili situaci. Nový císař Vitellius odvelel legionáře do Británie a Batavy připojil ke svým palácovým strážím. „Ale to taky nebylo dobré. Neuměl zacházet s lidmi. Ti moji zlhostejněli, pili ve službě, rvali se v kasárnách.

Nakonec nás poslal zpátky do Germánie. Nemohl dělat nic jiného, když neměla téct krev -včetně jeho drahocenné vlastní. Měli jsme ho plné zuby.“
Přívoz, široká pramice s vesly, přeplula řeku. Cestovatelé vystoupili a zmizeli v lese.
„Vespasianus držel Afriku a Asii,“ pokračoval Burhmund. „Jeho generál Primus tehdy přistál v Itálii a napsal mi. Jo, tou dobou už jsem měl slušné jméno.“
Burhmund obeslal své příbuzné a spojence. Bezmocný římský legát souhlasil. Muži se vypravili hájit přechody přes Alpy; žádný vitelliánský Gal nebo Germán nemohl projít k severu a Italové a Iberové měli tam, kde byli, svých starostí dost. Burhmund svolal shromáždění svého kmene. Vitelliovy odvody byly ta poslední kapka - víc nehorázností trpět nehodlají. Tloukli meči o štíty a křičeli.
Sousední Canninefatové a Frísové už věděli, co se děje. Jejich shromáždění svolávala muže na podporu společné věci. Tungerská kohorta opustila svou základnu a přidala se. Germánské pomocné sbory, které směřovaly na jih k Vitelliovi, slyšely ty zprávy a odtrhly se.
Proti Burhmundovi vytáhly dvě legie. Rozdrtil je a jejich zbytky zahnal do opevnění Castra Vetera. Přešel Rýn a zvítězil v šarvátce u Bonny. Jeho poslové naléhali na obránce Starého tábora, aby se vyslovili pro Vespasiana. Odmítli. V té době Burhmund vyhlásil odtržení a otevřenou válku za svobodu.
Brukterové, Tenkterové a Chamavové se k němu přidali. Rozeslal posly na všechny strany, po celé Germanii. Dobrodruhové ze všech stran se sjížděli pod jeho prapor v celých houfech. Wael-Edh předpověděla zkázu Říma.
„A pak se přidali Galové,“ řekl Burhmund, „ti, které dokázal vzbouřit Classicus a jeho přátelé. Zatím jen tři kmeny - Co se děje?“

Everard sebou trhl při výkřiku, který slyšel jen on sám. „Nic," řekl. „Měl jsem pocit, že vidím nějaký pohyb, ale to se mi zdálo. To je asi únavou."
„Zabíjejí je v lese," zadrhával Florisové hlas. „Je to strašlivé. Proč jsme proboha museli přijít zrovna do tohohle dne?"

„Dobře víte proč," řekl jí. „Nedívejte se na to."
Nemohli zjišťováním pravdy strávit roky. Stráž nemohla obětovat tolik jejich životní dráhy. A co víc, tahle část časoprostoru byla nestabilní; čím méně se tady příchozí z budoucnosti budou zdržovat, tím lip. Everard se rozhodl začít se svou návštěvou u Civila několik měsíců předtím, než se události začnou rozcházet. Předběžný průzkum naznačoval, že Batav bude nejpřístupnější v době, kdy se mu vzdá Castra Vetera; a navíc přitom bude i příležitost setkat se s Classikem. Everard a Florisová doufali, že získají dost informací a zmizí ještě dřív, než se stane to, o čem hovoří Tacitus.
„Navedl je k tomu Classicus?" zeptal se.
„Nevím to jisté." Vzlykla. Neměl jí to za zlé. Sám by ten masakr taky nerad viděl, a to měl ledacos za sebou. „Je mezi Germány, to ano. Ale přes ty stromy dobře nevidím a ani neslyším, protože mě ruší vítr. Mluví jejich jazykem?"
„jestli vůbec, tak jenom trochu, pokud vím, ale pár z nich umí latinsky -"
„Ty jsi duchem jinde, Everarde," napomenul ho Burhmund.
„Cítím… předtuchu," odpověděl Strážce. Jen ať si myslí, že mám trochu věštecký dar, malinko nadpřirozené schopnosti. Později se to může hodit.
Burhmund se zachmuřil. „Já taky, z podstatně světštějších důvodů. Měl bych asi svolat své důvěryhodné lidi. Drž se stranou, Everarde. Tvůj meč je ostrý, to ano, ale nepochodoval

jsi s legiemi a já budu asi potřebovat tvrdou disciplínu.“ To už dodal latinsky.
Tou dobou se k nim už řítila skutečnost v podobě jezdce cválajícího od lesa. Germáni se náhle s řevem vrhli na zajatce. Těch pár galských stráží se jim klidilo z cesty. Germáni podřezávali neozbrojené muže a ničili poklady. Bohové se dočkají hekatomby.
Everard měl podezření, že je k tomu ponoukl Classicus. Nebylo by to nic těžkého. Classicus chtěl, aby se zkompromitovali tak, že by už nemohli uzavřít separátní mír. Burhmund měl nepochybně stejné podezření, podle toho, jak zuřil. Ale co mohl dělat?
Dokonce nedokázal své barbary zastavit, ani když se vyrojili, posedlí zabíjením, z lesa k Starému táboru. V jeho zdech vyšlehly plameny. Jekot se mísil se zápachem spáleného lidského masa.
Burhmund se nijak nezhrozil. Takové věci byly v jeho světě obvyklé. Jeho přiváděla k zuřivosti neposlušnost a zákeřnost, která ji vyvolala.
„Předvolám je před vojenskou radu,“ soptil. „Odsoudím je k hanbě. A aby věděli, že to myslím vážně, před nimi si znova ostříhám vlasy po římském způsobu a smyju z nich barvu. A pokud jde o přísahu věrnosti Classikovi a jeho říši - když se mu nelíbí, co si o tom myslím, jen ať se opováží proti mně povstat.“
„Myslím, že bude nejlepší, když půjdu,“ řekl Everard. „Tady bych se ti jen pletl do cesty. Třeba se zase někdy setkáme.“
Kdy, v těch neštastných dnech, které tě čekají?

5

Ostrý vítr hnal před sebou nízké mraky jako kouř. Do rozhoupaných větví šlehaly šikmé provazce deště. Voda stříkala od kopyt koní, kteří se vlekli s hlavami svěšenými. První jel Saeferth; vzadu Hnaef, který vedl nákladní koně. Mezi nimi se v promoklém plášti choulil Říman. Když se zastavili, aby se najedli nebo si odpočinuli, domlouvali se pomocí znamení a podobně. Tak se Batavové dozvěděli, že se Říman jmenuje Lupercus.

Za zatáčkou se vynořila pětičlenná skupinka, nepochybně Brukterů, protože cestovatelé se už dostali až na jejich území. Stále ještě však byli v neobydleném pásmu, které si obvykle germánské kmeny kolem sebe udržují. Ten v čele byl vyzáblý jako fretka a černý jako vrána kromě těch míst, kde roky přidaly do vlasů a vousů bílou. V pravé nace svíral kopí. „Stát!“ zvolal.

Saeferth zadržel koně. „Přicházíme v míru. Náš pán Burhmund nás posílá k moudré ženě Wael-Edh,“ řekl.

Tmavý muž kývl. „Slyšeli jsme o tom.“

„To muselo být teprve nedávno, protože jsme odjížděli vzápětí po poslovi, i když jsme museli jet pomaleji.“

„Ano. Teď přišel čas jednat rychle. Jsem Heidhin, syn Vidu-hadův, nejbližší pomocník Wael-Edhin.“

„Vzpomínám si na tebe,“ kývl Hnaef, „viděl jsem tě, když ji můj pán loni navštívil. Co od nás chceš?“

„Toho muže, kterého přivádíte,“ řekl jim Heidhin. „To je ten, kterého Burhmund daruje Wael-Edh, ne?“

„Ano.“

Lupercus si uvědomil, že se mluví o něm, a ztuhl. Zatímco se kolem něj ozývaly hrdelní zvuky, přejížděl pohledem z jednoho obličeje na druhý.

„Ona ho zase daruje bohům," řekl Heidhin. „Hledal jsem vás, abych to vykonal."
„Cože, ne na posvátném místě a s následnou hostinou?" divil se Saeferth.
„Říkám ti, že musíme spěchat. Několik mocných mužů mezi námi by ho chtělo nechat naživu v naději na výkupné, kdyby se to dozvěděli. Nemůžeme si je dovolil rozhněvat. Ale bohové se zlobí. Jen se rozhlédněte." Heidhin ukázal kopím na promoklý a sténající les.
Seaferth a Hnaef mu dost dobře nemohli odporovat. Brukterové byli v přesile. Kromě toho každý věděl, že Heidhin byl s moudrou ženou po celou dobu, co odešla ze své vzdálené vlasti. „Všichni nám budete svědky, že jsme ji doopravdy chtěli vyhledat a že přijímáme vaše slovo, že je to skutečně její vůle," řekl Saeferth.
Hnaef se ušklíbl. „Tak to skoncujeme."
Sestoupili z koní, oni dva i Brukterové, a pokynuli Lupercovi, aby udělal totéž. Museli mu pomoci, ale jen proto, že byl slabý a vyhládlý. Když mu svázali ruce za zády a Heidhin rozvinul provaz se smyčkou, oči se mu rozšířily a jednou se prudce nadechl. Pak se pevně rozkročil a začal něco mumlat - nejspíš svým vlastním bohům.
Heidhin se podíval k nebi. „Otče Woene, bojovníku Tiwe, Donare hromovládný, slyšte mě," řekl pomalu a těžce. „Vězte, že tato oběť je Nerthin dar pro vás. Vězte, že nikdy nebyla vaším nepřítelem, ani vám neuloupila vaše pocty. I když vám muži v poslední době dávali méně než dřív, všechno to, co dostávala ona, dostávala jen v zastoupení všech. Stůjte opět po jejím boku, mocní, a dopřejte nám vítězství!"
Saefeth a Hnaef popadli Luperka za paže. Heidhin k němu přikročil. Špičkou kopí udělal na Římanově čele znamení kladiva; pak mu rozťal halenu a vyřízl do hrudi svastiku.

Vytryskla krev, v tom šedém dni křiklavě rudá. Lupercus mlčel. Vedli ho k jasanu, který Heidhin vybral, přehodili provaz přes větev, položili mu smyčku kolem krku. „Ach Julie," vydechl tiše. Dva Heidhinovi muži ho vytáhli do vzduchu, zatímco ostatní tloukli meči o štíty a křičeli. Chvíli sebou škubal, až mu Heidhin vrazil kopí břichem do srdce.

Když udělali všechno, co ještě zbývalo udělat, Heidhin řekl Saeferthovi a Hnaefovi: „Pojeďte s námi. Budete hosty v mém sídle, než se vrátíte k pánu Burhmundovi."

„Co mu máme říct o tomhle?" zeptal se Hnaef.

„Pravdu," odpověděl Heidhin. „Řekněte to všem. Bohové konečně dostali svůj právoplatný podíl jako za starých dob. Teď by za nás měli doopravdy bojovat."

Germáni odjeli. Kolem mrtvého muže zakroužil krkavec, usedl mu na rameno, klovl a polkl. Přiletěl další a další a další. Jejich hrubý křik odnášel vítr, který houpal mrtvým tělem.

6

Everard dovolil Florisové dva dny doma na odpočinek a zotavení. Nebyla žádná citlivka, ale přece jen byla civilizovaný člověk, který se stal svědkem hrůzy. Naštěstí žádného z těch mrtvých neznala; nebude muset překonávat pocit viny, jaký obvykle pronásleduje přeživší oběti katastrof. „Jestli ty noční můry nezmizí, požádejte o psychotechnickou pomoc," poradil jí. „Samozřejmě si taky musíme všechno promyslet ve světle toho, čeho jsme právě byli svědky, a naplánovat si svůj vlastní další program."

I když on sám byl dost zocelený, také rád přivítal chvíli oddechu, ve které se mohl vyrovnat s tím, co viděl a slyšel a čichal ve Starém táboře. Dlouhé hodiny se toulal Amsterodamem, doslova se koupal v slušné civilizovanosti Holandska dvacátého století. Zbytek času trávil v kanceláři Stráže a procházel informační záznamy - historii, antropologii, politický a fyzický zeměpis, všechno, co jen bylo k dispozici - a nechal si elektronicky ukládat do paměti ty údaje, které mu připadaly nejpodstatnější.

V předběžné přípravě to všechno jen prolétl. Ne že by teď měl encyklopedické znalosti, ty ani nebyly k dispozici. Germánskou prehistorií se zabývalo jen málo badatelů; byli roztroušení po obrovské geografické i časové oblasti. Tou dobou se dělo tolik věcí, které se zdály být zajímavější a důležitější. Ověřených informací bylo málo. Například Civila osobně nezkoumal nikdo jiný než on a Florisová. Až dosud se nezdálo, že by vzpoura stála za ta rizika, která s sebou práce v terénu vždycky nese, když jejím výsledkem nebylo nic než to, že se částečně zlepšilo zacházení Římanů s několika málo známými kmeny.

A možná v tom ani nic jiného není. Třeba ty odchylky v textu mají nějaký neškodný původ, který vyšetřovatelům Stráže

unikl, a my se honíme za stíny. Rozhodně nemáme žádné důkazy o tom, že by si tam s událostmi někdo zahrával. No, ale ať je odpověď jakákoli, musíme ji najít.
Třetí den zavolal z hotelu Florisové a pozval ji na večeři jako v den jejich prvního setkání. „Budeme odpočívat, popovídáme si, našeho poslání se dotkneme jen letmo, pokud vůbec. Zítra začneme spřádat plány. Souhlas?“ Požádal ji, aby sama vybrala restauraci, a večer se tam sešli.
V Ambrosii se podávala surinamská a karibská jídla. Ležela na Stadthouderskade, v tiché čtvrti kousek od Museumplein. Byla poklidná a z oken bylo vidět na kanál. Kromě hezké servírky se objevil i černý kuchař, který s nimi perfektní angličtinou přišel probrat jejich objednávku. I víno bylo, jak má být. Možná právě pocit prchavosti, vědomí, že všechno to teplo a světlo a chuť není nic než okamžik v nekonečné temnotě, který může přestat existovat, dodávalo potěšení na hloubce.
„Půjdu zpátky pěšky,“ řekla Florisová, když se schůzka chýlila ke konci. „Je krásný večer.“ Bydlela asi dva nebo tři kilometry odtud.
„Doprovodím vás, jestli můžu,“ odpověděl spokojeně Everard.
Usmála se. Vlasy jí proti potemnělým oknům zazářily jako vzpomínka na sluneční světlo. „Díky. Doufala jsem, že mi to navrhnete.“
Vyšli ven do vlahého vzduchu. Voněl po jaru, protože ho před chvílí pročistil déšť a aut jezdilo málo - spíš je slyšeli jen jako vzdálené pulzování. Po kanálu s bafáním projel člun a brázda za ním se zatřpytila. „Díky,“ opakovala. „Bylo to skvělé. Ohromně mi to spravilo náladu.“
„To je dobře.“ Vytáhl z kapsy váček s tabákem a začal si nacpávat dýmku. „I když jsem si jistý, že byste se rychle vzpamatovala i tak.“

Uhnuli od vody a kráčeli teď mezi starými fasádami. „Ano, už dřív jsem viděla dost hrozných věcí," připustila. Při večeři se oba záměrně chovali bezstarostně, ale ta nálada ji teď pomalu opouštěla, i když mluvila pořád vyrovnaně a tvářila se klidně. „Násilí takového rozsahu ne, to ne, ale zraněné a zabité muže po bitvě, smrtelné nemoci a - mnoho krutých osudů."
Everard kývl. „Ano, tahle naše éra si užila všechny hrůzy pekla, ale nebylo to o nic horší než v jiných dobách. Rozdíl je v lom, že dnes si lidi představují, že to mohlo být lepší."
Florisová si povzdechla. „Nejdřív to byla romantika, takový život v minulosti, ale pak -"
„No, taky jste si vybrala pěkně tvrdý sektor. I když nejhorší násilnosti se tou dobou děly v Římě."
Pozorně se na něj zadívala. „Nechce se mi věřit, že taky podléháte těm iluzím, že ti barbaři byli rození šlechtici. Já jsem o ně přišla hezky rychle. Byli přesně stejně bezohlední. Byli jen méně výkonní."
Everard škrtl sirkou. „Proč jste si je vlastně vybrala jako specializaci, jestli se můžu zeptat? Jasně, někdo to udělat musel, ale vy se svými schopnostmi jste si určitě mohla vybírat ze spousty společností."
Usmála se. „Když jsem absolvovala Akademii, taky se mě o tom snažili přesvědčit. Jeden agent strávil celé hodiny tím, že mi vykládal, jak moc by se mi líbilo jeho Brabantské vévodství. Byl milý. Ale já byla tvrdohlavá."
„Jak to?"
„Čím víc o tom přemýšlím, tím míň je mi to jasné. Tenkrát se mi zdálo, že - ano, jestli vám to nevadí, tak vám to docela ráda budu vyprávět."
Nabídl jí rámě. Zavěsila se do něj. Snadno srovnala krok s jeho, jen se pohybovala pružněji. On volnou rukou svíral maličké ohniště své dýmky. „To bych rád," řekl. „Nešťoural

jsem se ve vašich záznamech víc, než bylo nezbytně nutné, ale přesto jsem samozřejmě zvědavý. Ostatně tam by to pravé vysvětlení asi stejně nebylo.“
„Nejspíš to souvisí s mými rodiči.“ Dívala se nepřítomně dopředu a mezi obočím se jí udělala tenoučká vráska. Mluvila skoro jako ze spaní. „Jsem jejich jediné dítě, narodila jsem se v roce 1950.“ A teď jsi ve své vlastní časové linii o hodně starší, než říká kalendář, uvědomil si. „Můj otec vyrostl v bývalé Holandské Západní Indii. Jestli si vzpomínáte, tak jsme my Holanďané založili Djakartu, říkali jsme jí Batavia. Když nacistické Německo vpadlo do Holandska, byl ještě mladý. Krátce po tom Japonci ovládli jihovýchodní Asii. Bojoval proti nim jako námořník v těch zbytcích flotily, které jsme tam ještě měli. Má matka byla tou dobou školačka, žila tady, doma, a pracovala v hnutí odporu, v ilegálním tisku.“
„Skvělí lidé,“ podotkl Everard.
„Rodiče se poznali po válce, vzali se a usadili se tady v Amsterodamu. Pořád žijí, jsou teď v penzi. Otec byl obchodník a matka učila historii. Holandskou historii.“ Ano, pomyslel si, vracíš se z každé výpravy stejný den, kdy jsi odjížděla, protože si jich chceš ještě užít, než zemřou, aniž by se kdy dozvěděli, co doopravdy děláš. Dost na tom, že jsou zklamaní, že nemají vnoučata. „Nikdy se nechlubili svými válečnými zásluhami. Ale já jsem byla nucená celý život žít s tím vědomím a vůbec s minulostí své země. Vlastenectví? Říkejte tomu, jak chcete. Jsou to moji lidé. Proč jsou takoví, jací jsou? Z čeho to… pramení?… Ano, pramení, kde to má kořeny? Počátky toho všeho mě fascinovaly, a tak jsem začala studovat archeologii.“
Tohle Everard věděl, stejně jako to, že byla atletkou téměř špičkové úrovně a že cestovala mimo turistické trasy do některých dost tvrdých a někdy i nebezpečných míst. To zaujalo náborového pracovníka Stráže, který ji přesvědčil, aby

udělala testy, a když jimi úspěšně prošla, vysvětlil jí jejich účel. U něj to probíhalo podobně.
„Ale i tak," řekl. „Vybrala jste si kulturu, kde je žena v těžké nevýhodě."
Odpověděla dost ostře. „Přinejmenším jste musel vidět shrnutí toho, co jsem dokázala. A musíte taky vědět, že Stráž má dost značné možnosti maskování."
„Promiňte. Nechtěl jsem se vás dotknout. Ale ty vyhovují spíš pro krátké návštěvy." Nebude už dlouho trvat - tedy v normální časové linii světa to nebude dlouho trvat - než takové věci jako vousy a hlasový rejstřík bude možné napodobit téměř dokonale. Hrubá pytlovitá látka, příslušně vypodložená, skryje tělesné křivky. Ruce by ji mohly prozradit, ale ona je má na ženu dost velké a kdyby hrála hodně mladého muže, nemusel by se zdát divný ani jejich tvar, ani to, že nejsou ochlupené.
„Ale -" Velice snadno se může stát, že se ocitne v situaci, kdy bude potřeba mezi kamarády odložit šaty, například při koupání. Nebo třeba může dojít k boji, například kvůli tváři, stále nezaměnitelně ženské -nebo, jak by si mohli myslet barbaři, zženštilé. Žena, jakkoli trénovaná, prostě postrádá svalovou sílu mužských paží, pokud se ocitne v situaci, kdy nemůže použít moderní zbraně.
„Ano, použití je omezené," připustila. „Často to bylo k vzteku. Dokonce jsem uvažovala -" Odmlčela se.
„O změně pohlaví?" zeptal se tiše po půl minutě.
Strnule kývla.
„Nemuselo by to být nevratné, ne?" Budoucí operace nevyžadovaly chirurgické úpravy ani hormonální injekce; odehrávaly se na molekulární úrovni, přebudovávaly organismus počínaje DNA. „Samozřejmě je to velký zásah. Stál by za to jen před posláním přinejmenším několik let dlouhým."

Podívala se na něj vyzývavě. „Vy byste to udělal?“
„Sakra, ne!“ vykřikl. Pak ho napadlo: Byla to moc silná reakce“? Netolerantní? „Ale nezapomínejte, že já jsem se narodil na americkém Středozápadě v roce 1924.“
Florisová se zasmála a stiskla mu paži. „Pochybovala jsem, že by se mohla změnit moje mysl, moje základní osobnost. Jako muž bych byla beznadějný homosexuál. A to je v té společnosti ještě horší handicap než být žena. Nehledě k tomu, že jsem jako žena spokojená.“
Usmál se. „To mi bylo jasné od začátku.“
Uklidni se, člověče. Žádné osobní vztahy v práci. Mohla by to být katastrofa. Intelektuálně bych si přál, aby byla muž.
Patrně měla stejný pocit, protože se také zarazila a chvíli kráčeli mlčky. Ale bylo to přátelské mlčení. Procházeli parkem, kolem to zeleně vonělo, světlo lamp dopadalo na cestu v nepravidelných skvrnách přes větve stromů. Konečně znova promluvil:
„Ale i přesto, jak jsem pochopil, jste vedla velký projekt. Nepřehlížel jsem si příslušné záznamy, protože jsem doufal, že mi to řeknete vy sama. To by samozřejmě bylo lepší.“ Jednou nebo dvakrát to už naznačil, ale ona se tomu tématu vždycky nějak vyhnula. Nebylo to těžké, když museli probrat, takovou spoustu materiálu.
Viděl a slyšel, jak se zhluboka nadechla. „Ano, asi bych měla,“ kývla. „Potřebujete vědět, jaké mám zkušenosti. Je to dlouhý příběh, ale můžu aspoň začít.“ Zaváhala. „Už se s vámi cítím mnohem klidnější. Nejdřív jsem byla pěkně vyděšená. Já, a pracovat s nezávislým agentem?“
„No, maskovala jste to dobře,“ podotkl a zabafal z dýmky. „Člověk se v terénu naučí nedávat najevo emoce, ne? Ale dneska už můžu klidně povídat. Vy jste - vy jste takový

příjemný typ.“ Nevěděl, co má na to říct. „Žila jsem patnáct let mezi Frísy.“
Zachytil dýmku v poslední chvíli, než stačila padnout na zem. „Cože?“
„Od roku 22 do roku 37,“ pokračovala vážně. „Stráž chtěla znalosti, nejen nástin, života na samém západním konci germánského osídlení v době, kdy římský vliv nahrazoval vliv Keltů. Konkrétně je zajímaly nepokoje mezi kmeny, které propukly po zavraždění Arminia. Potenciálně to mohlo mít velké následky.“ „Ale nic znepokojujícího se neobjevilo, co? Kdežto Civilis, postava, o níž si Stráž myslela, že ji může s klidem ignorovat… No, i Strážci jsou jen omylní lidé. A detailní zpráva o typické společnosti je samozřejmě vždycky cenná ve spoustě nejrůznějších souvislostí. Pokračujte, prosím vás.“
„Kolegové mi pomohli usadit se tam. Představovala jsem mladou ženu z kmene Chasuariů, která při cheruském útoku přišla o manžela. Prchla na území Frísů s trochou majetku a dvěma muži, kteří sloužili jejímu manželovi a zůstali jí věrní. Náčelník vesnice, kterou jsme našli, nás velkoryse přivítal. Přinášela jsem zlato a zprávy; a kromě toho pro ně byla pohostinnost posvátná.“
A neuškodilo, ze jsi byla, že jsi, ohromně atraktivní.
„Netrvalo dlouho a vdala jsem se za jeho mladšího syna,“ pokračovala Florisová věcně. „Moji ‚služebníci' prohlásili, že se vydají na ‚obchodní výpravu', a nikdo už o nich nikdy neslyšel. Všichni předpokládali, že se jim někde něco stalo. Bylo přece tolik způsobů, jak přijít o život!“
„A dál?“ Everard si ji prohlížel z profilu. Klidně by ji na tom tmavém pozadí a se zlatou čapkou vlasů byl mohl namalovat Vermeer.

„Byly to tvrdé roky. Často se mi stýskalo, někdy jsem si zoufala. Ale pak jsem si vždycky uvědomila, jak se učím, objevuji, zkoumám celý vesmír zvyků a víry, znalostí, dovedností, lidí. Začala jsem je mít moc ráda. Byli svým obhroublým způsobem dobrosrdeční - to jest v rámci vlastního kmene - a můj Garulf a já… byli jsme si blízcí. Porodila jsem mu dvě děti a tajně jsem se postarala, aby přežily. Samozřejmě doufal v další, ale o to jsem se postarala taky a nebylo nic neobvyklého, že žena přestala být plodná.“ Smutně se usmála. „Měl pak další děti s děvečkou. Celkem jsme spolu vycházely, podřizovala se mi a - no, to je jedno. Byla to běžná a obecně přijímaná věc, pro mě to nebyla žádná pohana a… věděla jsem, že jednoho dne odejdu.“

„To se stalo jak?“ zeptal se tiše Everard.

Mluvila bezvýrazně. „Garulf zemřel. Lovil zubry a jeden býk ho nabral na rohy. Bylo mi smutno, ale věci se tím pro mě zjednodušily. Mohla jsem odejít dávno předtím, zmizet jako moji sluhové, ale on a naše děti - chlapci, dvanáct a čtrnáct let, což znamenalo, že už byli skoro muži. Garulfovi bratři se o ně postarali.“

Everard kývl. Při svém studiu se naučil, že mezi stalými Germány byl vztah mezi strýcem a synovcem posvátný. Mezi tragédiemi, kterými prošel Burhmund, Civilis, bylo i odcizení se synem jeho sestry, který bojoval a padl v římské armádě.

„I tak to ale bolelo, když jsem je opouštěla,“ dodala Florisová. „Řekla jsem, že odcházím, abych chvíli truchlila o samotě, a nechala jsem je, ať si potom lámou hlavu, co se se mnou stalo.“

A ty teď přemýšlíš, co se stalo s nimi, a nepochybně vždycky budeš, pomyslel si Everard. Ledaže jsi z dálky sledovala jejich život až do smrti. Ale myslím, že na něco takového máš dost

rozumu. Takhle doopravdy vypadají ta dávná dobrodružství a romantika služby ve Stráži času.
Florisová polkla. Slzy? Pak pokračovala s nucenou veselostí: „Umíte si představit, jakou omlazovací kosmetickou péči jsem potřebovala, když jsem se vrátila! A horké koupele, elektrické světlo, knihy, divadla, letadla a vůbec všechno!“
„A taky to, že jste byla konečně zase rovnoprávná,“ dodal Everard.
„Ano, jistě. Ženy tam měly slušné postavení, byly svobodnější než ve většině pozdějších společností až po devatenácté století, ale přesto - ano.“
„Jak to ale vypadá, Veleda vládla téměř neomezeně.“
„To je něco jiného. Ta nejspíš mluvila jménem bohů.“
Musíme se o tom ujistit.
„Své poslání jsem skončila před několika lety své osobní časové linie,“ řekla Florisová. „Mé pozdější projekty už nebyly tak ambiciózní. Až doteď.“
Everard se zakousl do dýmky. „Mhm, je to ten problém pohlaví. Nechci riskovat nějaká přestrojení, nanejvýš krátce. Má to příliš mnoho omezení.“
Zastavila se. Nezbylo mu nic jiného, než udělat totéž. Stáli skoro přímo pod lampou. Její oči se v umělém světle leskly jako kočičí. Zvýšila hlas: „Já nebudu prostě jenom viset ve vzduchu a koukat se na vás, agente Everarde. Nebudu.“
Kolem projel nějaký cyklista, podíval se na ně, ale pokračoval dál.
„Samozřejmě by bylo užitečné mít vás dole na zemi,“ ujistil ji Everard. „Ne pořád. Musíte uznat, že často je nejlepší, když jeden z partnerů zůstane v záloze. Ale když si zrovna budeme hrát na Sherlocka Holmese, tak vy se svými zkušenostmi… Otázka je, jak to zařídit?“

Hněv se změnil v dychtivost. „Budu vaše žena. Nebo vaše konkubína, nebo služka, nebo cokoliv jiného, podle okolností. Mezi Germány není úplně neobvyklé, aby žena doprovázela muže na cestách.
Krucinál! Doopravdy mi hoří uši? „Nemůžeme si dovolit zkomplikovat si to ještě mezi sebou.“
Podívala se mu pevně do očí. „O to nemám strach, pane Everarde. Jste profesionál a gentleman.“
„Hm, díky,“ řekl s úlevou. „Myslím, že se dokážu chovat slušně.“
Když ty uděláš totéž!

7

Po kraji se náhle rozlilo jaro jako povodeň. Teplo a dloužící se dny vylákaly ze stromů zelené lístky. Tráva se leskla. Obloha se naplnila křídly a ptačím křikem. Jehňata, telata a hříbata poskakovaly po loukách. Lidé vycházeli z příšeří domů, ze zimního kouře a pachu; přivírali oči před tím náhlým jasem, dýchali sladkou vůni a pustili se do letních příprav.

Ale po loňské skoupé sklizni byli hladoví. Mnoho mužů válčilo za Rýnem a už teď bylo zjevné, že jen málo se jich vůbec kdy vrátí domů. Edh a Heidhin měli stále ještě v srdci mráz.

Kráčeli spolu po jejích pozemcích a nevšímali si světla ani vánku. Dělníci na jejích polích ji viděli jít a neodvažovali se ji ani pozdravit, natož se k ní přiblížit a na něco se zeptat. Lesy na západě ve slunečním světle zářily, ale posvátný háj na východě se zdál tmavý, jako by její věž vrhala stín až tam.

„Hněvám se na tebe," řekla. „Měla jsem tě od sebe navždycky poslat pryč."

„Edh -" Mluvil chraptivě. Kopí svíral tak pevně, až mu klouby zbělely. „Udělal jsem, co jsem musel. Bylo jasné, že bys toho Římana ušetřila. Ansové už byli na nás i tak dost rozhněvaní."

„Žvanění pošetilců."

„V tom případě je pošetilá většina kmene, Edh. Já mezi nimi procházím tak, jak ty nemůžeš, protože jsem muž, a jen muž, ne vyvolenec bohyně. Lidé mi řeknou, co by se tobě přímo říct neodvážili." Heidhin chvíli kráčel mlčky a hledal vhodná slova. „Nerha si bere velkou část toho, co dřív dostávali nebeští bohové. Dobře vím, za co jí vděčíme, ty a já, ale u Brukterů je to jiné, a dokonce i my dva jsme Ansům v mnohém zavázáni. Když se s nimi neusmíříme, odejmou nám vítězství. Četl jsem to ve hvězdách, v počasí, v letu krkavců, v

hodu kostí. A jestli se pletu? V lidských srdcích je i sám strach skutečný. Začnou v bitvě couvat a nepřítel je zlomí.
Teď jsem já tvým jménem obětoval Ansům muže, ne pouhého otroka, ale náčelníka. Ať se jen ta zpráva roznese a uvidíš, jak se mezi válečníky zrodí nová naděje!“
Edh ho probodla pohledem ostrým jako meč. „Pche, ty myslíš, že jim bude záležet na jediné malé oběti? Věz, že zatímco jsi byl pryč, dostihl mě další Burhmundův posel. Jeho muži zabili všechny a zničili všechno v Castra Vetera. Přesytili své bohy.“
Heidhin sebou trhl, ale vzápětí se ovládl. Čas plynul. Nakonec řekl pomalu: „Jak jsem to mohl předvídat? To je dobře.“
„To není. Burhmund zuřil. Ví, že to Římany leda zatvrdí. A teď jsi mě ty připravil o zajatce, který se mohl stát prostředníkem mezi námi.“
Heidhin zaťal zuby. „To jsem nemohl vědět,“ zavrčel. „A stejně, k čemu by ti byl?“
„Taky jsi mě připravil o sebe samého, jak se zdá,“ pokračovala zachmuřeně Edh. „Myslel jsem, že místo mne půjdeš do Colonie.“
Překvapeně se k ní obrátil. Vysoké lícní kosti, dlouhý rovný nos, plné rty dál mířily vpřed, pryč od něj. „Do Colonie?“
„To také bylo v tom Burhmundově vzkazu. Od Castra Vetera pokračuje směrem k Colonii Agrippinensis. Myslí si, že by se • mohla vzdát. Ale až uslyší o tom vraždění - a to uslyší dřív, než k nim Burhmund dorazí - proč by to dělali? Proč by se neměli bít dál a doufat v posily, když nemají co ztratit? Burhmund si přeje, abych vložila kletbu, ničivý hněv Neržin, na každého, kdo poruší podmínky kapitulace.“
Heidhinovi se vrátila obvyklá bystrost a to ho uklidnilo. „Hm, takhle.“ Volnou rukou si hladil vous. „Ano, to by mohlo s obránci Colonie pohnout. Museli už o tobě slyšet. Ubiové jsou Germáni, i když si říkají Římané. Kdyby se tvá kletba

vyslovila před Burhmundovým vojskem nahlas a poblíž hradeb, kde by obránci slyšeli a viděli -“
„A kdo ji teď vysloví?“ „Ty sama?“ „Těžko.“
Kývl. „Ne, to je správné. Bude lepší, když se budeš držet stranou. Kromě Brukterů tě jen málokdo viděl. Pověst je děsivější než tělo a krev.“
Její smích se podobal dravčímu. „Tělo a krev, které musí jíst, pít, spát, zbavovat se odpadů, které se třeba může nachladit a docela určitě může být unavené.“ Ztišila hlas. Sklonila hlavu. „A já jsem unavená,“ zašeptala. „Nejradši bych byla sama.“
„To by možná bylo moudré,“ podotkl Heidhin. „Ano. Uzavři se na chvíli do své věže. Dej na vědomí, že přemýšlíš, připravuješ kouzla, přivoláváš k sobě bohyni. Já ponesu tvá slova do světa.“
Narovnala se. „Tak jsem to myslela,“ odsekla. „Ale po tom, co jsi udělal -jak ti můžu věřit?“
„Můžeš. Odpřísáhnu ti to -“ Heidhin trochu zadrhl - „jestli ti nestačí ty naše společné roky.“ Znovu hrdě zvedl hlavu. „Víš přece, že lepšího mluvčího nemáš. Nejsem jen první mezi tvými následovníky, i já sám jsem velitel. Muži mě ctí.“
Dlouho mlčela. Kráčeli kolem ohrady, ve které stál býk, Tiwovo zvíře, s mohutnými rohy. Konečně se zeptala: „Předáš má slova nezkreslená a budeš v dobré víře pracovat pro to, aby byl naplněn jejich obsah?“
Obratně odpověděl: „Mrzí mě, že mi nevěříš, Edh.“ Podívala se na něj. Její pohled roztál. „Celé ty roky - drahý dávný příteli…“
Zastavili se na blátivé cestě mezi bujně rašící travou. „Byl bych býval víc než přítel, kdybys mi to dovolila,“ řekl.
„Víš, že jsem to nemohla udělal. A ty jsi to ctil. Co můžu dělal jiného než ti odpustit? Ano, jdi místo mě do Colonie.“

Zatvrdil se. „Půjdu tam i kamkoli jinam mě pošleš a budu ti sloužit nejlépe, jak budu moci, jen když nebudeš žádat, abych porušil přísahu, kterou jsem složil na březích Eynu.“
„To -“ Zrudla a zase zbledla. „To už bylo dávno.“
„Pro mě to je, jako bych přísahal včera. Žádný mír s Římany. Válka, dokud budu žít, a až zemřu, budu je trápit cestou clo podsvětí.“
„Niaerdh tě může přísahy zbavit.“
„Sám se jí nikdy nezbavím.“ Pak ji slovy těžkými jako údery kladiva vyzval: „Buď mě od sebe pošli pryč, hned dnes a navždy, nebo přísahej, že po mně nikdy nebudeš žádat, abych se usmířil s Římany.“
Zavrtěla hlavou. „To nemůžu udělat. Když nabídnou nám, našim příbuzným, všemu našemu lidu svobodu -“
Přemýšlel o tom a pak neochotně připustil: „No, když to udělají, tak ji od nich vezmi. To nejspíš budeš muset.“
„I sama Niaerdh by si to přála. Ona není tak krvežíznivá jako Ansové.“
„Hm, dřív jsi mluvila jinak.“ Heidhin se ušklíbl. „Nemyslím, že by si Římané klidně nechali uniknout západní kmeny a jejich daně. Ale kdyby to udělali, seberu všechny muže, kteří budou ochotni se mnou jít, a budu Římany na jejich vlastním území napadat tak dlouho, dokud nezemřu pod jejich meči.“
„Kéž by se to nikdy nestalo!“ vykřikla.
Položil jí ruce na ramena. „Přísahej mi - přivolej Niaerdh za svědka - že budeš vyzývat k válce, která neskončí dřív, než se Římané stáhnou z našich zemí nebo… nebo aspoň než budu mrtev. Když to uděláš, budu moci pracovat pro cokoli jiného, co si budeš přát, ano, dokonce pro záchranu života těch Římanů, které zajmeme.“
„Když si to přeješ,“ povzdechla Edh. Odstoupila od něj.

Velitelsky dodala: „Pojď tedy, vyhledáme posvátné místo, smísíme svou krev na zemi a naše slova ve vzduchu na znamení závazku. Chci, abys zítra vyjel za Burhmundem. Čas je nám v patách.“

8

Tohle město se kdysi jmenovalo Oppidum Ubiorum, nebo tak mu aspoň říkali Římané. Germáni jinak nestavěli města; ale Ubiové na levém břehu Rýna byli pod silným galským vlivem. Po dobytí země Caesarem se brzo stali součástí impéria a na rozdíl od většiny svých příbuzných s tím byli spokojeni - vyhovoval jim obchod, vědomosti, kontakty s vnějším světem, které to přinášelo. V době Claudiovy vlády se město stalo římskou kolonií a bylo nazváno po jeho ženě. Ubiové, kteří se dychtivě pořímšťovali, se sami přejmenovali na Agrippince. Město rostlo - ve vzdálené budoucnosti se z něj stane Köln, Kolín nad Rýnem.

Dnes to kolem jeho mohutných římských hradeb doslova vřelo. Ze stovek ohňů stoupal dým, barbarské praporce vlály nad koženými stany, kožešiny a přikrývky ležely rozprostřené v místech, kde spali ti, kdo si žádný stan nepřinesli. Koně rzali a dupali. Dobytek bučel, ovce bečely v proutěných ohradách, kde čekaly na den, kdy budou poraženy pro armádní stůl. Muži se hemžili kolem, divocí válečníci z druhého břehu, galská sběř z tohoto. Ozbrojení zemane z Batavie a jejich nejbližší sousedé byli tišší; Civilovi a Classikovi veteráni byli ukáznění. Stranou se choulili trudnomyslní legionáři, kteří sem připochodovali z Novesia. Cestou sem byli vystaveni tolika posměškům, že se jejich jízda nakonec rozhodla, že už toho má dost, zrušila přísahu věrnosti Galskému impériu a obrátila se k jihu, aby se znovu přidala k Římu.

Stranou u řeky stála malá skupinka stanů. Žádný z povstalců se k ní neodvážil přiblížit víc než na pár metrů, pokud k tomu neměl dobrou příčinu. Na rozích hlídkovali brukterští strážní, ale byla to spíš čestná stráž. Nejlépe ji chránil snop obilí na vysoké tyči, k němuž bylo přivázáno několik jablek. Obojí bylo loňské, suché a vybledlé, nicméně byl to Neržin symbol.

„Odkud jsi přišel?“ zeptal se Everard.
Heidhin se na něj zadíval. Pak sykl: „Jestli jsi sem přišel z východu, jak tvrdíš, musíš to vědět. Angrivarové se na Wael-Edh pamatují; i Langobardové, Lemoviové a jiní. Copak ti o ní nikdo z nich nevyprávěl?“
„Procházela tudy už před lety -“
„Já vím, že se pamatují, protože od nich dostáváme zprávy prostřednictvím obchodníků, tuláků a bojovníků, kteří se nedávno přidali k Burhmundovi.“ Po obloze se přehnal mrak a na muže sedící na hrubé lavici před Heidhinovým stanem dopadl stín. To příšeří jako by ještě přiostřilo jeho pronikavý pohled. Vítr k nim zanesl obláček kouře, zařinčení kovu. „Kdo doopravdy jsi, Everarde, a co chceš mezi námi?“
Tak tohle je nebezpečně chytrý chlap, a navíc fanatik, uvědomil si Strážce. Rychle dodal: „Chtěl jsem říct, že mě zaujalo, jak její jméno žije mezi vzdálenými kmeny dlouho po tom, co tudy prošla.“

„Hm.“ Heidhin se trochu uvolnil. Pravou rukou, která zabloudila k jílci meče, si teď těsněji přitáhl plášť. „Rád bych věděl, proč jsi sledoval Burhmunda, když nechceš přejít pod jeho prapor.“
„Je to tak, jak jsem ti říkal, pane.“ Heidhin v podstatě neměl na to čestné oslovení od Everarda nárok, protože ten mu nepřísahal manskou oddanost, ale neuškodilo to. A Heidhin se ostatně stal mezi Bruktery významným mužem, náčelníkem s pozemky a državami, přiženil se do významné rodiny a co víc, byl důvěrníkem a častým mluvčím Veledy. „Navštívil jsem ho u pevnosti Castra Vetera, protože jsem slyšel o jeho slávě a chci se dozvědět, jak to v těchto krajích chodí. Pak jsem cestoval dál a zaslechl jsem, že se sem chystá moudrá žena.

Doufal jsem, že se s ní setkám, nebo že ji aspoň uvidím a uslyším.“
Burhmund, který Everarda přivítal, mu vysvětlil, že věštkyně poslala místo sebe svého zástupce. Batavovo pohostinství bylo ovšem jen symbolické, protože měl příliš mnoho práce. Když měl Everard příležitost, vyhledal Heidhina sám. Jako Gót byl dost exotickou postavou, aby byl přijat, ale rozhovor byl klopýtavý. Heidhin myslel na jiné věci, dokud se v něm náhle neprobudilo podezření.
„Uzavřela se ve své věži, aby byla sama s bohyní,“ řekl. Přímo plál vírou.
Everard kývl. „To mi Burhmund říkal. A taky jsem slyšel tvou včerejší řeč u bran města. Můj pane, neorejme pořád stejné pole. Ptal jsem se tě jen, odkud jste přišli, ty a svatá Wael-Edh? Kde jste začali své putování, kdy a proč?“
„Pocházíme z Alvaringů,“ odpověděl Heidhin. „Většina mužů, co jsou tady, se nejspíš ještě nezrodila, když jsme odcházeli. A proč? Bohyně ji povolala.“ Nadšení ustoupilo úsečnosti. „Mám na práci lepší věci než poučovat cizince. Jestli mezi námi zůstaneš, Everarde, uslyšíš víc a možná si ještě někdy promluvíme. Dnes ti musím dát sbohem.“
Vstali. „Děkuji ti za tvůj čas, pane,“ řekl Strážce. „Jednou se vrátím ke svému lidu. Jestli ty nebo někdo ze tvých někdy přijdete mezi Góly, budete vítáni.“
Heidhin nepřešel tu obvyklou zdvořilost bez povšimnutí. „Možná,“ odpověděl. „Neržini poslové - ale nejdřív musíme vyhrát válku. Sbohem.“
Everard prošel okolním zmatkem k ohradě poblíž Civilova hlavního štábu, kde si vyzvedl své koně. Byli to huňatí germánští poníci; když nasedl, nohy mu visely těsně nad zemí. Ale on byl i mezi těmito muži veliký a bylo by divné, kdyby

neměl koně, kteří by nesli jeho i jeho majetek. Vyrazil na sever. Colonia Agrippinensis mu zmizela z dohledu.
Večerní světlo zlatilo řeku. Kopce byly skoro stejné, jak si je pamatoval ze své domovské éry, ale krajinu hyzdila zaplevelená pole a zničené budovy v místech, kde ji Civilis před několika měsíci vyplenil. Tu a tam zahlédl kosti, některé i lidské.
Ta opuštěnost mu vyhovovala. I přesto počkal, až se setmělo, než řekl Florisové: „Všechno v pořádku, pošlete dolů naklaďák.“ Nikdo ho nesměl vidět, jak mizí ze silnice, a vozidlo schopné pojmout koně nebylo tak nenápadné jako tempocykl. Poslala mu ho pomocí dálkového ovládání, on do něj zavedl svá zvířata a pak udělal prostorový skok do jejich tábora. Vzápětí se k němu přidala i ona sama.
Mohli se vrátit do amsterodamského pohodlí, ale to by znamenalo ztrátu osobního času - ne přesun sám, ale dojíždění mezi kanceláří a bytem nebo hotelem, svlékání a oblékání barbarských šatů a snad vůbec nejvíc duševní přizpůsobování. Raději zůstanou v téhle dávné zemi, důvěrně spojeni nejen s jejím lidem, ale i přírodním světem. Příroda - divočina, záhady dne a noci, léta a zimy, bouří, hvězd, růstu, zániku - to všechno ovládalo i duše zdejšího lidu. Člověk je nemohl doopravdy pochopit, vcítit se do nich, dokud sám nevstoupil do lesů a nenechal je vstoupit do sebe.
Místo pro tábor vybrala Florisová - odlehlý kopec, z kterého byly na všech stranách vidět jen lesy sahající až k obzoru. Mohl ho náhodně zahlédnout tak nejvýš osamělý lovec a ani ten se jistě neobtěžoval šplháním na holý vrcholek. Severní Evropa byla velmi řídce zalidněná; kmen o padesáti tisících hlav už byl veliký a žil na obrovském území. I jiná planeta by snad byla podobnější tomu, co znali z dvacátého století.

Dva stany pro jednoho se vedle sebe vyhřívaly ve slunečním svitu a z vařiči jednotky - technického vynálezu z ještě vzdálenější budoucnosti, než byla jejich éra - se linula příjemná vůně. I přesto Everard, když přivázal své koně vedle jejích, zapálil hraničku dříví, kterou si přichystal předtím. Zamyšleně a mlčky pojedli a pak zhasli lampu. Vařiči jednotka se stala pouhým stínem a nenápadně se čistila. Seděli u ohně na trávě. Nijak se na tom nedomlouvali; oba instinktivně věděli, že tak je to správné.
Zafoukal chladný vánek. Tu a tam se ozvala sova, tiše, jako by kladla věšteckou otázku. Vrcholy stromů se pod hvězdnatým nebem vlnily jako moře. Nad nimi se táhla k severu stříbřitá Mléčná dráha. Výš zářil Velký vůz, který tady lidé znali jako Vůz nebeského otce. Ale jak mu říkají v Edhině domovské zemi? napadlo Everarda. Kdo ví, kde to je. Když Janne to jméno „Alvaringove“ nic neříkalo, je tak zapadlé, že o něm nikdo v celé Stráži nebude nic- vědět.
Zapálil si dýmku. Oheň zapraskal, vmetl mu do tváře kouř, osvětlil tvář Janne Florisové a zableskl se na copech, které si volně spustila dolů. „Asi budeme muset hledat v minulosti,“ řekl.
Kývla. „Těch posledních pár dnů potvrzuje Tacita, co?“
Během těch dnů byl on stále agentem na zemi, kdežto ona pozorovala z výšky. Jinak to zatím nešlo. Ale její role byla stejně aktivní jako jeho. On se musel omezit na své bezprostřední okolí. Ona pátrala v širokém okruhu a pak v noci vysílala své miniaturní robotické špehy, aby neviděni pronikali pod vybrané střechy a hlásili, co se tam děje.
Jaké bylo jejich svědectví? Senát Colonie ví, že jeho postavení je beznadějné. Mohli by vyjednat podmínky kapitulace, které by nebyly úplně katastrofální, ale bude taková dohoda dodržena? Kmeny Tenkterů, které žijí na druhém břehu řeky,

vyslaly posly s návrhem sjednocení nezávislého na Římu. Mezi jejich požadavky bylo stržení městských hradeb. Colonia váhala; přistoupila by jen na volné spojenectví a nekontrolovanou přepravu přes řeku jen za světla, dokud by dohoda nepřinesla větší důvěru obou stran. Tenkterové souhlasili. Asi tou dobou dorazili Civilis-Burhmund a Classicus.

Classicus chtěl město okamžitě vydrancovat. Burhmund váhal. Mezi jiným proto, že ve městě byl jeho syn, který se stal rukojmím v té nejasné době loňského roku, kdy on sám ještě navenek prohlašoval, že bojuje za nastolení Vespasiana na císařský stolec. Přes to, co se stalo později, zacházeli s chlapcem dobře a Burhmund ho chtěl zpátky. Veledin vliv by mohl umožnit dojednat mír.

A také umožnil.

„Jo," řekl Everard. „Řekl bych, že zbytek půjde taky podle Tacita." Colonia se vzdá, neutrpí žádné škody a přidá se k povstaleckému svazu. Ovšem dostane nová rukojmí: Burhmundovu ženu a sestru a Classikovu dceru. Že oba tito muži vsadí do hry tolik, to svědčilo o víc než o realistické politice; bylo to důkazem Veledina vlivu.

(„Kolik divizí má papež?" bude jednou vtipkovat Stalin. Jeho následníci zjistí, že na tom nezáleží. Z dlouhodobého hlediska žijí lidé hlavně ze snů a umírají pro ně.) „No, zatím ještě nejsme u toho bodu, kdy se zprávy začnou rozcházet," podotkla zbytečně Florisová. „Zatím zkoumáme jen jeho pozadí."

„A čím dál víc se přesvědčujeme, že klíčem ke všemu je Veleda. Myslíte, že bychom mohli - totiž že byste vy mohla - oslovit ji přímo, seznámit se s ní?"

Florisová zavrtěla hlavou. „Ne. Zvlášť ne teď, když se izolovala. Nejspíš prochází nějakou citovou nebo i náboženskou krizí. Přerušení by mohlo vyvolat… cokoli.“
„Mhm.“ Everard chvíli bafal z dýmky. „Náboženství… slyšela jste tu včerejší Heidhinovu řeč k armádě, Janne?“
„Částečně. Věděla jsem, že tam jste a zaznamenáváte ji.“
„Nejste Američanka. A taky nepatříte ke svým kalvinistickým předkům. Myslím, že jste si přesně neuvědomila, co dělal.“
Vztáhla ruce k ohni a čekala.
„Jesti jsem někdy slyšel nějaké doopravdy vynikající kázání o pekle a věčném zatracení, které mělo připomenout publiku bázeň boží, tak to bylo to, co včera předvedl Heidlhin,“ řekl Everard. „A taky pořádně zaúčinkovalo. Žádné další ohavnosti ve stylu Castra Vetera nebudou.“
Florisová se zachvěla. „To doufám.“
„Ale… celý ten přístup… já vím, že takového něco není v antickém světě výjimka. Zvlášť od té doby, co všude kolem Středozemního moře žijí Židé. Starozákonní proroci mají vliv dokonce i na pohany. Ale tady, mezi nordickými kmeny - nesnažil by se řečník spíš apelovat na jejich mužnost a bojovnost? Nebo Přinejmenším na povinnost dodržet slib?“
„No jistě. Jejich bohové jsou krutí, ale v podstatě tolerantní. Proto to mezi nimi, myslím mezi kmeny, budou mít časem dost snadné křesťanští misionáři.“
„Jak to vypadá, Veleda zasáhla stejné nechráněné místo,“ podotkl zamyšleně Everard, „o šest nebo sedm set let dřív, než se do těchhle míst vůbec nějací křesťanští misionáři dostanou.“
„Veleda,“ mumlala si Florisová. „Wael-Edh. Edh Cizinka, Edh Vzdálená. Své poselství, ať je už jakékoli, pronesla celou Germanií. Tacitus Dvě říká, že se tam s ním po Civilově pádu zase vrátí - a že se víra Germánů začne měnit… Ano, nejspíš

musíme vysledovat její putování v minulosti, tam, odkud pochází.“

9

Měsíce se táhly a pomalu podemílaly Burhmundovo vítězství. Tacitus zaznamená, jak k tomu došlo, všechny zmatky a chyby, rozmíšky a zrady, zatímco síla římských posil nezadržitelně rostla. Už v té době se vzpomínky zamlžovaly nebo ztrácely a každý muž, který se během té doby díval, jak mu z ran uniká život, byl už dávno zapomenut. Ty podrobnosti, které přesto přežily, jsou zajímavé, ale většinou nepodstatné pro pochopení konečného výsledku. Stačí krátké shrnutí.

Nejdřív měl Burhmund jeden úspěch za druhým. Dobyl zemi Suniků a mezi nimi naverboval spoustu nových vojáků. U řeky Mosely porazil skupinu prořímských Germánů, některé začlenil do svého vojska a zbytek i s jejich vůdcem zahnal k jihu.

To byla těžká chyba. Zatímco on bojoval v belgických lesích, Classicus otálel s rukama v klíně a Tutor příliš pomalu zaujímal obranné pozice.na Rýně a v Alpách, což se ukázalo být osudným. Jednadvacátá legie toho využila a přešla do Galie. Tam se k ní přidaly její pomocné sbory včetně jízdy pod velením Iulia Brigantika, Civilova synovce a nesmiřitelného nepřítele. Tutor byl poražen, jeho Treverové rozprášeni. Ještě předtím byl katastrofálně neúspěšný i povstalecký útok na Sekvany. Do oblasti se začaly stahovat římské jednotky z Itálie, Španělska a Británie.

Vrchním velitelem římské ofenzivy byl teď Petilius Cerealis.

I když před devíti lety nedokázal v Británii porazit královnu Boadiceu, napravil si tento Vespasianův příbuzný mezitím pověst tím, že sehrál důležitou roli při dobývání Říma z rukou vitelliánů. U Moguntiaka, budoucí Mohuče, poslal galské odvedence domů, protože prohlásil, že mu jeho vlastní legie

budou bohatě stačit. Toto gesto prakticky dovršilo pacifikaci Galů.
Pak vstoupil do Augusty Treverorum, budoucího Trevíru, města Classikova a Tutorova, rodiště galské vzpoury. Vyhlásil všeobecnou amnestii a ty jednotky, které se odtrhly, začlenil zpátky do své armády. Oslovil shromáždění Treverů a Lingonů nevzrušeně rozumným stylem a přesvědčil je, že dalším odporem nemají co získat a naopak mohou všechno ztratit.
Burhmund a Classicus přeskupili své roztříštěné síly bez té velké části, kterou úspěšně dostal do pasti Cerealis. Poslali k němu vyslance a nabídli mu Galské impérium, když se k nim přidá. Ale on jejich dopis jen poslal dál do Říma.
Cerealis, plně zaujatý politickou stránkou války, nebyl dost připraven na útok, který následoval. Povstalci se v tvrdé bitvě zmocnili mostu přes Moselu. Cerealis osobně vedl útok, kterým ho dobyl zpátky. Pak shromáždil své kohorty, když byli barbaři v jeho vlastním táboře, zastihl je při plundrování a tudíž ve zmatku a zahnal je na útěk.
Na severu u Rýna se Agrippinci - bývalí Ubiové - kdysi jen váhavě dohodli s Burhmundem. Teď překvapili a zmasakrovali germánské posádky, které měli mezi sebou, a obrátili se k Cerealovi se žádostí o pomoc. Ten ji rychlým pochodem městu poskytl.
I přes některé drobné potíže získal kapitulaci Nerviů a Tungrů. Když nové legie zdvojnásobily jeho vojsko, vytáhl ke konečnému měření sil s Burhmundem. Ve dvoudenní bitvě u Starého tábora, s podporou batavského dezertéra, který se svými muži vedl důležitý obchvat, Germány zlomil. Tím mohla válka skončit, kdyby byli měli Římané po ruce lodi, aby mohli zbylým povstalcům odříznout ústup přes Rýn.
Když se o tom dozvěděli zbylí treverští povstalci, rovněž ustoupili za řeku. Burhmund se uchýlil k dosud povstaleckým,

i když už poměrně osamoceným Batavům a se zbylými muži se nějaký čas pokoušel o záškodnickou válku. Mimo jiné zabili i Brigantika. Ale nedokázali si udržet území. V nejprudším boji se Burhmund a Cerealis ocitli přímo proti sobě. Germán, který se snažil zastavit své ustupující muže, byl poznán; kolem něj svištěly zbraně; jen těsně se mu podařilo uniknout tak, že seskočil z koně a přeplaval řeku. Jeho čluny odvezly i Classika a Tutora, kteří od té chvíle nebyli nic než smutné přívěsky.

Cerealis utrpěl jeden nezdar. Když vykonal inspekci zimního ležení, které stavěly jeho legie u Novasia a Bonny, vracel se po Rýně se svou flotilou. Ukrytí germánští špehové si všimli, že Římané jsou příliš sebejistí a tudíž neopatrní. Sebrali dvě silné skupiny a jedné tmavé noci zaútočili. Ti, kdo vtrhli do římského tábora, přeřezali provazy stanů a pobili muže uvnitř. Jejich společníci zahákovali několik lodí a odvlekli je. Největší lahůdkou byla pretoriánská triéra, na které měl spát Cerealis. Náhodou byl ale jinde - povídalo se, že s nějakou ubijskou ženou - a objevil se otřesený a polonahý, aby se ujal velení.

Byla to jen jednorázová akce. Jejím hlavním důsledkem nepochybně bylo, že Římané rychle zmoudřeli. Germáni odtáhli zajatou triéru do řeky Lippe a věnovali ji Veledě. l když tento neúspěch římského vojska byl jen malý, mohl být později považován za osudové znamení. Cerealis postupoval dál do kmenové domoviny. Nikdo ho nedokázal zastavit. Ale on se také nedokázal definitivně vypořádat se svými nepřáteli. Řím už mu nemohl poslat žádné další vojsko. Zásobování začalo být slabé a nepravidelné. A celou tu dobu proti němu postupovala severská zima.

10
Rok 60.
Vysočinou východně od Rýna putovala karavana několika tisíc lidí. Kopce byly většinou hustě zalesněné a cesty mezi nimi stěží víc než zvířecí stezky. Koně, voli i lidé napínali všechny síly, aby se vozy vůbec pohnuly; kola skřípala, podrost praskal, dech sípal. Lidé se většinou vlekli pěšky, otupení únavou a hladem.
Z návrší tři nebo čtyři kilometry vzdáleného sledovali Everard a Florisová tento exodus ve chvíli, kdy průvod přecházel přes travnatou mýtinu. Příruční optické přístroje jim ho přiblížily na dosah ruky. Mohli použít i audiozesilovače, ale to, co viděli, se i tak dalo těžko snést.
V čele jel bělovlasý muž, který se i přes svůj věk držel vzpřímeně. Za ním se leskla zbroj a hroty kopí jeho osobní stráže. Byly to jediné lesklé věci široko daleko a ani pod těmito přilbicemi nebylo vidět žádnou radost. Za nimi hnalo pár chlapců několik zbylých vyhublých krav, ovcí a prasat. Tu a tam vezl některý vůz v řadě proutěnou klec s kuřaty nebo husami. Tvrdý chléb a vzácné kousky soleného masa se hlídaly ostražitěji než svázané šatstvo, nástroje a jiný majetek - dokonce než hrubě otesaná dřevěná modla na voze, kde se třpytilo i zbytečné a bezvýznamné zlato. K čemu byli Ampsivariům bohové?
Everard ukázal prstem. „Ten stařík vepředu," řekl. „Jejich náčelník Boiocalus, co?"
„Jak Tacitus zapsal jeho jméno," kývla Florisová. „Ano, to je určitě on. V tomhle sektoru se moc málo lidí dočkalo tak vysokého věku." Smutně dodala: „Nejspíš trpce lituje, že on ano."
„A většinu života strávil v římských službách. Jo."

Kolem se vlekla mladá žena, vlastně spíš dívka, s miminkem v náručí. Odhalila mu prs, ale dítě plakalo, protože z něj už neprýštilo žádné mléko. Muž ve středním věku, snad otec, se opíral o kopí jako o hůl a druhou rukou jí byl neustále připraven pomoci, kdyby zakolísala. Její manžel nepochybně ležel zabit desítky nebo stovky kilometrů za nimi.

Everard poposedl. „Pojedena, ne?“ řekl drsně. „K místu setkání je to ještě kus. Proč jsme vlastně jeli tudy?“

„Myslela jsem, že bychom se na to měli podívat zblízka,“ vysvětlila Florisová. „Ano, taky mě to bude pronásledovat. Ale Tenkterové to zažili na vlastní kůži. Potřebujeme dobře vědět, jaké to je, když máme mít naději pochopit jejich reakci i reakci Veledy, a ostatně i to, jak budou oni reagovat na ni.“

„Asi jo.“ Everard zamlaskal na svého koně, zatáhl za uzdu záložního zvířete, které v současné době neslo jeho skrovná zavazadla, a pustil se po svahu dolů. „I když soucit je v tomhle století hodně vzácný. Nejbližší společnost, která ho kdy nějak výrazněji podporovala, je v Palestině, a tu taky vítr rozfouká na všechny strany.“

A zaseje tak do všech koutů impéria judaismus, z něhož se zrodí křesťanská úroda. Není divu, že sváry a smrt na Severu se v historii stanou jen kratičkou poznámkou.

„Rodová vzájemnost je neuvěřitelně silná,“ připomněla Florisová, „a tváří v tvář Římu se mezi západními Germány objevuje už i zárodek pocitu rodového spříznění přesahujícího jednotlivé kmenové hranice.“

Mhm, vzpomněl si Everard, a ty máš podezření, že s tím má hodně společného Veleda. Proto ji sledujeme zpátky časem — abychom se pokusili zjistit, jaký má význam.

Vjeli znova do lesa. Nad nimi se sklenuly jasně zelené větve a cestu lemoval hustý podrost. Sluneční světlo pronikalo mezi listím a vytvářelo světlé skvrny na mechu. Po větvích pobíhaly

ohnivé veverky. Velebným tichem se prolínala vůně a ptačí zpěv. Příroda už pohltila trápení Ampsivarů.
Mezi nimi a Everardem se rozprostřela lítost jako ta pavučina, kterou zahlédl třpytit se na lískovém keři. Bude muset odjet hodně daleko, než se natáhne tak, aby praskla. Nic nepomáhalo říkat si, že všichni zemřeli kdovíkde a kdovíjak osmnáct století předtím, než se narodil. Byli tady, teď, stejně skuteční jako utečenci, které nedaleko odtud viděl prchat na západ v roce 1945. Ale těmhle v nouzi nikdo nepomůže.
Tacitus nepochybně hlavní rysy příběhu zachytil správně. Ampsivary vyhnali z jejich domovů Chaukové. Šlo o půdu; lidí přibývalo a při technologii, kterou měli k dispozici, už je zděděná půda neuživila; přelidnění je relativní pojem, stejně starý jako válka a hladomor, které z něj pocházejí, a stejně jako ony se neustále znovu rodí. Poražení odešli k dolnímu toku Rýna. Věděli, že je tam poměrně velké neobydlené území, odkud původní obyvatele vyhnali Římané. Ti ho chtěli zachovat pro vojenské zásobování a také tam hodlali usazovat vysloužilé vojáky. Dva fríské kmeny se ho už pokusily obsadit. Frísové dostali příkaz, aby se vystěhovali, a když příliš dlouho otáleli, byli vyhnáni útokem, při němž byla řada lidí zabita a mnoho dalších prodáno do otroctví. Ale Ampsivarové byli věrní římští poddaní. Boiocalus byl uvězněn, když se před čtyřiceti lety odmítl připojit k Arminiově vzpouře. Pak sloužil pod Tiberiem a Germanikem, dokud neodešel z armády, aby se stal vůdcem svého kmene. Řím určitě poskytne jemu a jeho uprchlíkům místo, kde by mohli hlavu složit.
Ale Řím to neudělal. Posádkový velitel soukromě, v naději, že se vyhne potížím, nabídl Boiocalovi půdu pro něj a jeho rodinu. Náčelník ten úplatek odmítl: „Možná nemáme zemi, kde bychom žili; ale zemi, kde bychom zemřeli, nám nikdo vzít nemůže.“ Vedl svůj kmen proti proudu k Tenkterům. Na

mohutném shromáždění vyzval je, Bruktery i ostatní, kteří považují blízkost Říma za tísnivou, aby s ním vytáhli do války. Zatímco se o tom hádali svým neorganizovaným, rádoby demokratickým způsobem, legát převedl své legie přes Rýn do téže země. Pohrozil jejím obyvatelům vyhubením, pokud nově příchozí nebudou vypovězeni. Od severu z Horní Germánie pochodovala druhá armáda přímo do zad Brakterům. Tenkterové, kteří se tak dostali mezi čelisti svěráku, přikázali svým hostům, aby odešli.

To farizejské rozhořčení bych si měl radši odpustit. Spojené státy spáchají ve Vietnamu horší zradu, a m méně omluvitelné situace.

Cesta se rozšířila do něčeho vzdáleně podobného silnici, úzké, rozbrázděné, udržované jen nohama, kopyty a koly, které ji používaly. Everard a Florisová jeli jejími zákrutami celé hodiny. Jejich trasu naplánovala Janne; špehovala z takové výšky, že ji nebylo vidět, používala své robotí zvědy metodou pokusu a omylu, trpělivě sestavovala střípky potenciálně užitečných informací.

Pro ženu a muže bylo trochu nebezpečné jet tudy bez doprovodu, i když Tenkterové si v banditismu příliš nelibovali. Ale museli je vidět přijíždět obvyklým způsobem. V sebeobraně mohli použít omračován pistole, pokud by byli napadeni, ovšem za předpokladu, že u toho nebude horda svědků, jejichž vyprávění by mohlo významně ovlivnit historii. Tentokrát žádné potíže neměli. Na silnici se objevovalo víc a víc poutníků jedoucích stejným směrem. Byli to samí muži; skoro všichni byli zamyšlení nebo polekaní a mluvili jen málo. Výjimkou mezi nimi byl velký muž s pivním břichem, který se představil jako Gundicar. Jel vedle toho neobvyklého páru a klábosil s neochvějnou veselostí. Everarda napadlo, že v devatenáctém nebo dvacátém století by to mohl být zámožný

pekař nebo kupec a štamgast v místním Brauhausu. „A jak jste se sem dostali, že vás cestou nikdo nekousl, vy dva?“
Strážce mu naservíroval připravenou historku: „Tak jednoduché to nebylo, příteli. Já patřím k Reudignům, žili jsme na sever od řeky Labe; slyšel jsi o nás?… obchodní cesta směrem na jih… Válka mezi Hermundury a Chatty… Přepadli nás, z celé výpravy jsem asi jedině já vyvázl životem, zboží pryč kromě téhle trochy výstroje… potkal jsem ženu, vdovu, přišla o všechny příbuzné, byla ráda, že se může přidat… Šel jsem domů podél Rýna a přímořím, doufal jsem, že tam bude míň nepřátel… Slyšel jsem o moudré ženě z východu a že bude k vám Tenkterům mluvit…“
„Ano, jsou to hrozné časy,“ povzdechl Gundicar. „Taky Ubiové za řekou trpí velkými požáry.“ Rozveselil se. „Myslím, že to se jim bohové mstí za to, že se tak plazí před Římany. Možná je všechny brzo potká neštěstí.“
„Takže vy jste chtěli bojovat, když legie vpadly do vašich zemí?“
„No, to by bylo nemoudré, byli jsme nepřipravení a bylo to zrovna před senosečí, víš. Ale nestydím se říct, že jsem kvílel smutkem nad těmi ubohými bezdomovci. Kéž je k nim Matka laskavá! Doufám, že ta věštkyně Edh nám zítra řekne, kdy budeme doopravdy moct napravit takové křivdy. V tom hradišti, v té Colonii, tam by se to plenilo, co?“
Většinu rozhovoru vedla Florisová. Žena se v každé pohraniční společnosti obvykle těší úctě nebo dokonce úplné rovnoprávnosti. Řídí všechno sama, když její muž odjede ze své osamělé usedlosti; když se v té době objeví krevní mstitelé, Vikingové, Indiáni, je to zase ona, kdo řídí obranu. A Germáni kromě toho ještě víc než Řekové nebo Hebrejci věří ve věštkyni, prorokyni, ženu - těšící se skoro šamanské úctě -

které bůh propůjčil moc a zjevil budoucnost. Edhina pověst ji daleko předběhla a Gundicar si povídal s kdekým.
„Ne, nikdo neví, odkud původně přišla. Přijela sem od Cherusků a předtím prý nějaký čas žila mezi Langobardy… Myslím, že ta její bohyně Nerha pochází z Vanu, ne z Ansů… ledaže je to jiné jméno pro Matku Friku. Ale i tak… říká se, že Nerha je prý ve svém hněvu hrozná jako sám Tiw… Pak se říká něco o hvězdě a o moři, ale o tom nic nevím, my tady žijeme ve vnitrozemí… Přišla k nám krátce po tom, co se Římané stáhli. Král ji hostí. Povolal muže, aby přišli a naslouchali. To si určitě přála ona. Těžko jí může odporovat…“
Florisová ho dál pobízela k řeči. To, co jí vyprávěl, jí hodně pomůže, až bude plánovat další krok pátrání. Setkání se samotnou Edh by se agenti Stráže měli raději vyhnout. Dokud nebudou vědět víc o ní a o těch silách, které rozpoutává, bylo by šílenství se do toho plést.
Pozdě odpoledne vjeli do údolí mezi pole a pastviny - do králova hlavního sídla. Král byl v podstatě statkář a nepřipadalo mu nijak nedůstojné připojit se ke svým nájemcům, najatým dělníkům a otrokům při polní práci. Předsedal zasedáním rady a vedl pravidelné obětní slavnosti, velel ve válce, ale zákon a tradice ho zavazovaly stejně pevně jako kohokoli jiného; jeho mnohdy vzpurný lid ho mohl odstavit nebo svrhnout, když se mu zachtělo, a každý potomek královského rodu měl na nejvyšší postavení jen tak silný nárok, jak silní byli bojovníci, kteří za ním stáli. Není divu, že tihle Germáni nedokázali přemoci Řím, uvažoval Everard. Ani to nikdy nedokážou. Až jejich potomci - Gótové, Vandalové, Burgundové, Lombardové, Sašové a ostatní - převezmou moc, nebude to jejich zásluhou, protože impérium se mezitím rozdrobí zevnitř. A kromě toho impérium ještě předtím

přemůže je - duchovně, tím, že je obrátí na křesťanskou víru, takže nová západní civilizace se zrodí na stejném místě, kde se zrodila ta stará, antická, ve Středozemí, ne podél Rýna nebo u šedého Severního more.
Byla to jen taková prchavá myšlenka, která mu prokmitla hlavou a připomněla mu, co už dávno věděl. Jen co se jeho pozornost znovu napřela vpřed, myšlenka zmizela.
Král a jeho nejbližší bydleli v dlouhé dřevěné síni s deskovou střechou. Kůlny, stodoly, pár chatrčí, kde žili služebníci, a několik dalších domů spolu se síní uzavíralo čtverec. O velký kus dál se tyčil háj starých stromů, posvátné místo, kde bohové přijímali oběti a dávali znamení. Většina příchozích se utábořila vpředu na louce. O kus dál se nad velkými ohni opékala telata a prasata, zatímco služebníci roznášeli rohy nebo dřevěné poháry piva pro všechny. Král musel být štědrý a pohostinný, když si chtěl uchovat dobrou pověst - a na té zase mohl docela dobře záviset jeho život.
Everard a Florisová se usadili nenápadně na kraji a vmísili se do davu. Prošli mezi dvěma budovami a nahlédli na nádvoří. Bylo zhruba vydlážděné a teď právě obsazené koňmi důležitých návštěvníků, kteří budou bydlet v králově domě. Mezi nimi stáli čtyři bílí voli a vůz, který nepochybně táhli. Bylo to zvláštní vozidlo, krásně vyrobené, umně vyřezávané. Vpředu bylo sedadlo pro kočího a vzadu kabina bez oken a s koženou střechou. „Vida, vůz," mumlal si Everard. „Ten musí patřit Veledě - Edh. To bych rád věděl, jestli v něm na cestách spí."
„Určitě," kývla Florisová. „Musí si uchovat důstojnost a záhadnost. A řekla bych, že tam vevnitř je taky obraz bohyně."
„Mhm, Gundicar se zmiňoval o tom, že s ní cestuje několik mužů. Nejspíš nepotřebuje ozbrojenou stráž, jestli si jí kmeny váží tak moc, jak to vypadá, ale dělá to dojem a kromě toho

někdo musí vykonávat běžné práce. I když předpokládám, že jako její služebníci jsou taky ve velké úctě, takže budou nejspíš bydlet u vládce stejně jako jeho náčelníci a přední bojovníci. A ona taky, co myslíš?“
„Určitě ne. Ona, a ležet na lavici mezi spoustou chrápajících chlapů? Buď použije svůj vůz nebo pro ni král zařídil nějakou soukromou místnost.“
„Mimochodem, jak to vůbec dělá? Co jí dává tu moc?“
„To se právě snažíme zjistit.“
Slunce sklouzlo za špičky stromů. V údolí se zešeřilo. Zafoukal chladný vítr. Hosté už byli nasycení, a tak v něm byl cítit jen kouř ohňů a hluboké lesy. Otroci přiložili na oheň; plameny vyšlehly, zahučely, prskly. Nad hlavami zapleskala křídla vraních hejn a rychlých vlaštovek jako runy vykreslené na nebi, na západě purpurovém, na východě chladně zeleném. Chvějivě se rozzářila večernice.
Zazněly rohy. Ze síně vykročili válečníci, důstojně se ubírali přes nádvoří a vyšli ven na udusanou půdu. Na špičkách jejich kopí se zalesklo poslední denní světlo. Před nimi kráčel muž v bohatě zdobené haleně, se zlatými spirálami na pažích - král. Zšeřelé shromáždění vydechlo, ztišilo se, až nakonec mlčky čekalo, co se bude dít dál. Everardovi bušilo srdce.
Král promluvil nahlas, ale vážně. Everarda napadlo, že v hloubi duše je patrně otřesen. Zdaleka k nim přišla Edh, o jejíchž kouzlech už všichni slyšeli, řekl král. Chce pronést k Tenkterům své proroctví. Na její počest i na počest bohyně, která putuje s ní, přikázal proto svým nejbližším sousedům, aby předali zprávu dalším, a tak dál po celé zemi. V těchto nešťastných dobách je třeba pečlivě zvažovat všechna znamení, která bohové sešlou. Varoval, že slova Edh budou bolestivá. Snášejte je mužně, jako člověk snáší nápravu

zlomené kosti. Přemýšlejte o tom, co znamenají a co by měli lidé napříště dělat.
Král odstoupil. Dvě ženy -jeho manželky? - přinesly vysokou třínohou stoličku. Edh vyšla ven a posadila se na ni.
Everard napínal zrak, aby i v tom chabém světle ohňů něco viděl. Jak jen si přál, aby mohl použít své optické přístroje! To, co uviděl, ho překvapilo. Napůl čekal otrhanou bábu. Byla dobře oblečená, měla na sobě šaty z prosté bílé vlny, dlouhé, ale s krátkými rukávy, modrý plášť lemovaný kožešinou, pozlacenou bronzovou sponu, boty z tenké kůže. Hlavu měla nepokrytou jako dívka, dlouhé vlasy však neměla rozpuštěné, ale spletené do copů, a přes ně čelenku z hadí kůže. Byla vysoká, mohutně stavěná, ale hubená; pohybovala se malinko neohrabaně, jako by si tak docela nezvykla na své tělo. V dlouhém, hezky stavěném obličeji zářily veliké oči. Když otevřela ústa, zablýskly se bílé zuby, a jak to vypadalo, všechny. Ale vždyť ona je mladá, pomyslel si, a pak: Ne. Asi pětatřicet, řekl bych. To tady znamená střední vek. Mohla by být babičkou, i když ve skutečnosti se prý nikdy nevdala.
Odvrátil od ní na chvíli pohled a s leknutím poznal muže, který ji doprovázel a stál vedle ní, tmavý, vážný, střízlivě oblečený. Heidhin. No jistě. O deset let mladší než tenkrát, když jsem ho viděl poprvé. Nevypadá na to, nebo spíš už teď vypadá tak starý jako tehdy.
Edh promluvila. Nedělala žádná gesta, ruce nechala v klíně a její hlas, zastřený kontraalt, zůstal tichý. Ale přesto byl zvučný; a byla v něm ocel a byl v něm zimní vítr.
„Slyšte mě a poslouchejte," začala, pohled obrácený nad jejich hlavy k večernici, „vy z vznešeného i z nízkého rodu, vy v plné síle i vy, kdo klopýtáte k hrobu, vy odsouzení k smrti a vy, kdo statečně či hanebně nesete svůj osud. Přikazuji vám, slyšte. Když je ztracen život, to jediné, co zbude pro vás i vaše

syny, je to, co se o vás vypráví. Chrabré činy nikdy nezemřou, ale v myslích lidí žijí navždy - noc a nicota padne na jména zbabělých! Zrádcům bohové nedopřejí nic dobrého, nic než hněv nemají pro loudavé. Kdo má strach bojovat, ztratí svobodu, bude se plazit a hrbit pro plesnivé kůrky, jeho děti budou trpět v okovech a v opovržení. Z jeho žen se stanou bezmocné a plačící děvky. Všechny ty bědy na něj čekají. Je lepší, aby mu jiskra zapálila dům, zatímco on, hrdina, bude kosit nepřátele, dokud vzdorně nepadne a nevystoupí na nebesa.

V nebi těžce zvoní kopyta. Blesky skáčou, plameny létají. Celá země duní hněvem. Moře se vzdouvají a bijí do břehů. Nerha už nestrpí další zlo. Plna hněvu jede zničit Řím, bohové války ji doprovázejí, vlci a krkavci."

Připomněla utrpěná ponížení, bohatství odevzdané na dávkách, nepomstěné mrtvé. Ledovými slovy bičovala Tenktery za to, že se vzdali nájezdníkům a obětovali své příbuzné, kteří se k nim uchýlili. Ano, zdálo se, že nemají na vybranou; ale ve skutečnosti si zvolili opovržení. Ať obětují na posvátných místech, kolik chtějí, svou čest si zpátky nekoupí. Cenou krve, kterou zaplatí, bude nekonečný žal. Řím si ji vybere.

Ale den ještě vzejde. Čekejte ho a buďte připraveni, až vyjde rudé slunce.

Později, když Everard a Florisová rozebírali audiovizuální záznam, který pořídili, znovu pocítili část toho kouzla. Málem je to také přesvědčilo, pokořilo, nadchlo, stejně jako dav, který pozvedl zbraně a křičel, když se Edh vracela zpět do síně. „Dokonale přesvědčivé," podotkla Florisová.

„Na tom je něco víc," odpověděl Everard. „To je dar, moc - pravé vůdcovství má v sobě dotek záhady, něco nadlidského… Ale rád bych věděl, jestli ji kromě toho nestrhává proud času."

„Na sever k Brukterům, kde se usadí, a pak…"

Pokud jde o Ampsivary, ti putovali rok za rokem, občas někde na krátkou dobu našli útočiště, občas je rychle vyhnali, až nakonec, jak píše Tacitus, „všichni mladí byli zabiti v cizí zemi, a ty, kdo nemohli bojovat, si vítězové rozdělili jako kořist.“

II

Od východu přijeli na svět Ansové, a za nimi šlo jitro. Od jejich vozů odletovaly jiskry přes celé nebe a kola duněla, až se hory otřásaly. Jejich koně za sebou nechávali černou stopu. Vzduch ztmavl jejich stíny. Zvuky jejich rohů budily v lidech vražedný hněv.

Proti nově příchozím vyšli Vanové. Froh jel v jejich čele, sedě na svém býku, Živoucí meč v ruce. Vítr vzedmul moře, až pěna dostříkla skoro k nohám měsíce, který prchl. Na nich ve své lodi přijela Naerdha. Pravou rukou kormidlovala a za veslo měla Sekeru ze Stromu. Levou rukou vypouštěla orly, kteří křičeli, útočili a trhali. Na čele jí zářila hvězda bílá jako srdce ohně.

Tak spolu bohové válčili, zatímco eotani na vysokém severu a hlubokém jihu přihlíželi a mluvili o tom, jak jim to uvolní cestu. Ale Wotanovi ptáci je slyšeli a varovali ho. Mimova hlava je slyšela a varovala Froha. Pak bohové uzavřeli příměří, předali si rukojmí a svolali radu.

Uzavřeli mír a rozdělili si svět. Slavily se svatby, Ansů s Vany - otce s matkou, čaroděje s hospodyní - a Vanu s Ansy - lovkyně se řemeslníkem, čarodějky s válečníkem. Při tom, jehož oběsili, při té, kterou utopili, a při své vlastní krvi, kterou smísili, si přísahali věrnost až do skonání světa.

Pak postavili hradby na svou obranu, dřevěnou palisádu na severu, vysoký kamenný val na jihu; a začali vykonávat svou moc nad těmi věcmi, které připouští Zákon.

Ale jeden z Ansů, Leokaz Zloděj, napůl eotan, začal být nepokojný. Stýskalo se mu po starých divokých dobách a myslel si, že teď je považován za bezvýznamného. Nakonec upláchl, aniž se to kdo dověděl. Jel k jihu, ke kamennému valu. U brány seslal kouzlo spánku na jejího strážce, vzal klíče ze skrýše a prošel do Železné země. Tam se dohodl s jejími pány. Když mu dali kopí Letní zhoubu, dal jim klíč.
Tak se Železní pánové dostali do Pozemského světa. Jejich hordy sem vtrhly a přinesly otroctví a smrt. Nejprve je poznal Západ, a proto slunce často zachází do krvavého jezera.
Ale obr Hoadh kráčel k severu, protože si myslel, že se dostane do Zamrzlé země a spojí se s tamními eotany. Kam šel, tam si bral, co ho napadlo. Z luk kradl krávy. Domy lámal vedví, aby z nich uloupil chléb. Rozséval oheň a zabíjel lidi, protože se mu zachtělo. Jeho cesta byla cestou zkázy.
Došel na pobřeží. V dáli zahlédl Naerdhu. Nic netušíc seděla na útesu a česala si vlasy. Kadeře jí zářily jako zlato a ňadra jako sníh, na němž leží modré stíny. V Hoadhovi se probudila vášeň.
I když byl mohutný, připlížil se skoro neslyšně až k ní a zmocnil se jí. Když se mu vzpírala, udeřil jí hlavou o skálu a omráčil ji. Pak ji tam v pěnivých vlnách znásilnil.
Nad útesem se vzedmuly vody, aby i za odlivu zakryly tu hanbu. Mnoho lodí tak ztroskotalo a jejich posádky pohltil příboj. Ale to neusmířilo hněv a žal Naerdhy.
Když se probudila s výkřikem divoké šelmy, byla už zase sama. Ještě před úsvitem slunce přispěchala na křídlech větru do svého sídla. „Kam šel?“ křičela.
„Nevíme,“ kvílely její dcery, „jen to, že šel od moře.“
„Pomsta půjde za ním,“ řekla Naerdha. Vrátila se na zem a vyhledala sídlo, které obývala s Frohem, aby ho požádala o pomoc. Ale bylo právě jaro a on vyšel povzbudit život, vyšel

na obchůzku, na které ho i ona sama měla doprovázet. Proto nemohla požádat ani o býka Zemětřasa, jak bylo jejím právem. Místo toho k sobě přivolala jejich nejstaršího syna a změnila ho ve vysokého černého hřebce. Nasedla na něj a jela do Ansaheimu. Wotan jí půjčil své kopí, které nikdy nemine, Tiwaz svou přilbu děsu. Pak spěchala po Hoadhových stopách. Byl to hubený rok, když tak opustila Froha i své moře.

Hoadh ji slyšel přijíždět. Vyšplhal na horu a pozvedl svou hůl k souboji. Padla noc. Vyšel měsíc. Při jeho světle uviděl na vzdálenost mnoha mil kopí, přilbu a divokého koně. Odvaha ho opustila a on prchl na západ. Utíkal tak rychle, že se sotva stačila držet v dohledu.

Hoadh se dostal k ostatním Železným pánům a prosil je o pomoc. Štít vedle štítu stáli před ním. Naerdha hodila své kopí nad jejich hlavami a probodla svého nepřítele. Jeho krev zaplavila nížiny.

Přijela domů ještě plna hněvu na Froha kvůli nesplněnému slibu. „Vezmu si býka, kdy budu chtít," řekla, „a ty ho budeš těžce postrádat, až přijde konec světa." I on se hněval pro to, co učinila z jejich syna. Pak bydleli každý jinde.

O zimním slunovratu porodila Hoadhův plod, devět synů. Změnila je v psy tak černé jako její kůň.

Thonar Hromovládný přijel do její síně. „Froh opustil svou sestru a ty jsi opustila bratra, abyste vy dva mohli být spolu," řekl. „Jestli už spolu nebudete, vymře život na zemi i na moři. Čím se pak nasytí bohové?" Proto se Naerdha na jaře vrátila ke svému manželovi, ale nešla ráda. Na podzim ho znova opustila. A tak to je od té doby pořád.

„Leokaz porušil přísahu, kterou jsme složili," řekl jí Wotan. „Od nynějška svět nepozná mír. Mého kopí bude potřeba."

„Přinesu ti ho zpátky," odpověděla Naerdha, „když mi ho znovu půjčíš a Tíwaz mi půjčí přilbu, až půjdu na lov."

Povodeň odnesla kopí na moře. Dlouho Naerdha hledala. Mnoho příběhů se vypráví o divné cizí ženě, která přišla do té nebo oné země. Těm, kdo ji hostili, oplatila tím, že hojila jejich rány, napravovala jejich křivdy a předpovídala jim budoucnost. Dosud posílá do světa ženy, které dělají to, co dělala ona, v jejím jménu a na její příkaz. Nakonec uviděla kopí plovoucí pod večerní hvězdou.

Pomstychtivost v ní ještě nezemřela. Když se obrací rok nebo kdykoli, když její srdce zamrazí vzpomínka, vyjede. S koněm a psy, přilbou a kopím jede v nočním větru proti Železným pánům, znepokojuje duchy a zločince a přináší kletbu na hlavu nepřátel těch národů, které ji uctívají. Je děsivé slyšet ten hluk a křik na nebi, roh, kopyta, vytí, Divokou štvanici. Ale muži, kteří pozvedají zbraně proti těm, které ona nenávidí, mohou spoléhat na její požehnání.

11
Rok 49.
Na západ od Labe, na jih od místa, kde jednou vznikne Hamburk, se rozkládala říše Langobardů. O několik staletí později jejich potomci ukončí celé generace trvající putování dobytím severní Itálie a založením země známé jako Lombardské království. Teď to byl jen jeden z mnoha germánských kmenů, i když byl mocný a uštědřil mnohé z těch nejhorších ran, které Římané dostali v Teutoburském lese. Jejich sekery později rozhodly o tom, kdo má být králem jejich sousedů Cherusků. Byli bohatí a hrdí, přinášeli zboží a zprávy do všech krajů maži Rýnem a Vislou, od Kimbrů v Jutsku až po Kvády u Dunaje. Florisová rozhodla, že k nim s Everardem nemůžou prostě jen tak přijet a tvrdit, že jsou poutníci z jakýchsi cizích krajů, kteří se ocitli v nesnázích. To by šlo někdy v roce 60 nebo 70 a spíš mezi kmeny na západním okraji, které měly co společného s Římem - ať už s ním vycházely nepřátelsky, podlézavě nebo v míru. Tady by bylo příliš velké riziko, že se prozradí.
Ale Edh byla tady a teď, pobývala tu dva roky. Tady musí být další stopa jejího původu, stejně jako příležitost pozorovat hlouběji její vliv na lidi, s kterými se při své pouti setkává.
Naštěstí, i když celkem logicky, tu Stráž měla usedlého etnografa, jako byla Florisová mezi svými Frísy. Stráž také chtěla mít přehled o střední Evropě v průběhu prvního století a tohle bylo lepší místo než většina ostatních.
Jens Ulstrup se tu usadil před dvanácti lety. Vyprávěl, že je Domar a že pochází z míst, která se jednou stanou Bergenskou oblastí Norska, což pro čistě pevninské Langobardy byla doslova terra incognita. Rodinná msta ho vyhnala z domova. Odjel do Jutska; v jižní Skandinávii se už tou dobou stavěly poměrně velké lodi. Pak se dál toulal po svých a všude ho rádi

vítali pro jeho písně a verše. Jak bylo zvykem, král odměnil lichotivé básně zlatem a nabídkou, aby zůstal. Domar investoval do zboží, stal se úspěšným obchodníkem, jeho majetek narostl pozoruhodně rychle a za nějakou dobu si pořídil vlastní statek. Jak jeho obchodní zájmy, tak jeho zvědavost na okolní svět, která byla u barda přirozená, ho často na dlouhý čas odváděly z domova. A mnohé z těch cest. skutečně konal po současném světě, i když ne tak často na koni jako na tempocyklu.

Když došel na místo, kde si byl jist, že ho nikdo neuvidí, přivolal svůj stroj ze skrýše. Vzápětí, ale o několik dnů později, byl v táboře u Everarda a Florisové. Ti se usadili dál na sever, v neobydleném kraji -Američan mu říkal demilitarizovaná zóna - mezi langobardským a chauckým územím.

Z útesu zakrytého stromy shlíželi dolů na řeku. Byla široká a plynula mezi temně zelenými břehy; rákosí šustilo, žáby kvákaly, tu a tam stříbřitě šplouchla ryba, vodní ptáci přelétali v tisícových hejnech; tu a tam při protějším, svarinském břehu projel člověk v kanoi. „Trochu si užijeme přírody," podotkla Florisová, „a nebudeme pořád jen jako duchové poletovat z místa na místo."

Když se objevil Ulstrup, oba vyskočili. Byl to štíhlý muž s vlasy pískové barvy, který vypadal stejně barbarsky jako oni sami. To neznamenalo medvědí kůže omotané kolem beder. Košili, kabát a kalhoty měl z dobře tkané látky, vkusně vzorované a zručně ušité. Zlatník, který vyrobil brož na jeho krku, se nedržel helénských pravidel, ale rozhodně to byl umělec. Vlasy měl učesané a svázané do uzlu na pravé straně hlavy. Knír měl upravený, a pokud byl na bradě trochu zarostlý, bylo to proto, že tu břitvy nebyly právě značky Gilette.

„Co jste zjistil?“ vykřikla Florisová.
Ulstrup se usmál tak, že bylo zjevné, jak je unavený. „To bude dlouhé vyprávění,“ odpověděl.
„Nechtě ho trochu vydechnout,“ napomenul ji zpola žertovně Everard. „Sedněte si.“ Ukázal na mechovitý pařez. „Chcete kafe? Jak nejspíš cítíte, je čerstvé.“
„Kafe!“ blaženě protáhl Ulstrup. „O tom se mi v noci zdá.“

Zvláštní, napadlo Everarda, že používáme angličtinu dvacátého století, my tři v tomhle prostředí. Ale ne. On je náhodou taky z té doby, ne? Angličtina bude chvíli hrát trochu podobnou roli, jakou dnes hraje latina. Ale ne dlouho.
Trochu si nezávazně povídali, až pak Ulstrup zvážněl. Upřel na své společníky pohled, jakým se může dívat zvíře lapené do pasti. Mluvil opatrně. „Ano, myslím, že máte pravdu. Je to něco jedinečného. Přiznám se, že ty možnosti mě děsí - nemám žádnou zkušenost s proměnlivou skutečností a nejsem na ni odborník.
Jak jsem vám už říkal, slyšel jsem vyprávět o putující věštkyni nebo čarodějce nebo co to vlastně byla, ale nevěnoval jsem jim žádnou zvláštní pozornost. V téhle kultuře jsou takové věci… no, ne přímo obvyklé, ale taky ne výjimečné. Staral jsem se o nadcházející vnitřní konflikt mezi Cherusky a abych byl upřímný, dost mi vadila vaše žádost, abych zkoumal ji, cizinku. Omlouvám se vám oběma, agentko Florisová a nezávislý agente Everarde. Teď jsem se s ní setkal. Poslouchal jsem ji. Mluvil jsem o ní dlouho s mnoha muži. Má langobardská žena mi vyprávěla, co si mezi sebou říkají ženy.
Vyprávěli jste mi, jaký obrovský vliv bude mít Edh na západní kmeny. Ale myslím, že netušíte, jak silná už je tady a teď, nebo jak rychle ten vliv roste. Přijela v primitivním voze. Slyšel jsem, že jí ho darovali Lemoviové, protože k nim přišla

pěšky. Odjede v nádherném kočáře, který jí nechává dělat král, a potáhnou ho nejlepší voli. Přijela se čtyřmi muži průvodu. Odjede odtud a bude jich mít tucet. A mohla by jich mít ještě mnohem víc -a taky ženy - ale vybírala si je a určila jejich počet inteligentně a prakticky. Myslím, že to bylo na radu toho Heidhina, kterého jste mi popsali… Ale to je jedno. Viděl jsem hrdé mladé válečníky, jak ji zapřísahají, že opus ti všechno a budou ji následovat jako její služebníci. Viděl jsem, jak se jim chvějí rty a lesknou oči, když je odmítla.“
„Jak to dělá?“ zašeptal Everard. „Je nositelkou mýtu,“ dodala Florisová. „Je to tak?“ Ulstrup překvapeně kývl. „Jak jste to uhodla?“ „Slyšela jsem ji v budoucnosti a dobře vím, co může mít vliv na Frísy. A ti se od těchhle východních kmenů nemůžou zase tak moc lišit.“
„Ne. Je mezi nimi asi takový rozdíl jako mezi Holanďany a Němci v naší době. Samozřejmě Edh nekáže úplně nové náboženství. To je mimo dosah pohanské mentality. Spíš myslím, že se její myšlenky vyvíjejí po cestě. Dokonce ani nepřidává nové božstvo. Její bohyně je ve většině germánských krajů známá. Tady jí říkají Naerdha. Musí být víceméně identická s tou bohyní Nerthus, kterou popsal Tacitus. Pamatujete?“

Everard kývl. Germánie vypráví o zakrytém voze taženém voly, který každý rok v průvodu vozil modly po kraji. V té době se zapomnělo na válku, byl to čas radovánek a rituálů plodnosti. Pak se bohyně vrátila do svého háje, modlu odnesli do odlehlého jezera, otroci ji omyli a hned vzápětí byli utopeni. Nikdo se neptal: „Jak asi vypadá, že ji mohou vidět jen oči umírajících?“

„Pěkně pochmurná bohyně," řekl Everard. Neopohané v jeho domácím sektoru ji nezahrnovali do svých pohádek o prehistorickém matriarchátu, kde na sebe všichni byli hodní.
„Oni taky žijí pěkně pochmurný život," podotkla Florisová.
Učenec Ulstrup se znova ujal slova. „Je to zjevně postava z původního podsvětního panteonu, z Vanu čili Vanir," řekl. „Vznikla dřív, než se do těchhle zemí dostali Indoevropané. Ti s sebou přinesli své charakteristické bojovné a mužné nebeské bohy, Ansy čili Aesir. Nejasné vzpomínky na konflikt mezi oběma kulturami v mýtech přežily jako válka mezi dvěma božskými rasami, která se nakonec vyřešila dohodou a vzájemnými manželskými svazky. Nerthus - Naerdha -je pořád žena. V budoucích staletích se z ní stane muž, eddský bůh Njordh, otec Freyji a Freye - který je dnes ještě jejím manželem. Njordh bude bohem moře, stejně jako je s mořem spjata i Nerthus, ačkoli je zároveň i zemědělským božstvem."
Florisová se dotkla Everardovy paže. „Najednou vypadáte smutně," řekla tiše.
Zachvěl se. „Promiňte. Myslel jsem na něco jiného. Vzpomněl jsem si na jednu příhodu, která se ještě nestala, mezi Góty. Šlo o jejich bohy. Ale to byla jen malá odchylka v proudu času, která se dala snadno vyrovnat, takže neublížila nikomu kromě přímo zúčastněných osob. Tohle je něco jiného. Nevím, jak je to možné, ale cítím to v kostech."
Florisová se obrátila k Ulstrupovi. „Tak co tedy káže?" zeptala se ho.
Otřásl se. „‚Káže.' To je takové strašidelné slovo. Pohani nekážou - aspoň pohanští Germáni ne - a křesťanství je touhle dobou jenom pronásledovaná židovská hereze. Ne, Edh nepopírá moc Wotana a těch ostatních. Jen prostě vypráví nové příběhy o Naerdze a o její moci. Ale to, co naznačují, nijak prosté není. A… když se to vezme jen podle působivosti a

výmluvnosti, ano, pak se dá říct, že jsou to kázání. Tyhle kmeny dřív nic takového nepoznaly. Nemají… protilátky. Proto se také mnoho z nich tak snadno stane křesťany, až se sem dostanou příslušní misionáři.“ Začal mluvit suše, jako by se bránil. „Jistě, budou k tomu mít taky politické a ekonomické důvody, což nepochybně ve většině případů rozhodne. Edh nic takového nenabízí, když nepočítáte její nenávist k Římu a předpovědi jeho pádu.
Everard si mnul bradu. „Takže vlastně nezávisle vynalezla kázání a náboženský zápal,“ řekl. „Ale jak? A kdy?“
„To musíme zjistit,“ odpověděla Florisová.
„Co je to za nové mýty?“ vyptával se Everard.
Ulstrup se zamračil. „Bude trvat dlouho, než vám vypovím všechno, co jsem se dozvěděl. A je to všechno v zárodku, žádný úhledný teologický systém, víte. A taky pochybuju, že jsem slyšel všechno, ať už od ní samé, nebo zprostředkovaně. A rozhodně nevím, co se z toho vyvine časem.
Ale - sice to neříká přímo a možná ani ona sama si to neuvědomuje, ale dělá ze své bohyně bytost přinejmenším stejně mocnou, stejně… kosmickou… jako všechny ostatní. Naerdha si tak docela nepřisvojuje Wotanovu pravomoc nad mrtvými, ale ona je také přijímá ve své síni, ona je také vodí na nebeský lov. Stává se z ní právě takové božstvo války, jako je Tíwaz, a předurčená ničitelka Říma. Stejně jako Thonar poroučí přírodním silám, počasí, bouřím, ale taky moři, řekám, jezerům, vůbec veškeré vodě. Patří jí měsíc -“
„Hekáte,“ zamručel Everard.
„Ale přitom si ponechává svou dávnou pravomoc nad plozením a rozením,“ skončil Ulstrup. „Ženy, které zemřou při porodu, jdou přímo k ní, stejně jako padlí válečníci k eddskému Odinovi.“
„To se musí líbit ženám,“ podotkla Florisová.

„Taky že líbí," souhlasil Ulstrup. „Ne že by měly svou vlastní víru - tajné kulty a sekty jsou mezi Germány naprosto neznámé - ale existují pro nejisté, řekněme, zvláštní obřady."
Everard přecházel tam a zpátky. Pěstí tloukl do dlaně. „Jo," řekl. „To byl důležitý prvek úspěchu křesťanství jak na jihu, tak na severu. Nabídlo ženám víc než kdy které pohanské náboženství, dokonce i Matku boží. Možná neobrátily na víru své manžely, ale rozhodně měly vliv na své děti."
„Muži taky mohou mít vidění." Ulstrup pozoroval Florisovou. „Napadá vás taky to, co mě?"
„Ano," řekla trochu rozechvěle. „Může se to stát. Tacitus Dvě… Tam se Veleda po Civilově porážce vrátila do Germánie i se svým poselstvím a pak se mezi barbary začalo šířit nové náboženství… Mohlo růst a rozvíjet se i po její smrti. Nemělo by žádného skutečného konkurenta. Ne, nebyl by to žádný monoteismus ani nic takového. Ale tahle bohyně by v něm byla nejvyšší bytostí, kolem které by se všechno soustřeďovalo. Dala by lidem po duchovní stránce totéž, nebo skoro totéž, kolik jim může dát Kristus. Jen málokdo by pak přijal křesťanství."
„Tím spíš, kdyby k tomu neměli ani politické důvody," dodal Everard. „Viděl jsem to ve vikingské Skandinávii. Křest byla vstupenka do civilizace se všemi jejími obchodními a kulturními výhodami. Ale zhroucená západořímská říše by nebyla zdaleka tak přitažlivá a do Byzance je daleko.
„To je pravda," kývl Ulstrup. „Docela si dovedu představit, že by se kult Nerthus stal základem a podstatou germánské civilizace - ne barbarství, ale civilizace, i když bouřlivé, která by měla dostatečné vnitřní bohatství, aby odolávala křesťanství, jak to bude v zarathuštrovské Persii. Už teď tady nežijí žádní obyčejní primitivové z lesů, víte. Znají vnější svět, navazují s ním kontakty. Když Langobardi zasáhli do

dynastických sporů Cherusků, bylo to proto, aby znova nastolili krále, který byl svržen, protože ho podporovali Římané a ti ho také na žádost Cherusků dosadili.. Ne že by byli Langobardi nějaké horké hlavy; to byl tah doslova machiavelistický. Obchod s jihem rok od roku roste. Římské nebo galsko-římské lodi občas plují až do Skandinávie.
Archeologové naší doby budou hovořit o římské době železné, po které bude následovat germánská doba železná. Ano, učí se rychle, tihle barbaři. Hltají všechno, co jim připadá užitečné. A nevyplývá z toho, že by nakonec museli být pohlceni sami.“
Ztišil hlas. „Samozřejmě pokud nebudou, budoucnost se změní. Naše dvacáté století nikdy nebude existovat.“
„Tomu se právě snažíme zabránit,“ řekl Everard chraptivě.
Nastalo ticho. Vítr zpíval, listy šustily, slunce tančilo po zčeřené hladině. Krajina byla tak poklidná, že vypadala skoro neskutečná.
„Ale musíme se dozvědět, kde začala ta odchylka, než s ní budeme moci něco udělat. Zjistil jste, odkud Veleda pochází?“
„Bohužel ne,“ přiznal Ulstrup. „Špatné komunikace, dlouhé cesty pustinou - a Edh o své minulosti nemluví a její společník Heidhin taky ne. Možná bude za jednadvacet let jistější sáni sebou, až se před vámi zmíní o těch Alvaronzích, i když nemám ponětí, kdo to je. A i tak si myslím, že by bylo nebezpečné ptát se na podrobnosti. A teď oba mlčí jako ryby.
Ale slyšel jsem aspoň to, že nejdřív se objevila mezi Rugii na pobřeží Baltu asi před pěti nebo šesti lety, pokud to z těch nepřesných líčení dokážu odhadnout. Říká se, že přijela na lodi, jak se sluší na prorokyni bohyně moře. To a její přízvuk podle mě ukazuje na skandinávský původ. Je mi líto, že jsem vám nemohl pomoci víc.“
„To bude stačit,“ odpověděl Everard. „Zvládl jste to skvěle, kamaráde. S trochou trpělivosti, slušnými přístroji a možná tu

a tam s nějakým tím pozemním vyptáváním vystopujeme místo i okamžik jejího přistání.“
„A pak…“ Florisová nedořekla. Dívala se někam dál, za řeku, za les, na severovýchod k neviděnému břehu.

12

Rok 43.
Napravo i nalevo se táhlo pobřeží, písek stoupající ke sporým trsům tvrdé trávy, až v dálce mizelo v mlžném oparu. Tu a tam ležely nad čarou přílivu mořské řasy, mušle, kosti ryb a ptáků. Ve hvízdajícím, ledově studeném větru kroužilo pár racků. Ve vzduchu bylo cítit sůl a hlubiny. Na břeh narážely nízké vlny, se sykotem ustoupily, znovu se vrátily o kousek výš. Dál od břehu vlny mohutněly, převalovaly se s dunivým hukotem, jejich bílé čepičky se odrážely od ocelově šedé hladiny až k obzoru, který téměř neznatelně splýval s oblohou. Nebe jako by se tisklo blíž a blíž k zemi, stejně bezbarvé jako moře. Po něm se hnaly temnější cáry mraků. Po západním obzoru kráčel déšť.
Dál ve vnitrozemí se vlnilo rákosí kolem jezírek, jejichž zelené řasy byly jediným jasným místem v celém okolí. V dáli se mračily lesy. Močálem směrem k pobřeží spíš prosakoval než protékal potok. Zdejší obyvatelé po něm nepochybně převáželi své čluny. Jejich vesnice ležela asi dva kilometry od pobřeží, pár chatrčí z proutí a mázne hlíny přikrčených pod střechami z drnů. Z větracích otvorů vycházel kouř, jinak se nic ani nepohnulo.
Loď s sebou přinesla náhlý život. Byla krásná, dlouhá a štíhlá, s překládaným oplaňkováním, příď i záď hrdě zdvižené, bez stěžně, ale svižně poháněná třiceti vesly. I když její rudá barva byla už trochu oprýskaná, dubové dřevo zůstalo odolné. Podle kormidelníkových vyzpěvovaných pokynů posádka přirazila ke břehu, seskákala po stranách z paluby a vytáhla loď výš na břeh.

Everard se přiblížil k plavidlu. Cekali na něj mlčky, ale ostražitě. Už když se blížili, viděli, že tam stojí sám. Došel k nim a postavil kopí rukojetí do písku. „Buďte zdrávi," řekl.
Prošedivělý, zjizvený chlapík, zřejmě kapitán, se zeptal: „Ty jsi tam z těch domů?" Jeho dialektu by bylo těžko rozuměl, kdyby byli Everard a Florisová neměli elektronický vtisk. (Byla to dánština, jakou se bude mluvit za čtyři sta let - nic bližšího k dispozici nebylo. Naštěstí se severské jazyky moc rychle neměnily. V každém případě se oba agenti stejně nemohli vydávat za domorodce ani zdejší, ani z mateřské země té lodi.) „Ne, jsem poutník. Měl jsem tam namířeno, chtěl jsem tam dnes přespat, ale zahlédl jsem loď a řekl jsem si, že si nejdřív poslechnu vás. Nejspíš to bude zajímavější než to, co mi můžou povědět ti zdejší usedlíci. Jmenuji se Maring."
Normálně by byl agent prostě řekl „Everard", protože to znělo jako běžné jméno v kterékoli z těch zmatených řečí tady kolem. Ale tak to udělal v budoucnosti, když se setkal s Heidhinem, a protože doufal, že se mu dnes trochu dostane na kůži, nemohl si dovolit, aby mu jeho jméno v budoucnu bylo povědomé. Byl by to další posun v realitě a kdo ví, jaké následky by to mohlo mít. Tenhle pseudonym navrhla Florisová - byl autenticky jihogermánský. Pomáhala mu také se splývavou plavou parukou a falešnými vousy — a k tomu všemu přidali takový nos, že si nikdo už ničeho jiného nevšimne. Když se k tomu připočte, jak vzpomínky časem slábnou, mělo by to stačit.
Námořník se usmál, až se mu obličej poskládal do vrásek. „A já jsem Vagnio, syn Thuthevarův, z hradiště Hariu v zemi Alvaringů. Odkud přicházíš?"
„Zdaleka." Strážce ukázal palcem na vesnici. „Drží se vevnitř, co? Bojí se vás?"

Vagnio pokrčil rameny. „Co oni vědí - klidně bychom mohli být lupiči. Tady obvykle nikdo nepřistává. My jsme se tu taky jen zastavili -“
Everard si to už uvědomil. Ze svých tempocyklů sledovali s Florisovou loď z výšky a jednou zahlédli, že na rozdíl od ostatních plavidel, která zkoumali, je na téhle lodi také žena. Skok do budoucnosti jim ukázal, kde zastaví; krátkým skokem zpátky se dostal do těsné blízkosti okamžiku přistání. Florisová zůstala nad mraky. Vysvětlovat její přítomnost by bylo příliš obtížné.
„- chceme tady tábořit,“ pokračoval Vagnio, „a ráno si naplnit sudy s vodou. Ale pak se chystáme na západ k Anglům, vezeme zboží na velký trh, který tam letos pořádají. Když ti lidé budou chtít, můžou za námi přijít, jinak je necháme být. Nemají nic, co by stálo za uloupení.“
„A co oni sami, z nich by mohli byl otroci, ne?“ Ta otázka se mu nevyslovovala dobře, ale v těchhle časech to bylo přirozené.
„Ne, utekli by, jen by nás viděli přicházet, a tu trochu dobytka, co mají, by rozehnali na všechny strany. Proto si ty chatrče taky postavili tam, co jsou.“ Vagnio se ušklíbl. „Ty jsi určitě suchozemec, že to nevíš.“
„Ano, jsem Markoman.“ To byl dost bezpečně vzdálený kmen usídlených v místech, kde jednou bude ležet západní část Československa. „Vy jste, hm, ze Skanie?“
„Ne. Alvaringové drží polovinu ostrova u Geatského pobřeží. Zůstaň s námi na noc a budeme si povídat - Na co se to díváš?“
Kolem nich se tlačili dychtivě naslouchající námořníci. Byli to vesměs vysocí plavovlasí muži, takže přes ně neviděl na jejich loď. Pak se jich pár neklidně pohnulo a on ji konečně zahlédl. Z přídě na pláž právě vyskočil štíhlý mladík. Zvedl paže a pomohl za sebou dolů i ženě. Veleda.

Nebylo možné si ji splést. Tu tvář, ty oči bych poznal i na dně oceánu té její bohyně. Ale jak mladá dnes byla, ani ne dvacetiletá, hubená jako nitka. Vítr rozevlál volné hnědé kadeře a sukni kolem kotníků. Na vzdálenost těch deseti nebo patnácti metrů měl Everard dojem, že zahlédl - co? Pohled upřený někam mimo svět, rty, které se náhle zachvějí a možná zašeptají, smutek, osamělost, sen… Sám nevěděl.

Rozhodně se o něj nijak nezajímala, ačkoli právě s její zvědavostí počítal. Nebyl si jist, jestli se na něj vůbec aspoň podívala. Bledá tvář se odvrátila. Něco prohodila ke svému tmavovlasému společníkovi. Odešli spolu po pláži, pryč od lodi.

„Aha, na ni," pochopil Vagnio. Náhle vypadal nesvůj. „To jsou divní patroni, ti dva."

„Kdo je to?" zeptal se Everard. To byla také celkem přirozená otázka, protože aby ženy pluly přes moře jinak než jako zajatkyně, to byla v té době věc téměř neslýchaná. Nájezdníci od jutských a fríských břehů si s sebou vezmou do Británie své rodiny, ale to bude trvat, ještě několik staletí.

Nebo snad skandinávské ženy občas plují na lodích už dnes? Jeho informace o tom nic neříkaly. Zdejší kraje byly v téhle době jen málo probádané. Nezdálo se, že by byly pro zbytek světa nějak důležité, dokud nenastane stěhování národů. Překvapení na překvapení.

„Edh, dcera Hlavagastova, a Heidhin, syn Viduhadův," odpověděl Vagnio. Everard si všiml, že jmenoval nejdříve ji. „Zaplatili si cestu, ale ne proto, aby s námi obchodovali. Ona vlastně vůbec nechce na trh, požádala nás, abychom ji - abychom je vylodili někde jinde, ale neřekla kde."

„Měli bychom se chystat na noc, kapitáne," zavrčel jeden z námořníků. Odpovědělo mu souhlasné mručení ostatních. Tma nepřijde ještě několik hodin a nebylo pravděpodobné, že by se

déšť dostal až sem. Nemají chuť o ní mluvit, uvědomil si Everard. Nic proti ní nemají, tím jsem si jist, ale ona je - ano, ona je, divná. Vagnio rychle souhlasil.
Everard se nabídl, že jim pomůže. Kapitán vyjádřil vážnou pochybnost, že by jim taková suchozemská krysa mohla k něčemu být, i když to řekl nabručeně zdvořilým způsobem, protože host byl posvátný. Everard se odloudal směrem, kterým odešli Edh a Heidhin.
Viděl, jak se zastavili pěkný kus od něj. Zdálo se, že se přou. Udělala gesto, které na takovou hubenou holčičku bylo překvapivě velitelské. Heidhin se prudce obrátil a dlouhými, strnulými kroky se vracel zpátky. Edh šla dál.
„Teď mám možná příležitost," subvokalizoval Everard Florisové. „Zkusím, jestli se ten kluk dá zatáhnout do hovoru."
„Buďte opatrný," odpověděla. „Myslím, že je rozčilený."
„Jo. Ale zkusit to musím, ne?"
Proto také zorganizovali tohle setkání, místo aby prostě sledovali loď časem zpátky do míst, odkud vyplula. Neodvažovali se vletět naslepo do něčeho, co by klidně mohlo být zdrojem nestability, do nejasné a snadno anulovatelné události, z níž mohla vzejít celá budoucnost. Doufali, že tady budou mít příležitost něco se dozvědět předem a s minimálním rizikem.
Heidhin se zamračeně zastavil před cizincem. Také mu ještě nebylo dvacet, mohl být o rok či dva starší než Edh. V tomhle prostředí to znamenalo, že je dospělý, ale byl pořád ještě kostnatý, postavu neměl dosud mužnou a na ostrých rysech měl místo vousů jen tmavý stín. Oblečen byl do hrubé vlněné látky, která ve vlhkém vzduchu páchla, a na botách měl skvrny od mořské soli. U pasu se mu houpal meč.
„Buď zdráv," oslovil ho přátelsky Everard, ale mráz mu při tom přeběhl po zádech.

„I ty,“ zavrčel Heidhin. Jeho nevrlost by v Americe dvacátého století byla normální. Tady naznačovala vážné nepříjemnosti. „Co chceš?“ Odmlčel se a pak hrubě dodal: „Nechoď za tou ženou. Chce být sama.“
„Není to pro ni nebezpečné?“ zeptal se Everard; i to byla přirozená otázka.
„Nepůjde daleko a vrátí se před setměním. Kromě toho…“ Heidhin se znova odmlčel. Zdálo se, že bojuje sám se sebou. Everard poznal, že mladíkova touha vypadat důležitě a záhadně zvítězila nad diskrétností. Ale skoro ho děsila ta upřímná odpověď: „Kdo ji urazí, toho čeká osud horší než smrt. Ji si vyvolila bohyně.“
Opravdu najednou zafoukal chladnější vítr? „Tak ty ji dobře znáš?“
„Já… putuji po jejím boku.“
„Kam?“
„Co je ti do toho?“ vzplál Heidhin. „Nech mě být!“
„Klid, příteli, klid,“ řekl Everard. Být velký a dospělý byla v téhle chvíli nejlepší taktika. „Jen se ptám, jsem cizinec. Rád bych slyšel něco víc o - Edh, říkal myslím kapitán, viď? A ty jsi Heidhin.“
Vzbudil chlapcovu zvědavost. Mladík se trochu uvolnil. „Co jsi zač? Přemýšleli jsme o tom, když jsme se blížili.“
„Jsem poutník, Maring z Markomanů, z kmene, o kterém jsi nejspíš nikdy neslyšel. Však večer uslyšíš moje vyprávění.“
„Kam se chystáš?“
„Kam mě nohy ponesou.“
Heidhin chvíli stál bez pohnutí. Příboj u jejich nohou si mumlal. Zakřičel racek. „Přijímáš poslání?“
Everardovi se rozbušilo srdce. Přinutil se mluvit klidně. „Kdo by mě měl kam vyslat a proč?“

„Věz,“ vyhrkl Heidhin, „že Edh jde tam, kam jí káže Niaerdh prostřednictvím znamení a snů. Teď ji napadlo, že právě tady máme vystoupit a pokračovat po souši. Snažil jsem se jí vysvětlit, zeje to pustina, lidských sídel je tu jen pár, možná tu řádí psanci. Ale ona…“ Polkl. Bohyně ji měla chránit. Víra bojovala se zdravým rozumem a našla kompromis. „Kdyby s námi jel ještě jeden válečník -“
„To je nádhera!“ Florisové radostí selhával hlas.
„Nevím, jestli dokážu dost dobře hrát někoho, koho seslal osud,“ varoval ji.
„Přinejmenším ho můžete zatáhnout do rozhovoru.“
„Zkusím to.“
Heidhinovi řekl: „To je pro mě novinka, pochop. Ale můžeme si o tom promluvit. Nemáš zrovna nic jiného na práci, ne? Pojď, trochu se projdeme a ty mi povíš něco o sobě a o Edh.“
Chlapec sklopil oči. Kousl se do rtu, zrudl, zbledl, pak znovu zrudl. „To je těžší, než si asi myslíš,“ ucedil.
„Ale musím přece o vás něco vědět, ne? - než se zavážu věrností.“ Everard poplácal chlapcova shrbená ramena. „Nepospíchej, ale řekni mi to všechno.“
„Edh - měla by - ona rozhodne -“
„Co to na ní je, že ty, muž, čekáš na její slovo?“ Předveď pořádnou dávku úcty. „Je to věštkyně, ona, napohled mladá dívka? To by byla velká věc.“
Heidhin vzhlédl. Chvěl se. „Ano, je, a ještě víc. Bohyně k ní přišla a - a ona teď patří Niaerdh, ponese Niaerdhin hněv do světa.“
„Cože? Na koho se bohyně hněvá?“
„Na lid Romaburhu!“
„A proč. co udělali špatného?“ V těchhle vzdálených končinách.

„Oni - oni - ne, to jsou příliš posvátné věci, nemůžu o nich mluvit. Počkej, až se s ní setkáš. Řekne ti toho tolik, kolik uzná za vhodné.“
„To ode mě chceš moc,“ protestoval Everard celkem rozumně, jak by to udělal prakticky uvažující tulák. „Neříkáš mi nic o tom, co se stalo předtím, neříkáš mi, odkud jdete a proč, i když pro mně chceš, abych svým životem chránil děvče, které vzbudí chtíč v každém pobudovi, žádost v každém otrokáři -“
Heidhin zaječel. Vytasil meč: „Jak se opovažuješ!“ Meč dopadl.
Everarda zachránily vycvičené reflexy. Sklonil kopí tak rychle, že ránu zachytil. Ostří se hluboko zaseklo. Zralé jasanové dřevo neprasklo docela. Heidhin znovu švihl mečem vzhůru. Everard se rozehnal svou zbraní, jako by to byla bojová hůl. Nesmím ho zabít, v budoucnosti žije, a kromě toho je to ještě kluk -Rukojeť kopí s těžkým žuchnutím dopadla. Rána do hlavy by Heidhina omráčila, kdyby se dřevo nebylo zlomilo. Takhle jen zakolísal.
„Nech toho, ty klacku vzteklá!“ zařval Everard. V hlavě mu zvonilo na poplach a kromě toho měl zlost. Co se to sakra děje“? „Chceš pro tu svou holku průvodce nebo ne?“
Heidhin zaječel a vrhl se na něj znova. Tahle rána byla slabá a dalo se před ní snadno uskočit. Everard pustil kopí, udělal krok vpřed, popadl protivníka za halenu, zvedl si ho clo výše pasu a odhodil ho dva metry od sebe.
Chlapec se vyškrabal na nohy. Sáhl po noži, který měl za pasem. Musím to skoncovat. Everard ho kopl na solar plexus. Byl to cvik z karate a on do něj vložil jen mírnou sílu. Heidhin se prudce shrbil, zhroutil se, těžce lapal po dechu. Everard se nad ním sklonil, aby se přesvědčil, že mu nijak vážně neublížil, že se chlapec nedusí, nezvrací nebo něco takového.
„Wat drommel - Co se děje?“ volala v obavách Florisová.

Everard se narovnal. „Nevím," odpověděl mdle, „jenom jsem se asi nevědomky dotkl něčeho špatného, nějakého citlivého nervu. Nejspíš je přetažený, možná má za sebou celé dny nebo týdny úvah a rozhodování. Nezapomínejte, že je strašně mladý. Něco, co jsem řekl, v něm vyvolalo hysterický záchvat. V téhle kultuře a mezi muži na sebe obvykle bere povahu vražedné zuřivosti."
„Asi to nemůžete… nijak… napravit." „Ne. Zvlášť v takhle citlivých podmínkách." Everard se rozhlédl po pláži. Edh byla jen vzdálená postavička v houstnoucím šeru, napůl ztracená v oparu mořské tříště, do které kráčela. Byla tak zabrána do svých snů nebo nočních můr nebo co to bylo, že si boje ani nevšimla. „Radši bych měl zmizet. Námořníci pochopí, že jsem rozzuřený - což ostatně je pravda - ale že nechci Heidhinovi podříznout krk, když se nemůže bránit, ani mu nechci dát příležitost, aby později udělal totéž on mně, a že se nehodlám namáhat s nějakým smiřováním. Řeknu, že mi na něm nezáleží, a půjdu pryč."
Vzal horní část svého kopí s hrotem, jak by to Maring přirozeně udělal, a vykročil směrem k lodi. Budou zklamaní, pomyslel si. Klepy zdaleka jsou vzácné. No, aspoň nemusím vykládat tu složitou historku, kterou jsme dali dohromady.
„V tom případě můžeme vyrazit rovnou na Öland," řekla Florisová podobně bezvýrazným hlasem. „Kam?"
„Odtud Edh pochází. Kapitán to místo jednoznačně určil. Je to dlouhý, úzký ostrov u baltského pobřeží Švédska. Naproti němu jednou postaví město Kalmar. Byla jsem tam kdysi na dovolené." V hlase sejí ozvala nostalgie. „Bylo to, vlastně bude, moc hezké. Všude staré větrné mlýny, staré mohyly, vesničky jako z obrázků a na každém útesu maják, kolem něj se houpou čluny… ale to teprve bude."

„No, jak to tak poslouchám, docela rád bych se tam podíval taky,“ řekl Everard. „Až to bude.“ Možná. To záleží na tom, jaké vzpomínky si z dnešní návštěvy odnesu devatenáct staletí do budoucnosti.

13

Hlavagast, syn Unvodův, byl králem Alvaringů. Jeho ženou byla Godhahild. Žili v Laikianu, největším Hradišti, které jejich kmen měl. Skládalo se z více než dvaceti domů obehnaných kamennou zdí. Kolem se táhlo vřesoviště, kde se dokázaly pást jen ovce. Ale zase se žádny nepřítel nemohl přiblížit, aniž by byl zdálky viděn. K východnímu pobřeží to nebylo daleko a k západnímu, kde rostl les, vlastně také ne. Směrem k jihu člověk brzo našel dobré rozlehlé pastviny a úrodnou půdu.

Kdysi Alvaringům patřil celý Eyn, dokud z pevniny nepřišli Geatové a během několika generací neovládli bohatší severní část. Nakonec se po létech bojů síly vyrovnaly. Mnozí Geatové říkali, že jih nestojí za dobývání; mnozí Alvaringové tvrdili, že Goatů se zmocnila hrůza z Niaerdh. Alvaringové ji stále uctívali stejně jako Ansy, nebo i víc, zatímco Geatové obětovali bohyni jen jednu krávu na jaře. Ať to bylo jakkoli, oba kmeny spolu pak už víc obchodovaly než válčily.

V obou kmenech žili muži, kteří se vydávali se svým zbožím přes moře, dokonce až k Rugiům na jih nebo k Anglům na západ. Geatové z Eynu také konávali výroční trhy v přístavu Kaupavik, které přitahovaly obchodníky ze širého okolí. Alvaringové tam přiváželi své vlněné zboží, nasolené ryby, tulení kůže, velrybí tuk, peří a někdy i jantar, když ho bouře vyvrhla na jejich pobřeží. Tu a tam se některý jejich mladík přidal k posádce cizí lodi; když to přežil, vrátil se pak domů s příběhy o podivných cizích zemích.

Hlavagast a Godhahild ztratili tři děti v mladém věku. Pak král složil přísahu, že jestli Niaerdh ušetří ty, které přijdou po ní, pak ve chvíli, kdy prvnímu z nich vypadnou mléčné zuby, jí obětuje muže - ne ty dva otroky, obvykle staré a nemocné, které dostávala, když požehnala polím, ale silného mladíka.

Narodilo se děvčátko. Pojmenoval ji Edh, Přísaha, aby bohyně nezapomněla. Po ní následovali i synové, v něž doufal.
Když přišel čas, nalodil se se svými válečníky na loď a přepluli úžinu. Aby nepopudil pevninské Geaty, putoval daleko na sever a napadl tábor Skridhfénnů. Ze zajatců, které přivezl, zabil toho nejlepšího v Niaerdhině háji. Ostatní prodal v Kaupaviku. Jinak Hlavagast válečné výpravy clo ciziny nepodnikal, neboť to byl mírný a přemýšlivý muž.
Snad kvůli svému původu, snad proto, že měla jen samé bratry, vyrostla Edh v tiché, uzavřené dítě. Kamarádila se s ostatními dětmi v usedlosti, ale s nikým příliš blízce, a když si společně hráli, držela se vždycky trochu stranou. Rychle se učila svým povinnostem a vykonávala je svědomitě, ale nejlepší byla v těch, které mohla dělat o samotě - například ve tkaní. Málokdy klábosila nebo se smála.
Ale když se rozpovídala, dívky jí naslouchaly. A po čase naslouchali i chlapci a občas i dospělí, protože Edh si opravdu uměla vymýšlet krásné příběhy. Jak roky utíkaly, byla její vyprávění čím dál pozoruhodnější, dokonce do nich začala vkládat verše - skoro jako bard. Byly to příběhy o zcestovalých mužích, krásných dívkách, kouzelnících, čarodějkách, mluvících zvířatech, mořských lidech, o zemích za mořem, kde se může stát cokoli. Často se v nich objevovala Niaerdh jako rádkyně nebo zachránkyně. Nejdřív se Hlavagast bál, že se bohyně může rozhněvat; ale nestalo se nic špatného, a tak to Edh nezakázal. Koneckonců jeho dceru vázalo k bohyni určité pouto.
V usedlosti nebyla Edh nikdy sama - ostatně jako všichni. Domy se tísnily u zdi. V každém byla při jedné straně stání pro těch pár krav a koní, které obyvatelé vlastnili, při druhé lůžka. Stav zatížený kamenem stál u dveří, aby bylo na tkaní a na šití vidět, na druhém konci stála lavice a stůl, hliněný krb

uprostřed. Potraviny a domácí nástroje visely ze střešních trámů nebo na nich ležely. Z budov se vycházelo na dvůr, kde se kolem studny volně toulala prasata, ovce, drůbež a vyhublí psi. Život se tu tiskl k sobě, mluvil, smál se, zpíval, plakal, bučel, řehtal, vrčel, bečel, štěbetal, štěkal. Kopyta duněla, kola vozů skřípala, kladiva zvonila na kovadlině. Když dívenka ležela ve tmě mezi slámou a ovčí kůží, v teplém pachu zvířat, výkalů, se na, uhlíků, slyšela pláč dítěte, dokud mu matka nedala napít, nebo matku a otce, jak sebou chvíli házejí, prudce oddechují a sténají, nebo zvenčí zavytí na měsíc, poryv deště, vítr, který šeptal nebo kvílel nebo řval -a tenhle zvuk odněkud zdáli, co to bylo, noční pták, troll nebo mrtvý, který vystoupil z mohyly?

Bylo toho spousta, co mohla malá holčička pozorovat, kdykoli měla chvíli času - příchody a odchody, páření a zrození, hrubou práci a hrubé žerty, zručné ruce tvarující dřevo, kost, kůži, kov, kámen, svaté dny, kdy lidé obětovali bohům a hodovali… Když povyrostla, brali ji s sebou a ona viděla jet kolem Niaerdhin vůz, zavřený, aby ji nikdo nespatřil; viděla girlandy jehličí a rozházené loňské květy na její cestě a zpívala jí svým tenkým hláskem, byla to radost a znovuzrození, ale také nevyslovená posvátná hrůza a strach…

Edh rostla. Dostávala nové úkoly, které ji odváděly dál a dál od usedlosti. Sbírala suché větévky na podpal, boryt a mořenu na barvy, lesní plody a květy, když přišel jejich čas. Později chodívala se skupinkami ostatních do lesů na ořechy a k pobřeží pro mušle. Ještě později, nejprve se sběračským košíkem, za rok či dva se srpem, pomáhala sklízet pole na jihu. Krávy pásli chlapci, ale dívky jim často nosily jídlo a někdy tam strávily většinu dlouhého, dlouhého letního dne. Kromě několika krátkých období v roce, kdy bylo práce až nad hlavu, se málokdy někam pospíchalo. A nebáli se také ničeho kromě

nemoci, zhoubných čar, nočních tvorů a hněvu bohů. Na Eynu nežili medvědi ani vlci, a ani nepřátelé do těch chudých končin nezavítali, co lidská paměť sahala.
Tak, jak se Edh víc a víc měnila z dítěte v dívku, mohla se toulat po vřesovišti sama, dokud ji nepřešla rozladěnost. Obvykle skončila u moře a tam sedávala, nikým neviděna, až ji stíny a vítr zatahaly za rukáv a připomněly jí, že by se měla vrátit domů. Z vápencových kopců na západním pobřeží se dívala k pevnině, která se mlžně rýsovala v dálce; z východního viděla jen vodu. Jí to stačilo. V každém počasí jí to stačilo. Tančily tu vlny modřejší než nebe, se sněhovými čepičkami pěny na ramenou, se sněhovými bouřemi racků nad sebou. Rozbíhaly se, těžké, šedé a zelené, jejich hřívy vlály ve větru, jejich cval se nesl zemí a pronikal Edh až do kostí. Vzdouvaly se, bušily, duněly, vzduch hořkl vodní tříští. Stavěly zlatou cestu k zapadajícímu slunci, dolíčkovatěly pod proudy deště, jemuž vracely jeho šumění, halily se do mlhy a neviděny šeptaly o neznámých věcech. Byla v nich Niaerdh, děsivá a žehnající. Jí patřily řasy a vyplavený jantar, jí patřily ryby, ptáci, tuleni, obrovské velryby a lodi. Jí patřil zrychlený tep země, když přicházela na břeh za svým Fraem, protože její moře zemi objímalo, chránilo, truchlilo pro její zimní smrt a přivolávalo ji na jaře znova k životu. A jí patřilo i dítě, v porovnání s tím vším velice malé dítě, které stávalo na břehu.
Tak se Edh měnila v ženu, vysokou, ostýchavou, trochu nešikovnou dívku, která měla dar slova, když se rozhodla mluvit o jiných než každodenních věcech. Hodně nad nimi uvažovala a trávila hodně času sněním s otevřenýma očima, a když byla sama, často se náhle rozplakala, aniž věděla proč. Nikdo se jí nevyhýbal, ale nikdo ji také nevyhledával, protože už nevyprávěla své příběhy a jinak bylo na Hlavagastově dceři jen pramálo zvláštního. To bylo ještě nápadnější, když její

matka zemřela a on si vzal novou manželku. Ty dvě spolu nevycházely dobře. Lidé si povídali, že Edh sedává až příliš často u Godhahildina hrobu.
Pak ji jednoho dne viděl jít kolem mladík z usedlosti. Po . vřesovišti foukal ostrý vítr a její rozpuštěné hnědé vlasy byly plné slunce. On, kterému nikdy nechyběla odvaha, náhle zjistil, že se mu stáhlo hrdlo a srdce se mu v hrudi zachvělo. Dlouho trvalo, než ji dokázal oslovit. Sklopila oči a on skoro neslyšel, co odpověděla. Po čase se spolu ale začali cítit volněji.
Byl to Heidhin, Viduhadův syn. Byl to štíhlý, tmavý chlapec, málo veselý, ale bystrý, tvrdý a pružný, dobrý ve válečných hrách, vůdce svých vrstevníků, i když ho někteří z nich nenáviděli pro jeho povýšenost. Nikdo se neodvážil dobírat si ho kvůli Edh.
Když Hlavagast a Viduhada viděli, co se děje, pohovořili si mezi čtyřma očima. Shodli se, že takové spojení jejich rodin by bylo vítané, ale zásnuby že musejí počkat. Edh začala mít své dny teprve, loni; ostatně vztah se ještě může rozpadnout a nešťastné manželství nepřinese nikomu nic dobrého, počkáme a uvidíme, a mezitím si dáme korbel vína na tu naději šťastného zakončení. Přešla zima, déšť, sníh, neproniknutelná tma, noc strachu, než se slunce obrátilo zpět, a den hodování, který následoval, světlejší nebe, tání, jehňata, pučící větve. Jaro přineslo listy a jižní vítr; Niaerdh se rozjela krajem; muži a ženy se milovali na polích, kde budou orat a sít. Sluneční vůz jezdil teď výš a pomaleji, zeleně bylo stále víc, nad vřesovištěm se křižovaly blesky a hřměl hrom, v dálce na nebi se třpytily duhy.
Přišel čas trhu v Kaupaviku. Alvaringští muži sbalili své zboží a chystali se na cestu. Od usedlosti k usedlosti letěla

neuvěřitelná zvěst: letos dorazila loď ještě dál než od pobřeží Kimbrů a Anglů - z říše samotných Římanů.
O Romaburhu toho nikdo moc nevěděl. Ležel někde daleko na jihu. Ale jeho válečníci byli jako kobylky, požírali zemi za zemí; a z těch říší přicházely vzácné a jemné věci, skleněné a stříbrné nádoby, kovové kotoučky s obličeji, postavičky neuvěřitelně podobné živým lidem. Ten proud zboží zřejmě zesiloval, protože se takové věci objevovaly na Eynu každý rok. Teď se konečně římští obchodníci sami rozhodli navštívit zemi Geatů! Ti, kdo zůstávali v Laikianu, pohlíželi se závistí za těmi, kdo odcházeli.
Utěšili se aspoň lenošením, protože právě nebylo mnoho co dělat. Když se o pár dní později Edh a Heidhin vydali na procházku na pobřeží, neobjevilo se žádné zlé znamení.
Vřesoviště bylo veliké, a když. ztratili z očí usedlost, nebylo široko daleko človíčka. Nerostly tu stromy a země byla plochá, takže většinu světa zabíralo nebe. Oslnivě bílé mraky se prohánělv na neohraničené modři tak vysoko, že se z toho točila hlava. Slunce zalévalo zemi světlem a teplem. Ve tmavém vřesu plály rudě vlčí máky a žlutě hlodáš. Když si na chvíli sedli, ucítili spálenou vůni kolence; včely bzučely a zpíval skřivan, jinak bylo ticho; pak se zvedl závan, těsně nad hlavou jim hlučně přelétl tetřev. Podívali se jeden druhému clo očí a nahlas se smáli vlastnímu leknutí. Šli dál a drželi se za ruce, nic víc, protože Alvaringové byli ctnostní lidé a on se považoval za ochránce křehké svátosti.
Cesta minula útesy, které se vzpínaly na sever od statků, a pak je lesem dovedla na pobřeží. Skoro až k vodě tu rostla tráva s hvězdičkami květů. Vlnky se smály na kamenech, které už dávno chladily. Dál na moři se vlny leskly a zářily. Na obzoru bylo přes úžinu vidět pevninu. Kousek od nich si kormoráni na

útesu sušili křídla ve vánku. Kolem přeletěl čáp, bílý posel štěstí a růstu.
Heidhin se náhle zajíkl. Ukázal prstem: „Podívej!“ vykřikl.
Edh zamžourala na sever. Hlas se jí zachvěl. „Co je to?“
„Loď,“ řekl, „a pluje sem. Veliká, veliká loď.“
„Ne, to nemůže být loď. Ta věc nad ní -“
„Slyšel jsem o tom. Muži, kteří byli v cizině, o nich někdy vyprávěli. Chytají vítr a postrkují tak loď. To je ta římská loď, Edh, musí to být ona, jede domů z Kaupaviku a my jsme přišli právě včas, abychom ji viděli!“
Dívali se okouzleni, zapomněli na všechno ostatní. Loď klouzala blíž. Opravdu byla nádherná. Byla černá se zlatými ozdobami, stejně dlouhá jako severské lodi, ale mnohem širší, měla kulaté břicho, ve kterém mohla vézt nevyčíslitelné poklady. Nahoře měla palubu a muži stáli nad nákladním prostorem. Zdálo se, že jich je spousta, rozhodně dost na to, aby se ubránili každému lupiči. Příď se elegantně klenula vzhůru a vpřed a na zádi se zvedala řezba obrovské labutě. Nepoháněla ji vesla. Z velikého sloupu s příčným trámem se vzdouvala látka tak široká jako to břevno samo. Plula bezhlučně, před přídí vlnu a za dvěma kormidelními vesly vír pěny.
„Musejí to být miláčkové Niaerdh,“ zašeptala Edh.
„Teď už chápu, proč dokázali uchvátit půl světa,“ řekl Heidhin rozechvěle. „Kdo by se jim dokázal postavit?“
Loď změnila kurs a zamířila k ostrovu. Chlapec a dívka viděli, jak námořníci hledí jejich směrem. Z dálky uslyšeli volání na pozdrav. „Podívej, já, já myslím, že se koukají na nás,“ zakoktala se Edh. „Co mohou chtít?“
„Možná… by chtěli, abych se k nim přidal,“ řekl Heidhin. „Slyšel jsem od lidí, co cestovali na západ, že Římané občas

berou cizince do své armády. Jestli třeba mají málo lidí, kvůli nějaké nemoci nebo tak -“
Edh se na něj vyděšeně podívala: „Sel bys s nimi?“
„Ne, nikdy!“ Pevněji sevřela jeho ruku. Opětoval její stisk. „Ale i tak si je poslechneme, jestli přistanou. Mohou chtít něco jiného a dobře nám za pomoc zaplatit.“ Srdce mu bušilo.
Ráhno sjelo dolů. Z paluby se na laně spustilo něco, co byla asi kotva, i když to nebyl kámen, ale hák. Na dalším laně loď vlekla člun. Námořníci ho přitáhli k boku a spustili provazový žebřík. Muži sešplhali dolů a usadili se na lavicích. Jejich druhové jim podali vesla. Jeden vstal a zamával nějakou jemnou látkou, kterou měl v ruce. „Usmívá se a kývá,“ řekl Heidhin. „Ano, něco chtějí a doufají, že jim to můžeme splnit.
„Jak krásné jsou ty šaty,“ zamumlala Edh. „Myslím, že podobné asi nosí Niaerdh, když chce navštívit ostatní bohy.“
„Možná budeš mít do západu slunce taky takové.“
„To bych si netroufla žádat.“
„Hej, vy tam!“ zavolal muž na člunu. Byl z nich největší, plavovlasý, nepochybně tlumočník germánského původu. Ostatní byli smíšená společnost, někteří také světlí, někteří tmavší než Heidhin. Ale Římané samozřejmě ovládají mnoho národů. Všichni měli tuniky po kolena a nahé nohy.
„Nebojte se,“ volal Germán. „Chceme s vámi udělat obchod.“
Heidhin zčervenal. „Alvaring se nikoho nebojí,“ vykřikl. Hlas mu přeskočil a on zčervenal ještě víc.
Římané veslovali ke břehu. Ti dva na břehu čekali, krev jim hučela v hlavě. Člun přistál. Muž vyskočil a přivázal ho. Ten v plášti je vedl vzhůru po břehu. Usmíval se a usmíval.
Heidhin sevřel své kopí. „Edh,“ řekl, „Ti lidé se mi nelíbí. Bude lepší, když se budeme držet z dosahu -“
Bylo pozdě. Vůdce vyštěkl nějaký rozkaz. Jeho lidé se vrhli vpřed. Než mohl Heidhin pozvednout zbraň, zmocnily se jí

jiné ruce. Nějaký muž na něj skočil zezadu a strhl mu paže jako zápasník. Heidhin křičel a rval se. Krátká hůl, které si nevšiml - námořníci nebyli ozbrojení, měli jen nože - mu dopadla na zátylek. Byla to zkušeně vedená rána, která omráčila, ale nijak vážně neublížila. Svezl se k zemi a muži ho svázali.
Edh se pokusila utéct. Námořník ji chytil za vlasy. Doběhli další dva. Strhli ji na trávu. Křičela a kopala. Jiní dva ji uchopili za kotníky. Vůdce klekl mezi její roztažené nohy. Ušklíbl se. Z koutku úst. mu stékala slina. Škubnutím jí zvedl sukni.
„Vy trollové, vy psí hovna, já vás zabiju," zuřil Heidhin, i když slabě, protože hlava mu třeštila a bolestí téměř omdléval. „Přísahám při všech bozích války, mezi mnou a vaším plemenem nebude nikdy mír. Váš Romaburh shoří -" Nikdo ho neposlouchal. Tam, kde ležela bezmocná Edh, divadlo pokračovalo.

14
Rok 43.
Sledovat zpětně Vagniovu cestu až k vyplutí z Ölandu bylo snadné. S trochou šikovnosti a vytrvalosti bylo možno zjistit i to, že chlapec s dívkou přišli do jeho domu pěšky z hradiště asi třicet kilometrů vzdáleného. Ale co se stalo předtím? Bylo potřeba podniknout opatrné vyšetřování na zemi. Nejdřív si ale Everard a Florisová naplánovali vzdušný průzkum několika předchozích měsíců. Čím víc stop shromáždí, tím lépe. Vagnio by se nemusel nutně dozvědět o nějaké takové události, jako je vražda; třeba by to rodina dokázala utajit. Nebo by o tom on i jeho muži prostě mohli před cizincem mlčet. Everard by ostatně taky nemusel mít možnost se na to zeptat, než by ho okolnosti donutily odejít.
Nákladní vozidlo a koně nechali v úkrytu a přesunuli se každý na svém tempocyklu. Při hledání se řídili předem připravenou časoprostorovou mřížkou, po níž se pohybovali ve skocích. Kdyby zahlédli cokoli neobvyklého, samozřejmě by se na to podívali co nejvíc zblízka a po tak dlouhou dobu, jak bylo nezbytné. Nebylo jisté, že se celá ta námaha vyplatí, ale bylo to lepší než nic a oni tady nemohli trávit neomezenou dobu.
Vznášeli se asi dva kilometry nad vesnicí a od ohňů letního slunovratu přeskočili o pár týdnů do budoucna, do jasného denního světla. Foukal lehký, chladný vánek. Rozhlíželi se kolem: sluncem zalité Baltské moře, kopce a lesy Švédska na západě. Öland jako rovná plocha se skvrnami vřesovišť, trávy, stromů, skal, písku - ale všechny tyhle názvy ještě po dlouhá staletí nikdo nevysloví.
Everard pomalu otáčel snímačem. Najednou zpozorněl. „Támhle!“ vykřikl do vysílačky, kterou měl na krku. „Asi na sedmi hodinách - vidíte to?“

Florisová hvízdla. „Ano. Římská loď, co, a kotví u břehu.“ Zamyšleně dodala: „Nejspíš galsko-římská, z nějakého takového přístavu, jako je Bordeaux nebo Boulogne. Ze Středomoří bude těžko. Přímý obchod se Skandinávií nikdy neměli, ale záznamy se zmiňují o několika oficiálních návštěvách a pár kupců občas plulo do Dánska a ještě dál, aby obešlo celý řetěz prostředníků. Zvlášť kvůli jantaru.“
„To pro nás může být důležité. Podíváme se na to.“ Everard nastavil vyšší zvětšení.
Florisová už to udělala. Vykřikla. „Panebože,“ skoro se zalkl Everard. Florisová se už řítila k zemi. Vzduch kolem ní svištěl. „Stůjte, blázne!“ řval Everard. „Vraťte se!“ Florisová ignorovala jeho, praskající ušní bubínky, všechno kromě scény, ke které se hnala. Ještě bylo slyšet její křik. Tak by mohl vřískat útočící sokol nebo zuřivá valkýra. Everard udeřil pěstí do řídítek, zaklel a zachmuřeně a v podstatě bezmocně ji pomalejším tempem následoval. Zastavil se ve výšce asi dvě stě metrů a držel si slunce v zádech.
Muži, kteří se shromáždili k té podívané nebo čekali, až na ně dojde řada, to slyšeli. Vzhlédli a uviděli, jak se na ně řítí kůň smrti. Zavyli hrůzou a rozprchli se na všechny strany. Ten, který ležel na dívce, se zvedl, klekl, vytrhl nůž. Snad ji chtěl zabít, snad to byl jen obranný reflex. Bylo to jedno. Safírově modrý výboj ho zasáhl do úst. Zhroutil se; z otvoru v jeho lebce stoupal kouř.
Florisová strhla tempocykl prudkým obloukem. Držela se ve výšce stojícího člověka a vypálila na dalšího nejbližšího muže. Zasažen kňučel a zmítal se na trávě - Everardovi připomínal brouka obráceného na záda. Florisová dohnala třetího a čisté ho složila. Pak se zastavila a chvíli seděla v sedle bez hnutí. Na tváři se jí mísily slzy s potem stejně chladným jako její ruce.

Přerývaně se nadechla. Zastrčila pistoli a lehounce přistála vedle Edh.
Co se stalo, stalo se, napadlo Everarda. Rychle zvažoval, jaké má možnosti. Zbylí námořníci v slepé panice prchali po břehu nebo k lesům. Dva si zachovali trochu zdravého rozumu, skočili do vody a plavali k lodi, kde zavládla hrůza. Strážce se kousal clo rtu, až mu tekla krev. „No dobře," řekl nahlas. Pomocí skoků v čase a přesného míření zabil všechny ty, kdo přistáli. Nakonec zbavil trápení raněného muže. Nemyslím, že ho Janne takhle nechala schválně. Prostě zapomněla. Everard se vrátil do patnáctimetrové výšky a zastavil se. Snímačem a zesilovačem sledoval všechno, co se dělo pod ním.
Edh se posadila. Pohled měla prázdný, ale přes zkrvavená stehna si stáhla sukni. Heidhin, svázaný do balíku, se snažil dostat k ní. „Edh, Edh," sténal. Zarazil se, když mezi ně dosedl tempocykl. „O, bohyně, mstitelko -"
Florisová sestoupila a klekla vedle Edh. Objala ji. „Je to pryč, miláčku," vzlykala. „Všechno bude v pořádku. Nic takového se už nikdy nestane. Jsi volná."
„Niaerdh," slyšela. „Všemocná Matko, ty jsi přišla."
„Nemá cenu popírat, že jste bohyně," zavrčel Everard do přijímače Florisové. „Zmizte odtamtud, než to bude ještě horší."
„Ne," odpověděla žena. „Vy to nechápete. Musím ji utěšit, aspoň trochu, jak se dá."
Everard seděl mlčky. Muži na lodi divoce pracovali u vrátku, kotva se zvedala. „Rozvaž mě," prosil Heidhin. „Pusť mě k ní."
„Možná to přece jenom chápu. Pospěšte si, jak to půjde, ano?"
Edh už nevypadala tak omámená, ale v očích měla pořád ten pohled nadzemské úcty. „Co ode mě žádáš, Niaerdh?" zašeptala. „Jsem tvoje. Jako jsem vždycky byla?"

„Zabij Římany, všechny Římany!“ křičel Heidhin. „Když to uděláš, splatím ti to svým životem.“
Chudáku malý, myslel si Everard, tvůj život si ní teď můžeme vzít, kdy budeme chtít. Ale těžko můžeme od tebe čekat, že se budeš po takovém zážitku chovat rozumně, ne?
Nebo vůbec někdy. Nejsi vědecky vzdělaný prokřesťanský Západoevropan. Pro tebe jsou bohové skuteční a tvojí nejvyšší povinností je pomstít křivdu.
Florisová hladila zcuchané vlasy. Volnou rukou přitáhla páchnoucí, chvějící se štíhlé tělo k sobě. „Chci jen, aby ti bylo dobře, abys byla šťastná,“ řekla. „Miluji tě.“
„Zachránila jsi mě,“ koktala Edh, „protože… protože musím - co?“
„Poslouchejte mě, Florisová, pro všechno na světě,“ syčel Everard. „Doba se vymkla z kloubů a vy to dneska nenapravíte. Nemůžete. Ještě chvíli se do toho pleťte a já vám přísahám, že nebude žádný Tacitus Jedna a možná ani Tacitus Dvě. Nepatříme do těchhle událostí, a proto je budoucnost v nebezpečí. Nechte je být!“
Jeho partnerka znehybněla.
„Máš starosti, Niaerdh?“ zeptala se Edh jako dítě. „Co může trápit tebe, bohyni? Že Římané poskvrňují tvůj svět?“
Florisová zavřela oči, znovu je otevřela a pak dívku pustila. „To… jen… tvůj smutek, má milá,“ řekla. Zvedla se. „Žij blaze. Žij statečně, beze strachu a bolesti. Znova se setkáme.“ K Everardovi: „Mám pustit Heidhina?“
„Ne, Edh může vzít nůž a přeříznout provaz. On jí zase může pomoci zpátky do vesnice.“
„To je pravda. A oběma by jim to mělo prospět, co? Aspoň malinko.“
Florisová nasedla na tempocykl. „Asi bychom měli spíš stoupat než prostě zmizet,“ řekl Everard. „Tak pojďte.“

Naposledy se podíval dolů. Bylo to, jako kdyby stále cítil nekončící pohled těch dvou. Na moři se vzdula plachta, loď zamířila k západu. Bez několika námořníků a přinejmenším taky bez pár důstojníků se možná dostane a možná nedoslané domů. Jestli dostane, tak její posádka může a nemusí vyprávět, co viděla. Stejně jim to sotva kdo bude věřit. Bylo by od nich chytřejší vymyslet si něco přijatelnějšího. Samozřejmě každý příběh se dá považovat za výmysl, za pokus zakrýt vzpouru. V tom případě je ovšem čeká nepříjemná smrt. Možná místo toho raději zkusí štěstí mezi Germány, i když jejich vyhlídky taky nebudou slavné. Everard věděl, že jejich osud historii neovlivní, a tak mu bylo srdečně jedno, jaký bude.

15

Rok 70.

Slunce právě zapadlo, na západě byly mraky rudé a zlaté, na východě nebe tmavlo, zatímco noc se jako vlna přelévala přes pustinu. Na holém vrcholku kopce ve střední Germanii bylo ještě světlo, ale tráva byla plná stínů a klidný vzduch rychle chladl.

Janne Florisová se postarala o koně, přidřepla u začernalého místa před oběma stany a začala připravovat dřevo na oheň. Trochu ho tu zbylo, posekaného a vyrovnaného do hranicky, od doby, kdy oba agenti naposled použili tohoto tábora. To bylo před pár dny, počítáno podle otáčení planety. Zvedla se, když uslyšela žuchnuti a ucítila závan vzduchu. Everard seskočil z vozidla.

„Proč jste - čekala jsem vás dřív," řekla napůl ostýchavě.

Pokrčil mohutnými rameny. „Říkal jsem si, že se klidně můžete postarat o domácí povinnosti, zatímco já se postarám o svoje," odpověděl. „A soumrak je logická doba k návratu, ne? Sním jen něco malého, ale pak budu spát aspoň dvanáct hodin. Jsem úplně vyždímaný. Vy ne?"

Odvrátila pohled. „Ještě ne. Jsem ještě moc napjatá." Polkla a přinutila se podívat se mu do tváře. „Kam jste šel? Jen jste mi řekl, abych počkala, hned jak jsme sem dorazili, a zmizel jste."

„Asi ano. Promiňte. Neuvažoval jsem. Připadalo mi to samozřejmé."

„Myslela jsem, že je to za trest."

Vrtěl hlavou mnohem vehementněji, než by naznačovala jeho slova. „Proboha, to ne. Vlastně jsem vás víceméně chtěl ušetřit diskusí. Vrátil jsem se zpátky na Öland po soumraku… toho dne. Děti byly pryč a nikdo jiný kolem, tak jak jsem doufal. Zvedl jsem mrtvoly jednu po druhé, odnesl je pořádný kus nad

moře a naházel jsem je do něj. Žádná příjemná práce to nebyla. Nebyl důvod vás do toho zatahovat.“
Zírala na něj. „Proč?“
„To je snad taky jasné, ne?“ odsekl. „Přemýšlejte. Ze stejného důvodu jsem postřílel ta prasata, ke kterým jste se nedostala. Musel jsem minimalizovat vliv na místní lidi, protože už takhle v tom máme trochu moc neznámých. Řekl bych, že Edh a Heidhinovi budou víceméně věřit, ale oni stejně žijí ve světě bohů a trollů a kouzel. Hmotné důkazy nebo nezávislí svědkové by je zasáhli mnohem víc než nepochybně nesouvislé vyprávění.“
„Aha.“ Nervózně si proplétala prsty. „Chovám se hloupě a neprofesionálně, co? Nejsem trénovaná na takovéhle úkoly, ale to není omluva. Moc mě to mrzí.“
„No, zaskočila jste mě,“ zavrčel. „Když jste se vrhla do akce, tak jsem chvíli nevěděl, co mám dělat. Ostatně pak jsem si uvědomil, že nemůžu dělat vůbec nic. Rozhodně jsem nemohl působit další zmatky v příčinnosti, ani připustit, aby Heidhin viděl mou tvář, protože by mě mohl letos v Colonii poznat. Vrátit se do budoucnosti, pořídit si jiné přestrojení než to, které jsem měl na pláži, a vrátit se do stejné minuty? To by taky nebylo správné, smrtelníci nemusejí vidět, jak se bohové hádají; leda by to všechno ještě víc zkomplikovalo. Nemohl jsem nic než hrát to s vámi.“
„Strašně mě to mrzí,“ řekla nešťastně. „Nemohla jsem si pomoct. Tam byla Edh, Veleda, kterou jsem viděla mezi Langobardy - žádná žena na mě nikdy neudělala větší dojem - já jsem ji znala — ale tohle byla mladá holka a ta zvířata —“
„Jo. Zuřivý vztek a posléze záplava soucitu.“
Florisová se narovnala. Zaťala pěsti, podívala se Everardovi přímo do očí a řekla: „Já to vysvětluju, neomlouvám. Přijmu bez protestů každý trest, který mi Stráž uloží.“

Chvilku stál mlčky, pak se smutně usmál a řekl: „Žádný nebude, když budete dál pokračovat poctivě a čestně. A to určitě budete. Jako nezávislý agent pro tento případ můžu vyslovovat souhrnné posudky. Tímto jste zproštěna obvinění.“
Zamrkala, promnula si pěstí oči a zajíkavě řekla: „Jste na mě moc laskavý, pane Everarde. Ale jenom protože jsme spolu pracovali, tak -“
„Koukejte, důvěřujte mi trochu, jo?“ protestoval. „Jo, byla jste skvělá společnice, ale to by mě neovlivnilo… aspoň ne moc. Důležité je, že jste se projevila jako správně zažraná agentka a těch Stráž nemá nikdy dost. Aještě důležitější, že to nebyla vaše vina.“
Byla zmatená. „Cože? Nechala jsem se ovládnout city -“
„Za těch okolností to nemluví tak docela ve váš neprospěch. Vůbec si nejsem jistý, co bych byl dělal já sám, i když asi nenápadněji; a já nejsem žena. Vůbec mě netrápí, že jsem tu havěť pobil. Nijak nadšený jsem z toho nebyl, to ne, zvlášť proto, že proti mně neměli šanci, ale muselo se to udělat a špatně spát pro to nebudu.“ Everard se odmlčel. „Víte, kdysi dávno, než jsem přišel ke Stráži, jsem byl pro trest smrti za přepadení spojené se znásilněním, dokud mi jedna dáma nepřipomněla, že to by ty parchanty jen vyprovokovalo, aby svou oběť zabili, protože by neměli důvod to neudělat. Ale v hloubi duše se můj názor nezměnil. Jestli si dobře vzpomínám, vy Holanďané ve dvacátém století řešíte ten problém klinicky a civilizovaně kastrací.“
„I tak jsem -“
„Nechtě toho sebeobviňování. Co jste zač, liberál nebo co? Strčte sentiment do šuplete a přemýšlejte o tom z hlediska Stráže. Poslouchejte mě. Zdá se mi celkem jasné - souhlasíte se mnou? - že to byli kupci nebo námořníci, kteří skončili své záležitostí na Ölandu, pokud tam vůbec nějaké měli, a

směřovali jinam, nejspíš domů. Náhodou uviděli Edh a Heidhina na tom pustém pobřeží a chopili se příležitosti. Takové věci jsou v celém starém světě běžné. Možná se nehodlali vrátit, možná příště chtěli k jinému kmeni - ze vzduchu jsem měl dojem, že je ostrov rozdělený - nebo si třeba mysleli, že se to nikdo nedozví. Ať to bylo jakkoliv, ty děti chytili. Kdybychom se do toho nemíchali, byli by vzali Heidhina s sebou a prodali ho jako otroka. Edh ostatně taky, ledaže by jí ublížili tak, že už by jí byli mohli nanejvýš podříznout krk, aby se ještě trochu pobavili. To by se bylo stalo. Příhoda jako tisíc jiných, důležitá jen pro ty, kdo trpí, a ti brzo zemřou, zapomene se na ně, jsou navždycky ztraceni."
Florisová zkřížila ruce na prsou. Slábnoucí světlo se jí zalesklo v očích. „A zatím…"
Everard kývl. „Jo. Zatím jsme se objevili my. Budeme se muset zastavit v její rodné vesnici pár let potom, co odtamtud odešla, na chvíli se tam usadit jako návštěvníci, nenápadně se vyptávat, seznámit se s její rodinou. Pak možná budeme mít ponětí, jak se z chudáka malé Edh stala strašná Veleda."
Florisová se ušklíbla. „Já to asi vím už teď. Jistým řekněme všeobecným způsobem se do ní dokážu vcítit. Myslím, že byla inteligentnější a citlivější než většina ostatních, a hluboce věřící, jestli se to o pohanovi dá říct. Teď se jí stala tahle strašná věc, strach, hanba, zoufalství; to bezohledné násilí ji drtilo nejen na těle, ale i na duchu; a pak se najednou objevila skutečná bohyně, pobila násilníky a objala ji. Ze dna pekla na vrchol štěstí… Ale co pak, co pak! Ta hanba, ten pocit, že se stala nehodnou, ten ženu nikdy docela neopustí, Mansi. U ní je to ještě horší, protože v Germanii doby železné je krev a lůno pro kmen posvátné a ženská nevěra se trestá nejkrutější smrtí. Asi jí nebudou klást za vinu něco, čemu nemohla zabránit, ale zůstane nečistá a - a ten nadpřirozený zásah bude myslím budit

spíš strach než úctu. Pohanští bohové jsou potměšilí a často krutí. Nevím, jestli se Edh a Heidhin odváží říct všechno. Možná neřeknou vůbec nic a to je samo o sobě bude vnitřně ničit.“

Everard toužil po své dýmce, ale nechtělo se mu pro ni zrovna teď chodit do brašny tempocyklu. Nikdy mě ještě neoslovila křestním jménem, jak jsme se všemožně snažili vylinout se důvěrnému sblíženi. Nejspíš si ani neuvědomuje, že to udělala.

„Asi máte pravdu,“ souhlasil. „Ale přitom se ta nadpřirozená událost opravdu stala. Vyšli z ní živí a volní. Její tělo bylo sice poníženo, ale její duch ne. Z nějakého důvodu byla své bohyně hodná. Musí to být proto, že má nějaký předurčený osud, že si ji Niaerdh vybrala pro něco velikého. Ale pro co? No a když do ní Heidhin mluvil a mluvil, pořád dokola, a ta jeho mužská pomstychtivost - v podmínkách její kultury to dává smysl. Je vyvolená k tomu, aby přinesla Římu zkázu.“

„A na svém zastrčeném ostrově nemohla ničeho dosáhnout,“ dokončila Florisová. „A do jeho života se už taky nehodila. Rozhodla se jít na západ, protože si byla jistá ochranou bohyně. Heidhin šel s ní. Spolu dali dohromady tolik zboží, aby si zaplatili cestu přes moře. To, co slyšeli a viděli z činů Římanů, ještě posílilo jejich nenávist a pocit, že ona je vyvolená. Ale přes to prese všechno, a ačkoli je to v jejich společnosti vzácné, myslím, že ji miloval.“

„Já bych dokonce řekl, že ji miluje dodneška. Což je pozoruhodné, když je jasné, že si ho nikdy nepustila do postele.“

„Celkem pochopitelně,“ povzdechla Florisová. „Ona po téhle zkušenosti - a on, když nic jiného, by se neodvážil něco si vynucovat na prostřednici bohyně. Slyšela jsem, že má mezi Bruktery ženu a děti.“

„Mhm. No, zjistili jsme, že naše vyšetřování nesrovnalosti se stalo její příčinou. Je to ironie. Abych pravdu řekl, takový uzel není vůbec první. Což je další důvod pro to, abych vás neodsuzoval, Janne. Příčinná smyčka má v sobě často velkou a nevypočitatelnou sílu. Musíme udělat jen jediné, zabránit, aby se vyvinula v příčinný vír. Musíme zabránit událostem, které by vedly k Tacitovi Dvě, a přitom co nejméně rušit ty, které popisuje Tacitus Jedna."
„Jak?" zeptala se nešťastné. „Můžeme se odvážit ještě se do toho víc plést? Neměli bychom požádat o pomoc… Danelliany?"
Everard se malinko usmál. „Ne, tak zlá se mi ta situace nezdá. Předpokládá se, že zvládneme všechno, co se cla, a ušetříme tak životní čas jiným agentům. Nejdřív, jak jsem už říkal, mi připadá rozumné strávit nějakou dobu na Ölandu a zkoumat prostředí, ze kterého vyšla. Pak se vrátíme do tohohle roku, k Batavům, Římanům a - no, nějaké nápady bych měl, ale chtěl bych je napřed s vámi podrobně probrat, a při všem, co udělám, vás budu naprosto nezbytně potřebovat." „Budu se snažit."
Stáli mlčky. Vzduch chladl. Na kopec se snášela noc. Barvy západu ztmavly dosedá. Nad nimi se rozžala večernice.
Everard uslyšel přerývaný vzdech. Ve tmě viděl Florisovou, jak se otřásla a zkřížila paže, jako by se chtěla zahřát. „Janne, co se stalo?" zeptal se, i když už to vlastně uhodl.
Podívala se ven do tmy. „Všechna ta smrt a bolest, ztráty, smutek…"
„To je historie."
„Já vím, já vím. Ale - žila jsem mezi Frísy a dost mě to obrnilo, ale dneska, v tomhle mém dnešním dnešku, jsem zabila lidi a já, já nebudu dobře spát -"

Pokročil k ní, položil jí ruce na ramena, něco zamumlal. Prudce se otočila a vrhla se mu kolem krku. Co mohl udělat jiného než - totéž? Když k němu zvedla tvář, jak ji mohl nepolíbit?
Divoce polibek obětovala. Její rty chutnaly slaně. „Ach Mansi, ano, ano, prosím, nepotřebuješ i ty sám na všechno zapomenout, aspoň pro tu dnešní noc?“

16

Sníh s deštěm syčel, hnán z neviditelného nebe na zem, kterou už déšť napůl utopil. Pohled se brzo ztratil; nekonečná plocha, povadlá tráva, stromy bez listí ohýbané větrem, vypálené zbytky domu, to všechno se rozplývalo v dopoledním šeru.

Chladno bylo lezavé a šaty před ním pramálo chránily. Severní vítr byl cítit močály, přes které se hnal, mořem a zimou, která kráčela od pólu.

Everard se hrbil v sedle, plášť těsně přitažený k tělu. Z kápě mu přes tvář kapala voda. Koňská kopyta dělala v hlubokém bahně plesk-mlask, plesk-mlask. A přitom tohle byla hlavní příjezdová cesta k panskému sídlu.

Před ním se objevil dům. Byl postaven v úpravném středomořském stylu, s dlaždičkovou střechou a omítnutý. Burhmund si ho vybudoval, když byl ještě Civilem, spojencem Říma a důstojníkem. Jeho manželka tu byla domácí paní, jeho děti ho plnily smíchem. Teď byl hlavním stanem Petilia Cereala.

U vchodu stáli dva strážní. Everard přitáhl uzdu a zastavil koně u paty schodů, strážní po něm stejně jako jejich druzi u brány chtěli heslo. „Jsem Everardus Gót," řekl jim. „Generál mě čeká." Jeden voják se tázavě podíval na druhého. Ten kývl. „Dostal jsem instrukce," řekl. „Dokonce jsem sám doprovázel posla." Chtěl si získat trochu slávy nebo důležitosti? Zafuněl a kýchl. Ten první je možná náhradník místo některého člena elitní jednotky, který leží v posteli s horečkou a cvaká zuby. I když tihle dva byli nejspíš galského původu, vypadali oba taky pěkně zničeně. Zbroj měli skvrnitou, suknice promočené, na pažích husí kůži a propadlé tváře svědčily o nevelkých přídělech.

„Jdi dál," řekl druhý legionář. „Zavoláme podomka, aby se ti postaral o koně."

Everard vstoupil do šedého atria, kde od něj otrok vzal plášť a nůž. Sedělo tam několik shrbených mužů, zjevně personál, který neměl co dělat; vrhali po něm pohledy, v nichž se možná zableskla slabá jiskřička naděje. Objevil se pobočník, aby doprovodil návštěvníka do pokoje v jižním křídle. Zaklepal na dveře, uslyšel úsečné: „Dále," poslechl a oznámil: „Pane, je tu germánský zmocněnec."
„Pošli ho dovnitř," zahřímal ten hlas. „Nech nás o samotě, ale pro všechny případy zůstaň venku."
Everard vstoupil. Dveře se za ním zavřely. Mozaikovým oknem vnikalo slabé světlo. Ve stojanech hořely svíčky. Byly lojové, ne voskové, čadily a páchly. V koutech číhaly stíny a klouzaly přes stůl, na němž se kupily papyry se zprávami. Pěchotní meč s pochvou visely vedle sebe na stěně. Koš s uhlím vyhříval místnost, ale vzduch jeho vinou ztěžkl.
Cerealis seděl za stolem. Měl na sobě jen tuniku a sandály; byl to mohutný muž s tvrdým, hranatým obličejem, jehož vrásky neskrývaly žádné vousy. Očima sjel po návštěvníkovi. „Tak ty jsi Everardus Gót?" přivítal ho. „Ten prostředník říkal, že mluvíš latinsky. Doufám, že je to pravda."
„Mluvím." Tohle bude choulostivé. Abych se před ním plazil, to by se k mé roli nehodilo, a na druhou stranu on může usoudit, ze jsem arogantní a že nehodlá snášet žádné drzosti od nějakého Jupiterem zatraceného domorodce. Nervy má nejspíš napjaté stejně jako všichni ostatní. „Generál je jak laskavý, tak moudrý, že mě přijímá."
„No, upřímně řečeno dneska bych poslouchal třeba i křesťana, kdyby tvrdil, že mi může něco nabídnout. Kdyby se ukázalo, že to není pravda, přinejmenším bych si mohl dopřát to potěšení a ukřižovat ho."
Everard předstíral podiv. „Židovská sekta," zavrčel Cerealis. „Slyšel jsi o Židech? Další takoví nevděční vzbouřenci. Ale co

ty, tvůj kmen přece žije daleko na východ. Tak proč při Tartaru děláš poslíčka tady?“
„Myslel jsem, že to generálovi už vysvětlili. Nejsem ani vaším, ani Civilovým nepřítelem. Strávil jsem nějaký čas v impériu a znám i různé části Germánie. Trochu jsem se seznámil s Civilem a trochu líp s některými nižšími náčelníky. Věří mi, že za ně budu mluvit upřímně, protože jsem cizinec, proti kterému nic nemáte. A protože trochu znám římské zvyky, můžu zase jim vaše slova předat jasná a nezkreslená. Pokud jde o mě, já jsem kupec, který by s touhle oblastí rád obchodoval. Doufám, že budu mít prospěch z míru a jejich věku.“
Přesvědčil Germány bylo o něco složitější, ale ne o mnoho. Povstalci byli unavení a docházela jim odvaha. Gót si možná dokáže zjednat přístup přímo k římskému veliteli, což může být k dobrému a rozhodně to nemůže zhoršit situaci víc, než už je. Když poslové tlumočili tuto žádost, Germány překvapilo, jak snadno se všechno vyřídilo. Everard to čekal. Věděl totiž lépe než oni, z Tacita i z vlastních vzdušných pozorování, jak špatně jsou na tom i Římané.
„To vím!“ odsekl Cerealis. „Jenom se nezmínili, jakou roli v tom hraješ ty. No tak dobře, promluvíme si. Varuju tě, jestli ještě budeš mluvit takhle rozvláčně, tak tě osobně vykopnu ven. Sedni si. Ne, nejdřív nám nalej víno. Tahle rozmočená země je pak aspoň malinko méně hrozná.“
Everard naplnil dva stříbrné poháry z půvabné skleněné karafy. Křeslo, do něhož usedl, bylo také pěkné a nápoj chutnal dobře, ačkoli na jeho vkus byl trochu moc sladký. To všechno muselo patřit Civilovi. A civilizaci.
Nikdy nebudu mít Římany nějak zvlášť rád, ale musím uznat, že s sebou kromě obchodníků s otroky, výběrčích daní a sadistických her přinášejí i jiné věci. Mír, prosperitu, rozšířený

svět - nepotrvá to, ale když příliv ustoupí, nechá za sebou mezi rozptýlenými troskami i knihy, technologie, víry, myšlenky, vzpomínky na to, co bývalo, věci, které budou příští generace chránit, kterých si budou cenit a na nichž budou stavět. A mezi vzpomínkami zůstane i ta, že kdysi, na chvíli, byla doba, kdy se celý život neskládal jen z boje o holé přežití.
„Takže Germáni se chtějí vzdát, co?“ naléhal Cerealis.
„Prosím generála za prominutí, jestli si to špatně vyložil. Nejsme mistři latinského jazyka.“
Cerealis udeřil pěstí do stolu. „Říkal jsem ti, nezahrávej si se mnou! Doma jsi z královské rodiny, která pochází od Merkura. Podle toho, jak se chováš, to asi tak bude. A já jsem císařův příbuzný, ale on i já jsme obyčejní vojáci, kteří mají za sebou těžké boje. Tady jsme spolu sami, takže můžeme mluvit bez obalu.“
Everard se odvážil usmát. „Jak si přeješ, pane. Řekl bych, že Jsi nás v podstatě nepochopil špatně. Proč tedy ty nepřejdeš k věci? Náčelníci, kteří mě posílají, ti nenavrhují, že skloní hlavu Pod jho nebo že se nechají v řetězech odvést k triumfu. Ale rádi y tuhle válku ukončili.“
„Kde berou tu kuráž, aby si ještě kladli podmínky? S čím ještě můžou bojovat? Už tu skoro nevidíme žádné“ nepřátele. Civilův poslední pokus, který stál za řeč, byl ten říční přepad na podzim. Nedělalo mi to starost, spíš mě ohromilo, že mu to vůbec stálo za to. Nic z toho nebylo a on se stáhl za Rýn. Od té doby jsme vyplenili jeho rodný kraj.“
„Viděl jsem, a viděl jsem i to, že jste jeho majetek ponechali nedotčený.“
Cerealis se rozesmál. „No samozřejmě. Jen ať to mezi ním a těmi ostatními začne skřípat. Jen ať začnou přemýšlet, proč by měli kvůli němu krvácet a umírat. Já vím, že už toho mají plné

zuby. Přišel jsi jménem pár kmenových náčelníků, ne jeho jménem.“
To je pravda a ty jsi zatraceně chytrý chlap. „Spojení je pomalé. Kromě toho my Germáni jsme zvyklí jednat nezávisle. To neznamená, že mě sem poslali, abych ho zradil.“
Cerealis upil ze své číše, prudčeji postavil a řekl: „No dobře, tak si to poslechneme. Co mi nabízíte?“
„Mír, už jsem ti to říkal,“ prohlásil Everard. „Můžeš si dovolit odmítnout? Máš stejné potíže jako oni. Tvrdíš, že už tu nevídáš nepřátelské bojovníky. To je ale proto, že ani nepostupuješ. Jsi tady zapadlý ve vypleněné krajině, z každé cesty je bahniště, tví vojáci jsou prochladlí, promočení, hladoví, nemocní, nešťastní. Máš děsivé zásobovací problémy a ty se nezlepší, dokud se země nezotaví z občanské války, což bude trvat déle, než si můžeš dovolit čekat.“ Kdybych teď mohl citovat ten slavný Sieinbeckův výrok o těch mouchách, co dobyly mucholapku. „Mezitím Burhmund, Civilis, verbuje v Germanii. Můžeš prohrát, Cereale, jako Varus prohrál v Teutoburském lese, a dlouhodobé následky budou stejné. Tak co, bylo to dost bez obalu?“
Říman zrudl a nervózně si mnul ruce. „Bylo to nestoudné. Vzpoury neodměňujeme. Nemůžeme.“
Everard zmírnil svůj tón. „Těm, které… jejichž ústy tady hovořím… se zdá, že už jste je potrestali až dost. Když Batavove a jejich spojenci znovu slíbí věrnost Římu a za řekou nastane klid, tak jsi přece dosáhl toho, oč ti šlo, ne? Na oplátku nežádají víc, než čím jsou povinováni svým lidem. Žádná decimace, žádné otroctví, žádní zajatci pro triumf a do arény. Místo toho amnestie pro všechny včetně Civila. Navrácení kmenových území, která byla okupována. Náprava křivd, které tohle povstání původně vyvolaly. To především znamená rozumné poplatky, místní autonomii, možnost obchodu a

konec násilných odvodů. Když to uděláš, bude se ti zase brzo hlásit do armády tolik dobrovolníků, že Řím nebude vědět, co s nimi.“
„Malé požadavky to nejsou,“ podotkl Cerealis. „K tomu nemám oprávnění.“
A vida, je ochoten o tom uvažovat. Everarda se zmocnilo nadšení. Naklonil se vpřed. „Generále, jsi z Vespasianova rodu, z rodu toho Vespasiana, pro něhož bojoval i Civilis. Císař ti bude naslouchat. Každý říká, že je to tvrdošíjný člověk, kterému jde hlavně o to, aby věci fungovaly, a nestojí o prázdnou slávu. Senát. .. bude naslouchat císaři. Ty tuhle dohodu dokážeš prosadit, generále, když budeš chtít, když se pokusíš. Historie si tě může zapamatovat nějako Vara, ale jako Germanika.“
Cerealis přivřenýma očima mžoural přes stůl. „Na barbara toho víš nějak moc,“ řekl.
„Dostal jsem se už léčkám, pane,“ odpověděl Everard, To jsem se dostal, to ano, po celém světě a ve všech staletích. Naposled v místě, odkud výši}' všechny tvoje dnešní nejhorší potíže, Cereale.
Jak dávno mu to už připadalo, ta idyla na (Mandu, ne, na Eynu. Podle kalendáře to bylo před pětadvaceti lety. Hlavagast. a Viduhada a většina těch pohostinných lidí je už nespíš mrtvá, jejich kosti tlí v zemi a na jména si vzpomene jen málokdo. S nimi odešla i bolest a zmatek, který zůstal po dětech, jež odvedla pryč podivná moc. Ale pro Everarda to nebyl ještě ani měsíc, co se on a Florisová rozloučili s Laikianem. Muž a žena, poutníci z dalekého jihu, kteří si zaplatili cestu přes moře pro sebe a své koně a rádi by si postavili na chvíli stan poblíž téhle přátelské usedlosti… Bylo to neobyčejné a proto okouzlující; lidé mluvili volněji než kdykoli dřív; ale byly tu také ty hodiny, kdy byli spolu sami,

ve stanu nebo na letním vřesovišti… Když to skončilo, měli oba agenti plné ruce práce.
„A mám své styky," dodal Everard.
Historie, databáze, velký koordinační počítač, odborníky ze Stráže času. Vědomí, ze tohle je to správné uspořádání, které má silnou negativní zpětnou vazbu. Určili jsme náhodný faktor, který by s sebou mohl strhnout lavinu změn; teď ho musíme zdusit.
„Hm," řekl Cerealis. „O tom bych rád slyšel víc." Odkašlal si. „Později. Dnes se držme faktů. Chci dostat své muže pryč z tohohle bláta.
Tenhle chlapík se mi nakonec docela líbí. V mnoha ohledech mi připomíná George Pattona. Jo, nějak spolu vyjdem.
Cerealis vážil slova. „Vyřiď těm svým princátkům tohle, a ať to řeknou Civilovi. Vidím jednu velkou překážku. Mluvíš o Germánech za Rýnem. Nemůžu mu dát to, co chce, a stáhnout své legie, když tam jen čekají na někoho, kdo je může kdykoli znovu vzbouřit."
„On to neudělá, to tě ujišťuji," řekl Everard. „Za navržených podmínek dosáhl toho, co chtěl, nebo aspoň získal slušný kompromis. A kdo jiný by mohl vyvolat novou válku?"
Cerealis stiskl rty. „Veleda." „Ta věštkyně u Brukterů?"
„Ta čarodějnice. Víš, že jsem dokonce uvažoval o vpádu do té země, abych se jí zmocnil? Ale ona by zmizela v lesích."
„A kdybys nakrásně uspěl, bylo by to, jako kdybys popadl hnízdo sršňů."
Cerealis kývl. „Každý bláznivý domorodec od Rýna k Suébskému moři by byl ve zbrani." Myslel tím Balt a měl pravdu. „Ale mohlo by možná být ještě horší, třeba pro moje vnoučata, když ne pro mě, kdybych ji nechal, aby mezi nimi plivala ty své jedovaté sliny." Povzdechl. „Nebýt toho, všechen ten kravál by se mohl utišit. Ale takhle -"

„Já myslím," řekl Everard těžce, „když Civilovi a jeho lidem nabídnete slušné podmínky, myslím, že ji dokážeme přimět, aby vyzvala k míru."
Cerealis se div nezalkl. „To myslíš vážně?"
„Zkus to," řekl Everard. „Jednej i s ní, nejen s mužskými vůdci. Můžu být prostředníkem mezi vámi."
Cerealis zavrtěl hlavou. „Nemůžeme ji nechat volně pobíhat. }e moc nebezpečná. Nesmíme ji pustit z očí."
„Ale musíte ji pustit z rukou."
Cerealis zamrkal, pak se zasmál. „Ano, chápu, jak to myslíš. Ty ale umíš mluvit, Everarde. Je to tak, kdybychom ji zavřeli nebo tak něco, nejspíš by z toho byla nová vzpoura. Ale co když ji vyprovokuje sama? Jak můžeme vědět, že se bude chovat slušně?"
„Bude, když se usmíří s Římem."
„K čemu to bude? Já znám barbary. Spoléhat se na ně nedá." Generála patrně vůbec nenapadlo, že by mohl urazit vyslance - ledaže mu to bylo jedno. „Podle toho, co o ní vím, slouží válečné bohyni. Co když si Veleda vezme do hlavy, že ta její Bellona zase už řve po krvi? To tu pak budeme mít druhou Boadiceu."
To tě pořád pálí, co? Everard upil vína. Sladkost se mu rozlila do krku, vyvolala vzpomínku na léto a jižní kraje i bez ohledu na počasí, které zuřilo venku. „Zkus to," řekl. „Co můžeš ztratit, když si s ní vyměníš pár vzkazů? Myslím, že je možná taková dohoda, která bude přijatelná pro všechny."
Ať z pověrčivosti nebo obrazně Cerealis odpověděl - překvapivě tiše.: „To bude záviset na bohyni, ne?"

7

Časný západ doutnal nad lesem. Větve se k němu vypínaly jako černé kosti. Louže v polích a ohradách jím zářily matnou červení, nebe bylo nazelenalé a chladné jako ten vítr, který se po něm s kvílením prohánět. Přelétlo hejno vran. Jejich hrubý křik zněl ještě chvíli po tom, co je šero pohltilo.

Podomek přenášející seno z hromady do domu se zachvěl, když viděl kolem jít Wael-Edh, a nebylo to jen kvůli počasí. Svým zachmuřeným způsobem nebyla nevlídná, ale byla ve spojení s Mocnostmi a teď se vracela ze svatého místa. Co tam asi viděla a slyšela? Celé měsíce už sem nikdo nepřijel, aby s ní promluvil, jak tomu často bylo dřív. Ve dne se procházela po svých pozemcích nebo seděla pod stromem a přemýšlela o samotě. Nepochybně to bylo na její vlastní přání, ale proč? Byl to pochmurný čas, dokonce i pro Bruktery. Řada jejich mužů se vrátila ze země Batavů a Frísů se zprávami o smůle nebo neštěstí, a mnozí se nevrátili vůbec. Neodvracejí se snad bohové od jejich věštkyně? Podomek zamumlal zaříkadlo a zrychlil kroky.

Žena došla ke své věži, která se před ní temně tyčila. Bojovník na stráži před ní sklonil kopí. Kývla a otevřela dveře. Uvnitř seděli u nízkého ohniště dva otroci s dlaněmi vztaženými k teplu. Ve vzduchu se převaloval hořký kouř, než si našel větrací otvor ve střeše. S ním se mísil jejich dech, sinalý ve světle dvou lamp. Zvedli se. „Přeje si má paní jídlo nebo pití?“ zeptal se muž.

Wael-Edh zavrtěla hlavou. „Budu spát,“ odpověděla.

„Budeme tvé sny dobře střežit,“ řekla dívka. Bylo to zbytečné, nikdo kromě Heidhina by se neodvážil vyšplhat po žebříku bez vyzvání, ale ona tu dlouho nebyla. Podala své paní jednu z lamp a Wael-Edh vystoupila vzhůru.

Oknem pokrytým blanou pronikaly poslední paprsky světla a plamen žlutě zářil. Pokoj v podkroví byl ale i tak šerý a její věci se krčily jako číhající trollové. Ještě netoužila po svém lůžku. Postavila lampu na polici a sedla si na vysokou věšteckou trojnožku a přitáhla si plášť k tělu. Pohled upírala do prchavých stínů.

Do tváře jí foukl závan vzduchu. Podlaha zaskřípala pod náhlým těžkým břemenem. Edh uskočila. Stolička zarachotila na podlaze. Potlačila výkřik.

Měkké světlo zářilo z koule nad rohy té věci, která stála před ní. Na zádech měla dvě sedla - byl to Fraeův býk, ukutý ze železa, a na něm jela bohyně, která si ho od něj vyžádala.

„Niaerdh, ach Niaerdh -“

Janne Florisová sestoupila z tempocyklu a postavila se tak majestátně, jak jen dokázala. Minule nebyla připravena a byla oblečena jako prostá germánská žena doby železné. Tehdy to bylo jedno, ale ve vzpomínkách se nepochybně stala působivější a pro tuto návštěvu se proto oblékla velmi pečlivě. Její nabíraný šat byl zářivě bílý, na opasku zářily drahokamy a vlasy měla pod diadémem spletené do dvou jantarových copů.

„Neboj se,“ řekla. Používala dialektu Edhina dětství. „Mluv tiše. Vrátila jsem se k tobě, jak jsem slíbila.“

Edh se narovnala, přitiskla si ruce na prsa, jednou nebo dvakrát polkla. Oči v hubeném obličeji se silnými kostmi měla veliké. Kápě jí spadla dozadu a světlo se zalesklo na stříbrných nitkách, které se jí už začaly objevovat ve vlasech. Pár vteřin jen dýchala. Pak se jí překvapivě rychle zmocnil klid, smířenost spíš stoická než nadšená, ale ochotná přijmout všechno.

„Vždycky jsem věděla, že přijdeš,“ řekla. „Jsem připravena jít.“ Septem dodala: „Ani nevíš, jak připravena.“

„Jít?“ zeptala se Florisová.

„Do podsvětí. Odneseš mě do tmy a míru.“ V hlase se jí zachvěla úzkost: „Nebo ne?“
Florisová ztuhla: „To, co od tebe žádám, je těžší než smrt.“
Edh chvíli mlčela, než odpověděla: „Jak si přeješ. Bolest pro mě není neznámá.“
„Neublížím ti!“ okřikla ji Florisová. Pak se znovu ovládla a nasadila příslušně vážný výraz. „Sloužila jsi mi dlouhé roky.“
Edh kývla. „Od té doby, co jsi mi vrátila život.“
Florisová nedokázala potlačit povzdech. „Obávám se, že to byl zmrzačený a pokřivený život.“
V Edh vzplály city. „Nezachránila jsi mě jen tak pro nic, já vím. Bylo to kvůli všem těm ostatním, ne? Za všechny znásilněné ženy, zavražděné muže, osiřelé děti, svobodné lidi uvržené do okovů. Měla jsem vyzývat k tomu, aby na Řím dopadla pomsta. Bylo to tak?“
„Už si tím nejsi jistá?“
Na řasách se jí zaleskly slzy. „Jestli to nebylo správné, Niaerdh, proč jsi mě v tom nechala pokračovat?“
„Bylo to správné. Ale poslouchej, dítě.“ Florisová vztáhla ruce. Edh se jich chopila jako malá holčička. Ruce měla chladné a zlehka se chvěly. Florisová se nadechla. Majestátní slova se valila jako řeka.
„Všechno má určenou chvíli a veškeré dění pod nebem svůj čas: Je řas rození i čas umírání, čas sázet i čas trhat; je čas zabíjet i čas léčit, čas bořit i čas budovat; je čas plakat i čas smát se, čas truchlit i čas poskakovat; je čas kameny rozhazovat i čas kameny sbírat, čas objímat i čas objímání zanechat; je čas hledat i čas ztrácet, čas opatrovat i čas odhazovat; je čas roztrhovat i čas sešívat, čas mlčet i čas mluvit; je čas milovat i čas nenávidět, čas boje i čas pokoje.“
Edh se na ni dívala pohledem plným posvátné úcty. „Slyším tě, bohyně.“

„Je to stará moudrost, Edh. Poslouchej dál. Vedla sis dobře, sela jsi pro mne, jak jsem si přála. Ale tvá práce ještě neskončila. Teď musíš sklidit.“
„Jak?“
„Díky vůli, kterou jsi v nich vzbudila, bojoval západní lid za svá práva, až konečně jim Římané vrátí, o co je oloupili. Ale Římané se stále bojí Veledy. Dokud budeš znovu moci volat po jejich zničení, neodváží se stáhnout své vojáky. Je čas, abys ty, mým jménem, vyzvala k míru.“
Byla nadšená: „Tak tedy půjdou pryč? Zbavíme se jich?“
„Ne. Budou vybírat daně a mít své hlídky mezi kmeny jako dřív.“ Spěšně pokračovala. „Ale budou spravedliví; a obyvatelé tohoto břehu Rýna také mohou obchodem a zákonností mnoho získat.“
Edh zamrkala, divoce zavrtěla hlavou. Prsty křečovitě ohnula jako paňáty. „Žádná opravdová svoboda? Žádná pomsta? Bohyně, já nemohu -“
„Je to moje vůle,“ přikázala Florisová. „Poslechni.“ Znovu zvolila mírnější tón. „A na tebe, dítě, také čeká odměna, nový domov, místo klidu a pohodlí, kde můžeš opatrovat mou svatyni, která bude od té doby místem posvátného míru.“
„Ne,“ koktala Edh. „Musíš, musíš přece vědět - přísahala jsem -“
„Mluv!“ vykřikla Florisová. Po chvilce: „Chci… aby sis to sama ujasnila.“
Chvějící se napjatá postava před ní znovu nabyla rovnováhy. Edh byla dlouhá léta zvyklá poradit si s hrozbami a hrůzami. Dokázala překonat zmatek. Chvíli mluvila dokonce skoro zamyšleně. „Ráda bych věděla, jestli jsem kdy byla…“ Ztuhla. „Heidhin a já - přiměl mě přísahat, že nikdy neuzavřu mír, dokud on žije a Římané zůstávají v germánských zemích. Smísili jsme svou krev v háji před bohy. Byla jsi jinde?“

Florisová se zamračila. „Neměl na to právo.“
„On - vzýval Ansy -“
Florisová se zatvářila povýšeně. „S Ansy to vyřídím sama. Zprošťuji tě tvé přísahy.“
„Heidhin nikdy - byl mi celé ty roky věrný,“ Edh se zadrhla. „Chceš, abych ho odehnala jako psa? Protože on nikdy neskončí boj proti Římanům, ať ostatní lidé nebo dokonce vy bohové uděláte cokoli.“
„Řekni mu, že jsem ti to přikázala.“
„Já nevím, já nevím!“ vydralo se ženě z hrdla. Svezla se na podlahu, schoulila se a schovala tvář. Ramena se jí chvěla.
Florisová pohlédla vzhůru. Podvaly a trámy střechy se ztrácely ve tmě. Z okna se vytratilo světlo a dovnitř se vkrádal chlad. Vítr kvílel.
„Obávám se, že tu máme krizi,“ subvokalizovala. „Věrnost je ta největší morální hodnota, kterou tihle lidé znají. Nejsem si jistá, jestli se Edh dokáže přimět, aby ten slib porušila. A jestli ano, může být otřesená.“
„Což by znamenalo, že bude taky neschopná,“ zazněla jí v hlavě Everardova angličtina, „a aby tahle dohoda vyšla, potřebujeme její autoritu. Kromě toho by to chudáka ženskou mučilo tak, že -“
„Musíme přimět Heidhina, aby ji jejího slibu zprostil. Doufám, že mě poslechne. Kde je?“
„Zrovna jsem se po něm díval. Je doma.“ Sledovací zařízení už tam umístili před časem. „Ale náhodou je u něj Burhmund, protože teď objíždí porýnské náčelníky, víš. Najdu ti jiný den, kdy se u něj můžeš objevit.“
„Ne, počkej. To je možná naopak klika.“ Nebo se časové linie stahují, jak se snaží vrátit se do správného uspořádání? „Jelikož Burhmund se snaží vzbouřit kmeny k novému pokusu -“

„Tak bychom na něj radši neměli zkoušet žádná zjevení. Kdoví, jak by reagoval.“
„Jistěže ne. Chci říct, že se neukážu přímo jemu. Ale když uvidí nesmiřitelného Heidhina, jak z ničeho nic obrátil —“
„No… dobře. Je to tak jako tak o… o ústa. Takže důvěřuju tvému úsudku, Janne.“
„Pst!“
Edh pozvedla hlavu. Po tvářích jí stékaly slzy, ale už neplakala. „Co můžu dělat?“ zeptala se bezbarvě.
Florisová se nad ní sehnula a podala jí ruce. Pomohla jí vstát, objala ji, stála tak asi minutu a zahřívala ji, jak mohla. Pak ustoupila a řekla: „Máš čistou duši, Edh. Nemusíš zradit svého přítele. Půjdeme spolu a promluvíme s ním. Pak by to měl pochopit.“
Úžas a hrůza se spojily v jedno. „My dvě?“
„Je to rozumné?“ zeptal se Everard. „Hm, jo, asi ti pomůže, když ji budeš mít s sebou.“
„Láska může být stejně silná jako náboženství, Mansi,“ řekla Florisová.
Obrátila se k Edh: „Pojď, usedni za mě na mého oře. Pevně se mě drž v pase.“
„Svatý býk,“ zašeptala Edh. „Nebo pekelný kůň?“
„Ne,“ řekla Florisová. „Říkala jsem ti, že máš před sebou těžší cestu než do podsvětí.“

18

Uprostřed Heidhinova domu v příkopě k tomu určeném praskal a šlehal oheň. Kouř nestoupal přímo k větracím otvorům, vzduch, který se plameny skoro neohřál, byl zamlžený a chutnal hořce. Červené světlo ohně zápasilo s temnotou mezi sloupy a trámy. Chvělo se na tvářích mužů na lavicích a žen, které jim přinášely nápoje. Většinou seděli beze slov. I když Heidhinův dům byl stejně velký jako kterákoli královská síň, poznal obvykle méně veselí než chatrč posledního nádeníka. Dnes tu po něm nebylo ani stopy. Venku houstl soumrak a ječel vítr.

„Z toho nevzejde nic než zrada," vrčel Heidhin.

Burhmund, který seděl vedle něj, pomalu zavrtěl prošedivělou hlavou. Ve světle plamenů jeho mléčně zakalené slepé oko rudě žhnulo. „Ten Everard je divný chlapík. Možná se mu něco povede."

„To nejlepší, co nám on nebo kdokoli jiný může přinést, je odmítnutí. Každou nabídkou nás budou nejvýš chtít zničit. Nikdy jsi ho neměl nechat jít."

„Jak jsem mu v tom měl zabránit? Mluvil s náčelníky kmenů a oni ho vyslali. Říkal jsem ti přece, že jsem se o tom dozvěděl teprve nedávno a to už byl na cestě."

Heidhin zkřivil rty. „Jak se opovážili!"

„Mají na to právo." Burhmund mluvil mdle. „Pouhým jednáním s nepřítelem se k ničemu nezavazují. A myslím, že bych se jim to stejně nebyl snažil zakázat, kdybych u toho byl. Mají téhle války dost. Možná pro ně Everard dokáže vykřesat naději. Já jsem taky k smrti unavený."

„Měl jsem o tobě lepší mínění," pošklebo val se Heidhin.

Burhmund na sobě nedal znát hněv; ale na druhé straně byla pravda, že Wael-Edhin přísežný bratr měl skoro stejně vysoké postavení jako on sám. „Tobě se to dobře řekne," vysvětloval

Batav trpělivě. „Tvůj rod není rozštěpen. Syn mé sestry padl v boji proti mně. Má žena a druhá sestra jsou rukojmími v Colonii; nevím ani, jestli ještě žijí. Má země je zničená.“ Zadíval se do svého rohu. „Skoncovali se mnou bohové?“
Heidhin se narovnal. „Jen když se vzdáš,“ řekl. „Já se nevzdám nikdy.“
Ozvalo se zaklepání na dveře. Muž, který seděl nejblíž, vzal sekeru a šel otevřít. Dovnitř vletěl vítr; plameny vyšlehly a vyplivly roj jisker. V šeru se objevila postava.
Heidhin vyskočil. „Edh!“ vykřikl a vrhl se k ní.
„Paní,“ zašeptal Burhmund. Po síni se ozval tlumený šepot. Muži vstávali.
Kápi měla shrnutou a kráčela podle příkopu s ohněm. Viděli, že je strnulá a bledá a že se dívá někam mimo ně. „Jak -jak ses sem dostala?“ koktal Heidhin. Při pohledu na něj, neochvějného, jak je takto otřesen, se všem sevřelo srdce. „Proč?“
Zastavila se. „Musím s tebou mluvit o samotě,“ řekla. V jejím hlubokém hlase jako by zvučel osud. „Pojď se mnou. Nikdo jiný.“
„Ale - ty - co -“
„Pojď se mnou, Heidhine. Staly se velké věci. Vy ostatní, vyčkejte jich.“ Wael-Edh se obrátila a kráčela zpátky ven.
Heidhin ji následoval jako náměsíčník. U vchodu jeho ruka mimovolně sáhla po kopí, opřeném mezi zbraněmi u zdi. Oba vyšli ven. Muž, který prve otevřel, se k nim teď rozechvěle blížil, aby je zavřel.
„Ne, nedávej závoru,“ nakázal Burhmund. „Počkáme tu, jak nám řekla, dokud se nevrátí nebo dokud nepřijde ráno.“
Nad hlavou se objevily první hvězdy. Přikrčené budovy ztratily ve tmě tvar. Edh šla první, ven ze dvora, na otevřené prostranství. Zvadlou trávu a louže zčeřené větrem skoro

nebylo vidět. Opodál stál mohutný dub, kde Heidhin obětoval Ansům. Zpoza něj se lilo stálé bílé světlo. Heidhin se zarazil. Hlasitě polkl.
„Musíš být statečný," řekla Edh. „Tam je bohyně."
„Niaerdh… ona… se vrátila?"
„Ano, do mé věže, odkud mě odvezla sem. Pojď." Edh šla dál. Plášť jí vlál ve větru a rozfoukával jí i rozpuštěné vlasy kolem hlavy, kterou držela tak vysoko. Heidhin křečovitě sevřel rukojeť svého kopí a následoval ji.
Holé větve se rozkládaly doširoka, jen napůl viditelné v té záři. Vítr v nich chrastil. Pod nohama vrzalo vlhké spadané listí. Obešli kmen a uviděli tu, která stála vedle býka nebo koně ukutého z oceli.
„Bohyně," zasténal. Klekl na koleno a sklonil hlavu. Ale když se znovu zvedl, držel se zpříma. Kopí se mu sice chvělo, ale to bylo divokou radostí, která se vzápětí ozvala i v jeho slovech. „Povedeš nás teď do posledního boje?"
Florisová ho přejela pohledem. Stál tam, štíhlý a tmavý, střízlivě oblečený, tvář vrásčitou a vlasy prošedivělé roky, které zasvětil lovu. Ostří zbraně se mu blyštělo nad hlavou.. Jeho stín dopadal na Edh. „Ne," řekla Florisová. „Čas války skončil."
Přerývaně se nadechl. „Římané jsou mrtví, všechny jsi je za nás pobila?"
Edh sebou trhla.
„Žijí," řekla Florisová, „jako bude žít váš lid. Mnoho mužů už zemřelo v každém kmeni, i v jejich. Usmíří se."
Heidhin uchopil kopí i druhou rukou. „Ale já nikdy," zachraptěl. „Bohyně slyšela mou přísahu na pobřeží. Až půjdou, půjdu za nimi, budu je znepokojovat ve dne a přepadat v noci -mám ti obětovat svůj úlovek, Niaerdh?"

„Římané nepůjdou. Zůstanou. Ale vrátí lidu jeho práva. To musí stačit.“
Heidhin vrtěl hlavou jako omráčený. Celou minutu se díval z jedné ženy na druhou a pak teprve zašeptal: „Bohyně, Eďh, vy obě je zrazujete? Tomu nevěřím.“
Snad si ani nevšiml, že Edh k němu vztáhla ruce. Prosebným tónem řekla: „Batavové a ostatní nejsou náš kmen. Udělali jsme pro ně dost.“
„Říkám ti, podmínky budou čestné,“ pokračovala Florisová. „Vaše práce skončila. Získali jste něco, s čím bude spokojený i Burhmund. Ale Edh musí dát na vědomí, že je vůlí bohů, aby muži složili zbraně.“
„Já - ty - přísahali jsme, Edh.“ Heidhin byl zmatený. „Nikdy se neusmíříš, dokud tu budou Římané a dokud já budu žít. Přísahali jsme na to. Smísili jsme na zemi svou krev.“
„Zprostíš ji té přísahy,“ přikázala Florisová, „jak jsem to už udělala já.“
„Nemůžu. Neudělám to.“ Zoufalý bolestí začal náhle bičovat Edh prudkými slovy. „Už jsi zapomněla, jak si z tebe udělali děvku? Už si neceníš své cti?“
Padla na kolena. Zvedla ruce, jako by se chtěla bránit ránám. Zkřivila tvář. „Ne,“ kvílela, „neříkej to, ne, ne.“
Florisová udělala krok k Heidhinovi. Nahoře v temnotě namířil Everard omračovací pistoli. „Tak dost,“ okřikla ho. „Jsi vlk, že rveš na kusy tu, kterou miluješ?“
Heidhin rozpřáhl ruce a nastavil jí svou hruď. „Láska, nenávist -já jsem muž. Přísahal jsem Ansům.“
„Dělej si, co chceš,“ řekla Florisová, „ale ušetři mou Edh. Nezapomeň, že mi dlužíš svůj život.“
Heidhin se nahrbil. Edh se opírala o jeho kopí a choulila se mu u nohou. Dopadal na ni jeho stín. Vítr se prohánět kolem a strom skřípal jako šibenice.

Najednou se zasmál, narovnal se a podíval se Florisové přímo do očí. „Ano, máš pravdu, bohyně," řekl. „Ano, nechání ji."
Sklopil kopí, uchopil ho těsně pod hrotem a oběma rukama si ho vrazil do hrdla. Jediným prudkým pohybem si podřízl krk.
Edh zaječela tak, že výkřik Florisové se úplně ztratil. Heidhin se svezl k zemi. Vytryskla černě lesklá krev. Podvědomě kopal kolem sebe a zatínal prsty do trávy.
„Stůj!" zařval Everard. „Nezkoušej ho zachránit. Tahle zatracená válečnická kultura - je to jediné řešení."
Florisová se nenamáhala subvokalizovat. Bohyně může klidně použít neznámý jazyk, když vyprovází duši na její poslední cestě. „Ale ta hrůza -"
„Jo. Ale mysli při tom na ty všechny, co neumřou, když se nám to povede."
„A dokážeme to teď? Co si pomyslí Burhmund?"
„Ať přemýšlí. Řekni Edh, aby neodpovídala na žádné otázky o jeho smrti. To, že se z ničeho nic zjevila tak daleko od domova - že muž, který nechtěl ukončit násilí, je mrtvý - že Veleda vyzývá k míru… Ta záhada to ještě vylepší, i když si myslím, že lidé si i tak vyvodí správné závěry, což nám hodně pomůže."
Heidhin znehybněl. Vypadal teď menší. Kolem něj se rozlévala kaluž krve.
„Nejdřív musím pomoct Edh," řekla Florisová.
Šla k druhé ženě, která se zvedla a stála teď jako omráčená. Na její plášť a šaty vystříkla krev. Florisová tomu nevěnovala nejmenší pozornost a objala ji.
„Jsi volná," zamumlala Florisová. „Vykoupil tvou svobodu svým životem. Chraň ji."
„Ano," řekla Edh. Dívala se do tmy.
„Teď můžeš hlásat mír v zemi. A uděláš to."
„Ano."

Florisová ji ještě chvíli zahřívala.
„Poraď mi jak,“ zašeptala Edh. „Pověz mi, co mám říct. Svět je prázdný.“
„Dítě moje,“ vydechla Florisová do šednoucích kadeří. „Neklesej na mysli. Slíbila jsem ti nový domov, novou naději. Chceš o něm něco slyšet? Je to ostrov, nízký a zelený, otevřený moři.“
V odpovědi se ozvala jiskřička života. „Děkuju ti. Jsi laskavá. Udělám, co budu moci… ve tvém jméně.“
„Teď pojď,“ řekla Florisová. „Odvezu tě zpátky do tvé věže. Spi. Až se vyspíš, dej na vědomí, že chceš mluvit s králi a náčelníky. Až se před tebou shromáždí, oslov je slovem míru.“

19

Čerstvě napadaný sníh pokryl hromady popela v místech, kde bývaly usedlosti. Tam, kde se vločky zachytily na tmavé zeleni jalovců, zářily jako bělost sama. Slunce, které viselo nízko nad jižním obzorem, na něj vrhalo stíny modré jako nebe. Tenký led na řece s ránem roztál, ale dosud pokrýval suché rákosí podél břehů, a pár úlomků rákosu padlo do vody a pomalu plulo k severu. Záře na východním obzoru ohraničovala pustinu.

Burhmund a jeho muži jeli k západu. Kopyta tlumeně dopadala na cestu a odhalovala ztuhlé koleje. Z nosů stoupala pára a srážela se ve vousech jako krystalky. Kov se mrazivě leskl. Jezdci příliš nemluvili. Byli zachumlaní v silných vlněných látkách a kožešinách a vyjeli z lesa k řece.

Před nimi se tyčil kus dřevěného mostu. Z vody pod ním trčely holé pilíře. U protějšího břehu stála druhá část. Dělníci, kteří odstranili střed, se vrátili k legionářům čekajícím na druhé straně. Bylo jich jen pár, stejně jako Germanii. Od zbroje se jim odráželo světlo, ale suknice, pláště, všechny šaty měli obnošené a špinavé. Chocholy na helmách důstojníků byly otřepané.

Burhmund přitáhl koni uzdu, seskočil a vešel na most. Jeho boty na prknech těžce duněly. Viděl, že Cerealis už stojí na místě. Bylo to přátelské gesto, když o vyjednávání žádal Burhmund -přestože to příliš neznamenalo, protože od začátku bylo jasné, že k němu dojde.

Burhmund se zastavil na konci své části. Dva mohutní muži se navzájem pozorovali na vzdálenost čtyř metrů mrazivě čistého vzduchu. Pod nimi šplouchala voda pospíchající k moři.

Říman, který měl ruce založené na prsou, je spustil a pak pravou zvedl na pozdrav. „Buď zdráv, Civile," řekl. Byl

zvyklý oslovovat vojáky, takže jeho hlas byl dostatečně zvučný.
„Buď zdráv, Cereale," odpověděl stejným způsobem Burhmund.
„Budeš jednat o podmínkách," řekl Cerealis. „Ale to se těžko dělá se zrádcem."
Mluvil věcně a jeho slova byla nezbytnou předehrou. Burhmund to tak přijal. „Ale já nejsem zrádce," odpověděl vážně latinsky. Zdůraznil, že se nesetkává s žádným Vitelliovým vyslancem; Cerealis je zástupcem Vespasianovým. Burhmund Batav, Claudius Civilis, vypočítával všechny služby, které za ta léta vykonal pro Řím a jeho nového vládce.

III

Gutherius byl lovec, který často vycházel na lov do lesů, protože byl chudý a neměl mnoho půdy. Jednoho bouřlivého podzimního dne se také vypravil, ozbrojený lukem a kopím. Nečekal, že uloví nějaké velké zvíře, kterých bylo málo a byla ostražitá. Bude klást oka na veverky a zajíce a nechá je přes noc, zatímco on sám půjde dál v naději, že dostane tetřeva nebo tak něco. Ale kdyby se objevilo něco většího, bude připraven.
Cesta ho vedla kolem zátoky. Příboj divoce dorážel na skály a na vodě se dělaly bílé čepičky, i když byl právě odliv. Pískem kráčela stará žena, hluboko skloněná, a hledala, jestli něco nenajde - vyplavené mušle nebo mrtvé a nepříliš shnilé ryby. Byla bezzubá, prsty měla uzlovité a slabé, pohybovala se, jako by ji každý krok bolel. Hadry se jí v ostrém větru třepetaly.
„Dobrý den, babičko," řekl Gutherius. „Jak to jde?"
„Vůbec ne," řekla babka. „Když neobjevím nic k snědku, bojím se, že se nedovleču domů."

„No, to by byla škoda," řekl Gutherius. Z kapsy vytáhl chléb a sýr, které si vzal na cestu. „Dám ti z toho polovinu."
„Máš vřelé srdce," řekla roztřeseným hlasem.
„Vzpomínám si na matku," řekl, „a kromě toho je to k poctě Nehalennie."
„Nemohl bys mi to dát všechno?" zeptala se. „Jsi mladý a silný."
„Ne, musím si tu sílu uchovat, když mám nasytit ženu a děti," řekl Gutherius. „Vezmi, co ti nabízím, a buď mi vděčná."
„To jsem," řekla stařena. „Dostane se ti odměny. Ale protože sis něco nechal, nejdřív budeš mít žal."
„Mlč!" vykřikl Gutherius. Spěchal dál, aby byl co nejrychleji pryč od těch zlověstných slov.
Když se dostal do lesa, vydal se po stezce, kterou znal. Najednou z keře vyskočil jelen. Bylo to mohutné sněhobílé zvíře, málem tak velké jako los. Paroží měl rozložité jako starý dub. „Héej!" vykřikl Gutherius. Hodil kopí, ale minul. Jelen neutekl.
Stál tam před ním jako matná skvrna v stínu. Natáhl luk, zasadil šíp a střelil. Při zazvonění tětivy zvíře uteklo. Ale neběželo rychleji, než dokáže utíkat člověk, a Gutherius nikde neviděl svůj šíp. Myslel si, že možná zasáhl a že by mohl svou raněnou kořist uštvat. Sebral své kopí a pustil se za jelenem.
Štvanice pokračovala dál a dál, pořád hloub do divočiny. Bílý jelen byl pořád právě tak na dohled. Gutherius nebyl kupodivu unaven, dech ho nikdy nezradil, běžel bez přestání. Byl jako opilý během, nevnímal sám sebe, zapomněl na všechno kromě lovu.
Slunce zapadlo. Soumrak zhoustl. Když světlo zmizelo, jelen prudce zvýšil rychlost a zmizel. Vítr hvízdal mezi stromy. Gutherius se zastavil, zmožený únavou, hladem a žízní. Viděl, že se ztratil. „Copak mě ta baba vážně proklela?" napadlo ho.

Zmocnil se ho strach, chladnější než nadcházející noc. Zabalil se do pokrývky, kterou měl s sebou, a bděl až do svítání.
Druhý den se toulal kolem, ale nenašel nic, co by poznával. Opravdu to byla tajuplná část lesa. Žádná zvířata tu nepobíhala křovím, žádný pták se neozval, bylo slyšet jen vítr, jak vzdychá v korunách a strhává uschlé listí. Nerostly tu žádné ořechy ani lesní plody, dokonce ani houby, jen mech na padlých kmenech a roztroušených balvanech. Mraky zakrývaly slunce, podle kterého by mohl určit směr. Vůbec nevěděl, kam se dát.
Pak za soumraku našel pramen. Vrhl se na zem, aby uhasil svou palčivou žízeň. To mu vrátilo rozum a on se rozhlédl kolem sebe. Vešel na paseku, kde zahlédl oblohu - jasnila se. Ve fialové modři zářila večernice.
„Nehalemiie," modlil se, „smiluj se. Tobě nabízím to, co jsem měl dát hned." Protože měl takovou žízeň, nemohl ani sníst své jídlo. Rozdrobil ho pod stromy pro tvory, kterým snad pomůže. U pramene se uložil ke spánku.
Během noci zuřila veliká bouře. Stromy se zmítaly a skřípaly. Uvolněné větve létaly na všechny strany. Déšť bodal jako hroty kopí. Gutherius slepě klopýtal ve snaze najít úkryt. Vrazil do stromu a po hmatu poznal, že je dutý. Tam se krčil až do rána.
Ráno bylo klidné a slunečné. Na větvičkách a mechu se třpytily duhové kapky deště. Nad ním přelétali ptáci. Když si Gutherius protahoval ztuhlé údy, z houští vyšel pes a zastavil se před ním. Nebyl to žádný oříšek, ale vysoký lovecký pes. Lovec se radostí probudil docela. „Čí jsi?" zeptal se. „Veď mě za svým pánem."
Pes se otočil a rozběhl se. Gutherius ho následoval. Za chvíli přišli na stezku zvěře a pustili se po ní. Ale přesto neviděl žádnou známku po člověku. Rodilo se v něm pochopení. „Ty

jsi pes Nehalennie,“ odvážil se říct. „Řekla ti, abys mě odvedl domů nebo aspoň někam, kde je líska nebo nějaké lesní plody, abych utišil hlad. Děkuji bohyni.“
Pes neodpověděl, jen běžel dál. Nic takového, v co muž doufal, se neobjevilo. Místo toho po chvíli les skončil. Uslyšel moře a ucítil slaný vítr. Pes odskočil stranou a zmizel ve stínech. Gutherius se chtě nechtě plahočil dál. I když byl unavený, byl šťastný, protože věděl, že když půjde pořád po pobřeží, narazí na rybářskou vesnici, kde měl příbuzné.
Na břehu se v úžasu zastavil. Ve stínu tam ležela loď, zahnaná na pobřeží bouří, bez stěžně a proražená, takže nemohla vyplout, ale ne úplně zničená. Posádka přežila. Seděli v zoufalství kolem, protože to byli cizinci, kteří o tomto pobřeží nic nevěděli.
Gutherius k nim došel a zjistil, co se stalo. Gesty jim dal najevo, že jim může být průvodcem. Nakrmili ho, nechali pár mužů na stráži a ostatní vzali zásoby a šli s ním.
Tak Gutherius získal odměnu, která mu byla slíbena; loď vezla bohatý náklad a prokurátor rozhodl, že ten, kdo zachránil loď, musí dostat svůj díl. Gutherius byl přesvědčen, že stará žena musela být sama Nehalennia.
Protože je to bohyně lodí a obchodu, investoval svůj zisk do korábu, který pravidelně vyplouval do Británie. Vždycky měl hezké počasí a správný vítr a zboží, které vozil, se pokaždé prodalo za vysokou cenu. Gutherius se stal bohatým mužem.
Protože si byl vědom, že je povinen díky, postavil Nehalennii oltář, u kterého po každé cestě přinášel bohaté oběti; a kdykoli uviděl večernici nebo jitřenku, hluboce se poklonil, protože i ty patří Nehalennii.
Jí patří stromy, réva a všechny jejich plody. Jí patří moře a lodi, které ji brázdí. Jí patří lidské štěstí a mír.

20

„Zrovna jsem od tebe dostala dopis,“ řekla Florisová do telefonu. „Ano, Mansi, přijeď hned, jak to půjde.“ Everard neztrácel čas na palubě letadla. Strčil do kapsy pas a skočil přímo z kanceláře Stráže v New Yorku do kanceláře v Amsterodamu. Tam si vyzvedl nějaké holandské peníze a zavolal si taxíka přímo do jejího bytu.

Když vešel a objali se, byl její polibek spíš něžný než vášnivý a každopádně letmý. Nebyl si jistý, jestli ho to překvapilo nebo ne, jestli je zklamaný, nebo se mu ulevilo. „Vítej, vítej,“ vydechla mu do ucha. „Neviděla jsem tě tak dlouho.“ Ale její pružné tělo se k němu přitisklo jen lehce a rychle se zase odtrhlo. Tep se mu začal zpomalovat.

„Vypadáš skvěle jako vždycky,“ řekl. Byla to pravda. Krátké černé šaty obepínaly vysokou postavu a zdůrazňovaly jantarové copy. Jediný šperk měla nad levým prsem, stříbrnou brož v podobě bouřňáka. Na jeho počest?

Trochu se usmála. „Díky, ale podívej se pořádně, jsem hrozně unavená a už strašně potřebuju dovolenou.“

V jejích tyrkysových očích a kolem nich skutečně viděl uštvaný výraz. Čeho všeho byla ještě svědkem od té doby, co jsme se rozloučili? Čeho jsem byl ušetřen? „Chápu. Jo, líp, než bych chtěl. Táhla jsi náklad práce za deset lidí. Měl jsem tam zůstat a pomoct ti.“

Zavrtěla hlavou. „Ne. Uvědomovala jsem si to tenkrát a uvědomuju si to ještě teď. Jakmile byla krize vyřešena, měla Stráž pro tebe, nezávislého agenta, důležitější úkoly. Měl jsi oprávnění rozhodnout, že po zbytek mise zůstaneš, ale věděl jsi, že na tvůj životní čas jsou jiné, důležitější nároky.“ Znovu se usmála. „Starý svědomitý Manse.“

Zatímco ty, specialista, který opravdu zná příslušný sektor, jsi musela dotáhnout tu práci do konce. S pomocí kolegů

výzkumníků a pár pomocných pracovníků čerstvě vycvičených pro ten účel - moc velká pomoc to asi nebyla, co? -jsi musela dohlížet na události; ujistit se, že pokračují podle Tacita Jedna; nepochybně do nich tu a tam velice opatrně zasáhnout; až se konečné dostaly z nestabilní časoprostorové zóny a mohly být bez nebezpečí ponechány samy sobě.
Ano, tu dovolenou sis víc než zasloužila, o tom není pochyb.
„Jak dlouho jsi byla v terénu?“ zeptal se.
„Od roku 70 do roku 95. Samozřejmě ne v jednom kuse, takže v mé časové linii to dalo dohromady… něco přes rok. A ty, Mansi? Co ty jsi dělal?“
„Abych pravdu řekl, nic než se vzpamatovával,“ připustil. „Věděl jsem, že se objevíš tenhle týden kvůli svým rodičům a kvůli svému zdejšímu životu, tak jsem se vrátil rovnou sem, dopřál jsem oběma pár dní odpočinku a pak jsem ti napsal.“
Bylo to fér? Skočil jsem zpátky. Jednak jsem méně citlivý než ty; to, co se děje v historii, mě méně trápí. A jednak ty jsi musela přečkat ty další měsíce navíc tam dole.
Zdálo se, že se dívá někam mimo něj. „Jsi milý.“ Rychle se zasmála a chytila ho za ruce. „Ale proč tady stojíme? Pojď, uděláme si pohodlí.“
Šli dál do pokoje plného obrazů a knih. Na nízkém stolku byla prostřena káva, jednohubky, nejrůznější nádobí, skotská, o které věděla, že ji má rád - ano, přesně ta Glenlivet, o které si ani nevzpomínal, že by se jí kdy výslovně zmínil. Sedli si vedle sebe na pohovku. Spokojeně se opřela a zářivě se usmála. „Pohodlí?“ předla. „Ne, luxus. Zase už se učím oceňovat své domovské století.“
Opravdu se uvolňuje nebo to předstírá? Já to zatím rozhodně nedokážu. Everard seděl na kraji sedačky, neopřel se. Nalil oběma kávu a čistou whisky pro sebe. Když se tázavě podíval

na ni, gestem naznačila ne a chopila se šálku. „Na mě je ještě brzo," řekla.
„No no, já tě nehodlám opít," ujistil ji. „Nikam nepospícháme, budeme si pěkně povídat a jak doufám, zajdeme si někam na večeři. Co třeba ta příjemná karibská restaurace jako tenkrát?"
„A pak?" zeptala se tiše.
„No, hm —" Cítil ve tvářích krev.
„Tak vidíš, proč si musím zachovat čistou hlavu."
„Janne! Ty si myslíš, že -"
„Ne, to jistě ne. Jsi čestný muž. Tak čestný, až ti to nesvědčí, řekla bych." Položila mu ruku na koleno. „Budeme si povídat, jak navrhuješ."
Odtáhla ruku dřív, než ji stačil obejmout. Otevřeným oknem sem vanul vlahý jarní vzduch. Hluk dopravy byl jako vzdálený příboj.
„Nemá cenu předstírat veselí," řekla po chvíli.
„Asi ne. Bude lepší, když se rovnou pustíme do vážných věcí." Kupodivu to trochu ulevilo jeho napětí. Opřel se, sklenici v ruce. Rád to jemné kouřové aroma nejen chutnal, ale i čichal.
„Co budeš dělat dál, Mansi?"
„Kdo ví? O problémy nikdy není nouze." Obrátil se a podíval se přímo na ni. „Chci slyšet o tom, co jsi dělala ty. Je jasné, že jsi uspěla. Informovali by mě, kdyby se vyskytly nějaké další anomálie."
„Jako další exempláře Tacita Dvě?"
„Žádné nejsou. Ten jediný rukopis existuje a samozřejmě i všechny jeho kopie, které pořídila Stráž, ale teď je to už jen kuriozita."
Cítil, jak se zlehka zachvěla. „Věc bez příčiny, vytvořená z ničeho a bez důvodu. Ten vesmír je pěkně děsivý. Bylo to snazší, když jsem o měnitelné realitě nic nevěděla. Občas lituju, že jsem se nechala naverbovat."

„A taky když jsi svědkem určitých událostí, viď. Já vím.“ Toužil jí ten nešťastný výraz slíbat ze rtů. Mám to zkusit? Můžu vůbec?
„Ano.“ Plavá hlava se zvedla, v hlase se ozval zájem. „Ale pak si vzpomenu na výzkumy, na objevy, na pomoc a jsem zase šťastná.“
„Hodná holka. No, tak mi povídej o svých dobrodružstvích.“ Oklikou ke skutečné otázce. „Ještě jsem si nevyzvedl tvou zprávu, protože jsem to chtěl slyšet od tebe osobně.“
Nálada ji zase opustila. „Jestli tě to zajímá, měl sis radši vzít tu zprávu,“ řekla a dívala se přitom na obrázek mlhoviny Závoje.
„Cože?… Aha. Těžko se ti o tom mluví.“
„Ano.“
„Detaily vynecháme.“ Byly skutečné tak krvavé? Já jsem měl dojem, že obnova probíhala poměrně hladce a že Nizozemí si v impériu vedlo docela dobře až do té doby, kdy se celá říše začala rozpadat. „Ale nemůžeš mi říct aspoň něco? Co ti lidé, se kterými jsme se sešli?
Třeba Burhmund?“
Její tón teď byl o poznání radostnější. „Dostal amnestii jako všichni ostatní. Zenu a sestru dostal zpátky v pořádku. Vrátil se na své pozemky v Batavii a dožil tam svůj život jako poměrně zámožný člověk, něco jako zasloužilý státník. I Římané ho respektovali a často se s ním radili.
Cerealis se stal místodržitelem v Británii, kde porazil Briganty. Tacitův tchán Agricola pod ním sloužil a možná si vzpomínáš, že si ho historik poměrně váží.

Classicus -“
„Ten mě teď tak moc nezajímá,“ přerušil ji Everard. „Co Veleda - Edh?“

„Hm. Ta se z kroniky ztrácí po tom, co zorganizovala tu schůzku na řece.“ Z úplné kroniky, znovuzískané cestovateli v čase.
„Vzpomínám si. Jak to? Zemřela?“
„Žila ještě dvacet let. To bylo v té epoše požehnané stáří.“ Florisová se zamračila. Zase už se jí zmocnily ty obavy? „Bylo mi to divné. Člověk by myslel, že by její osud mohl zajímat Tacita aspoň do té míry, že by se o něm zmínil.“
„Jestli zmizela a zapomnělo se na ni…“
„Ne tak docela. Možná jsem sama měnila minulost? Když jsem o svých pochybách podala zprávu, dostala jsem příkaz pokračovat a bylo mi sděleno, že to je naopak řádná součást historie.“
„V tom případě opravdu je. Nedělej si starosti. To mohl být opravdu jen bezvýznamný výkyv v příčinnosti. A jestli ano, tak na něm nezáleží. To se často stává a nemá to žádné podstatné následky. Nebo to prostě může být jen proto, že Tacitus buď nevěděl, co se stalo s Veledou, když přestala být politickou silou, nebo ho to nezajímalo. Odešla přece z politiky, ne?“
„Jistým způsobem ano. I když - program, který mě napadl, který jsem navrhla a který Stráž schválila, na ten jsem přišla v souvislosti s něčím, co jsem věděla a viděla dávno předtím, než jsem měla ponětí o existenci nějaké Stráže. Povzbuzovala jsem Edh, předpovídala jsem, co bude a musí dělat, dohlédla jsem na nezbytná opatření, dohlížela jsem na ni, objevovala jsem se, kdykoli se mi zdálo, že potřebuje svou bohyni —“ Everard zase viděl, že se to Florisové neříká dobře. „Budoucnost tvoří svou minulost. Doufám, že už budu podobných zážitků ušetřená. Ne že by tohle bylo tak strašné. Ne, stálo to za to, měla jsem pocit, že to dalo mému životu smysl. Ale -“ nedořekla.

„Bylo to přízračné,“ dopověděl za ni Everard. „Já vím.“ „Ano,“ řekla tiše, „ty máš taky svá tajemství, vid?“ „Ne ze Stráže.“
„Od těch, na kterých ti záleží. Věci, o kterých by tě příliš bolelo mluvit a které by je příliš bolelo slyšet.“
To je zatracené přesný postřeh. „No a co tedy bylo s Edh? Jsem přesvědčený, že ses postarala, aby byla tak šťastná, jak to jen šlo.“ Na chvilku se odmlčel. „Jsem si tím jistý.“
„Byl jsi někdy na ostrově Walcheren?“ zeptala se Florisová. „Ne. To je kousek od belgických hranic, ne? Počkej. Mám pocit, že jsi jednou říkala, že tam jsou zajímavé archeologické nálezy.“
„Ano. Většinou kameny s latinskými nápisy přibližně z druhého a třetího tisíciletí. Děkovné oběti, obvykle za bezpečnou plavbu do Británie a zpátky. Bohyně, které jsou věnovány, měla chrám v jednom z přístavů, odkud se vyplouvalo na Severní moře. Na některých těch kamenech je i vyobrazena, s lodí nebo se psem, často má v ruce roh hojnosti nebo je kolem ní ovoce a obilí. Jmenovala se Nehalennia.“
„To znamená, že byla poměrně důležitá, přinejmenším v té oblasti.“
„Dělala to, co bohové dělávají, poskytovala odvahu a útěchu, lidé byli její zásluhou o něco slušnější, než by byli jinak, a občas si díky ní uvědomovali i krásu.“
„Počkej!“ Everard se narovnal. Mráz mu přejel po zádech a vlasy jako by se mu zježily. „Ta Veledina bohyně -“
„Stará severská bohyně plodnosti a moře, Nerthus, Niaerdh, Naerdha, Nerha, to jméno mělo spoustu variant. Veleda z ní udělala mstící bohyni války.“
Everard se na Florisovou upřeně zadíval a pak řekl: „A ty jsi přiměla Veledu, aby ji zase prohlásila za mírumilovnou a aby

ji přenesla dál na jih. To je tak… tak úžasná operace, že si na žádnou podobnou nevzpomínám.“
Odvrátila zrak. „Ne, to ne. Potenciál už tam byl, především v Edh samé. Jaká to byla žena! Co by byla asi dokázala ve šťastnější době?… Na Walcherenu se té bohyní říkalo Neha. Stala se malou bohyní zemědělství a moře. Ještě se stále udrželo i její nejasné spojení s lovem. Veleda tam přijela, oživila její kult, dodala mu nové prvky vyhovující civilizaci, která měnila její lid. Začali ke jménu bohyně dodávat i latinský přívlastek Neha Lenis, Neha Laskavá. Časem se to změnilo v Nehalennii.“
„Musela hodně znamenat, když ji vzývali ještě o několik staletí později.“

„Zřejmě. Někdy bych tu historii ráda sledovala, jestli na to Stráž bude moci obětovat tolik mého životního času.“ Florisová povzdechla. „Na konci se samozřejmě římská říše zhroutila, Frankové a Sašové pustošili, co jim přišlo do cesty, a když se zrodil nový řád věcí, byl už křesťanský. Ale ráda bych si představovala, že něco z Nehalennie přece jen zůstalo.“
Everard kývl. „Já si to podle tvého vyprávění myslím taky. Klidně mohlo. Spousta středověkých svatých byli vlastně pohanští bohové v přestrojení. Pořád se zapalovaly ohně za letního slunovratu, i když teď se jim říkalo svatojánské. Svatý Olaf bojoval s trolly a příšerami stejně jako před ním Thor. I sama Panna Maria má některé rysy Isis a dokonce bych řekl, že některé legendy o ní byly původně místní mýty…“ Zavrtěl hlavou. „Tohle všechno ale přece znáš. A utíkám příliš daleko. Jak Edh žila?“
Florisová se zadívala někam mimo něj, mimo tento rok. Mluvila pomalu. „Dočkala se stáří v úctě a vážnosti. Nikdy se nevdala, ale pro svůj lid byla jako matka. Ostrov byl nízký a

plochý, stavěly se tam lodi jako v jejím někdejším dívčím domově a chrám Nehalennie stál na břehu jejího milovaného moře. Myslím - nemůžu si tím být jistá, protože kolik toho bohyně ví o srdci smrtelníků? - myslím, že pak byla… vyrovnaná. Tohle jsem chtěla říct? Samozřejmě, když umírala -“ Zadrhla v řeči. „- když ležela na smrtelné posteli -“ Florisová bojovala se slzami a prohrála.
Everard ji k sobě přitáhl, položil si její hlavu na rameno a hladil ji po vlasech. Prsty mu křečovitě sevřela košili. „Klid, holčičko, klid,“ šeptal. „Některé vzpomínky budou vždycky bolavé. Ještě naposled jsi ji tenkrát navštívila, vid?“
„Ano,“ mumlala mu do ramene. „Co jiného jsem mohla dělat?“
„Jistě. Jak bys to mohla neudělat? Ulehčila jsi jí umírání. Co je na tom špatného?“
„Ona - ona se ptala - a já jsem jí slíbila…“ Florisová se rozplakala.
„Posmrtný život,“ pochopil Everard. „Život s tebou navěky v mořském domově Niaerdh. A ona šťastně odešla do temnoty.“
Florisová se od něj odtrhla. „Byla to lež!“ vykřikla. Vyskočila, málem zakopla o stolek, začala přecházet tam a zpátky. Chvilku si nervózně proplétala prsty, chvilku bušila pěstí do dlaně, znova a znova. „Všechny ty roky byly lež, klam, já jsem ji využívala*. A ona mi věřila!“
Everard usoudil, že bude lepší, když zůstane sedět. Nalil si novou skleničku. „Uklidni se, Janne,“ naléhal. „Udělala jsi to, co jsi musela, pro dobro celého světa. A udělala jsi to s láskou. Pokud jde o Edh, dala jsi jí všechno, co si mohla přát.“
„Bedriegerij - falešné, prázdné, jako tolik jiných věcí, které jsem udělala.“
Everard převaloval po jazyku hedvábný oheň. „Poslyš, já jsem tě poznal dost dobře. Ty jsi ten nejčestnější člověk, kterého

jsem kdy potkal. Vlastně až moc. A taky jsi povahou ohromně laskavá, což je důležitější. Upřímnost je ta něj přeceňovanější vlastnost, co znám. Janne, moc se pleteš, když si myslíš, že je co odpouštět. Ale i tak se do toho pusť, zapoj svůj zdravý rozum a odpusť si.“
Přestala plakat, obrátila se k němu, polkla slzy a řekla s postupně se zvětšující jistotou. „Ano, já… to chápu. Já - já jsem na to myslela… celé dny… než jsem předložila svůj návrh Stráži. Pak jsem se ho d-d-držela. Máš pravdu, bylo to nutné a vím taky, že mnoho z těch příběhů, podle kterých lidé žijí, jsou mýty a že mnoho mýtů bylo vyrobeno uměle. Promiň mi tu scénu. V mé časové linii to je jen chvilka, co Veleda zemřela v náručí Nehalennie.“
„A ta vzpomínka byla na tebe moc. Jistě. Promiň.“
„Nebyla to tvoje chyba. Jak jsi to mohl vědět?“ Florisová se zhluboka nadechla. Zaťala pěsti. „Ale nechci lhát víc, než musím. A nikdy nechci lhát tobě, Mansi.“
„Jak to myslíš?“ zeptal se, napůl v obavách a napůl s předtuchou, co přijde.
„Přemýšlela jsem o nás,“ řekla. „Hodně přemýšlela. To, co jsme udělali, že jsme se sblížili, to asi nebylo správné -“
„No, normálně by nebylo, ale v tomhle případě jsme kvůli tomu nezkazili svou práci. Jestli něco, tak mě to inspirovalo. Bylo to báječné.“
„Pro mě taky.“ Byla stále klidnější a klidnější, až to děsilo. „Přišel jsi sem dneska v naději, že to obnovíme, vid?“
Pokusil se o úsměv. „Přiznávám, jsem vinen. Ty jsi totiž v posteli úplný dynamit, miláčku.“
„Ty taky nejsi žádný prutsener.“ Slabý úsměv pohasl. „Co ještě jsi měl v úmyslu?“
„Znova totéž. Často.“
„Pořád?“

Everard seděl beze slova.
„Bylo by to těžké," řekla Florisová. „Ty jsi nezávislý, já jsem terénní pracovník, specialista. Strávili bychom většinu svých životů každý jinde."
„Ledaže by ses dala přeřadit do koordinace dat nebo někam, kde bys mohla pracovat doma." Everard se předklonil. „Víš, to je vůbec samo o sobě výborná myšlenka. Máš na to mozek. Skoncuj s tím vším rizikem a dřinou a… a taky nebudeš muset být svědkem utrpení, kterému nesmíš zabránit."
Zavrtěla hlavou. „To nechci. I přes to všechno mám pocit, že nejužitečnější jsem v terénu, ve svém terénu, a že to tak bude, dokud nebudu stará a vetchá."
Jestli to tak dlouho přežiješ. „Jo. Náročné úkoly, dobrodružství, naplnění a tu a tam i příležitost pomoci. Ty jsi ten typ."
„Mohla bych začít nenávidět muže, který by mě přiměl se toho všeho vzdát. A to si taky nepřeju.
„No, to -" Everard vstal. „Dobře," řekl. Bylo to jako vyskočit z letadla. Člověk se odevzdal svému padáku. „Žádné velké domácí štěstí, ale mezi jednotlivými úkoly něco extra speciál a jenom našeho. Jsi pro?"
„A ty jsi?" odpověděla.
Zastavil se v půlce kroku.
„Víš dobře, co může moje práce vyžadovat," řekla. Tvář jí zbledla. To není důvod k červenání, pomyslel si koutkem mysli. „I na téhle poslední misi. Nebyla jsem pořád bohyně, Mansi. Tu a tam se mi hodilo být germánská žena daleko od domova. Nebo jsem prostě jen chtěla na jednu noc zapomenout."
Krev mu pulzovala ve spáncích. „Já nejsem prudérní, Janne."
„Ale jsi kluk z farmy na Středozápadě. To jsi mi sám řekl a já jsem zjistila, že je to pravda. Můžu být tvoje kamarádka, tvoje

partnerka, tvoje milenka, ale nikdy, aspoň opravdu, ve tvé pravé duši, nikdy nic víc. Buď upřímný.“
„Snažím se,“ řekl chraptivě.
„Pro mě by to bylo ještě horší,“ skončila Florisová. „Musela bych toho před tebou moc tajit. Měla bych dojem, že tě zrazuju. Mansi, bude lepší, když se do sebe nezamilujeme ještě víc. Měli bychom si říct sbohem.“
Strávili spolu ještě několik hodin, povídali si. Pak mu položila hlavu na prsa, on ji chvilku objímal a potom odešel.
IV
Maria, matko Boží, matko smutku, matko spasení, buď s námi dnes i v hodině smrti naší.
Plujeme na západ, ale noc nás dohání. Bdi nad námi ve tmě a doveď nás k novému dni. Dej, aby naše loď vezla ten nejcennější ze všech nákladů, tvé požehnání.
Tvá večerní hvězda září nad západem slunce, čistá jako ty sama. Veď nás svým světlem. Utiš svou laskavou rukou moře, svým dechem nás provázej na cestě a znovu zpět k našim láskám, nakonec nás svou modlitbou doprovoď do nebe.
Ave Stella Maris!

ROK VÝKUPNÉHO

10. září 1987

„Nádherná samota.“ Ano, Kipling to mohl říci. Vzpomínám si, jak mi při těchhle jeho řádkách přebíhal mráz po zádech, když jsem je poprvé slyšela - tenkrát mi je nahlas četl strejda Steve. To už bylo před nějakými dvanácti lety, a přesto se ten pocit nezměnil. Ta báseň je samozřejmě o moři a o horách; ale stejné jsou i Galapágy, Čarovné ostrovy.
Dneska kousek té jejich samoty potřebuju. Turisté jsou většinou chytří a slušní lidé. Ale doprovázet je celou sezónu, odpovídat pořád dokola na stejné otázky, to člověka začne unavovat. Teď už jich je míň, mé letní zaměstnání skončilo, brzo budu doma ve Státech a začnu s postgraduálním studiem. Tohle je moje poslední šance.
„Wando, miláčku!“ Roberto použil slovo querida, což může znamenat hodně. Ale taky nemusí. Chvilku o tom uvažuju, zatímco on pokračuje: „Prosím tě, aspoň mi dovol, abych tě doprovodil.“
Vrtím hlavou. „Je mi líto, příteli.“ Ne, to není přesné; amigo se taky nedá přeložit doslova. „Já nemám špatnou náladu ani nic takového. Zdaleka ne. Chci jen být pár hodin sama. Tobě se to nikdy nestalo?“
Myslím to vážně. Ostatní průvodci jsou moc prima. Přála bych si, aby ta přátelství, která jsem tu navázala, vydržela. Určitě by to tak bylo, kdybychom se tu mohli společně zase setkat. Ale to není jisté. Já se možná budu a možná taky nebudu moci příští rok vrátit. A nakonec se mi možná splní nebo taky nesplní sen o tom, že se stanu členkou výzkumného týmu v Darwin Station. Nemohou tam přijmout mnoho vědců; a taky se může stát, že mě mezitím popadne zase jiný sen. Tenhle

výlet, kdy se nás šest toulá po souostroví s člunem a povolením k táboření, může být klidně konec toho, čemu jsme říkali el compañerismo, kamarádství. Možná si jednou nebo dvakrát napíšeme pohlednici k Vánocům.
„Potřebuješ ochranu.“ Roberto nasadil svůj dramatický styl. „Ten divný člověk, o kterém jsme slyšeli, co se vyptával v Puerto Ayora na tu mladou světlovlasou Severoameričanku.“
Nechat Roberta, aby mě doprovodil? Je to pokušení. Je hezký, temperamentní a gentleman. Ne že bychom spolu zrovna chodili, ale za těch posledních pár měsíců jsme se hodně sblížili. A i když mi to nikdy přímo neřekl, věděla jsem, že by rád, aby to sblížení postoupilo ještě dál. A odolat mu nebylo lehké.
Ale muselo to být, ještě víc kvůli němu než kvůli mně. Ne pro jeho národnost. Myslím, že Ekvádor je z latinskoamerických zemí tou, kde se nejvíc Yankeejů cítí jako doma. Podle našich měřítek tam všechno funguje. Quito je kouzelné a dokonce i Guayaquil - ošklivý, dusící se smogem, překypující energií - mi připomíná Los Angeles. Ale Ekvádor přece jen nejsou USA a z tamního pohledu mám spoustu špatných stránek, počínaje tím, že si nejsem jistá, kdy se budu ochotna usadit - a jestli vůbec někdy.
Proto se smíchem odpovím: „No jasně, seňor Fuentes z pošty mi to říkal. Chudák malý, ten si dělal takové starosti. Jak divně byl ten člověk oblečený a jaký měl divný přízvuk a vůbec. Divím se, že si ještě nevšiml, co za cvoky může vylézt z těch výletních lodí. A kolik blondýnek teď na ostrovy jezdí? Pět set za rok?“
„A jak by ostatně Wandu její tajný ctitel sledoval?“ dodá Jennifer. „Doplaval by sem?“ Náhodou víme, že na Bartolomé se nezastavila žádná loď od té doby, co jsme odjeli ze Santa

Cruz; žádné jachty poblíž nejsou a místního rybáře by každý poznal.
Roberto pod opálením zrudne. Chlácholivě ho poplácám po ruce a řeknu ostatním: „Jen se klidně běžte potápět nebo na co máte chuť. Vrátím se včas a svoje povinnosti kolem večeře si odpracuju, nebojte se.“
A pak rychle vyrazím pryč od zátoky. Opravdu potřebuju být chvíli sama v téhle podivné, drsné, krásné přírodě.
Docela by se mi líbilo se potápět. Voda je křišťálově čistá a hedvábně mě hladí; tu a tam zahlédnu tučňáka, který v ní ani tak neplave, jako spíš létá; ryby se míhají jako jiskry, mořské řasy tančí majestátní hula; můžu se kamarádit se lvouny. Ale ostatní plavci, i když jsou mi moc milí, by přece jen mluvili. Já chci rozmlouvat s touhle krajinou. Ve společnosti to nemůžu přiznat. Znělo by to moc nabubřele, jako bych byla z Greenpeace nebo tak.
Teď, když jsem za sebou nechala bílý písek a mangrovy, vypadá to, jako bych šla úplnou pustinou. Bartoloměje vulkanického původu stejně jako jeho sourozenci, ale není tu skoro žádná úrodná půda. Ranní slunce už je horké a nikde ani mráček, který by zmírnil ten žár. Tu a tam se plazí nějaký pokroucený keř nebo trs trávy, ale jak jdu směrem k Věžové skále, jejich stále méně. Moje adidasky šeptají na tmavé lávě, jinak je tu chvějivé ticho.
Ale přesto… mezi balvany a rybníčky, které tu zbyly po přílivu, pobíhají jasně oranžoví a modří krabi. Cestou do vnitrozemí zahlédnu ještěrku - tenhle druh je tu vzácný. Dojdu až na necelý metr k terejovi; mohl by odletět, ale to naivní stvoření na mě prostě jen kouká. Před očima se mi mihne pěnkava; právě galapážské pěnkavy pomohly Darwinovi pochopit, jak se život vyvíjí. Nad hlavou mi krouží bílý albatros. Ještě výš létá fregatka. Vytáhnu dalekohled, který

mám zavěšený na krku, a zachytím l povýšenou jistotu jejích křídel, rozpolcený ocas podobný dvěma pirátským mečům.
Tady nejsou žádné cesty, na nichž jsem obvykle vodila své turisty a přitom je varovala, aby se z nich neodchylovali. Ekvadorská vláda na tom přísně trvá. Když se vezmou v úvahu její omezené zdroje, odvádí v ochraně a obnově zdejšího prostředí skvělou práci. Dávám si pozor, kam šlapu, jak se sluší na biologa.
Obejdu ostrov až na východní konec a pak se dám po stezce a po schodech, které vedou na nejvyšší vrcholek. Pohled z něj na ostrov Santiago a na širý oceán je ohromující, a dneska ho budu mít sama pro sebe. Nejspíš si tam taky sním oběd, který jsem si sbalila s sebou. Možná pak sestoupím k zátoce, shodím košili a džíny a dopřeju si malou soukromou koupel, než se vydám na západ.
Opatrně, holka! Jsi prakticky na rovníku. Tohle slunce člověk nesmí podceňovat. Stáhni si proti němu střechu klobouku víc do očí a napij se vody z polní láhve.
Nabrat dech, rozhlédnout se. Získala jsem trochu výšku, ale zase o ni přijdu, než se dostanu k východisku stezky. Pláž a tábor se mi ztratily z dohledu. Místo toho vidím kamenitý svah směrem k Sullivan Bay, ostře modrou vodu, Point Martínez tyčící se šedě do výšky z hlavního ostrova. Je támhleto sokol? Sáhnu po dalekohledu.
Záblesk. Světlo odrážející se na kovu. Letadlo? Ne, to nemůže být letadlo. Je to pryč.
Zmateně skloním přístroj. Slyšela jsem toho spoustu o létajících talířích, vlastně o UFO, abych použila ten úctyhodnější název. Nikdy jsem je nebrala vážně. Táta svým dětem naočkoval zdravý skepticismus. Koneckonců je to elektroinženýr. Strejda Steve, archeolog, se toulal po světě

podstatně víc a tvrdí, že je plný věcí, kterým nerozumíme. Nejspíš se nikdy nedozvím, co jsem to zahlédla. Jde se dál.
Z ničeho nic závan větru. Vzduch jako by mě měkce udeřil. Dopadne na mě stín. Obrátím tvář vzhůru.
To ne!
Přerostlý motocykl, jenže ve všech detailech se podstatně liší, nemá žádná kola a visí tam tři metry ve vzduchu tiše a bez opory. Muž na předním sedle drží něco, co jsou snad řidítka. Vidím ho naprosto ostře. Každá vteřina je jako věčnost. Zmocnila se mě hrůza, jakou jsem nepoznala od svých sedmnácti let, když jsem v bouřce jela po silnici nad útesy u Big Sura a dostala smyk.
Tenkrát jsem se z toho dostala. Tohle ne a ne skončit.
Měří něco přes metr sedmdesát, je hubený, ale má široká ramena, tmavou pleť, stopy po neštovicích, nos jako skobu, černé vlasy zastrčené za uši, bradku a knír, které bývaly sestříhané do špičky, ale už začínají být neupravené. Ale největší šok je jeho oblečení, které se na ten stroj naprosto nehodí. Měkké holínky, pytlovité hnědé punčochy čouhají z balonových krátkých kalhot, volná košile s dlouhými rukávy, která možná bývala šafránově žlutá, ale teď už je jen špinavá - ocelový pancíř, přilba, červený plášť, meč zavěšený u levého boku -
Mluví jako z dálky, jako přes sto mil: „Jste lady Wanda Tamberlyová?“
Kdovíproč mě to vzpamatovalo; byla jsem na nejlepší cestě začít ječet. A? se děje cokoli, nějak to zvládnu. Hysterie není povinná. Noční můra, horečnatý sen? Tomu nevěřím. Slunce je příliš horké, cítím je na zádech, cítím je sálat ze skal. Moře je příliš klidné a jasné a na támhletom kaktusu rozeznám každou jehličku. Vtip, reklamní trik, psychologický experiment? To je ještě méně pravděpodobné než samotná ta věc… Jeho

španělština je kastilská, ale takový přízvuk jsem nikdy neslyšela.
„Kdo jste?“ vypravím ze sebe. „Co chcete?“
Stáhne rty, vycení zuby - zkažené. Mluví napůl divoce a napůl zoufale. „Rychle! Musím najít Wandu Tamberlyovou. Její strýc Estebán je v hrozném nebezpečí.“
„To jsem já,“ vypadne ze mě.
Štěkavě se zasměje. Jeho stroj se na mé řítí. Utíkej!
Dohoní mě, nakloní se, popadne mě pravou rukou kolem pasu. Svaly má jako z oceli. Zvedne mě. Tohle jsem se naučila v kursu sebeobrany. Napnutými prsty mu bodnu po očích. Je příliš rychlý. Odrazí mi ruku. Něco udělá s ovládací deskou. Najednou jsme někde jinde.
3. června 1533 (Juliánský kalendář) Toho dne Peruánci přinesli do Caxamalky další náklad pokladů, které měly vykoupit jejich panovníkovi svobodu. Luis Ildefonso Castelar y Mořeno je viděl z dálky. Cvičil venku jezdce, kterým velel. Teď se vraceli zpátky, protože slunce už klesalo za hory na západě. V údolí se dloužily stíny, hladina řeky zářila a pára z horkých pramenů královských lázní zezlátla. Lamy a nosiči se plahočili cestou od jihu v řadě, unavení svými břemeny a dlouhou cestou. Domorodci pracující v polích se narovnali a podívali se, ale pak se zase rychle vrátili k svým povinnostem. Poslušnost jim byla vrozená, ať už byl jejich vládcem kdokoli.
„Převezmi velení,“ přikázal Castelar svému poručíkovi a pobodl koně. Zastavil těsně před městečkem a čekal na karavanu.
Po jeho levici se něco pohnulo. Mezi dvěma bíle omítnutými hliněnými domy s deskovou střechou se objevil jiný muž. Byl vysoký; kdyby on a jezdec stáli vedle sebe na zemi, byl by vyšší o osm centimetrů nebo ještě o víc. Vlasy kolem tonzury měl stejně zaprášeně hnědé jako svůj františkánský hábit, ale ostře řezaného obličeje se světlou pletí se téměř nedotklo stáří

- ani neštovice -a nechyběl mu ani jeden zub. I po té dlouhé době a po všech dobrodružstvích Castelar poznal bratra Estebána Tanaquila. Ostatně poznali se navzájem.
„Vítejte, ctihodný," řekl.
„Bůh s vámi," odpověděl mnich. Zastavil se vedle koně. Karavana s pokladem došla až k nim a pokračovala dál. V městě se ozvaly jásavé výkřiky.
„Hleďte," radoval se Castelar, „je to krásný pohled, že?"
Když se mu nedostalo odpovědi, pohlédl dolů. Ve tváří jeho společníka se zračila bolest. „Stalo se něco?" zeptal se Castelar.
Tanaquil si povzdechl. „Nemůžu si pomoci. Vidím, jak unavení a ušlí ti lidé jsou. Myslím na to dědictví věků, které nesou a které jim bude vyrváno."
Castelar ztuhl. „Chcete snad mluvit proti našemu kapitánovi?"
Tohle je přinejmenším podivný chlapík, napadlo ho: už ten jeho řád, když církevní část expedice tvoří skoro samí dominikáni. Vůbec byla záhada, kde se tu Tanaquil vlastně vzal a jak nakonec získal důvěru Franciska Pizarra. No, nejspíš to bude ta jeho učenost a jemné způsoby, které se v téhle společnosti moc často nevidí.
„Ne, ne, to jistě ne," odpověděl mnich. „Ale stejně…" Nedořekl.
Castelar poposedl. Byl přesvědčen, že ví, co se děje pod tím oholeným temenem. I on sám někdy pochyboval o tom, jestli to, co udělali loni, bylo správné. Inka Atahualpa přijal Španěly mírumilovně; dovolil, aby se ubytovali v Caxamalce; vstoupil do města na jejich pozvání, aby tam pokračoval v jednání; jeho nosítka byla přepadena ze zálohy, služebníci postříleni a podřezáni a on sám uvězněn. Teď jeho poddaní na jeho příkaz obírali zemi o její poklady, aby naplnili jednu místnost zlatem a jinou dvakrát stříbrem; taková byla cena jeho svobody.

„Boží vůle," odsekl Castelar. „Přinášíme těm pohanům Víru. S králem se zachází dobře, ne? Dokonce má u sebe své ženy a služebnictvo, aby se o něj staralo. A pokud jde o výkupné, Kristus" - odkašlal si - „a Santiago jako každý správný vůdce odměňuje své vojáky dobře."
Mnich po něm vrhl ironický pohled. Jako by jím beze slov říkal, že kázání není vhodná činnost pro vojáka. Navenek pokrčil rameny a řekl: „Večer uvidím, jak dobře."
„Ano, jistě." Castelarovi se ulevilo, že se z té disputace může vyvléknout. Kdysi sám studoval teologii, byl sice vyhozen kvůli potížím s jednou dívkou, nechal se naverbovat do války proti Francii a nakonec následoval Pizarra do Nového světa v naději na to, že získá bohatství, na které si jako mladší syn zchudlého estremadurského hidalga nemohl dělat naději; ke kněžskému a mnišskému rouchu však měl pořád úctu. „Slyšel jsem, že prohlížíte každý náklad, než je uložen k pokladu."
„Někdo to dělat musí, někdo, kdo vidí i umění a nejen pouhý kov. Přesvědčil jsem našeho kapitána a jeho kaplana. Učenci na panovníkově dvoře a v církvi budou potěšeni, že byl zachován zlomek znalostí."
„Hm." Castelar si popotahoval za vousy. „Ale proč to děláte v noci?"
„To jste taky slyšel?"
„Už jsem zpátky řadu dní. Mám uši plné drbů."
„Já bych řekl, že vy vyprávíte víc než ostatní vám. I já bych si s vámi rád pořádně promluvil. To byla herkulovská cesta, co podnikla vaše výprava."
Castelarovi přelétlo hlavou zmatené defilé posledních měsíců, kdy kapitánův bratr Hernando Pizarro vedl výpravu na západ přes Kordillery, obrovské hory, propasti, z jejichž hloubky se točila hlava, přes zurčící řeky až do Pachakamaku a k jeho temnému věšteckému chrámu na pobřeží. „Získali jsme toho

málo,“ řekl. „Naší nejlepší kořistí je indijský generál Chalkučima. Jen ať je máme všechny pěkně pohromadě a pod dozorem… Ale vy jste mi chtěl povídat, proč zkoumáte poklady jen po západu slunce.“
„Abych nebudil zbytečnou chamtivost a nešváry ještě horší než ty, které nás už postihly. Muži začínají být čím dál netrpělivější, pokud jde o dělení kořisti. Kromě toho v noci je moc Satanova nejsilnější. Modlím se nad věcmi, které byly zasvěceny falešným bohům.“
Poslední nosič prošel kolem a zmizel ve zdech města.
„To bych rád viděl,“ řekl Castelar. Náhle ho něco napadlo: „Proč ne? Půjdu s vámi.“
Tanaquil se lekl. „Cože?“
„Nebudu vás rušit. Budu se jen dívat.“
Bylo jasné, že se to mnichovi nelíbí. „Nejdřív musíte dostat povolení.“
„Proč? Mám dost vysokou hodnost. Nikdo mi to neodmítne. Co proti tomu máte? Předpokládal jsem, že byste nějakou společnost mohl jen uvítat.“
„Bude vás to nudit. Jiné to taky nudilo. Proto mě s mým úkolem nechávají o samotě.“
„Já jsem zvyklý stát na stráži,“ zasmál se Castelar.
Tahaquil se podvolil. „No dobře, done Luísi, když na tom trváte. Sejdeme se u Hadího domu, jak tomu říkají, po večerní pobožnosti.“
- Hvězdy nad horami byly nesčetné a blýskavé. Polovina nebo ještě víc jich bylo evropskému nebi neznámých. Castelar se zachvěl a přitáhl si plášť těsněji k tělu. Od úst mu stoupala pára, jeho vysoké boty zvonily na udusaných ulicích. Caxamalka ho obklopila; v tom šeru mu připadala přízračná. Byl rád, že má pancíř, přilbu a meč, i když by se tady mohly zdát zbytečné. Tahuantinsuyu, říkají téhle zemi Indiové, Čtyři

čtvrtky světa; a to se mu kdovíproč zdálo správnější než Peru, jméno, jehož významem si nikdo nebyl jistý; vždyť obrovitost téhle země by udělala ze svaté říše římské úplného trpaslíka. Je už doopravdy podrobená, ona, její lidé, její bohové? A bude vůbec kdy?

Ta myšlenka nebyla křesťana hodná. Spěchal dál.

Hlídky u pokladu ho uklidnily. Světlo lucerny se odráželo od zbroje, pík, mušket. Tohle byli železní rváči, kteří připluli z Panamy, pochodovali džunglí, močálem a pouští, rozdrtili všechny nepřátele, postavili pevnosti, v malé skupince přešli pohoří sahající až do nebes, aby zajali samotného krále těch pohanů a podrobili si jejich zemi. Žádný muž ani démon kolem nich nepřejde bez jejich svolení, ani je nezastaví, až se pohnou dál.

Poznali Castelara a pozdravili ho. Bratr Tanaquil už čekal s lucernou v ruce. Vedl kavaleristu do budovy pod překladem v podobě hada, i když ne takového hada, jaký se objevoval v nočních můrách bělochů.

Budova byla velká, s mnoha místnostmi, postavená z kamenných bloků otesaných a složených na sebe s pozoruhodnou pečlivostí. Střecha byla dřevěná, protože tohle byl palác. Španělé opatřili vnější vchody pevnými dveřmi namísto rákosových nebo látkových závěsů, které tam používali Indiové. Tanaquil zavřel ty, kterými právě prošli.

Stíny se tu krčily v koutech a zmateně poskakovaly po nástěnných malbách, které knězi ve zbožné horlivosti zbavili obličejů. Dnešní přírůstek ležel v předpokoji. Castelar viděl vzadu záblesky. Napůl omámen přemýšlel, kolik cenného kovu už tam asi je.

Zatím se musel spokojit s tím, že se pokochá pokladem, který dnes viděl přicházet. Pizarrovi důstojníci spěšně rozvázali balíky, aby se přesvědčili o jejich obsahu, a jinak všechno

ponechali tam, kam to odhodili. Ráno všechno zváží a přidají k ostatnímu. Provazy a obaly šustily Castelarovi pod botami a Tanaquilovi pod sandály.
Mnich postavil lampu na hliněnou podlahu a sehnul se. Vzal zlatý pohár, přiblížil ho ke skrovnému světlu, zavrtěl hlavou a něco zamumlal. Ta věc byla promáčknutá, figury vytepané po obvodu byly zborcené. „Při přejímání ho upustili nebo nakopli.“ Opravdu se mu hlas chvěl hněvem? „Nedbají o řemeslnou dovednost o nic víc než zvířata.“
Castelar od něj předmět vzal a potěžkal ho. Dobré čtvrt libry, usoudil. „A proč by měli?“ zeptal se. „Stejné se to brzo roztaví.“
„Jistě,“ odpověděl mnich hořce. A po chvíli dodal: „Pošlu pár nedotčených kusů panovníkovi, třeba ho to bude zajímat. Vybíral jsem ty nejlepší a doufal jsem, že Pizzaro mě bude poslouchat a zvolí je. Ale většinou to neudělá.“
„A jaký je v tom rozdíl? Všechno je to stejně ošklivé.“
Šedé oči se zvedly a pokáraly vojáka. „To jsem myslel, že jste chytřejší, že dokážete pochopit, že lidé používají mnoho způsobů, jak… chválit Boha krásou, kterou vytvářejí. Jste přece vzdělaný, ne?“
„Umím číst, psát, počítat, taky umím latinsky. Trochu historie a astronomie. Ale už jsem to všechno dost zapomněl.“
„A cestoval jste.“
„Bojoval jsem ve Francii a v Itálii. Ty jazyky jsem taky trochu pochytil.“
„Měl jsem dojem, že jste se naučil i kečujsky.“
„Jen základy. Člověk nemůže domorodcům dovolit, aby si hráli na hloupé, nebo aby kuli pikle rovnou před vámi.“ Castelar měl pocit, jako že je u výslechu, mírného, ale zkoumavého, a změnil téma. „Říkal jste mi, že zaznamenáváte, co vidíte. Kde máte brk a papír?“

„Mám výbornou paměť. Jak jste sám řekl, nemá cenu zaznamenávat předměty, ze kterých budou brzo slitky. Ale musím se přesvědčit, že na nich nelpí žádná kletba ani kouzlo —“

Tanaquil při řeči třídil a srovnával předměty, ozdoby, talíře, nádoby, sošky, které Castelarovi připadaly groteskní. Když je před sebe vyrovnal, sáhl do váčku pověšeného u pasu a sám vytáhl podivnou věc. Castelar se sehnul a zamžoural, aby to lépe viděl. „Co je to?“ zeptal se.

„Relikviář. Je v něm prstní kůstka svatého Ippolita.“

Castelar se přežehnal. I tak se ale podíval lépe. „Nikdy jsem nic takového neviděl.“ Byla to skříňka asi o velikosti dlaně, zaoblená, černá až na svrchní kříž vykládaný perletí a na dva krystaly vpředu připomínající spíš čočky než okna.

„Vzácný kousek,“ vysvětlil mnich. „Když se Maurové stahovali z Granady, zůstal tam po nich a později byl posvěcen svým obsahem a církevním požehnáním. Biskup, který mi ho svěřil, říkal, že je zvlášť účinný proti nevěreckým kouzlům. Kapitán Pizarro a bratr Valverde se shodli, že by to mohlo být rozumné a rozhodně neškodné, kdybych každý kus inkova pokladu vystavil vlivu posvátných ostatků.“

Usadil se pohodlněji na podlaze, vybral si malou zlatou sošku zvířete a obracel ji levou rukou před krystaly relikviáře, který držel v pravici. Rty se mu tiše pohybovaly. Když skončil, položil předmět a vzal do ruky jiný.

Castelar přešlápl.

Po chvíli se Tanaquil zasmál a řekl: „Já jsem vás varoval, že to bude nudné. Bude mi to trvat celé hodiny. Můžete jít klidně spát, done Luísi.“

Castelar zívl. „Asi máte pravdu. Díky za laskavost.“

Ozvalo se zasyčení a temná rána. Prudce se obrátil. Nějaká věc - mohutná, matně hladká, snad železná, s dvěma držadly a

dvěma sedly bez třmenů - viděl ji jasně, protože zadní jezdec držel hůl, z níž vycházelo světlo. Oba muži měli na sobě těsně přiléhající černé oblečení. Jejich tváře a ruce se od něj odrážely - bílé, neošlehané, nepřirozené.
Mnich vyskočil. Něco zaječel. Ta slova nebyla španělsky.
V tom krátkém okamžiku uviděl Castelar na tvářích cizinců překvapení. Ať to byli čarodějové nebo ďáblové z pekel, nebyli všemocní, rozhodně ne před Bohem a jeho svatými. Castelar vytasil meč. Vrhl se vpřed. „Santiago a na ně!“ zařval - byl to starý bojový křik jeho národa, když zaháněl Maury ze Španělska zpátky do Afriky. Musí udělat takový rozruch, aby je stráže venku slyšely a -
Přední jezdec pozvedl trubici. Zablesklo se. Castelar se svezl do nicoty.

15. dubna 1610

Machu Picchu! poznal okamžitě Stephen Tamberly, když se probudil. Ne. Ne tak docela. Ne tak, jak jsem ho poznal. Kdy to jsem?

Vyhrabal se na nohy. To, jak měl jasnou mysl i vnímání, mu napovědělo, že musel dostat zásah elektronickou omračovací pistolí, patrně modelem z čtyřiadvacátého století nebo ještě pozdějším. Nebylo divu. Ten nejhorší šok bylo zjevení těch mužů na stroji, který neměl být vyroben ještě tisíce let poté, co se on sám narodil.

Kolem sebe rozeznal povědomé vrcholky hor, mlhavé, tropicky zelené i ve velkých výškách s výjimkou sněhu na špičkách těch nejvzdálenějších. Nad hlavou se mu vznášel kondor. Modré a zlaté ráno plnilo údolí Urubamby jasným světlem. Ale tam dole neviděl žádnou železnici, žádné nádraží a jediná cesta, která byla na dohled, vedla tady nahoře a postavili ji Inkové.

Stál na plošině, která byla spolu se sestupnou rampou připojena k nejvyššímu místu zdi nad příkopem. Pod ním se do daleka táhlo město; přilepené, vznášející se, plné budov z nasucho kladených kamenů, schodišť, teras, náměstíček, stejně mocné jako samy hory. Jestliže ty výšiny mohly klidně pocházet z čínské malby, lidské stavby by docela zapadly do středověké Francie; ale zase ne tak docela, protože byly příliš podivné, příliš prodchnuté vlastní svébytnou atmosférou.

Foukal chladný vítr. Jeho hvízdání byl jediný zvuk, který slyšel - kromě tepání krve ve vlastních spáncích. Nikde se nic nepohnulo. S rychlostí, jakou mysli propůjčuje zoufalství, si uvědomil, že opuštěno bylo teprve nedávno. Všude byl plevel a křoviny, ale ony i počasí svou demoliční práci sotva začaly. To mu ovšem mnoho neřeklo, protože bude ještě dlouho trvat, než tohle místo v roce 1911 objeví Hiram Bingham. Ale

zahlédl prakticky netknuté budovy, které si pamatoval jako zříceniny nebo vůbec ne. Zbyly ještě stopy po dřevě a deskových střechách. A…
A Tamberly nebyl sám. Luis Castelar se krčil vedle něj a pomalu se probíral z mrákot. Zavrčel. Kolem stáli muži a ženy, sami také napjatí. Tempocykl stál u okraje plošiny.
Tamberly si nejprve uvědomil, že na něj míří zbraně. Pak se rozhlédl po lidech. Nepodobali se nikomu, s kým se při svých cestách setkal. Byli tak jiní, že se zdáli jeden druhému podobní. V obličejích měli jemné rysy, vysoko posazené lícní kosti, úzký nos, veliké oči. I přes havraní čerň vlasů měli pleť alabastrově bílou, duhovky světlé a zdálo se, že ani mužům vůbec nerostou vousy. Těla měli vysoká, štíhlá, pružná. Základní oblečení pro obě pohlaví byla přiléhavá černá kombinéza bez viditelných švů nebo zapínání a měkké polovysoké lesklé boty stejně černé barvy. Většinu těchto oděvů zdobily stříbrné ornamenty podobné orientálním a několik lidí mělo navíc pláště ve žhavě červené, oranžové nebo žluté barvě. Na širokých pásech měli kapsy a pouzdra na zbraně. Vlasy až k ramenům jim přidržovaly jednoduché čelenky, arabeskové pásky nebo korunky třpytící se diamanty.
Bylo jich asi třicet. Všichni se zdáli mladí - nebo neurčitého věku? Tamberly měl dojem, že za jejich tvářemi tuší dlouhé roky

života. Bylo to vidět jednak v hrdosti a jednak v ostražitosti, která se projevovala i přes ten šelmí klid.
Castelar se mračil z jedné strany na druhou. Vzali mu nůž a meč. Ten se zableskl v ruce někoho cizího. Napjal se, jako by chtěl zaútočit. Tamberly ho chytil za paži. „Klid, doně Luísi," naléhal. „Je to beznadějné. Volejte na pomoc svaté, jestli chcete, ale zůstaňte zticha."
Španěl zavrčel, ale poslechl. Tamberly přes rukáv cítil, jak se zachvěl. Někdo z okolní skupiny řekl něco řečí, která předla a trylkovala. Jiný muž udělal gesto, jako by žádal o ticho, a pokročil vpřed. Jeho pohyby byly tak ladné, že by se téměř dalo říct, že plyne. Bylo zřejmé, že ostatním velí. Měl dravci tvář se zelenýma očima. Plné rty se pohnuly v úsměvu.
„Vítejte," řekl. „Jste dost neočekávaní hosté." Mluvil plynným temporalem, obvyklou řečí Stráže času a mnoha civilních cestovatelů; a stroj se jen málo lišil od těch, kterých používali Strážci; ale určitě to byl psanec, nepřítel.

Tamberly se přerývaně nadechl. „Který… je to rok?" zamumlal. Koutkem oka si všiml Castelarovy reakce, když bratr Tanaquil odpověděl neznámým jazykem - ohromení, obavy, zachmuření. „Podle gregoriánského kalendáře, na který jste asi zvyklý, je patnáctého dubna 1610," řekl cizinec. „Řekl bych, že místo jste už poznal sám, i když váš společník zjevně ne."
Samozřejmě že ho nepoznává, proběhlo Tamberlymu hlavou. To, co domorodci v pozdějších dobách nazývali Machu Picchu, postavil Inka Pačakuti jako svaté město, jako sídlo Slunečních panen. Ztratilo svůj účel, když se centrem odporu proti Španělům stala Vilcabamba, dokud nechytili a nezabili Tupaka Amarua, posledního, kdo nosil titul inky před Andskou

obnovou v dvaadvacátém století. Konkvistadory tedy nic nevedlo k tomu, aby ho našli, a stálo tady prázdné a zapomenuté všemi kromě chudých venkovanů… Sotva slyšel: „Předpokládám taky, že jste agentem Stráže času.“ „A kdo jste vy?“ dusil se Tamberly.
„Popovídáme si o tom na příhodnějším místě,“ řekl ten muž. „Sem se jen vrátili naši zvědové.“
Proč? Tempocykl mohl s přesností na sekundy a centimetry přistát kdekoli - od země až po oběžnou dráhu, od téhle chvíle až po věk dinosaurů nebo do budoucna po éru Danellianů, i když to bylo zakázáno - Tamberly uhodl, že si spiklenci tuhle přistávací plošinu, vystavenou pohledům zvenčí, postavili proto, aby okolní Indiáni byli vyděšení a nepřibližovali se. Příběhy o magických příletech a odletech v průběhu řady generací zmizí, ale Machu Picchu se budou všichni vyhýbat dál.
Většina těch, kdo přihlíželi, se rozešla za svými povinnostmi. Čtyři strážní s namířenými omračovacími pistolemi kráčeli za vůdcem a vězni. Jeden z nich také nesl meč, snad jako suvenýr. Po rampě, cestách a schodištích se dostali dolů mezi budovy města. Vládlo napjaté mlčení, dokud náčelník neřekl: „Váš společník je zjevně jen voják, který s vámi náhodou byl.“ Američan kývl a muž pokračoval: „No, tak ho zatím necháme stranou a my dva si popovídáme. Yarone, Sarnire, vy znáte jeho jazyk, vyslechněte ho. Jen psychologické prostředky, aspoň zatím.“
Došli k budově, kterou Tamberly, pokud si vzpomínal správně, znal jako Sídlo královské družiny. Za vnější zdí byl malý dvůr, kde parkoval další tempocykl. Perleťově zářící závěsy se chvěly ve dveřích a nahrazovaly střechu budov, které nádvoří uzavíraly. Tamberly poznal silové štíty, které nelze zničit ničím jiným než atomovým výbuchem.

„Ve jménu božím," vykřikl Castelar, když ho bota pobídla k odchodu, „co se to děje? Řekněte mi to, než se zblázním!"
„Klid, doně Luísi, klid," odpověděl rychle Tamberly. „Jsme zajatci. Viděl jste, co ty jejich zbraně dovedou. Jděte s nimi, jak vám přikážou. Nebe se nad námi možná smiluje, ale my sami jsme bezmocní."
Španěl zaťal zuby a odešel s těmi dvěma, kteří mu byli přiděleni, do menší budovy. Velitel se svou skupinou zamířil k té největší. Bariéry zmizely, aby obě skupiny vpustily. Už se nezapnuly, takže bylo dveřmi vidět na kameny a oblohu a svobodu. Tamberly předpokládal, že je to kvůli větrání; nezdálo se, že by místnosti v poslední době někdo obýval.
Dům byl bez oken, ale jasné sluneční světlo dopadající sem od stropní klenby jej dostatečně ozařovalo. Podlaha měla tmavomodrou krytinu, která lehce reagovala na kroky jako živé svaly. Několik křesel a stůl bylo víceméně povědomého tvaru, i když jejich temně zářící materiál neznal. Nedokázal rozpoznat věci, které ležely na poličce ve - snad ve skříni.
Strážci se postavili z obou stran ke dveřím. Jeden z nich byl muž, druhý žena, která nevypadala o nic méně nebezpečně. Vůdce se posadil a pokynul Tamberlymu, aby udělal totéž. Křesla se přizpůsobila jeho tělu, každému jeho pohybu. Vůdce ukázal na karafu a sklenice na stole. Ty byly zdobené emailem - benátská práce přibližně z téhle doby, usoudil Tamberly. Koupené? Ukradené? Ukořistěné? Strážce - muž sklouzl vpřed a naplnil dva poháry. Jeho pán a Tamberly se jich chopili.
Vůdce s úsměvem pozvedl číši a řekl: „Na vaše zdraví." Bylo jasné, že tím naznačuje: mel bys radši dělat, co budeme chtít, jestli si ho chceš zachovat. Víno chutnalo jako trpké chablis a bylo tak osvěžující, že Tamberlyho napadlo, že možná obsahuje stimulans. V budoucnosti se toho o chemii lidského těla naučili hodně.

„Tak tedy," začal vůdce stále mírným tónem. „Vy jste zjevně ze Stráže. To, co jste měl v ruce, byl holografický záznamník. A Stráž by nikdy nedovolila, aby se kolem tak kritického okamžiku točil jiný návštěvník než její vlastní."
Tamberlymu se stáhlo hrdlo. Jazyk mu zdřevěněl. Byl to ten blok, který mu byl při výcviku vštípen do mysli, reflex, jenž mu bránil prozradit kterémukoli člověku, který k tomu neměl oprávnění, že po proudech historie se dá putovat tam a zpátky.
„Hm, ehm - já -" Na čele mu vyrazil studený pot.
„Soucítím s vámi." Ozval se v tom skutečně smích? „Já o vašem kondicionování samozřejmě vím. Také si ale uvědomuji, že se i to řídí zdravým rozumem. My jsme také cestovatelé časem, takže s námi o tom můžete klidně mluvit, i když třeba ne o těch detailech, které si Stráž přeje utajit. Pomohlo by vám, kdybych se představil? Merau Varagan. Jestli jste slyšel o mé rase, pak ji znáte patrně pod jménem Exaltacionisté."
Tamberly si na ně vzpomněl dost, aby se mu udělalo černo před očima. Třicáté první tisíciletí bylo - je - bude - jedině gramatika temporalu má správná slovesa a časy, které si s podobnými představami poradí-prostě je mnohem dřív než objev prvních Strojů času, ale vybraní členové jeho civilizace věděli o cestování v čase a využívali ho; někteří nastoupili ke Stráži, jako ostatně jedinci z většiny sektorů. Jenže… tahle doba měla své superlidi, jejich geny byly zvlášť vytvořeny tak, aby odvážně a podnikavě hájili a rozšiřovali vesmírné hranice; a ty začala tíha jejich civilizace dusit, protože pro ně byla starší než pro mě doba kamenná; takže se vzbouřili, prohráli a museli prchnout; ale dozvěděli se při tom jeden důležitý fakt, totiž že existuje cestování časem, a podařilo se jim i přes všechna bezpečnostní opatření zmocnit se i několika vozidel; a „od té doby" jim Stráž byla na stopě, aby neprovedli ještě něco

horšího, ale nevím o žádné zprávě, že je stráž „ v budoucnu „ chytí…
„Nemůžu vám říct víc, než jste si odvodili,“ protestoval. „Kdybyste mě umučili k smrti, nemůžu.“
„Když někdo hraje nebezpečnou hru,“ odpověděl Merau Varagan, „měl by být připraven nést následky. Připouštím, že jsme s vaší přítomností nepočítali. Mysleli jsme, že pokladnice bude v noci opuštěná až na stráže venku. Ale přesto jsme byli na setkání se Stráží připraveni. Raor, kyradex.“
Než se Tamberly stačil zamyslet, co to slovo znamená, stála už žena vedle něj. Když spíš vytušil než pochopil, co má v úmyslu, zmocnila se ho hrůza. Napůl se zvedl, chtěl utéct, nechat se zabít, cokoli.
Její pistole blikla. Byla nastavena tak, aby neztratil vědomí. Svaly mu povolily, svezl se zpátky do křesla. To ho objalo a jen díky tomu nesklouzl na koberec.
Došla ke skříni a vrátila se s nějakým předmětem. Byla to krabička a něco jako svítivá helma, to vše propojené kabelem. Polokouli mu Raor položila na hlavu. Její prsty se rozběhly po světlejších bodech, které byly patrně ovládacími prvky. Ve vzduchu se objevily symboly. Údaje z měřidel? Tamberly uslyšel bzučení. Sílilo a sílilo, až už nebylo nic jiného, on se v něm ztrácel, propadal se do tmy, ze které ten zvuk vycházel. i Pomalu se vynořoval. Znovu nabyl vlády nad svými svaly a narovnal se v křesle. Ale i tak byl naprosto uvolněný, jako po dlouhém spánku. Připadal si sám sobě vzdálený, bez emocí, jako pozorovatel zvenčí. Ale přitom byl víc než vzhůru. Každý detail se mu před očima rýsoval s překvapivou ostrostí, pach jeho nevypraných šatů a nemytého těla, ostrý horský vzduch vanoucí ode dveří, Varaganova sardonická césarovská tvář, Raor s krabičkou v ruce, váha helmy, moucha, která usedla na

stěnu, jako by mu chtěla připomenout, že je stejně smrtelný jako ona.
Varagan se naklonil vpřed, zkřížil nohy, sepjal ruce a řekl s podivnou dvorností: „Vaše jméno a původ, prosím.“
„Stephen John Tamberly. Narozen v San Francisku v Kalifornii, Spojené státy americké, třiadvacátého června 1937.“
Odpověděl podrobně a pravdivě. Musel. Nebo spíš jeho paměť, nervy, rty musely. Kyradex byl absolutní vyšetřovatel. Dokonce nedokázal ani cítit příšernost svého postavení. Hluboko v jeho nitru něco řvalo hrůzou, ale z jeho vědomé mysli se stal stroj.
„A kdy jste nastoupil ke Stráži?“
„V roce 1968.“ Stalo se to tak postupně, že nemohl určit přesné datum. Jeden kolega ho představil nějakým přátelům, docela zajímavým lidem, kteří, jak později pochopil, ho předběžně odhadli; nakonec souhlasil s tím, že podstoupí určité testy, údajně jako součást psychologického výzkumu; po nich mu vysvětlili skutečnou situaci; nabídli mu, aby nastoupil ke Stráži, a on tu nabídku dychtivě přijal, což ostatně věděli předem. No, zrovna se vzpamatovával z rozvodu. Rozhodnutí by bylo mnohem těžší, kdyby byl musel soustavně vést dvojí život. I tak ale věděl, že by to udělal, protože mu to umožňovalo zkoumat světy, které pro něj dřív znamenaly jen zápisy, trosky, střepiny a mrtvé kosti.
„Jaké je vaše postavení v organizaci?“
„Nejsem v zásahové ani záchranné jednotce, ani nic podobného. Jsem terénní historik. Doma jsem byl antropolog, prováděl jsem výzkum mezi moderními Kečuánci a pak jsem se zabýval archeologií té oblasti. Proto jsem se přirozeně hodil pro období konkvisty. Radši bych byl studoval předkolumbovské společnosti, ale to samozřejmě nebylo

možné; byl bych příliš podezřelý.“ „Aha. Jak dlouho jste zatím ve Stráži?“
„Asi šedesát let životního času.“ Člověk se pohybuje po staletích tam a zpátky. Velkou vymožeností Stráže byla dlouhověkost, jejíž principy pocházejí z doby, která i v jeho éře je vzdálenou budoucností. Jistě, přinášelo to bolest, protože člověk viděl stárnout a umírat ty, které měl rád a kteří se nikdy nedozvěděli to, co věděl on. Aby tomu člověk unikl, obvykle z jejich života zmizel, nechal je, aby si mysleli, že se odstěhoval, pomalu s nimi omezoval styky, až se vytratil úplně. Protože oni si nesměli všimnout, že ho roky nezkrušily tak jako je.
„Odkud a kdy jste odjížděl na svou poslední misi?“ „Z Kalifornie v roce 1986.“ Zachoval si své staré vztahy déle než většina agentů. Jeho vlastní životní čas byl asi tak devadesát, biolologický věk třicet, ale stres a smutek se na člověku podepíšou, takže v roce 1986 mohl klidně předstírat svůj kalendářní věk, to jest padesát, i když příbuzní mu často říkali, jak mladě vypadá. Bůh sám ví, že Strážce zažije nejen dobrodružství, ale taky hodně smutku. Příliš mnoho toho vidí.
„Hm,“ řekl Varagan. „To si probereme podrobněji. Nejdřív popište svůj úkol. Co jste dělal v minulém století v Cajamarce?“ Pozdější jméno města, všiml si nějaký odlehlý koutek Tamberlyho mozku, zatímco jeho strojová vědomá část odpověděla: „Říkal jsem vám, jsem terénní historik a shromažďuji údaje o období konkvisty.“ Bylo to víc než jen vědecký výzkum. Jak by mohla stráž hlídat časové dráhy a uchovávat skutečné události, kdyby nevěděla, jaké události to byly? Knihy jsou často zavádějící a mnohé klíčové události nikdy nebyly zachyceny písmem. „Stráž mě nechala přidělit - jako Estebána Tanaquila, františkánského mnicha — nechala mě přidělit k Pizarrově výpravě, když se v roce 1530 vracel ze Španělska do Ameriky.“ Dřív, než jí Waldseemüller na své

mapě přidělil to jméno. „Měl jsem jen pozorovat a zaznamenat tolik, kolik jen dokážu, aniž bych se prozradil.“

A dělal, co se dalo, aby jen o vlásek, o ten politováníhodně malý kousek zmírnil páchané krutosti. „Musíte jistě vědět, že ta léta mají v historii velký význam - v budoucnosti z pohledu mé vlastní éry, v minulosti v pohledu vaší - až si Obnovitelé vyžádají své andské dědictví.“
Varagan kývl. „Jistě,“ řekl konverzačním tónem. „Kdyby se věci vyvíjely jinak, pak by ovšem mohlo už dvacáté století vypadat docela jinak.“ Nehezky se usmál. „Předpokládejme například, že by se o následnictví po inkovi Huaynu Kapakovi nevedl spor a že by Atahualpa nevedl občanskou válku se svými soupeři, když dorazil Pizarro. Ta malá skupina španělských dobrodruhů by těžko dokázala rozbít říši sama. Konkvista by si vyžádala víc času, víc prostředků. To by mělo účinek na rovnováhu sil v Evropě, do které se tlačili Turci a kde reformace zlomila tu nepevnou jednotu, které se do té doby těšilo křesťanstvo.“
„To máte v úmyslu?“ Tamberly nejasně věděl, že by měl zuřit, měl by být šokován, měl by - cokoli, jen nebýt takhle apatický. Sotva byl natolik zvědavý, aby se zeptal.
„Snad,“ popichoval Varagan. „Ale ti muži, kteří vás našli, byli jen zvědové před mnohem menším dobrodružstvím, totiž před přesunem Atahualpova výkupného sem. I to samo o sobě by ovšem způsobilo dost velký otřes.“ Zasmál se. „Ale možná by se tak zachránily ty nesmírně cenné umělecké předměty, Vy jste se spokojil s tím, že pro budoucí lidi zaznamenáte hologram.“ „Pro celé lidstvo,“ odpověděl Tamberly automaticky. „No, aspoň pro ty, kteří mohou užívat plodů cestování časem pod bdělým okem Stráže.“

„Přenést poklad… sem?“ nejistě se ptal Tamberly. „Ted?“ „Dočasně. Zbudovali jsme si tu tábor, protože je to příhodná základna.“ Varagan se zamračil. „V našem původním sektoru je Stráž moc obezřetná. Svině arogantní!“ Znova se uklidnil: „Machu Picchu je teď tak izolované, že ho nijak výrazně nezasáhnou změny v blízké minulosti - například když se Atahualpovo výkupné jedné noci záhadně ztratí. Ale vaši společníci vás budou intenzivně hledat, Tamberly. Chopí se každé stopy, kterou dokážou najít. Potřebujeme mít ty informace hned, abychom mohli předejít každému jejich možnému kroku.“

Měl bych být otřesen až do hloubi duše. Takhle naprostá, absolutní bezohlednost — riskování smyček ve světových liniích, časových vírů, zničení celé budoucnosti - Ne, to není riskování. Oni to záměrně přivolávají. Ale nedokážu cítit tu hrůzu. Ta věc, co mi sedí na hlavě, dusí mou lidskost.

Varagan se naklonil vpřed. „Takže si povíme něco o vaší osobní historii,“ řekl. „Co považujete za svůj domov? Jakou máte rodinu, přátele, jakékoli závazky?“

Otázky brzo začaly být velmi ostré. Tamberly přihlížel a naslouchal, zatímco jejich zkušený vůdce z něj vytahoval detail za detailem. Když Varagana něco zvlášť zajímalo, šel za tím do konce. Tamberlyho druhá žena by měla být v bezpečí; byla také členkou Stráže. Jeho první žena se znovu vdala a zmizela z jeho života. Ale panebože, jeho bratr a Billova žena… Slyšel sám sebe, jak přiznává, že neteř je pro něj skoro jako dcera -

Dveřní otvor potemněl. Luis Castelar vletěl dovnitř.

Jeho meč zasvištěl. Strážce se zlomil v pase, padl a začal se svíjet na zemi. Z hrdla mu proudila jasně rudá krev, podobná výkřiku, který už nemohl vydat.

Raor upustila ovladač a sáhla po zbrani. Castelar už byl u ní. Levou pěstí ji zasáhl do čelisti. Zakolísala, sesunula se na podlahu a omráčeně na něj zírala. Jeho meč zasvištěl, ještě když padala. Varagan už byl na nohou. Neuvěřitelné rychle se vyhnul ráně, která by ho rozťala vedví. Místnost byla příliš malá, než aby se mohl protáhnout ven. Castelar bodl, Varagan se popadl za břicho. Mezi prsty mu začala prýštit krev. Opřel se o zeď a rozkřičel se.
Castelar neztrácel čas tím, že by se ho pokoušel dorazit. Strhl Tamberlymu helmu. Američanovi se vrátilo celé vědomí, jako by k němu pronikl sluneční paprsek.
„Musíš nás dostat pryč!“ sípal Castelar. „Ten čarodějný kůň venku -“
Tamberly se vypotácel z křesla. Kolena ho skoro neudržela.
Castelar ho volnou rukou podpíral. Vyklopýtali ven. Tempocykl čekal. Tamberly se vyškrábal do předního sedadla, Castelar skočil na zadní. V bráně nádvoří se objevil muž v černém. Zařval a sáhl po zbrani.
Tamberly udeřil do spínače.

11. května 2937 př. Kr.
Machu Picchu bylo pryč. Kolem vál vítr. Stovky metrů pod nimi leželo údolí řeky, plné šťavnatě zelených rostlin a keřů.
Tempocykl padal. Vzduch řval. Tamberly sáhl po antigravitačním pohonu. Motor naskočil. Pád se zastavil. Hladce a tiše přistál.
Začal se chvět. Před očima se mu dělaly mžitky.
Reakce přešla. Uvědomil si, že Castelar stojí na zemi vedle něj a hrotem meče mu míří na hrdlo.
„Slez z toho," řekl Španěl. „Pohybuj se pomalu, s rukama nahoře. Ty nejsi žádný zbožný muž. Myslím, že jsi kouzelník, který by měl hořet na hranici. Ale to zjistíme."

3. listopadu 1885
Drožka odvezla Manse Everarda od firmy Dalhousie & Roberts, dovozci - která byla také londýnskou základnou Stráže v tomto sektoru - k domu na York Pláce. Vystoupil hustou nažloutlou mlhou po schodech ke dveřím a zatáhl za zvonek. Služebná ho vpustila do haly obložené dřevem. Dal jí vizitku. Vrátila se za chvilku a řekla, že paní Tamberlyová ho ráda přijme. Nechal kabát a klobouk na věšáku a šel za ní. Vytápění nezahnalo tak docela všechnu lezavou zimu, takže byl projednou rád, že je oblečen jako viktoriánský gentleman. Obvykle mu takové oblečení připadalo pekelně nepohodlné. Jinak to byla, celkem vzato, báječná doba, když měl člověk peníze, těšil se dobrému zdraví a mohl přinejmenším úspěšně předstírat, že je anglosaský protestant.
Salon byla příjemná místnost s plynovým osvětlením, spoustou knih a jen uměřeným množstvím zbytečných drobnůstek. V krbu žhnul oheň. Helen Tamberlyová stála blízko u něj, jako by z něj potřebovala načerpat útěchu. Byla to drobná žena s narudle plavými vlasy; upjaté šaty zdůrazňovaly postavu, kterou jí mnohé ženy nepochybně záviděly. Viktoriánská angličtina zněla v jejích ústech jako hudba. Hlas se jí přesto trochu chvěl. „Vítám vás, pane Everarde. Prosím, posaďte se. Dáte si trochu čaje?“
„Ne, díky, madam, pokud vy sama nebudete.“ Nepokoušel se nijak skrývat svůj americký přízvuk. „Brzo přijde ještě jeden pán. Možná pak, až si s ním promluvíme?“
„Jistě.“ Kývla na služebnou, že může jít, a ta odešla a nechala za sebou otevřené dveře. Helen Tamberlyová je došla zavřít. „Doufám, že to Jenkinsovou moc nevyvede z míry,“ řekla s náznakem úsměvu.

„Já bych řekl, že si už zvykla, že se tu žije poněkud nekonvenčně," odpověděl ve snaze vyrovnat se jejímu sebeovládání.
„No, my se snažíme, aby to nebylo moc nápadné. Lidé tolerují určitou výstřednost. Kdybychom se tvářili jako příslušníci vyšších tříd a ne jen zámožné buržoazie, prošlo by nám cokoli; ale to bychom byli příliš v centru pozornosti." Přešla přes koberec a zastavila se před ním se zaťatými pěstmi. „Tak už dost," řekla zoufale. „Vy jste ze Stráže. Nezávislý agent, že? Jde o Step-hena. Určitě. Řekněte mi to."
Bez obav, že je někdo uslyší, pokračoval v angličtině, která v jejích uších nepochybně zněla laskavěji než temporal. „Ano. Nevíme tedy zatím nic jistě. Prostě - zmizel. Neohlásil se. Předpokládám, že víte, že měl být v Limě koncem roku 1535, pár měsíců po tom, co ji Pizarro založil. Máme tam předsunutou hlídku. Nenápadnými dotazy se zjistilo, že bratr Estebán záhadně zmizel před dvěma lety v Cajamarce. Zmizel, připomínám, nikoli zemřel při nějaké nehodě nebo rvačce nebo tak." Zachmuřeně dodal: „Nic tak jednoduchého."
„Ale může být naživu?" vykřikla.
„Můžeme doufat. Nemůžu slíbit nic víc, než že se Stráž bude sakra snažit - ehm, promiňte."
Přerývaně se zasmála. „To nic. Vy jste ze Stephenova sektoru a tam si málokdo dává pozor na jazyk, že?"
„No, on i já jsme se narodili a byli vychováni v USA v polovině dvacátého století. Proto mě také pověřili tímhle vyšetřováním. Protože máme s vaším manželem společné zázemí, mohlo by mi to pomoci vmyslet se do něj."
„Pověřili vás," opakovala. „Nezávislým agentům nikdo nepřikazuje, nebo aspoň nikdo menší než Danellian."
„To není tak docela přesné," bránil se nešikovně. Někdy ho jeho postavení - byl přidělen k určitému sektoru, ale s

možností vypravit se kamkoli a do kterékoli doby, kde ho bylo potřeba, a jednat tam podle vlastního uvážení - uvádělo do rozpaků. Byl v podstatě skromný, obyčejný člověk.
„Jste hodný, že jste souhlasil," řekla a mrkáním zaháněla slzy. „Posaďte se, prosím vás. Kuřte, jestli chcete. Jste si naprosto jistý, že byste neměl chuť na čaj a cukroví nebo třeba na skleničku brandy?"
„Možná později, děkuji. Ale zapálím si dýmku." Počkal, až se Helen usadí u krbu, a pak si sám sedl do křesla proti ní, které nepochybně patřilo Stephenu Tamberlymu. Plameny mezi nimi se modře chvěly.
„V minulosti už jsem na několika podobných případech pracoval - myslím ve své osobní minulosti," začal opatrně. „Je vhodné začít tím, že si o dotyčném zjistím co nejvíc. To znamená, že musím mluvit s jeho nebo jejími blízkými. Proto jsem dnes přišel o něco dřív a doufal jsem, že se trochu seznámíme. Agent, který byl na místě, sem za chvíli přijde a řekne nám, co zjistil. Předpokládal jsem, že vám to nebude vadit."
„Ne, ne." Nadechla se. „Ale něco mi prosím povězte. Vždycky se mi to špatně chápalo, dokonce i když přemýšlím v temporalu. Můj otec byl vysokoškolským profesorem fyziky, a tak se mi těžko zapomíná na zákon příčiny a následku, který mi vtloukl do hlavy.
Stephen… se dostal do nějakých potíží v Peru v šestnáctém století. Stráž ho možná může zachránit a možná taky ne. Ale ať je výsledek jakýkoli… tak to Stráž musí vědět. Bude o tom v záznamech zpráva. Nemohl byste si ji rovnou přečíst? Nebo, nebo skočit v čase a zeptat se svého budoucího já? Proč musíme projít tímhle?"
Výchova nevychová, musela být strašlivě otřesená, když mohla položit takovou otázku, ona, která rovněž prodělala

výcvik v Akademii umístěné v oligocénském období - dřív, než vůbec byla nějaká lidská historie, kterou by to mohlo ovlivnit. Everard si proto o ní nemyslel nic špatného. Naopak, tím víc oceňoval odvahu, díky níž zachovávala klid. A koneckonců ona ve své práci nebyla vystavena paradoxům a nebezpečím proměnlivého času. Ani Tamberly je nezažil - byl to přímý, i když skrytý pozorovatel - dokud se do středu jednoho paradoxu nedostal sám.

„Víte, že je to zakázáno.“ Mluvil měkce. „Příčinné smyčky se mohou příliš snadno změnit v časové víry. To, že celé úsilí vyjde naprázdno, je nejmenší z rizik, která při tom hrozí. A stejně by to nebylo k ničemu. Ty záznamy a vzpomínky se mohou týkat něčeho, co se nikdy nestalo. Jen si pomyslete, jak by se naše jednání změnilo tím, co bychom považovali za předem dané. Ne, musíme tu práci vykonat tak příčinným způsobem, jak to jen jde, aby se naše úspěchy nebo neúspěchy staly skutečností.“

Protože skutečnost je podmíněná. Je to jako vlny na moři. Stačí, aby vlny - vlny pravděpodobnosti ve všeobecném základním kvantovém chaosu - změnily svůj rytmus, a celý ten složitý vzorec vlnek, brázd a pěnových vírů bude pryč, změní se v jiný. Už ve dvacátém století to fyzikové nejasně tušili. Ale dokud nebylo vynalezeno cestování časem, nezasáhla ta skutečnost nijak podstatně do lidského života.

Když člověk putuje do své minulosti, stane se z ní jeho současnost. Má stejnou svobodnou vůli jako vždycky. Není vázán žádnými zvláštními omezeními. Takže zákonitě ovlivňuje to, co se děje.

Obvykle jsou účinky takových zásahů malé. Je to, jako by časoprostorové kontinuum bylo sítí z tuhých gumových pásů, které po každém takovém zásahu znovu nabývá původního tvaru. V podstatě je obvykle člověk součástí této minulosti.

Skutečně existoval muž, který cestoval s Pizarrem a říkal si bratr Tanaquil. To byla „vždycky“ pravda a fakt, že se nenarodil v tom století, ale dlouho potom, není důležitý. Pokud dělá drobné anachronické věci, nezáleží na nich; možná vyvolají nějakou poznámku, ale vzpomínka na ně vyhasne. Je filosofická otázka, jestli, takovými nepodstatnými změnami probleskuje realita nebo ne.

Ale některé činy skutečně mohou způsobit změnu. Co kdyby nějaký šílenec odletěl do pátého století a vybavil Attilu - Bič boží kulomety ? Takové věci jsou tak zjevné, že není těžké se proti nim chránit. Ale jemnější změny - třeba bolševická revoluce v roce 1917 se málem nepodařila. Jen Leninova energie a jeho genialita ji dokázaly dovést do konce. Co kdyby někdo cestoval do devatenáctého století a tiše a bezbolestně zabránil Leninovým rodičům, aby se vůbec kdy sešli“? Ať už by se carské Rusko později stalo čímkoli, nebyl by to Sovětský svaz a důsledky té změny by ovlivnily celou následující budoucnost. Ten někdo, kdo to -všechno způsobil, by stále existoval; ale kdyby se vrátil do budoucnosti, našel by tam úplně jiný svět, svět, do kterého se on sám patrně nikdy nenarodil. Sám by existoval, ale jen jako následující bez příčiny, vytvořený anarchií, která je základem existence.

Když byl postaven první stroj času, objevili se Danelliané, superlidé obývající vzdálenou budoucnost. Vytyčili pravidla cestování časem a ustavili Stráž, aby je prosazovala. Stejně jako jiní policisté i my většinou pomáháme lidem, kteří nevybočili z mezí zákona; dostáváme je z nesnází, když můžeme; obětem historie poskytujeme takovou pomoc a laskavost, na jakou si jen troufneme. Ale naším základním úkolem pořád zůstává chránit tu historii, která nakonec vytvoří úžasné Danelliany.

„Promiňte,“ řekla Helen Tamberlyová. „To bylo ode mě hloupé. Ale měla jsem… takovou starost. Stephen měl být pryč jen tři dny. Šest let pro něj, tři dny pro mě. Chtěl ten čas jen proto, aby si znova zvykl na tohle prostředí. Chtěl se trochu toulat inkognito, vrátit se k viktoriánským zvykům, aby v roztržitosti neudělal něco, co by znepokojilo služebnictvo nebo naše zdejší přátele. A už je to týden!“ Kousla se do rtu. „Odpusťte. Pořád ještě blábolím, že?“

„Zdaleka ne.“ Everard vy táhl dýmku a váček s tabákem. Toužil po té malé útěše, aby se mu lépe čelilo vlastní úzkosti. „Když vidí starý mládenec jako já takový zamilovaný pár, jako jste vy, tak se začne litovat. Ale dejme se do práce. To bude nejlepší pro oba. Vy jste se narodila v Anglii v tomto století, že?“

Kývla. „Narodila jsem se v Cambridgi roku 1856. Osiřela jsem v sedmnácti, měla jsem nějaký majetek, takže jsem byla nezávislá, studovala jsem antiku, stala se ze mě tak trochu modrá punčocha a nakonec mi nabídli místo ve Stráži času. Se Stephenem jsme se potkali v Akademii. I přes věkový rozdíl - který u nás díkybohu nehraje roli - jsme… se do sebe zamilovali a vzali jsme se po absolvování studia. Myslel si, že by se mi jeho rodná doba nelíbila.“ Ušklíbla se. „Navštívila jsem ji a dala mu za pravdu. A on - on se cítil šťastný tady a teď. Představuje amerického zaměstnance dovozní firmy. Když sama odcházím za svou prací nebo si nějakou přinesu domů, no, není tak docela obvyklé, aby měla žena vědecké zájmy, ale není to také úplně výjimečné. Marie Sklodowská - madame Curie - se už za pár let zapíše na Sorbonnu.“

„A lidé v tomhle prostředí se mnohem spíš starají o své než lidé z mého sektoru.“ Everard si zaměstnal ruce nacpáváním bryerky. „No, já bych řekl, že vy dva děláte společně mnohem

víc věcí, než kolik jich v téhle době manželé obvykle dělávají.“
„No jistě.“ Její nadšení bylo až dojemné. „Počínaje dovolenou, kterou trávíme v nejrůznějších érách. Úplně jsme se zamilovali do starého Japonska, tam jsme se vrátili několikrát.“ Everard usoudil, že je to dost izolovaná země s málo početným, nevzdělaným negramotným obyvatelstvem, takže tam Stráž dovoluje občasné návštěvy zjevných cizinců. „Taky jsme se tam pustili do řemesel; třeba do hrnčířství; ten popelník vedle vás je jeho práce…“ Odmlčela se.
Rychle se vyptával dál. „Vaše pole působnosti je antické Řecko?“ Muž, který ho přijal na základně, si tím nebyl úplně jistý.
„Iónské kolonie, hlavně v sedmém a šestém století před Kristem.“ Povzdechla si. „Je ironie, že tam mé, nordickou ženu, Stráž nemůže pustit.“ Pokusila se znovu sebrat. „Ale jak jsem řekla, viděli jsme mnoho jiných úžasných věcí.“ Vhodně oblečení, opatrně vedení. „Ne, nesmím si stěžovat.“ Stoicismus jí dlouho nevydržel. „Jestli Stephen - jestli ho přivedete zpátky - myslíte, že by se dal přesvědčit, aby se usadil a věnoval se výzkumu na místě, stejně jako já?“
Následovalo ticho, které ostrým škrt přerušila jen Everardova sirka. Poválel kouř po jazyku a hrubé dřevo dýmky sevřel v dlani. „Na to nespoléhejte,“ řekl. „Kromě toho dobrých terénních historiků není moc. Ostatně jako dobrých odborníků jakéhokoli druhu. Možná si úplně neuvědomujete, jak málo lidí Stráž má. Takoví, jako jste vy, umožňují jednat takovým, jako je on. A jako jsem já. Obvykle se bezpečně vrátíme domů.“
Práce Strážce nemá nic společného s husarskými kousky a bezhlavým nasazováním života. Závisí na přesných znalostech. Většinu jich nasbírají agenti jako Steve přímo na místě, ale

závisí také na trpělivé práci takových jako Helen, kteří jednotlivé zprávy srovnávají. Tak například pozorovatelé v Iónii přinesli mnohem víc informací, než kolik jich obsahovaly ty kroniky a zbytky, které přežily do devatenáctého století; ale oni zase nemohli vykonávat její práci, totiž dát to všechno dohromady, vysvětlit, utřídit a připravit podklady pro příští výpravy.

„Jednou si musí najít něco bezpečnějšího.“ Začervenala se. „Odmítám mít děti, dokud to neudělá.“

„Ale já jsem si jistý, že po nějaké době přejde na administrativní místo,“ odpověděl Everard. Když ho dokážeme zachránit. „Bude mít už příliš mnoho informací, abychom ho nechali dál se v tom rýpat. Místo toho povede další lidi. Hm, to bude možná vyžadovat, aby se stal navenek španělským kolonialistou nebo tak něco. Bylo by to samozřejmě snazší, kdybyste mohla jít s ním.“

„To by bylo nádherné dobrodružství! Pravděpodobně bych si zvykla. Nechtěli jsme zůstat navěky viktoriáni.“

„A Ameriku dvacátého století jste vyloučili. Hm, a co jeho tamní pouta?“

„Pochází ze staré kalifornské rodiny. Má nějaké vzdálené spojení s Peru. Jeho prapradědeček byl námořní kapitán, který si v Limě vzal jistou dívku a přivezl ji s sebou domů. Proto se možná taky začal zajímat o staré Peru. Asi víte, že se stal antropologem a pak se pustil do archeologie přímo tam. Má v San Francisku ženatého bratra. Jeho vlastní manželství skončilo rozvodem. To bylo - bude - v roce 1968. Pak se vzdal svého profesorského místa a řekl všem, že dostal dotaci od vědecké instituce, která mu umožní nezávislý výzkum. To vysvětluje jeho častou a dlouhou nepřítomnost. Pořád si tam drží svůj mládenecký byt, aby zůstal ve styku s příbuznými a přáteli, a nemá zatím v úmyslu z jejich života zmizet. Ví, že

nakonec to bude muset udělat, ale…“ Usmála se. „Mluvil o tom, že chce vidět, jak se jeho oblíbená neteř vdá a bude mít dítě. Prý si chce užít toho, že bude prastrýc.“
Everard si nevšímal zmatení časů. Když člověk mluví kterýmkoli jiným jazykem než temporalem, nedá se s tím nic dělat. „Oblíbená neteř, ano?“ zeptal se. „Taková osoba může být často ohromně užitečná, protože by toho mohla hodně vědět a mohla by to i říct, aniž by měla podezření. Co o ní víte?“
„Jmenuje se Wanda a narodila se v roce 1965. Když se o ní Stephen naposled zmínil, byla, hm, studentkou biologie na univerzitě… počkejte… Stanford se to myslím jmenovalo. Vlastně si odjezd na poslední expedici naplánoval z Kalifornie, a ne z Londýna, aby tam nejdřív mohl navštívit příbuzné v roce 1986, ano, 86.“
„Asi bych si s ní měl promluvit.“
Ozvalo se zaklepání na dveře. „Dále,“ zavolala žena.
Vstoupila služka. „Přišel někdo, kdo s vámi chce mluvit, madam,“ oznámila. „Říkal, že se jmenuje Baskas.“ S mrazivým nesouhlasem dodala. „Ten pán je barevný.“
„To je ten druhý agent,“ vysvětlil Everard polohlasem hostitelce. „Je tu dřív, než jsem čekal.“
„Pošlete ho dál,“ přikázala.
Julio Vasquez se tady skutečně vyjímal podivně: malý, podsaditý, s bronzovou pletí, černými vlasy, širokými rysy a klenutým nosem. Byl skoro čistý Anďan, i když se narodil v dvaadvacátém století, jak Everard věděl. Ale tady v okolí si lidé nepochybně už svým způsobem zvykli na exotické návštěvníky. Nejenže je Londýn středem impéria, které objímá skoro celý svět, ale York Pláce navíc dělí na dvě části Baker Street.

Helen Tamberlyová přivítala návštěvníka vlídně a teď už opravdu poslala pro čaj. Stráž ji vyléčila z viktoriánského rasismu. Přešli samozřejmě do temporalu, protože ona neuměla španělsky (a už vůbec ne kečujsky!) a ve Vasquezově životě zase nebyla angličtina nijak zvlášť důležitá ani předtím, ani po tom, co se stal členem Stráže, takže nepochytil víc než pár běžných frází.

„Dozvěděl jsem se toho moc málo," řekl. „Byl to dost těžký úkol, zvlášť takhle nakvap. Pro Španěly jsem byl prostě obyčejný Indián. Jak jsem se k nim mohl přiblížit, nebo se jich dokonce vyptávat? Byli by mě zbičovali pro drzost nebo rovnou zabili."

„Konkvistadoři byli banda haj- hulvátů, to je pravda," poznamenal Everard. „Jak si vzpomínám, když se sešlo Atahualpovo výkupné, Pizarro ho nepustil. Ne, postavil ho před zaujatý soud pro pár vykonstruovaných obvinění a odsoudil ho k smrti. Upálení zaživa, že?"

„Změnili to na uškrcení, když přijal křest," upřesnil Vasquez, „a hodně Španělů včetně samotného Pizzara pak z toho mělo výčitky svědomí. Báli se, že by Atahualpa na svobodě proti nim vyprovokoval povstání. Jejich pozdější loutkový inka Manko to udělal." Odmlčel se. „Ano. Konkvista byla příšerná, vraždění, drancování, zotročování. Ale přátelé, vy jste se učili historii v anglofonních školách a Španělsko bylo po celá staletí nepřítelem Anglie. Propaganda z dob toho konfliktu přetrvala. Pravda je, že Španělé i s inkvizicí a s tím vším nebyli o nic horší než kdokoli jiný v té době a v mnoha směrech dokonce lepší. Někteří z nich, jako třeba sám Cortés a dokonce i Torquemada, se snažili prosadit pro domorodce omezenou spravedlnost. Nezapomínejte, že tenhle národ přežil na většině území Latinské Ameriky, na půdě svých předků, zatímco

Angličané a jejich američtí a kanadští nástupci severní Ameriku skoro dokonale vyčistili.“
„Zásah,“ podotkl suše Everard.
„Prosím,“ zašeptala Helen Tamberlyová.
„Omlouvám se, seňoro.“ Vasquez se uklonil v křesle. „Nechtěl jsem vás trápit, jen vysvětlit, že jsem mohl zjistit jen velmi málo. Mnich a voják zjevně vešli jedné noci do domu, kde byl uložen poklad. Když se do úsvitu neobjevili, stráže znervózněly a otevřely dveře. Vevnitř nebyl nikdo. U všech dveří stála hlídka. Samozřejmě se ledacos povídalo. To, co jsem slyšel já, jsem slyšel od Indiu, a těch jsem se taky nemohl moc vyptávat. Nezapomínejte, že jsem byl mezi nimi cizinec a oni jen málokdy cestovali. Díky převratným změnám, ke kterým tam právě docházelo, jsem si mohl vymyslet historku, která vysvětlovala, co ve městě dělám, ale kdyby se o mě začal někdo blíž zajímat, neobstála by.“
Everard bafal z dýmky. „Hm,“ procedil, aniž ji vytáhl. „Předpokládám, že Tamberly jako mnich měl přístup ke každému novému nákladu zlata, aby se nad ním modlil nebo tak něco. Ve skutečnosti ty umělecké předměty holograficky zaznamenával pro informaci a pro potěšení budoucích lidí. Ale co ten voják?“
Vasquez pokrčil rameny. „Slyšel jsem jeho jméno. Luis Castelar - a byl to důstojník jízdy, který se během tažení vyznamenal. Říkalo se, že možná chtěli spolu poklad ukrást, ale na druhou stranu zase někteří lidé tvrdili, že u tak čestného rytíře to nepřichází v úvahu a u dobrosrdečného bratra Tanaquila už vůbec ne. Pizarro stráže dlouze vyslýchal, ale jak jsem slyšel, přesvědčil se o jejich poctivosti. Koneckonců poklad byl pořád na místě. Když jsem odcházel, všeobecně se mělo za to, že tam zapracovali nějací čarodějové. Rychle se rozmáhala hysterie. Mohlo by to mít děsivé následky.“

„Což ale není v té historii, kterou známe my," zavrčel Everard. „Jak kritická je tahle pasáž časoprostoru?"
„Konkvista jako celek je rozhodně životně důležitá, je to klíčová součást světového dění. Tahle epizoda - kdo ví? Nepřestali jsme existovat, i když jsme v její budoucnosti."
„To ale neznamená, že ještě nemůžeme," zarazil ho bezohledně Everard. Můžeme nikdy nebýt, my i celý svět, který nás zplodil.
Je to zkáza mnohem absolutnější než smrt. „Stráž soustředí všechny volné lidi na těch pár dnů nebo týdnů. A bude postupovat s výjimečnou opatrností," dodal k Helen Tamberlyové. „Co se mohlo stát? Máte nějaké stopy, pane Vasquezi?"
„Jednu malou možná ano," odpověděl agent. „Mám podezření, že někdo se strojem času měl v úmyslu uloupit výkupné."
„Jo, to může být pravda. Jedním z Tamberlyho úkolů bylo sledovat události a ohlásit Stráži cokoli podezřelého."
„Jak to mohl dělat, když se nevracel do budoucnosti?" uvažovala nahlas žena.
„Nechával nahrané vzkazy, které vypadaly jako obyčejné kameny, ale vydávaly identifikační záření," vysvětlil Everard. „Domluvená místa jsme prověřili, ale nebylo tam nic než krátké rutinní zprávy o tom, co dělá."
„Odvolali mě kvůli vyšetřování z mé původní mise," pokračoval Vasquez. „Pracoval jsem o generaci dřív, za vlády Huayny Kapaka, otce Atahualpy a Huáskara. Nemůžeme pochopit konkvistu, když nepochopíme velkou a složitou civilizaci, kterou zničila." Říši sahající od Ekvádoru až hluboko do Chile a od Tichého oceánu až k pramenům Amazonky. „A… vypadá to, že se na dvoře tohohle inky objevili nějací cizinci asi v roce 1524, přibližně rok před jeho smrtí. Připomínali Evropany a taky je za ně považovali; v říši

už slyšeli pověsti o nějakých lidech přicházejících zdaleka. Po čase zase odešli a nikdo nevěděl kam ani jak. Ale když mě povolali do budoucnosti, zrovna jsem začínal mít dojem, že se snažili přesvědčit Huaynu, aby nedával Atahualpovi takové pravomoci, že by mohl soupeřit s Huáskarem. Tedy nepovedlo se jim to; stařík byl moc tvrdohlavý. Ale ten pokus o něčem svědčí, ne?“

Everard hvízdl. „Panebože, ano! Nemáte náhodou ponětí, kdo mohli ti návštěvníci být?“

„Ne. Nevím nic, co by k něčemu bylo. Celý ten sektor je dost neproniknutelný.“ Vasquez se křivě usmál. „Když jsem tady obhajoval Španěly proti obvinění, že to byli netvoři, aspoň podle měřítek šestnáctého století, musím říct, že Inkové nebyli taky žádná mírumilovná neviňátka. Agresivně se rozpínali všude, kde to šlo. A byl to totalitní stát; život tam byl regulovaný do posledního detailu. Nijak zle; když se člověk přizpůsobil, bylo o něj postaráno. Ale běda tomu, kdo to neudělal. Dokonce ani šlechtici neměli svobodu, která by stála za řeč. Tu měl jen inka, král a bůh zároveň. Takže vidíte, s jakými potížemi se setkává člověk, který přijde zvenčí, ať už patří ke stejné rase nebo ne. V Caxamalce jsem řekl, že mě moji úředníci vyslali, abych podal zprávu o svém okrsku. Než Pizarro říši rozvrátil, taková historka by mi nemohla projít. I takhle jsem slyšel jenom klepy z druhé a třetí ruky.“

Everard kývl. Jako skoro všechno v historii nebyla ani konkvista úplně dobrá, ani úplně špatná. Cortés aspoň ukončil děsivé krvavé oběti Aztéků a Pizarro připravil cestu myšlence hodnoty a důstojnosti každého člověka. Oba dobyvatelé měli indiánské spojence, kteří se k nim připojili z víc než dobrých důvodů.

No, Strážce nemá co moralizovat. Jeho povinností je zachovávat to, co bylo, od jednoho konce času na druhý, a stát při svých společnících.
„Teď bychom si mohli probrat všechno, co by nám případně mohlo pomoci,“ navrhl. „Paní Tamberlyová, vašeho manžela neponecháme osudu. Možná se nám ho nepodaří zachránit, ale rozhodně se o to budeme ze všech sil snažit.“
Jenkinsová přinesla čaj.

30. října 1986
Pan Everard mě překvapil. Jeho dopisy a pak i telefonáty z New Yorku byly, řekněme, zdvořilé a intelektuální. Teď je tu osobně, vypadá jako rváč a má jizvu na nose. Kolik mu je, čtyřicet? Těžko říct. Určitě má ledacos za sebou.
Ale ten vzhled mi nevadí. (Mohl by dokonce být ohromně sexy, kdyby to nabralo tenhle směr. Což nenabere. A je to tak určitě nejlepší, zatracená práce.) Mluví tiše a stejně staromódně jako v těch dopisech.
• Třeseme si rukou. „Rád vás poznávám, slečno Tamberlyová," říká hlubokým hlasem. „Díky, že jste přišla sem." Hotel v centru města, hala.
„No, jde přece o mého jediného strejdu, ne?" odpovím.
Kývne. „Rád bych si s vámi obšírně promluvil. Ehm, pokládala byste za příliš troufalé, kdybych vás pozval na skleničku? Nebo na večeři? Přece jen vám trochu komplikuju život."
Opatrně. „Díky, ale třeba až časem. Abych pravdu řekla, tak teď jsem moc rozčilená. Nemůžeme se třeba chvíli procházet?"
„Proč ne? Je hezky a já jsem v Palo Alto nebyl už roky. Můžeme jít třeba na univerzitu a tam se trochu toulat, ne?"
Počasí je fakt nádherné, babí léto, ještě nezačalo pořádně pršet. Jestli to takhle vydrží, bude smog. Ale teď zrovna je nad hlavou jasně modro a sluneční světlo se rozlévá jako vodopád. Eukalypty na univerzitě budou stříbřité a světlezelené a budou pronikavě vonět. I přes tu situaci (panebože, co se asi stalo strejdovi Stevovi?) nedokážu nebýt rozčilená. Já a s opravdovým živým detektivem!
Zahýbáme doleva na ulici. „Co chcete vědět, pane Everarde?"
„Chci si s vámi povídat, přesně jak jsem vám to řekl. Chci se od vás dozvědět všechno, co víte o doktoru Tamberlym. Něco z toho, co mi řeknete, mi možná poskytne vodítko."

To je od té nadace slušné, že se stará, že najala tohohle člověka. No jistě, investovali do strejdy Steva peníze. Provádí pro ně ten výzkum v Jižní Americe, co o něm nikdy moc nemluvil. Ta kniha, co chce napsat, to musí být bomba. A jim to pomůže zdůvodnit osvobození od daně. Ne, takhle bych neměla uvažovat. Laciný cynismus je tak nejvýš pro druháky.
„Ale proč ode mě? Chci říct, že můj táta je jeho bratr. Určitě by toho věděl mnohem víc."
„Možná. Hodlám navštívit jeho i jeho ženu. Ale dozvěděl jsem se, že vás měl strýček zvlášť rád. Mám pocit, že vám třeba o sobě něco řekl - nic velkého, nic, co byste pokládala za zvlášť důležité - ale takové věci, podle kterých lépe pochopím jeho charakter, nějakou stopu k tomu, kam to vlastně jel."
Těžce polknu. Pryč je už šest měsíců a neposlal ani pohlednici.
„Copak to na té nadaci nevědí?"
„To už jste se mě ptala," připomene Everard. „Vždycky pracoval nezávisle. Když přijímal tu dotaci, stanovil si to jako podmínku. Ano, měl namířeno do And, ale o moc víc toho nevíme. Je to veliké území. Policie několika států nám nedokázaly pomoct ani v nejmenším."
Tohle se těžko vyslovuje. Melodrama. Ale - „A vy máte podezření, že se mu… mohlo něco stát?"
„Nevíme, slečno Tamberlyová. Doufáme, že ne. Možná jen moc riskoval a… V každém případě já mám za úkol mu porozumět." Usměje se. Obličej se mu poskládá do vrásek. „A já to dělám tak, že se snažím nejdřív pochopit lidi, kterým je blízký."
„On vždycky byl - no - rezervovaný. Dost věcí si nechával pro sebe."
„Ovšem pro vás měl slabost. Nevadilo by vám, kdybych vám nejdřív položil pár otázek o vás?"
„Jen si posložte. Ale nezaručuju, že odpovím na všechny."

„Nic příliš osobního. Počkejte. Jste v posledním ročníku na Stanfordu, že? Který obor?“
„Biologie.“
„To je asi tak stejně široký pojem jako ‚fyzika', ne?“
Není hloupý. „No, mě především zajímají vývojové změny. Možná se budu věnovat paleontologii.“
„Takže plánujete postgraduální studium?“
„Ano. Když se člověk chce prosadit ve vědě, bez doktorského titulu se neobejde.“
„Ale vy vypadáte spíš atleticky než akademicky, jestli to tak můžu říct.“
„No jistě, tenis, turistika, to ano. Já jsem v přírodě ráda, a když přitom hledám zkameněliny, tak mi ještě zaplatí, že tam jsem.“ Z náhlého popudu dodám: „Mám naplánovanou prázdninovou brigádu. Průvodce turistů na Galapágách. Jestli někdy existoval nějaký Ztracený svět, tak je to tam.“ Najednou mě začnou pálit oči a všechno kolem se zamží. „To mi zařídil strejda Steve. On má přátele v Ekvádoru.“
„To zní báječně. Jak jste na tom se španělštinou?“
„Celkem slušně. My jsme, myslím jako rodina, jezdívali na prázdniny do Mexika. Dodneška tam občas jezdím a taky jsem cestovala po Jižní Americe.“
Až překvapivě dobře se s ním povídalo. „Jako když vklouzneš do bačkor,“ řekl by táta. Seděli jsme na lavičce v parku univerzity, dali jsme si v kantýně pivo, nakonec mě přece jen vzal na večeři. Nic přepychového, nic romantického. Ale stálo za to kvůli tomu nejít na přednášky. Napovídala jsem mu toho hrozně moc.
Je to zvláštní, jak málo se mu toho podařilo říct o sobě.
Uvědomím si, že mi před mým domem dává dobrou noc. „Moc jste mi pomohla, slečno Tamberlyová. Možná víc, než tušíte. Zítra se zastavím u vašich rodičů. Pak se asi vrátím do

New Yorku. Tohle vám dám.“ Vytáhne peněženku a z ní bílý obdélníček. „Moje vizitka. Kdyby vás ještě něco napadlo, zavolejte mi prosím vás hned, na můj účet.“ Smrtelně vážně: „Nebo kdyby se stalo něco sebeméně nezvyklého. Prosím vás o to. Tahle celá věc může být trochu nebezpečná.“
Má snad strejda Steve něco společného se CIA? Večer mi najednou nepřipadá už tak vlahý. „Dobře. Dobrou noc, pane Everarde.“ Popadnu vizitku a utíkám dovnitř.

11. května 2937 př. Kr.
„Když jsem viděl, že jsou blízko u sebe a nedávají pozor," vykládal Castelar, „v duchu jsem zvolal k Santiagovi a skočil jsem. Kopl jsem toho prvního do krku a on padl na zem. Prudce jsem se otočil a toho druhého jsem vzal pěstí pod nos, zdola, takhle." Pohyb byl rychlý a divoký. „Padnul taky. Vzal jsem si zpátky svůj meč, oba dorazil a běžel jsem pro tebe."
Říkal to, jako by nešlo o nic zvláštního. Tamberlyho i přes ten závoj, který mu otupoval a zastíral mysl, napadlo, že Exaltacionisté udělali tu obvyklou chybu, že podceňovali člověka z minulé doby. Tenhle nevěděl skoro nic z toho, co znali oni, ale rozumovými schopnostmi se jim vyrovnal. A kromě toho měl v sobě dravost vypěstovanou staletími válek - nikoli neosobních technologických konfliktů, ale středověkých bitev, kdy se člověk svému nepříteli dívá do očí a podřízne ho vlastní rukou.
„Ani trochu jste se nebál jejich… kouzel?" ptal se Tamberly.
Castelar zavrtěl hlavou. „Věděl jsem, že Bůh je se mnou." Pokřižoval se, pak si povzdechl. „Udělal jsem hloupost, že jsem tam nechal jejich zbraně. Podruhé už takovou chybu neudělám."
I přes to horko se Tamberly zachvěl.
Seděl shrbený ve vysoké trávě pod poledním sluncem. Castelar stál nad ním v lesknoucím se brnění, ruku na meči, nohy rozkročené, jako obr kráčející po světě. Tempocykl stál o pár metrů dál. Dole v údolí tekla řeka směrem k moři, které odtud nebylo vidět, ale které podle toho, co zahlédl ze vzduchu, mohlo být nějakých třicet, nejvýš padesát kilometrů daleko. Palmy i jiná vegetace mu řekly, že je „pořád" v tropické Americe. Matně si vzpomínal, že časový aktivátor postrčil víc než prostorový.

Mohl by vstát, šlápnout na to, doběhnout ke stroji dřív než Španěl a utéct? Nemožné. Kdyby byl v lepší kondici, zkusil by to. Stejně jako většina terénních pracovníků měl za sebou i on výcvik v bojových uměních. Ten by mohl převážit hrubší schopnosti a větší sílu protivníka. (Každý rytíř strávil celý život takovou fyzickou aktivitou, že olympijský vítěz by vedle něj vypadal jako třasořitka.) Ale teď byl příliš slabý, tělesně i duševně. Když se zbavil kyradexu, měl zase svobodnou vůli. Ale zatím mu moc k ničemu nebyla. Cítil se vyždímaný, v mozku jako by měl písek, víčka z olova, lebku dutou.
Castelar se na něj zamračil. „Přestaň překrucovat slova, čaroději," zahřímal. „Ptát se tě budu já."
Neměl bych prostě mlčet a vyprovokovat ho, aby mě zabil"? uvažoval unaveně Tamberly. Asi by mě nejdřív mučil a snažil se vynutit si na mně spolupráci. Ale pak by byl ztracený a tím pádem neškodný. ..Ne. On by si určitě začal hrát s tím strojem. To by ho mohlo snadno zničit; ale když ne, co by se ještě mohlo stát ? Musím si vlastní smrt nechat v rezervě, dokud si nebudu jistí, že to je to jediné, co můžu ještě nabídnout.
Zvedl pohled k tmavé orlí tváři a snažil se dál: „Nejsem čaroděj. Jen vím něco, co vy ne, vyznám se v určitých uměních a strojích. Indiové si taky mysleli, že naši mušketýři ovládají blesky. A přitom to byl obyčejný střelný prach. Střelka kompasu směřuje na sever a taky v tom není žádné kouzlo." / když tomu principu v podstatě nerozumíš, viď? „Stejné je to se zbraněmi, které omráčí a přitom nezraní, a se stroji, které dovedou přeskočit čas a vzdálenost."
Castelar kývl. „Já jsem to tušil," řekl pomalu. „Těm, co mě zajali a co jsem zabil, o tom něco uklouzlo."
Panebože, tohle je ale chytrý chlap. Možná dokonce svým způsobem génius. Ano, vzpomínám si, že kromě toho, že studoval u knězi, rád si taky četl příběhy o Amadisovi — ty

fantastické rytířské romány, které podněcovaly obraznost v jeho éře - a jinou poznámkou jednou naznačil překvapivě promyšlený názor na islám.
Castelar zase ztuhl. „Tak mi řekni, co se to děje," naléhal. „Kdo doopravdy jsi, že lživě předstíráš vysvěcení?"
Tamberly zapátral ve své mysli. Nebyly v ní žádné bariéry. Kyradex odstranil reflex, který mu bránil prozradit někomu, že existuje cestování časem a Stráž. Zůstala jen jeho povinnost.
Nějak musí dostat tuhle děsivou situaci pod kontrolu. Jakmile si odpočine, jakmile se mu tělo a mysl zotaví z těch šoků, které utrpěl, bude mít poměrně slušnou šanci, že Castelara nějak převeze. I když je ten člověk ohromně rychlý, bude tou podivuhodnou skutečností omráčený. Ale teď byl Tamberly jen napůl živý. A Castelar tu slabost vycítil a útočil na ni, chytře a nelítostně. „Řekni mi to! Žádné okolky, žádné lstivé vytáčky. S pravdou ven!" Meč povyjel z pochvy a zase sklouzl zpátky. „To je hrozně dlouhý příběh, done Luísi -" Bota zasáhla Tamberlyho do žeber. Svezl se na zem a lapal po dechu. Zaplavovaly ho vlny bolesti. A jakoby mezi hromobitím slyšel: „No tak. Mluv."
Přinutil se znova se posadit, krčil se před tím nesmiřitelným obrem. „Ano, vydával jsem se za mnicha, ale ne s nekřesťanskými úmysly." Zakašlal. „Bylo to nutné. Víte, v cizině jsou zlí lidé, kteří také mají tyhle stroje. A ti chtěli vyplenit váš poklad a nás dva unést -"
Výslech pokračoval. Studoval Castelar u dominikánů, u těch, kteří řídili španělskou inkvizici? Nebo se jen naučil zacházet s válečnými zajatci? Nejdřív se Tamberly snažil vyhýbat se otázce cestování časem. Vyklouzlo mu to, nebo spíš to z něj Španěl vytáhl a pak se toho chytil. Bylo pozoruhodné, jak rychle tu myšlenku pochopil. Samozřejmě ne teorii. O té měl Tamberly sám jen velmi mlhavou představu - však ji vymyslí

lidé, kteří jsou i v jeho domovské době tisíce let vzdálenou budoucností. Ta myšlenka, že čas a prostor jsou jednotné, Castelara mátla, ale pak ji se zaklením odsunul na později a pustil se do praktických otázek. Ale uvědomil si, že stroj umí létat, vznášet se a že může být prakticky okamžitě na kterémkoli místě a v kterémkoli čase, kde si jeho pilot přeje.

Možná to bylo přirozené. Vzdělaní lidé šestnáctého století věřili v zázraky; bylo to křesťanské, židovské i muslimské dogma. Žili také ve světě nových revolučních objevů, vynálezů, myšlenek. Zvlášť Španělé se doslova topili v historkách o rytířích a začarovaných lidech - a ještě chvíli budou, než se jim Cervantes vysměje. Žádný vědec Castelarovi neřekl, že cestování do minulosti je fyzikálně nemožné, žádný filosof mu nevypočítal důvody, proč to odporuje logice. Setkal se jen s prostým faktem.

Proměnlivost, nebezpečí zničení celé budoucnosti, to mu patrně unikalo. Nebo se tím odmítal dát omezovat. „Bůh se o svět postará," prohlásil a pustil se do vyptávání, co může udělat a jak.

Snadno si představil kupecké koráby putující mezi staletími a to ho zaujalo. Ne že by ho moc zajímalo skutečně cenné zboží takového obchodu: původ civilizace, ztracené básně Sapfó, koncert největšího virtuosa na gamelan, jaký kdy žil, trojrozměrné obrázky uměleckých předmětů, které budou roztaveny jako výkupné… Uvažoval o rubínech a otrocích a především o zbraních. Připadalo mu rozumné, že budoucí králové budou chtít takové cesty omezovat a bandité na nich loupit.

„Takže ty jsi byl špehem svého krále a jeho nepřátele překvapilo, že nás tam našli, když přišli v noci jako zloději, ale Boží milostí jsme znova volní," řekl. „Co dál?"

Slunce bylo nízko. Tamberlymu se svíralo hrdlo žízní. Hlava se mu mohla rozskočit, kosti rozpadnout. Castelar před ním seděl na bobku, neúnavný a strašný. Tamberly ho už ani neviděl ostře.
„No, přece… měli bychom se vrátit… k mým druhům ve zbrani," zakrákoral Tamberly. „Dobře vás odmění a… odvezou vás tam, kam patříte."
„Opravdu?" Na tváři se mu objevil vlčí škleb. „A co mi zaplatí, přinejlepším? A nejsem si ani tak jistý, že jsi mluvil pravdu, Tanaquile. Jediná jistá věc je ta, že Bůh vydal tenhle nástroj do mých rukou a já ho musím použít pro Jeho slávu a pro čest svého národa."
Tamberly měl pocit, jako kdyby ta slova, která na něj hodiny a hodiny dopadala, byly pěsti. „Tak co tedy chcete?"
Castelar si hladil vousy. „Myslím, že nejdřív," přemýšlel nahlas, oči přivřené, „ano, rozhodně nejdřív mě naučíš, jak se ovládá tenhle oř." Vyskočil. „Vstávej!"
Musel svého vězně k tempocyklu víceméně dotáhnout.
Musím lhát, musím zdržovat, v nejhorším musím odmítnout a přijmout trest. Ale Tamberly to nedokázal. Vyčerpání, bolest, žízeň, hlad ho zradily. Byl fyzicky neschopen odporu.
Castelar se nad ním skláněl, sledoval každý pohyb, připraven udeřit při nejslabším podezření; a Tamberly byl příliš otupělý, než aby ho nějak klamal.
Prostudovat ovládací pult mezi řidítky. Stisknout tlačítko s datem. Stroj zaznamenával každý pohyb, který po kontinuu provedl. Ano, opravdu skočili hodně do minulosti, do třicátého století před Kristem.
„Před Kristem," vydechl Castelar. „No jistě, můžu jít k svému Pánu, když chodil po zemi, a padnout na kolena -"
V tomhle extatickém okamžiku by mu zdravý muž mohl uštědřit karatistický úder. Tamberly se dokázal jen zhroutit

přes sedla a sáhnout po aktivátoru. Castelar ho odhodil jako pytel masa. Ležel napůl v bezvědomí na zemi, dokud ho neprohrálo popichování hrotem meče.
Obrazovka s mapou. Místo: kousek od pobřeží v místech, kde jednou bude Ekvádor. Na Castelarovo přání nechal otáčet na obrazovce celý svět. Konkvistador se chvíli zdržel u Středozemního moře. „Zničit nevěřící," mumlal si. „Znova získat Svatou zemi.
Za pomoci mapy, která dokázala ukázat každou oblast v jakémkoli zvětšení, byl prostorový ovladač dětská hračka. Aspoň tehdy, když postačilo hrubé polohování. Castelar bystře pochopil, že by se raději neměl pokoušet o takové věci, jako je objevit se uvnitř zamčené pokladnice, dokud nebude mít dostatečný cvik. Nastavování času bylo stejně snadné, jakmile se naučil post-arabské číslice. A na to mu stačilo jen pár minut.
Snadné ovládání bylo nezbytné. Cestovatel se občas potřebuje odněkud ztratit hezky rychle. Létání na antigravitačním pohonu paradoxně vyžadovalo větší zručnost. Castelar přinutil Tamberlyho, aby mu tohle ovládání předvedl a pak nasedl za něj ke zkušebnímu letu. „Když spadnu, spadneš se mnou," připomněl mu.
Tamberly si přál, aby to tak dopadlo. Nejdřív poskakovali, skoro vypadl ze sedadla, ale za chvilku už Castelar stroj ovládal a byl z toho celý nadšený. Experimentoval s časovými skoky, vrátil se o půl dne zpátky. Slunce bylo najednou vysoko a on zvětšovacím snímačem uviděl dole v údolí sám sebe. To jím otřáslo. Rychle skočil zase zpátky k západu slunce. Pokud jde o prostorové skoky, vyzkoušel přiblížení k teď už opuštěné zemi. Chvilku se vznášel a pak s pořádným žuchnutím přistál.
Slezli. „Chvála Bohu!" vykřikl Castelar. „Jeho divy a milosti jsou bez konce."

„Prosím vás,“ zapřísahal ho Tamberly, „mohli bychom jít k řece? Já umírám žízní.“
„Už se brzo napiješ,“ odpověděl Castelar. „Tady není ani jídlo, ani oheň. Najdeme si lepší místo.“
„Kde?“ sténal Tamberly.
„Myslel jsem na to,“ řekl Castelar. „K tvému králi nepojedeme, to bych se vydal do jeho moci. Vzal by si zpátky tenhle vynález, který může pro křesťanství tolik znamenat. Zpátky do té noci v Caxamalce? Ne, určitě ne hned. Mohli bychom zase narazit na ty piráty. A i když ne, tak určitě můj vlastní velký kapitán Pizarro - při vší úctě… Bylo by to těžké. Ale když mu přinesu nepřemožitelné zbraně, poslechne mé rady.“
I v tom soumraku, který se Tamberlymu snášel do mysli, si uvědomil, že Indiáni ještě nebyli plně podrobeni, když se konkvistadoři začali bít sami mezi sebou.
„Říkal jsi mi, že pocházíš z doby asi dva tisíce let po našem Pánu,“ pokračoval Castelar. „Ta doba by mohla být na čas docela dobrý přístav. Vyznáš se v ní. A její zázraky by mě zase neměly moc plést, když říkáš, že tenhle vynález byl vyroben dlouho potom.“ Tamberly si uvědomil, že se mu ani nezdá o automobilech, letadlech, mrakodrapech, televizi… Zachovával si svou tygří obezřetnost: „Ale rád bych tam začal v nějakém mírumilovném přístavu, v nějakém závětří, kde je jen málo překvapení, a odtamtud pomalu postupoval. A kdybychom tam mohli najít ještě jednoho člověka, někoho, jehož slova bych mohl porovnat s tvými -“ Vybuchl: „Slyšel jsi. Musíš něco takového znát. Mluv!“
Na západě se dloužily zlaté sluneční paprsky. Ptáci se vraceli do potemnělých stromů na noc. Řeka se leskla vodou, vodou. Castelar znovu použil fyzickou sílu. Uměl to dobře.

Wanda… bude v roce 1987 na Galapágách, a to jsou dost klidné ostrovy… Vystavit ji takovému nebezpečí je horší než porušit zásady Stráže; kyradex je ostatně v Tamberlym stejně zlomil. Ale je chytrá a vynalézavá a skoro stejně silná jako kterýkoli muž. Bude mít soucit se svým ubohým zbitým strýcem. Její plavá krása Castelara rozptýlí a na pouhou ženu si nebude dávat takový pozor. Dohromady oba Američané jistě najdou nějakou příležitost…

Později se za to Strážce mnohokrát proklínal. Ale to vlastně ani nebyl on sám, kdo kňučivě a trhaně odpovídal na válečníkovo naléhání.

Mapy a koordináty ostrovů, kam žádný člověk zaznamenaný historií nevkročí před rokem 1531; jejich krátký popis; vysvětlení, co tam dívka dělá (Castelar byl ohromen, dokud si nevzpomněl na amazonky ze středověkých příběhů); něco o ní osobně; pravděpodobnost, že kolem ní většinou budou přátelé, ale že ke konci si patrně najde příležitost vydat se na výlet sama… A zase ty otázky, ta dravci mysl na lovu - dostala z něj všechno.

Padl soumrak. S tropickou rychlostí se prohluboval v noc. Blikly hvězdy. Zařval jaguár.

„No tak.“ Castelar se tiše a radostně zasmál. „Vedl sis dobře, Tanaquile. Ne z vlastní vůle; ale i tak sis zasloužil přestávku.“

„Prosím, můžu se jít napít?“ Tamberly by se byl musel plazit.

„Jak si přeješ. Ale drž se tady, abych tě později našel. Jinak se bojím, že v téhle divočině zahyneš.“

Tamberlyho se zmocnil strach. Roznášením se posadil v trávě rovně. „Cože? Odjíždíme přece spolu!“

„Ne, ne. Ještě ti moc nevěřím, příteli. Pojedu sám a uvidím, co se dá dělat. Potom - to je v rukách Božích. Dokud si pro tebe nepřijdu, sbohem.“

Světlo hvězd se zalesklo na přilbě a krunýři. Španělský rytíř kráčel k stroji času. Nasedl. Osvětlené ovladače se poddaly jeho prstům. „Santiago a na ně!“ ozvalo se. Zvedl se několik metrů nad zem. Pak přišlo blafnutí a on byl pryč.

12. května 2937 př. Kr.
Tamberly se vzbudil za úsvitu. Ležel na vlhkém břehu řeky. Rákosí v mírném větru šustilo, voda předla a mlaskala. Cítil vůni zeleně.
Celé tělo ho bolelo. Hryzal ho hlad. Ale hlavu měl jasnou, vyléčenou z kyradexového zmatku a z muk, které následovaly.
Strnule se vyhrabal na nohy a chvíli stál a dýchal chladný vzduch.
Nebe bylo bleděmodré a čisté. Přeletělo po něm hejno vran a zmizelo. Castelar se nevrátil. Možná si dá ještě načas. To, jak se viděl z výšky, ho vyděsilo. Možná se nevrátí vůbec. Mohl tam někde v budoucnu přijít o život, nebo se mohl rozhodnout, že mu na tom falešném mnichovi nezáleží.
Těžko říct. Ale co udělat můžu - pojistit se, aby mě nikdy nenašel. Můžu se pokusit zůstat volný.
Tamberly vykročil. Byl slabý, ale když sebere energii a vydá se podél řeky, měl by dojít k moři. Je šance, že v ústí řeky bude nějaké sídliště. Lidé se už dávno dostali z Asie do Ameriky. Budou primitivní, ale pravděpodobně pohostinní. Se svými dovednostmi by mezi nimi mohl získat důležité postavení.
A pak - už měl jistý nápad.

22. července 1435

Pustí mě. Padnu kousek na zem, ztratím rovnováhu, padnu. Znova vyskočím. Klopýtám od něj pryč. Zastavím. Dívám se.

Dosud sedí v sedle a usmívá se. Přes hučení krve v uších slyším: „Nebojte se, seňorito. Omlouvám se vám za to hrubé zacházení, ale nešlo to jinak. Když jsme teď sami, můžeme si promluvit."

Sami! Podívám se kolem. Jsme kousek od vody, v zátoce, ty hory, co se rýsují proti nebi, to musí být Academy Bay u Darwinovy stanice, ale co se stalo se stanicí? Se silnicí do Puerto Ayora? Jenom keře, stromy, trsy trávy, tu a tam nějaký kaktus. Prázdno, prázdno. Popel táboráku. Kristepane! Obrovský krunýř, ohryzané želví kosti! Ten chlap zabil galapážskou želvu!

„Prosím, neutíkejte," řekne. „Musel bych vás dohonit. Věřte mi, vaše čest je v bezpečí. Ve větším bezpečí, než by byla kdekoli jinde. Protože na těchto ostrovech jsme docela sami, jako Adam a Eva před vyhnáním z ráje."

Sucho v krku, ztěžklý jazyk. „Kdo jste? Co to má znamenat?"

Sleze ze stroje. Dvorně se ukloní. „Don Luis Ildefonso Castelar y Moreno z Barracoty v Kastílii, v poslední době s kapitánem Franciskem Pizarrem v Peru, k vašim službám, má paní."

Buď se zbláznil on, nebo já, nebo celý svět. Zase mě napadne, jestli se mi to nezdá, jestli jsem se neuhodila do hlavy, jestli nemám horečku, jestli nejsem v deliriu. Rozhodně nemám ten pocit. Tyhle rostliny znám. Jsou tu pořád. Slunce nad hlavou postoupilo a vzduch už není tak teplý, ale vypečená země je cítit stejně jako vždycky. Někde cvrká luční koník. Kolem proletí modrá volavka. Může tohle být skutečnosti „Posaďte se," řekne. „Ohromilo vás to. Nechtěla byste se napít vody?"

Jako by mě chtěl uklidnit: „Vozím ji odjinud. Tohle je opuštěná země. Ale můžete jí mít, kolik chcete.“
Kývnu, udělám, co navrhuje. Vezme ze země nádobu, donese mi ji na dosah, hned zase ustoupí. Nepoplašit holčičku. Je to kbelík, růžový, nahoře prasklý, nesákne, ale nestojí za to schovávat. Musel ho vyhrabat někde na smetišti. Dokonce i v těch rozpadajících se domcích na pobřeží je umělá hmota laciná.
Umělá hmota.
Poslední detail. Kanadský žertík. Panebože, to není k smíchu. Ale i tak se musím smát. Ječet. Výt.
„Uklidněte se, seňorito. Říkám vám, když se budete chovat rozumně, nemáte se čeho bát. Budu vás chránit.“
To prase! Nejsem žádná ultrafeministka, ale když se ke mně únosce začne chovat blahosklonně, je to na mě moc. Srních mě přejde. Vstanu. Napnu svaly. Trochu se chvějí.
Ale i tak se kupodivu už nebojím. Zuřivé mně chladný vztek. A jsem víc ve střehu než kdy předtím. Stojí přede mnou, vidím ho tak ostře, jako kdyby ho osvětlil fotoblesk. Není veliký; hubený; ale nezapomeň na tu jeho sílu. Hispánské rysy, určitě, čistě evropského typu, opálený skoro dočerna. Nemá kostým. Ty šaty jsou vybledlé, spravované, špinavé; rostlinné barvy. Neprané, stejně jako on je nemytý. Je silně cítit, ale nedá se přímo říct, že páchne, je to takový pach přírody. Určitě se hodně pohybuje venku. Helma, vzadu prodloužená, aby chránila krk, a kyrys jsou plné skvrn. Vidím na kovu šrámy. Z boje? Na levém boku meč. Na pravém pouzdro, kam určitě patří nůž. Ale teď ho nemá, takže tu želvu musel zabít mečem a taky si jím useknout kus masa na opékání. Z těch vyschlých větví má dřeva na topení dost. Támhletím rozdělával oheň - je to takový ten luk, šlachu místo tětivy. Jako divoch. Už tady musí být nějaký čas. Zašeptám. „Kde to jsme?“

„Jiný ostrov stejného souostroví. Vy ho znáte jako Santa Cruz. To bude za pět set let. Teď jsme sto let před jeho objevením.“
Dýchat pomalu a zhluboka. Srdce, uklidni se. Přečetla jsem dost science fiction. Cestování časem. Jenže španělský konkvistador! „Ze kdy jste?“
„Říkal jsem vám. Asi sto let do budoucna. Plavil jsem se s bratry Pizarrovými a svrhli jsme pohanského krále Peru.“
„Ne. To bych vám nemohla rozumět.“ Chyba, Wando. Vzpomínám si. Strejda Steve mi to jednou říkal. Kdybych potkala Angličana ze šestnáctého století, dalo by mi to pěkně zabrat. Pravopis se příliš nezměnil (nezmění), ale výslovnost ano. Španělština je stabilnější jazyk. Strejda Steve!
Seber se. Mluv klidně. Moc to nejde. Podívej se tomu člověku konečně do očí. „Zmínil jste se o mém příbuzném, než jste… použil násilí.“
Mluví nešťastné. „Neudělal jsem nic víc, než bylo nezbytné. Ano, jestli opravdu jste Wanda Tamberlyová, znám bratra vašeho otce.“ Mžourá jako kočka u myší díry. „Mezi námi mu ale říkali Estéban Tanaquil.“
Strejda Steve je taky cestovatel časem? Nemůžu si pomoct, jde na mě závrať.
Setřesu ji. Don Luis Atakdále vidí, že jsem zmatená. Nebo spíš věděl, že budu. Myslím, že v tom chce pokračovat, vyvádět mě z rovnováhy. Řekne: „Varoval jsem vás, že je v nebezpečí. To je pravda. Je mým rukojmím, nechal jsem ho v divočině, kde brzo vyhladoví, pokud ho dřív nedostanou divoká zvířata. Vy za něj musíte získat výkupné.“

22. května 1987
Blik. Jsme tady. Je to jako rána na solar. Skoro spadnu. Popadnu ho kolem pasu. Zabořím tvář do jeho hrubého pláště. Klid, holka. Říkal ti, abys čekala tenhle… přesun. Je nadšený. Do svištění větru se ozývá: „Ave Maria gratiae plena -“ Tady v nebi je zima. Žádný měsíc, ale hvězdy jsou všude. Obrysová světla letadla, blik, blik, blik.
Kalifornie necelý kilometr pod námi vypadá jako obrovská roztažená galaxie. Bílá, žlutá, červená, zelená, modrá, zářící tepna aut ze San José do San Franciska. Chvějivá tma po pravici, záliv se světlými pruhy mostů. Na druhém břehu chumáče jisker - městečka. Asi deset večer, pátek.
Kolikrát jsem to už viděla? Z letadel. Ale časoprostorová motorka vznášející se ve vzduchu a já na zadním sedadle za člověkem, co se narodil skoro před pěti sty lety, to je něco jiného. Ovládne se. Ta lví odvaha, co v sobě má - jenže lev by se po hlavě nevrhl do neznáma jako tihle chlapi, když jim Kolumbus ukázal polovinu světa, kterou můžou vyplenit. „Je tohle říše Morgany la Hada?“ vydechne.
„Ne, tady žiju, to, co vidíte, jsou světla na ulicích a v domech a…. na vozech. Ty se pohybují samy, ty vozy, bez koní. Támhle je létající loď. Ale nedokáže skákat z místa na místo a z jednoho času do druhého jako tahle.“
Superžena by mu nevykládala fakta. Něco by si vymyslela, zmátla by ho, využila by jeho nevědomosti, aby ho nějak dostala do pasti. Jo, „nějak“, to je ten háček. Já jsem jenom já a on je superman, nebo do něj nemá daleko. V jeho době fungoval přirozený výběr. Když člověk nebyl fyzicky zdatný, nedožil se toho, aby mohl mít děti. A venkovan mohl být hloupý, nebo dokonce bylo lepší, když byl, ale vojenský důstojník ne - za něj žádný Pentagon plány nedělal. Ostatně ty hodiny vyslýchání na ostrově Santa Cruz (na němž jsem já,

Wanda May Tamberlyová, byla jako vůbec první žena na světě) mě ubily. Nikdy se mě ani nedotkl, ale vyptával se pořád dál a dál. Nahlodal můj odpor.
Moje hlavní myšlenka zrovna teď je, že bych měla spolupracovat. Jinak by mohl udělat nějakou pitomost, oba bychom se zabili a strejda Steve by se definitivně ztratil.
„Myslel jsem, že v takové slávě žijí svatí," mumlá si Luis. Města, která znal, byla po setmění tmavá. Aby člověk našel cestu, potřeboval lucernu. Když to bylo obzvlášť pěkné město, tak doprostřed ulic bez chodníků umístili kameny, po kterých se dalo jít, aby se člověk vyhnul koňským kobližkám a smetí.
Uvažuje o taktice. „Můžeme sestoupit, aniž by nás viděli?"
„Když budete opatrný. Leťte pomalu a já vás povedu." Poznávám areál Stanfordu, kde je většinou tma. Nakloním se k němu dopředu, levou rukou se ho držím za plášť. Jsou to dobře navržená sedadla; stačí, když se držím koleny. Ale je to hodně dlouhý sestup. Pravou ruku natáhnu kolem něj. Ukážu. „Támhle."
Stroj se nakloní dopředu. Klouzáme dolů. Cítím jeho pach. Už jsem si ho povšimla: spíš štiplavý než kyselý, a velmi mužný, ano.
Musím ho obdivovat. Je to svým způsobem hrdina. Nemůžu se zbavit tajného přání, aby se mu tahle zoufalá pirátská akce povedla.
No tak, holka. To je past. Už jsi přece slyšela o unesených lidech, dokonce i mučených, kteří začali se svými věznitelí soucítit. Tak tohle nezkoušej.
Ale stejně je to fantastické, sakra, co Luis dokázal. Je statečný a myslí mu to. Uvažuj. Zkus to, dokud se tady honíme vzduchem, zkus si v hlavě srovnat, co ti řekl, co jsi viděla, co sis vydedukovala.

Je to těžké. Sám přiznal, že v tom má zmatek. V podstatě se především drží své víry v Trojici boží a bojovné svaté. Uspěje, když svá vítězství zasvětí jim, a stane se slavnějším než císař Svaté říše římské; nebo při tom zemře a půjde do ráje, všechny hříchy odpuštěné, protože to, co dělal, dělal ve jménu křesťanství. Katolického křesťanství.
Skutečné cestování časem. Nějaká guarda del tiempo a strejda Steve pro ni pracuje. (Páni, strejdo Steve, když jsme se smáli a povídali si a chodili na rodinné pikniky a koukali na televizi a hráli šachy nebo tenis, ty jsi tohle celou dobu tajil.) A historií se taky prohánějí nějací bandité nebo piráti, což je taky dost děsná představa. Luis jim utekl, má tenhle stroj, má mě a má své divoké záměry.
Jak se dostal ke mně - základní informace vyždímal ze strejdy Steva. Bojím se představit si jak, ačkoliv prohlašuje, že mu nijak trvale neublížil. Skočil na Galapágy, udělal si tam tábor ještě před dobou, kdy byly ostrovy objeveny. Pak podnikl opatrnou průzkumnou cestu do dvacátého století, přesně do roku 1987. Věděl, že tam tou dobou budu, a já jsem byla jediný člověk, kterého měl naději… použít.
Tábor je v arboretu za Darwinovou stanicí. Mohl tam klidně nechat svůj stroj poměrně dlouho, zvlášť brzo ráno nebo pozdě odpoledne nebo v noci. Sel pěšky do města nebo obcházel kolem, samozřejmě bez výzbroje. Ty šaty vypadají divně, ale on si dá pozor, aby se bavil jen s domorodými dělníky, a ti jsou na bláznivé turisty zvyklí. Některé umluvil, některé zastrašil, některé možná podplatil. Mám dojem, že ukradl peníze. Bezohledný. Ale stačilo pár chytrých dotazů s příslušnými časovými odstupy. Dozvěděl se o téhle době ledacos. Dozvěděl se ledacos o mně. Jak zjistil, že jsem se vypravila na závěrečnou dovolenou a přibližně kam, mohl se vznášet tak vysoko, že jsme ho neviděli, dívat se přes tu zvětšovací

obrazovku, co mi ukázal, počkat si na příležitost, chytit mě. A teď jsme tady.
To všechno udělá, v září. Tenhle víkend je Den památky padlých. Chtěl, abych ho vzala k sobě domů v době, kdy nás nikdo nebude rušit. Hlavně já sama ne. (Jaké to asi je, potkat sama sebe?) Jsem s tátou a mámou a se Suzy v San Francisku. Zítra pojedeme do Yosemitského parku. Nevrátím se dřív než v pondělí večer.
On a já v mém bytě. Ostatní tři byty jsou taky prázdné, studenti odjeli na prázdniny.
No, myslím, že můžu doufat, že bude i dál „ctít mou čest“. Udělal ten pitomý vtip, že se oblékám jako muž o una puta. Děkuju pěkně - no, můžu být ráda, že jsem měla dost rozumu, abych se zatvářila znechuceně a řekla mu, že tam, odkud pocházím, to je důstojné dámské oblečení. Víceméně se omluvil. Říkal, že jsem bílá žena, i když jsem kacířka. City indiánských žen se samozřejmě nepočítají.
Co udělá dál? Co ode mě chce? Nevím. On si tím nejspíš není jistý ani sám. Kdybych dostala stejnou šanci, jako má on, jak bych ji využila? Je to skoro božská moc. Je těžké zůstat rozumný, když má člověk pod rukama tyhle ovladače.
„Zahněte doprava. Pomalu.“
Přeletěli jsme nad University Avenue, přes Middlefield -tohle je Plaza; moje ulice je támhle. Jo. „Stát.“ Zastavíme se. Podívám se přes jeho rameno na čtvercovou budovu tři metry pod námi a šest před námi. Okna jsou temná.
„Mám byt v tom horním poschodí.“
„Máte dost místa pro vůz?“
Polknu. „No, ano, v největším pokoji. Kousek -“ Jak velký, sakra?“ - asi tři stopy za těmi okny úplně na rohu.“ Myslím, že španělská stopa se nemůže moc lišit od té anglické, kterou znám já-

Asi ne. Nakloní se vpřed, dívá se, odhaduje. Tep se mi zrychluje. Po těle mi vyráží pot. Hodlá udělat kvantový skok prostorem (ne, ne tak docela prostorem. Kolem něj?) a objevit se v mém obýváku. Co když se vynoříme uprostřed něčeho?
Ano, zkoušel si to v tom svém galapážském útočišti. Ty nervy, co musí mít! Dělal objevy. Pokoušel se mi je vysvětlit. Jestli tomu dobře rozumím, řečeno jazykem dvacátého století, člověk přejde z jedněch časoprostorových koordinát rovnou do jiných. Možná je to „červí dírou“ - matně si vzpomínám na články v Scientific American, Science News, Analogu - a na okamžik se jeho rozměry rovnají nule; pak, jak se rozpíná do původního objemu na místě určení, vytlačí jeho molekuly jakoukoli hmotu, která tam je. Samozřejmě molekuly vzduchu. Luis zjistil, že když stojí v cestě malý předmět, odsune ho to. Když je tam velký předmět, tak ten stroj i s tebou dosedne vedle něj, jinam, než kam měl původně namířeno. Zřejmě se vytlačují navzájem. Akce rovná se reakci. Souhlas, sire Isaaku?
Musejí ale existovat určité hranice. Co když se těžce splete a skončíme ve zdi? Šrouby praskají, hřebíky se mi zabodávají do střev, omítka a malta jako střely a pak tří- nebo čtyřmetrový pád na tomhle těžkém stroji.
„Svatý Jakube, stůj při nás,“ řekne. Cítím jeho pohyby. Húúú! Jsme tu, pár centimetrů nad podlahou. Sneseme se. Jsme tu.
Zvenku dopadá nejasné světlo. Zmiz. Slabo v kolenou. Běž. Stop - drží mi ruku jako ve svěráku. „Stát!“ přikáže.
„Chtěla jsem jen rozsvítit.“
„Tím si chci být úplně jistý, má paní.“ Jde se mnou. Když cvaknu vypínačem a najednou je jasno, zalapá po dechu. Sevře mě, že budu mít určitě modřiny. „Au!“ Pustí mě a rozhlíží se.
Musel vidět elektrické žárovky na Santa Cruz. Ale Puerto Ayora je malá chudá vesnice a nemyslím, že nahlížel do bytů

personálu stanice. Snaž se to vidět jeho očima. Těžké. Já to považuju za samozřejmost. Kolik toho doopravdy vidí, když je to pro něj tak cizí?
Motorka zabírá skoro celý koberec. Kolem něj se tísní můj psací stůl, pohovka, knihovna a skříňka s magnetofonem. Dvě židle se zvrhly. Čtvrtá stěna, dveře otevřené do malé předsíně. Vlevo koupelna a komora, vpravo ložnice a šatník, na konci kuchyň, tam jsou dveře zavřené. Kurníky. A přitom bych se vsadila, že takhle v šestnáctém století žili jen ti nejbohatší kupci.
Okamžitě ho ohromí: „Tolik knih? Nemůžete přece být duchovní.“
Ale vždyť jich tu nemám ani stovku, včetně skript. A Cutenberg byl před Kolumbem, ne?
„Jak jsou špatně svázané.“ To mu zjevně vrátilo sebevědomí. Knihy byly asi vzácné a drahé. A nebyly brožované.
Zavrtí hlavou nad několika časopisy; jejich obálky mu musejí připadat hrozně křiklavé. Znovu hrubě: „Ukážete mi to obydlí.“ Udělám to a vysvětluju, jak se dá. Kohoutky a splachovací záchod už zahlédl (zahlédne) v Puerto Ayora. „To bych se ráda vykoupala,“ povzdechnu si. Dejte mi horkou sprchu a čisté šaty a můžete si nechat svůj ráj, done Luísi.
„Třeba hned, jestli chcete. Ale nesmím vás přitom ztratit z dohledu, jako při všem ostatním, co budete dělat.“ „Cože? I při, ehm, tamtom?“
Je v rozpacích, ale odhodlaný neustoupit. „Lituji, má paní, odvrátím tvář, ale musím vidět dost, abych si byl jistý, že nechystáte žádný podvod. Protože jsem přesvědčený, že máte bojovnou duši a vládnete záhadami a nástroji, které neodhadnu.“
Jo. Kdybych si tak schovávala pod prádlem pětačtyřicítku. Mimochodem, mám dost potíže ho přesvědčit, že tyčový lux

není zbraň. Musím ho odtáhnout do obýváku a předvést. Usměje se skoro lidsky. „To mám radši uklízečku," řekne. „Nevyje jako vzteklý vlk."
Necháme vysavač ležet na místě a vrátíme se do předsíně. V kuchyňce obdivuje plynový vařič. Řeknu mu: „Potřebuju sendvič - jídlo - a pivo. A co vy? Vlažná voda a polosyrová želva už několik dní?"
„Nabízíte mi pohostinství?" Zní to ohromeně. „Můžete tomu tak říkat."
Přemýšlí o tom. „Ne. Díky, ale nemohl bych s dobrým svědomím jíst vaši sůl."
Je to zvláštní, jak je dojemný. „Nejste trochu staromódní? Jestli si dobře vzpomínám, tak ve vaší době byli zrovna v plné práci Borgiové. Nebo to bylo dřív? No, tak se dohodneme, že jsme protivníci, kteří si spolu sedli k jednání."
Skloní hlavu, sundá si přilbu a položí ji na linku -. „Má paní je velmi laskavá."
Svačinka mi prospěje. A jeho možná odzbrojí. Jsem docela atraktivní holka, když chci. Zjisti toho co nejvíc. Buď ve střehu. A když si odmyslím to napětí - sakra, tohle je naprosto fascinující. Dívá se, jak zapínám kávovar. Zajímá ho, když otevřu ledničku, lekne se, když otevřu dvě plechovky piva. Z jedné se napiju a pak mu ji podám. „Není otrávená, jak vidíte. Sedněte si." Usadí se u stolu. Krájím chleba a sýr a tak.
„Podivný nápoj," řekne. V jeho době už pivo určitě měli, ale asi se od našeho dost lišilo.
„Mám i víno, jestli byste radši."
„Ne. Nesmím si otupovat smysly."
Z kalifornského piva by se nezamotala hlava ani kočce. Škoda.
„Řekněte mi o sobě víc, panno Wando."
„Když vy uděláte totéž, doně Luísi."

Naservíruju jídlo. Povídáme si. Jaký život vedl! Ten můj mu připadá stejně pozoruhodný. No, já jsem žena. Podle jeho měřítek bych měla věnovat život dětem, domácnosti a modlitbám. Leda bych byla královna Isabella… Brzdi. Ať tě podceňuje.
Není to tak jednoduché. Nejsem zvyklá mávat řasami a obdivovat muže, jak je úžasný. Ale dokážu to, když je potřeba. Je to způsob, jak zabránit tomu, aby se z rande stal souboj. S takovými si ovšem už nikdy další schůzku nedám. Já stojím o kluka, co se na mě bude dívat jako na sobě rovnou.
Luis taky není žádný prasák. Dodržuje slib, je úzkostlivě zdvořilý. Neústupný, ale zdvořilý. Je to zabiják, rasista, fanatik; ale drží slovo, nemá strach, je připraven zemřít za krále a za přítele; velikášské sny, něžné vzpomínky na matku, která žije ve Španělsku, chudá a hrdá. Smysl pro humor moc nemá, ale romantik je celým srdcem.
Podívám se na hodinky. Skoro půlnoc. Panebože, to jsme tady seděli tak dlouho?
„Co chcete dělat, Done Luísi?“
„Získat zbraně vaší země.“

Klidný hlas. Úsměv na rtech. Vidí moje ohromení. „Překvapuje vás to, má paní? Co jiného bych měl chtít? Nezůstanu v tomto místě. Shora připomíná brány ráje, ale myslím, že dole na zemi se s těmi stroji, které po tisících ďábelsky řvou, musí podobat peklu. Cizí lidé, cizí jazyk, cizí zvyky. Řádí tu kacířství a bezostyšnost, ne? Odpusťte. Věřím, že jste ctnostná i přes ty své šaty. Ale nejste nevěřící? Popíráte Boží zákon o správném postavení ženy.“ Zavrtí hlavou. „Ne, vrátím se do doby, kam patřím, a do své země. Vrátím se dobře ozbrojen.“
Jsem šokovaná. „Jak?“

• **^j •'>*' •, -
Tahá se za vousy. „Přemýšlel jsem o tom. Vůz, jako máte vy, by nebyl k ničemu, protože tam nejsou žádné silnice a žádné palivo, na které by mohl jezdit. Kromě toho ve srovnání třeba s mým hřebcem Floriem by to byl neohrabaný oř - nebo i ve srovnání s tím vozem, který jsem ukořistil. Ale musíte mít palné zbraně, mnohem lepší než naše muškety a děla a už vůbec nesrovnatelné s kopími a luky Indiu. Ruční, ano, ty budou nejlepší."
„Ale - ale já žádné zbraně nemám. A nemůžu je ani získat."
„Víte, jak vypadají a kde jsou uloženy. Třeba v armádních arzenálech. V příštích dnech se vás ještě na mnohé zeptám. No a pak - mám přece způsob, jak se nepozorovaně dostat přes zámky a závory a odnést si, co budu chtít."
Je to tak. Je dost pravděpodobné, že se mu to povede. Bude mít mě, nejdřív jako rádce a pak jako průvodce. Z toho se nijak nevyvleču, ledaže se pokusím o nějaké hrdinství a nechám se od něj zabít. Jenže on to pak zkusí jinak a strejda Steve zůstane navždycky tam, kde je. A kdy.
„Jak - jak ty - zbraně použijete?"
Vážně: „Nakonec se stanu maršálem císařských armád a povedu je k vítězství. Zaženeme Turky. Vyvrátíme z kořenů tu luteránskou vzpouru na severu, o které jsem slyšel. Pokoříme Francouze a Angličany. Konečná křížová výprava." Nadechne se. „Nejdřív pojistím dobytí Nového světa a svou vlastní moc v něm. Ne že bych stál o slávu víc než ostatní. Ale Bůh si mě k tomu vyvolil."
Po zádech mi běhá mráz nad těmi šílenými následky, které by měl i nejmenší z jeho plánů. „Ale to všechno, co je teď kolem nás, to by vůbec nebylo! Já bych se nikdy nenarodila!"

Pokřižuje se. „Staň se vůle Boží. Ale když mi věrně posloužíte, můžu vás vzít zpátky s sebou a postarat se, abyste se měla dobře.“
Jo. Měla dobře jako Španělka v šestnáctém století. Když budu existovat. Moji rodiče by neexistovali, ne? Nemám ponětí. Jsem prostě přesvědčená, že si Luis zahrává se silami, které jsou mimo jeho chápání, mimo moje, mimo chápání kohokoli, snad kromě té Hlídky času -jako když si dítě hraje na sněhovém poli a utrhne lavinu - uf Hlídka času! Ten člověk loni, ten Everard! Ptal se na strejdu Steva, proč? Protože Stephen Tamberly nepracoval pro žádnou vědeckou nadaci. Pracoval pro Hlídku času.
Do té jejich práce musí taky patřit odvracet takovéhle katastrofy. Everard mi dal vizitku. Je na ní telefonní číslo. Kam jsem ten kousek papíru dala? Dneska na něm visí celý vesmír.
„Nejdřív chci vědět, co se stalo v Peru po tom, co jsem… ho opustil,“ řekl Luis. „Pak si rozmyslím, jak ten příběh vylepším. Řekněte mi to.“
Otřesu se. Setřást ten pocit, že je to všechno noční můra. Přemýšlej, co dělat. „Nemůžu. Jak to mám vědět? Je to už víc než čtyři sta let.“ Mohutný, šlachovitý, zpocený duch z té zmizelé minulosti sedí proti mně za špinavými talíři, šálky od kávy a plechovkami od piva.
Výbuch v hlavě.
Mluv tiše. Dívej se k zemi. Buď skromná. „Máme samozřejmě historické knihy. A knihovny, kam může vejít každý. Půjdu to zjistit.“
Zasměje se. „Máte kuráž, má paní. Ale neodejdete z téhle místnosti a nespustím vás z očí, dokud si nebudu jistý, že jsem pánem situace. Když někam odejdu - abych se rozhlédl, vyspal

a podobně - vrátím se do stejné minuty, kdy jsem odešel. Nechoďte doprostřed pokoje.“
Stroj času se objeví ve stejném prostoru jako já. Bum! Ne, spíš by o pár centimetrů sklouzl. Mě by to hodilo na zeď. Zlámala bych si nejspíš kosti, a zbytečně.
„No, můžu si promluvit s někým, kdo historii zná. Máme… nástroje… kterými se dá posílat řeč po drátech na velkou dálku. Ve velkém pokoji jeden je.“
„A jak mám vědět, s kým mluvíte nebo co to říkáte tím svým anglickým jazykem? Ani se nedotknete toho stroje, to vám pravím.“ Neví, jak vypadá telefon, ale těžko můžu začít ten svůj používat, aniž by si to uvědomil.
Přestane být tak nepřátelský. Vážně řekne: „Má paní, prosím, chápejte, že nemám špatné úmysly. Dělám to, co musím. Tam jsou moji přátelé, moje země, moje církev. Máte tolik moudrosti - tolik soucitu - abyste to pochopila? Vím, že jste učená. Nemáte žádnou vlastní knihu, která by pomohla? Nezapomínejte, že ať se stane cokoli, budu ve svém svatém poslání pokračovat. Vy můžete zmírnit následky a usnadnit život těm, které máte ráda.“
Vzrušení ustupuje spolu s nadějí. Cítím, jak jsem unavená. Bolí mě každá buňka. Spolupracuj ještě v tomhle. Možná tě pak nechá vyspat. Sny, které přijdou, nemůžou být horší než bdění.
Encyklopedie. Dárek k narozeninám od Suzy, mé sestry, která je ztracená, jestli Španělsko dobude Evropu, Blízký východ a obě Ameriky.
Projede mnou ledová jehla. Už vím! Hodila jsem Everardovu vizitku do šuplíku, do levého horního šuplíku psacího stolu, kde mám různé drobnosti. Telefon je hned nad ním vedle psacího stroje.
„Seňorito, vy se chvějete.“

„A nemám snad důvod?“ Vstanu. „Pojďte.“ Chladný vítr ze mě vymetá vyčerpání. „Přece jen tam mám knihy, ve kterých by mohly být nějaké informace.“
Jde hned za mnou jako stín, stín, který má váhu.
U stolu: „Počkat! Co chcete v té zásuvce?“
Nikdy jsem nebyla dobrý lhář. Tvář můžu nechat odvrácenou, a že se mi chvěje hlas, to se dá čekat. „Vidíte, kolik těch svazků je. Musím se podívat do svých záznamů o nich, abych tu kroniku našla. Podívejte se. Žádná schovaná arkebuza tam není.“
Rychleji otevřít, než mě popadne za zápěstí. Zůstat pasivní, nechat ho, ať se v tom přehrabe, ať se uklidní. Vizitka mezi kupou drobností poskočí. Jako můj pulz.
„Prosím o prominutí, má paní. Nedávejte mi příležitost, abych vás podezříval, a já na vás nebudu hrubý.“
Otočit vizitku správnou stranou nahoru. Ať to vypadá jako náhoda. Znovu přečíst: Manson Everard, adresa uprostřed Manhattanu, telefonní číslo, telefonní číslo. Vtluč si ho do hlavy. Hrabej se v zásuvce. Co bych tak mohla vydávat za knihovní katalog? Aha, pojistku na auto. Vytáhla jsem ji po tom karambolu před pár měsíci - ne, minulý měsíc - a ještě jsem se nedostala k tomu, abych ji uložila zpátky do sejfu. Pěkně prohlížet, ať je to divadýlko. „Aha, tady je to.“
No, teď už vím, jak přivolat pomoc. Ale nemám příležitost. Zůstaň ve střehu.
Protáhnu se kolem té časové motorky ke knihovně. Luis se drží těsně za mnou. P, Q., R.. Vytáhnout, prolistovat. Dívá se mi přes rameno. Vykřikne, když pozná Peru. Umí číst. Ale ne anglicky.
Překládám. Raná historie. Pizarrova cesta do Túmbezu, těžká strádání, jeho návrat do Španělska, hledání podpory. „Ano, slyšel jsem, mnohokrát jsem slyšel.“ Do Panamy v roce 1530,

do Túmbezu 1531: „Byl jsem s ním.“ Boje. Malý oddíl podnikne dobrodružnou cestu přes hory. Vstup do Cajamarky, zajetí inky, jeho výkupné. „A pak, a pak?“ Justiční vražda na Atahualpovi. „To je zlé. Ale můj kapitán jistě rozhodl tak, jak bylo nutné.“ Pochod do Cuzka. Almagrova výprava do Chile. Pizarro zakládá Limu. Manko, jeho loutkový inka, unikne, vzbouří lid proti nájezdníkům. Cuzco obleženo od počátku února 1536 až do dubna 1537, kdy se vrátí Almagro a osvobodí ho; mezitím zoufalá odvaha na obou stranách po celé zemi. Hned po tvrdě vybojovaném španělském vítězství, když Indiáni pořád vedou záškodnickou válku, se bratři Pizarrové a Almagro postaví proti sobě. V roce 1538 dojde k bitvě, Almagro prohraje a je popraven. Syn, kterého má s domorodkou, a jeho přátelé jsou pobouřeni; spiknou se a zavraždí Pizarra v Limě, 26. června 1541. „Ne! Při těle Kristově, to se nestane!“ Karel V. vyšle nového místodržitele, který se ujme moci, zničí almagrovskou frakci a mladého muže popraví. „Hrozné, hrozné. Křesťan proti křesťanu. Ne, je to jasné, potřebujeme, aby se velení ujal silný muž, a to hned při prvním neštěstí.“

Luis vytáhne meč. Co je zas? Leknutím pustím knihu a couvám kolem stroje ke svému stolu. Padne na kolena. Zvedá meč za čepel, takže je z ní kříž. Po kožených tvářích stékají slzy do černočerného vousu. „Všemohoucí Bože, svatá matko Boží,“ vzlyká, „stůjte při svém služebníkovi.“

• Příležitost? Nemám čas přemýšlet.

Popadnu vysavač - ještě že je tyčový. Napřáhnout. Slyší to, obrátí se na kolenou, přikrčí se, chce vyskočit. Těžká, nešikovná hůl. Dávám do toho všechno, co v mých pažích a ramenou je. Přes stroj ho udeřím motorem vysavače do odkryté hlavy.

Zhroutí se. Krev teče jako zběsilá, jasně červená. Roztrhla jsem mu kůži na hlavě. Je aspoň v bezvědomí? Neztrácej čas ověřováním. Zahoď ten lux. Skoč k telefonu.
Píp - píp. Číslo? Doufám, že si ho pamatuju správně. Tuk -ťuk - ťuk - Luis sténá. Hrabe se na všechny čtyři. Tuk - ťuk.
Bzzz.
Bzzz. Bzzz. Luis se chytá poličky, ztěžka se zvedá na nohy.
Známý hlas: „Dobrý den, tady je záznamník Manse Everarda."
Panebože, ne!
Luis zatřepe hlavou, otře si krev z očí. Rozmazává si ji, kape z něj, její hrozně moc, je hrozně červená.
„Je mi líto, že nemůžu přijít k telefonu. Pokud chcete nechat vzkaz, ozvu se vám, jak nejdřív to půjde."
Luis stojí shrbený, ruce svěšené, ale mračí se na mě. „Tak takhle," mumlá. „Zrada."
„Až uslyšíte znamení, můžete začít mluvit. Děkuji."
Skloní se, chopí se meče, vykročí. Nejistě, neúprosně.
Ječím: „Wanda Tamberlyová. Palo Alto. Cestovatel časem."
Kolikátého je, kolikátého sakra je? „Pátek večer před Památkou padlých. Pomoc!"
Meč mi namíří na krk. „Pusťte tu věc," zavrčí. Udělám to. Přitiskne mě ke stolu. „Za to bych vás měl zabít. Možná to udělám."
Nebo zapomene na své zábrany, pokud jde o mou čest, a -
A aspoň jsem nechala Everardovi nějakou stopu. Ne?
Vžum! Druhý stroj nad prvním, jeho jezdci se tisknou ke stropu.
Luis zařve. Couvne, skočí na svůj stroj. Meč má v ruce. Druhá ruka mu tancuje po ovladačích. Everard na něj nevidí. V ruce má pistoli. Ale vžum. Luis je pryč.
Everard přistane.

Všechno se se mnou točí, motá, zatmívá se. Nikdy jsem ještě neomdlela. Kdybych si tak mohla na minutu sednout.

23. května 1987
Vyšla z haly, přes pyžamo měla koupací plášť. Byl měkký, takže podtrhoval postavu, a jeho modř prohlubovala odstín jejích očí. Sluneční světlo ze západního okna měnilo její vlasy ve zlato.
Zamrkala. „Panebože. Odpoledne," řekla. „Jak dlouho jsem spala?"
Everard se zvedl z pohovky, kde seděl s jednou její knihou. „Asi čtrnáct hodin," řekl. „Potřebovala jste to. Vítejte zpátky."
Rozhlédla se kolem. Nebyl tu ani tempocykl, ani krvavé skvrny. „Moje partnerka vás nejdřív uložila do postele a pak jsme si přinesli, co bylo potřeba, a ten nepořádek jsme uklidili, jak se dalo," vysvětloval Everard. „Pak odletěla. Nemělo cenu, abychom se vám tu tlačili oba. Samozřejmě bylo nutné, aby tu pro všechny případy zůstala hlídka. Radši se tu porozhlídněte a podívejte se, jestli je všechno v pořádku. Nestálo by za to, aby se vaše dřívější já vrátilo a našlo tu takový binec. Koneckonců se vám to nestalo."
Wanda povzdechla. „Ne, nevšimla jsem si ničeho."
„Takovým paradoxům musíme zabránit. Situace je už tak dost zamotaná." A nebezpečná, dodal v duchu Everard. Víc než smrtelně nebezpečná. Měl bych ji povzbudit. „Poslyšte, vy musíte mít hlad."
Líbilo se mu, jak se zasmála. „Dokázala bych spořádat celé prase s kupou hranolků a navrch bych si dala ještě štrúdl."
„No, dovolil jsem si trochu zásobit kuchyni a sám bych si taky dal něco k obědu, když vám nebude vadit, že se k vám přidám."
„Vadit? Zkuste to neudělat!"
V kuchyni ji přinutil, aby si sedla, zatímco on připravoval jídlo. „Co se týče steaků a salátů, jsem docela odborník. Vy máte za sebou peklo. Většina lidí by nevěděla, čí je."

„Díky.“ Souhlasila. Asi minutu bylo slyšet jen krájení zeleniny. Pak se na něj pevně podívala a řekla: „Vy jste z Hlídky času, viďte?“
„Co?“ obrátil se. „Ano. Obvykle se tomu ale říká Stráž času.“ Odmlčel se. „Nikdo jiný nemá vědět, že probíhá cestování časem. Nemůžeme to říct, pokud k tomu nedostaneme povolení, a to se vydává jen tehdy, když je k tomu důvod. V tomto případě zjevně je; vy jste na ten fakt narazila víc než tvrdě. A já jsem oprávněn to rozhodnutí udělat. Budu k vám upřímný, slečno Tamberlyová.“
„Výborně. Jak jste mě našel? Když jsem narazila na ten váš záznamník, byla jsem zoufalá.“
„Ještě jste si na tu myšlenku nezvykla. Uvažujte. Když jsem si přehrál váš vzkaz, co jste čekala, že udělám jiného, než že se vydám za vámi? Vznášeli jsme se za oknem, viděli jsme, jak vás ten člověk ohrožuje, tak jsme skočili dovnitř. Bohužel tam bylo tak málo místa, že jsme se k němu pořádně nedostali a on se vypařil.“
„Proč jste neskočili zpátky v čase?“
„A neušetřili vám pár nepříjemných hodin? Promiňte. Někdy později vám budu vyprávět, jak riskantní je měnit minulost.“
Zamračila se. „Já už o tom něco vím.“
„Hm, asi ano. Poslyšte, nemusíme si o tom povídat dřív, než se úplně vzpamatujete. Bude vám pár dní trvat, než se z toho dostanete.“
Hrdě zvedla hlavu. „Díky, ale není potřeba. Nic mi není, mám hlad a užírám se zvědavostí. A taky starostmi. Strejda - ne, opravdu, já bych radši nečekala.“
„No, odolná jste dost. Dobře. Tak mi nejdřív vyprávějte svoje zážitky. Vezměte to pomalu. Budu vás přerušovat spoustou otázek. Stráž musí vědět všechno. Potřebuje vědět víc, než tušíte.“

„A svět to tuší?“ zachvěla se, polkla, sevřela prsty hranu stolu a začala vyprávět. Byli už v polovině jídla, než vyčerpala všechny detaily.
Unaveně řekl: „Hm, to je moc špatné. A bylo by to ještě horší, kdybyste nebyla tak odvážná a vynalézavá, slečno Tamberlyová.“
Zarděla se. „Prosím - já jsem Wanda.“
Přinutil se k úsměvu. „Tak dobře. Já jsem Manse. Jako kluk jsem žil na Středozápadě, to bylo ve dvacátých a třicátých letech tohohle století. Vychování, co tam do mě vtloukli, mi zůstalo dodneška. Ale jestli je ti milejší tykání, já jsem pro.“
Dlouze se na něj zadívala. „Jo, ty jsi zůstal zdvořilý venkovský chlapec, vid? Tak moc ses toulal staletími, že společenské změny v rodné zemi ti unikly.“
Inteligentní, pomyslel si. A krásná, takovým tím silným způsobem.
Zachvěla se úzkostí. „Co můj strejda?“
Bolestně se ušklíbl. „Je mi líto. Don neřekl nic víc, než že nechal Stevena Tamberlyho na stejném kontinentě, ale ve vzdálené minulosti. Žádné místo, žádné datum.“
„Máte… čas ho hledat.“
Zavrtěl hlavou. „Přál bych si, abychom měli, ale nemáme. To by spotřebovalo tisíce člověkoroků. A my je nemáme. Strážců je moc málo. Už tak stěží obsadíme obvyklé mise a poradíme si s naléhavými případy, jako byl tenhle. K dispozici je jen určitý počet člověkoroků, víš, protože dřív nebo později každého agenta nějak zabijí nebo ochromí. Tady se události vymkly z rukou. Budeme potřebovat všechny síly, abychom to napravili - když to dokážeme.“
„Možná se pro něj Luis vrátí, ne?“
„Možná. Ale myslím, že spíš ne. Má v hlavě důležitější věci. Někde se schová, dokud se mu zranění nezahojí, a pak -“

Everard se díval někam mimo ni. „Zocelený, chytrý, nemilosrdný, bezohledný člověk na svobodě a se strojem. Může se objevit kdykoli a kdekoli. A může napáchat, nedozírné škody.“
„Strejda Steve -“
„Ten si možná dokáže poradit sám. Nevím přesně jak, ale může vymyslet nějaký plán, když to přežije. Je chytrý a silný. Už teď vím, proč jsi jeho oblíbená příbuzná.“
Otřela si slzu. „Sakra, nebudu brečet! Možná později - možná později najdeme nějakou stopu. A zatím mi tady stydne steak.“ Zaútočila na maso, jako by to byl nepřítel.
Sám se znovu dal do jídla. Ticho mezi nimi se podivně měnilo z napjatého v přátelské. Po chvíli se tiše zeptala: „Co kdybys mi řekl celou pravdu?“
„V hrubých rysech,“ souhlasil. „I to zabere pár hodin.“
Na konci seděla na pohovce, oči rozšířené úžasem, zatímco on před ní přecházel. Pěstí bušil do dlaně. „Hrozí to koncem světa,“ řekl. „Ale není to beznadějné. Wando, ať se se Stephenem Tamberlym stalo nebo stane cokoli, nežil zbytečně. Prostřednictvím Castelara ti předal dvě jména, ‚Exaltacionisté' a .Machu Picchu'. Ne že by to Castelar udělal, kdybys neměla tolik rozumu - a navíc za takových okolností - a nevytáhla z něj všechno, co věděl.“
„Toho moc nebylo,“ bránila se skromně.
„Bomba může taky být malá, než vybuchne. Podívej, Exaltacionisté - já ti časem povím víc, ale jenom stručně, je to banda desperátů z dost vzdálené budoucnosti. Ve svém prostředí jsou to psanci; sebrali pár časoprostorových vozidel a zmizeli v časových liniích, kde jsou prakticky nepolapitelní. S výsledky jejich činnosti jsme si už museli poradit dřív - ‚dřív' ve smyslu mého vlastního života - ale nikdy jsme je nedokázali zajmout. No, ty jsi mi teď řekla, že byli v Machu Picchu.

Víme, že domorodci to město úplně neopustili, dokud nebyl rozdrcen poslední odpor proti Španělům. Takže podle toho popisu, který jsi vytáhla z Castelara, se tam Exaltacionisté museli usadit krátce po tom. To je pro naše zvědy dostatečné vodítko, aby tu dobu přesně určili.
Jeden náš agent ‚už' hlásil nějaké cizince na inkově dvoře pár let předtím, než přitáhl Pizarro. Zdá se, že se neúspěšně snažili zabránit rozdělení pravomocí, které vedlo k občanské válce a usnadnilo cestu nájezdníkům. Podle toho, co jsi mi řekla, to byli Exaltacionisté, kteří se pokoušeli změnit historii. Když to nevyšlo, rozhodli se aspoň ukrást Atahualpovo výkupné. To by samo o sobě věcmi dost zahýbalo a oni by v tom zmatku mohli páchat další zlo.“
„Proč?“ zašeptala.
„No aby zlikvidovali celou budoucnost. Aby se stali pány, nejdřív v Americe a pak na celém světě. Nikdy bys nebyla ty, nebyl bych já, nebyly by Spojené státy, Danelliané, Stráž času… ledaže by si zorganizovali vlastní, aby chránila tu změněnou historii, kterou vytvořili. Ne že bych si myslel, že by se u moci dlouho udrželi. Takováhle sobeckost se obvykle obrací sama proti sobě. Bitvy v čase, chaos změn — docela by mě zajímalo, kolik toho časoprostor vlastně vydrží.“
Zbledla a pak hvízdla. „Proboha, Mansi!“
Přestal pochodovat, sklonil se nad ní, lehčeji vzal za bradu, aby zvedla tvář, a s pokřiveným úsměvem se zeptal: „Jaký je to pocit, vědět, že jsi možná zachránila vesmír?“

15. dubna 1610

Kosmická loď byla černá, jinak by ze země viděli před úsvitem nebo po soumraku rychle přelétat hvězdu a pochopili by, že jsou sledováni. Plášť byl ovšem jednosměrně průsvitný, a tak bylo uvnitř světla víc než dost. Přelétala zrovna nad denní stranou, když Everard dorazil. Dole bylo vidět Zemi - obrovskou, modře vířící, s bílými krajkami kolem červených skvrn kontinentů.

Jeho tempocykl se objevil v přistávací komoře a on z něj okamžitě seskočil, aniž by se pokochal tím nádherným pohledem dolů, který jindy tak obdivoval. Zásluhou gravitoru měl svou obvyklou tíži. Spěchal do pilotní kabiny. Čekali tam na něj tři agenti, které znal, i když dobu jejich narození oddělovala celá staletí.

„Myslím, že už máme ten správný okamžik," řekla hned bez úvodu agentka Umfandumová. „Tady je záznam."

Data zaznamenala jiná loď, která spolu s touhle nespouštěla Machu Picchu z očí. Tohle byla velitelská loď. Everard sem dorazil hned, jak ho zastihla zpráva vysílaná prostorem a předávaná časem. Obraz byl jen pár minut starý. Byl rozmazaný, protože byl pořízen v ultrazvětšení a světlo muselo projít atmosférou. Ale když ho Everard zastavil a podíval se pořádně, viděl na hlavě a na prsou nějakého muže zářit kov. Tenhle člověk a ještě jeden se zrovna hrabali na nohy vedle tempocyklu na plošině, odkud byl ničím nerušený výhled na celé mrtvé město i na hory kolem. Okolo nich se tísnili tmavě oblečení lidé.

Kývl. „To musí být ono," řekl. „Nevíme přesně, kdy se Castelar probije na svobodu, ale řekl bych, že tak během dvou nebo tří hodin. A my budeme potřebovat. Exaltacionisty zasáhnout hned potom."

Ne předtím, protože to se nestalo. Nedovolíme si podkopat ani tenhle pozměněný pořádek věcí. Nepřítel si dovolí cokoliv. Proto ho musíme zničit.
Umfandumová se zamračila. „To nebude jednoduché," řekla. „Mají pořád ve vzduchu jeden stroj vybavený spoustou detektorů. Jsem přesvědčená o tom, že jsou připravení utéct okamžitě po varování."
„Mhm. Ale mají moc málo tempocyklu, ty je všechny neunesou. Budou se muset přepravit na několikrát. Nebo, což je pravděpodobnější, opustit ty, kdo nebudou mít takové štěstí a nebudou nejblíž u strojů. My taky moc tempocyklu potřebovat nebudeme. Pojďte, uděláme si plán."
V příští chvíli se lodi naplnily ozbrojenými vozidly a jejich jezdci. Úzké komunikační paprsky létaly tam a zpátky. Everard rozvíjel svůj plán, přiděloval úkoly.
Pak bude muset čekat, snažit se udržet nervy v klidu, dodržet plán. Zjistil, že mu pomáhá myslet na Wandu Tamberlyovou.
„Teď!"
Skočil do sedla. Střelec Tetsuo Motonobu už byl na svém místě. Everardovy prsty se rozlétly po ovladačích.
Vznášeli se ve vzduchu na nekonečném modrém nebi. V dáli kroužil kondor. Pod nimi se táhly hory, majestátní labyrint, ostře zelený kromě míst, kde na vrcholcích jiskřil sníh nebo kde se do úbočí zarývaly rokle plné stínů. Machu Picchu bylo kamenná mohutnost sama. Co by asi dokázala civilizace, která ho vytvořila, kdyby jí osud dopřál žít?
Everard se znova nemohl ani na chvíli pokochat pohledem. Exaltacionistická hlídka se vznášela pár metrů od něj. Viděl toho muže v řídkém vzduchu a žhoucím bílém světle naprosto jasně, ohromeného, ale bojovného, jak sahá po zbrani. Motonobu vypálil ze své energetické pušky. Blesk a hrom. Muž - nebo spíš jeho ohořelé tělo - spadl ze svého stroje a

padal, podoben Luciferovi. Za ním se táhla stopa kouře. Neovládané vozidlo zakolísalo.
O to se postaráme později. Dolů!
Everard zbylý prostor nepřeskočil. Chtěl mít přehled. Jak se prudce snášel, vítr řval kolem neviditelného silového štítu. Budovy se mu před očima zvětšovaly.
Ostatní Strážci je už zaplavovali palbou. Blesky v pekelných barvách se křižovaly. Když se tam Everard dostal, bylo po bitvě.
Na západě žloutl večer. Z údolí se zvedala noc a šplhala po zdech Machu Picchu stále výš. Bylo tu chladno a ticho.
Everard vyšel z domu, který používal pro výslechy. Venku stáli dva agenti. „Svolejte zbytek jednotky, přiveďte vězně, připravte se na návrat na základnu," řekl unaveně.
„Dozvěděl jste se něco, pane?" zeptal se Motonobu.
Everard pokrčil rameny. „Něco ano. Vyšetřovatelé z nich samozřejmě dostanou víc, i když myslím, že to moc k užitku nebude. Našel jsem jednoho, který je ochotný spolupracovat, když mu slíbíme pohodlné bydlení na exilové planetě. Potíž je v tom, že neví to, co bych potřeboval."
„Kam a do které doby zmizeli ti, kterým se podařilo utéct?"
Everard kývl. „Jejich vůdce Merau Varagan byl nehezky zraněn mečem, když se Castelar probil na svobodu. Pár jeho lidí ho mělo odvézt k doktorovi na nějaké místo, které znal jen on sám. Takže s ním mohli zmizet, když jsme se objevili. A ještě třem dalším se to povedlo."
Narovnal se. „No," řekl, „uspěli jsme a lepší výsledek jsme ani nemohli čekat. Hlavní část bandy je buď mrtvá, nebo zatčená. Těch pár, co uteklo, se nejspíš rozprchlo náhodně. Možná se už nikdy navzájem nenajdou. Spiknutí se rozpadlo."
Motonobu lítostivě dodal: „Kdybychom tak byli mohli přijít dřív, nachystat pořádnou past. Mohli jsme je chytit všechny."

„Nemohli, protože jsme to neudělali,“ odpověděl Everard ostře. „My jsme policisté a musíme se držet zákona, na to nezapomínejte.“
„Ano, pane. A taky nezapomínám na toho bláznivého Španěla a na ten zmatek, co ještě může napáchat. Jak ho vystopujeme…. dřív než bude pozdě?“
Everard neodpověděl, ale obrátil se k plošině, kde byla zaparkována vozidla. Na východě uviděl Sluneční bránu, jak se černě rýsuje proti nebi.

24. května 1987
Wanda ho pustila dál, když zaklepal na dveře. „Ahoj!“ vykřikla dychtivě. „Jsi v pořádku? Jak to šlo?“
„Šlo to,“ řekl.
Vzala ho za obě ruce. Její hlas zněžněl. „Měla jsem o tebe hrozný strach, Mansi.“
To se moc krásně poslouchalo. „Já se o sebe postarám. Pokud jde o tu operaci, no, dostali jsme většinu banditů a sami jsme žádné ztráty neměli. Machu Picchu je znova čisté.“ Bylo čisté. Bylo ponecháno své osamělostí po další tři staletí. Teď tam všude hulákají turisté. Ale Strážce nemá soudit. Potřebuje být otrlý, když má pracovat v historii lidstva.
„Nádhera!“ Impulzivně ho objala. Oplatil jí to. Pustili se, oba lehce zmatení.
„Kdybys přišel o deset minut dřív, tak jsi mě nenašel,“ řekla. „Nemohla jsem jen tak sedět a nic nedělat. Šla jsem na hrozně dlouhou procházku.“
Vyděsilo ho to a tak se rozkřikl: „Říkal jsem ti, ať se odtud ani nehneš! Nejsi v bezpečí. Tady jsme instalovali přístroje, které by před každým vetřelcem varovaly, ale nemůžeme ti být pořád v patách. Sakra, ženská, Castelar je pořád ještě volný.“
Vzdorně nakrčila nos. „To jsem tady měla lézt po zdi? Proč by po mně znova šel?“
„Byla jsi jeho jediný kontakt ve dvacátém století. Mohla bys třeba poskytnout nějakou stopu, která by k němu vedla. Nebo se toho aspoň může bát.“
Zvážněla. „Abych pravdu řekla, tak vážně můžu.“
„Cože? Jak to myslíš?
Zatahala ho za ruku. Jak teplé měla dlaně! „Pojď, sedni si, já ti donesu pivo a popovídáme si. Ta procházka mi vyčistila hlavu, začala jsem si to všechno znova zpětně promítat, ale teď už bez

hrůzy a bez toho divného pocitu - no, bylo to něco neznámého, no. A myslím - myslím, že vím, kam se Luis nejspíš vypraví.“
Stál na místě. Pulz se mu zrychlil. „Jak to?“
Modré oči se na něj zadívaly. „Já jsem toho chlapíka poznala,“ řekla tiše. „Ne důvěrně, jak se tomu říká, ale rozhodně byl mezi námi tu krátkou dobu dost intenzivní vztah. Není to netvor. Podle našich měřítek je krutý, ale je syn své doby. Ctižádostivý a chamtivý - a v srdci má rytířské poslání. Pátrala jsem v paměti, minutu po minutě. Jako kdybych stála mimo a koukala se na nás. A viděla jsem, jak reagoval, když se dozvěděl, že se Indiáni vzbouří a oblehnou bratry Pizarrovy v Cuzcu a jaké potíže z toho vzejdou. Když se objeví jako zázrakem a rozbije to obležení, okamžitě velí celému tomu podniku. Ale co je důležitější než takovéhle výpočty, Mansi: on tam musí být. Jeho čest mu to velí.“

6. února 1536 (Juliánský kalendář)

Nad horami svítalo a sídelní město bylo v plamenech. Hořící šípy a kameny zabalené v plápolajících bavlněných hadrech nasáklých olejem létaly jako meteory. Došky a dřevo chytaly. Kamenné stěny obklopovaly žhavé pece. Plameny šlehaly do výšky, pršely jiskry, vítr odnášel hustý kouř. Černé saze kalily proud řek. Do toho rámusu znělo troubení lastur a lidské výkřiky. Kolem Cuzca to vřelo desítkami tisíc Indiu. Byli jako hnědý příliv, z něhož trčely náčelnické prapory, péřové chocholy, sekery a kopí s měděnými čepelemi. To lidské moře se vzdouvalo proti slabým španělským liniím, útočilo, rvalo se, vracelo se v krvi a zmatku, znovu se hnalo vpřed.

Castelar dorazil nad citadelu, která se tyčila severně od místa bitvy. Zahlédl, že je plná domorodců. Zatoužil sletět dolů, zabíjet a zabíjet a zabíjet. Ale ne, jeho druhové se bijí tamhle dál. V pravé ruce meč, levou ruku na ovladačích se jim řítil na pomoc.

Co na tom, že se mu nepodařilo přivézt z budoucnosti zbraně? Jeho meč je ostrý, jeho paže silná a nad jeho nepokrytou hlavou se vznáší archanděl války, l tak byl ale krajně ostražitý. Nepřátelé mohou číhat na obloze nebo se prostě z ničeho nic objevit. Musí být připraven skočit v čase, prchnout pronásledovatelům a pak se znova a znova vracet a útočit, jako když se vlk vrhá na losa.

Přeletěl nad hlavním náměstím, kde plápolala velká budova jako pochodeň. Po ulici klusali jezdci. Jejich čepele se leskly, praporce vlály. Chystali se k výpadu do nepřátelských řad.

Castelar se náhle rozhodl. Udělá okliku, pár minut počká, až začnou bojovat, a pak udeří. Když se na jejich stranu přidá takový mstivý orel, budou Španělé vědět, že je Bůh vyslyšel, a budou řádit mezi nepřáteli, zachvácenými panikou.

Někteří ho viděli přelétat. Zahlédl vzhůru obrácené tváře, uslyšel výkřiky. Pak následovalo dunění, jak se koně dali do cvalu, a hluboké: „Santiago a na ně!“
Minul jižní hranice města, naklonil stroj, obrátil se k útoku. Když teď už svůj stroj poznal, jak skvěle ho poslouchá - jeho větrný kůň, na němž vjede do osvobozeného Jeruzaléma — a nakonec, nakonec i ke Spasiteli na zemi? Já-á-á!
Vedle něj jiný letoun, na něm dva muži. Vrhl se po ovladačích. Projela jím strašná bolest. „Matko Boží, smiluj se!“ Jeho oř padl. Překotil se a řítil se do prázdna. Ale on sám aspoň umře v bitvě. I když ho Satanovy síly přemohly, nepřemohou ho u bran nebes, které se Kristovým vojákům otevírají dokořán. Jeho duše ho opustila, odlétla do noci.

24. května 1987

„Vyšlo to skoro přesně," hlásil Carlos Navarro Everardovi. „Když jsme ho zahlédli z vesmíru, aktivovali jsme elektromagnetický generátor a skočili těsně k němu. Pole vyvolalo takové napětí, že mu jeho stroj dal pořádnou elektrickou ránu. Taky se při tom pokazil, zničila se elektronika - ale to všechno znáte. Pro jistotu jsme ho zasáhli omračovačem a sebrali ho ve vzduchu dřív, než dopadl na zem. Mezitím se objevil nákladní stroj, chytil zničený tempocykl a zmizel. Za necelé dvě minuty bylo po všem. Asi to poměrně dost lidí vidělo, ale jen na chvilku a ve všeobecném zmatku boje."

„Dobrá práce," řekl Everard. Opřel se do svého ošoupaného starého křesla. Byli v jeho pohodlném newyorském bytě s několika suvenýry - nad barem přilba a dvě kopí z doby bronzové, předložka z polárního medvěda z vikinského Grónska na podlaze, samé takové věci, které v cizích lidech nebudily podezření, ale ve kterých se skrývaly jeho vzpomínky.

Na téhle akci sám nebyl. Nebylo nutné takhle plýtvat životním časem nezávislého agenta. Nehrozilo žádné nebezpečí kromě toho, že Castelar bude příliš rychlý a zmizí. Ale tomu zabránil ten elektrický trik.

„Mimochodem," podotkl, „vaše operace je součástí dějin." Ukázal na tlustou historickou knihu, která ležela na stole. „Četl jsem si támhleto. Španělské kroniky se zmiňují o zjevení Panny nad hořící Virakočovou síní, kde byla později postavena katedrála, a Svatého Jakuba na bitevním poli, který povzbuzoval vojáky. Všeobecně se to bere jako zbožná legenda nebo se to přičítá hysterické fantazii, ale - no nic. V jakém stavu je vězeň?"

„Když jsem odcházel, měl v sobě sedativa a odpočíval," odpověděl Navarro. „Spáleniny se mu zahojí bez jizev. Co s ním udělají?"
„To závisí na spoustě věcí." Everard vzal z popelníku dýmku a rozdmýchával ji znova k životu. „Důležitý je Stephen Tamberly.
Víte o něm?"
„Ano," zamračil se Navarro. „Bohužel proud, který projel strojem, vymazal molekulární záznamy o tom, kdy a kde cestoval. Nedalo se to udělat jinak, ale znamená to, že je nám na nic. Castelara předběžně vyslechli pod kyradexem - věděli jsme, že to budete chtít vědět - ale nevzpomíná si, kdy a kde Tamberlyho nechal, jen to, že to bylo před několika tisíci lety a poblíž jihoamerického pobřeží Tichého oceánu. Věděl, že když bude potřebovat přesné údaje, může je získat ze stroje, a spíš si myslel, že je potřebovat nebude. Takže se neobtěžoval naučit se ty koordináty nazpaměť."
Everard si povzdechl. „Toho jsem se bál. Chudák Wanda."
„Prosím?"
„To nic." Everard se utěšoval kouřem. „Můžete odejít. Vyrazte si do města a bavte se."
„Vy nepůjdete?" zeptal se Navarro nedůvěřivě.
Everard zavrtěl hlavou. „Já tu chvíli ještě počkám, je určitá malá šance, že Tamberly našel nějaký způsob, jak se nechat zachránit. Jestli to tak je, tak ho nejdřív odvezli na některou naši základnu, aby podal zprávu, a protože na tomhle případu pracuju, tak se to dozvím. Ale to samozřejmě nemohlo být dřív, než jsme uzavřeli ostatní aspekty případu. Možná se mi už brzo ozvou."
„Aha. Díky. Na shledanou."
Navarro odešel. Everard se znova usadil. V místnosti se šeřilo, ale on nerozsvítil. Chtěl jen sedět, přemýšlet a tiše doufat.

18. srpna 2930 př. Kr.
Tam, kde se řeka vlévala do moře, se krčily vesnické hliněné domky. Na pobřeží ležely jen dvě vydlabané kanoe, protože byl klidný den a rybáři byli na moři. Stejně tak byla pryč i většina žen, které obdělávaly malá políčka tykví, brambor a bavlny na kraji mangrovového močálu. Ze společného ohně, o který se vždycky staral nějaký stařec nebo stařena, stoupal dým. Další ženy a staří muži měli co dělat doma a malé děti se staraly o ty ještě menší. Všichni nosili krátké sukénky z proplétaných vláken, ozdoby z mušlí, zubů, peří. Smáli se a klábosili.
Tvůrce nádob seděl se zkříženýma nohama ve dveřích svého domku. Dnes netvaroval hrnce a mísy a nevypékal je do tvrdá. Namísto toho se díval do prázdna a mlčel. Často to dělal, aspoň od té doby, co se naučil řeči lidí a začal své úžasné dílo. Bylo potřeba to respektovat. Byl laskavý, ale tohle ho prostě občas popadlo. Možná plánoval nějaký krásný nový výrobek, nebo třeba rozmlouval s duchy. Rozhodně nebyl žádná obyčejná bytost, když byl takhle veliký a měl světlou kůži a vlasy a oči a mohutné vousy. Před sluncem se chránil čapkou, protože mu vadilo víc než většině ostatních. V domě drtila jeho žena v hmoždíři semena planých rostlin. Jejich dvě malé děti spaly.

Ozvalo se volání. Z polí sem přibíhali lidé. Ti ve vesnici se spěchali podívat, co se děje. Tvůrce nádob se zvedl a šel za nimi.
Kolem řeky přicházel dlouhými kroky nějaký cizinec. Návštěvníků tu mívali dost, hlavně přicházeli za obchodem, ale tohohle muže nikdo dřív neviděl. Vypadal víceméně jako všichni ostatní, i když měl větší svaly. Ale jeho oblečení bylo jiné. A v pouzdře u boku měl něco tvrdého a lesklého.

Odkud může být? Kdyby přišel dolů údolím, byli by si ho lovci určitě všimli už před několika dny. Ženy zaječely, když je pozdravil. Staří muži je gesty umlčeli a odpověděli na pozdrav, jak se sluší.
Přišel Tvůrce nádob.
Tamberly a výzkumník stáli dlouho tváří v tvář. Je z místní rasy. Bylo zvláštní, s jak chladnou hlavou si to uvědomuje, když teď konečně dospěl k cíli svých snah. Musí bit. Není dobře vyvolávat zbytečné otázky, dokonce ani v hlavách prostých divochů doby kamenné. Jak hodlá vysvětlit tu pistoli?
Výzkumník kývl. „Napůl jsem to čekal," řekl pomalým temporalem. „Rozumíte mi?"
Tamberly ten jazyk už trochu pozapomněl. Ale stejně - „Ano. Vítejte. Na vás jsem čekal celých těch… sedm let, myslím."
„Jsem Guillem Cisneros. Narozen ve třicátém století, ale v Hallském Universariu." To znamenalo v prostředí, kde už bylo cestování časem běžně známo a mohlo se tedy provozovat otevřeně.
„A já jsem Stephen Tamberly, dvacáté století, terénní historik Stráže."
Cisneros se zasmál. „Tak si mužem potřást rukou, ne?" Vesničané přihlíželi ohromeně a s úctou. „Vy jste tady uvázl?" zeptal se Cisneros zbytečně. „Ano. Musím se hlásit Stráži. Odvezte mě na základnu." „Jistě. Schoval jsem vozidlo asi deset kilometrů proti proudu." Cisneros zaváhal. „Chtěl jsem se vydávat za poutníka, chvíli tady zůstat a vyřešit archeologickou záhadu. Předpokládám, že odpovědí na ni jste vy."
„To jsem," řekl Tamberly. „Když jsem si uvědomil, že jsem tady v pasti, jestli mi někdo nepomůže, tak jsem si vzpomněl na valdivijské nádoby."

Nejstarší keramika nalezená na západní polokouli, jakou jeho domovská éra znala. Skoro duplikát soudobých jomonských nádob ze starého Japonska. Obvyklým vysvětlením bylo, že vítr zahnal přes Pacifik rybářskou loď, posádka se tu zachránila, usadila se a naučila domorodce tomuhle umění. Ale moc smyslu to nedávalo. Bylo to víc než osm tisíc námořních mil, což se dalo těžko přežít; a navíc ti lidé zrovna čirou náhodou ovládali složité technologické dovednosti, které byly v jejich společnosti doménou žen. „Tak jsem ji vyrobil a čekal jsem, až se na to někdo z budoucnosti přijde podívat."

Neporušil tak docela zákony Stráže. Ty byly samozřejmě pružné. Za daných okolností bylo důležité, aby se vrátil.

„To bylo chytré," kývl Cisneros. „Jak jste si tady žil?"

„Jsou to milí lidé," odpověděl Tamberly.

Bude to bolet, rozloučit se s Arnnou a s těmi malými. Kdybych byl svatý, nikdy bych nepřijal, když mi ji její otec nabídl. Těch sedm let bylo hodné dlouhých a já jsem nevěděl, jestli někdy skončí. Budu své rodině chybět, ale budou mít takovou manu, že se Anma brzo znova vdá - za dobrého lovce, nejspíš za Ulamama - a budou spolu žít stejně spokojeně jako všichni ostatní v jejich kinem. Což je svým skromným způsobem lépe, než žijí lidské bytosti mnohem později.

Nedokázal se docela zbavit pochyb a výčitek svědomí, a věděl, že úplně se mu to nepovede nikdy. Přesto se v něm vzmáhala radost. Jedu domů.

25. května 1987
Měkké světlo. Jemný porcelán, stříbrné příbory, sklo. Já nevím, jestli „U Ernieho“ je nejlepší restaurace v Saň Francisku - to je záležitost vkusu - ale mezi deset nejlepších určitě patří. I když Manse říkal, že by mě radši vzal do sedmdesátých let, než odešli na odpočinek majitelé Mingei-Ya.
Zvedne skleničku sherry. „Na budoucnost,“ řekne.
Udělám totéž. „A na minulost.“ Cink. Báječné pití.
„Teď si můžeme popovídat.“ Když se usměje, jeho tvář se jakoby složí do záhybů a vůbec nevypadá obyčejně. „Mrzí mě, že to nemohlo být dřív. Stačil jsem ti jen zavolat, že tvůj strýček je v pořádku, a pozvat tě na večeři. Ale pak jsem poskakoval z místa na místo jako blecha v pytli a navazoval jsem ty nejrůznější potrhané nitky tohohle případu.“
Popíchnu ho. „Nemohl jsi to udělat a pak se o pár hodin vrátit, abych se nemusela tak dlouho škvařil ve vlastní šťávě?“
Zvážní. V hlase se mu ozve spousta nevyslovené bolesti. „Ne. To bych si moc zahrával. Ve Stráži máme dovoleno dopřát si nějaké to potěšení, ale ne v případě, že to může něco zamotat.“
„Ale Mansi, to měl být vtip.“ Natáhnu se přes stůl, poplácám ho po ruce, „Však na tom vydělám skvělou večeři, ne?“ Mám na sobě odvážné šaty a účes mi sluší.
„Zasloužila sis ji,“ řekne s větší úlevou, než bych čekala od takového tvrďáka, který se toulal z jednoho konce časoprostoru na druhý.
Tak zatím dost. Musím se ptát na moc věcí. „Co strejda Steve? Říkal jsi mi, jak se odtamtud dostal, ale neprozradil jsi, kde je.“
Manse se zasměje. „Na tom celkem nezáleží, ne? Někde a někdy ve zpravodajském středisku. Pak stráví dlouhou dovolenou se svou ženou v Londýně a určitě navštíví tebe i ostatní svoje příbuzné. Buď trpělivá.“

„A… potom?“
„No, musíme to všechno uzavřít tak, aby struktura času zůstala nedotčena. Vysadíme bratra Estebána Tanaquila a dona Luise Castelara v té pokladnici v Cajamarce v roce 1533 pár minut potom, co je Exaltacionisté unesli. Vyjdou odtamtud pěšky a tím to skončí.“
Zamračil se. „Hm, ty jsi předtím říkal, že stráže začaly mít starost, podívaly se dovnitř a nikoho nenašly. Způsobí to dost velký rozruch. Můžeš to změnit?“
Zářivě se usměje. „Chytrá holka! Výborná otázka. Ano, v takových případech, kdy byla minulost deformována, anuluje Stráž události, které z toho vyplynuly. Abych tak řekl, obnovujeme ‚původní' minulost. Aspoň tak, jak to jde.“
Obavy, v očích se jí zračí bolest. „Ale co Luis? Po tom všem, čím prošel.“
Manse se napije, otáčí skleničku v prstech, dívá se do jantarové tekutiny v ní. „Uvažovali jsme, že mu nabídneme, aby se dal k nám, ale jeho hodnoty jsou s našimi neslučitelné. Budou ho kondicionovat, aby nic neprozradil. Kondicionování samo nikomu neublíží, ale zabrání mu v tom, aby prozradil cokoli o cestování časem. Když to zkusí, a to on udělá, stáhne se mu hrdlo a jazyk znehybní. Brzo toho nechá.“
Vrtím hlavou. „Pro něj to musí být hrozné.“
Manse zůstane klidný. Je jako hora, občas nějaká ta malá schovaná kytička, ale pod nimi skála. „Líbilo by se ti víc, kdybychom ho zabili nebo mu vymazali vzpomínky, ale s nimi taky rozum? I když nám tak zkomplikoval život, v podstatě proti němu nic nemáme.“
„Ale on proti vám!“
„Mhm. Nenapadne tvého strýce v pokladnici, protože bratr Tanaquil okamžitě otevře dveře a řekne strážím, že je hotov. Ovšem nebylo by moudré, aby tam zůstal. Ráno se vydá ven

na procházku, jako by chtěl meditovat, a nikdo už ho nikdy neuvidí. Vojákům ho bude líto, byl to takový milý člověk, a budou ho hledat, ale nenajdou a nakonec usoudí, že nějak přišel o život. Don Luis jim řekne, že on nic neví.“ Manse povzdechne. „Budeme muset odepsat ten holografický projekt. No, možná se někdo jiný dokáže k těm předmětům dostat, ještě když budou na svých původních místech. Nasadíme nové agenty, aby sledovali zbytek Pizarrovy životní dráhy. Tvůj strýc dostane jiné pověření. Možná se dokonce rozhodne pro přesun do administrativy, jak si přeje jeho žena.“
Napiju se. „Co se stane - stalo s Luísem?“
Pozorně se na mě podívá, „Tobě na něm záleží, vid?“
Zrudnou mi tváře. „Rozhodně jsem se do něj - no - nezamilovala. Pod stromeček bych ho zrovna dostat nechtěla. Ale chápej, já jsem ho znala.“
Znova se usměje. „Chápu. No, to je další věc, kterou jsem dneska sledoval. Nespustíme ho z očí až clo jeho smrti, pro jistotu.
Přizpůsobí se rychle, Pokračuje dál jako Pizarrův důstojník, vyznamená se u Cuzka a v boji proti Almagrovi.“ Jakou hořkost v sobě musí asi nosit. „Nakonec, až se země rozdělí mezi dobyvatele, se stane majitelem velkých pozemků. Mimochodem, on patří k těm několika Španělům, kteří se snažili, aby z toho Indiani vyšli jakžtakž spravedlivě. Později, až mu umře žena, vstoupí do řádu a skončí jako mnich. Má s ní děti, jejichž potomkům se dobře daří. Mezi nimi je i jedna žena, která si vezme námořního kapitána ze Severní Ameriky. Je to tak, Wando, ten člověk, s kterým sis udělala výlet, je tvůj předek.“
No páni!
Za chvilku se vzpamatuju. „Tomu říkám cestování časem.“ Cestovat po všech staletích…

Měli bychom se začíst do jídelníčku. Jenže…
Utiš se, srdce moje, nebo jak je správně ta hloupá věta. Nakloním se vpřed. Kupodivu se nebojím, rozhodně ne, když se na mě takhle dívá. Jenže i tak se trochu zakoktávám a chladné blesky mi šlehají po páteři. „A c-c-co já, Mansi? Já to tajemství taky znám."
„No jistě," řekne. Něžně. „Myslím, že to je pro tebe typické, že ses nejdřív ptala na ostatní. No, ty musíš sehrát svou roli. Odvezeme tě na tvoje Galapágy, oblečenou do stejných šatů jako tenkrát, jen o pár minut později. Vrátíš se ke svým kamarádům, dokončíš s nimi výlet, z Baltry odletíš do toho blázince zvaného Guayaquilské mezinárodní letiště a odtamtud domů do Kalifornie."
A pak? Pak?
„Co bude dál, to musíš rozhodnout sama," pokračuje. „Můžeš podstoupit kondicionování. Ne že bychom ti nevěřili, ale pravidla jsou neúprosná. Opakuju, nebolí to a nijak to neublíží, a protože jsem si jistý, že bys nás nikdy vědomě nezradila, neměl by v tom být vlastně žádný rozdíl. Můžeš pokračovat ve svém životě ve dvacátém století. Když budete se strýčkem Stevem spolu sami, můžeš si s ním volně povídat o všem."
Napnout svaly, rozproudit krev. „Mám i jinou možnost?"
„Jisté. Můžeš se sama stát Strážkyní času. Byla bys cenný nováček."
Neuvěřitelné. Já? A přece jsem to vlastně čekala. A přece. „Já -já -já nevím, jestli bych dokázala být dobrá policajtka."
„Asi ne," slyším. „Jsi moc nezávislá. Ale Stráž je zodpovědná nejen za historické, ale i prehistorické doby. To vyžaduje znalost prostředí a k tomu je zase potřeba terénní vědec. Jak by se ti líbila paleontologie se živými zvířaty?"

No dobře, dobře, udělám si ostudu. Vyskočím a naruším poklidnou důstojnost Ernieho restaurace válečným řevem. Manse se směje.
Mamuti a jeskynní medvědi a blboun nejapný, kristepane!

OBSAH

Stráž času
Odvaha být králem
Gibraltarské vodopády
Jediná hra ve městě
Delenda est
Slonovina, opice a pávi
Smutek Góta Odina
Hvězda moře
Rok výkupného

Poul Anderson

STRÁŽ ČASU

Z amerického originálu The Time Patrol, vydaného nakladatelstvím Tom Doherty Associates, Inc. v New Yorku v roce 1991, přeložila Veronika Volhejnová.
Obálka: Martin Zhouf.
Technický redaktor: Tomáš Kropáček.
Odpovědní redaktoři: Richard Podaný a Viktor Janiš.
Vydalo nakladatelství TALPRESS, spol. s r.o., U krbu 17, 100 00 Praha 10, jako svou 173. publikaci.
Sazba: SF SOFT.
Vytiskla tiskárna FINIDR, spol. s r. o., Český Těšín
První vydání, Praha 1997.